

// „Ion Creangă”

≡≡≡ Revistă de limbă, literatură și artă populară ≡≡≡



EDIȚIE ANASTATICĂ
Vol. VIII (1916-1917)

VASLUI, 2008

„Ion Creangă”

≡≡≡ Revistă de limbă, literatură și artă populară ≡≡≡

vol. VIII (anul 1916-1917)

**Scanare și prelucrare text:
Ing. Angelica Olaru**

**CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI
CENTRUL JUDEȚEAN PENTRU CONSERVAREA ȘI
PROMOVAREA CULTURII TRADIȚIONALE VASLUI**

„Ion Creangă”

≡≡≡ **Revistă de limbă, literatură și artă populară** ≡≡≡

EDIȚIE ANASTATICĂ
Vol. VIII (anul 1916-1917)

Ediție inițiată și coordonată de
RODICA POP

VASLUI – 2008

Casa Editorială *Demiurg*
(acreditată de CNC SIS, Nr. 1142/30.06.2003,
reacreditată în 2006)

✉ Șoseaua Păcurari nr. 68, bl. 550, sc. B, et. 4, ap. 16,
700547 – Iași, România

☎ 0232/25.70.33; 0745/37.81.50; 0727/840.275
E-mail: iionita@mail.dntis.ro; ceddemiurg@yahoo.fr

Consilier editorial: dr. Alexandrina Ioniță

Director Marketing: Irina Ioniță (☎ 0740/08.20.05).

ISBN serie 973-8076-81-1

ISBN: 978-973-152-082-7

Ion Creangă

Revistă de limbă, literatură și artă populară

APARE O DATĂ PE LUNĂ

CUPRINSUL

«ION CREANGA».—Urare pentru anul nou 1916.

T. Pamfile.—Curcubeul.

M. Lupescu.—Dintr'o scrisoare către un concentrat.

C. M. Mateescu.—Un «fisiolog» românesc din veacul al 18-lea.

N. I. Dumitrașcu, A. Moisei, O. Rotundu, Gh. Boghiu.—Gâcitori.

O. Rotundu.—Urații.

O. Rotundu, A. Moisei, Pr. G. V. Șușnea.—Datine și credințe.

T. Pamfile, Pr. G. V. Șușnea, G. C. Constantinescu, A. Moisei.—Cântece.

Pr. Fl. A. Drăghici, A. Moisei.—O samă de cuvinte.

D. Urzică, O. Rotundu, Gh. Boghiu, Pr. P. Gh. Savin, N. J. Munteanu, C. Atanasie, Pr. D.

Furtună.—Glume, jâții, taclale.

T. P., Pr. D. Furtună.—CRONICA.

ILUSTRATIUNE: Pietre prin cari suge curcubeul apă.



REDACȚIA :

T. Pamfile, Strada Corbului

ADMINISTRAȚIA :

M. Lupescu, Zorleni-Tutova

BARLAD

Exemplarul :

In față 40 de bani

In străinătate 50 » »

Abonamentul anual :

In față 5 lei

In străinătate 6 »

TIPOGRAFIA ȘI LEGATORIA DE CĂRȚI, CONSTANTIN D. LUPAȘCU

INTEMEETORII: PR. EC. I. ANTONOVICI, ST. CAPȘA, G. A. COSMOVICI, N. I. DUMITRAȘCU, PR. D. FURTUNĂ. PR. GH. GHEOLDUM, P. HERESCU, DR. I. URBAN JARNIC, G. T. KIRILEANU, N. L. KOSTAKI, M. LUPESCU, C. N. MATEESCU, A. MOISEI, N. I. MUNTEANU, I. NECULAU, A. NEGOESCU, T. PAMFILE, P. PĂNOIU, T. POPOVICI, PR. P. G. SAVIN, A. TENEA, ȘT. ST. TUȚESCU, G. TUTOVEANU, I. ZOTA.

Dela oamenii buni așteptăm

ABONAMENTUL

Revistei «ION CREANGĂ»

Adm. M. Lupescu, Zorleni-Tutova.

DE LA REDACȚIE.

Poșta.—*Vechiu colaborator.* Cea cu «Tigani» s'a publicat. De-a semeni și cea cu «mâța» și «porumbul» dar nu tocmai. Deci se vor pune în revistă, că și cealaltă rămășiță.

Lămuriri.—Materialul ce ni se trimete să fie scris pe o singură parte a hârtiei; ar fi bine să se scrie numai pe sferturi de coală.

— Să nu se scrie pe o hârtie mai multe feluri de culegeri, de pildă cântece și gâcitori, datine și cuvinte rari. și altele, ci fiecare pe hârtia sa.

— Scrisul să fie ceteț, mai ales acolo unde-i vorba de cuvintele rari căci greșelile ce s'ar face punând de pildă pe *u* în loc de *n*, pe *a* în loc de *o* și pe *c* în loc de *e*, ar fi foarte mari.

— La un plic nerecomandat pe care se scrie «manuscrise de imprimat», ajunge o marcă de 5 bani pentru 100 de grame; pentru 150 grame trebuie 10 bani. Aceste manuscrise însă, nu trebuie să cuprindă scrisori particulare, cari să se facă numai de-oparte prin cărți poștale. Să se adauge timbrul de ajutor.

— Persoanele cari cer lămuriri, le vor găsi la poșta redacției dacă nu alipesc o carte poștală sau mărcile pentru răspuns.

C. Rădulescu-Codin :

Vine roata la știrbină

Povești, legende și snoave din popor. No. 968 din
«Biblioteca pentru toți»

94 pagini

30 de bani

ION CREANGA

Revistă de limbă, literatură și artă populară

APARE ODATĂ PE LUNĂ

REDACȚIA

T. PAMFILE

Bărlad, str. Corbului

ABONAMENTUL ANUAL

În țară

5 lei

În str. străinătate

6 „

ADMINISTRAȚIA :

M. LUPESCU

Zorleni-Tutova

URARE PENTRU ANUL NOU 1916.

Ni s'a urat și urăm și noi cetitorilor acestei reviste :

Anul curgător
 Cu spor și ajutor.
 Ce gândiți,
 Să isbândiți,
 Să vă dea Dumnezeu multul
 Cum curge Prutul
 Și norocul
 Cu oborocul.
 Ce-am urat
 Să fie-adevărat,
 Că noi știm a ură
 Și Dumnezeu știe a se'ndură
 Întru mulți ani!

După datină, vine rândul neaparatului adaos al zilei. Dumnezeu, care a dat odată pentru totdeauna putere omului să se pregătească pentru biruirea nevoilor acestei vieți, va fi cu acel ce și-L va vrea într'ajutor. Dorim prin urmare tuturor cetitorilor noștri toată făria de suflet și toată puterea trupească pentru ca același Dumnezeu, «care nu bate cu ciomagul», să-i călăuzească pretutindeni în fața primejdiei, care poate începe dela dușmanul c'o mie de fețe pentru unul, și se poată incheia la dușmanul c'o singură față pentru întreaga obștie românească!

„ION CREANGĂ”

CURCUBEUL¹

1. *Curcubeu*, numit și *curcubău*, *curcu-boului*, *brâul Maicii Domnului*, *brâul cerului*, *cununa cerului*, *brâul lui Dumnezeu*, *brâu* *Cosânzenii*, sau *brâul popii*, acea

Năframă vărgată,
Peste mare aruncată,

este, după unele credinți, un semn lăsat de Dumnezeu că *ploaia* va încetă. Aceasta provine poate din legământul pe care Dumnezeu l-a făcut cu Noie, după potop, dacă nu cumva atât credința populară, cât și versiunea biblică, nu vor avea acelaș izvor.

Iată ce scrie Biblia :

•Și Dumnezeu vorbi lui Noie și fiilor lui cari erau cu dânsul, zicând :

— Și eu, iacă eu întăresc legământul meu cu voi și cu semința voastră după voi, și cu toate viețuitoarele cari sunt împreună cu voi : cu paseri, cu vite, cu toate fiarele pământului cari sunt împreună cu voi, cu toate câte au ieșit din corabie, cu toate animalele pământului. Da, eu întăresc legământul meu cu voi, că nu se va mai pierde tot corpul de apa potopului, și că *nu va mai fi potop*, ca să strice pământul.

Și a zis Dumnezeu :

— Acesta este semnul legământului care-l pun eu între mine și între voi și între toate viețuitoarele cari sunt cu voi pentru toate generațiunile. Eu am pus *curcubeu* meu în nouri și *acesta va fi semn de legământ* între mine și între pământ. Și când eu voi acoperi pământul cu nouri, *curcubeu* se va arăta în nouri. Și-mi voi aduce aminte de legământul meu ce este între mine și tine și între toate viețuitoarele de orice corp ; și apa nu se va mai face în potop ca să piardă tot corpul. Și arcul va fi în nouri și eu îl voi vedea pe el spre a-mi aduce aminte de eternul legământ care este între Dumnezeu și între toate viețuitoarele de verice corp care este pe pământ.

Și Dumnezeu zise lui Noie :

— Acesta este semnul de legământ pre carele l-am înfărit între tot corpul care este pe pământ».

De aici firește iesă credința pe care o întâlnim aproape la toate

¹ Din lucrarea *Văzduhul*, p. 157-64, ce va apare în curând. — Notele subliniate s'a lăsat deoparte.

popoarele creștine, care arată că curcubul este semn că nu va mai fi un al doilea potop.

Mai numeroase sunt însă alle socotinți cari dau curcubului alte obârșii. Foarte multe întâlnim prin Bucovina :

Curcubul este o față de om bogat care păștea odată vite pe lângă un pârâu ; deodată a venit un nour care a ridicat-o în cer și acolo s'a prefăcut în brâul frumos pe care îl vedem și astăzi.

Curcubul este făcut din om.

Curcubul este o ființă minunată care stă cu gura într'un lăcușor.

Curcubul este un drum pe care merg *bălaurii* când duc apă în cer, pentru ploaie.

Curcubul este făcut din trei surori : «una roșă, una galbenă și una albastră. Una-i creștină, alta-i catolică și alta-i jidaucă. Ele se sfătuiesc pe cari fără să dea ploaie. Și pe o țară dau, da pe alta nu. Ploaia o scol din mare».

Curcubul este făcut din *Duminica* jidovească și cea creștinească. E tare păcat, c'o coc și-o frig pe sf. Duminică. La Sf. Ioan din Suceava este icoana ei cu copilul în brațe și zice că e toată neagră, lăiată și supărată. Numai Jidani pe Duminica lor o cinstesc, și de aceea, cât e de veselă pe curcubul ! căci dunga roșie de pe curcubul este Duminica jidovească, iar cea albastră, cea creștinească.

Curcubul este făcut «din soare și din apă».

Prin jud. Vâlcea se spune despre curcubul că are trei colori : roșie, galbenă și verde. Dacă se vede roșu mai mult, este semn că în acel an va fi *vin* din îmbielșugare ; de va fi mai mult galben, este semn de multă roadă în *grâne*, iar de va fi verde, vor prisosi *fânețele*.

Prin jud. Dâmbovița se spune că dacă curcubul e mai mult roșu, prevestește bielșugul de vin ; de va fi mai mult verde, va fi frumos grâul, iar dacă va fi mai mult albastru, este o prevestire pentru secetă și moarte.

Prin jud. Botoșani se crede că dacă predomină culoarea roșie, este semn de *vânt* ; cea verde prevestește bielșug în *grâu*, iar cea albastră, *secetă* și moarte.

El are o gură ca a bouului, cu care sugă apă din pâraie și mare, atunci când oamenii se roagă pentru ploaie sau când Dumnezeu sorocește ploaia, și apoi o răvarsă asupra pământului. După cât de mare este apa din care bea curcubul, așa va fi și ploaia ; dacă apa va fi mare, și ploaia va fi mare.

Prin Țara Hațegului se crede că curcubul bea apă cu amândouă capetele din câte un râu.

Când apa suptă, ca de obicei, este gata să se isprăvească, curcubul începe să sugă cu mai multă putere. Atunci se vede cum partea lui de deasupra este mai neagră. Când trebuie să ploaie mai mult și un curcubeu nu dovedește cu suptul apii, Dumnezeu poruncește să se mai facă un curcubeu, și acesta se și arată deasupra celui dintâiu, dar el este mai slab.

Dacă nu se spune că de multe ori el sugă *broaște* și *bălauri*, cari cad apoi din nouri odată cu ploaia, cum face *sorbul*, totuș se spune că s'a întâmplat să sugă oameni: «O fată spălă cămeșile la pârâu și curcubeul a tras-o și a slobozit-o tocmai de cea parte. Fata nu știa altă limbă de cât italienește. Cu mare greu s'a găsit un italian și a njeles-o și a trimis-o în țara ei.

Pe Sf. Varvara, fată de păgân, a luat-o Dumnezeu la cer prin ajutorul curcubeului, că s'o scape de urgia celor ce-o urmăreau.

De este vreun om aproape, când bea, îl trage și-l sloboade de cea capăt; atunci, acel om e o lună bărbat și o lună femeie, și cunoaște orișice în stele.

Curcubeul nu bea apă de-a dreptul, ci printr'o pietricică găurită. Prin jud. Vâlcea aceste pietricele se strâng și se păstrează ca și în Bucovina, pentru lămăduitul vacilor cu ugerul bolnav. «Oamenii, când găsesc această piatră, prin care a băut curcubeul apă, o strâng ca pe un odor scump și o lasă moștenire din fată în fiu. E bună de muls vaca, de trei ori, în cruciș, când e laptele cu sânge. E bună de descântat de *gâlci*, de *gușă*, — tot suflă pe piatră și o lipește de gâlcă. Iar când fată întâiu vaca, de va mulge-o prin aceea și va spălă vaca și vișelul cu lapte, și le va da să bea, nu le mai strică nime».

Apa din care bea curcubeul are o mare priință roadelor câmpului. Dacă se udă bucatele la o secetă cu o astfel de apă, bucatele cresc minunat. «Odată s'a găsit undevă locul unde bea curcubeul deschis și oamenii au luat și au stropit câmpul și anul cela a fost tare bună pânea; da altă dată au găsit închis și a fost secetă».

Cine merge în genunchi până la locul unde s'adapă curcubeul, întinerește ca un copil; dacă merge până acolo în genunchi, și bea apă, se face fată, de-a fost băiat, și băiat, de-a fost fată.

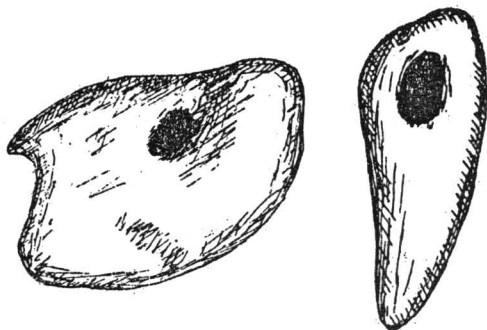
Românii macedoneni cred că aceasta se întâmplă atunci când o fată sau un flăcău trece pe sub curcubeu. Megleniții adaugă însă că unul ca acesta, care-și schimbă firea trupească, trebuie să moară după trei zile.

Prin Moldova se crede că cine bea apă de unde bea curcubeul, se face o lună băiat și o lună fată.

Credința în această schimbare o aflăm și la *Francezi*.

Cine merge călare pe *porc* unde bea curcubeu apă, și se dă de trei ori peste cap, se face o lună băiat și o lună fată. Și care femeie îngreueată va merge în genunchi până unde bea apă curcubeu să zică «fatăl nostru» de trei ori și să bea apă mai la vale; copilul acela ce-l va face, are să fie lună o fată și o lună băiat, și are să știe tot ce-i pe lume, are să fie năzdrăvan».

De asemeni se face năzdrăvan cel ce va merge în genunchi până la gura curcubeului, zicând de asemeni «fatăl nostru».



163. Pietre prin cari sugă curcubeu apă.]

Credința aceasta o întâlnim și la *Polonezi*.

Cine vrea să aibă pelița albă și lucie, să se spele cu apă din coada curcubeului.

Cine va vrea să găsească o *comoară*, să iea două coafe de apă și să meargă în coate și în genunchi până unde bea curcubeu apă.

De multe ori curcubeu își are numai un capăt mai frumos acesta este gura lui; despre celalt capăt *Macedo-Românii* cred că se odihnește pe o colină sau o măgură, — o *dzëană*.

Prin Țara Hațegului, când copiii văd curcubeu, cântă;

Curcubeu, beu.
Bea apă din tău;
Curcubiță, biță,
Bea apă din viță!

2. În legătură cu credința pe care o întâlnim pretutindeni că curcubeu sugă apă din ape, — credință care o au și *Francezii* — găsim și descântecul pentru secarea *gușii*, la cei ce o au.

Acei gușați, când văd curcubeu freacă gușa și zică;

Curcubeu,
Curcubeu,
Bea de unde-i bea,
Bea din gușa mea!

Prin jud. Bacău se strigă:

Curcubeu,
Curcubeu.
Nu bea apă din pârâu,
Ci ți-oiu da
Dintr'o ulceà:
Bea apă din gușa mea!

Prin alte părți, descântecul se rostește de cel ce are gușă a-funci când vede întâiaș dată curcubeul, bătându-și gușa cu un ac sau un os, și este aceasta;

Curcubeu de unde bei?
Bea din gușa mea!

3. «Când vezi întâiu curcubeu, să zici :

Curcubeu,
Curcubeu,
Acel roș, al meu,
Acel verde-al lău.

că cel roș e mai frumos, e vesel și ești vesel tot anul».

Ca să le crească părul, copiii macedo-românii când văd curcubeul zic :

Curcubעי, bëi.
Pon s-ti pleți si bei
Una pică di apu,
La mini-ni criscură perili pon di bron!

Adică :

Curcubeule, beule,
Până să te pleci să bei
O picătură de apă,
Mie-mi crescură perii până la brâu!

Tot pentru aceasta se roagă și copiii Românilor din Meglenia și tot așa.

La acestea adăugăm și următoarele credinți :

Dacă se arată curcubeul dimineața pe pâclă, este semn că lung timp vor fi pâcle cu buri,

Dacă curcubeul se arată dimineața, se socoale ca un semn prevestitor de *secelă*.

Dacă curcubeul se arată seara, prevestește vreme bună.

Macedo-Românii cred că dacă curcubeul se ivește de mai multe ori, e o prevestire că *măslinile* se vor face din *belsug*.

T. Pamfile.

DINTR'O SCRISOARE CĂTRĂ UN CONCENTRAT.

D-l E. Drăgușanu, învățător în com Bogdănești, jud. Suceava, sublocot. în rezervă, îmi trimite poezia de mai jos, scrisă de femeia soldatului Gavril Rusu din Dorna-Suceava, în fruntea scri-

sorii ce trimite sofului ei, concentrat. De unde știe ea această poezie, d-l învățător n'a putut afla. Cuprinsul ei e acesta :

Cântecul războiului european.

Codrul plânge și doinește,
Românașul mi-l privește
Și-l întreabă cu mirare :
Ce ne facem, frățioare.
Căci războiul se 'ntefește
Și nu se mai isprăvește ?
Și iar verde ca șofranul,
Nici nu se 'mplinește anul
De când am trecut Balcanul;
Am curmat iute măcelul
Ș'am luat cadrilaterul.
Frunză verde mărăcine,
Când credeam să fie bine,
All războiu mai mare vine.
An pe la Sfântul Ilie.
Când dă soarele 'n chindie,
Europa cea bătrână,
Par'că nu i-a fost a bună,
Că-mi 'ncinge horă mare,
Peste țări, peste hotare :
Și pornind zșa în glumă,
Țările-au luat de bună,
Căci din horă la 'nceput
Jocu'n brău s'a prefăcut.
Ce crezi, brău ca pe la noi ?
Brău de pafruzeci și doi,
S'au mai bine zis războiu.
Când se 'nferbântase bine,
Hop ! Austriei îi vine
Poftă mare dar prostescă
Să 'nghiță țara sârbească.
Dar și Rusul îndrăcît
Pe loc a și mirosît
Ș'a trimis mii de cazaci
Să bage pe Nemți în draci.
Atăta a fost de-ajuns
Că-mi sări Germanu 'n sus
Cu gândul să prăpădească
Franța și Țara rusască,
Și ca s'arate că-i tare,
Calcă Belgia 'n picioare,
Vrând să meargă la Paris,
Ce-i dăduse naiba'n vis !

Dar nu s'a cam potrivit
De-acasă cum s'a gândit.
Căci Franțuzul, om ciudat,
Nu-l luă la sărutaf,
Ci-l luă la scărmanaf.
Și minune să mai vezi !
Dădu strechea și'n Englezi !
Ș'au pornit cu vitejie
Să facă pe Neamț piffie,
Neamțul nu se dă bătut,
Și prin cap ce i-a trecut ?
Să 'ntarfe pe Turcia
Să se 'ncafre cu Rusia,
Să mi-o 'npingă'n Marea Neagră
S'o mai sperie oleacă.
Turcul mare gogoman
Il ascullă de German.
Și declară războiu sfânt,
Lumi-i întregi de pe pământ,
Crezându-se tari, măi nene,
În șalvari și Dardanele.
Dar să vede după joc,
Că nu prea are noroc,
Și după vechea poveste
Că tot Turcul prost plătește.
Și iar verde lăcrămioare,
Așleptăm cu nerăbdare
Să vedem ce sfârșit are
Acest sângerous războiu,
Ori ne-așteaptă și pe noi ?
Căci suntem doriți de joc
Chiar cu frații la un ioc.
Că'n această horă mare,
Noi avem trei surioare,
Care lupfă cu dreptate.
Pentru sfânta libertate ;
Și ne strigă cu glas tare :
„Scapați-ne frățioare !
„Vin la lupfă fără teamă
„Căci ni-i dor de țara mamă“.
Ș'apoi frunză vioreă
Nu știu zău când vom intră
Și cu cine-alătura !

Că poezia e făcută în formă populară de un cărturar, nu mai

rămâne îndoială. Ceea ce se vede din scrisoarea femeiei lui Rusu din Dorna, este că poezia a pătruns în popor și ceea ce-i mai frumos și îmbucurător este că ea i-o scrie în fruntea scrisorii, ș'apoi îi spune de necazurile de-acasă. Cred că e bine ca această poezie să se păstreze în „Ion Creangă”, căci chiar de-ar fi făcută de un cărturar, trecând prin mai multe guri, poporul o va preface după calupul lui.

M. Lupescu.

UN «FISIOLOG» ROMÂNESC DIN VEACUL AL 18-lea¹.

23.—*Pentru pisica sălbatecă.* Aceasta are acest obicei: Să teme să treacă drum care e însemnat de roata carului. Și de să va întâmpla să treacă vreodată de nevoe pe acest drum, îi strepeziaște tot trupul. Și de să va întâmpla și o va ținea cinevaș mult cias întru acest drum, moare

Iară de va mușca pe vreun om, aciasta iaste doftoria lui; să ia pământ din calea cea însămnată de car și să-l pue d'asupra pe rană și să vindecă.

Iară de nu va pune pe rana lui acest pământ, moare omul, căci că dinții ei sânt foarte otrăviți.

24.—*Pentru șoarece*²

25.—*Pentru furnici.* Furnicile au această obiceiuință: Și când va să să facă foamele, iele cunosc vremea mai nainte și să nevoiesc să strângă multă roadă. Și pe aciastea cunosc oamenii anul în care va fi foamele, căci când văd pre furnici nevoindu-să cu silință, și-i adevărat că va să să facă foamele. Încă cunosc când va să fie ploaie, căci atunci scot cât grâu sau orz au netăiat în gaura lor și-l lasă afară de-l plouă, ca să nu încolțască înlăuntru în cuibul lor, și să piarză și cel tăiat.

Iară când trece ploaia, lasă grâul sau orzul la soare și să uscă și atunci lae și acela și-l iau înăuntru în cuibul lor.

În India să află furnici mari ca diorii³ locului acestuia. Deci acele furnici ale Indiei, când sapă pământul să facă cuib, scot pământul, care iaste ca nisipul argințului locului acestuia.

¹ Vezi an. VIII, no. 12, p. 320-4.

² S'a publicat în revista an. VII, No. 3, pag. 68.

³ Dihorii.

Numai, acelea argint nu scoate, făr' decât aur. Și oamenii cari strâng pământul acela, au mare frică și osteneală, căci că încarcă cămile în buestri, parte muerească, și merg cu dîsagii în ceasul de miasăzi, când odihnesc furnicile. Și de vor ajunge să ia de acei pământ, fug îndărăt; iară de va simți, îndată ies afară și-riup și pre ei, și pre cămilele lor.

26.—*Pentru leu.*¹

27.—*Pentru lup.* Lupul are obicei: când iaste sătul și să va afla între oi, să face și el ca oaia, căci de sătularea cea multă, să umflă pantecele lui și nu poate să-și deschiză gura lui să mănânce.

Când dară să luptă cu taurul, să teme de coarnele lui. Pentru aceasta, să sue în loc înalt și sărind, îl apucă de gât și așa îl biruiaște și-l mănâncă. Vede noaptea mai bine decât toate ceale cu 4 picioare. Au acest obicei: Lupii când vor să treacă vre-o apă, să adună mulți, apoi pun pre cei mai bătrâni înainte și unul altuia, fiind coadele lor în gură, și așa trec apa și nu le e frică să-i ia curgerea apei pre dînșii.

28.—*Pentru câine.* În India să află câine mare ca leu și când vede pre leu, nu să teme, ci-i stă împotrivă să să ostească. Și leu sbeară deoparte iară de altă parte latră câinele. Și alăta iaste de îndrăzneț câinele, că sare și răpește pre leul de gât, și de-l va apuca bine, îl omoară. Numai de să va afla om aproape să taie picioarele câinelui, îl lasă; iară de nu, îl sugrumă pre leu.

Pentru aceasta, oamenii cei din India pun de să luptă între ei.

Iară de nu va putea să grăbească câinele să apuce pre leu de gât, biruiaște leu și omoară pre câine.

În părțile Egiptului să află câini ca aceia și când vor să bea apă din valea Nilului, nu stau să bea; căci că să tem să nu iasă vre-o hiară și să-l răpească precum e *crocodelul* și *ihnemoni*. Pentru aceasta fuge și trecând pre marginea apei, bea câte puținică, până când să salură.

29.—*Pentru crocodel.* Crocodelul iaste gadină ca șopârta după asemănare, însă iaste mare foarte, de 8 sau 10 coți.

Are solzi ca pelea broaștei aceștii din mări și dinții ca ai câinelui celui rău; zic unii că alăți dinți are, câte zile are anul.

Să află mulți crocodeli în apa Nilului. Să osteaște tare asupra oamenilor. Încă când îl găsește scaldându-să în apă, îl răpește ca un lup rău. Ese și afară la uscat și doarme în trestii, căci

¹ S'a publicat în revistă, an. VII. no. 2, pag. 37-38.

poate să trăiască și pe uscat și pe apă; dar în apă iaste lui mai drag, căci nu să teme acolo de oameni.

Când va să mănânce vreun om, întâi îi duce capul de să sărută cu cealaltă parte a trupului și atunci șade și plânge cu multe lacrimi, și apoi îl mănâncă. Pentru aceasta, când vedem plângând pre cinevaș cu fățarie, zicem că samănă crocodelului.

Când vor să-l tragă, oamenii pun în undiță vicleșug, carne de om mort și înghițindu-o, să prinde.

Insă întru atâtea răutăți ce are și face el, are de la Dumnezeu cerfare, că nu are loc pe jos să-și scoasă mistuiala, ci cască tare gura lui, și iaste în locul acela pui mifutei ce zboară, adecă păsări albe, cât pitulicile, care grecește să chiamă *teohili*. Aceste pasări umblă zburând toată ziua împrejurul apei, de ar vedea pre vreun crocodel că cască. Și când îi văd, să pogoară pe gura lui și intră în pânlece și mănâncă bucata aceluia toată și iară es și zbor. Și crocodelul ușurându-să de greutate, iară cearcă și caută altă mâncare.

Și nici pasările acelea cer altă mâncare, nici crocodelul le supără. Iară moartea lui iaste aceasta: face ouă multe și le cloceaște ca broasca și deaca le cloceaște, să sfârșiaște, să fac crocodelii cei mici; iar dintr'un ou de acelea ese *scorpion* și izbeaște pre muma lui și o omoară.

Are și acest obicei crocodelul, că ia apă în gura lui și o tornă pre cale unde trec gadinile și acelea alunecă și cad și până să scoale, el aleargă și le mănâncă.

Și când mănâncă, nu clătește partea cea de jos a lui de la gură; adecă falca cea de jos șade nemișcată, ci numai cu cea de sus mestecă hrana lui.

30.—*Pentru inorogu*. Inorogul iaste și acesta la India. Iaste atât de mare, cât un asin de cei mari și are putere multă. Și când să osteaște cu omul, izbeaște cu picioarele lui tare; iară de să va întâmpla ca să-l muște, îndată moare.

Intoarce și capul adeseori și face frică cu cornul lui, care are sus în sprânceană, care corn nu iaste sec ca la alte gadini, ci iaste plin și tare ca ferul și drept ca o săgeată și negru. Coada lui samănă cu a porcului sălbatic; gura lui iaste largă ca a leului.

Când va să meargă, fuge curând și merge curând în pustietate să nu vază oameni, ci numai sângur va să fie. Și cătră alte jigării de alte feluri iaste blând; iară când vede alt inorog parte bărbătească, să sălbătăcește foarte tare. Numai la inoroaică să

îmblânzește și iară dacă își face pofța lui cu aceia, o gonește.

Însă cornul ce-l găesc oamenii, și-l iau pentru doftoria o-trăvii, îl găesc întru acest chip. Gadina aceasta nu are ferbințială stomahului, precum are și celelalte jivini, ci capul lui iaste cu ferbințială prea multă; și pentru aceasta căldura aceia a bucatilor crește cornu' lui și în toți anii să naște nou. Și când creștele cel dedesupt, cade cel de sus, adecă cel mare și rămâne cel mic. Și iarăși într'alt an să face altul și cade acela, și în toată vieța lui așa să face. Deci acel corn îl găesc oamenii și-l au de mult prețu, de vreme ce biruiaște puterea otrăvii. Iaste cu anevoie ca să-l găsiască cineva, căci că inorogul să affă totdeauna întru pustie adăncă și hrană nu găesc oamenii să mănânce până ce vor trece pustia, și apă nu e și drumul iaste plin de alte jiganii. Și pentru aceasta iaste anevoie a să afla multe coarne.

Are și alt obicei inorogul, că înăuntru, întru adăncimea pustiei, nu să află ape purtătoare, ci numai de ploaie să stränge puținică apă în găvăunele pământului și aceia de soare să face amară. Pentru aceasta așteaptă până când să vie inorogul să bea. Și când să pleacă, să atinge cornul lui de apă și să îndulcească apa și bea întâi el, apoi cealelalte gadini. Și acolo unde sânt, adunate gadinile și așteaptă pre inorog, să împreună străine cu străine gadini, și să fac ceale mai preaslăvite dihanii:

Adecă pardosul să împreună cu cămila și să naște această *camilopardos*, adecă *zurnapa*.

Așisderea și alte gadine să împreună: lupii cei mari salbatici ai Indiei cu căinii cei mari ai Indiei, iproci. **C. N. Mateescu.**

G Â C I T O R I

790.—*Vioara (dipla)*.

Țândărica bradului,
Muzica satului.

791.—*Brazdele*.

În valea lui Marmarac
Se dau porcii peste cap.

792.—*Brotacul*.

În tufa lui moș Dan,
Țipă un pui de ungurean.

Dela M. Mogoș din com. Bărăștii-de-Vede, jud. Ol.

793.—*Vișelul*.

Mic cât fusei,
Din patru fluere zisei;
Mare dacă mă făcui,
Pământul răsturnai;
Dacă murii,
În horă jucai.

794.—*Cucul*.

Sant pasăre, care,
Prin a mea cântare,
Îmi spun al meu nume

795.—*Ariciul.*

Scoboară moșul la vale,
Cu mii de peri în spinare.

796.—*Clopotul bisericei.*

Pe-o vale în jos,
Urlă un lup bălăios.

797.—*Porcul.*

Se vaită cocoșaful
Că i-a plecat saful.
Din diferite părți ale Olteniei.

798.—*Vinul.*

Întotdeauna nebunul safului
Umblă îmbrăcat,
În cojoc de lemn.

799.—*Ariciul,*

Pe valea lui Tortoloc,
Vine dracu șomoldoc,
Din Boureni-Doljiu.

N. I. Dumitrașcu.800.—*Urma căruței.*

Ce e lat cât pășește găina
Și e lung cât vezi cu ochii?

801.—*Briciul.*

Am un câne balan și paște
Pe-un munte de ciolan,

802.—*Scara.*

Am două lemne odolene,
Și la mijoc mărunțele.

803.—*Pirostiile.*

Ciontei bontei,
Picioare de cotei.
Dela N. Scorțanu Girav-Neamț;

203.—*Imblăceul.*

Epuraș șchiop,
Treeră un snop.

804.—*Focul.*

Am o pasăre :
Unde ciupește
Iarbă nu mai crește.

Dela elevii școlii normale P.
Neamț și liceu P.-Neamț.

A. Moisel.805.—*Scaunul.*

Cinel, cinel,
Vii la noi,
Și eu ți-l torn dinapoi.

806.—*Dinții.*

Am o poezică
Plină de purcei,
Și nici unul nu iese afară,

807.—*Iepurile.*

Șade ghebos,
În rogoz.
Strigi odată,
Și se'ndreaptă.

808.—*Cântarul.*

Unghie de gaie,
Coadă de tigaie,
Creastă de cucoș.

809. *Biserica.*

Tună, vâgăună,
Cioarele s'adună.

810.—*Apa.*

Dumbră, sumbră,
Fără umbră.

811.—*Coasa.*

Știuca din baltă s'aruncă
Dumbrava o culcă.

812.—*Dinții.*

Săcușori albi,
Sub streșină roșă.

813.—*Melița.*

Am o cățea albă,
Când bate,
Toți dinții îi sar din gură.

814.—*Cana.*

Gălgăuț,
In păhăruț.

815.—*Capra.*

Perică, merică,
Merge la biserică;
Vine acasă,
Și se vaită.

816.—*Călărețul.*

Teapa, leapa,
Pe cărare,
Lungher, pungher
Pe spinare.

817.—*Cimpoiul.*

Am o găscă, șoaită,
Boaită.
Cu gurmazul șuii,
Burluii.

818.—*Biserica.*

Am o vacă,
Porumbacă,
Pe la coarne,
Cu icoane,
Pe la nări,
Cu lumânări.

Pe la buze,
Buburuze,
La bărbii,
Cu făclii,
Pe la șolduri,
Cu bolduri,
Pe la pântice,
Cu descântice.

819.—*Acul.*

Luciu, lucior,
Ii pun coadă de fuior.

820.—*Bulia.*

Am o găină cucuiată,
O țin în pivniță încuiată.
Și cum intru s'o descui;
Ii pun mâna pe cucuiu.

821.—*Scripca.*

Am o broască uscată,
In cui acățată.

822.—*Vântul.*

Foș, foș, prin păiuș,
Taci, taci, prin copaci.
Auzile de la o șezătoare în Al-
bești-Botoșani.

O. Rotundu.

823.—*Ușa și masa,*

Am două surori
Una zice; de-ar veni ziua,
Să se împodobească, iar alta;
De-ar veni noaptea să se o-
[dihnească.

824.—*Dovleacul.*

Funii întinse,
Gheme strânse.
Scânduri în gropi,
Și ochii în plop.

825.—*Luleaua.*

Am o vacă de lut.
Cu țița de lemn,
Și vișelul e om.

Auzite de la Jand. caporali I. Nedelcu și V. Jigău în oficiu primăriei în ziua de 5 Noembrie.

Micești-Tutova. **Gh. Boghiu.**

POVESTIRI ȘI LEGENDE

358.—Ce ne spune mâța când se gudură pe lângă noi.

Cică pe când era Noe pe ape, «Ucigă-l crucea», s'a prefăcut în șoarece să-i spargă corabia. Da Dumnezeu când a văzut, a și trimis un înger :

— „Vezi colo ce face diavolul? Du-te și fă din mânușa cea din mâna dreaptă o mâță și dă-i drumul în corabie“.

Vine îngerul și face cum i-a poruncit Dumnezeu.

Da cică de atunci nu s'a mai întâmplat nimic corăbiei lui Noe. Iar mâța și-acu se gudură pe lângă noi. Vrea se vede să ne spună că a mâncat șoarecul din corabia lui Noe, de nu ne-am înecat.

359. De ce porumbii au picioarele roșii.

După corb, care nu s'a mai întors, Noe a trimis un porumbel să-i aducă știrea dacă apele mai sunt încă mari. Dar porumbelul obosind până când să dea de masline, s'a așezat pe un hoit să se mai odihnească, umplându-și picioarele de sânge.

Și de atunci picioarele porumbelului sunt roșii ca sângele, Pochidia-Sălceni, Tutova.

Pr. G. V. Șuşnea.

U R A Ț I I

47.—Când vine de iea mireasa.

—Buna vremea
Buna vremea,
Horă frumoasă,
Boieri Dumnevoastră,
Bucuroși sunteți de venirea noastră?
—Foarte bucuroși,
Foarte bucuroși.

—Iar al nostru tinerel împărat
 Când de numele Dumneavoastră a auzit,
 Foarte bine i-a părut.
 Pe alt cal a încălecat,
 Și prin heiurile D-v s'a plimbat.
 Toate heiurile i-a plăcut,
 Și schimb cu jupineasa mireasă a făcut,
 Noi nu suntem ciocoi
 Să vă luăm boi,
 Nici cazaci,
 Să vă luăm vaci.
 Noi suntem fii dumnezeiești
 De a-l nostru tinerel împărat trimiși,
 Iar dacă nu ne credeți
 Poftim și vedeți ;
 Luați seama pe lună și pe soare,
 Că vine și nunul cel mare.
 Toată oastea s'a adunat,
 Și s'a pornit la vânat.
 Și-au vânat
 Munții cu măgurile
 Câmpii cu grâile.
 Ponoarele cu isvoarele.
 Am văzut că steaua ni se lasă,
 Ne-am lăsat și noi la această casă.
 Dar stolnicul is' de casa,
 Înainte să ne iasă,
 Și să ne întrebe:
 Ce umblăm și ce cătăm
 Poate n'am nimerit, poate c'am rătăcit.
 Fiți așa de buni și ne îndreptați,
 Dar iar dacă sunteți Dv. aceia,
 Aveți a vă găti :
 Cu doăsprezece copile frumoase,
 Cu doăsprezece ialogiți grase,
 Cu doisprezeci bucătari.
 --Foarte bine ne-am gătit.
 Șălașul de voinici,
 Și grajduri de cai murgi.
 Poflim și pe prispă ici
 La grajduri de cai,
 Pe loloacă'n scai,
 Că-s mai bune grajduri de cai.

48.—Când închină pocloanele miresei.

Buna vremea
 Buna vremea,
 Jupâneasă mireasă,

Ce ești scârbită și ogilită,
Ori pentru domnul mire ești gălită ?
Te-ai izbit cu de vatră,
C'ai zis că din astă seară nu mai ești fată.

49.— Când mireasa vrea să i-a darurile.

Ba, ba, ba, jupineasă mireasă,
Nu te grăbi la luat,
Cum te-ai grăbit la măritat,
Te-ai izbit cu de vatră,
C'ai zis că din astă seară nu mai ești fată!
Poftim poclon de la jupânul mire
Șal de matasă
Să nu-ți fie dor de-acasă
Poftim ciuboșele de săflior,
Cu talpa de găscă,
Ca să le porți mai ușor.
Flori și peteală de'nflorit,
Ca de d-l mire pregătit.

50.— Când mireasa dă mirelui daruri.

Buna vremea,
Buna vremea
Domnul mire,
Ce șezi scârbit și ogilit ?
Că jupineasă mireasa
Când de numele d-lale a auzit
Foarte mare bucurie a avut.
Cămeșuică ți-a croit.
Cămeșuică de bumbac,
Ca să-ți fie pe plac
Izmănușe de fuior,
Răscroite pe-un picior,
Brăcinarul prin ele de tei,
Să nu te mai văd pe la alte femei.
Și chiar de nu te-oiu vedea
Dar de te-oiu afla,
Cu prăjina te-oiu lua,
Cu câinii te-oiu amușa.

51.— Când își ieau iertăciune înainte de-a merge la cununie.

Ascultați cinstiți nuntași,
Care vă aflați prin împrejur, prin împrejurași.
La astă nuntă, mândră și cinstită,
Că acești doi fii se roagă cu smerenie
Și cu plecăciune
Ca să le dați cuvânt de iertăciune.

Iar dumnevoastră ca niște cinstiți părinți,
 Peste ai d-v fii blagosloviți,
 Toate'n pământ să le lăsați
 Pe ai d-v fii să-i ierțați,
 Că blestemul părinților
 Risipește casa fiilor,
 Măcar fie temelie de piatră,
 Că tot se strică 'ndață,
 Toate'n pământ le lăsați;
 Și fiii să vi-i ierțați!

Albești-Botoșani.

Octav Rotundu

DATINE ȘI CREDINȚE

2002.—Să nu bați pe nimeni, niciodată cu mătura, căci rămâne mic de stat sau nu se însoară.

2003.—Să nu mergi nici odată cu un picior încălțat și celălalt desculț, căci câți pași vei face, alăția ani nu te însori.

2004.—Să nu torni niciodată îndărăpt, căci nu-i bine.

2005.—Să nu te uiți prin silă, că te întâlnești cu lupul.

2006.—Să nu pui în aceiaș oală, laptele de la două vaci, că le iei mana,

2007.—Cine n'are la ureche cercei, n'are noroc.

2008.—Dacă întâiul și al doilea și chiar al treilea născut moare, apoi la cei născuți pe urmă li se pune cercel la urechea slângă ca să aibă noroc.

2009.—Prima aghiazmă făcută de un preot nou, e aghiazmă de leac pentru orice și aghiazmă cu noroc.

Albești-Botoșani

Octav Rotundu.

2010.—Când ai găsit parale și nu vrei să-ți încarci sufletul, de te pune să juri, nu pățești nimic, dacă juri; numai când juri să fii una de cînzeci de bani subt limbă și să juri cu ea în gura.

2011.—Lumânarea care o dai de pomană în ziua de Ovidenie (Intrarea M. Domnului în Biserică) arde și nu se mai stînge nici odată

2012.—Dacă scoți așternutul ziua, să nu lași să asfințească soarele pe el, că nu-i bine: noaptea visezi vise urite.

2013.—Când în ajunul Crăciunului după intrarea preotului, vine în urma lui cel dintâiu bărbat, atunci vaca va naște un vițel; de vine o femeie, atunci vaca va face o vițică.

Din Nemțșor, Neamț.

A. Moisei.

2014.—Când vezi întâi mânz primăvara, și ești desculț, te lo-vești toată vara la degete.

2015.—Primavara, când vezi întâi cocostârc, e bine să-l vezi sbu-rând; dacă-l vezi jos te dor șalile la secere.

2016.—Când mânânci întâi brânduși, e bine să arunci întâi una peste cap.

2017.—Nu se vine acasă cu brândușe puține, căci cu câte vei veni, atâția pui îți va scoate cloșca.

2018.—După asfințitul soarelui, nu se mai dă nimic din casă.
Din Pochidia-Sălceni, Tutova.

Pr. G. V. Șușnea.

BOLI LA VITE LEACURI ȘI DESCÂNTECE

31.—Leacuri contra dalacului.

Pentru a se lecuî vîta de dalac i se dă spânț austriac (o bu-ruiană ce samănă la frunze cu bujorul—crește în grădină—floa-rea albastră). Se sfarmă în bucățele rădăcina, se'nvălește cu vată și vala se leagă cu o ață, și ca se scape mai degrabă, se moaie în unt de naft. Se măsoară un pod de mână dela piciorul di-nainte și 'napoia lui, se face o bortă cu cuțitul—se jupuește pie-lea cînt incape motocica cu spânț. Spânțul în 24 ceasuri scoate o motoșcă mare sub piele în locul lui—adunând tot materialul rău din coșul vitei. Ca să se scurgă acest material, se face în lungul trupului vitei, câte o tăetură cu stricneaua în mai multe locuri de lîngă motoșcă și materialul se scurge prin chicușuri încetinel.

32.—Pentru a căpăta vitele gustul de mîncare.

Să ia o măsură de praf de pușcă, se pune 'ntr'un pahar plin cu apă pe-un sferț, se freacă cu un băț pîn 'se lopește tot praful și i se dă vitei pe gât. Când i se toarnă în gură, nu se toarnă pe nări, ci pe gură.

33.—Cum se stricnește o vită bolnavă.

Se stricnește la vîna gâtului, cu stricneaua în lungul vinei, le-gându-se strâns de gât cu o sfoară groasă, ca să arăte vîna, să dă în vîna cu stricneaua și se cască să curgă sînge potrivit, du-pă cum îi vîta de grasă: la cea grasă poți lua 2 jum. litruri de sînge. Când se sîngeră vîta, dacă curge sînge negru, acea vită

se vindecă degrabă—fiindcă nu i înlârziată; iar la cele cu sângele schimbat, se vindecă cu greu, fiind trecută cu boala. Vitele au sânge de 2 feluri: grabnic, cari după un cias, o face să moară; moale, care durează 3--4 zile.

De la I. Israte, Frumoasa-Tazlău, Neamț.

Al. Moisei

C A N T E C E

2121.—Foaie verde ca mărarul,
Tot urcând la fața dealul,
Mi s'a despotcovit calul,
Și nu-i vina calului,
Nici a potcovarului,
Și e vina tot a mea
Căci m'am dus cam des la ea;
Și-i vina puicuții mele,
C'a pus casa pe vâlcele,
Și-i greu de trecut prin ele!

2122.—Foaieverde izmă creață,
Am o mândră cam isteță,
Pe tot ceasu-mi dă povață,
Să nui-i fac cu ochiu'n față,
Că s'a făcut lumea hoasă:
Nu mai pot iubi de față;
Și să-i fac cu ochiu'n dos,
Să iubesc mai cu folos!

2123.—Frunză verde trei smicele,
Tot ți-am zis, bătut de stele,
Să nu vii seara de vreme,
Când taie dușmanii lemne,
Și să vii mai peste noapte,
Când dușmanii dorm de moarte.
Frunză verde măr gustos,
Să vii seara pe din dos,
C'am o poarlă de rogoz.
Cum pui mâna, cade jos!

2124.—Foaie verde de piper,
Mă plimbam cu puica ieri;
Mă plimbam și eri și azi,
Mor dușmanii de necaz.
Dar de m'aș plimbă și mâne,
Ar fi ferice de mine,

Și de mine
Și de ea,
C'așa vorbește lumea
Că jucăm alături
Ca doi pui de furturea,
Altă foaie mărăcine,
Ce-ar aveà lumea cu mine?
Nu fac nici o stricăciune,
De cât dragoste pe lume,
Și la ce le-ar fi năcaz,
Că la masă nu le caz,
Nici paharul nu li-l beau,
Numai ce mi-i drag îmi ieau!
Foaie verde de pelin,
Ș'am auzit din bătrâni
C'are drumul cotituri
Și potec' aruncături,
Până la Marița 'n pruni.
Ochii ei, ca mura coaptă,
Mi-aș da inimioara toată;
Ochii ei ca murele,
Mi-aș da toate zilele!

2125.—Frunză verde foaie fragă,
Departe ești, puică dragă,
Eu departe.
Tu departe,
Două dealuri ne departe.
Două dealuri și-o pădure,
Cu smeură și cu mure!

2126.—Spune, mândro, mâne-la,

Să-și închidă uliță

Tot cu lin

Și cu pelin

Noi să nu ne întâlnim

Fără Lunia și Marțiă,

Și Miercuria și Joiă

Și Vineria când și când

Și Sâmbăta câte-o dată,

Duminica ziua toată!

2127.—Fină, fină și iar fină.

Mai cobori pe la grădină

Cu coșulețul de mână,

Să te iubesc ca pe-o strină.

—Măi, nașule, e păcat:

Trei copii mi-ai botezat,

Două fete și-un băiat,

Pe mine m'ai cununat!

—Finișoară, n'ai păcat,

Că-ți dau două-trei parale

Și faci cruci și sărindare,

Să le pui la drumul mare.

Cine-o trece, să se 'nchine,

Să-i roage finii de bine!

2128. Fă-mă, Doamne, porumbel

La puica pe umerel,

Să mi-o ciugul de cercel.

Fă-mă, Doamne, curcubeu,

Să mă suiu la Dumnezeu,

Să văd cum trăesc și eu.

Eu trăesc cu zilele

Ca să-mi iubesc mândrele!

2129.—De-asudat

Am asudat,

Dar n'am asudat de gras:

De ciudă și de năcaz;

Rup gardul și fac pârlaz

Și de mândră nu mă las,

Să mai frag pe căle-am tras.

De ciudă și de mânie,

M'a dat satu'n cătănie!

2130.—Sub poală de ștejărel

Se ivește-un voinicel,

Cu cușma creață de miel,

Calul sur. porumbăcel,

Mă duc, mamă, după el.

2131. Draga mării, nu te duce,

Că nu-i aveă viață dulce

C'acela-i voinic viclean,

Lubește fetele-un an,

Și le lasă cu copii,

Se duce'n codri pustii!

2132. Trandafir din ceea parte,

Te-aș iubi dar ești departe;

Tot am zis și mai zic iară:

De-oiu ajunge'n primavară,

Te-oiu săpă la rădăcină

Și te-oiu răsădi'n grădină

Și te-oiu iubi pe hodină!

2133.—Rosmalin de pe cetate,

Spune mândrii sănătate;

De n'are drăguț, să-și cate,

Că de mine n'are parte.

Mândro, de când ne iubim,

Galbenă i frunza'n mălin,

Vremea-i să ne despărțim.

—Frunzuleana și trei spice,

Dar tu, badeo, cum mi-i zice?

—Tot o pară

Roșioară,

Dulce-ai fost la gurișoară,

Haide să ne iubim iară

Măcar până' la primăvară;

De la primăvara' apoi,

Om vedeă ce-o fi cu noi!

2134. Și-am zis verde de doi nuci,

Marișcă dintre munți.
 La ce, focul, te măriși!
 —Ba eu nu m'oiu mărită,
 Până nu te-i liberă,
 Să mă culc pe perna ta,
 Gura ta
 La gura mea,
 Mâna ta
 La țâța mea,
 Ca să-mi scrie dragostea!

2135.—Măi Vasile
 Pentru tine,

M'a bătut mama trei zile.
 Să mă bată cât de tare,
 Pentru tine nu mă doare;
 Să mă bată cât de bine,
 Măcar are pentru cine!

2136. Frunză verde de chiperi
 Unde-ai fost copilă, eri?
 —Am fost, mamă'n deal la peri,
 Am dat apă la viței
 Și guriță la flăcăi;
 Și-am dat apă la mânzași
 Și guriță la doi frași!

2137. Fă-mă, Doamne, ce mă-i
 |face,
 Fă-mă maldărel de tei
 Și m'aruncă 'ntre femei,
 Să le-aud taina și-oftatul
 Cum își fermecă bărbatul
 Cu pământ
 De la mormânt,

Să rămâe mut și surd
 Și la cap cu un dovleag,
 La picioare ițele,
 Să-i iea dracul mințele!

2138.—Dragele mele de fete,
 De v'aș putea face oi

M'aș pune cioban la voi;
 La strungă nu v'aș băgă
 Numai v'aș tot sărută;
 Nici la strungă nu v'aș duce
 Numa'n brațe v'aș tot strânger!

2139. Mocănaș de la mânăzări,
 Ce stai tot în supărări?
 —Da' cum n'oiu fi supărat,
 Că n'am muls mânăzările
 Și mi-am scăpat fetele
 De cuvinte ne'ntrebate
 Și pe ochi nesărutate!

2140.—Frunză verde liriolic,
 Toate nevestele-mi zic,
 Să mă prinz un ibovnic
 Și eu mă vait că sunt mic.
 Eu sunt mic
 Și de nevoie,

Nu le pot face pe voie;
 Să mă lase să mai cresc
 Căci pe toate le iubesc,
 Și tânără și bătrână,
 O fac de umblă nebună!

2141.—Frunzuliță bob năuf,
 Știi, puică, ce-am socotit,
 Șezând la foc de urit?
 O să mă las de iubit,
 Și-o să m'apuc de furat
 La neveste cu bărbat,
 Să le duc noaptea prin crâng
 Să las bărbăței plângând!

2142.—Frunzuliță bob năuf,
 Mărioară de la Prut,
 Dă-mi gurița împrumut,
 Că deseară vin la voi
 Și-ți dau gurița 'napoi!

2143.—Foicică de hormuz

Duminică pân' la prânz,
Sburà doi hulubi pe sus
Și tot strigau din gurișă:
—Ieși afară, mândrulișă,
De-mi dă apă și gurișă
—Eu gurișă că ți-aș da,
Mi-i frică că mi-i mușcă
Și nu m'oiu mai vindecă!

2144.—Când oi zice lemn de sus,
Scoală-te, Marișă'n sus,
S'a suit soarele'n prânz,
Vacile sbiară de mult
Și viștii stau închiși!
—Când oi zice și-o sulfină,
Am mas aseară'n grădină
Și m'a mușcat o albină.

M'a mușcat,

M'a veninat,

Obrazul mi s'a umflaș!
—Când oi zice de doi sfinși,
Marișo, cu dinți mărunți,
Cum crezi tu c'ai să mă minși
Că albina are dinți?
Că albina are cioc
Și te mușcă dintr'un loc
Și se umflă peste tot;
Te-o fi mușcat vre-un băiat
De umblă noaptea prin sat!

2145.—Nu s'a pomenit femeie,
Să lese voinic să pieie;
Nu s'a pomenit nici fată
Să ție dragostea'n ladă!

2146.—Foaie verde trei grăunți,
Mărioară dintre munți,
Prea mi-ai fost dragă la mulți,
Și mi-ai fost dragă și mie,
De-am iubit cu lăcomie!

Ce mai am mai drag pe lume
Un cal bun și arme bune,
Cărărușă prin pădure,
Prunduită cu alune,

Cu alune

Mărunțele,

Să joace murgul pe ele,
Să-i sune copitele,
Să m'audă fetele,

Fetele

Săraccle,

Că mi-s dragi, sărmanele!

2147.—Subt umbrarul din vâlcea
Odihnește mândra mea,
Odihnește,
Odihnește,

Și la mine tot gândește.
Eu pun calul și-l înching,
Cu *sgârbaciul* mi-l împung,
Drept la dânsa că mă duc.
Bate murgul din picior,
Se scoală puica din somn.
—Bată-te focul de cal
Doară eu nu-ți sunt dușman.
Somnul nu mi-am împlinit,
Visul mi s'a isbândit!

2148.—Du-te, neică, ducu-ți dorul
Cum duce vântul pârjolul;
Du-te, neică, ducu-ți mila
Cum duce uliul găina
Prin Slatina, prin Pitești
Și mi-l lasă în București.
Du-te, neică, și să-mi vii,
Tocma'ntre Sântă-Mării
Când se coc struguri'n vii!
Cucuruz cu frunza'n sus,
Sărul ochii cui te-a pus,
Că te-a pus cu patru boi,
Sărul ochii amândoi.

Cucuruz stăi la săpat,
Cum stă ea la sărutat!

2149.—Foicică de aclaz,
Cine trece pe la iaz?
Nicușor cu calul breaz,
Dar Aniței ce-i aduce?
Cozonaci și mere dulce

In basmale

Portocale

Și prin colțuri scorțișoare!

2150.—Fie pânea cât de bună,
Ți se face clisă'n gură
Și amară, mătrăgună,
De ești în țară străină.
Fie pânea cât de rea
Și de neagră ca fină,
De amară ca fiereă,
Dulce-ți pare ca miereă
Dac'o mânzi în țara ta,

2151. Foaie verde grâu mărunț,
Cărărușa peste Prut,
La drăguța de demult,
S'a făcut un drum bătut.
Nu-i bătut de car cu boi,
Nici de ciobanași cu oi,
Ci-i bătut de ochii mei!

2152. 'Ndeamnă, 'ndeamnă mur-
gule,

Pe cel bot de pisculi
Pân' la Slatina'n județ,
Că se face-un târguleț
De fete și de băieți,
Să-ți cumpăr un frăuleț
Cu ciucurii verzuleți
C'asă mi-ai fost drăzuleț,
De când erai murguleț!

2153.—Foaie verde merișor,
La țafa în foișor

Stă Marița cu Ion,
Șed picior
Peste picior
C'așă-i dragostea cu dor;
Șed obraz
Lângă obraz,
C'așă-i dragostea cu haz.
Foaie verde iasomie
Și taie mere felie;
Taie mere și gutui
Și le svârle la copii:
—Na la țafa, să nu spui!

2154.—Foicică de cicoare,
Ține, Doamne, noaptea mare,
Că vine ziua cu soare,
Și m'apucă tot călare;
Că murgul nu-i căpătat,
Ci mi-i murgul de furat,
Ține, Doamne, ceața groasă,
Să-mi piardă urma de-acasă;
Ține, Doamne, noaptea lungă,
De-acasă să nu m'ajugă!

2155. Dă, Doamne, de-o ploaie
[mare

Să vie Savaru mare,
Să-mi iea puntea dela vale,
Să se'nnece toți Savarii,
Să rămâie-o Șavăreancă,
Săvărencile-s frumoase
Și la iubit drăgostoase.
Săvărelul limpeglor
Se vede peștele'n el.
Niște pește mărunțel,
Dare-ar, fire-ar focu'n el.
Săvărelu-i cu dulceață,
Vine iarna, el nu'nghiață,
Numai pe la Bobotează
Prinde puțintică ghiață!
Când oi zice mință creuță
Săvărelul cu dulceață

Trece iarna și nu'ngheață,
 Dar când fu la Bobotează
 Prinse puțintică ghiață ;
 Și când fu la sfântul Ion,
 Ingheață de-un stat de om.
 Veni Săbărencile
 Tot cu toporașele
 Să spargă gheșurilè,
 Ca să prindă peștele
 Și s'adape vitele !

2156.—Frunză verde și-o lalea
 Trecu Ioana pe colea,
 M'alinse cu mânecă.
 —Pădurice, pădurea,
 Lasă-mă la umbră ta !
 —Nu te las la umbra mea,
 Că mi-e Ioana tinereă
 Și-mi faci păcate cu ea,
 De'ngălbenește frunză
 Și se usucă iarbă,
 Nu mai cântă cucu'n ea,
 Foaie verde și-o cicoară,
 Și se mută'n altă țară
 Și cântă de se omoară
 Dimineața până'n seară !

2157. --Oltule, Oltețule,
 Frate Topologule,
 Secă-ți-ar izvoarele
 Și toate ostroavele,
 Să s'oprească șeicele
 Secă-ți-ar obârșă ta,
 Ca să crească *glenia*
 Să fete lupoaica'n ea,
 Să dau eu cu pușca'n ea,
 Să fac mândrei malofea,
 Că e goală, sărmană
 Și se ține
 După mine,
 Și mi-i rușine de lumel

2158.—Eu sunt Mincu ciobă-
 [nașu.
 Viu din codri dela Breazu,
 Gluga-mi este a mea casă
 Cața-mi este-a mea nevestă,
 Masa-mi este într'un picior,
 Așternut pământul gol.
 Imi cânt dorul din cimpoi,
 Că n'am grijă nici nevoi.
 Ziua cu oițele,
 Noaptea cu mândruțele.
 Și mi-s dragi oițele,
 Dar mai dragi copilele;
 Dragi îmi sunt oițele
 Când le cresc cornițele,
 Dar mai dragi copilele,
 Când le cresc îțuicele !
 Din mai multe părți.

T. Pamfile.

2159.—Și-am zis verde poamă
 [neagră,
 Trece-un voinicel, mă'ntreabă,
 De sunt fată, ori nevestă,
 Ori din cer zână lăsată.
 —Nu-s nici fată, nicinevestă,
 Nici din cer zână lăsată.
 Ci sunt floare, de pe mare,
 Cine mă sărulă, moere !
 Pochidia-Sălceni,-Tutova.

Pr. G V. Șuşnea.

2160.—Stăină, maică străină,
 Tot ca floarea din grădină.
 Dar nici ea nu e străină,
 Căci ea are rădăcină.
 Străină, maică străină,
 Tot ca mierla din pădure.
 Dar nici ea nu e străină,
 Căci clocește, scoate pui.
 Și-și face vecini destui.

Cine e străin pe lume,
Dă-i Doamne tot mai mult bine.
Căci și eu am fost străior,
Și-am dus viața plin de dor
Rău e omul străior,
N'are milă n'are dor.

2161.—Când treci bade pe la noi
Bade, bădișor,

Să pui clopote la boi,
Să mi te-aud din război.
Badea pe drum trece,
Mândra mi-l petrece,
Maică-sa n' o lasă,
La badea să ieasă.

Drăgășani-Vâlcea.

2162.—Dorul mândrei când
[m'ajunge,

Stau în loc și 'ncep a plânge;
Dorul mândrii-ajungă-mă
Acas' desculțându-mă,
Ma face a mă 'ncălță.

2163.—Foaie verde de mohor,
Ține Doamne luna 'n nor,
Să mă plimb unde mi-e dor.
Pe la mândra 'n foișor,
Să-mi dea guriță că mor.
Mândro, gura de la tine,
Mă usucă, vai de mine.
Mă uscă, mă face iască,
Mă bagă 'n boală cănească.

Rucăr-Mușcel.

G. C. Constantinescu.

2164.—Sărmana nevasta mea,
Sâmbătă, duminică,
Puneà leșie marè:
Și se lă de Sâmbătă.
Și ieși cu capu gol,
Fug vacile din ocol;
Că gândesc că-i boala lor!

2165. Leleo, frumoasă îmi ești,
Ziua speli, noaptea cârpești,
Priminiță, nu mai ești!
Câte frunze pe-o răchită,
Pe-afâtea locuri cârpiță.
Mă rog n'o 'nturna pe dos,
Că-i curg peticile jos.

V. Zargiu, Bodeștii-Precistei.

2166.—Fata mamei lăudată,
Cu cânepa ne lucrată;
A pus-o pe poliță,
Și-o căzuț în doniță.

2167.—Foaie verde ciapa cioa-
[rei,

Se mărită fata chioarei;
Ș'o ia Ilie coate goale.
—Da, de zestre ce îi dă?
Coșarca cu fusele,
Ciubăru cu rufele.

2168.—Fetiț'o din celalt sat,
Cu mărgeanlu 'revărsal,
M'aș tocmi la tine-argal,
Dar nu pot că-s blăstămat.

2169.—De sărit tu, liță, sai,
Nu știu-acasă ce mai ai?
Ai o mâță ș'un cățel,
Ș-un drac de ibovnicel.

2170.—Frunză verde de doi
[brazi,

Hai, puicuță la Galați,
C 'om trăi ne cununați
Și-om găsi un popă bun,
Și ne-om cununa pe drum.
Și-om găsi un popă bat,
Și ne-om cununa pe pat.

Din Dobreni,-Neamț.

Ă Moisei.

O SAMĂ DE CUVINTE¹

2872-2922.

Piersiciu=roz.*Pleneștil*=culcat (despre vite când stau culcate în livadă).*A pomosti*=a umple sau a potrivi o gaură cu pământ. Pământul adus de ploi sau de ape revărsate pomostește (unde rămâne).*A se pogodi*=a cădea de acord asupra unei chestiuni.*Policie*=mic. s. e: mare cât o policie=mititel.*Poară*=încontra. *S'au lual la poară*=au început să se întreze și mai-mai apoi să se certe.*Pociștanie*=veste curioasă, ciudată. Să vă spui o pociștanie.*Sailoc*=care umblă pe sălfate.*A se scălămbăi*=a se strâmba în toate felurile (la față),*A se scârciumă*=a se mișca încoa și'n colo.*Scârcium*=funie legată de sus de craca unui pom, în felul aparatului de gimnastică numit trapez. Se dau copiii în el.*Scatoalfă*=o lovitură de palmă sdravănă.*A scorbeli*=a găuri, a căuta pe dedesupt.*A se sfeli*=a fi indiscret.*Siteav*=răgușit.*A se sprevede*=a se vede puțin.*Soloambe*=manie.*Il sudoalme*=il biruie.*A se sudumi*=a se cufunda pământul.*A sudi*=a trage igrasie.*Suliș*=dea lungul, svârli bățul suliș, când îl prinzi de la mijloc*A sporogi*=a îndrugă verzi și uscate*A slomni, somni*=a îucepe.*Sliciu*=hoțărire. s. e. *Am pus sliciu pe el ; n'o să-l mai las.**A sticiui*=a călca struguri.*Șabac*=șirul de ochiuri făcute în pânză, (la cămăși, ciarșafuri). prin smulgerea firelor de urzicală și înodarea celor din băătăură.

¹ Rugăm stăruitor pe colaboratorii noștri să scrie cu îngrijire vorbele rari, arătând înlocdeamna silaba accentuală. Astfel să se însemne dacă se zice de pildă *parăulă* sau *parăiulă*, după cum ar trebui, la anumite prilejuri, să se însemne când se zice *bòlnav* sau *bolnâv*, ș. a. Când aceste accente vor lipsi, să ne creadă alți cinstiți celitori că așa ne-au fost trimise și că deci, noi n'am putut îndeplini lipsa, neștiind înși-ne cum se facem. Și să ne închipuim că putem avea colaboratori cari n'ar ști să pună accentul, nu putem.

Expresiunea *pă șabac* = însemnează bine, cum trebuie, de pildă; *face Leana un lucru, știi, pă șabac*.

Șâșcav = umezeala boabelor de grâu, porumb, fasole.

Șăplar = lat în spele și voinic. Ex. *un șăplar de flăcău*.

Șiștiril = stricat la minte, de mult (nu tocmai nebun).

Șneap = *șleap* = cotorul unei erboase rămas după secerat.

Șleoalfe = *postali*, pantofi făcuți olova, boccii.

A șleobâlcăi = a merge prin apă, noroi amestecat cu apă.

Ștremeleag = pomul sau firul de porumb după ce li s'au smuls crăcile sau frunzele, lăsându-se ca un băț înfipt în pământ.

Șuet = se zice despre coșurile de pe casă (hornurile) făcute în prelung; despre sticlele de lampă (No. 5, 8 sau 11), când are coșul prelungit pe nesimțite din umflătura luminii.

Șul = vită cornută fără coarne (fie că le-a rupt, fie că nu i-a crescut).

Principele Ferdinand, Teleorman.

Pr. Fl. A. Drăghici.

Prigon = roate, din urătură: acei de la prigon, amândoi într'un corn.

Preinei = potrivești: în bot preinei, -- din urătură.

Opust = laptele dela aceeaș mulsoare muls în rândul al doilea: în Căndești se zice *depus*.

I-un ghibciu = un fânc, mic la trup și mare de zile.

A profăpi = *a horopsi* = a oprî dela ceva.

Stolohan = un bulgăre mare: la arat pe uscat ies stolohani.

Țuc = vânt rece, curent.

Dodiță = Gheorghită: zis de băeții mici.

A dihoca = a desface (dar și a se ruina cu averea) cheltuind ca băeții răi).

A oblici = a se ținea de obiceiul vechi.

A bleoșli = a vorbi stricat, fiind beat ori bolnav.

Joală = jârdie, prăjină.

Umb!ă cilighiu = fercheș.

Jud. Neamț.

A. Moisei.

GLUME JĂTII ȘI TACLALÉ

390 — Țiganul la furat oi.

Un Țigan odată s-a dus la furat oi, la stâna din apropierea satului. Intrând el între oi în miezul nopții, a început să caute care oaie e mai mare; și tocmai în acel timp era și lupul între oi. Și cum căuta el care oaie ar fi mai mare ca s'o fure, a pus

mâna tocmai pe lup, prinzându-l bine de coadă. Lupul văzându-se strâmtorat, a început a se sinuci. Atunci Țiganul văzând că nu e șagă, că e lup și nu e oaie, că e cu urechile țicmănda și coada *corlacanda*, a început a striga: U-iu-iu și na-na-na săriți măi și nu lăsa, că loale oile v'a mânca. Atunci ciobanii sărind din somn înspăimântați și dând peste *cojormirița* de țigan, au început a fătări pe el, așa că i-a tăiat pofta de a mai fura.

Dela Gh. Cârneala Com. Bivol, jud. Dorohoiu.

D. Urzică.

391.—Urare.

Să trăiți ani mulți și zile patru.

Ce-i băgă pe ușă,

Să scoți pe fereastră.

Să-ți dea Domnul:

Fum în casă, și lumină 'n pod.

Epistola mea, să le găsească:

În cele din urmă momente,

Lung și rece,

Să n'ai nici bine, nici rău;

Auzită dela d-na Profira Niculescu Dorohoi.

O. Rotundu.

392.—Din iușeală.

— «Ce ai, bucătar, la cazan pe ziua de azi?»

— «Să trăiți domnule fasolă, avem colonel».

393.—Cu cine te-ai întâlnit, țigane?

— M'am întâlnit cu un rumân cu spinarea în pușcă, cu brâul în pistoale, cu o mână în ciomag iar cu ceialaltă legătură o mână mare.

Era opincit cu încălțatele de porc și în căciulă, cu un cap mare de oaie.

Fugea pe colb de sărea drumul!

Micești-Tutova.

Gh. Boghiu.

394. Intrat-a Isus.

Preotul era bătrân și nu prea vedea, da și sf. Evanghelie veche și roasă, ruptă și sdrenșuită, așa că mare rău se mai necăjia bietul preot, când citea credincioșilor. Așa odată vine vlădica și slă de față la sf. slujbă. Ajunge preotul să citească sf. Evanghe-

lie, Ajunge într'un loc unde zicea : «Intrat-a Isus» și mai departe era rupt. Nu se dumerea ce să zică acu mai departe. Zice iar de la capăt -- Intrat-a Isus. . . pășește tot așa. Oiea a treia oară — Intrat'a Isus . . . dădea iar de fila ruptă. -- Da unde a iatrat mă rog, părinte, întrebă Vlădica răstit ?

— Uite aici, Prea Sfințite, răspunse preotul repede, arătând Sf. carte vlădicăi spre încredințare că-i sfredelită de cari Cică Vlădica s'a încrunțat rău din sprincene, iar preotul o zăbovit pe la Episcopie vre'o lună de zile cu oare cari treburi. . . .

Pr. P. Gh. Savin.

395.— Domnule chelbos, jupineasă chioară

Un călător mergând la drum lung și ajungând la un han în margine, fiindu-i soarele drept inimă, se abătù să-și ostoiască foamea. Intrând în cârciumă și dând ziua bună, ceru dela negustoriță, ce nu vedea de cât c'un singur ochiu, o sângeacă de rachiu și mâncare. După ce se ospătă bine, ceru socoteala zicând: Hei jupineasă chioară, câte parale face? Crâșmăreasa auzind una ca asta, unde mi-l ia la ocărit și l-a îmbrâncit afară, și amestecându-se și crișmarul ce nu fusese față de la început, se încăță-lase boclucul rău, și nu știu zău cum ar fi scos-o la capăt bietul călător de n'ar fi sărit alți drumeși să-l scape. A doua zi, aflând crâșmăreasa că cel ce a batjocorit-o e din satul apropiat, aflându-i numele și având și martori, îl dete în judecală. La înfățișare după ce privighitoriu (judele) ascultă mai întâiu pe jupineasă, care le spuse mult mai pe sus de cum fusese, omul uitându-se drept în ochii privighitorului, zise: Apoi domnule chelbos, toate câte le spune jupineasa chioară-s minciuni. Eși afară porcule! răcni judecătorul punând mâna repede la cap să nu se mai vadă cusurul. Și de atunci a rămas, că la unul ce are beteușug, doamne ferește, îi zici: chioru, șchiopu, când vorbești despre el, de cât pe nume.

N. I. Munteanu.

396.—Boierul și țiganul.

Acu, cică într'un sat, eră un boier. Intr'una din zile, numai ce-i vine în gând boierului nostru, să se ducă până la un sat din apropiere, la un alt boier. după afaceri. Da boierul ista, aveà un vizitiu țigan și țiganul eră din *cire* cam prost. Acu, chiamă el pe vizitiu și-i spune, să pue caii la trăsură, că au să meargă undeva. Vizitiul. face așa după cum i-a poruncit stăpânul și când totul fu

gata, se suiră amândoi și plecară. O fi mers ei, cât o fi mers, când deodată ajunge la o apă mare, peste care nu eră pod.

— Ehehe, acu ce ne facem noi, zise boierul; ni s'a strâns funia de par! Și zicând aceste vorbe, el trimise pe Țigan, să vadă de-i apa mare. Da Țiganul când ajunge acolo, vede niște găște înotând pe apă și vine de-i spune boierului, că nu i apa mare, că doar de-abea-i la pieptul găștei. Atunci boierul se mai socolește se mai gândește și la urnă spune Țiganului, că de nu-i apa mare, să treacă cu trăsura prin ea, pe celălalt mal. Vizitiul se suie pe capră, dă bici cailor, mai merge cât mai merge și intră în apă. Când pe la mijlocul apei, boierul vede că nu-i glumă, că apa dă să intre în trăsura îi zice Țiganului;

— Măi baragladină, să știi că de m'oiu îneca, le împușc!

Da Țiganul îi răspunde hlizându-se — Aoleu coconașule, să nu faci una ca asta, că de mi-i împușca, nu mai stau nici o zi la dumneata!

Din Trușești, Botoșani.

C. Atanasiu.

397.—Tot lui moș Geamănă i-a ajutat Dumnezeu.

A fost cică odată o fată frumoasă, frumoasă, cum nu mai avea alta Impăratul cela. Și nimeni n'o pulea prinde în cuvânt și de-aceia nici nu era chip să se mărite, că Impăratul hotărise s'o deie aceluia, care a rămânea-o în cuvânt. Și s'au pornit cică la fata ceia de Impărat trei flăcăi și un moșneag, cu chip ca să o înșele și s'o prindă în cuvânt. Da i-a apucat noaptea într'o pădure. Și au făcut ei foc acolo, în pădure, și a scos din traistă care și ce avea de mâncare. Scoate și moșneagul un boț de urs și-l pune pe jăratec ca să se prăjească, da' ce-a făcut, ce-a dires, adoarme bietul moșneag acolo lângă foc. Că dă, pentru unul ca dânsul trebuiau multe *numărăluri*? Da' flăcăii s'au apucat și au mâncat ursul moșneagului.

Când s'a sculat moșneagul, a văzut bine că nu-i ursul și-a știut că flăcăii i l-au mâncat, da' n'a zis uimica.

— Moșule, fac flăcăii, a ars ursul dumitale! Da moșneagul atunci n'a zis nimica și a făcut ca chilicul. Și iaca, nu trece mult și ațipesc și flăcăii. In vremea asta s'apucă moșneagul și le iea pistoalele și le svârle frumușel în foc.

Amu, hăt mai târziu, se scoală flăcăii și-i zic moșneagului:

— Moșule, de când stai la focul ista, n'ai găsit vre-o bucată de carne friptă din ursul dumitale? Că tare mi-i foame!

— Da' nu-i nimica, măi băieți, face moșneagul scociorând în

foc cu un băf; tot a ars, numai ciolanele au rămas. Iaca, de nu credeți, poftim de vedeți! Și le arăta pistoalele lor. Și au făcut flăcării și nu s'a supărat nici unul, Doamne apără! După asta, face unul dintr'ânșii, zice : moșule, stăi d-la aici, la foc, că noi ne ducem să vedem ce fac caii. Și s'au apucat flăcării și au jupit calul moșneagului la picioare și i-au suflecat toată pielea de pe picioare de la genunchiu în jos și răpede, răpede, au dat calul ist suflecat tocmai într'un mâl de pârău. Cum vin înapoi, zic moșneagului :

— Moșule, calul d-tale: zice, s'a vârit în apă și și-a suflecat izmenele până la genunchiu, ca să nu să ude.

— Mă duc să-l văd, dragii mei, face moșneagul și nu se supără de loc, iar flăcării se culcă. S'apucă moșneagul și pune câte în căluș de lemn la caii flăcăilor, în gură, îi leagă coadă de coadă pe tustrei și pe urmă vine înapoi la foc.

— Măi băieți, dragii moșului bine ați zis voi, bre, că și-a suflecat izmenele calul meu; că iaca, sculați și duce-ți-vă degrabă, că și caii noștri s'au prins de mână și rād de se prăpădesc de al meu! Și când s'au dus flăcării și au văzut cum îi pācālise moșneagul, au prins a se teme, să nu-i rămāe la fata împăratului tocmai moșneagul ista. Și s'au pornit ei la drum, da' tot calul moșneagului mergea mai răpede, că tot apucase ce-apucase în mālul pârăului celuia, pe când caii flăcăilor stāluseră cu dinții la stele și cu călușurile în gură. cum ai trage din lulea. Și dacă au ajuns ei la curtea împăratului, cicā înlăiu și înlăiu și-au încercat norocul flăcării. Moșneagul ședea, săracul, la poarta împărătească cu calul de dārlogi. Și încă toți îl luau în rās, că ce-a suflecat izmenele calului? Numai iaca, vine, răspuns ca flăcării ceia n'au putut prinde în cuvânt fata, și că li se ia capul. Hai amu vine și rāndul moșneagului, și, cum stātea el acolo pe-o buturugă, vede pe fata împăratului că se dādea pe ghiață și zice răpede :

— Buna dimineață, cum te dai pe ghiață, fată de împărat cu capul tărcat! Da' fata zice :

— Mulțămesc d-tale, moșu Geamānă, că barba ta cu capul meu samānă!

— Da', zice, de dimineață, te mai dai pe ghiață!

— Dă, cam de diminicioară, că am ațăfat foc la plilișoară!

— Apoi, mai rămāi sănātoasă, fată frumoasă! Și dā moșneagul să se pornească. Da' fata-i și zice :

— Moșule, moșule, nu știu șaua scārție, ori cārarea pārție.

— Ba, moșu te-a văzut lată'n șele și crișcă din māsele!

— Moșule, cum ai trecut d-ta pe cea baltă lata ?

— Ia, zice, am pus și eu ciungi lângă ciungi tot cât moșu de lungi și unde nu-mi ajungea, mă sprijiniam în căciulă și asvârleam câte o azvârlitură.

Vede fata împăratului că nu-i lucru de șagă cu moșu Geamăna și-i aduce două bețe tot una de groasă la amândouă capetele.

-- Ei, de-i găci, moșule, la care băț a fost vârful copacului, să știi că ai să mă iei.

Se duce moșneagul și dă bațele pe o apă și rădăcina se ducea înainte iar vârful copacului a rămas la urmă. Și după asta, vine și-i arată feței, unde-i rădăcina și unde-i vârful copacului.

-- Așa-i, moș Geamăna; da' ție să-mi mai găcești, care din ouăle acestea este de găină neagră și care de găină albă ?

— E, hei, fată de împărat luminat!.. Da' ia uite-te drept la mine! Și se uită fata, iar moșul face :

-- Amu, spune-mi, care din ochii mei li ai mamei și care-i a tatei ? Și n'a știut cică fata împăratului ce să mai răspundă. Iar moș Geamăna a făcut nunta cu dânsa; și eu eram acolo fecior în casă, că așa a vrut Dumnezeu să fie.

De la moș V. Nedelcu, Bozinei, Dorohoiu.

Pr. D. Furtună.

C R O N I C A

C. Rădulescu-Codin : Vine roată la stîrbînă. Două-zeci și patru de bucăți, — povești, legende și snoave din popor, scrise cu grija deosebită a unui vechiu, cinstit și conștient culegător, și tipărite tot astfel. T. P.

* D-na inspectoare Ana Conta-Kernbach din Iași, sora filosofului nostru Vasile Conta, dă un mănunchiu interesant de știri biografice relativ la fratele d-sale în „Viața Românească” an. X no. 7-8 p. 190. Noi nu vedem dovada sigură cumcă trebuie să ducem neamul marelui Conta locmai până la Maestricht-ul Germaniei; cu atât mai puțin primim afirmația cumcă Ion Creangă al nostru (de sigur, Român de origină) „nu se simția” în ceiace privește mîncarea și băutura. Toată opera lui Creangă—spune aceeaș scriitoare—a trecut mai întâiu prin mîinile lui Conta: E la mijloc o exagerare de aceeaș natură ?

* „Dimineața” an. XII no. 4135 ne vorbește despre niște săteni din Slobozia (țin. Botoșani) cari—pentru a face să ploaie mai curînd—au desgropat trupul unui copil de 14 ani, adus în cîmîșirul satului lor de peste hotar: au turnat apoi peste mort fiecare câte o cană de apă—nemai avînd lîmpul necesar să-i taie degetul cel mic de la o mînă și să-i scoată inima. Au primit din partea tribunalului câte 5 zile închisoare.

Pr. D. Furtună.

O B O L U L

Prietenilor Revistei «ION CREANGĂ» pentru strângerea fondului

==== Bustul lui Ion Creangă la Bârlad ====

Suma adunată 1108.90

Dobânda pe 1915 66—

Total 1164.90

DE LA ADMINISTRAȚIE

Adeverințe. S'au primit sumele și s'au tăiat adeverințele pentru
D. Prof. D. Holban, Buzău, 5 lei; D. C. Patrache, Zorleni-Tutova,
5 lei; D. Gr. Vasiliu, Pipirig-Neamț, 5 lei; D. Ignat Ropceanu, Si-
năuți-Dorohoiu, 5 lei; D. V. B. Țirică, Bârlad, 5 lei; D. A. Vlahu-
ță, 5 lei; D. I. N. Popescu, Ștefănești-Vâlcea, 5 lei; Păr. N. V. Șuș-
nea, Pochidia-Sălceni-Tutova, 5 lei; Păr. D. Furtună, Dorohoiu, 5
lei. (urmează)

Prin Redacția și Administrația revistei noastre se pot do-
bândi următoarele cărți folositoare:

Revista «ION CREANGĂ» An II.	--	—	—	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. III.	---	---	—	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. IV.	—	---	—	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. V.	---	---	—	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. VI.	---	---	—	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. VII.	---	---	—	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. VIII. (lipsă no. 2)	—	—	—	6.—
T. Pamfile: Povestire pe scurt despre Neamul Românesc				0.20
„ Jocuri de copii I.	—	—	—	1.40
„ „ „ II.	—	—	—	1.60
„ „ „ III.	—	—	—	1.50

Răspândiți revista

ION CREANGĂ

între prietenii și cunoșcuții
Dumneavoastră.

Domniei sale
Domnului

Artur Gorovei

Comuna

Fălcișeni

prin Oficiul

Județul

Prin Redacția și Administrația Revistei „Ion Creangă” se pot dobândi următoarele lucrări:

T Pamfile : Sărbătorile de vară la Români	2.00
Boli și leacuri	1.00
Cântece de țară	4.00
Agricultura la Români	5.00
Povestea lumii de demult	2.00
Sărbătorile de toamnă și postul Grăciunului	3.00
Diavolul învrăjbitor al lumii	2.00
Un tăciune și-un cărbune (povești)	2.00
Cerul și podoabele lui	1.00
și M. Lupescu: Cromatica poporului, român	2.00
M. Lupescu : Alcătuirea unei gospodării țărănești	0.50
Petru G. Savin : Clăcășește	0.40
Povești	1.50
I. I. Ciuncanu : Doine și alte cântece	0.30
Dr. Ion Urban Jarnik : Însemnări cu privire la limba basmelor populare românești	0.40
N. I. Dumitrașcu : Flori de câmp	0.40
Din Boureni, vorbe de clacă	0.40

Se trimit franco la cerere.

MIRON COSTIN

Revistă de cercetări și mărturii istorice. Anul III, No. 12 pe Decembrie 1915, cuprinde :

DOUĂ ACTE PRIVITOARE LA ALEGEREA LUI GHEORGHE-VODĂ BIBESCU.—C. N. Mateescu.

DOCUMENTE.—C. Daniilescu, Artur Gorovei, V. C. Nicolau, Al. Pallady, T. Pamfile, A. Saint-Georges, Ec. V. Ursăcescu.

INSEMĂNĂRI.—V. C. Nicolau, T. Pamfile.

CRONICA.—T. Pamfile, T. V. Stefanelli; Documente din vechiul ocol al Câmpulungului moldovenesc.—Virg. N. Drăghiceanu: Constantin Brâncoveanu, conte al regalului ungar și principe al sacralui imperiu roman.—C. Moșil: Efițiile monetare ale Domnilor români.

ILUSTRĂȚIUNE.—Pecetea Moldovei din 1793.

Abonamentul anual 5 lei.

Redacția și administrația în Bârlad, str. Corbului

Ion Creangă

Revistă de limbă, literatură și artă populară

APARE O DATĂ PE LUNĂ

CUPRINSUL

M. Lupescu. — Fântânile.

C. N. Mateescu. — Un «fisiolog» românesc din veacul al 18-lea.

Gh. Roghiu. Gh. Florescu. S. P. Colibași. — Cântece bătrânești.

Pr. D. Furtună. — Căliniță fură-zia și Todiriță fură-noaptea (poveste).

Pr. Fl. A. Drăghici, A. Moisei D. Urzică. — Boli la oameni leacuri și descântece.

A. Moisei, G. Rotundu. — De-ale copiilor.

T. Pamfile, G. Rotundu, A. Moisei. — Cântece.

Gobre Ștelănescu. — Colinde.

Pr. N. V. Hodoroabă. — Glume, jâtlă, taclale.

T. P. — Cronica.

Ilustrațiune. — Fântâna Episcopului, Filaret din R.-Vâlcea.

REDAȚIA :
T. Pamfile, Strada Corbului

ADMINISTRAȚIA :
M. Lupescu, Zorleni-Tutova

BARLAD

Exemplarul :

In țară 40 de bani

In streinătate 50 » »

Abonamentul anual :

In țară 5 lei

In străinătate 6 »

TIPOGRAFIA ȘI LEGATORIA DE CĂRȚI, CONSTANTIN D. LUPAȘCU

INTEMEETORII: PR. EC. I. ANTONOVICI, ST. CAPȘA, G. A. COSMOVICI, N. I. DUMITRAȘCU, PR. D. FURTUNĂ. PR. GH. GHEOLDUM, P. HERESCU, DR. I. URBAN JARNIC, G. T. KIRILEANU, N. L. KOSTAKI, M. LUPESCU, C. N. MATEESCU, A. MOISEI, N. I. MUNTEANU, I. NECULAU, A. NEGOESCU, T. PAMFILE, P. PĂNOIU, T. POPOVICI, PR. P. G. SAVIN, A. TENEA, ȘT. ST. TUȚESCU, G. TUTOVEANU, I. ZOTA.

Dela oamenii buni așteptăm

ABONAMENTUL

Revistei «ION CREANGĂ»

Adm. M. Lupescu, Zorleni-Tutova.

DE LA REDACȚIE.

Lămuriri.—Materialul ce ni se trimete să fie scris pe o singură parte a hârtiei; ar fi bine să se scrie numai pe sferturi de coală.

— Să nu se scrie pe o hârtie mai multe feluri de culegeri, de pildă cântece și gâcitori, datine și cuvinte rari, și altele, ci fiecare pe hârtia sa.

— Scrisul să fie ceteț, mai ales acolo unde-i vorba de cuvintele rari căci greșelile ce s'ar face punând de pildă pe *u* în loc de *n*, pe *a* în loc de *o* și pe *c* în loc de *e*, ar fi foarte mari.

— La un plic nerecomandat pe care se scrie «manuscrite de imprimat», ajunge o marcă de 5 bani pentru 100 de grame; pentru 150 grame-trebue 10 bani. Aceste manuscrite însă, nu trebue să cuprindă scrisori particulare, cari să se facă numai de-oparte prin cărți poștale. Să se adauge timbrul de ajutor.

— Persoanele cari cer lămuriri, le vor găsi la poșta redacției dacă nu alipesc o carte poștală sau mărcile pentru răspuns.

Șezătoarea, Anul XXIII, Vol. XV, No. 7 pe Oct. 1915, cuprinde:

A. G.: *Muzica națională. O scrisorie a lui V. Alexandri.*

Ion N. Popescu: *Zicători, proverbe, pilde.*

A. M. Nour: *Ghicitori.*

A. G.: *Onomaslica.*

Gustav Netter: *Cimilituri cehe.*

Gh. Fira: *Intrebări, probleme.*

Notițe bibliografice.

Director: A. Gorovei, Folticeni

Abonamentul anual 3 lei.

ION CREANGA

Revistă de limbă, literatură și artă populară

APARE ODATĂ PE LUNĂ

REDACTIA :

T. PAMFILE

Bărlad, str. Corbului

ABONAMENTUL ANUAL

În țară

5 lei

În străinătate

6 lei

ADMINISTRAȚIA :

M. LUPESCU

Zorleni-Tatova

FĂNTÂNILE

Fântâna e lucru sfânt, cine-o poate face. Ferice de-acel ce în viață poate face o fântână, de unde drumeții și vitele să-și stâmpere setea. «Cât trăești, fântână să-ți faci și lumânări să-ți dai de pomană, că fântâna răcorește pe cel ce se duce în *focul cel nestâns*, iar *lumina* te scapă de întunericul iadului.

Fântâna să se facă la drum, și în băтелиștea lunei, căci cu cât va bea din ea lume mai mult, cu-atât și apa-i mai bună; ș'apoi, dacă n'a luă și n'a bea din ea toată lumea, la ce-o mai faci? Numai pentru tine? Care ți-i atunci pomuna?

Nu în tof locul se poate face fântână și nu toate fântânile ce se fac sunt curate și bune. La cele ce au în apropiere *duhuri necurate*, apa din ele-i grea. Când aproape de fântâni sunt comori, adese în ele se *aciuză* necuratul, și ca să fugă de la ea, se face în preajma fântânei și chiar pe ghizdelele semnul *sintei cruci*, ori se înfinge alături de ea *sfânta cruce*. Pe fântânele acoperite, de-asupra, se pune și-o cruce. Cine poate, îi bine să facă crucea de piatră și să-și scrie numele pe ea, ca să știe însetatul cui să zisă *bodaproste*.

Cine s'apucă de fântână, s'aleagă locul. Alesul locului se face așa: se pune într'o *călue* jaratec și peste el tămâe ori zmirnă de la biserică, sființită de preot, și cu ea se afumă pe jos. Dacă fumul se împrăștie pe loc, acolo e bine de făcut fântână. Fântânarii bătrâni cunosc și iarba, care crește pe unde pe dedesupt umblă apa.

Locul unde are să se facă fântâna, îi bine să se sfințască de preot, ca duhurile necurate să fugă. Fântânarii apoi, făcând semnul crucii începe a săpa. Cei bătrâni cunosc după mersul hârlețului în pământ, dacă are se găsească ușor apă ori mai greu; asemenea cunosc după pământ, dacă apa are să fie bună ori rea de băut.

La săpatul fântânii se apucă 3, 4 oameni, dintre cari unul e adevăratul fântânariu. Ea se face de mare, după voință.

Înainte de săpat, se adună pietrele ori materialul din care se fac. Fântânile făcute din lemn nu-s bune, căci pulrezesc, și se strică apa; cele de cărămidă se risipesc. Cele mai bune sunt cele zidite din piatră. Piatra strînsă se face *picioare* în apropierea fântânii.—și se adună de prin munți, de prin păduri ori de prin râpi —dacă se găsește.

Zvârlitul țărnei până la adâncimea de un stat de om se face cu hârlețul, iar de aici în jos țărna se scoate cu ciubărul. Pentru aceasla se pun în două părți opuse ale gropii 2 furci; în furci se pune un grindeiu de lemn tare, rotund, crestat la capete, ca să nu iasă din furci. Furcile au la mijloc 2 fuștei, puși cruciș, de care se trage cu mîna. În apropiere de fuștei este și un cârlig ori un belciug de fer, de care se acață *odgonul* (funie groasă) de cânepă; la capătul opus odgonul e legat de un *căluș*, ce trece prin urechile unui ciubăr ca de 5-6 cofe de apă. Cu acest ciubăr se scoate moluzul din fântână. Lucrarea se face așa: fântânarul se dă pe ciubăr în fântână, 2 oameni (în grindeiul să nu se *desucească* repede și când fântânarul e în fântână, începe a lucra punând lutul în ciubăr. Doi oameni, sau 4, când hîrdăul e mare, punându-se în acest caz două rînduri de fuștei, — lucrarea făcîndu-se mai repede,—trag moluzul afară.

Cînd fântânarul dă de nisip cu prund și de izvor, lucrarea merge mai greu, căci îl năpădește apa; atunci trebuie să se lucreze repede.

După ce s'a săpat cât trebuie, se începe ziditul fântânei. Jos, pe fundul fântânei se pune *colacul de lemn*, peste care se începe ziditul. Piatra se dă în fântână cu ciubărul; asemenea și din lut, ca să se zidească bine. Forma lăuntrică a fântânei e cilindrică. Cînd se face de lemn, se face patrală, încheindu-se capetele lemnelor prin anume creștături, ca la casele de lemn.

Cînd s'a gătit de zidit, se pun și *ghizdelele*, ori *șliubee de lemn* ori pietre mari, borlile.

Din fântâna nu se ia apă până nu se sfințește. Fântânarul se silește să facă fântâna cât de bună, căci și el are pomană de la o fântână bună.

Borla fântânei se face mai largă la gură și mai strîmlă la fund, ca să nu se risipească pereții. Dacă fântânarul se teme să nu se risipească malurile peste el, îi căplușește pereții fântânii cu scânduri.



164.—Fântâna Episcopului Filaret din R.-Vâlcea.

Ca să poată umblă lucrătorii la scosul lutului din fântână, se face peste bortă, *pod*; podul acesta se astupă de tot noaptea, ca să nu dea ceva în fântână și s'o spurce. La scosul apei din fântână se pot întrebuința și *găleji*.

Grindeiul cu fuștei și cu odgonul se mai zice și *vârtej*. Pe el se prind cu cue mai multe lemne jur împrejur, ca să fie spornic la sucitul odgonului și să nu învârtă grindeiul de multe ori.

Când totul la o fântână e gata, ea se sfințește.

Cel ce face fântâna și o sfințește poate face și sf. Maslu, ori praznic de sufletul lui. Sfințirea fântânei se face de obicei în zile de post.

La praznicul ce se face la sfințirea fântânei se poftesc vecinii și saracii. Preotul face aghiazmă și sfințește fântâna furnând în ea apă sfințită.

Fântâna care se sfințește se împodobește astfel : în jurul ei se face mare curățenie. Pe cele patru colțuri ale ghizdelor se lipesc patru lumânări aprinse, puse în mijlocul a patru colaci, Cine n'are colaci, pune lângă lumânări câte o pâne. Jos unde se face aghiazma se pune o rogojină nouă, iar de bate vânt, rogojina se pune de partea lui, să nu slângă lumânările. Lângă fântână se pune o cofă nouă, cu apă din fântână, pe care preotul o preface prin rugăciuni în aghiazmă. Când preotul *cădește* cu lămăe, dă fum și'n fântână. Aghiazma din cofă se toarnă în fântână în patru răstâmpuri din cele 4 colțuri a ghizdelor, în formă de cruce. Cine poate, masa pe care se pune vasul cu apă pentru aghiazmă, o dă de pomană. De la ghizdele până la fața apei din fântână se sloboade pânză de bumbac, de în ori cănevă.

După rugăciuni, preotul, cu lumea adunată, și fântânarul care a făcut fântâna, stau la praznic dându-li-se rachiu, borș cu carne ori mazere (în zi de post) și găluște ; apoi câte un pahar de vin, cine poate. Omul cu avere dă pâne la masă, în loc de malai, iar cine nu poate, dă malai dospit.

«Să fie de sănătatea d-tale, să fie de sufletul morșilor ; să fie de sufletul cui te-a făcut ; s'o vezi limpede și curată și pe ceea lume ; să-ți răcorească sufletul, pe ceea lume și s'o vezi nesăcată» ș. a. sunt dorințele spuse de cei ce iau parte la praznicul de la fântână, pentru cel ce-a făcut fântâna.

Pânza de la fântână, cofa, rogojina și chiar masa nouă, se dau de pomană fântânarului, căruia i se mai dă și un rând de haine nouă.

Evlavia celor ce iau parte la asemenea sărbători, e mare, iar sufletul, inima și întreaga ființă a celui ce-și poate împlini această dorință e numai mulțumire curată, ridicând rugăciuni calde, că l-a învrednicit D-zeu să poată a-și face fântâna, din care sufletul lui să răcorească pe *ceea lume*.

Colacii ori pânea de la fântână și lumânările se iau de preot și dascali, cari pe lângă acestea mai primesc și plată pentru serviciul făcut.

Când gospodarul, la sfințirea fântânei, poate da de pomană unei fete sarace și-o vișica, ori o juncuță, sau o vacă, caruia i se pune în coarne două lumânări aprinse, pomana e și mai mare, mulțumirea lui suflelească și mai adâncă, iar vestea despre asemenea fapte, cu adevărat bune, se răspândește în tot satul și prin safele vecine, până la mari depărtări.

Scosul apei din fântână se poate face cu cârligul, în care se pune cofa, cu o *trocuță*, ori *leicuța* și cu găleata, care se pune în *cumpână* ori cu *roată*. Când apa se scoate cu găleata pusă în roată, atunci roata are un grindei în care se pune un lanț, sau o funie c'un capăt prins de grindei, iar la un capăt are găleata. Unele fântâni au *scrip!* în loc de grindei, și atunci funia ori lanțul lunecă pe el.

Fântânele ce au roți ori scrip de scos apă, pot avea și acoperiș de dranișă ori tablă, ca să nu pultrezească grindeiul, roata și furcile.

Cumpâna fântânei se pune într-o furcă de stejar. Adesea vezi prin safe că în loc de furcă e un copac verde cu două crăci în care se pune *săgeata* cumpenei; de capătul subțire al săgetei se acața *prăjina* în care se pune găleata, iar în cel gros se acața greulăți, ca să înlesnească scosul apei. La multe fântâni apa se scoate și cu funia, de capătul căreia se leagă cofa, iar în cofă se pune un bolohan, ca să fie grea să se cufunde în apă.

Unele fântâni, cele de pe la drumuri, au cerdac acoperit, unde drumețul poate sta la umbră să se odihnească. Asemenea fântâni fac cei bogăți și călugării cu dare de mână.

Mare pacat fac cei ce fură de la fântâni cârligul, cofa, ori vasul cu care se scoate și se bea apă.

În safele cu bune apucături și unde oamenii sunt cu frica lui Dumnezeu, se lasă la fântâni coafe de scos apă și ulcele de băut, ca să aibă drumețul cu ce bea. Mare pomană ai când poți face acest lucru. Asemenea vase se pun și pe la șipote; în Oltenia la cișmele și șipote se pun un linguroi mare de băut apă numit *cauc*.

Apa de la fântână, acasă, se duce cu coafele, *mijlociile* (cofe mai mici) cu *garnițe* (cofițe mici) cu ulciorul, cu bota, cu fedelenuț, *vedrele*, cu săcăluțele, cu sacaua, cu hârdăul, cu ciubărul ș. a. Cofele adese se pun în *cobilijă*, *coromâslă* ori *jug* și se duc mai cu ușurință.

Adese pe la poalele dealurilor și ale munților, pe văi și pe coaste sunt izvoare ce curg la vale. Acelor izvoare li se pun teice

lungi ori uluce de lemn și formează *șipotele*. Dacă izvorului nu i se poate pune uluce, atunci se face o fântâniță, i se pune o *hașcă* de copac bătrân scorburoasă în loc de ghizdele și pe o parte i se lasă scurgerea. La șipote și izvoare e bine să se pue și câte-o cruce în partea de răsărit, ca necuratul să fugă de el.

Fântânele e bine să aibă acoperișuri, capace, și sara să se astupe, ca să nu dea în ele *gozuri* ori să cadă și să se înnece în ele paseri, mâle, ș. a.

Când în fântâna cade o vietate și să îneacă fântâna se spurcă. Ca să poți bea apă iar din ea, trebuie grijită și sfințită. Grijitul se face de fântânari, scoțind apă și moluzul din fund și sfințind-o.

Fântâna se grijește și când se împușinează apa; se scoate din ea tot moluzul căzut, se adâncește până la izvor și la colacul fântânei, și apoi se lasă de se umple cu apă. Fântânelor din care ia multă lume apă, nu li se astupă izvorul așa ușor.

Dacă în fântână se îneacă *suflet de om*, din fântâna aceea nu se mai poate lua apă, căci izvorul seacă, și ea trebuie astupată. Unele fântâni după o vreme oarecare sacă; acele fântâni se zic *fântâni părăsite* și în ele locuște adese Necuratul. Acele fântâni sunt făcute din bani *de haram*, ori de oameni prea păcătoși.

Fântânele bune nu sacă niciodată; apa din ele e gustoasă; și când o bei nu cade rău la pânțele. În fântânele bune trag și broaștele; apa de pe broască nu-i spurcată.

Adeseori în fântâni se gădesc și *solomâzde* un fel de șopârle de apă. Vietățile acestea dacă se beau, trăesc în pânțelele omului, se *puesesc* acolo, pânțelele omului se umflă și omul moare.

De ele scapi fântâna dacă o grijești și o sfințești.

În țară la noi sunt mulțime de fântâni vestite cum e cea a Meșterului Manole, Fântâna Boului, ș. a. Mai toate satele au fântâni vestite. În sat la noi, în Spălărești din jud. Suceava erau și șipote vestite ca: Șipotul lui Varganici, al lui Mucileanu, Fântâna călugărului ș. a.

Fântânele nu se spurcă; e un păcat din cele mai mari, ca și moartea de om, de-a spurca fântâna. De *lalpă la iad* și de muncile cele mai cumplite e vrednic cel ce spurcă o fântânuă.

Din apă de fântână se face sf. aghiazmă, și aghiazme cea mare de la Iordan; în apă ne botezăm, cu apă din fântână se scaldă mortul, în apă se descântă de felurite boale: de junghiu, de răul copiilor, de răhne ș. a.

Apă neincepută e aceea, care se aduce de la fântână, fără să vorbești cu omul cu care te-ai întâlni și fără să dai la cineva să guste din ea. În apa neincepută se descântă de deochiu, de potcă

și de junghiu. Cofițele ce se dau de pomană la Moși, se umple cu apă de fântână, rece și curată.

Multe fântâni au în ele duh rău. Ca să le poți cunoaște de-s cuprinse de necuratul, iei o *lumânare de la pași*, o aprinzi, o lipești de-o prăjină lungă și-o bagi în fântână. Dacă lumânarea se stânge, în fund este duh necurat; dacă nu se stânge, e curată.

Spre sf. Vasile cine se uită în fântână luminată de 3 lumânări de ceară, ca într'o oglindă, și dacă are credință, va vedea pe *ursitul* ori *ursita* lui, arătându-se în fața apei, întocmai cum are să fie la cununie.

Când îi săcetă, dacă se fură loacă de la biserică și se ascunde în fântână, va ploua.

Dacă fântâna îi făcută cu inimă bună și cuget curat, nu sacă niciodată; dacă-i făcută de fală și cu bani necurați—furați ori lu-ați cu sila de la cineva—atunci sacă, ori îi apă rea, de nu folosește omului.

Apa de gărla ori din pârae nu-i bună de băut, că-i spurcată; ea trece peste lucruri necurate și nu-i bine s'o bei. Când nevoia te face s'o întrebuițezi la ceva, să faci cruce de asupra ei. Dacă însă s'a făcut în ea Iordan, opt zile după el, poți bea apă din gărlă (pârâu ori râu) că-i curat.¹

M. Lupescu

UN FISIOLOG ROMÂNESC DIN VEACUL AL 18-LEA

31. *Pentru Colun.* Colunul iaste jivină ce se află la India ca inorogul. Are părul lui roșu.

Face și el corn în frunte, însă iaste mai mic decât al inorogului, că iaste numai de un col și are lucrare că dacă îl pune cinevaș în vin, cât să bea omul, nu să imbată. Deci acel vin iaste folositor și la lepră, adică la stricăciune, și la cel cu *năvodeală* și la otravă.

Iaste la rădăcină lat cornul ca un măr de ceale mari, pentru aceasta împărații făcea păhar din el și bea vin.

Iaste dară și foarte grabnic la picioare și aleargă ca calul și iaste mai tare decât inorogul și zvrlește cu picioarele în oameni când îl gonește. Iară de-l va ajunge si să lovească pre om

¹ Credințele acestea despre fântâni le știu de la mama mea din Spălărești, din Bogdănești și Broșteni din Suceava iar cele despre masa de la sfințirea fântânei din Zorleni-Tulova.

² Vezi no. trecut, p. 8-11.

cu cornul lui, îndată moare. Ii cade și lui cornul în tot anul ca și inorogului.

32. Pentru Zgripfor.¹

33. Pentru Păun. Păunul acesta iaste foarte jivină mândră, căci când vede pre oameni, își rășchiră penele lui și-și arată frumuseșea lui. Ci nu numai când le întinde, ce și le izbește de fac vājăituri, ca un om vileaz, ce are tulba lui plină de săgeți. Și când merge, aude sunetul acela și să bucură. Iară când slă la soare, întoarce arăpile și face umbră trupului lui. Incă priimește și vânt îndărătul arăpilor lui și are multă umbră și răveneală trupului lui.

Atăta frumuseșe i-au dat Dumnezeu, căt nici un zugrav nu poate pe larg să fie minte chipul arepilor lui, căci iaste și alb ca argintul cel curat; iaste și verde ca zmaragdul; iaste și roșu ca rubinul, ci nu sânt despărțite chipurile acestea, ci atăta sânt împreunate una cu alta, căt nu iaste nici un lurcu să il asamăne.

Iaste și atăta de simșilor, căt de ar lăudă cineva frumuseșea lui, pricepe cuvintele omului și mai mult își deșchide arăpile și-și arată frumuseșea lui.

Insă Dumnezeu, cel ce i-a făcut atăta frumuseșă. i-au dat lui picioarele grozave, ca să să zmerească. Pentru aceasta și el, când să pleacă, își vede picioarele lui, atuncea lipă cu glas mare.

34. Pentru Iurlurea.²

35. Pentru barză. Barza iaste pasăre zburătoare și iaste improtiva corbului, căci ea hrănește puii ei. Cu toată nevoiea merge și să hrănește toată zioa și ce mănăncă, vine de boraște puilor și ii hrănește. Atăta varsă, căt să să sature; iară ce prisosește, păzește în gușa ei. Și de nu va găsi vānat, în cealaltă zi boraște iară bucatele ceale de ieri și-i hrănește. Așisderea și puii lor, deacă să fac mari, hrănesc pre rudele lor. Și când iaste vremea să treacă marea, au să vie dela Eliopia în locurile acestea, sau de aici să meargă acolo, atuncea puii cei mai lineri să strāng câte doi și pun pre latāl lor cel bătrān și pre muma lor în mijloc și zboară. Și așa le ajută lor cu arăpile, până când să treacă marea. Hrana lor iaste: șerprii, lăcustele, broaștele și alle gāngānii.

36. Pentru prepelișă. Prepelișă iaste pasăre zburătoare și prea mult curvarifă. Ci de vreme ce muerușca când face oaole și le

¹ S'a publicat în revistă. an. VII, no. 3 pag. 69-70

² S'a publicat în Calendarul revistei pe anul 1915, pag. 44.

clocește nu suferă să să împreune cu dănsul, bărbătușul văzând așa. merge și sfăramă, adecă sparge oaale ei.

Și muerușcă vrând să facă pui mulți, cătră înmulțirea neamului, suferă și să împreună și iarăși sparge și oaoale acelea. Iară Dumnezeu, ca să nu piarză neamul prepelișelor, au dat înțelepciune muierușcii și merge de naște în burueni și bărbătușul nu găsește oaale să li mai spargă. Și când ies puii, îi învață prepelișă cum să umble. Iară când vede mumele lor pre vreun vânător, atunci cu arăpele ei gonește puii să fugă și muma lor să lăvălește înaintea picioarelor, vânătorului. Și acela vrând să o apuce, fug puii. Apoi după ce să depărtează vânătorul, îi strigă pe puii toși. Iarăși când să bolnăvesc puii și nu au poftă să mănânce, pentru aceasta muma lor merge și aduce *pământ roșu* și le dă lor și așa își îndreptează stomahurile lor și fac poftă.

Treizeci de zile clocește ouaale și zboară. Moartea lor iaste usturoiul, că numai pușin să mănânce, moare.

37. *Pentru chefal.* Acest chefal iaste ca șarpele. Cei proști îi zic *hel*. Iaste pește, însă are obicei foarte rău, căci nici odinioară mănăcare curată nu mănâncă, până nu va găsi morțăciună să mănânce. Iubiaște împuțaciunea și putrejunea toată care va găsi; pentru aceasta nu ieste bun spre sănătate oamenilor ce au podalghie sau altă boală a trupului. Acest *hel* însă are și acest obicei și când umblă oamenii ca să-l prinză și are pui mici, îi înghite, ca să nu-i prinză oamenii.

38. *Pentru Carchin.* Carchinul iaste acesta ca racul, însă iaste mai mare și are picioare multe. Are acest obicei, că iaste afară și umblă pre pământ și de va găsi șarpe mort, mănâncă carnea lui. Apoi merge și găsește o buruiană ce să chiamă grecește *zohion* și mănâncă de aceea și nu moare; căci când nu va găsi să mănânce de aceia, îndată moare.

Iară când mănâncă mult, să umflă și cade coaja lui și se face moale și după pușine zile iarăși face altă pele. Iară cenușa carchinului ce iaste în apă, iaste foarte tămăduitoare la omul cel mușcat de câine turbat, căci îl ard și-l face cenușe și o dă bolnavului cu vin și așa găsește mare folos. Incă zdrobește unul-doi de cei vii și-i pune deasupra mușcăturii și să însănătoșază. Zic unii doftori, că de ar fi cu puțință să mănânce câinele cel turbat doi carchini, îi trece de turbare și să mântuiaște.

39. *Pentru pelican.*¹

¹ S'a publicat în revistă, an. VII, no. 2 pag. 36-37.

40. *Pentru cracaliță.* Această cracaliță, iaste știută de noi, are picioare multe. Are acest obicei, că iarna, când ieste ger mult nu iase afară să să hrănească, ci-și mănăncă singură picioarele. Când vede pre om că are să o vâneze, să asamănă la chip or cu ce ar fi să se întâmple dedesuptul ei; adecă de iaste piatră, se face și ea ca piatra, de va fi iarbă, să face și ea verde; de să va face ca norul marea, să face și ea ca dănsul.

Mănăncă pre peștii cei mici. Iaste foarte războinic vrăjmaș al piinei, ce iaste oarbă.

41. *Pentru piină.* Piina iaste oarbă, însă are doi *caburi* (caburul iaste în felul racului de mare) și aceia o păzesc, căci unul stă aproape de dânsa și altul merge la hrană de aduce piinei demăncare. Și acela ce iaste aproape de dânsa, când vede cevaș frică, merge de o îmboldește și ea îndată se închide. Are supărare multă de cracalițe, că o mănăncă. Pentru aceasta caburul, când vede pre cracaliță de departe, boldește pre piină și ea se închide.

Ci dară cum se meșteșugește cracalița, ia piatră în spînarea ei și mergând, o aruncă în deșchizătura piinii și dară nu poate să să mai încuie. Atuncea ea scoate coșul ei și o mănăncă.

Când să întâmplă fulgere mari și strălucește în mare, atuncea caburul, de frică, merge îndată și o îmboldește și să încuie. Și câte picături să întâmplă de apă întrânsa, alătea grăunțe de mărgărintare să fac. Inșă în marea aceasta nu să gădesc bune; iară în cea Persească și în cea Roșie să află piine mari, cu trei părți mai mari de cât acestea. Pentru aceasta acolo să fac mărgărintarul cel bun și mare.

C. N. Mateescu

CÂNTECE BĂTRĂNEȘTI.

67.—Badea.

Foaie verde și-o lalea,
Pe dincoace pe dincoă
Umblă Turcii de-aiurea.
Tot de Badea întrebând,
Tot de Badea ispitind.
Cârciumarul bușilor,
Măcelarul Turcilor.

Foaie verde avrămască,
—De-alde mândră Bădulească,
Bade-al tău nu este acasă?
—Bade-al meu este la vie,
Și-l aștept măre să vie.
Frunză verde și-o lalea,
Turcii dacă auzia,

Navală în casă da,
 Și pe Badea mi-l legă,
 Cu trei funii de mătăasă,
 Cât un braț voinic de groasă,
 Și pe Badea că-l legă,
 Tot la lemnul coșului,
 În dogoarea fumului.
 Și în para focului.
 Și pe Badea că-l bătea,
 Tot cu fierul plugului,
 Cum îi pasă Badiului.
 Foaie verde și-o lalea,
 Băduleasa ce făcea?
 Poala de galbeni unpleă,
 În bățătură ieșea
 Și 'ncepea de aruncă,
 Turcii toți innăvălia,
 Unul peste alful da.
 Și iar verde și-o lalea,
 Băduleasa ce făcea?
 Cuțit în mână lua,
 Și la Badea că mergea.
 Funiile că tăia.
 Iar, să-i zicem matostaf,
 S'a văzut Badea scăpat,
 Au intrat Turcii subț pat:
 Tăia Badea câte doi,
 Băduleasă câte trei.
 După ce, mare-i tăia,
 În podul case-i punea,
 Și casei foc îi dădea,
 Cine pe drum că trecea,
 Pe Bade îl vâlcăra:
 —Alei frate Badiule,
 Cum s'au aprins casele.
 —Las să ardă că nu-mi pasă.
 Frunză verde lemn de prun,
 C'a fost pusă lângă drum.
 Dar nu-mi este nici de casă,
 Cât de niște carne grasă.
 Zece porci am îngrășat,

Și în pod că i-am urcat,
 Și mi-i ard focurile,
 Și le curg unturile,
 Mai mari sunt păcatile.

Auzită dela I. Nedelcu Jandarm-ca-
 poral, Micești-Iutova

Gh. Boghiu

68. Matei

Printre frunze, printre tei,
 Văzui ochii lui Matei,
 Și conțeșul lui Andrei,
 Giubelușa lui Piper.
 Piper din gură-mi grăia:
 —Măi Matei, frate Matei,
 Hai să trecem Dunărea,
 În oraș la Hârșova.
 Pe la moara lui Molan,
 Să mergem la baba Sârba,
 Că din an, în an, în an,
 Ne păstrează câte-un ban,
 Și din lună, 'n lună, 'n lună.
 Ne păstrează câte-o rublă
 La baba Sârba mergeau:
 —Descue babă poarta,
 Că nu suntem oameni răi,
 Suntem negustori de boi,
 Tragem în gazdă la voi...
 —Pune mâna pe poliță,
 Că mai am d'o sălbuliță,
 Dată dela măiculița.
 —Știi tu Coșofancă, bine,
 Când păziam turme la tine;
 Veniam să cerem malaiu,
 Mă luai cu câinii, *halai*;
 Veneam să cei opincele,
 Mă luai cu vorbe rele;
 Veneam să cer mămăligă,
 Chemai câinii după luncă,
 Și mă puneai tot pe fugă,
 Măi Matei, frate Matei!
 Nu mă lăsă ca să piei,

Că din munculița mea,
 Nu-mi lăsași nici o pără,
 Să beau rachiuaș de ea ;
 Nu-mi lăsași nici o *leiță*,
 Ca să dau la nepulință :
 Că sunt și eu văduviță.
 Matei se înduplecă,
 Și milă i se făcea,
 Trei sute de lei îi dă.
 Am auzit c'ai patru boi,
 Și din patru, că vinzi doi ;
 Doi sunt vineși, porumbei,
 Doi sunt galbeni, *găngonei*,
 Pe cei galbeni, găngonei,
 Bun preț și-om da pe ei.
 Ea la preț se bucură,
 Și porțile le descuiă,
 Mâna pe ea că puneă,
 O canoniă, chinuiă,
 Tot de stâlpul coșului.
 De piciorul pafului.
 Și baba ce-mi grăia :
 — Măi Matei, frate Matei,
 Nu mă canuni să piei,
 Că mai am un putineiu,
 Și e 'nșăsată de gălbenei ;
 Pune mâna după ușa,
 Că mai am de-o găletușă ;
 Pune mâna după ladă,
 Că mai am și d'o disagă.
 Vălsănești-Argeș. **G. Florescu.**

69. — Encea Sebeencea.

Prin târgul Odiului,
 Plimbă-mi-se, plimbă-se,
 Se, vai, Encea Sebeencea,
 Cu *saiava* prinsă'n brâu.
 Cu murgul trăgând de frâu.
 Se plimba dar nu tăcea,
 Și 'ncepea 'se lăuda :
 — « Câte fete'n Țarigrad,

Țarigrad, în Beligrad,
 Nici una nu mi-a scăpat,
 Ne pupată, ne mușcată,
 Pe papucel ne călcată ;
 Numai una mi-a scăpat,
 Stăncuța din Țarigrad,
 Nepoțică de 'mpărat,
 Ce-i fata vizirului,
 Viziru[lui], cadiului.
 Ce mi-o fi, mamă mi-o fi,
 Și de alta n'oi muri.
 Iară mă-sa ce-i grăia :
 — « Taci, Enceo, nu te 'ntrista,
 Că mă-ta te-o învăța :
 Să iei ace, să iei spilce,
 Să iei lucruri femeesti,
 Ca să poți s'ademenești ;
 Și s'apuci pe ici, pe ici,
 La casa cu trei bășici,
 C'acolo-s dragoste dulce.
 La fereastră te-oi trăgea,
 Din guriță așa-i striga ;
 — « Stăncușo, vecina mea,
 Deschide, Stăncușo, ușa.
 Cine naiba m'a îndemnat,
 De mică m'am măritat,
 Și-am luat un pustiu beat,
 Cu cuțit m'a junghiat.
 Iară Encea ce făcea ?
 Ace, spilce, că lua :
 Lua lucruri femeesti,
 Că să poți s'ademenești,
 Și-apuca pe ici, pe ici,
 La casa cu trei beșici,
 Unde-s dragostele dulci.
 La fereastră se trăgea,
 Glasul mare, că-și schimba
 Și din gur 'așa grăia :
 — « Stăncușo, vecina mea,
 Deschide, Stăncușo, ușa.
 Cine naiba m'a îndemnat,

De mică m'am măritat,
 Și-am luat un pusliu beat,
 Cu cuțit m'a 'njunghiat.
 Iară Stanca ce-i strigă ;
 — «Nu ți-e glasul femeesc,
 Și ți-e glasul voinicesc.
 Iară Encea ce-i zicea ;
 — «Stăncușo, vecina mea,
 Bagă mâna pe fereastră,
 Dai de ace, dai de spilce,
 Dai de lucruri femeești.
 Iară Stanca ce făcea,
 Mâna pe giam că băga ;
 Da de ace, da de spilce,
 Da de lucruri femeești.
 Atunci Stanca se 'ncredea,
 Ușa că i-o deschidea,
 Și 'năuntru că-l băgă,
 Și-i da masul jos pe vatră.
 Iară Encea ce-i zicea ;
 — «Stăncușo, vecina mea,
 Nu-mi da masul jos pe vatră,
 Că sunt lemnele de plop,
 Și-or sări și-oi arde tot ;
 Dar dă-mi masul lângă tine,
 Că-s femeie ca și tine.
 Stanca'n casă că-l băga,
 La lumină mi-l vedea,
 Și atunci ce-mi zicea :
 — «Săriți patruzeci de roabe,
 Desbrăcați-l de giubea,
 Și puneți-o lâng 'a mea,

Că prea seamănă cu ea ;
 Că de cine m'am ferit,
 Acela m'a nemerit.
 De giubea că-l desbrăcă,
 Și'n cămașă că-i lăsa.
 Când fu'n revărsat de zori,
 Stăncușo plângea de zor ;
 Iară Encea ce-mi făcea ?
 Mâna pe giubea punea,
 Se făcea că se 'mbrăca ;
 Mâna pe clanșă punea,
 Și ușa o deschidea ;
 Iară Sanca ce-i striga ;
 — «Stai, Enceo, nu este-așa :
 Când te culci c'o fată mare,
 Ia să-i pui o cârpă'n cap,
 Să se cheme cu bărbat.
 Nu-i nevastă cu bărbat,
 Noaptea ca să-i apuci patul,
 Ziua să-ți încaleci calul.
 Encea, dacă auzia,
 De mână că mi-o lua,
 La biserică mergea,
 Și cu ea se cunună,
 După cum e datina.

Spusă de Mihalache Țambalagiu,
 care a învățat-o dela moș Ruse Zanciu,
 Afumați-Ilfov.

S. P. Colibași

P O V E Ș T I

70.--Căliniță fură-ziua și Toderiță fură-noaptea.

Amu, cică a fost odată, de mull, hăt demull, o femeie frumoasă, cum nu i se mai găsia pereche pe locurile celea, că nu numai femeile celilalte din sat prinseseră ciudă și *năduh* la inimă asupra ei, da zice că și soarele, măi frate, se trăsnea cu gândul de

multe ori, că are să-l rămâe de rușine lumina lui. Și a fugit biata femeie într'o bună dimineață și de gura lumii și a celorlalte femei și de ochii soarelui și s'a dus cu bărbatul ei departe, departe, într'un codru mare, mare, drept în inima codrului celuia, și a trăit acolo, ca să spun felul adevărului, 20 de ani bătuci ca pânza cea bună. Azi mai bine, azi mai rău, mâne și mai bine, da tot mâne și mai rău, ș'așa și poimâne și cât a mai fi fost, femeia cea frumoasă își mână de azi pe mâne, hai, hai, viața cu barbatu-său. Da 'ncaltea femeia eră frumoasă și, să nu ne uităm cuvântul, că: De cât să 'ntingi în unt și să te uiți în pământ, tot mai bine-i să 'ntingi în sare și să te uiți la soare. Și, dă, casa omului îi de când lumea; Și raiu și iad. Ș'amu, într'o sară, când să se împlinescă *laman* 20 de ani de când se luaseră ei, ce să-ți deie ochii a vedea? Iaca, așa cam într'amurg vine la bordeiul lor un om. Și eră omul ista rupt de oboseală, nu alta. Că, ce socoți? Ușor și cu te miri ce și mai nimică ar fi putut răsbate picior de pământean tocmai în inima codrului celuia, care de soare nu știa, cum nu știe iadul de lumina lui Dumnezeu sfântul? Dați-mi o leacă de apă ș'apoi vă voiui întreba de sănătate! face omul cel rupt de oboseală.

Și femeia îi aduce un cofăel de apă și cât îi-ai face sf. cruce omul ista a tras de dușcă cofăelul, de parcă nici n'ar fi fost.

— Mai dați-mi o leacă de apă ș'apoi vă voiui întreba de sănătate! zice omul, și trage încă un cofăel de apă, de par'că turna cu leica pe gât.

— Dacă nu vă supărați, zice, mai dați-mi o leacă de apă, ș'apoi vă voiui întreba de sănătate, soră și cumnate! Și nici bine nu și-a vorbit vorba, și femeia cea frumoasă îi și aduse al treilea cofăel de apă și cât ai sufla, ca să alungi pe ducă-se pe pustii, omul îl soarbe și se așează pe prispă. Zice: Dumnezeu să vă deie sănătate, soră și cumnate, că mi-ați dat să-mi sting setea și mi-ați întărit inima.

— Mă rog de unde și până unde grăești tu, om bun, de soră și de cumnat, și de unde și până unde vii tocmai pe aici? face barbatul femeii celei frumoase.

-- De unde viu. de unde nu viu, da eu știu, că iaca, ea îmi este soră, iar tu îmi ești cumnat. Cum, nu mă mai cunoașteți? Și femeii celeia parcă i-a trecut o urzică prin inimă, odală de sus în jos, de două ori de jos în sus și de trei ori în curmeziș și zicea că nu-l cunoaște pe frate-său.

--Eu is frate-tu, face omul; știi că am rămas acasă și tu ai fugit aici, în întunericul codrului istuia. Umblat-am cale lungă și îndelungată, răzbătut-am până aici, la voi, și iaca îți spun cu grai de om și nu de *arătare*, că ți-s frate. — Așa-i, așa-i, face femeia. Mari ți-s minunile tale, Doamne. Și cum ai ajuns, zic, prin părțile noastre, pe aici, frate, și cum ne-ai cunoscut? Că eu, în veci și'n pururi nu te-aș fi cunoscut, pace, sănătate!.. Și îndată l'a sărutat pe frate-so și l'a dus în casă și l'a ospătat, că, dă, ce mai este pe lumea asta ca fratele? Iar omul cel cu bordeiul s'a bucurat mult și el de bucuria nevesti-sa și de venirea cumnatu-su și din vorbă în vorbă, face către oaspetele ista a lor:

— Cum îți zice, mă rog?

— *Căliniță fură-ziua*, răspunse el. Și iaca, de inoptam cumva în codrul ista, eră vai și amar de steaua mea. Că eu is deprins a face lucruri grele mai cu seamă ziua. Și de aceea, cum vă spun, de n'aș fi dat de voi până în vremea asta, poate că, pacatele mele, nici cu tot Prutul nu mi-aș fi putut trage suflet!..

— Ei, bată-te bucuria să te bată, face cellalt; bre, parcă a tunat de ne-a adunat. Iaca, pe semne-i vrăjit, că și pe mine mă cheamă *Toderiță fură-noaptea*. Ei, auzit-ai, poznă? Îți place?

— Cum nu, îmi pare tare bine, numai să fii om și să ne dea Maica Domnului noroc, că avem să fim buni tovarăși!

Și așa au ospătat ei bine ș'au închinat sănătos, știi ca la casa lor, că nicăiri ca la casa omului nu mai este, și după petrecanie lungă și după vorbă multă, dur în coace, dur încolo, *Toderiță fură-noapte*, cade la învoială cu *Căliniță fură-ziua*, să fie de-amu înainte frați de cruce și să porceadă la furat: *Toderiță*, la vreme de noapte, *Căliniță* la vreme de zi. Și cât a putea fura unul ziua, să aducă la bordeiul cela din codru, da tot așa și cellalt să nu *izărască*, nimic din ceia ce ar fura noaptea, ci tot la bordei să aducă. Iaca-i bun cuvânt, zice femeia, hăt, hăt, bucuroasă. Și, Doamne iartă-mă, cum putea să fie altfel, când se gândea ea că de-acum zi și noapte are să-i vie *nađă* și *mișină* la bordeiu. Tot vorba ceia; Ferice de mielul care sughe la două oi!... Și s'au pornit ei chiar în noaptea ceia și s'au întins pe cale la furat și după o azvârlitură, două, zice *Toderiță fură-noapte*;

Căliniță, eu mă duc la Bancu-Împărat,

Că-i foc și putred de bogat!

Iar *Căliniță fură-ziua* auzind acestea, îndată ci-că a zis!

Toderiță, am să mă duc și eu la Bancu-Împărat,

Că-i foc și putred de bogat!

Și s'a dus așa la vreme de noapte Toderiță ista, s'a tot dus și a ajuns la palaturile lui Bancu-Împărat. Și erau palaturile Împăratului istuia făcute sadea numai din galbeni, și podeala pe jos tot cu galbeni eră podită și cămări fără seamă și fără număr avea Împăratul ista, toate pline cu galbeni, că n'aveai cap să pui măcar un vârf de ac într'insele.

Da Toderiță se ruga pe drum și zicea: Maica Domnului, a jută-mi; și ce-a fi, a fi, ce mi-a face, mi-a face, da numai să nu mă prindă!... Și cum a făcut, cum s'a invârtit, numai a alins cu iarba tâlharului o leacă zăvoarele cămărilor celora și ele s'au deschis *vraiște* cât ai clipi și curgeau galbenii ca popușoi din *coșăriu*. Repede, Toderiță înșfacă o desagă de galbeni, și să te cam duci, duluță!... Când s'a trezit era tocmai la bordeiul lui din inima codrului.

— Ei, măi frate Căliniță, ia scoală și du-te de-ți încearcă și tu norocul, că iacă, zorile iesă și eu iaca ce v'am adus!

— Da ia lasă, măi frate, face Căliniță, înforcându-se pe cealaltă parte, că eu am să mă hodinesc o țără și azi; m'oiu duce eu mâne! Și s'a culcat și Toderiță și a adormit dus, că din partea asta eră și el ca și Căliniță, tot de ceia, care, bine a zis cine a zis: se culcă seara cu soare și se scoală de-aprânzul mare... Da Bancu-Împărat, cum și-a deschis ochii dezdedimineață, se duce iute la cămările cele cu galbeni să vadă cum și cine a luat dintr'insele. Că avea Împăratul ista așa un fel de meșteșug, că pe loc cunoștea, de i s'ar fi furat ș'o lescae.

Da vorba ceia: la hoțul de unde nu-i și nu-l lua de unde este. Așa și el amu, dă fuga la logofătul Petrea cel năzdrăvan. Zice: iaca ce-i și iaca ce-i și cum aş prinde eu oare hoțul: logofete?

— Nu-i tare grea treaba asta, slăvite Împărate, da numai să fii om și să mă ascuți și să faci ce îi-oiu zice eu. Și iaca ce să faci: Poruncește slugilor să dureze o groapă adâncă, adâncă, de-alaltul ogrăzii, drept dinaintea cămărilor celor cu galbeni și să știi că ai să-l prinzi chiar, nu mai departe, la noapte.

— Bine, Petre. Și se duce împăratul și nu iesă din cuvântul Logofătului, iar pe noapte, iaca vine iar la furat Toderiță fură-noapte. Că, dă, ai mai văzut să-și lepede el naravul? Și oi face și eu ca cela: Naravul îi ca apa pârâului, de ce merge, de ce nu se prăpădește, ci tot mai mare și mai adânc se face. Și venind Toderiță pe cale, se ruga iar la Maica Domnului și iar îi zicea, că, numai să nu-l prindă!... Da în gândul lui s'a gândit cu gând rău, că de-a mai gâbji două desage de galbeni, are să

mălrășească unul într'un loc, în codru. știi, ca pentru zile negre și slăbăciune de putere. He, hei... da cum își face omul, nu-i face, cruce de aur, nici dracul! Că, iaca, tocmai când scoase din *chimir* iarba talharului, hăt aproape de cămarile cele cu galbeni. așa prin întunerec, odată se poticnește și se prăbușește în groapa ceia, cât mi ți-i *coblizanu!* Vorba ceia: S'a pornit cu nevoia și cu gândul cel rău și s'a întâlnit cu pedeapsa lui Dumnezeu. Și ci-că i se vedea, săracu, numai gâtul și înota în șmoală, cum înoată musca prinsă în dulceața mierii și nu i-i ciudă, că măcar îi dulce, bat-o s'o bată de miere! E. hei, sărmame zilele mele, ofta Todiriță fură-noapte, asta mi-a trebuil mie? Și făcea tot șovâlc, șovâlc, șovâlc, priu șmoală. Că, dă, s'a fost răpezit el murgul, da și-a găsit voinicul. Ș'asa, cătră ziuă, văzând Căliniță fură-ziua, că frate-su de cruce. Todiriță, nu mai iese la lumină, îl și tae prin cap, că s'a fi luat, săracu, cu ziua târgului și ducându-se cu graba, s'a fi întâlnit cu zăbava. Și răpede, răpede, ajunge la curțile Împăratului Bancu-Împărat și *dă cu crucea*¹ peste Todiriță fură noaptea. care, sărmanul, cu zece rânduri de sudori se scâlda frământând din greu șmoala din groapa ceia.

(Urmează)

Pr. D. Furtună

BOLI LA OAMENI LEACURI ȘI DESCÂNTECE

318.—Durerea de cap srașnică însoțită și de inflamație se numește *brâncă*, care se descântă în mei pisat, tot răsucind degetele 'n el, cât ține următorul descântec:

Brânca boilor,

- » oilor,
- » vacilor.
- » dalacilor,
- » neagră,
- » albă,

99 de brânci.

Mă suii din vale'n deal,

Mă 'ntâlnii c'o fată mare.

—Bună seara, fată mare,

Holhorită 'mbolborită.

—Nu sânt fată mare,

Holhorită 'mbolborită,

Șa sânt brânca la C.,

La os acioafă.

—Dacă ești brânca la C.,

La os acioafă.

Ești din os în carne,

Din carne n piele.

Uită-te la scăpătat,

O mare oaste te-a'mpresurat

Ea de frică ieșă.

¹ Află, spre mirarea lui.

La scăpătat se uita,
 Și mare oaste că vedea.
 Ea de frică ce făcea?
 Pă cel drum mare pleca.
 Oastea tot după ea se ținea.
 Ea 'ndărăt, că se uita,
 Oastea că o ajungea.

Și de frică ce făcea?
 În mare s'arunca,
 Și se 'neca.
 C. rămânea,
 Curat luminat,
 Ca argintul cel curat,
 Ca vinul cel sfecurat».

Repeță descântecul de trei ori și pune țărățele pe jăratec, ca ca să se afume.

319.— O durere de cap învechilă și care sosește la anumit timp al zilei (de obicei, când dă soarele'ndeseară) poartă numele de *soare sec*.

Pentru ca să scapi de soarele sec, îți trebuie 3 pietre bălțate (alb cu negru), pe care le descântă vrăjitoarea pe rând, de câte 9 ori pe fiecare, sau te'nveți tu descântecul, pe care-l zici astfel: Te duci la o fântână, aprinzi o lumânare, pe care o lipești la buduroiu, spre răsărit. Tu stai tot înspre răsărit de *buduroi* și cu spatele la el. Te ciocnești c'o piatră'n frunte și zici:

— Hei, vacă,	Scoate doru de la C..
— Nu sunt vacă,	Din cap,
Și sunt piatră bălțată.	Fugi soare sec.
— Dacă ești piatră bălțată.	Că te 'nec.

Repeți de 9 ori, ș'arunci piatra 'n fântână peste spate. Faci tot așa și cu celelalte două pietricele și pleci acasă, fără să te uiți îndărăt.

320.— *Aplecatele* sau stricarea la stomac din cauza îmbuibării se vindecă trăgându-se mâinele pe vine de la glezne spre cot și descântându-se astfel:

Aplecate, din c...e,	Aplecate din culcare.
» țiğănești.	» » pofteală,
» tătărești,	» » rămneală,
» ovreiești,	» » moț de purcel,
» din mâncare,	» » » » căfel.

Se repeță cât ține trasul.

321.— Următorul descântec este precedat de trasul cărților ca și descântecul *din sfinte* și de *'ntors*. I se zice; de *făcătură*. Se face în apă ne'ncepuță, numai Vinerea seara, când se și spală bolnavul cu apa descântată. Apa o îngroapă la un loc ferit, ca

să nu calce'n ea cineva și să ia boala. Mulți își aruncă scaldătura la câte un hotar sau la răspântii. Din această cauză există teama de a sta jos pe hotar sau la asemenea răspântii. Iată și descântecul :

Tu, datule,
 » faptule,
 » necurafulu,
 Cine te-a dat,
 » » mânat,
 La capu, care te-a așăzat.
 D'o fi dă cumnată,
 » » surată,
 » » vecină,
 » » streină.
 Să iai de la C., din cap,
 Piele de șap,
 După nas, coajă de rac,
 După țâță păr de mătă,
 După trup păr de lup,
 După picere păr de drac.
 Eu le-am descântat,
 Și le-am ridicat,
 După trupu lui C., le-am săltat.
 Ca te-a dat c'o mână,

Eu te dau cu două:
 Că te-a » » »
 Eu te dau cu trei.
 (până la 10, tot ast-fel)
 Eu te dau cu zece.
 Peste 10 nu mai trece.
 Ea te-a dat afânătă,
 Eu te dau plină și'ndesată,
 D'o fi vie'nbătătură,
 Asupra căsei ei să fie.
 D'o fi moartă,
 Să ducă'n groapă,
 C, să rămăe curat, luminat,
 Cum Maica Precista l-a lăsat.
 C., s'a curățat,
 Dă tot faptul, dă tot datu;
 Dela cumnată,
 » surată,
 » vecină,
 » streină.

322.—Copilor, cari se sperie noaptea'n somn, plâng, se scoală'n picioare și vorbesc, li se face de *Mama-pădurii*, în țărățe de grâu

Te'nchini și iai copilul în brațe. Il proptești cu creștetul capului în temelul coșului deasupra vetrii, pe care ard câțiva cărbuni. Cu degetul mic și cu inelarul iai țărățe dintr'un vas și le pui pe fruntea copilului descântându-le astfel :

Voi, câini, de la 9 stâni,	Să păziți pe C.:
Să veniți astă seară,	De lei, de zmei;
Că eu vă dau foc de culcare,	De leoaice, de zmeoaice,
Zahară de mâncare.	De mama pădurii.

Răsucești apoi copilul cu fața'n jos, potrivit să cază țărățele pe jărătec. Li pune alte țărățe în ceafă, tot astfel și repetă descântecul. Răstoarnă și aceste țărățe pe foc și iai în urmă copilul,

Se descântă de Muma pădurii și oamenilor maturi; mai cu seamă femeilor, când visează uril; felurile dihanii. orgii, păcături nepermise, care înfristează duhul femeii și-i zdrobește trupul. Acestora li se face *baerul*, asupra căruia se zice descântecul de Mama pădurii. Se mai face baer și femeilor, ai căror copii nu trăesc, sau cărora le mor vitele de jug, ori păsările din curte, se face în general pentru pagube, care se țin mână de mână. În baer intră multe marafeturi. Astfel trebuie să legi într'o cărpă scoasă din spetele cămășii câte pușin din toate acestea; tămâie neagră, lămâie albă, piper, silistră, pucioasă, lulachiu, sare, (când se face baerul contra cürgerii de ochi), șarpe din coiful armăsarului (vrăjitoarele afirmă că în festiculele armăsarilor, cari se stricnesc există un asemenea șarpe, pe care îl cunosc jugănarii și-l iau de-l vând pentru așa ceva), căpășină de șarpe tăiată cu o para de argint de la șarpe prins în luna lui Martie, broască găsilă în gura șarpelui, burueni de lipitură (sau de Muma pădurii, pe care le cunosc vrăjitoarele) păr din ceala femeii, căreia i se lece baerul, 4 case de păiajen, culesse în piez din 4 colțuri ale casii, o fândăriță din praful de jos al ușii de la camera de dormit și'n sfârșit 9 boabe de grâu.

Se face numai de Luni până Miercuri și e descântat astfel:

Tu muma pădurii,
 Tu, smeoaico,
 Tu, leoaico,
 Tu, buzato,
 Tu, zâmbato,
 Tu, muma păduril.
 Dăpărtează dă la C.
 Toate spăimurile,
 Șă toate răcorile
 Șă toate suferințele.
 Tu să scoți,

Gândul care-l are răspândit,
 Din inima lui c. să depărtezi
 Toate fiorile,
 Toate răcorile.
 Să luminezi șă pâ C. să-l speli
 Dă toate răutățile, dă toate vi-
 surile.
 De toate greutățile,
 Să rămăe curat, luminat,
 Dum Maica D-lui i-e dat.

Baerul se cârpește și se face legăturică, care este pusă la icoană, unde stă trei zile. În urmă femeia îl ia de la icoană și-l coase la brâu, potrivit, ca să-i cază la șale, când se încinge cu brăul. Acolo îl poartă cât vrea.

Principiele-Ferdinand, Teleorman.

Pr. Fl. A. Drăghici

323.—De albeață.

Ca să putem lecuvi vitele sau oamenii de albeață, se pisază al-

bine moarle și se amestecă cu zahar pisat. Această doctorie se suflă în ochii vitei bolnave de mai multe ori.

Boala se vindecă, după mai multe îngrijiri făcute cu această datorie.

324.—De șarpe.

O ediță,
Precistă,
Mușcă pe peliță!
Pelița de os,
Osu' de-i sănătos.

Omu' să beie apa,
Și șerpele veninu,
Descântecu' de la mine,
Și leacu' de la Dumnezeu.

Se descântă cu 9 fire de iarbă luate din rostul gardului. Cu fiecare fir se descântă de 9 ori; iarba se descântă, dându-se prin apă și apa să dă să se beie.

De la Gh. Pascaru com. Costișa-Neamț.

325.—De șerpe.

Eliță,
Prestiță,
Prinde-te,
De peliță,
Pelița de os.
Ca carnea cea sănătoasă,

Chiliac,
Leac,
Cine-o adus vestea,
Să ducă și povestea:
De la om ori vită (cum îl
cheamă)

Se descântă cu trei mlădiți de alun.

De la Ion Istrate, Frumoasa-Tazlău, Neamț.

A. Moisei

326.—Beșica rea (buba rea).

Se descântă: «Beșică neagră, beșică albă, beșică chiflicioasă, beșică mănăcioasă, beșică roșie, beșică înfocată, beșică însecitală, beșică să piei, de aici cuibu se-ți iei, C. se rămăe curat, luminat și neustural ca maica sa ce l'a făcut ca D-zeu ce l-a dat».

327.—De deochi.

La fântâna lui Adam două fete de jidan, una cu ochii de foc, și una cu ochii de apă; cea cu ochii de foc aprinde și fața i-o ruminește, cea cu ochii de apă slânge și din inimă îl slăbește; dedeochi prin mirare, dedeochi prin uitare, dedeochi prin mâncare, deochi prin somn, deochi prin bălură, deochi eși din sfâr-cu nasului, din umerii obrazului, din gât, de sub gât, din trup, din toată încheeturica, din toată mădulărica și C. să rămăe curat luminat ca maica sa ce l-a făcut și D-zeu ce l-a dat.

328.—De gălci.

Gâlcă, mohorâtă, gălcă albăstrie, gălcă roșie, gălcă albă, gălcă vânătă, gălcă pestriță, gălcă neagră, gălcă de 99 defeluri, gălcă de 99 de chipuri, gălcă de 99 de ani, eși din gât de sub gât, de sub fâlci, din piept, de sub piept din toată închieturica, din toate mădulărica, din tot trupul; vârful i-o secăt, rădăcina s'o uscat, cât un fir de mac în patru despical nu a rămas și C. a remas curat, luminat ca maica sa ce l-a făcut ca D-zeu ce l-a dat.

Jud. Botoșani

D. Urzică

DE-ALE COPIILOR

457.—*Șueratul în degete și cântatul în frunză.* Unii copii știu foarte bine, să șuere și să cânte în degete și din frunză de fag. Ei șueră dintr'un deget. îndoindu-l; în două, de la o mână; în două, câte unul de la fiecare mână; în trei: unul de la o mână și două de la cealaltă mână; în patru și chiar în cinci și șeșe degete. Alții, cântă chiar cântece frumoase din degete,—mai ales acei ce au o bună ureche muzicală. Tot așa cântă din frunză de fag, tot felul de cântece cunoscute de dânșii,—îndoind marginea de sus a frunzei și lipind-o de buza superioară. Aceste cântece seamănă, cu cele ce le cântă lăutarii din solz de pește.

Din Nemțișor-Neamț.

458.—*Cum se scoală mortul în picioare, fără să pună cineva pe dânsul.* Acest joc are la mijloc un *înșălășag*. Cu toate aceste ș'acum copii fac mare haz. Unul din copii mai mărișor, înduplecă pe altul din cei mai mici, să se culce la pământ, cu picioarele întinse și cu ochii închiși, că-l va scula fără să puie mâna cineva pe dânsul De-l înduplică, totul e gata. Într'acest caz, copilul mai mare, se'nțelege cu un altul, fără ca ce-l prefăcut mort să știe, ca să-i aducă o cană de apă. După ce s'asigură, să nu fie, nici unul nici altul văzut, deodată i se toarnă cana de apă pe față. Copilul, de-odată se scoală și fuge după cel ce i-a făcut amărăciunea aceasta. De-l prinde, îi explică, că a fost rămășag;—iar copilul păcălește și el pe altul.

Din Cândești-Neamț.

A. Moisei.

459.—*De zis repede.*

Trei prune,
 Imprunate,
 La mama'n poală aruncate.
 Trei în poală,
 Trei sub poală.

Auzite de la tatăl meu, Albești-Botoșani.

O. Rotundu

C Â N T E C E

2171.—Verzi-s, verzi-s lemnele,
 Dar mai dragi fetișele,
 Când le crește țâțele;
 Țâțele,
 Ca murele,
 Jucă-m'aș cu dânsule,
 Ca cu gutuișele!

2172.—Foaie verde de năuf,
 Mărgăritar îmbumbit,
 Cine mi te-a ciumpăvit?
 —Grăniceri trecând la rând.
 Fete mari după iubit!

2173.—Frunzuleana calapăr,
 Face-m'aș floare de măr,
 Să mă uite mândra'n păr.
 Frunză verde trei smicele,
 Face-m'aș șir de mărgele,
 Drept la gâtul dragii mele.
 Frunzulișă busuioc,
 Face-m'aș brâu cu noroc,
 Să-mi prind mândra de mijloc.

2174.—De-ar fi dorul vânzător,
 Eu m'aș face negustor,
 Și-aș scoate dorul la drum,
 L-aș vinde la rău și bun.
 Aș scoate dorul la poartă,
 L-aș vinde la lumea toată;

2175.—Aș scoate dorul în prag,
 Și-aș vinde la dor cu drag!

Foaie verde puiu de nuc,
 Vai de mine, mult dor duc,
 Ziua dor
 Și noaptea dor,

Dumnezeu mi-i văzător;
 Vai de mine cum o duc,
 Ziua dor până mă culc,
 Dimineața când mă scol,
 Tot cu sânul plin de dor!

2176.—Floare alb' a bobului,
 Lung îi drumul codrului,
 Dar mai lung al dorului.
 Dorule, arză-te focul,

2177.—Mi-ai făcu ffața ca focul.
 Dorule, arză-te para,
 Mi-ai făcut fața ca ceara.
 Dorule de n'ai mai fi,
 Eu n'as mai îmbătrâni,
 Ca o floare-aș înflori!

2178.—Auzi, mândro, ce zic eu,
 Ce să fac cu dorul tău?
 Că-mi trimiți tot dor nebun,
 De nu pot umbă pe drum;
 Trimite-mi un dor curat,
 Ca să pot umblă prin sat,

Să m'abat și pe la voi,
Ca să ne 'ntâlnim noi doi!

2179.— Nană, dorul meu cu-al tău,
Bucuros l-aș sămănă
Și cu drag l-aș seceră;
Și l-aș face stog în prag,
Și l-aș îmblăți cu drag;
Și l-aș cerne prin sprincene,
Și l-aș da inimii mele,
Să s'astâmpere de jele!

2180.— Dorul de la mândra mea,
De l-aș putea sămănă,
La vară l-aș seceră
Și l-aș face-un snop de grâu,
Să mi-l porți, mândro, la brâu!

2181.— Dorule, arde-te-ar para,
Mi-ai făcut fața ca ceara,
Inimioara ca cerneala.
Darule, arde-te-ar focul,
Mi-ai făcut fața ca racul,
Mi-ai apropiat sorocul!

2182.— Valea suiu, valea cobor,
Imi trec vicața tot cu dor.
Puiculiță, floare'n gură,
Când te văd în hăfătură,
Imi uif plugu'n arătură.
Alei, puică, dac'aș vrea,
Țara 'ntreagă aș ară,
De-ai veni iar la neică,
Ca să'ndulcești viața mea!

2183.— Pe min' cine mă usucă?
Floricea de pe luncă.
Dorul de la ibovnică.
Pe mine cin'mă omoară?
Vioreaua din ogoară,
Dorul de la bălăioară.
Focul de la inimioară,

Potolește-l, bălăioară.
—Ce puternică sunt eu,
Să-ți potolesc focul tău,
Că și-i de Dumnezeu!

2184.— Imi spuneă puiculiță,
Că mi-o fi greu fără ea.
Ș'adevăr a mai grăit,
Că de dor m'am ofilit,
Ș'adevăr a cuvântat,
Că de dor m'am ofitac.

2185.— Frunză verde de cicoare,
Cine n'are dor sub soare,
N'are zile 'ntristătoare,
Ci zile de sărbătoare!

2186.— Frunză verde și-o alună,
Pe sub nourî, pe sub lună,
Trece-un șoim c'un șarpe'n gură.
Nu știu-i șarpe, ori îi smeu,
Ori îi dorul ce-l am eu!

2187.— Dorul, mândro, dela tine.
Numai dânsul mă mai ține;
Nici acela de n'ar fi,
Eu ca ceara m'aș topi,
Pe el de nu l-aș aveă,
Eu ca iarba m'aș uscă,
Ca iarbă,
Primăvară,
Când o faie cu coasă,
Și-o pune ziua la soare,
Mă usuc de pe picioare!

2188.— Foaie verde a bobului,
Lungu i drumul codrului;
Dar mai lung al dorului;
Drumul codrului sfârșește,
Al dorului se lungește;
Drumul codrului se gață,

Al dorului nici odată ;
Drumul codrului se'nfundă,
Al dorului se desfundă!

2189.—Du-te dor și nu 'nseră,
Și de min' nu te legă,
Că te-ai mai legat odată,
Și-am zăcul o vară toată!

2190.—...morții lai de dor,
De te-aș prinde, te omor ;
Dorule, bucată rea,
Ieși de la inima mea ;
Dorule, bucată-amară,
Ieși dela inim'afară.
Amară-i frunza de nuc,
Amar dorul care-l duc
Dulce e frunza de fag,
Amar dorul care-l trag

2191.—Cine s'argăsi să-i spună
Să grăbească ca să vină
I-aș da tot ce am pe mine,
Și zavelca și scurteica,
Numai ca să văd pe neica!

2192.—Când îmi vine puiu'n gând
Mă leagăn ca frunza'n vânt,
Ca frunza alunului,
In postul Crăciunului.
Ca frunza curechiului,
In nostul Săm-Pietrului!

2193.—Rău mă doare limba'n
 |gură,
C'aștept pe mândra singură.
Rău mă doare limba'n fâlcă,
C'aștept pe mândra în sălci.
 Așteptam,
 Cât așteptam,
De l' o vreme mă culcam,
Rău-l puseiu căpătâiu,
Cu jale m'acoperiiu,

Vai, că rău mă hodiniu!

2194.—Codrule, codru(ule,
Deschide-ți cărările,
Să-mi duc supărările,
 Căci acasă
 Nu mă lasă

Dorul mândrii arzător,
Și mă face călător!

2195.—Zis-am verde și-o lăptucă,
Mi-a venit timpul de ducă,
Dor să nu mă mai ajungă,
 Și m'aș duce,
 M'aș tot duce.

Dar dorul tot mă ajunge;
Cât ar fi calea de lungă.
Dorul tot să nu m'ajungă;
Cât ar fi calea departe,
Dorul nu se mai desparte.
Dorul nu-i boală cu leac,
Să rămâie pe drumeac,
Și doru-i otrăvicios,
Ca un șarpe veninos.
Că dorul de cin' se leagă,
Nu-l lasă cu mintea 'ntreagă;
Dorul de cin' se lipește,
Să nu mai tragă nădejde:
Se usucă ca coarnă.
Se'ngroapă ca scândură!

2196 —Bădiță, depărțișor,
Lasă plugul în ogor,
Lasă boii la pășune,
Și mai cearcă pe la mine,
Că de când n'ai mai venit,
Cărărușa mi-a'nverzil.
Florile s'au scuturat,
Dragostele s'au stricat.
Vin, bădiță, pe la mine,
Că de când n'ai mai venit,

Cosicioară mi-a albit,
 Fețișoara s'a pârlit,
 Inima s'a vestejit.
 Nu s'a vestejit de un bine,
 Și de-un dor ce am de tine;
 Nu s'a vestejit de-un rău,
 Ci de dorișorul tău!

2197.—Frunză verde trei alune,
 Câte focuri ard pe lume,
 Nici unul nu arde bine,
 Cum arde inima'n mine.
 Și arde cu lunile,
 Și cu săptămânile,

2198.—De-mi scurge puterile,
 Și-mi răpune zilele.
 Arde, arde, nu se stânge.
 Dorul dragostii mă frige.
 Bate vântul, iarba culcă,
 Dorul lelii mă usucă;
 Bate vântul, iarba scoală,
 Dorul lelii mă omoară,
 Frunză verde mărăcine,
 Nimic se prinde de mine.
 De când dorul m'a lovit,
 Mințile mi-au rătăcit.
 De când dorul m'a cuprins,
 Sufletul mi s'a aprins.
 Suiu în deal, cobor în vale,
 Și-mi pierd ziua tot pe cale,
 Nu mai găsesc ce mă doare

2199.—Foicică lemn uscat,
 Aseară pe înserat,
 Bădișă, te-am așteptat.
 Cu cină,
 Și cu lumină,
 Și cu pat pentru hodină,
 Și cu dor de la inimă,
 Dacă'm văzut că nu vii,

Am pus stânga căpătâiu,
 Și cu dreaptă mă'nvăliu.
 Când eră la miez de noapte,
 Am visat un vis de moarte:
 Năfrămuța ta cea nouă,
 Am visat-o ruptă'n două!
 Dar bădiș' așa grăia,
 Și la mândra răspundeă:
 —Floricea crescută'n rouă,
 Minți că nu e ruptă'n două,
 Da-i ruptă inim. ta:
 Gândești că nu te-oiu luă.
 Mândră, mândrulița mea,
 De ce te temi nu-i scăpă,
 Că atuncea te-oiu luă,
 Dacă lu ai numără,
 Iarba de pe două lunci,
 Coamele la doi cai murgi,
 Părul de la doi voinici.
 Când a face jugul muguri,
 Din tânjal'or crește struguri.
 Și-atuncea 'n două oiou sta.
 Lua-te-oiu, mândră, ori ba

2200 —Foaieverde lemn cănesc,
 Un dor am. c'un dor frăesc,
 C'un dor noaptea mă muncesc,
 C'un dor zilele-mi petrec,
 Dorului mă'nchin și plec,
 Jarul dorului să'n nec,
 Of, la ce îți drag și-ți place,
 Niciodată nu se face,
 Dor nebun să te impace.
 Dorule, măi dor nătâng,
 Plânsul inimei mi-l plâng
 Pasărelele din crâng.
 Și mi-l dau vânturilòr,
 Să-l ducă nourilòr,
 Cu mirosul florilòr;
 Vântului să-l facă roată,
 Să mi-l pierd în lumea toată!

2201. - De s'ar face dealul luncă,
 Și crângul poiană lungă,
 Să-mi văd puica unde-mi lucră,
 Și de prânz unde-mi mânâncă.
 De amiaz unde se culcă,
 Să mă duc să-i țin de umbră,
 Să n'o ardă soarele,
 Că-i albă ca doamnele!

2202.—Strigă popa din altar:
 —Prindeți sluga că-i tâlhar.
 Preoteasa de pe vatră:
 —Mai iartă-l părinte-odată,
 C'asta nu-i întâiaș dală.
 Auzi strig' un gospodar:
 —Prindeți sluga, că-i tâlhari.
 Da nevasta:—Măi bărbate,
 Ia mai lasă-l înc'o dală.
 C'a fost slugă cu dreplate,
 Se culcă seara la spate.
 Când simțiă mai fierbincior,
 Se lipiă de pieptșor!

2203.—Foaie verde, puiu de nuc.
 Eu mă duc,
 Dragă, mă duc,
 Eu mă duc la București,
 Să 'mbrac haine soldățești.
 Du-te, să nu zăbovești.
 Că de-i zăbovi o lună,
 Mă găsești pe câmp nebună;
 Și de-i zăbovi un an,
 Mă găsești moartă'n divan;
 Da de-i zăbovi mai mult,
 Mă găsești moartă'n pământ.

2204.- De trei ori potcoviiu calul,
 Ca să urc la mândra dealul,
 Văleu, deal afurisit,
 Calul mi-i despotcovit!
 Nu mi-i vina calului,
 Nici a potcovarului,

Și-i vina drăguții mele,
 C'a pus casa 'n delurele;
 Și mi-i vina și a mea,
 Că m'am dus cam des la ea.

2205.—Lozioară de la Prut,
 Pe badea nu l-ai văzut?
 —Da măcar de l-am văzut
 Poate nu l-am cunoscut!
 Ca la față-i albineț,
 Da la păr negru și creț,
 La obraji ca rujile,
 Ochi'n cap ca murile,
 Cum i-oiu pune numele?
 I l-oiu pune «frunză verde,»
 Dar mă tem că iar l-oiu perde,
 Că l-am pierdut mai odată.
 Și l-am găsit la o fată.
 Și fal' a fost rea la minte,
 De-a știut și-al ei părinte,
 Și fal' a fost blăstămată,
 Că l-a scos la judecată.
 De-a știut-o lumea toată!

2206.—Foaie verde trei lămâi,
 Cuculeț, de unde vii?
 —Dela Jii, de peste Jii.
 —De mândruța ce-mi mai spui?
 De mi-ai spune numai bine,
 Vino iute'n sân la mine,
 Să-ți dau pâne,
 Cu masline.
 De mi-ei spune numai rău,
 Să te duci cu Dumnezeu,
 Să n'aud cântecul tău!

2207.—Mă duc cu catanele,
 Și rămân copilele!
 Sămână-mi-aș numele,
 Prin toate grădinele,
 Ca să-mi crească florile,

Să miroase fetele,
Fetele,
Nevestele,
Ca să-mi plângă urmele,
Pe toate cărările!

2208. — Cucule, de unde vii ?
— De la niște vii pustii !
— Da de mândra mea ce știi ?
— Știu bine că-i sănătoasă,
Șade la masă și coasă,
Cu arnicu și cu mălasă.

Lângă pită,
Carne friplă,
Lângă carne,
Două cane,

Una cu vin îndulcit,
Nu-l pot bea de necăjit ;
Una cu vin pipărat,
Nu-l pot bea de supărat !

2209. — Bate vântul sălcile,
Să pornească luntrile
Să pornesc și eu cu ele,
De-aici pân' la Sângătin,
Să-mi cumpăr un brâu de in,
Da și unul de mătasă.
Să-l trimiț la mândr' acasă,
De să vadă,
Și să creadă.

Cum mi-i inima de neagră,
Ca tina de primăvară,
Când o calcă carele,
Boii cu picioarele !

2210. Mă'ntreabă, lelea, mă'ntrea
De ce las pușca pe iarbă ? |bă,
Eu îi spuui : ca să beau apă,
Să beau apă,
De izvor,
Să-mi treacă de-al mândrii dor !

2211. — Foaie verde trei granate,
Bate vântul dintr'o parte,
Tot mă frige și mă arde ;
Bate vântul printre brazi,
M'a ajuns un dor de frați ;
Bate vântul printre flori,
M'a ajuns dor de surori,
De surori de-o cumnălică.
Și de draga ibomnică.
C'o lăsăii plângând la poartă,
Cu gura nesărutată.

Din mai multe părți.

T. Pamfile.

2212. — Frunză verde măr, cireș,
Măi badiță Gheorghieș,
Lung îi drumul pân' la leși.
Lung e drumul și pustiu,
Mull mă uif și nu mai viu.
— Rămâii puică sănătoasă,
Că de mâni mă duc de-acasă.
Cu inimioara friplă arsă,
Rămâii puică sănătoasă,
Ca o pară viermănoasă.
— Mergi puilele sănătos,
Ca un măr putregăios.
— Rămâii puică sănătoasă,
Ca o broască răpănoasă,
— Mergi puilele sănătos,
Ca un câine răpănos.

2213. — Foaie verde mărăcine,
Ce să fac s'o iau cu mine,
Măcar vre-o două trei zile.
Pe la o jumătate de cale,
Se 'ntâlni cu fatăl lui.
— Bun la cale moș bătrân.
Moșule ce te-aș întrebă,
Aveți crășmă'n sat, ori ba ?
— Fă pe ici, fă pe colea,
Aproape de casa mea,

Se mărită noră-mea.

—Dar pe dănsa cine-o ia,

--Feciorul lui Beizadeă.

—Mai bine dracul mi-l luă.

Auzită dela Gh. Andronic. Albești-Boloșani.

O. Rotundu

2214. —Ș'apoi verde fir de linte

De-aș trăi cât piatra'n munte,

N'aș lua fată de curle,

Că știe naravuri multe.

Bată-v-ar vina neveste,

Dorul lor mă prăpădește.

Bată-v-ar vina de fete,

Când le văd mustața-mi crește.

2215.—De-ar avea retele mințe,

Când oi muri să nu cânte:

Să șadă toate măhnile,

Că le-am fost băiat cuminte.

2216. —Ș'apoi verde trei masline

lubește-mă puică bine,

Cât oi fi pe lângă tine,

Căci dacă m-oi depărtă,

Tot îi plânge și-i oftă,

Și de mine nu-i mai da.

2217. —O leliță 'ncinsă bine,

Pusei eu dorul pe tine.

De te-oi lăsa să fiu căine!

O, leliță strug de flori,

Nu mă blăstăma să mor,

De-i blastama ș'oi muri,

Mai mare păcal fi-a fi.

Dela P. Liciu Răsboeni.-N.

A. Moisel.

C O L I N D E

50. De când Domnul s'a născut

Și pământul l'a făcut

Și cerul l'a ridicat

Pe patru stâlpi de argint,

Mai frumos l'a împodobit :

Tot cu stele mărunțele.

La mijlocul stelelor

Luce luna,

Cu lumina

Și soarele

Cu razele.

Sus mai sus la grâne verzi

'Mi-este d'albă chilioară ;

Dar în ea cine-mi și doarme?

Doarme Doamna și cu fiul.

Fiul plânge.

Doamna zice :

Taci, fiule. nu mai plânge,

Că fi-o da mă-la, fi-o da

Două mere,

Două pere

Și cerul cu stelele

Și câmpul cu florile.

Câte flori sunt pe pământ

Toate merg la jurământ,

Numai floarea soarelui

Șade 'n poarta raiului

Și judecă florile,

Florile, garoafele :

Ce-ați făcut miroasele ?

—Ni le-a luat albinele,

Să facă miere și ceară ;

Cu mierea să ne 'ndulcească

Și lumea s'o veselească,

Și din ceară să facem lumâ-

nări

Să lipim între icoane la mari
boeri.

Mari boeri se pomeniră.

Și pe noi ne dăruiră ;

C'un colac

De grâu curat ;

Pe colac, vadra de vin.

C'ășa-i legea din bătrâni,

Din bătrâni,

Din oameni buni.

Trandafir verde pe masă.

Rămâi. gazdă, sănătoasă.

Auzit de la Nicolae Nicolescu, în
anul 1885 Ianuarie 8, com. Grindu;
jud. Ialomița.

51.— Doamnele, iced'n ceaste
curți,

În aceste curți, aste domnii.

Doamnele, ceaste d'albe vis-

Doamnele, |terii.

Crescutu-mi-a, născutu-mi-a,

Doi meri 'nalți și minunați,

De tulpină-s depărtați,

De vârfuri amestecați.

La umbră la meri,

Sunt tot mese 'ntinse;

Și făclii aprinse ;

Jur prejur de mese,

Zăjioare dese,

Printre zăjioare,

Rar sunt scăunele,

Slau sfinții pre ele.

Sus la cap de masă.

Jețuleț d'argint.

Înr'insul cine 'mi șade ?

Bunul Dumnezeu

Din gură 'mi grăia :

—„Noi bem, ne cinstim,

Și nu ne'ntrebăm,

Carele-i mai mare.

Mare de mărire,

Și mai mic de zile"

Bătrânul Crăciun.

Din gură 'mi grăia :

—Bunul Dumnezeu.

Mai mare-i de mărire.

Și mai mic de zile.

Ion, Sfânt Ion,

Din gură 'mi grăia :

—„În zile ce-ai născut,

Pe negrul pământ,

Eu m'am prilejit,

Și te-am sprijinit.

În poale de veșmânt,

Și te-am bolezat,

În apa lui Iordan,

Și te-am dăruil.

Cu toiag pe mână,

Și te-am ridicat.

Sus la Livion,

Ca să-mi slăpânești

Cerul și pământul,

Și pe noi d'a rândul».

Icea ceastă gazdă,

Fie-mi sănătoasă,

Auzit de la slăcăul Silimon Neagu
din com. Buca, jud. Ialomița, în 6
Ianuarie 1884.

52.—Doamnele, iced'n ceaste

Și'n ceaste domnii, |curți

Doamnele.

Mi-este un jețuleț dres,

Dres de aurel

Doamnele¹

Cine îmi șadea în el ?

Bunul Dumnezeu,

Mai de-arând cu el,

Mi-este un jețuleț dres.

Dres de argințel,

¹ Refren, la câte 2 versuri.

Cine-mi şade în el ?
 Bătrânul Crăciun,
 Mai de-arând cu ei
 Mi-este un jeţuleţ dres,
 Dres de stejerele
 Cine-mi şade în el ?
 Ion, Sfânt Ion,
 Mai de-arând cu ei,
 Stau Sfinţii de-a rândul,
 Ion, Sfânt Ion,
 Din gură 'mi grăiară :
 —«Din noi câte-şi trei,
 Care-om fi mai mare ?»
 Dumnezeu mai mare,
 Mare de mărire,
 Da-i mai mic de zile,
 Bătrânul Crăciun,
 El e de demult,
 Pe negrul pământ.
 Tu când te-ai născut,
 Eu m'am prilelit,
 De te-am sprijinit,
 În poale de veşmânt ;
 Ingerii s'au lăsat.
 De te-au apucat.
 Sus te-au ridicat,
 Sus la Livion.
 La sfântul Ion,
 Ca să te boteze,
 Să te creştineze.
 Numele să-ţi pue,
 Domn d 'al cerului,
 Şi-al tărâmului :
 Sus în cer domneşti,
 Pe tărâm primeşti,
 Şi ne milueşti ;
 Şi mai mult cu vreme bună !
 Spus de flăcăul Ion Ion din, com.
 Tonea, Jud. Ialomiţa.

Astă seară-i seară mare,
 Seara mare-a lui Ajun

Măine-i ziua lui Crăciun,
 Când s-a născut fiu din maică.
 S'a născut Domnul Christos,
 Mititel, desfăşeţel,
 Înfăşurat în foi de măr.
 De mare bucuria lui :
 Codrului uscat,
 Frunza i-a dat,
 Câmp pârlit,
 A otăvit,
 Isoare seci a isvorit ;
 Dar şi câinii de Jidovi,
 Ei de veste că'mi prindea,
 Şi'mi pornesc a'l căută ;
 Iar şi Maica Precista,
 Fiu la braţ că-mi luă ;
 Sus la munte că-mi urcă,
 Urcă-şi munte, urcă-şi doi,
 Când fuse munte d'al treilea,
 Fiu din braţe jos lăsa.
 Când ochii negrii 'şi d'aruncă,
 Vedeă pe sfântul Ion,
 Strigând tare,
 În gura mare :
 Mai ia, Maică, fiu la braţe,
 Şi mai haideţi puşintel,
 Puşintel nu e departe,
 Că ştiu, Maică, trei râuri,
 Trei râuri, trei pârauri :
 Unu-i vin şi-allu-i de mir,
 Şi altu-i apă limpejoară ;
 În al de apă să-l scaldăm,
 Într'al de vin să-l botezăm,
 Într'al de mir să-l miruim,
 Sus la slavă să'l suim ;
 Să dea dreptii la dreptate,
 Şi strâmbii la a lor fapte,
 Sănătate în ceasă casă,
 La boeri la dumnevoastră !
 Auzit de la Silimon Neagu, din
 com. Bucu, Jud. Ialomiţa în anul 1884.

Dobre Stefănescu

GLUME, JĂTII, TACLALE

398. Țiganul la călugărie.

Ce-i veni odată în gând unui țigan, că se duse la o mănăstire și se făcu călugăr. La început îl făcu ca frate și-i schimbă numele din Ion în Ioil.

Văzând el de la o vreme, că mâncarea-i proastă, somnu-i puțin și rugiunea multă, începu să se gândească cum ar face ca să șteargă pulina. Comanacul de pe cap și rasa, după cum înțelese el prin citirea moliftelor, nu putea să-și le ia el singur... Ce să facă? Să fugă așa, nu-i da mâna. Se duse în dosul mănăstirii și începù a se scărpinga până ce dădu comanacul și cu rasa jos de pe el și călând la ele, zise oare cum mulțumit: «Nici nu v'am pus eu, dar nici nu v'am luat eu» și zicând: «Rămâii Ioil sănătos, că Ion se duce pe dindos!», o luă la papuc și se duse în lumea lui.

Din Mogoșești-Dorohoi.

399.—Sluga preotului.

Intr'o Duminică un preot își trimise servitorul la dugheana jidanului din sat cu niște parale pentru o datorie veche și, să mai cumpere câte ceva pentru casă tot pe credit; dar, la urmă săvină la biserică și să-i spună dacă i-a dat. Servitorul se duce la jidan și-i arată jâdula, dar degeaba, căci de data asta spuse jădanul amărît, că voește s'o curme odată cu datoriile. După vorba a-vuță, servitorul se duse la biserică să i spună preotului. Când intră el în biserică locmai atunci preotul citea evanghelia în ușile împărătești și ajunse la locul: «Și l-au întrebat zicând: În-vățătorule, Moisi a zis....» Iar el răspunse tare din ușa bisericii: «Moise a zis că nu mai dă pe datorie!» Toți oamenii au rămas cu gurile căscate, iar preotul sfârși evanghelia aici.

Pr. N. V. Hodoroabă.

C R O N I C A

Facultatea de litere din București. a câștigat, firește, cu multă greutate, lumina d-lui Th. D. Speranța pentru o catedră de literatură populară. Sunt se vede și instituțiuni, cari au păcate de ispășit.

Biata cultură românească!

T. P.

O B O L U L

Prietenilor Revistei «ION CREANGĂ» pentru strângerea fondului

Bustul lui Ion Creangă la Bârlad

Suma adunată 1164.90

DE LA ADMINISTRAȚIE

Adeverințe. Sau primit sumele și s'au tăiat adeverințele pentru

D. A. Pașca. 5 lei. D. C. N, Mateescu. R.-Vâlcea, 5 lei. D. Gh. Diclescu, Cilibia, 2 lei 50 b. (urmează)

Prin Redacția și Administrația revistei noastre se pot dobândi următoarele cărți folositoare:

Revista «ION CREANGĂ» An. II.	--	---	---	6.--
Revista «ION CREANGĂ» An. III.	---	---	---	6.--
Revista «ION CREANGĂ» An. IV.	---	---	---	6.--
Revista «ION CREANGĂ» An. V.	---	---	---	6.--
Revista «ION CREANGĂ» An. VI.	---	---	---	6.--
Revista «ION CREANGĂ» An. VII.	---	---	---	6.--
Revista «ION CREANGĂ» An. VIII. (lipsă no. 2)	---	---	---	6.--
Revista «ION CREANGĂ» An. IX	---	---	---	5.--
T. Pamfile: Povestire pe scurt despre Neamul Românesc				0.20
" " " " " I.	---	---	---	1.40
" " " " " II.	---	---	---	1.60
" " " " " III.	---	---	---	1.50
" Văzduhul	---	---	---	2.00

A apărut :

T. PAMFILE

VĂZDUHUL

După credințele poporului român

Ediția Academiei Române.

București, 1916; 180 p.

2 Lei

Se poate dobândi prin Redacția Revistei «Ion Creangă»
Bârlad, str. Corbului.

Domniei sale
Domnului

Artur Gorovei

Comuna

Fălticeni

sc. nr. _____
Căminul _____

Județul _____



Redacția și Administrația Revistei „Ion Creangă” se pot dobândi următoarele lucrări:

1. Pamfile: Sărbătorile de vară la Români	--	--	2.00
" " " " " " " " " " " "	—	—	1.00
" " " " " " " " " " " "	—	—	4.00
" " " " " " " " " " " "	—	—	5.00
" " " " " " " " " " " "	--	—	2.00
" " " " " " " " " " " "	--	—	3.00
" " " " " " " " " " " "	—	—	2.00
" " " " " " " " " " " "	—	—	2.00
" " " " " " " " " " " "	—	—	1.00
" " " " " " " " " " " "	—	—	2.00
M. Lupescu: Alcătuirea unei gospodării țărănești	—	—	0.50
Petru G. Savin: Clăcășeste	—	—	0.40
" " " " " " " " " " " "	—	—	1.50
I. I. Ciuncanu: Doine și alte cântece	—	—	0.30
Dr. Ion Urban Jarnik: Însemnări cu privire la limba basmelor populare românești	—	—	0.40
N. I. Dumitrașcu: Flori de câmp	—	—	0.40
" " " " " " " " " " " "	—	—	0.40

Se trimite franco la cerere.

MIRON COSTIN

Revistă de cercetări și mărturii istorice. Anul IV, No. 1 pe Ianuarie 1916, cuprinde:

PRADA TATARILOR, DIN TOAMNA ANULUI 1758.

—T. Pamfile.

O CONDICĂ VECHIE.—Al. Rosetti.

DOCUMENTE.—N. Apostol, G. Florescu, Artur Gorovei, T. Pamfile, A. Saint-Georges, Ec. U. Ursăcescu.

CRONICA.—T. Pamfile. D. Furtună: Preoțimea românească în secolul al XVIII-lea. Starea ei culturală și Materială.—Alex. Lăpădatu: Doi cărturari Brașoveni din sec. XVII și câteva documente împotriva unirii; Un mănunchiu de cercetări istorice.—Mărunt.

ILUSTRAȚIUNE.—Pecetea Bârladului din 1635.

Abonamentul anual 5 lei.

Redacția și administrația în Bârlad, str. Corbului

<https://biblioteca-digitala.ro>

Ion Creangă

Revistă de limbă, literatură și artă populară

APARE O DATĂ PE LUNĂ

CUPRINSUL

«Ion Creangă».—Măria Sa Doamna și Regina Elisaveta.

T. Pamfile.—Pasatul și bulgurul.

C. N. Mateescu.—«Un fiziolog Românesc din veacul al 18-lea.

Dobre Ștefănescu.—Colinde.

Pr. D. Furtună.—Călinița fură-ziuă și Toderiță fură-noaptea, (poveste).

Arestia Al. Moisei, D. Urzică, O. Rotundu.—Boli la oameni, leacuri și descântece.

A. Moisei.—Vrăji și farmece.

C. Rădulescu-Codin, I. Brătulescu.—Povestiri și legende.

A. Moisei, George C. Constantinescu, C. Daniilescu, Gh. Woghio, T. Pamfile.—Cântece.

Pr. Fl. A. Drăghici.—O samă de cuvinte.

Ivan N. Popescu, Pr. G. V. Șuşnea.—Glume, jâții, faclale.

Pr. D. Furtună, T. Pamfile.—Cronica.

Ilustrațiune.—Măria Sa Doamna Regina Elisaveta.

REDACȚIA:

T. Pamfile, Strada Corbului



ADMINISTRAȚIA:

M. Lupescu, Zorleni-Tufova

B Ă R L A D

Exemplarul :

În țară 40 de bani

În străinătate 50 » »



Abonamentul anual :

În țară 5 lei

În străinătate 6 »

TIPOGRAFIA ȘI LEGĂTORIA DE CĂRȚI, CONSTANTIN D. LUPAȘCU

<https://biblioteca-digitala.ro>

INTEMEETORII: PR. EC. I. ANTONOVICI, ST. CAPȘA, G. A. COSMOVICI, N. I. DUMITRAȘCU, PR. D. FURTUNĂ. PR. GH. GHEOLDUM, P. HERESCU, DR. I. URBAN JARNIC, G. T. KIRILEANU, N. L. KOSTAKI, M. LUPESCU, C. N. MATEESCU, A. MOISEI, N. I. MUNTEANU, I. NECULAU, A. NEGOESCU, T. PAMFILE, P. PĂNOIU, T. POPOVICI, PR. P. G. SAVIN, A. TENEA, ȘT. ST. TUȚESCU, G. TUTOVEANU, I. ZOTA.

Dela oamenii buni așteptăm

ABONAMENTUL

Revistei «ION CREANGĂ»

Adm. M. Lupescu, Zorleni-Tutova.

DE LA REDACȚIE.

Posta.—D lui *Șt. St. Tuțescu*.—Trimis «Văzduhul» și răspuns la toate întrebările. X. Y.—Urziceni. Scrisoarea Dv. neîind îndeajuns francată s'a respins.

Lămuriri.—Materialul ce ni se trimete să fie scris pe o singură parte a hârtiei; ar fi bine să se scrie numai pe sferturi de coală.

— Să nu se scrie pe o hârtie mai multe feluri de culegeri, de pildă cântece și gâcitori, datine și cuvinte rari. și altele, ci fiecare pe hârtia sa.

-- Scrisul să fie ceteș, mai ales acolo unde-i vorba de cuvintele rari căci greșelile ce s'ar face punând de pildă pe *u* în loc de *n*, pe *a* în loc de *o* și pe *c* în loc de *e*, ar fi foarte mari.

— La un plic nerecomandat pe care se scrie «manuscrite de imprimat», ajunge o marcă de 5 bani pentru 100 de grame; pentru 150 grame trebuie 10 bani. Aceste manuscrite însă, nu trebuie să cuprindă scrisori particulare, cari să se facă numai de-oparte prin cărți poștale. Să se adauge timbrul de ajutor.

— Persoanele cari cer lămuriri, le vor găsi la poșta redacției dacă nu alipesc o carte poștală sau mărcile pentru răspuns.

Șezătoarea, Anul XXIII, Vol. XVI, No. 8 pe Noemb. 1915, cuprinde:

Toader Simionescu: *Strigăte de joc.* **Gh. Fira:** *Vălav Vi-oară.* **Ion N. Popescu:** *Zicători, proverbe, pilde.* **Florica O. Pursch:** *Urături de Sf. Vasile.* **A. M. Nour:** *Ghicitori.* **N. I. Dumitrașcu:** *Legende și tradiții.* **I. Luchian, N. Stamati:** *Cântece.* No. 9 pe Decembrie 1915, cuprinde:

Ion N. Popescu: *Zicători, proverbe, pilde.* **Florin I. Todicescu, G. Fira:** *Cântece.* **Gustav Netter:** *Cimilituri cehe.* **A. M. Nour:** *Ghicitori.* **Ion N. Popescu:** *La oale.* **I. Luchian:** *Descânțece:*

Director: A. Gorovei, Folticeni.

Abonamentul anual 3 lei.

ION CREANGA

Revistă de limbă, literatură și artă populară

APARE ODATĂ PE LUNĂ

REDACȚIA :

T. PAMFILE

Bărlod, str. Corbului

ABONAMENTUL ANUAL

În țară

5 lei

la străinătate

6 ..

ADMINISTRAȚIA :

M. LUPESCU

Zorleni-Tutova

† MĂRIA SA DOAMNA ȘI REGINA ELISAVETA



Cinstitoarea portului românesc, pe care l-a îmbrăcat cu drag, spre a-l ridica la locul de odinioară când îl purtau și-l făceau singure Domnișele Voivozilor; iubitoarea graiului nostru pe care ni l-a tors în «Poveștile Peleşului» și în alle scrieri, ajutoritoarea năcăjișilor și a orfanilor lipsiți de milă și dragoste; îndemnătoarea la

muncă conștiințioasă, izvoritoare de fericire; cinstitoarea tuturor lucrurilor ce ne vorbesc de vremurile bătrâne; îngerul îndemnător la tot ce leagă sufletul de pământ și îl înalță spre cer, a adormit întru Domnul în ziua de 18 Faur 1916, luând drumul spre iubitul Ei Soț.

Alături cu toată suflarea românească aducem și noi în zilele acestea de jale, lângă sicriul Celeia ce ne-a fost Mamă bună tuturora, lacrimi îndurerate, simțiminte de venerațiune și rugăciuni creștinești pentru sufletul Ei.

„Ion Creangă“

PĂSATUL ȘI BULGURUL

«Chiria deprinde pe căraș» și «dascal mai de preț ca jupânul Nevoie» nu se mai află.

Iată vremurile de astăzi au adus scumpetea peste măsură a orezului. Găluștile, sarmalele, borșul, plachia, pilaful și mēșnița, s'au rărit în casa Românului nostru de la sate, deprins de mult să uite folosul *păsatului*, a *malaiului* care, printre alte neajunsuri, are și pe acela că nu crește de-a dreptul și de-a gata, cum crește orezul în... prăvălie. Mălaiul trebuie arat, sămănat, păzit de vrăbii, spicuit, bătut, vânturat, *făcul* apoi în piauă și numai după această lungă poveste se poate da... gurii¹.

Astăzi, în pragul primăverii, firește, și pasatul e îndoit de scump; oricum însă, nu așa ca orezul. El se poate înlocui însă cu *bulgûrul*, un alt articol al bucătăriei noastre țărănești, care, fiind națională, ca ori și care alți magazin național, păstrează, și la nevoie, când boierul scăpătat întoarce ochii înapoi în preajma celor rămași lângă brazdă, își deschide ușa și îl îndeamnă: «Poftim că la noi tot se mai găsesc din foarte câte trebuie să se găsească la o întâmplare de Doamne-fereste, cum este scăpăciunea dumitale!»

Țaranul nostru, al Moldovei de sus și de mijloc, știe să râșnească grâul și hoabale numai sfărâmate, sub numele de *bulgûr*, să le întrebuințeze în bucafele care le-am pomenit.

Nu-i vremea acum de-a îndemna la alesul grâului. Gospodinile noastre vor ști să facă lucrul acesta la vară: pe urma secerătorilor vor culege de pe miriște spicele cari au căzut din pricina plîntății lor, căci cine nu știe vorba ceea: «minte seacă, nu se pleacă». Acele spice au grăunțile mari. Ele se vor frecă între pal-

¹ Cf. Pamfile, *Industria casnică*, p. 243-4.

me, li se va suflă pleava și astfel curățile, se vor râșni și se va dobândi astfel bulgărul. Dacă se cernă, se dobândește niște făină care poate fi folosită în mălaie sau în burci, pentru îndulcirea mai mult a făinei de popușoi dospite ori nedospite.

Astăzi grâul se poate cumpăra cu 30 de bani chilogramul și se poate face bulgăr. Cui nu-i place culoarea roșcată închisă a bulgurului care și-a păstrat în sfărământurile boabelor pelița sa, poate trage cu ochii tot la gospodina noastră și va vedea cum «face grâu»: Cural, grâul se udă puțin, se pune în puiă și se bate până când pojghița i se macină, rămânând numai miezul; apoi se vântură, se usucă și dacă nu se întrebuintează astfel făcut, ca o colivă, sau meslecat cu lapte, se poate usca și râșni după aceea.

Acestea le-am scris din văzute. Și dacă se cetesc poveștile, nădăduim că celilorii noștri nu vor rămâne numai la celit, spre binele lor.

T. Pamfile.

UN «FISIOLOG» ROMÂNESC DIN VEACUL AL 18-LEA¹

42. *Pentru scroafa sălbatică.* Această scroafă sălbatică are atât înțelepciune: ziua își ascule dinții ei, iară căinii ce o gonesc pre ea, să feresc de dănsa ziua. Însă noaptea, când iaste lună, fugă înaintea câinilor și ei o gonesc, până unde merge într'un loc unde sunt copaci mulți și fac înluneric.

Și deacă întră înlăuntru, în umbra copacilor, să înloarce degrab îndărăt și căinii gândesc că iaste înlăuntru întru desime și o cută. Atunci ea să înloarce îndărăt și rupe 2-3 câini și ceilalți aud glasul câinilor celor rupți și fug, iaste o buruiană ce să chiamă *iarba trânzelor* (bob porcesc), o buruiană otrăvită. Aciastă buruiană o iubește foarte mult să o guste, când iaste îngrecată: însă când o mănâncă, să fac de pre mijloc în jos și nu poate să umble. Ci dară face pui și merge în apă și în văi curgătoare și găsește în apă și mâncând, să însănătoșază.

43. *Pentru găscă.* Gâsca aceasta iubește să trăiască în apă și să se scalde. Are această înțelepciune dela Dumnezeu, căci când să bolnăvește, mănâncă *sălată dumesnică* sau *sălbatică* și îndată își face urinare ca omului curățenia și așa să doftorească.

Zic unii că de ar mânca frunză de ăderă, îndată moare,

Are și altă înțelepciune, că când zboru, găștele ceale sălbatice,

¹ Vezi no. trecut, p. 39-42.

în câte o pietricică în gură ca să nu grăiască și să strige și apoi să le auză vălturul sau șoiumul și viind să le răpească.

44. *Pentru salamandră.* Salamandra iaste jiganie cu 4 picioare, în chipul șopărliei, numai iaste mai mare și nu iaste verde ci galbenă și are peceți negre pe spate.

Însă atâta lucrare are, când de o ar pune cinevaș, pre cărbuni aprinși, să slinge cărbunii și ea nu pate nimic, și cu picioarele ei amestecă cărbunii și cenușa și-i aruncă spre oamenii cei ce o au pus în foc.

45. *Pentru șopârlă.* Această șopârlă iaste verde, însă de să va întâmplă să o tae pre dânsa în doao și să o lași, iară se împreună ceale doao bucăți și să face, cum au lost întâi, vie și întregă.

Când dar intră lemn în piciorul omului, sau într'altă parte a trupului, și nu pot ca să-l scoată doftorii, sfăramă capul șopărliei, numai singur, și-l pun deasupra pre rană, și așa trage afară pre lemn ca magnetul pre fer. Așisderea vitei când se va înțepa în lemn.

46. *Pentru bărăun.* Bărăunul, care iaste parte bărbătească, nu cântă. Numai ceale ce sânt parte muerească cântă. Cât zăduf să fie, atâta mai mult cântă, că roa dimineții umple arăpile ei și nu poată să le deschiză, căci bărăunul acesta nu cântă cu gura, ci cu arăpile. Când e la miază-zi și să ia roua, atuncea cântă, iară hrana lui iaste roua cerului.

47. *Pentru șarpe.* Șarpele iaste la firea lui mai înțelept decât toate fiarăle, iar mai veninat iarăși decât toate. Și putem cunoaște înțelepciunea lui pe aceasta: pe când merge să bea apă or la fântână, or la vale, boraște întâi veninul lui pe o piatră de margine și mergând, bea. Și aceasta o face cu înțelepciunea, ca nu cândva, cei ce vor bea să să vinineze și să moară; și apoi întorcându-să, înghite veninul.

Trebulaște să știm că nu are totdeauna, ci ca găina oul.

Și sânt multe feluri de șarpi, după locuri și după ani.

Că de va trăi ani mulți, să face mai mare și să numește *bălaur*. Iară de să va întâmpla iarăși în locuri călduroase, așisderea trăește mult și să face cumplit. Sânt dară în părțile Etiopiei bălauri mari, care când flămânzesc, cască în văzduh și scot răsuflarea lor din inimă; și răsuflarea aceia fac pre păsările care zboru, de cad în gura lui.

Iară noaptea vânează și oi, și boi, și capre și alte gadini, căci are putere multă. Iaste dat de la Dumnezeu că pre fieșcare

șarpe, de-l vei lovi odată în cap cu treslie, amorțește și în puțin ceas rămâne fără de lucrare. Iară de vei îndoi și vei întrel lovitura, să sălbălăceșle și-și sare asupra, ca să te mănânce. Și când să întâmplă or ce șarpe să mușce pre om, mai mult în pământ, nu poate să intre, nici il mai suferă pământul pre acel șarpe, ca pre un ucigaș de om.

48. *Pentru all șarpe.* În India se află șarpe și iaste albu ca laptele și are corn în cap, care de va mușca pre om, îndată moare, căci, că nu e nici o buruiană pre pământ să-l vindece.

Nici doftorii cei vechi vre'o învățătură de folos spre aceasta au aflat. Inșă auz taină ascunsă: de va lua omul acela un purice din găngăniile ceale mici, ce mușcă pre oameni, și-l va pune deasupra pre mușcătură, nu să teme că va păși nimic.

49. *Pentru alt șarpe.* Se află și alt șarpe care iaste numai de o palmă. Capul lui iaste alb ca laptele, iară trupul iaste roș închis. Și cât trăește acesta, nu poate să mușce pre om, căci nu are dinți. Numai lingând țărâna pământului trăește. Pre acest șarpe il prind noaptea oamenii, pe vreme ce nu mușcă, și-l spânzură de coadă și șade spânzurat. Și așa curge din gura lui otravă, până când iaste viu (care să chiagă și se face neagră) și după ce moare, curge și atunci otravă, care să face cărmăjje.

Sânt dar acestea amândoaună otrăvi de moarte. Cu acestea omoară pre împărați și pre oamenii cei mari.

Căci că din otrava cea neagră, să dea omului numai cât un grăunte de mălai, îndatăș moare; iară de va da de cea roșie deschisă, într'acești chip iaste moartea: curge tot crierile lui pă nas și așa moare acel ticălos om întru această primejdie rea.

50. *Pentru alt șarpe.* Iaste și alt șarpe mic și pestriț,

Pe acest șarpe dară, cine-l omoară, îndatăș moare cu această moarte: putrezește întâi halna de pă dânsul și cade de pe el, apoi vine tot trupul lui și pică câte pușintel, ca ceara ce să topește de foc. Și așa să strică tot ticălosul.

51. *Pentru vasilisc.* Vasiliscul acesta încă iaste șarpe foarte mare, cât iaste bălaurul și nimenea nu poate ca să-l prinză pre dânsul viu, pentru că măcar de o milă de loc cu vederea lui tot veninează. Săgeată și otrăvește pre om cu ochii lui și moare, că această fiară foarte iaste vrăjmașă asupra omului ca și pardosul.

52. *Pentru finix*¹.

¹ S'a publicat în Calendarul revistei pe 1914, pag. 44.

53. *Pentru vierme.* La Indica iaste o apă mare și să numește Indos. Deci intru această apă să fac viermii mari foarte, de 2 coți grosimea, lungimea lui de 20.

Are numai 2 ochi și 2 dinți buni și poate să sfărâme și jivină, și lemn, și piatră. Deci când va vedea in vale că bea apă vreo dihanie, sau cămilă, sau bou, sau cal, il răpește și il mănâncă.

Pre acel vierme il prind oamenii cu undițe întru care pun inșelăciune, carne de oaie. Și când il prind, il spânzură cu capul in jos și pică din gura lui otravă galbenă și are această lucrare, că de or ce lucru s'ar atinge, indată să naște dintru aceia foc și arde. Și nu numai la lemu are lucrarea aceasta, ci și pietrile le arde. Cu această otravă împărașii vechi ardeă celălile care vrea să le ia.

54. *Pentru all șarpe.* Mai iaste și all șarpe mare, ce să chiamă *hersidoros* și poate să trăiască și pre pământ, și in apă.

Pre acesta dară, de-l va călca omul, indată moare. Și de va vrea și altul, carele iaste sănătos, ca să-l îngroape, și acela face lepră, însă să vindecă, dar nu moare.

55. *All șarpe.* Mai iaste și all șarpe ce să numește *liios*, adică *selos*. Și acesta de va mușca pre om, afăla sete îi aduce, căl de ar pune in gura lui apa Duuării, nu s'ar sătura. Bea fără de sașin, până ce bând, să umilă pântecetele lui și erapă.

C. N. Malcescu

C O L I N D E

53.—Intreabă, mi-și întreabă
Sfinți pe Dumnezeu:
—Dar voi Sfinți mărunți,
Ce mă ispiliți,
Că voi bine știți,
Bine ca și mine
Pe mine m'a prins căinii de
]lidovi
Sus, la Rusalim, in poarta ra-
Și m'a restignit]iului,
Pe cruce
De măr dulce,
Piroane mi-a făcut,
In față le-a bătu,

In dos le-a țintuit,
Șudoarea m'a trecut.
Intâilela la *chince*¹ îi da;
Dar lui ce-i croiă?
Cămașe verde, verde de urzică
Cu ca-l îmbracă,
Trupu-i bășică,
Șudoarea-l treceă,
In pământ sprijineă.
Al doilea la *chince* îi da;
Dar lui ce-i croiă?
D'un brău de măceși,
Cu el l'încegeă,

¹ Mijlocul corpului.

Sudoarea-l treceă.
 Al treilea la chince îi da;
 Dar în cap ce-i puneă?
 Cunune de spini,
 Negrii mărăcini,
 În cap i-o puneă,
 Cu mâna i-o așeză,
 Cu maiul o băteă.
 Lacrămi îl podidiă.
 La tărâm cădeă
 Și-mi blagoslovia:
 Doamne milostive,
 Că d'afunci s'a fapt,
 Grâne la câmpuri,
 Mir la mănăstiri,
 Vinuri la dealuri;
 Să se miruiască
 Tânăr și bătrân
 În ziua de Crăciun
 Și de Bobotează,
 Când preoți botează,
 Lumea creșlinează.

Auzit de la Ion Ghiță Luță, din
 com. Tonea, jud. Ialomița.

54. -- A slă seară-i seara mare
 [lui Ajun,

Oi leroi dai, leroi Doamne,
 Măine-i ziua de Crăciun
 Oi leroi dai, leroi Doamne,
 Când s'a născut Dumnezeu
 Oi leroi dai, leroi Doamne,¹
 Mititel și'nfășeșel,
 Infășeșel în foi de măr,
 Cu fașa de argintel,
 Cu scutec de aurel.
 Crângului uscat
 Frunza i-a dat,
 Câmp pârliț
 Mi-a odrăslit:

¹ Se repetă după fiecare vers.

Câmp pârliț, cu livezi verzi,
 Dar Maica Sfânta Maria
 Fiu la brațe își luă;
 Urcă-și munte, urcă-și doi,
 Când fuse munte d'al treilea,
 Puse jos să se odihnească
 Și fiul șă-și priminească.

Cam la spate

Cam departe,

Zări pe Sfântul Ion,

Tot strigând.

Și bărăilând;

— Mai ia, Maică, fiu la brațe,
 Hai 'nainte, nu departe,
 Că știu, Maică, trei râuri,
 Trei râuri, trei pârâuri;
 Unui-i de vin, altul de mir
 Și altul de apă limpejoară!
 Cu vinul să-l botezăm.
 Cu mirul să-l miruim,
 Cu apa să-l limpezim,
 Frumos nume să-i punem;
 Numele lui Dumnezeu.
 Pe scaun să-l așezăm;
 Să-și dea dreptii la dreptate
 Și strâmbii la a lor fapte.

Auzit de la Nicolai G. Pavel din
 com. Tonea.

55.— Sus în salva cerului
 Hom dai leroi, leroi Doamne,
 Jos în poarta raiului,
 Ingenuchiată-i Sfânta Vineri
 Hom dai leroi, leroi Doamne,
 Dinaintea lui Christos;
 Plânge, spune lui Christos:
 Hom dai leroi, leroi Doamne,¹
 — Da știi, Doamne, da nu știi
 Când îți împărțiai legile,
 Legile, botezurile,

¹ Se repetă la fiecare două versuri.

Mie 'n mână dalu-mi-ai
 Crucea'n mână, căldăruşa
 Şi-o stebă de busuioc;
 Pe ărâm Irimisu-m'ai,
 Să bolez, să increşlinez.
 Şi-am umblat
 Şi-am bolezat
 Toate legile,
 Toate cetăţile;
 Câţi s'au dat,
 Am bolezat.
 Cefatea Irodului
 Nu s'a dat bolezului;
 Nu s'a dat,
 N'am bolezat.
 Fost-au câinii de Iidovi
 Şi pe mine prinsu-m'au
 Şi 'n cazan băgatu-m'au,
 Mult în ceară fertu-m'au.
 Mult în ceară şi *ruşcală*.
 Şi-am făcut
 Cum am putul,
 Prin cazan m'am strecurat.
 Şi-am venit, Doamne, la Tine,
 Să-mi dai, Doamne, calul Tău,
 Calul Tău, *nastareu* Tău,
 Şi la-a Ta
 Puterea Ta
 Pe Ion, Sfântul Ion,
 Pe Ilie, Sintilie;
 Pe Ion cu *fulgerul*,
 Pe Ilie cu trăsnetul.
 Cu fulgerul să-i ocolească,
 Cu trăsnetul să-i prăpădească.
 Câte unul, ce-ar scăpă,
 Or da 'n mare, s'or 'necă.
 Sus în gazda lui Christos
 Rămâi, domn bun, sănătos.

Auzit de la Dobre Mihăilă, bătrân
 de 70 ani, din căt. Duceasca com. Ar-
 măşeşti (Nenişori), în 1904 Decembrie.

56.—Şi 'ntreabă, şi 'ntreabă
 Sfinţi pre Dumnezeu:
 —Doamne milostive,
 Tot stau să te 'ntreb:
 Din ce mi s'a fapt
 Mirul
 Şi vinul
 Şi rumenul grâu?
 —Dar voi, Sfinţi mai mulţi
 Şi mai pricepuţi,
 Dar voi bine ştiţi,
 Vreţi să mă ispiţiţi.
 Eu când prunc mic eram.
 Oi d'albe păziam
 Sus la Rusalim
 P'o *silişte* vechie,
 Vechie ijdovească:
 Şi eu m'am mânical
 În sfânta Duminică
 În d'albă biserică.
 Pe mine m'a prins
 Câinii de Iidovi
 Şi m'a răstignit,
 Jos, cu faţa în sus.
 Pe cruce de măr dulce.
 Cruciş, curmeziş,
 Şi unde că-mi bătea
 Prin talpe,
 Prin palme
 Chiroane de fier,
 Ținte de oţel.
 În faţă le bătea
 În dos le şintuia,
 Sângele curgea.
 La pământ pică,
 Se rostogolia.
 Tot vin se făcea.
 Şi unde mă 'mbracă
 C'o cămaşe verde,
 Verde de urzică,

Rău trupu-mi bășică.
 Și unde mă 'ncingeă
 Cu brâu de măcieș,
 Și unde mă strângeă
 Sudoarea-mi curgeă,
 La pământ cădeă,
 Se rostogoliă,
 Grâu că se făceă.
 Și unde că-mi puneă
 Căciulișă 'n cap.
 Căciulă de spini.
 Verde mărăcini.
 Și und 'o răsuciiă,
 Lacrămi îmi curgeă,
 La pământ trăgeă,
 In obraz sprijiniă,
 In barbă se împreună,
 In pahar se adună,
 Tot mir se făceă.
 D'atunci mirul s'a făcut,
 Mir la mânăstiri,
 Grâuri la câmpuri,
 Vinuri prin dealuri.
 Și 'n norodul tot,
 Sănătate 'n casă,
 Boeri dumneavoastră!

Auzit de la Dobre Mihăilă, din
 căt. Dudeasca.

57. —Câte flori sunt pe pământ,
 Toate merg la jurământ,
 Numai floarea soarelui
 Șade 'n poarta raiului
 Și judecă florile
 Ce-au făcut miroasele?
 Florile că le răspunde:
 —Dat-a d'o ploaic cu vânt,
 Culcat-a flori la pământ;
 Dat-a d'o ploaic cu soare.
 Sculat-a florile în picioare,
 Ce folos că le-a sculat.

Și mirosul le-a luat?
 Raiule, grădină dulce,
 Nu mă 'ndur d'a mai mă duce
 De mirosul florilor,
 De *hautul* albinelor,
 De frumuseșea pomilor,
 De cântecul păsărilor!

Auzit de la Dobre Mihăilă, bătrân
 de 70 ani, din căt. Dudeasca, com.
 Armășești.

58.—Noi umblăm să colindăm
 De la casă, pân' la casă,
 Pe cea noapte 'ntunecoasă,
 Pe poteca-alunecoasă,
 Numerim la dumneavoastră
 Ia te scoală fată mare,
 Și-mi aprinde-o lumânare
 Și-o lipește 'ntre icoane.
 Că e zi de sărbătoare.
 Și-mi 'ntinde-o masă 'n casă,
 Pe sub masă grâu revarsă
 Pentru Domnul, că se naște,
 Se naște la Vifleem
 Să mergem ca să-l vedem,
 Să credem, să ne 'nchinăm!
 Da, acuma cam d'o dată
 Să eși cu colac la poartă,
 Pe colac vadra de vin,
 C'ășa-i legea din bătrâni;
 Da fie și-o oacă de vin,
 Că noi tot ne mulțumim,
 Pentru ziua de Crăciun,
 Fi către Domnu, amin!

Auzit de la Dobre Mihăilă, bătrân
 în clate de 70 ani, din căt. Dudeasca,
 com. Armășești, în 1904.

59.—Soare 'n cer, soare'n pământ,
 Soare 'n curte-a răsărit.
 Că 'mi-e domnul adormit.
 Cu gutui, la căpălăiu,

Cu işlice puse 'n cuiu
 La piciorul patului
 Sunt stoluri de porumbei,
 Porumbei tot vinefei,
 Trăsei cu săgeata 'n ei
 Şi zburară şi săltară,
 Cu doi nori s'amestecară;
 Se lăsară 'n prundul mării
 Şi luară pietricele.
 Pietricele răsunară,
 Mari boeri se deşteptară
 Şi pe noi ne dăruiară,
 C'un colac
 De grâu curat ;
 Pe faţa colacului
 Jumătatea sfanşului,
 C'ăşa-i legea din bătrâni,
 Din bătrâni, din oameni buni.

Auzit dela băiatul Moise I. Constantin din com. Tonea jud. Ialomiţa, în anul 1885.

60. — Doamnele, iceda 'n ceaste
 [curşi,

Ceaste curşi, ceaste domnii,
 Ceaste d'albe visterii,
 Crescutu-mi-a, născutu-mi-a
 Nouă meri, nouă vârfuri;
 La vârfuri, la meri
 Imi arde nouă lumânări:
 Sus îmi arde, jos îmi pică;
 Pică-şi una, pică-şi două,
 Picătura cea de-a noua
 Mi s'a rupt şi mi s'a fapt
 Râu de mir şi-altul de vin
 Şi-altu-i apă limpejoară.
 Dar într'insa cin' se scaldă ?
 Scaldă-se bunul Dumnezeu,
 Se scaldă şi se'mbăiă,
 Cu bun mir se miruiă,
 În veştmânt alb se primineă.

Mai din jos de dumnealui,
 Scaldă-se bătrânul Crăciun,
 Se scaldă şi se 'mbăiă,
 În veştmânt alb se priminiă
 Cu bun mir se miruiă,
 De bun raiu că se găliă,
 Mai din jos de Dumnealui,
 Scaldă-se Sfântul Ion ;
 Se scaldă şi se'mbăiă,
 În veştmânt alb se primineă,
 Cu bun mir se miruiă,
 De bun raiu că se găteă.
 Mai din jos de Dumnealui,
 Scaldă-se toşi Sfinşii d'rândul,
 Se scaldau şi se 'mbăiau,
 În veştmânt alb se primineau,
 Cu bun mir se miruiă,
 De bun raiu, că se găteau.
 Mai din jos de dumnealor,
 Scaldă-se şi cest domn bun,
 Cest domn bun, jupân I...
 Se scaldă şi se'mbăiă,
 Cu bun mir se miruiă ;
 Atunci Dumnezeu grăiă :
 —Cui, Domn bun, te potriveşti ?
 Ori mie, ori lui Ion,
 Ori lui bătrânul Crăciun,
 Ori tuturor sfinşilor ?
 —Nu, mă, Doamne, potrivesc,
 Nici şie, nici lui Ion,
 Nici lui bătrânul Crăciun,
 Nici tuturor sfinşilor;
 Potrivesc potrivei mele.
 Fost-am tânăr şi-am avut,
 Mi-a dat mâna şi-am făcut,
 Făcut-am casa lângă drum,
 Intins-am masa peste drum,
 Puşuri reci în câmpuri seci,
 Aridic cruci pe la răspântii,
 Podurile la tini grele.

Cu casa de lângă drum
 Adăpostit-am friguroși;
 Care cum se adăposteă,
 Tot mie că-mi mulțumeă,
 Tot mie și sfinților
 Și mai mult părinților.
 Cu masa de peste drum
 Ospătat-am mulți flămânzi;
 Care cum se ospătă,
 Tot mie că-mi mulțumiă,
 Tot mie și sfinților
 Și mai mult părinților.
 Cu pușuri din câmpuri seci,
 Adăpat-am secetoși;
 Care cum că-i adăpam,
 Tot mie că-mi mulțumeă,
 Tot mie și sfinților,
 Și mai mult părinților.
 Cu crucea de la răspântii,
 Indreptat-am rălăciți;
 Care cum că se'ndreptă
 Tot mie că-mi mulțumeă,
 Tot mie și sfinților,
 Și mai mult părinților.

Podurele, la tîni grele,
 Să treacă creștini pe ele;
 Care cum treceă,
 Tot mie că-mi mulțumeă,
 Tot mie și sfinților,
 Și mai mult părinților.
 —Atunci Dumnezeu grăia :
 Ferice om bun, de tine,
 Fapt-ai bine p'astă lume,
 Găsești bine p'aia lume :
 Găsești raiul descuiat,
 Intri'n raiu nejudecat,
 Ridici pahar neurat,
 Iei toiag de judecată
 Și judeci o lume toată,
 Să-ți dai dreptate
 Și strâmbii la a lor fapte.
 Icea cest domn bun
 Fie sănătos,
 Gazda lui Christos !

Auzit în anul 1884 de la Silimorț
 Neagu din com. Bucu, jud. Ialomița.

Dobre Ștefănescu

P O V E Ș T I

70.—Căliniță fură-zuia și Toderiță fură-noaptea (urmare)¹

— Cine cioarele ți-a adus pe aci picioarele, blastamatule ?

— Ia, zice, nu mă mai blăstăma, că-s destul de blastamat, păcatele mele cele grele și scoate-mă mai degrabă de la tâțana² asta, că iaca, se face ziua mare și nu mai pot ! Și se muncește, și se muncește și se sucește Căliniță, că doar—doar l-ar putea scoate da' degeaba, dacă nu-i chip și pace. Și, pe urmă, dacă ar fi fost ziua, e, hei, ai fi văzut cine-i și cât poate Căliniță fură-ziu ! Da' așa. zău, bre se vede că aici ai să-ți îngropi tu păcatele și zilele. Și de-odată, cât ai clipi de două ori, hărști ! îi taie capul lui Toderiță și goana cu dânsul la bordeiu, în inima codrului.

¹ Vezi no. trecut, p. 45-9:

² Nevoie, strâmfoare.

Și care nu l-a fost jalea și durerea femeii celei frumoase și cu ce plânsete n'a plâns pe bietul bărbatu-so? Ba, zi mai degrabă să ferească Dumnezeu și pe puiul cel de sarpe de jălea și de durerea și de plânsetele femeii celeia. Că'n zori de ziuă clocoteau văile și sta codrul în gura ei! Și de grabă, cum s'a făcut ziuă, vede Bancu-Impărat un trup de om mort în șmoala din groapa ceia.

— Săracu, zice, că eră și milos Impăratul cela, aista nu-i vinovat. Ci cel ce i-a tăiat capul, acela-i hoțul. Și n'am să-l las nici în piatra seacă. Și nici una, nici două. întrebă iar de Petrea Logofătul, ce-i de făcut, cum să prindă hoțul cela? Și spune Petru, să pue trupul omului celuia pe o *năsălie* și să-l poarte pe ulițe, și dacă a plânge vre-un suflet după dânsul, să-l prindă degrabă, că sufletul acela are să-i spue cine-i hoțul și cine-s tovarășii lui.

— Bine, Petre. Și se duce Bancu-Impăratul și dă poruncă să se facă după cum îl învățase Petrea Logofătul, ba s'a dus ci-că și el cu cei ce duceau năsălia. Și trăgeau clopotele pe la toate bisericile locului celuia și preoșii toți ceteau ca la zile mari și norod fără de număr mergea după mortul cela, după Todiriță fură-noaptea, cum s'ar zice. Da' de plâns, să zici c'a plânge cineva, pace, sănătate! Și în vremea asta, Căliniță fură-ziua spune femeii celeia, să se ducă să bocească pe bărbatu-so la răscrucea unei uliși. Că, zice, ți-a fost bărbat și-i păcat să nu-l bocești. Da', zice, iea sacul ista cu hârburi și să stai cu dânsul la răscrucea ulișei celeia și, când îi bocî, să strigi: Vaileu, vaileu, iaca mi-au stricat străchinile! Și cată, așa să răspunzi, de te-a întreba cineva ceva, că altfel îi vai și amar de tine, da' și de mine! Da' femeia se duce și cum vede năsălia cu trupul lui Todiriță fură-noaptea, prinde a bocî și, când a întrebat-o Impăratul, că de ce plânge, ea striga mereu, că vaileu, iaca hoșii și *mangosișii*¹ mi-au stricat străchinile și vaileu, vaileu, străchinuțele mele, părăluțele mele! Iar la urmă s'a dus femeia înapoi la bordeiu, și Bancu-Impărat s'a dus la Impărăția lui, că, dă, dacă nu-i nimeni să-l bocească pe cel mort, ce să faci?

— Prea slăvite Impărate, face Petrea Logofătul, fiindcă nu m'ai ascultat pe mine, n'ai să scapi pe hoțul cela, cum nu scapă lâna oiei de scai și de *curnuși*. Vezi, așa-i că te-a amăgit femeia ceia? E, hei, Impărate luminate, lumea asta nu-i numai bună și dreaptă,

¹ Ticăloșii.

ci și ră și șireată, de n'o ține pielea. Că, să știi de la mine: hojii de zi is mai răi de cât cei de noapte.

— Adică în ce fel? face Impăratul.

— Iaca, îi răspunde Logofătul, femeia ceia când plângea și bocea străchinele și hârburile, pe mortul cel de pe năsălie îl plângea și-l bocea. D'apoi, pacatele mele, nu-s și hârburile de lut, cum și trupul omului îi de lut? Ei, vezi?

— Dă, ai dreptate, Logofete. da' i vorba, ce să tac eu amu, ca să prind hojul?

— Pune, zice, mortul ista fără cap, așa cum îi, în mijlocul ogrăzii și are să vie într'o zi la dânsul tocmai tovarășul lui de hojie.

— Bine, Petre Logofete, așa oi u face. Și așa a făcut Bancu-Impărat. Și numai iaca, la o zi, două, nouă, cât a fi fost, unde se îmbracă, măi, săracu Căliniță fură-ziua, știi colea, în strae profești, și se pornește la Curtea Imăratului să aducă, chipurile, birul din ținutul cela. Că, pe vremea ceia, preoții strângeau birurile din toată Impărăția. Și cum vă spun, iaca și Căliniță intră la Bancu-Impărat, în ogradă, cu doi desagi plini chișcă de galbeni, adică, dă, vorba merge, că desagii erau chișcă și *chilleau* de năsip și pietricele! Și, tocmai când Impăratul făcea amează, Căliniță deșertând iute și degrabă năsipul și pietricelele din desagă, bagă tot așa de iute și degrabă, într'un desag trupul lui Todiriță fură-noaptea, iar în cellat desag bagă berbecul cel frumos al Impăratului. Că avea cică Bancu-Impărat un berbec frumos, să-l bată focul de frumos, și ținea la dânsul ca la ochii din cap.

— Fiule, zice Căliniță unui străjer de la poartă, iaca Impăratul hodinește demeează și nu mă primește și mâne am să viu iar cu galbenii.

— Dă, vă sărut mâna, părințele, face străjerul. Iar Căliniță fură-ziua a trecut pe porțile împărătești ca Vodă prin lobodă și s'a dus tot înainte, tot înainte, până la bordeiu, în inima codrului, unde a îngropat cu cinste pe Todiriță fură-noaptea. Și au făcut din berbecul cela strașnic praznic: ci-că înotau bucatele în său ca peștele în apă, nu alta. Da' bietul Bancu-Impărat s'a făcut foc și pară, când a venit Petrea Logofătul și i-a spus. Zice:

— Impărate înălțate, iaca nu-i nici cel mort, da' nu-i nici cel viu! Și, vorba ceia, ajunge-o măciucă la un car de oale, că a priceput îndată Bancu-Impărat că a *roit* și trupul celui mort da' și berbecul lui cel frumos. E, hei, Căliniță fură-ziua să trăiască! Și, dacă l-a văzut așa tunând și fulgerând de ciudă, a zis Petrea

Logofătul : Un singur lucru îți mai rămâne, Impărate, și după asta încă unul, ș' apoi să știi că ai să prinzi hoțul. De-aceia, dă poruncă în Impărăție că-ți măriști fata, și ai să vezi că între peșitori are să-ți vie și hoțul acela.

— Bine, Petre Logofete. Și se duce Impăratul și trimite crainic să-i vie peșitori la fiica-sa. Și au venit a doua zi nici mai mulți nici mai puțin de cât 40 de holtei, da' unul și unul, ruptă bucăfică, și pe cât eră unul de chipos și de frumos, pe atâta erau și ceilalți și cât îi negru supt unghie nu se afla ca unul să fie mai altfel de cât alții, ci toți erau par'că de gemeni. Și socot, că dacă n'ar fi, nu s'ar povesti. Da-i vorba că toți, până la unul, veniseră cu gândul să capete fata Impăratului. Știi, de când lumea omul doar cu nădejdea trăeste ș'apoi, vorba ceia, de la praznic și de la fata cea frumoasă. cui îi vine să mai iasă? Că, ce-i drept, nu-i pacat, da' fata ceia a lui Bancu-Impărat eră frumoasă, frumoasă, ca luna cea luminoasă, ba ci-că de multe ori stătea și sfântul soare și se tot uita la dânsa și se tot uita și atunci eră ziua 3 ani, 3 luni și 3 zile, nu ca amu. Și, ca să nu-mi uit vorba iaca, văzând Bancu-Impărat că i-au venit 40 de peșitori, tot unul și unul, tot de un fel și de un *tețișag*, ca să-i ceară fata asta, dă iar fuga și întrebă pe Petrea Logofătul, ce-i de făcut?

— Apoi, de-acum îți rămâne Impărate, numai una de făcut ș'apoi de acolo una, ș'ai să găbjești hoțul. Dă peșitorilor istora masă mare și după masă trimete fata la dânsii în odaia ceia, da ea să aibă niște rumeneală pe mână și când hoțul are să sară s'o dezmerde în chip de *hârjoană*, să-i spui fetei să-l netezască pe frunte și așa ai să știi care-i hoțul, că el are să îndrăznească întâiu și întâiu să sară la hârjoană. Și așa a făcut Bancu-Impărat.

-- Da Căliniță fură-ziua, îndată ce s'a dus la culcare, a cercat de trei ori cușitul de frunte să vadă de-i ascuțit și să-i șteargă sudoarea, că el așa își făcea *labelul* în toată seara. Și când a văzut pe cușit rumineală, s'a și priceput ce-i și cum A răs de trei ori, și de-acolo, hai, hai, hai, hai, toți holteii, ce veniseră în peșit. Când i-a văzut așa pe toți afară de unul muruit cu roș ca sligleții, și-a pus mânele în cap Impăratul.

— Iaca ce-i și iaca ce-i, Petre Logofete; ei, care-i hoțul? Iști muruiți ori ist nemuruit?

— Impărate înălțate, ist nemuruit îi hoțul. Și drept nici una nu mai ai de făcut amu: Dă-i fata de nevastă. Altfel, n'ai să-l mai prinzi, că el are ochii de talhar.

— I i i cã bine zici, Logofete. Și a dat poruncã Bancu-Împãrat cã dã fata dupã Cãlinișã furã-ziua. Da' Cãlinișã, ca sã se arãte viteaz și strașnic și sã nu-l grãiascã de rãu lumea, se înfãșeazã degrabã la Împãrat și-i zice;

— Împãrate, hai ne-om bate:

Ori mi-i bate, ori te-oiu bate,

Ori ne-a fi bataia'n parte!..

Da' Împãratul, ori de spaimã, ori de fricã, ori de amãndouã, nu-i mai *cãnta* a batae și n'a mai stat mult la cumpene, ci a fãcut nunta fiicã-sa cu Cãlinișã furã-ziua. Ș'a fost poffitã la nunta ceia și femeia cea frumoasã de la bordeiu, din inima codrului, da' ea n'a vrut sã vie și plãngea, biata, zi și noapte pe bãrbatu-so Todirișã furã-noaptea și mereu zicea, de ce n'a avut ea parte sã-l cheme și pe dânsul furã-ziua ca și pe Cãlinișã. Iar Cãlinișã trãia bine cu fata Împãratului și toți il cinsteau ca pe un ginere de Împãrat. Și numai Petrea Logofãtul n'are de lucru? Il tot fãcea pe Cãlinișã cã are ochi de talhar.

— Lasã, zice Cãlinișã, cã ți-oiu gãsi eu ac de cojoc, n' ai habar! Nu-i mai duce tu viașã albã de amu, n'ai grijã! Și iaca, într'o sarã, dând Bancu-Împãrat praznic, cheamã pe toți Craii și Împãrații și chiamã și pe Petre Logofãtul.

— Ia amu-i amu, zice Cãlinișã, și se duce repede la curtea Logofãtului, se desbracã în straele cum l'a fãcut mã-sa, aprinde lumãnãri multe, multe, și prinde a ceti ca preoșii. Da' un strãjãr dã iute de știre Logofãtului de una ca asta și vine Logofãtul, ca'n palmã, tot o fugã, la curte. Cãnd colo, sã nu-și creadã ochilor și urechilor, nu alta! Cã dinãuntru se auzea mereu o voce așã: Bine-ar fi sã fii dupã cum nu ești, Logofete! Da' Logofãtul, cãnd a auzit așã, ce sã facã? Sã intre, sã nu intre, da' tot mai bine sã nu intre. Și dinãuntru vocea a mai zis odatã: De toate ești, Logofete, da' numai ceia ce trebuie sã fii, nu ești!

— Și ce sã fii? Strigã Logofãtul.

— Intrã, zice, cã am sã te fac sfânt! Și a intrat Logofãtul și tremurând ca varga, a trebuit sã se desbrace și el în straele, cum il fãcuse mã-sa, cã din cuvãntul lui Cãlinișã nu putea sã iasã. Și nu l-a lãsat Cãlinișã sã zicã nici *cãrc*, și l-a vãrît binișor într'un sac și sã te duci, bãete, drept în odaia ceia de la palaturile împãrãtești, unde erã praznicul. Și ciciã tot îi zicea celui din sac: Multe frãntite și izbite trebuie sã mânãnci pãnã s'ajungi la Dumnezeu! Și-l tot *buhnea* de pãmãnt și de nu l-a frãntit de zece ori, apoi sã șliși cã nu l-a buhnit nici odatã.

— Da' Petrea Logofătul, celui din sac, i se părea că se sue pe norii cerului, la Dumnezeu. Și mai *bușându-l* odată, ca pe deasupra, a zis Căliniță către cei de față: la amu, pot să zic și eu că-i dă mâna Logofătului Petrea să zică că-s cu ochii de falhar, că-i sfânt și cum mai bun de dus la raiu!

Și, ce-i dreptul, că s'a făcut om de treabă Logofătul și a ajuns mâna dreaptă a lui Căliniță fură-ziua, care a luat Impărăția lui Bancu-Impărat și eră bucurie strașnică în toată Impărăția. Da' vorba ceia: După răs vine și plâns. Și iaca, cică de câte ori se uita la cămările cele cu galbeni și-și aducea aminte de frate-so de cruce, Todiriță fură-noaptea, plângea și plângea și poate plânge și azi, dacă n'a fi murit. Iar dacă n'a fi murit Căliniță fură-ziua, ci trăește ca să-și ispășească păcatul de moarte de om, ce a făcut, apoi trăește tot cu fata lui Bancu-Impărat, că și ea-i blăstămată să nu mai moară. Da' ea nu mai este așa mândră și frumoasă, ci urită și hădă și soarele nu se mai uită la dânsa, ci-și caută de drum, iar lacrimile lui Căliniță fură-ziua îi înmulțesc și ei zilele în veci.

Ș'amu, când Logofătul Petrea s'a sfințit,

Și eu povestea mi-am gătit.

Că m'am suit pe-o nuea

Și ce-a mai fi, om mai vedeă.

De la Gh. Găleată. Săveni-Dorohoiu.

Pr. D. Furtună

BOLI LA OAMENI LEACURI, ȘI DESCÂNTECE

329.—De beșica cea ră.

Buba mare nuntă face,
Și cheamă toate sgămboaietele,
Și toate buboaele.
Da, beșica cea ră n'o chemat-o.
N'o chemat-o, c'o uitat-o.
Tare s'o suparat,

Și' napoi că s' o' nturnat.
N'o rămas de leac,
Cât un fir de mac,
In patru despicaț,
In mare aruncat,
C. de beșica cea ră o scapat!

Se afumă cu busuioc, cu văzdoage, cu făină de popușoi, puse toate într'o petecuță de pânză de cânepă. Petecuța se aprinde la un capăt și se descântă (esafumă) beșica cea ră de 3 ori, zicând descântecul de mai sus.

Cu o leacă de scrum de la acea petecuță, se unge, unde-l doare pe bolnav.

De la Casandra A. Moisei. Lunca-Vânători,-Neamț.

330.—Bilet contra frigurilor.

Pe o bucăică de hârtie, și deasupra i se face o cruce cu cerneală. Apoi pe bilet se scriu cuvintele: Cetat, metat, etat,—de 3 ori fiecare. Dedesubtul lor se scrie: pentru sănătatea roabei (robului) lui Dumnezeu C. Biletul se închide, și-l poartă bolnavul 3 zile la gât. După 3 zile se înnoește biletul, până la 3 ori. Apoi se dă pe apă curgătoare.

	+	
Cetat,	metat,	etat.
Cetat,	metat,	etat.
Cetat,	metat,	etat.

Pentru sănătatea

331.—Bilet contra orbalșului (durerea de cap).

La fel cu biletul contra frigurilor, se face și biletul contra orbalșului. Deosebit este că se scriu alle cuvinte și anume:

Isus, Hristos, Nica.

Tot de 3 ori fiecare.

Biletul se poartă legat la cap în îndoitura casâncei și se dă tot pe apă.

332.—Contra frigurilor

Te duci la mormântul cel mai proaspăt, strigi mortul pe nume zicând: Dă-mi hodina ta și na-ți răul și frigurile mele! Se repetă de 3 ori.

Se iea țarnă de pe mormânt de 3 ori cu mâna, purlând-o cu dânsul 3 zile. Pe urmă se dă pe apă.

De la Presvitera Ana I. Teodorescu, Lunca Vânători-Neamț.

Arestia Al. Moisei**333.—De cel perit.**

Se descântă cu un fus sau sulă în unt sau în untdelemn; cu unsoarele se ung bubușele.

«Un boer cu calu negru ponegru, cu șaua neagră poneagră, cu frâu negru ponegru, cu toate negri ponegri s'a dus pe drumu negru ponegru, să cumpere bucate negri ponegri, și a făcut o masă neagră poneagră și au chemat toate bubușele, toate zgăibușele numai pe cel perit nu l-a chemat, și el s'au înfocat, și s'a înbușorat și pe N. l-a mâncat și l-a usturat; cel perit mâncăcios, cel perit chifcios, cel perit prin diochi, prin mâncare, cel perit prin somn, cel perit prin mierare, cel perit prin uitare

să eși din sfârcu nasului, din umerii obrazului, din creștetul capului din toată încheetura, din toată mădulărica și să piei, să răspiei, să rămâii cât un fir de mac în patru despicaț, în mare aruncat și N. să rămâe curat luminat ca maica-sa ce l-a făcut, ca Dumnezeu ce l-a dat».

Văful Câmpulu, Dorohoiu.

D. Urzică

334.—De bube dulci.

Se descântă ungând bubele cu baligă de cal alb, așezând pe bolnav cu fața la apus și zicând :

Dă Doamne leac,
De la calul cel *bleag*,
Alb ca laptele,
Curat și luminat,
Ca soarele cel sfânt,

Ce luminează pe pământ.
Să i se usuce lui N. bubele,
Ca frunzele când dă brumele.
Cât de degrabă am descântat,
Așa de degrabă să fie și leacul.

335.—De deochi.

Fugi deochiu, dintre ochi,
Din gene, din sprincene,
Din fața obrazului,
Din sfârcu' nasului:
Și te du pe locurile cele,
Unde popa nu toacă,

Cucoșul nu cântă,
Câne nu latră,
Să rămâe N. luminat,
Ca argintul cel curat.
Descântecul de la mine,
Și leac dela Maica Domnului.

336.-De te-a deocheat fată mare
Să-i cadă cosița;
De te-a deochiat femeie măritată
Să i se umfle țâțele,

De te-a deochiat un flăcău,
Să i se umfle b...le,
De te-a deocheat un barbat,
Să-i crape c.u,

336.—Pentru pocitură.

S'o sculat,
S'o mânecat,
S'o' ntâlnit cu potca cea mai
Potca potcelor, [mare,
Potca l-o oprit,
Cu săgețile l-o săgetat,

Cu țăpușile l-o'nțăpușat.
Să meargă N. la descântecător,
C'acela ca cu mâna i-a luă ;
Și-l lasă luminat,
Ca dela Maica Domnului lasat.
(se repetă de 3 ori)

Pentru descântecul de pocitură se ia o frigare sucită de trei țigani, cumăinele la spate¹. Se duce cu ea și cu cofa la fântână; cofa însă să fie cu gura înloarsă, ca să se înloarcă și răul asupra celui ce l-a făcut.

Auzilă de la baba Ilinca Donosoia. Buimăceni-Albești, Botoșani.

O. Rotundu

¹ Am dori un desen al acestei Irigări (N. R.)

VRĂJI ȘI FARMECE

79-86. — Ca să nu se poată strica laptele la vacă și oi.

Se face în mai multe chipuri :

— Dacă prinzi un șerpe, mai înainte de Sf. Gheorghe, îi tai capul, și'n gura șerpelui îi pui un fir de usturoi, pe urmă îl îngropi în pământ și-l lași să facă căpășină. După ce-l scoți din pământ, iei 1-2 fire din căpășină, îl pisezi, îl amesteci cu făină de popușoi și-l dai vacii să-l mânânce. Nimenea vacii aceștia nu poate să-i mai strice laptele.

— Alt chip : Când fată vaca vișică, și-i de soiu bun, se lasă de se sbicește, nu se dă la vacă să sugă. Mai întâi se face daraua unei țolinci, se pune vișica pe ea și se cântărește din nou. Se scoate greutatea țolincii, iar a vișelei se scrie pe pragul de sus al casei, pe unde întri și ieși mai mult (când casa are mai multe odăi).

— Se păstrează (se fixează) locul unde vaca a născut vișelul. Aici se face o groapă și'n ea se pune omu (cu scaunul); apoi s'astupă groapa .

Se crede : că după cum fuge omu de . . . și nu se apropie, așa să nu se apropie de vacă și să-i iee laptele.

— Soartea (camașa vișelului) nu-i bine a se svârli în apă, ori în gunoiu ori îngropată în pământ; ci se dă s'o mânânce un câne (barbat); dacă se dă s'o mânânce o haită (cașea) laptele i se poate lua vacii.

— Ca să nu se tragă laptele, nu trebuie ca vaca ori vișelul să miroase donița în care se mulge.

— Dacă tot se *trage* laptele, se prind culbeci (melci), se pun la fript, se farmă (sfarmă), se pune în făină și i se dă vacii să mânânce.

Pentru a cunoaste, pe cel ce a luat mana la vacă :

— Se aduc două nuele de alun. Se pune cu vârful spre trupul vacii. Peste ele s'așterne o țolincă. Când vaca începe să ragă e semnul, că laptele-i stricat. Atunci se ia țolınca la batae cu nuelele. Dacă nuelele-s groase și bați mai tare, atunci cel vinovat, moare, căci nu bate țolınca, ci-l bate pe vinovat.

— Când fată oile, ciobanii pun miei în glugă și prin descântecul : «nu bat gluga, bat pe vinovații cari mi-au luat mana și sporul», face ca să vie laptele iar la loc.

Dela Ion Istrate, Frumoasa-Tazlău, Neamț.

A. Moisei

POVESTIRI ȘI LEGENDE

360.—Fata de păstor, ajunsă Doamnă a țării.

Un Domn în țara asta, avea un fecior cam prostuț și ca să-i poată trăi feciorul în lume, ba încă să-l lase urmaș, își dete cu părerea că trebue să-i găsească nevastă deșteaptă. Da, mai întâiu, îl trimese și pe el singur, prin lume; să dea cu capul de multe și să se deștepte. Socotia că doar s'o face mai *ghizdav*.

Așă. Ii cumpără o sută de *berbeci*, *toți lauri*, și-i grăește:

— Du-i, băiete, la câmp, colo departe, să-i paști. Da uite, îți puiu *nari*: La toamnă, să-mi aduci toți berbecii în ființă; să-mi aduci apoi din ei carne și lână, da să-mi aduci și bani după berbeci. Ai înțeles?

— Înțeles.

— E... acù, vezi-ți de drum!

Și feciorul a plecat la drum și pe urmă, la câmp, tot gândindu-se:

— Bine, bine! Bani o să mai ieau eu din vânzare unei părți din lână; lână o să mai opresc la tunsoare; dar carne de unde să ieau? Și sta pe gânduri feciorul: cum să facă și cum s'o dreagă?

Așa. La câmp, unde a poposit, a strâns berbecii, i-a tuns și a pus lâna departe. Pe urmă, își luase un caval și, ca să-i mai treacă necazul, mai dârlâia din el, când și când.

Da, norocul lui. Cum s'a întâmplat, acolo la câmp, era o fată de păstor, tare mândră și deșteaptă. S'a îndrăgît cu ea.

Intr'o zi, fata l-a văzut dus pe gânduri:

— Ce ai, flăcăule, de stai tot așa, par'că ți-a tot nins?

— E... he! De-ai ști tu! Și 'ncepe să-i deșire.

Atunci, ea:

— Numai d'afâta te vaiți? Asta-i lucru lesne!

— Cum?

— Ii jugănim și luăm carea aceea d'o facem păstramă; așa că or rămâne și berbecii în ființă, vom avea și lână și carne și bani.

Și s'au așezat la muncă. După ce s'a făcut cele cerute de Domn, feciorul s'a dus la taică-său:

— Ține, Măria-Ta, bani; ține carne, ține lână. Uite și berbecii,

— Mare minune! zise vodă. Ai făcut din *proisu'* tău or te-a învățat cineva?

— Ba m'a învățat. Eră p'acolo o fată de păstor și aia m'a învățat.

— Așa? Apoi, pe fata aceia s'o iei de nevastă. fiule; că ea n'are să te lase să dai în gropi niciodată și o să duceți vieață destul de ticinată.

Și s'a făcut o nuntă mândră. Iar mai pe urmă, fata de păstor a ajuns Doamnă a țării.

Din Vultureșli-Muscel.

C. Rădulescu-Codin

361.—Petele de pe lună.

Cică de mult, de mult, un om, avea casa așezată tocmai la marginea pământului, acolo unde răsărea luna. Și ori de câte ori răsărea luna, pe la spatele casei, omul se înăbușea de atâta căldură. De teamă ca să nu se facă scrum, într'o zi a luat o balegă mare și proaspătă, a aruncat-o cu atâta putere, încât a mârșit luna peste tot întunecând-o, iar ea n'a mai încălzit.

Un cioban, care era cu oile noaptea pe câmp, văzând atâta întuneric și asta din pricină că luna era mârșită (spoită) cu balegă, s'a hotărît s'o curețe, și-a luat o lopată, iar în seara următoare, pe când răsărea luna, iute aruncă balega de de lună, dar de atâta căldură s'a topit și s'a lipit de lună.

De atunci și până în ziua de azi se vede pe lună un om ținând o lopată în mână, iar ci-că omul acela e ciobanul care a curățit luna de balegă.

Auzită de la Ion Andrei din Zăicoiu-Dolj, în elate de peste 80 ani.

362.—Dumnezeu, lumea și lemnele.

Ci-că de mult, pe când lumea nu era coaptă la minte, dar era mai bună ca azi, Dumnezeu ca să fie mai aproape de ea și s'o ferească de ispitele diavolului, își așezase scaunul cu cer cu tot lângă pământ. Ba își făcuse ș'o scară, așa că dimineața se da jos pe pământ, umblă prin lume și învăță pe oameni ce să facă iar seara se suia în cer, ca să se odihnească.

Văzând Dumnezeu că oamenii se pălimesc rău cu atâta muncă nefiind învățați să rabde atâtea greutăți, le-a dat ca ajutor lemnele. Tăia omul un lemn, punea pe el ori câtă greutate, încăleacă pe el și țipă acasă; tot așa făcea când avea să se ducă la moară, la câmp, ș. a., lemnele erau și car și bou și cal. Azi așa, mâine așa, și mullă vreme au suferit lemnele această muncă.

Intr'o zi, o babă cloanță sfrijită și fără dinți în gură, n'are de lucru și pune pe lemnul pe care călărea, o șarlă de cățea cu toți

căței ei. A suferit lemnul rușinea pân'acasă da pe urmă loate'n pâr la Dumnezeu :

— Doamne!—se plânseră lemnele—fie-ți milă de noi și scapă-ne de rușinea de a fi robii oamenilor! Nu le ajunge că le facem toate muncile, îi ducem în spinare, dar mai pun pe noi și potă-ile lor să le ducem în spinare, și uite cum și uife cum—se jelu-esc lemnele de toată ocara.

Dumnezeu le ascultă cu multă bunătate, din fir-a-pâr, iar la urmă zice :

— Bine! Așa să fie! De azi înainte să vă ducă oamenii pe voi în spinare! Ș'așa a rămas.

Da, cloanța cea de babă, nu s'a lasat învinsă; când a văzut că n'o mai ascultă lemnele, și ca să-și răzbune pe Dumnezeu, a luat o scârână de copil și-a arunca'o să mânjască și cerul și pe Dum-nezeu.

Dar degeaba! Dumnezeu a săltat cerul sus, și din ce în ce tot mai sus, până acolo unde se vede azi, zicând :

— Până acum fost-am cu voi, învățându-vă de toate; de acum să veniți și voi la mine de-ți putea!

Și nu știu de-o fi ajuns vr'unul viu la Dumnezeu; poate sufle-tul!

Auzită de la Bușoi Călărașiu din Zăicoiu, 70 ani.

I. Brătulescu

CĂNTECE

2218.—Foaie verde trei masline,
La cea crâșmă din pădure,
Făcută pe patru bârne,
Bea Vasile de trei zile,
—Lasă-mă, maică, să beau,
Că mâni plec ca să le ieu.
Negru-i mamă pământu'
Da-i mai negru urifu'.
De urit mă duc de-acasă,
Și urifu' nu mă lasă,
De urit mă duc prin lume.
Și urifu-i după mine.
—Ci-ți făcui eu D-ne Ție,
De mi-ai dat urifu' mie?

Că ș'asară l-a 'ntâlnit,
Cu tasmă neagră la gât:
Urit maică mi-o păruț!
Un'e calcă urifu'
Mult mai plânge pământu'.
Un'e calcă cel frumos,
Se 'nverzește tot pe jos.

2219.—Leleo muri-ț' ar copiii,
Rămâe cloșca cu puții.
—Decât mi-a muri copiii
Mai bine cloșca cu puții;
Cloșcă cu pui mai gălesc;
Dar, copii cu greu să cresc.

—Lele, muri-ț-ar bărbatu'
Să-ți rămâie-amurizatu'
—Decât mi-a muri barbatu',
Mai bine să strice patu':
Amorezat mai gălesc,
Dar, barbat cu greu gălesc.

2220.—Mândrele de la Galați,
Cu mânica din cinci lați,
M'au băut și m'au mâncat,
Numa'n piele m'au lasat.

2221.—Doină dau și doină merg,
Și cu doina mă plătesc,
Ca de-o zi de boeresc.
Tot cu doina cu doiniță
Scapaiu crângu 'n poeniță,
După-o biată copiliță,
Cu păru' lasat pe fâțe,
Cam pe fâțe cam pe spate,
De m'o scos din sănătate.

2222.—Nu-ți mai bea banii voi-
[nice,
Ca să nu zici mâni poimâne,
C' ai băut banii cu mine,
Că banii-s făcuți la câmp,
Și pe ploaie și pe vânt.

2223.—O prins puica a mă teme
Și de petre și de lemne.
—Mal stai puică din temut,
Să-mi strâng pânea de-pe câmp
Să mi-o pui la *podăril*,
Ș'apoi să-mi spui de temut.

2224.—Codrule, frunză subțire,
Lasă-mă să intru'n tine,
Nu-ți fac nici-o stricăciune.
Șapte ani că te-am varat,
Nici o creangă n'am stricat,

O creangă de ciont uscat,
Să fac coadă la baltag,
Nici mai lungă nici mai scurtă,
Numai cât încape'n glugă.

2225.—O 'tu-i legea'n codru des,
Că din tine n'am să ies.
Nici calare, nici pe jos,
Ș'am intrat de mic copil,
Ș'acum sunt mai mult bătrân,
Nici în sat cu oamenii,
Nici pe deal cu iepurii;
Șed în sat, mă fac curvar,
Sui pe deal mă fac talhar.

2226.—Prăvălii ochii la luncă,
Nu mă mai apuc de muncă.
Văzuiu lunca 'mbobocită,
Și puicuța, zău, gătiât.
Să-mi cos curaua la flintă.
Să mi-o ieu la căutare,
Să mi-o pălesc unde-o doare.
Nici-o mândră nu mai zice.
Nu mai bea banii voinice,
Dar eu beau și veselesc.
Și din pungă nu gătesc.

De la Petrache Fantaze, Bodeștii-Pre-
cistei-Neamț, **A. Moisel**

2227.—Când aud c'o să mă duc,
Tot ca frunza mă usuc.
Ca frunza porumbului,
Pe margina drumului.
Unde-aud c'o să mă' ntorc,
Tot ca frunza viu la loc.
Ca frunza vizdeiiului,
Din mijlocul câmpului,
Sub căldura soarelui.
Și al'dată siminoc,
Tot ca frunza viu la loc.
Și al'dată bob năut,

Că de dor sunt prididit,
 Cu mândrele m'am întâlnit,
 Și pe trei că le-am iubit,
 De dor nu mi-au folosit,
 Și-ți spui mândro că mă duc,
 Și mi te las, vezi, plângând,
 Din ochi negri lăcrămând,
 Și pe neica întrebând:
 -- Măi puiule und' te duci?
 —Nu știu de-oi mai da pe-aici
 Dar tu mândro und' te duci?
 —La fântânița din nuci,
 Să dau apă la doi junci,
 Gurița la trei voinici,
 Nu știu de mai viu pe-aici,

2228.—Foicică, bob năut,
 Cine n'are dor în trup,
 Să vie să-l împrumut,
 Că la daica e dor mult,
 Face urme pe pământ.
 Că daica l-a *legumit*,
 Și-acum să-l dau împrumut,
 Și cu ochii să mă uit,
 La cine e dor mai mult,
 Să mă duc ca să mi-l strâng,
 Cu balista de matasă
 Să strâng dorul să-l fac leasă
 Să mi-l samăn la fereastră,
 Să răsară'o floare-albastră,
 Să mi-o ude puica noastră
 Ca s'o poarte și nevestă,

Auzite de la Ion Căliniță, Potlogi-Romanași.

2229.—Foaie verde negară
 Mândro nu te mărită
 Că vine primv ară
 Și 'nfloare tămâioară,
 Și n'are cine-o purtă.
 Foaie verde sămulastră
 Lasă neică să'nflorească

C'oi purta-o și nevestă
 Pe sub cârpă pitulată,
 De frica bărbatului
 De muștrarea safului.

2230.—Foaie verde de mohor
 Câte floricele 'nflor
 Toate-mi zic ca să mă 'nsor,
 Numai floarea de pe iaz
 Zice ca să mai mă las
 Să nu-mi leg de cap necaz.
 Dela Ion Drăgănescu Vladimir-Gorj.

George C. Constantinescu

2231.—Mă sculai de dimineață
 Foaie ismă creață
 Pe negură și pe ceață
 Foaie ismă creață
 Și-mi luai pușca 'ntr'o mână.
 Foaie de smochină
 Și mă plimbai prin grădină
 Foaie de zmochină
 Găsii iarba tăvălită
 Foaie de richită
 Și pe mândra adurmită
 Foaie de richită
 Cu țol verde-acoperită
 Foaie de richită
 Aș scula-o nu mă'ndur
 Foaie de alun
 Că somnu mândruși-i bun
 Foaie de alun
 Și somnul mândruși-i place
 Foiță de salce.
 Bate murgul din picior
 Foaie de bujor
 Să sae mândra din somn,
 Foaie de bujor,
 Se sculă mândra descinsă
 Foaie lemn de tisă
 Gândeam că-i făclie-aprinsă,
 Foaie lemn de tisă.

Jud. Valcea

C. Daniilescu.

2232.—Câte fele cu ghioci,
Toate așteaptă să le joci,
Cine naiba le-a jucă,
Că-s bătrâne ca mamă,
Și de multe-s ca frunza!

2233.—Câte flori pe deal în sus
Toate cu mândra le-am pus,
Dușmanii s'au sfătuit,
Să ne facă de urit.

Auzite dela Mama.

Gh. Boghiu.

2234 --Grăușor de grâu mărunt,
Cărărușă drum bătut.
Nu-i bătut de boi cu cară,
Nici de oameni drumăreți,
Nici de caii călăreți,
Da-i bătut de ochii mei,
Oliolio și vai de ei!

2235. --Iarna vine, vara trece,
Și n'am cu cine-o petrece,
Că cu cine-am petrecut.
S'a dus și n'a mai venit,
A pus capul la pământ
Și fața la răsărit.

Iarna trece, vara vine,
Eu rămân ca vai de mine.
Amărit pe astă lume
Că n'avuiu parle la bune.
Și avuiu parte de rele.
Tot de scârbă și de jele!

2236. Fă-mă, Doamne-un bumb
de-argint,

Să mă duc pe sub pământ,
Până la mândra 'n mormânt,
Să văd nu s'a putrezit
Ochii negri ce-a avut!
Ochii mândri 'nsprincenați,
De care-mi erați voi dragi!
Ochii negri, obraz alb,
De care-mi erai lu drag!

Dar *jejele* cu inele
Care mă jucam cu ele!
—Fă-mă, Doamne, ce mi-i face,
Fă-mă, Doamne-un inelaș
La nana pe jejetaș,
Pe jejetul cel micuț,
C'acela-i mai *schităcuț*,
Și când nana s'a spală,
Să mă spele și pe mine,
Să fiu și eu oare cine.
—Fă-mă, Doamne, ce mi-i face,
În mijlocul râtului,
Să mă taie cosașii,
Să mă strângă *furcașii*,
Să mă bage în căpiță,
Toamna să mă duc'acasă,
Să mă bage pe obloane,
Să mă ieie *Daru'n* coarne,
Să mă *jipe* pe sub el,
Să mă facă gunoiel,
Să mă ducă nana mea,
La *pene* cu albiă,
Și să mă fac busuioc.
Să mă puie la *obloc*,
Și feciorașii în *clop*.
Și mândruța mea în păr,
Căci tot de ea mi-a fost dor!

2237.—Frunzuliță viorea.
Cântă, cuce, nu lăcea,
C'a venit primăvară,
Cu frunza și cu iarbă.
Cântă, cuce, nu făcea.
S'auză și Leana mea,
Care m'am iubit cu ea.
Din copilăria mea!

2238.—Foaie verde samulastră
Cine iubește și lasă.
Crească-i măracini în casă.
Bălării pe la fereastră,
Dă-l, Doamne, la grea pedeapsă

Să stea 'n apă pân' la brâu,
Să l mănânce viermi de viu,
Pe pământ să nu-l mai ştiu.
Cine iubeşte şi spune,
Răpune-l, Doamne, răpune,
Topeşte-l ca pe-un cărbune.
Şi nu-l mai răbdă pe lume!

2239. Eu cu tine râd, vorbesc,
Şi tu crezi că te iubesc.
Eu cu tine vorbă fac,
Şi tu crezi că îmi eşti drag!
Eu cu tine, mănânc, beau,
Şi tu crezi c'am să te ieau,
Noi, de dragi,

Să ne avem dragi,
Dar nădejdea să nu-mi tragi!

2240. Frunză verde trei smicele,
Voi, ibovnicile mele,
Cele 'nalte, frumuşele,
Să vă strângeţi câte trele,
De prin văi, de prin vălcele.
Să-mi faceţi de-o sărbătoare,
Că mi-i neica la 'nchisoare,
Cu fiarăle în picioare.
Foaie verde şi-o lalea,
Vinde, maică, ce-i aveă,
Şi mă scapă de-acoleă.
Vinde maică, boii toţi,
Şi mă scoate dintre hoşi,
Şi vinde pe bourean,
Şi mă scapă de duşman,
Foaie verde bob năut,
Că mie mi s'a uril,
Tot urcând,
Şi scoborînd,
Cu fiarăle zurnăind,
Cu cătuşile sunând!

2241.— Hai noroc,
Şi iar noroc,
Toală lumea-i cu noroc,

Numai eu fără noroc,
Cum is cărţile de joc:

Şi țigancă
Şi armeană,
Truşorel de moldoveancă,
Ce-a vrea Dumnezeu să-mi facă!

Foaie verde trei masline,
Mă mir, bădiţă, de tine,
Ce pământ dragă, te ține,
De nu vii seara la mine?
—Mă ține pământ cu lut,
N'am venit că n'am putut;
Mă ține pământ cu iarbă,
Nu pot veni fără treabă.
—Când eram bădiții dragă,
Imi veniai și fără treabă,
Dară de când m'ai uril,
Nu mai vii nici la 'mprumut.

De ții-s dragă,
Fiu-ți dragă
De nu, cararea ții largă,
Cată-ți alta și mai dragă,
Să fie cu păr negruț,
Să nu mai aibă drăguț;
C'al meu păr îi gălbior,
Și's drăguță tuturor!

2242.—Rage bălănel pe deal,
Hulubel peste hotar.
Ce razi tu măi bălănel?
—Cum n'oi rage, porumbel;
Pân' ce-aveam stăpâna mea,
Pășteam în fruntea cirezii,
Și mâncam spicuțul ierbii;
De când n'am stăpâna mea,
Pasc în coada cirezii,
Mânc rădăcina ierbii,

2243. Mori, mândră, să mor și eu
Să ne fac'un copârșeu,
Copârșeu
Din scânduri noi,

Să ne 'ngroape pe-amândoi,
Ca să vază și lumea,
Câtă ne-a fost dragosteă,
Și n'avem parte de ea,
C'a strical' o gură rea!

2244. Frunză verde frunzuliță,
Am avut o mândruliță,
Cu mult dor și cu credință,
Dar mândra s'a măritat,
Vai, Doamne, mare păcat!
Nu mi-i că s'a măritat,
Dar mi-i că s'a așezat,
De la noi a treia casă,
Să mi-o văd șezând la masă,
 les afară,
 O văd iară,
Inima-mi arde cu pară!

2245. Frunză verde și-o sipică,
Cine dragostea îmi strică,
Dumnezeu să nu-i dea pace,
P'und' s'ar duce și-orce-ar face!

2246.—Cântă cucul pe pârlaz,
Tot a grijă și-a năcaz;
Cântă cucul pe pârau.
Tot a grijă și-a ceas rău;
Și mai cântă pe buluc,
Tot imi vine să mă duc,
Că de când ne-am îndrăgit,
Dușmanii ne-au îngrădit,
Nu cu garduri de nuele,
Numai cu cuvinte grele!

2247.—Am zis verde matostal,
Arză-l focul măritat,
Că, cu drag l-am așteptat,
Degrabă m'am sălurat!

2248. Frunză verde lemn topit.
De ți-i bărbatul urit,
Leagă-l c'un curmeiu de gâl,
Și du-l la târg de vândut,

Cine ți-a da o pară,
lea-o iule, n'o lăsă.
Măcar fie și de lul,
Numai să scapi de urit!

2249.—Copiliță cu părinți,
La ce. focul, te măriți,
Că mila de la părinți,
Viața toată n'o mai uiți,
Iar mila de la bărbat,
Ca frunza de păr uscat.
Când îi vrea să te umbrești.
Mai tare te dogorești!

2250. Frunză verde măr mustos,
Gheorghii' al meu cel frumos.
Te-am iubit, nu te mai văz!..
Am lăsat puiul plăcut,
Și-am luat unul urit,

 Să mi-l vezi,
 Să nu-l mai vezi,

Parcă-i un scuipat de iezi:
Nu se spală când mânâncă,
Nu se închină când se culcă,
Și mânâncă nespălat,
Și se culcă ne'nchinat,
Dimineața când se scoală,
Fug boii de prin oboară,
Fug și câinii de s'omoară!

2251.—Taică, maică, surioară,
Dorul vostru mă omoară.
De cu noapte până 'n zori,
Visez părinți, frați, surori.
Of, drăguții mei iubiți,
Vă rog din suflet veniți.
Tăiași poala codrului.
Să-mi văd fața dorului.
Of, dorule blăstămat,
Mult ești cănos și turbat,
M'ai slăbit și m'ai uscat,
Ca pe-un mare vinovat.
Inimioara mi-ai secat,

Dacă par'că sunt turbat,
De dogorul dorului,
De focul amorului,
Aș cânlă. da ori aș plânge,
Inima rău mi se frânge !

2252.— Foaie verde de năgară,
Ileana neicăi, Ileană.
Fată de negustor mare,
Ajunseși secerăfoare.
Seceră vara pogoane,
Ziua cu patru parale.
Seceră până la prânz,
Svârli cu secerea 'n sus,
Și nu mai putea de plâns ;
Seceră până în seară,
Svârli secerea 'n seară,
Că nu mai pulcă de jale !

2253. Frunză verde și-o cicoare,
Fata câtu-i fată mare,
Tare-i mai măgulitoare,
Iar după ce se mărită,
Se pune și te offică
Dimineața cum se scoală,
Nici pe ochi nu se mai spală,
Se duce și se 'ntâlnește,
Cu cea ce o iubește,
Iar seara după ce vine,
Se pune la foc pe vine,
Și te strigă tot pe line:
—Măi bărbate, ori ești surd.
De trei ceasuri de când strig,
Că tu ca un *balamil*,
Toată ziua mi-ai dormit,
Și eu ca o păcătoasă,
Mi-am umblat din casă 'n casă
Prin babe, prin vrăjitori,
Să-mi cat boala. să nu mori ;
Prin babe și prin neveste,
Ca să văd ce focu-mi este !

2254.—Foicică matostaf,

Copilă de om bogat,
Nu gândi la măritaf,
Ca grăul la seceraf,
Și frunza la scufurat,
Primăvara când sosește,
Frunza iar înmugurește,
Da' tu fată de bogat,
Oda' ce te-ai măritaf,
Nu mai ești copilă 'n sat !

2255.—Frunză verde bob areu,
Trăesc bine, Irăesc rău
Trăesc cum dă Dumnezeu,
Trăesc bine,
Vai de mine,
Nu tae lemne pe mine,
Ci tae pe tăetor,
Maică. eu mănânc sudori.

2256.— Foicică trei ialele,
Tot la poarta puicii mele,
Cântă două păsărele.
Una cântă viers cu foc.
C'aș' a fost al meu noroc.
Una cântă glas subțire,
Să ne spue despărțire !

2257—Puica mea de aslă-vară,
Mă roagă s'o iubesc iară.
Eu nu-s frunză de ovăsc,
Să iubesc
Ce părăsesc !

2258.— Și-o foiță bob de miei,
Doamne. dușmăneii miei,
Fă-i, Doamne, bolovănei.
Să calc cu cisma pe ei.
M'aș pricepe să fac bine,
Și dușmanii stau de mine ;
Și sunt mulți arde-i-ar focul,
De nu-i mai cuprinde locul ;
Și sunt mulți, arde-i-ar para,
De nu-i mai încape țara !

2259.—Altă foaie grâu mărunț,
Puică, știi ce-am pus în gând?
Să te las pe drum plângând,
Și pe câmpuri alergând,
Din ochișori lăcrămând,
Și de mine întrebând,
Să vezi cum îi fără mine:
Rău, puicuță, ori îi bine!

2260.—Un' se culcă urîtù,
Se scufundă pămânlù;
Unde calcă frumosù,
Crește iarba ca bozù!

2261.—Foaie verde fir mălasă,
Se mărită Leana noastră!
Leano, nu te mărită,
C'a 'nflorit lămâioară,
Și n'are cine-o purtă.
—Lasă, nene, să 'nfloască.
C'oiu purtă-o și nevasță,
Cu inima friptă, arsă!

2262.—Foaie verde năulù,
Urît mi-a fost urîtù,
Mi l-a dăruit Sfântù;
N'a lăsat Dumnezeu bine.
Ce-oiu iubi să ieau cu mine.
Și-a lăsat Dumnezeu rău,
Ce-am urît să fie-al meu;
Să ieia urît pe frumos.
Să trăiască mănios;
Să ieia frumos pe uril
Să trăiască amărit.

2263.—Când s'ar luă dragi cu dragi
N'ar mai fi frunze pe fagi,
Nici iarbă pe sub copaci.
Frunză verde măr mustos,
De-ar fi tot frumos, frumos,
Urișii ce s'ar mai face?
S'ar duce'n lume săracii!
N'ar mai fi frumos c'uril.

Să trăiască 'nădușit;
N'ar luă urit frumos,
Să trăiască veninos!

2264.—Și-o foiță bob năul,
Decât cu salba la gât,
Și cu bărbatul urit,
Mai bine cu gâtul gol,
Și bărbatul frumușel,
Să mă uit cu drag la el!

2265.—Foaie verde trei lalele,
Mă 'nsurăiu să-mi ieau muere,
Mă bucuraiu la avere,
Și-mi lăuaiu mama mamii mele,
Vai de păcatele mele!
La avere de argint,
La un bou de priponit.
Boul ici, boul colea,
Boul trece Dunărea.
Averea s'a cheltuit,
Nebuna mi-a' mbătrânit,
Și eu tot m'am prăpădit,
Par'că fuseiu urgisit,
De Dumnezeu cel iubil.
Bată-v'ar crucea, femeii,
M'ași lăsat încins cu teiu,
Cu toat' averea să pieiul!

2266.—Foaie verde trei lipani,
Le-ar fi voia la dușmani,
Să-mi vândă carnea 'n cântar
Și pielea la tăbăcar.
Dușmanii m'ar drămul,
Pe mine m'ar prăpădi.
Dar nu-i voia la dușmani,
Ci-i voia la Dumnezeu,
Și nu suferă p'âl rău;
Dumnezeu e ca un sfânt,
Culcă dușmani la pământ,
Pe mine m'a miluit,
Tot cu aur și argint.
Bunătăți de pe pământ!
Din mai multe părți.

T. Pamfile

O SAMĂ DE CUVINTE

2923 -- 2940.

Taft==discuție neînsuflețită. *S'au strâns la taft*, o sumă de oameni, cari stau de vorbă în mijlocul șoselii (pentru că n'au ce face acasă).

Tămășât=eufemismul lui afurisit.

Tamaz=hotărîre nestrămulată.

A lâromi=a purta o boală fără să te cauți, până te frânțește la zăcere.

A lârsâni=a învechi: purlând (o cămașă, o pereche de ciorapi, etc).

Teleriș=lumiș, în pădure.

Teșman, teșmenit=om la o parte, sucil, bleg.

leoșal, zăoșâl=cu mințile luate.

A se teși, teșala=a-i păsa. Ex. *nu mă teșăsc eu, că te lauzi să mă bași*=nu mi-e teamă, nu duc grija..

Tighină=poiană verde (unde nu s'a înfipt plugul niciodată).

Tilivichiu=cel cu gust estetic la îmbrăcăminte, știe să-și pună îmbrăcăminte pe el, ca să-i stea bine.

Tor=brazdele de băligăr uscat, scoase pentru a face foc.

Toriște=locul de unde s'a scos *torul*, unde mânâncă oile.

Trăncănae=*fierotăni*, cioburi, felurile instrumente mici, (într'o denumire).

Principele Ferdinand, Teleorman.

Pr. Fl. A. Drăghici.

GLUME, JĂTII, TACLALÉ

400.—A găsit-o, dar nu vrea s'o dea.

Odată, pe vremea când Turcii erau tari și mari în țara noastră, un rumân venea dela pădure c'un car de lemne având săcurea înfiptă într'un lemn deasupra în car; venind pe drum spre casă, i-a căzut securea din car.

Mai târziu, băgă de seamă că săcurea nu mai e în car; oprește carul și plecă îndărăt s'o caute. Pe drum se întâlnește c'un țigan care-l întrebă pe rumân că de ce e necăjit.

Rumânul s'apucă de spune și țiganului lărășenia cu săcurea și-l întrebă și pe el dacă n'a găsit-o cumva. Țiganul îi spune că n'a găsit-o.

Uitându-se pe drum, văd amândoi un turc călare venind spre ei.

Rumânul se vaită că cum ar face să-l întrebe și pe turc dacă n'a găsit el securea; cum se vorbească pe turcește, când el știe numai rumânește.

Da' Țiganul: Lasă rumânico, că-l întreb eu; să vezi!
S'apropie turcul, Țiganul îi iese înainte și-i zice:

Bre turcește,
Tot venind tu călărește,
N'ai găsit în drum un toporaște ?

Da' turcul—nici una, nici alta—odată se răstește la Țigan de să-l bage 'n răcori:

— Sichi miri, sichirdea (fugi de dinaintea mea).

Turcul plecă și rumânul îl întrebă pe Țigan:

— Ce zise, mă, turcul ?

— Eeei! rumânico: zise că a găsit-o, dar nu vrea să ne-o dea.

Spusă de d-l plutonier major Dobrescu Florea din regimentul Vâlcea No. 2.

Ion N. Popescu

401.—Țiganul cu musca pe căciulă.

Un Țigan spoitor, intră în ograda unui boier. Vede într'un colț o figaie. Se ițiește în dreapta, se ițiește în stânga—nimeni.—Toarnă figaia la traistă, și gea pe-aici Țiganului.

Tot uitându-se el înapoi să nu-l ajungă cineva din urmă, numai se împedică de un bulgăre, și cade jos. Sare traista din gât cât colo, sare și figaia din traistă alături. Când să se scoale, iacă zuruind o trăsură în care era un boier străin.

— Buna dimineața, Țigane!

— Ce figaie, măi cucoane!

— Măi Țigane, ești nebun ?

— Na-ți figaia, iacă'n drum!

Spusă de Simion Lăcustă, Sălceni-Tulova.

Pr. G. V. Șuşnea

C R O N I C A

* Insemnăm din „Duminica Poporului” an. II No. 20 (24 Ian. 1916) lămurirea că, în Olteni (Gori) și satele vecine, „cu 5 zile înaintea Crăciunului, flăcăi și fete din fiecare casă se duc în pădure și fac câte 8-12 bețe de alun pe care le curăță de coajă”, și apoi, în ziua de ajun, după ce le încing cu „un teiu lat de un deget”, innegresc bețele acelea cu „fum de *zadă*” (un lemn ce se găsește la munte) așa că rămâne alb numai locul unde fusese legătura de teiu. Bețele acum se cheamă „*colinzi*”. După ieșirea din Biserică, de Crăciun, se dă și câte o „*colindă*” de acestea, pe lângă vre-un dar, la săraci.

Tot în această tozie (p. 3) e dat și un cântec al „Vasilchii”, cunoscut că se zice, de la Crăciun și până la Sf. Vasile, când umblă lăutarii cu „o căpățină de porc îmbrobodită femeiește și împodobită cu cercei, cu salbă de galbeni și tof felul de flori, care face mare haz și veselie copiilor”. (Puntea-de-Greci, jud. Dâmbovița).

* Niște profesori foarte învățați de la revista „*Farul*” — un felinar în care arde în loc de gaz, ori păcură, ori venin — arată că în culegerea mea „*Cuvinte și mărturii despre Ion Creangă*” nu e nici o poezie, nici o pietate, „nimic, nimic”. Are o valoare „pur documentară”; toluși acești oameni foarte învățați își aduc aminte de când învățau în școala primară și nu găsesc în zisa culegere... „nimic, nimic”. Foarte vă mulțămesc. Domnilor învățați. La d-voastră și la alții se găsește, firește, mai mult, Noi? „Nimic, nimic”... Mult ne mirăm că ați găsit măcar atât. Căci, dacă ne-ați căutat mai bine în pungă, n'ați găsi nici atât!

Pr. D. Furtună

* D-nil Artur Gorovei și M. Lupescu, ne trimit „**Cromatica poporului român**”, extras din Revista „*Șezătoarea*”, vol. XV. În josul întâiei pagini se dă următoare însemnare :

„Academia Română fixase un premiu pentru „*Botanica populară*” și asupra lucrărilor prezentate avea să se pronunțe în sesiunea din 1895 sau 1896. Am prezentat și noi o lucrare, care, în urma raportului defavorabil făcut de regretatul Sim. Fl. Marian, nu a fost primită. Alți concurenți nu mai erau.—Manuscrisul a fost, apoi, împrumutat regretatului Marian, care pregătea o lucrare identică, și voia să întrebuițeze și materialul adunat de noi.—Când tovarășul Lupescu a cerut manuscrisul, Marian i-a răspuns că nu i-l poate restitui, de vreme ce a desfăcut foile și le-a împrăștiat printre foile manuscrisului său. Nu mi-a părut rău, pentru că materialul adunat de noi, cu multă trudă nu era expus să fie pierdut. O parte din material s'a mai păstrat de noi, în notițele care au servit la alcătuirea manuscrisului: o mare parte însă, nu-l mai avem. Cel care a mai rămas,—de și necomplet—l-am rânduit din nou, crezând că ar putea fi de folos, și am început a-l publica în revista „*Ion Creangă*” din Bârlad, iar restul îl publicăm acuma”.

Convorbirile literare pe Noembrie-Decembrie trecut ne-aduc câteva articole. Întăiul e al d-lui C. Papacostea, *Miorița în Moldova*, capitolul I, poate că tot, pe 37 pagini... și pare că nu e tot. În general, d-l Papacostea e greu de urmărit. Ce va putea face celitorul când tratarea unul subiect de literatură populară va lua dimensiuni înspăimântătoare!

Apoi o poveste maramurașancă, în versuri și'n dialect; culegătorul, d-l Aurel Filimonul, arată, — cum arată—că are 30 de basme pe care colecțiune „pe care posibil Academia a publica-o și care conține la treizeci de basme”.

Voivozii în balada populară e al treilea articol, acesta datorit unui nume nou d-l Const. V. Gerota. După paginile cu totul nesigure ale d-lui Marmeliuc (cf. această revistă, an. VIII, p. 256) șirile cari se ocupă de Neagoe Basarab, (Legenda Mănăstirii Argeșului), Ștefăniță Vodă („Miu”) și Ștefan cel Mare („Movița lui Burcel”) se presintă încă mai...

Literatură populară a fost îndrăgită. E lucru sigur. Câtă vreme însă această dragoste va fi supraveghiată de foarte cum se cade persoane, în reviste străine cu totul de viața poporului, vom rămâne tot la început.

T Pamfile

O B O L U L

Prietenilor Revistei «ION CREANGĂ» pentru strângerea fondului

Bustul lui Ion Creangă la Bârlad

Suma adunată 1164.90

DE LA ADMINISTRAȚIE

Adeverințe. Sau primit sumele și s'au tăiat adeverințele pentru

D. A. Pașca. 5 lei. D. C. N, Mateescu. R.-Vâlcea, 5 lei. D. Gh.

Diculescu, Cilibia, 2 lei 50 b.

(urmează)

Prin Redacția și Administrația revistei noastre se pot dobândi următoarele cărți folositoare:

Revista «ION CREANGĂ» An II.	—	—	—	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. III.	—	—	—	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. IV.	—	—	—	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. V.	—	—	—	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. VI.	—	—	—	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. VII.	—	—	—	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. VIII. (lipsă no. 2)	—	—	—	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. IX	—	—	—	5.—
T. Pamfile: Povestire pe scurt despre Neamul Românesc				0.20
" " " " " I.	—	—	—	1.40
" " " " " II.	—	—	—	1.60
" " " " " III.	—	—	—	1.50
" Văzduhul	—	—	—	2.00

A apărut :

T. PAMFILE

VAZDUHUL

După credințele poporului român.

Ediția Academiei Române,

București, 1916; 180 p.,

2 Lei

*Se poate dobândi prin Redacția Revistei «Ion Creangă»
Bârlad, str. Corbului.*

Artur Gorovei și M. Lupescu

Botanica poporului român

166 p. Depozitul: Fotliceni.

2 lei.

Domniei sale
Domnului

Artur Gorovei

Comuna

Fălciemi

scicil

Județul



Redacția și Administrația Revistei „Ion Creangă” se pot dobândi
în următoarele înțări:

1. Pamfile: Sărbătorile de vară la Români	--	--	2.00
„ Scoli și leacuri	---	---	1.00
„ Căntece de țară	---	---	4.00
„ Agricultura la Români	---	---	5.00
„ Povestea lumii de demult	--	--	2.00
„ Sărbătorile de toamnă și postul Crăciunului	---	---	3.00
„ Diavolul învrăjbitor al lumii	--	--	2.00
„ Un tăciune și-un cărbune (povești)	---	---	2.00
„ Cerul și podoabele lui	--	--	1.00
„ și M. Lupescu: Cromatica poporului român			2.00
M. Lupescu: Alcătuirea unei gospodării țărănești	---	---	0.50
Petru G. Savin: Clăcășește	---	---	0.40
„ Povești	---	---	1.50
I. I. Ciuncanu: Doine și alte cântece	---	---	0.30
Dr. Ion Urban Jarnik: Însemnări cu privire la limba basme- lor populare românești	---	---	0.40
N. I. Dumitrașcu: Flori de câmp	---	---	0.40
„ Din Boureni, vorbe de clacă	---	---	0.40

Se trimite franco la cerere.

MIRON COSTIN

Revistă de cercetări și mărturii istorice. Anul IV, No. 2 pe Februarie 1916, cuprinde:

FANTANILE DIN RAMNICUL-VALCEA.—T. Pamfile.

O CONDICĂ VECHIE.—Al. Rosetti.

DOCUMENTE.—D. Apostol, Artur Gorovei, V. C. Nicolau, A. Saint-Georges, Econ. V. Ursăcescu.

NUMISMATICĂ.—U. C. Nicolau.

INSEMNAȚII.—A. Saint-Georges.

INSCRIPTII.—T. Pamfile.

CRONICA.—T. Pamfile.: N. Iorga: Histoire des Romains de Transylvanie et de Hongrie.—I. C. Filitti: România față de Capitulațiile Turciei.—Buletinul Comisunii monumentelor istorice.—Revista istorică.

ILUSTRAȚIUNE.—Fântâna Episcopului Filaret din R.-Vâlcea (1784)

Abonamentul anual 5 lei.

Redacția și administrația în Bârlad, str. Corbului

Ion Creangă

Revistă de limbă, literatură și artă populară

APĂRE O DATĂ PE LUNĂ

CUPRINSUL

Regina Elisabeta și Graiul și cântecul popular.

M. Lupescu.—De Paști.

C. N. Mateescu.—Un «fisiolog» românesc din secolul al 18-lea (sfârșit).

Dobre Ștefănescu.—Colinde.

Pr. Gh. V. Șușnea, C. Frecuș.—Datine și credințe.

Arestia A. Moisei, A. Moisei, G. Boghiu, C. Frecuș, V. Vermeșanu.—Boli la oameni, Al. Saint-Georges.—Urație.

T. Pamfile, G. Boghiu, Gh. Constantinescu, C. Daniilescu.—Cântece.

A. Moisei, Pr. D. Furtună.—De ale copiilor.

T. Popovici, Pr. Fl. A. Drăghici.—O samă de cuvinte.

D. Urzică.—Plugușor.

T. Popovici, Pr. G. V. Șușnea.—Glume, jâții, taclale.

T. P., D. F.—Cronica.

Ilustrațiune.—Arhanghelul Mihail, după luarea sufletului, cântărește faptele răposatului.

REDACȚIA:

T. Pamfile, Strada Corbului

ADMINISTRAȚIA:

M. Lupescu, Zoren-Tutova

BĂRLAD

Exemplar :

În țară 40 de bani
În străinătate 50 » »

Abonamentul anual:

În țară 5 lei
În străinătate 6 „

INTEMEETORII: PR. EC. I. ANTONOVICI, ST. CAPȘA, G. A. COSMOVICI, N. I. DUMITRAȘCU, PR. D. FURTUNĂ. PR. GH. GHEOLDUM, P. HERESCU, DR. I. URBAN JARNIC, G. T. KIRILEANU, N. L. KOSTAKI, M. LUPESCU, C. N. MATEESCU, A. MOISEI, N. I. MUNTEANU, I. NECULAU, A. NEGOESCU, T. PAMFILE, P. PĂNOIU, T. POPOVICI, PR. P. G. SAVIN, A. TENEA, ȘT. ST. TUȚESCU, G. TUTOVEANU, I. ZOTA.

Dela oamenii buni așteptăm

ABONAMENTUL

Revistei «ION CREANGĂ»

Adm. M. Lupescu, Zorleni-Tutova.

DE LA REDACȚIE.

Posta.—D-lui C. F. Dăeni, nefiind culese din popor, de-adreptul și așa cum sunt în popor, nu se pot publica. Poporul nu poate zice de pildă despre lună: „Sferă de ou, corn de bou“.

Lămuriri.—Materialul ce ni se trimete să fie scris pe o singură parte a hârtiei; ar fi bine să se scrie numai pe sferturi de coală.

— Să nu se scrie pe o hârtie mai multe feluri de culegeri, de pildă cântece și gâcitori, datine și cuvinte rari, și altele, ci fiecare pe hârtia sa.

— Scrisul să fie ceteț, mai ales acolo unde-i vorba de cuvintele rari căci greșelile ce s'ar face punând de pildă pe *u* în loc de *n*, pe *a* în loc de *o* și pe *c* în loc de *e*, ar fi foarte mari.

— La un plic nerecomandat pe care se scrie «manuscrite de imprimat», ajunge o marcă de 5 bani pentru 100 de grame: pentru 150 grame trebuie 10 bani. Aceste manuscrite însă, nu trebuie să cuprindă scrisori particulare, cari să se facă numai de-oparte prin cărți poștale. Să se adauge timbrul de ajutor.

— Persoanele cari cer lămuriri, le vor găsi la poșta redacției dacă nu alipesc o carte poștală sau mărcile pentru răspuns.

Șezătoarea, Vol. XV, No. 10 pe Ianuar :

A. M. Nour: Ghicitori. **Ion N. Popescu:** Zicători, proverbe, pilde. **D. Dimitriu:** Leacuri băbești pentru râie. **N. Țindea:** fântâni de leac. **Gh. Fira:** Cântece, mizălcrai, jocuri de cuvinte, formule de păcăleli.

No. 11 pe Februarie:

G. Fira: Miu Haiducu, jocuri de cuvinte, glume. **I. N. Popescu:** Zicători, proverbe, pilde. **A. M. Nour:** Ghicitori. **D. Balan:** Strigăte de joc. Un document caracteristic.

Director: A. Gorovei, Folticeni

Abonamentul anual 3 lei.

ION CREANGA

Revistă de limbă, literatură și artă populară

APARE ODATĂ PE LUNĂ

REDACTIA :

T. PAMFILE

Bărlad, str. Corbului

ABONAMENTUL ANUAL.

În țară

5 lei

În străinătate

6 „

ADMINISTRAȚIA :

M. LUPESCU

Zorleni-Tutova

REGINA ELISAVETA

ȘI

GRAIUL ȘI CÂNTECUL POPULAR

...Gura poporului e cântecul răpitor al privighitoarei... freamățul vorbitor al codrilor României...

Gura poporului e izvorul cel limpede, care iese din stânca sănătoasă spre a răcori necurmat sufletele setoase.

Gura poporului e înțelepciunea nesfârșită.

Iar cântecul popular e cea mai înaltă poezie, căci el dă viață și viața-i suferință.

Cântecul popular este poezia cea mai sublimă, căci nimene nu știe cine l-a făcut. Fiecare l-a cântat pentru întâiaș dată și pentru întâiaș dată sute de ani în șir.

Cântecul popular este cea mai profundă poezie, căci fiecare l-a simțit pentru întâiaș dată. El curge din veselie și din strigățul de durere, din nădejde și din suferință; și numai acela se poate numi poet, care a dat de acest sunet...

...Lumea basmelor românești m'a înconjurat cu tot farmecul lor și versul românesc a cântat în inima mea...¹

¹ Din cuvântarea ținută în Aula Universității din Iași, la sfințirea acestui măreț locaș. Din ea se vede cât iubiă de mult Regina poetă graiul și podobeale neamului nostru.

D E P A Ş T I

În satul Spătăreşti, ținutul Suceava, la aceste sfinte și dumnezești sărbători, pe când eram băeț, erau tare mândre și creștinești obiceiuri. A le cunoaște și urmașii noștri, cred că nu-i rău.

De cum se disprimăvără, toți sătenii greblau gunoaiele dimprejurul caselor. Vornicul satului, din porunca boerului Alecu Millo, proprietarul moșiei, fratele marelui artist Matei Millo, om cu durere și dragoste de țărâtime, umblă prin sat și arăta dorința boerului, ca fiecare să-și curățe ograda de gunoae.

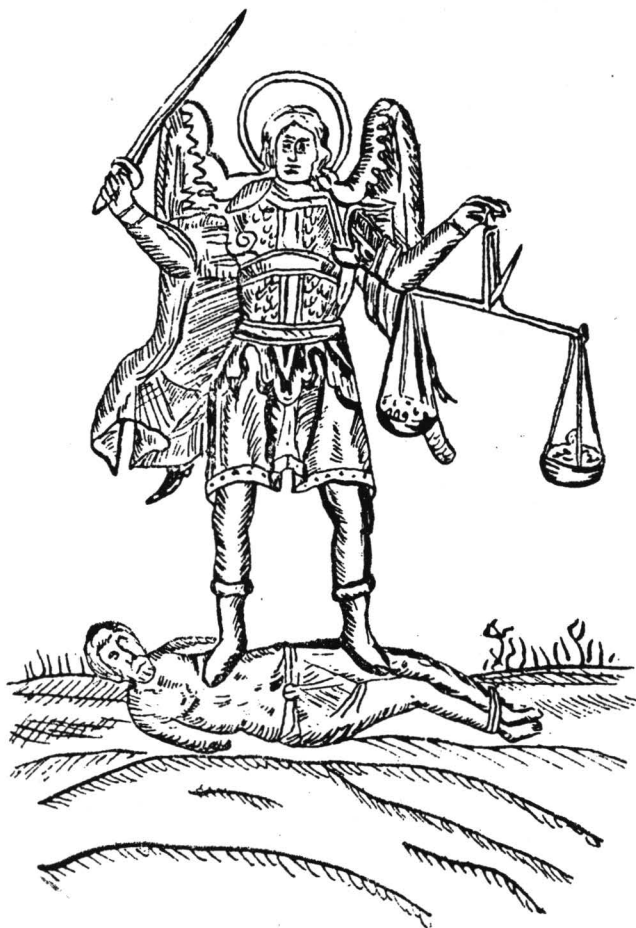
Pe la jumătatea postului mare, de cum începeau zilele frumoase ale primăverii, gospodinele se întreceau care mai de care la grijitul caselor pe afară. Într'o săptămână ele râdeau de curate, iar prin case nu se mai vedea necurățenia iernei.

În Sâmbăta lui Lazăr—ajunul Floriilor—preotul chiamă fete de grijau biserica, iar băeții aduceau «mâțișori»—crânguși de lozie—pentru ca să aibă ce țineă lumea în mână în ziua de Florii. Care băeț aducea crânguțe mai bune, primia lauda și un colăcel mai mare dela părintele Vasile, preotul satului. Moș Grigore a lui Mihai, dascalul și pălimarul bisericei, om bătrân și cuminte, stătea cu fetele la grijitul înlăuntru, iar părintele spovedi a oameni, babe, femei și copii, cam cătră sară, când grijitul bisericei era gata.

În Duminica Floriilor, gospodarii din Spătărești, după biserică, se risipeau în târgul Folticenilor după cumpărături de Paști și sara satul era plin de făină de grâu, țaică, mirodenii, și tot ce trebe pentru Sf. Paști.

Noi băeții cari rămâneam acasă, strângeam urzici, ca să le facă mama făcăluite cu mușei și hrean ras, căci în săptămâna mare nu se mânca nici masline, nici untdelemn, nici fierțură multă. Rachieu ori vin nu se lua în gură și tutun nu se fumă. Mai toți oamenii nu mâncau de cât odată în zi, sara, căci cine postește săptămâna aceasta, îl iartă Dumnezeu de pacate.

Seriile mai tot satul eră la denie, căci părintele Vasile de și la sat, avea poronca lui cuconu Alecu Millo să facă slujba ca la târg, pentru care-l plătia cu anume sâmbrie, cu angajament de la oameni, 8 fâlcii de loc arabil și 8 de fânaș și cele cei mai aducea și biserica. La deniile de Joi sara și Vineri sara venia adese și cuconul Alecu Millo, cu cucoana Săftica și duducele și cei doi coconași, ce-i avea, Matei și Eugenia, cari de aceste mari



166. — Arhanghelul Mihail, după luarea sufletului. cântărește faptele răposatului (gravură veche).¹

sărbători se întorceau de pe la școli. Era mare frumuseță și mare evlavie, când satul vedea la biserică pe boer cu toată casa lui. Când cântecele se urmau frumos, ajuta și boerul. Și în fața altăru lui boerul era una cu clacașul, cum sunt una când omul se întoarce de unde-a fost luat.

În Vinerea mare, la îngroparea aerului, boerul punea un galbăn în farfuriaora darurilor pentru slujbașii bisericii și dădea tuturor oamenilor câte o lumânare de ceară.

Cu sufletul plin de bucurie și de pioasă mulțămire se întorcea de la «aer» tot satul, cu făclii aprinse și cu dorința de-a ajunge

¹) Cf. Pamfile, *Mitologie românească*, I, p. 37.

așa sărbători în cât mai mulți ani. Iar pentru boer, tot satul nu avea de cât vorbe bune.

În săptămâna mare de lângă Paști, un fecior boeresc chema fete, băetani și băeji la curățit șinterimul bisericei și livada boerească de frunze, crăci ș. a. Cu ei sta grădinarul curții și adese venia printre fete și băeji și cucoana Săftica cu duducele, căci cuconii se duceau cu pușca la vânat cu Vasile Pușcașu. Și era bună la suflet cucoana Săftica, ramură din familia lui Forăscu, căci de două ori pe zi, pe lângă altă mâncare dădea fetelor și băeșilor câte o felie mare de pâne, mângâind pe cei mai slăbuși, lăudând pe cei mai harnici, desmerdând pe fetele frumoase și pe băeșii dolofani.

La câte 2-3 fete sarace de Paști le cumpără fuste de târg și barizuri, la vadane le dădea făină de grâu și brânză de oi, iar saracii nu eșiau cu mâna goală din ograda boerului. Vadanelor sarace le vâra vitele la suhat fără plată, iar la câte 2, 3 femei, năcăjite și cu copii, le ernă vacile în vitele boerești.

La curățitul șintirimului, a curții și a livedei boerești, venia mai tot finerelul satului, căci pentru aceasă treabă cei ce veniau erau învoiși să care din pădure, cu sarcina, cu spatele, lemne uscate pentru vatră. Și se cărau alâtea uscături, de mulți aveau pe toată vara.

Din Joia mare se începea făcutul paștilor și se închistriau ouăle ori cu «chișița» ori cu «pămătuful» muet în ciară topită.— Când mama ne punea la așa treabă, bucuria noastră nu era proastă.

Mama făcea Joi cozonaci și pâne de frupt ca să aibă de Paști, iar Vineri făcea paștile și înroșia ouăle.

În Sâmbăta paștilor «cotilia» prin casă, feșuind curățenia.

Aluatul pentru cozonaci îl plămădia mama, Mercuri sara, după ce venea de la denie, iar cel pentru pască Vineri sara. În toată vremea coacerei cozonacilor și a paștelor, noi băeșii eram pe lângă mama.

Mirosul frumos al paștelor cozonacilor și pânei dela Paști, nu-l mai poate uita nici odată cel ce a crescut în curata viață dela țară, iar roștul acelor zile rămân pentru totdeauna aducătoare de sfinte și duioase amintiri.

Când paștele și cozonacii erau gata, mama le punea clit sub icoane, iar noi băeșii nu îndrăzniam să le ciupim, c'al nostru era dracu.

Vineri dimineața, în «Vinerea-sacă», mama ne scula înainte de

a răsări soarele și ne frimelea să ne spălăm pe obraz și pe gât la fântână, ca să nu se prindă de noi bolfele, bubele, ș. a., iar cine le avea de se spala așa, scapa de ele.

Ziua de Paști, în Spătărești, era zi împărătească.

Pe la 11 noaptea pălimarul sună clopotele de deșteptare. În multe ogrăzi ardeau butuci groși, dacă nu era vânt, iar în curtea boerească vase cu păcură. Cum ne sculam, mama punea să ne spălăm, turnându-ne apă dintr'o cană ori cofiță în care era un ou roș și un ban de argint. După asta ne îmbracam cu hăinuțele, care le aveam mai curate, și apoi cu câte o lumânare în mână, mergeam la biserică, mama ducând jertfă: o pască care era mai frumoasă, cu atâtea ouă, câte suflete erau în casă, și un cozonăcel.

La biserică din Spătărești era frumoasă regulă. În partea dreaptă în străni, stătea boerul, cucoana, duducele, cuconii, vechilul, și vafavul; în partea stângă stăteau gospodarii satului: bătrânii în strane, căci părul alb era respectat, în frunte gospodarii așezați, apoi cei tineri, și la urmă flăcăii, iar după flăcăi stătea băeții. Între barbați și femei era un prag. Și aici era rânduială: în partea dreaptă, în strane, ședea preoteasa, vichilița, vătăjița și dăscălițele, iar în stânga, în străni, babele și apoi gospodinele bătrâne, cele linere, fetele și copilele.

De la intrare până la altar era întotdeauna o carare ce nu se ocupa de nimene. În partea dreaptă, cum intrai în biserică era o piatră mare, unde era înmormântat Spatarul Vasile Millo, fostul proprietar al moșiei, țalăl lui Matei și Alecu Millo, și a trei surori, care erau călugărițe la Mănăstirea Râzboeni. În partea stângă între barbați și femei, era o masă pe care se punea jertfele ce se aduceau la biserică. Acolo punea și mama pasca și ouăle aduse la Paști.

Când cântau cocoșii de miezul nopții, la Paști, biserică era plină de oameni. Un dascal celia. După ce venea boerul la biserică, căci eu nu țin minte să fi lipsit vre-o dată dela Înviere, și venea drept la 12 noaptea, preotul făcea întuneric în biserică, de rămânea numai candelile aprinse și eșia cu lumânarea aprinsă în ușa altarului. De la el aprindea întâi boerul și după el gospodarii satului; și de o dată biserică — dintr'un întuneric necuprins — se scaldă într'o mare de lumină. Fețele se înveseliau, iar preotul în cântece eșia în fața bisericii de făcea Învierea. Când se cânta «Hristos a înviat» întâi, pușcașii satului și flăcăii sloboziau puști și pistoale, după care intrând în biserică, se începea slujba.

Boerul ședea până la «axion», și punând doi galbeni în talgerul de la iconostas, bacșiș preotului și dascalilor, dând cu gospodarii satului «Hristos a înviat», se ducea la curte, bucuros și chefos. Gospodarii stăteau până ce luau nafură, și apoi cu lumânările aprinse se întorceau plini de bucurie acasă, mulțumind lui Dumnezeu c'au ajuns și sfânta Inviere din anul acela.

Biserica era cum îi lacrima de curată de Paști, căci fetele și nevestele se întreceau în a o curății și împodobi, iar țințirumul era curat ca în casă, căci e pacat ca sf. Paști să găsească mormintele fraților, părinților, moșilor și bunicilor plin de gunoiu și necurățit. Icoana Maicei Domnului o împodobiau cu toporași și vioarele.

La toate mormintele de Paști erau aprinse lumânări, așa că cimitirul părea o grădină preserată cu stele. De nu era un fecior să aprindă lumânare la capul părinților, erau datori oamenii, fiecare casă, că după ce punea o lumânare la capul rudelor, să pue trei lumânări și la capul celor ce nu aveau lumânări aprinse, streini ori morți fără rude ori copii.

Și era o frumusețe să privești măreția acestui tablou în influențarea nopții, printre niște frasinii, lei și nuci urieși puși în cimitir, la capul morților.

La noi acasă, cum ajungeam, tata și mama își făceau cruce la icoane, mama săruta mâna tatei și dădeau «Hristos a înviat» tata săruta pe mama pe frunte iar noi copiii sărutam mâna mamei și tatei, zicând «Hristos a înviat». După ce ciocniam cu toții ouă roșii, în bucuria curată a acestor sfinte zile, mâncam pască, cozonaci și ouă, și câte o leacă de lapte și ne culcam.

Pe la amiază, începea să sune clopotele pentru *Invierea a doua*; când lumea era adunată, venia și preotul de făcea slujba. Când eșiau din biserică, toate gospodinele trăgea clopotul, ca să le crească cânepa.

De la biserică flăcăii se duceau în partea de apus a țințirumului, pe un lapșan, de jucau mîngea, țicu în 4 ori în 8. De hazul flăcăilor, se strîngeau și fetele, nevestele în afară de copii și încet, încet se adunau și gospodarii. Câte-odată, așa de un chef, se prindeau și gospodarii mai tineri la mînge și adese ori le făcea cînstă și preotul, pâr. Vasile cu psaltul Dumitrache, cântăreț bun și tipicar ales, și veselia era mare, mai ales când dădea Dumnezeu o vreme mândră.

Tot în ziua de Paști, gospodarii mai bătrâni se sfătuiau și despre chipul cum să ducă boerului colaci de Paști.

A doua zi de Paști, după ieșirea din biserică, gospodarii satului, 20-30 de oameni, duceau boerului colaci cam 100 de ouă roși, doi miei grași și două curci. Boerul îi primea cu multă bunăvoință, primea colacii gospodarilor, ciocnia și el și cucoana cu fiecare gospodar ouă roși, și cinstea cu ei un pahar de vin. În vorbe bune și cu bucurie, petrecea părintele satului, boerul între gospodarii aleși, le mai dădea unele povești, și la cei năcăjiți ajutoare, și cu voce bună în suflete se despărțeau: unii — gospodarii — că au un părinte, un stâlp, un ajutor la nevoie și un cuvânt bun; altul, boerul, mulțumit că în satul lui trăesc oameni muncitorii cinstiți și supuși.

În sat fiind numai o singură crăsmă, cea boerească, boerul dădea celor ce le ducea colaci 3-4 vedre de vin, să le iee acasă și să le bea cu nevestele lor. La crăsmă nu era voce de băuf. Pe cei ca-i găsia ziua stând la crăsmă, îi dojenia și-i avea de rău.

Tineretul — flăcăii și fetele — în sărbătorile Paștelor se ducea la scrânciob în târg, căci boerul nu le da voce la crăsmă să-și facă *acăslăi*, să se primejduiască.

Gospodarii tineri, se duceau a doua zi de Paști, cu pască la nași și la părinți. Când se duceau la nași, luau cu ei și finii. Dusul cu pască — o pască, 3-4 ouă și un cozonăcel — cine făcea, dădea prilej de înblânzire între copii și părinți, între finii și nași, iar cine avea urechi de auzit și înțeles să fie bun gospodar, auzia multe sfaturi înțelepte. Gospodarul, la care veneau finii ori copii lor cu pască, îi primeau cu cuvinte bune, cu inima curată și cu păhăruțe pline.

Așa se petreceau pe vremea când eram eu copil, Paștele, în satul Spătărești din ținutul Sucevei.

M. Lupescu

UN „FISIOLOG“ ROMÂNESC DIN VEACUL AL 18-LEA ¹

56 Pentru *onochentavron*. Acest *onochentavron* se află la India și iaste dela brâu în sus ca un bărbat cu față, cu chip și cu păr, fără de barbă. Are și țife mari; iară dela brâu în jos, iaste locma ca un măgar. Ci nu umblă ca alte jivini, ci totdeauna aleargă; și când să odihnește, șade și oftează ca omul.

Când dară îl prind oamenii, nu voiaste ca să trăiască nici cum, pentru căci nu mănâncă nimic bucate, în ce chip așa moare.

¹ Vezi no. trecut, pg. 67-70.

Și mai bine voiește moartea, decât să se robească în mâinile oamenilor.

57. *Sirina*. Iaste o minune în mare. Până la brâu este fală și în jos pește.

58. *Schela*. Schela iaste în mare fieară cu 7 capete de câine, iară părul iaste de muere și coada de șarpe. Și lăcuiște în *Haribdis*, adică în zmărcul mării.

59.¹ Se află în apa Indiei un pește mic carele până ce trăiaște, nici odată nu-l văd oamenii, căci șade pururea în adâncinea apei.

Iară după ce moare, iase afară în fața apei, ca o foaie sau ca un lemn uscat. Acel pește numai îl văd oamenii, dar să-l apuce cu mâinile lor nu îndrăznesc, căci carele îl va apucă neștiind. moare moarte rea, căci că putrezește trupul lui și să topește deșăvârșit.

60. *Pentru rândurică*. Rândurica are acest obicei că de ar scoate cinevaș ochii puilor ei, să duce și găsește o buruiană carea să chiamă *helidonios*, adică iarba rânduricii și cu aceia le freacă ochii și iarăși văd. Are și această înțelepciune, că de ar cerca cinevaș să văpsiască ouăle sau puii ei, până nu au arăpi, ea merge și aduce altă buruiană și-i freacă și să fac iarăși negri ca întâi.

Iară când va să-și facă cuibul, deacă nu are tină, merge în apă și udă arăpile ei, apoi să tăvălește pă țărăină și într'acești chip face tină și zideaște. Și în zidirea ei pune înăuntru și fân uscat, sau pae, precum pun și meșterii în ziduri ca să fie tare zidirea.

61. *Pentru lebădă*. Această lebădă iaste asemenea pelicanului dar iaste mai mare. Se află spre părțile Eghiptului multe și mănâncă scorpii ce să află în părțile acelea și șarpii cei ce sânt cu arepi.

Pentru aceasta Eghiptenii, în vremea veche, cinstea pre această lebădă ca pre un Dumnezeu, căci îi mântuia de scorpii și de șerpi. Inșă cuibul ei nu și-l face sus în copaci, ca alte păsări, ci sus în finic, căci că *jderul* și *năvăstuicile* foarte fac supărare puilor.

Și pentru aceasta face cuibul în finic, căci că are ghimpi mari și *jderul* nu să poate sui ca să-i valăme. Are și alt dar dela Dumnezeu și când mănâncă mult, nu poate să iasă măncarea pe jos, căci că stomahul ei iaste foarte fierbinte și rămăind mănca-

¹) Lipsște titlul.

rea într'ansa, să face ca o piatră. Atuncia ia apă sărată din mare, sau din alte ape sărate în părțile Eghiptului.

Și de această apă ia cu gura ei și întoarce ciocul către *afendronul* lui și așa varsă apa cea sărată înlăuntru în pântice. Și așa dară, fără de a-i trebui *clistirul lui Dioscorid*, se doftorește singură, căci purcezându-să pe jos, își scoate mistuirea.

62. *Aerida* ¹

63. *Isopol*. Numele oare căreia ierbi iaste, cu care stropindu-se Jidovii, sufleteaște curați rămăneau.

64. *Pilda pentru pil* ².

65. *Pentru endrop*. Endropul iaste în mare domn peștilor.

Iaste capu' lui ca și calul. Are *fiul* (coamă) și coadă ca și calul, iară pre spate iaste ca peștile și umblă împrejur toată marea. Și iaste într-un loc în mare un pește mic ce-l chiamă *pește de aur*, care iaste împărat peștilor și stă la un loc și nu umblă. Și vine și endropul la dânsul cu toți peștii și să închină lui ca unui împărat într'un an odată și să duc apoi fieșcare pește la locul său. Și mergând, merge parte bărbătească înainte și după dânsii vine parte muerească. Și partea bărbătească când merge înainte, își aruncă sămânța; iar partea muerească viind pe urmă, ia sămânța aceia și rodesc.

Endropul acesta să chiamă învățatoriul bisericii, iară peștii, no-roadele; iară peștele de aur, credința creșlinească, carea vine și să închină în biserică. Pentru aceia, tot creștinul pre împăratul ziua să-l cinstească iară lui Dumnezeu noaptea să se roage; că împăratul judecă trupul, iară Dumnezeu și trupul și sufletul. Și cel ce place împăratului, și de Dumnezeu va fi cinstit.

66. *Pentru hineia*. Hineia iaste în mare și nu are nici picioare, nici pene, ci iaste ca un trunchi peste tot. Iară pelea ei iaste văroasă ca de broască țăstoasă și stă tot la un loc. Iară când cunoaște că va să să turbure marea, adună pietri și să acopere, ca să nu o lepede afară marea, pentru că nu poate să să mai întoarcă la locul ei.

Așa și tu, omule, aibi viață bună și fii bun cu vecinii tăi, ca când te vor afla scârbele și nevoile tale, să te acopere prietenii tăi ca să nu pei.

Și să nu zici: Bogat sânt și am voe la domnul acela; Și nu te uita ponciș la cei săraci și la cei mai mici ai tăi, pentru că nu știi când vei fi împovărat cu năcazul.

¹ S'a publicat în revistă No. 3 din an. VII pag. 70.

² Idem pag. 68-69.

67. *Pentru gheonoie* ¹.

68. *Pentru pupuză*. Pupăza iaste pestriță și cu coroană în cap frumoasă. Cuibul și-l face sus în copaci și scoțind puii săi, și-i hrănește.

Și după ce zboară puii, cad arăpile părinților și să fac golași ca și puii. Iară puii hrănesc pre dâșii păcând le cresc penele și să întăresc de zboară, apoi să despart.

Așa și tu, oame, să faci cu părinții tăi. Că de nu vei hrăni pre părinții tăi la vreme de rugăciune, nici Dumnezeu nu va căufa spre tine cu îndurare ca să le hrănească, ci urmează măcar pășării pupezii.

69. *Pentru potârniche*. Această potârniche iaste pasăre meșteră și-și focmește cuibul său. Și nu-i ajunge ouăle ei, ci fură și dela vecinele ei ouă.

Și mai mult să bucură de ouăle cealei străine decât de ale ei.

După aceia scoate pui și-i hrănește pre ei; iară ei deacă zboară, își cunosc mumele lor și să duc după dâșele, iară ia rămăne întru mare năcaz. Așa și tu, omule, când iai ciale străine, te bucuri mai mult decât de ale tale. Și apoi nu știi când să va grămădi și te va afla pre tine năcazul și mai mult vei păgubi.

(Sfârșit)

C. N. Mateescu

C O L I N D E

61.—La vârfuri la nouă meri
Hai leroi dai, leroi Doamnele.²

Imi arde nouă lumânări.

Sus îmi arde, jos îmi pică;

Picătura ce-a picat,

Ruptu-mi-s'a,

Faptu-mi-s'a,

Râu de mir

Și-alful de vin

Și altul de apă caldă;

Dar în râu cine se scaldă?

Se scaldă bunul Dumnezeu.

Se scaldă și se' mbăiă,

Intr'alt veșmânt se priminiă,

Cu sfânt mir se miruiă,

Frumos de raiu se gătiă.

Mai de-arând cu Dumnezeu.

Se scaldă sfântul Ion:

Se scaldă si se' mbăiă.

Intr'alt veșmânt se priminiă,

Cu sfânt mir se miruiă,

Frumos de raiu se gătiă.

Mai de-arând cu dumnealor.

Se scaldă bătrânul Crăciun,

Se scaldă și se' mbăiă.

Intr'alt veșmânt se priminiă,

¹ S'a publicat în Calendarul acestei Reviste de pe anul 1914, pag. 44.

² Se repetă după fie-care două versuri.

Frumos de raiu se gătia.
 Mai de-a rând cu dumnealor,
 Se scăldau sfinții de-a rândul.
 Se scăldau și se'mbăiau,
 Într'alt veșmânt se priminiau,
 Frumos de raiu se găliau.
 Mai de-a rând cu toți sfinții,
 Se scăldă și-acest domn bun.
 Domn bun, jupân . . .
 Se scăldă și se'mbăia,
 Într'alt veșmânt se priminia,
 Cu sfânt mir se miruia.
 Dumnezeu atunci grăia :
 —Cui, domn bun, te potrivești?
 Sau mie, s'au lui Ion,
 Sau la sfinții toți de-a rândul?
 —Nu mă, Doamne, potrivesc,
 Nici ție, nici lui Ion,
 Nici lui bătrânul Crăciun,
 Nici la sfinții toți de-a rândul;
 Mă potrivesc faptei mele.
 Fost-am tânăr și-am puful,
 Făcut-am casa lângă drum,
 Înțins-am masa peste drum,
 Făcut-am puțuri la câmpuri.
 Ridic cruci la răspântii,
 Făcut-am podurile,
 La lini grele.
 Cu casa de lângă drum,
 Încălzit-am friguroși :
 Auzit-am mulțămite,
 Mai bogată-i bogdaprostea.
 Cu masa de peste drum,
 Ospătat-am flămânzii ;
 Auzit-am mulțumite,
 Mai bogată-i bogdaprostea.
 Cu puțuri de la câmpuri,
 Adăpat-am secetoși ;
 Cu cruci de la răspântii,
 Îndreptat-am rătăciți ;
 Cu poduri de la lini grele ;

Trecut-au creștini pe ele ;
 Care trece-mi mulțămeste.
 Auzit-am mulțămite,
 Mai bogată-i bogdaprostea !
 Atunci Dumnezeu grăia :
 —Fapt-ai bine p'astă lume,
 Găsești bine p'aia lume,
 Când la raiu mergea-vei,
 Găsești raiul descuiat,
 Întri'n raiu nejudecat,
 Șezi la masă nechemat,
 Lei din masă ne'ndemnat.
 Bei pahar neurat,
 Lei toiag de judecat,
 Să dai drepții la dreplate,
 Și strâmbii la strâmbătate !
 Asta-i gazda lui Christos !

Se numește *colindul cel mare* este auzit de la Dobre Mihăilă, bătrân de 70 de ani, din căt. Dudeasca, com. Armășești.

62.—Am plecat în ceste case,
 Ceste case mari și'nalte,
 De la Dumnezeu lăsat ;
 Dar în ele cine șade ?
 Un fecior de boier mare,
 Cu pistoale la picioare,
 Cu arme la căpătăiu,
 Cu ișlice puse'n cuiu,
 La piciorul patului,
 E un stol de porumbei ;
 Trase cu săgeata'n ei ;
 Tot săltară și sburară,
 Cu doi nori s'amestecară.
 Pietricèle'n degețele,
 Pietriciele ridicară,
 Mari boeri se deșteptară,
 Și nouă ne dăruiară.
 Un colac de grâu curat ;
 D'asupra colacului,
 Jumătatea sfanțului.

C'un colac de grâu curat,
 Și c'un fir de ibrișin,
 C'ășa-i legea din bătrâni.
 Din bătrâni, din oameni buni.
 Auzit de la copilul Pavelescu G.
 Nicolae din com. Tonea, în anul 1896.

63.—Dai Domnului Doamne,
 Să se scoale-o fată mare,
 Dai Domnului Doamne,¹
 Să ne-aprinză-o lumânare,
 S'o lipească ntre icoane,
 Intre icoane, între obloane.
 Dar pe masă ce să fie ?
 Un colac de grâu curat,
 C'ășa-i legea din bătrâni,
 Din bătrâni, din oameni buni.
 Auzit de la Giurgiu I. Coman, din
 com. Tonea, jud. Ialomița în anul 1896.

64.—Mai pe sus pe lângă cer,
 Cu flori d'albe de măr,
 Este-un negru de norël,
 Cu flori d'albe de măr ;
 Dar nu-i negru de norel,
 Cu flori d'albe de măr,
 Și e tinerel,
 Cu flori dalbe de măr,²
 P'un cal vânăț porumbel,
 Cu șeaua de argințel,
 Cu scările de-aurel,
 Cu *pohii* cusuși cu fir,
 Cu frâul cu *străgalii*,
 Cu gârbaciu cu măciulii.
 Ș'unde-l strânse.
 Ș'unde-l frânse.
 Sări'n vânt,
 Și dă'n pământ.
 Sări'n poarta raiului,

Soare-acasă nu găseară.
 Numai floarea soarelui,
 Și cu spicul grâului,
 Șede'a'n poarta raiului,
 Și judecă florile,
 Să fie miroasele.
 Dar făt frumos.
 El să-mi fie sănătos.

Auzit de la Dobre Mihăila, din sa-
 tul Dudeasca, com. Armășești.

65.—Voi, zoriți de ziuă¹
 Și de miez de noapte,
 Nu vă siliți,
 De vă răvârșați,
 Că noi n'am umblat,
 Nicl n'am colindat,
 Și noi crez c'am fost,
 Departe la câmp.
 La câmpul curat,
 La locu' nfloral.
 Noi n'am ciorat,
 La doi vulturi,
 Suri ;
 Unu-i de aur,
 Și alalt de argint.
 Noi i-am ciorat,
 De i-am apucat,
 Și noi i-am adus,
 Crez la dumneavoastră,
 C'aveți feți și fete.
 Fetele să-l poarte,
 Să-l poarte'n cosiță,
 Băeșii'n işlice.
 Bună dimineața.
 La mulți ani !

Spus de Ion Ghiță din com. Tonea,
 jud. Ialomița.

66.—La trei d'albe mânăstiri,

¹ Probabil, „zorii zilei“.

¹ Se repetă după flecare vers.

² Refrenurile „Cu flori d'albe de măr“ se repetă după fle-cară vers.

Sunt trei d'albi preoți bătrâni,
Ler Doamnele;

La trei d'albi preoți bătrâni,
Sunt trei mici de grămălici,
La trei mici de grămălici,
Ler Doamnele,

Dar preotul zise
La cel mai mic din grămălici:
—leși afară, săi pe scară,
Ler Doamnele, ¹

Te urcă'n clopotnicioară,
Bate'n toacă de trei ori,
Și'n clopot de nouă ori,
Ca s'auză tot norodul,
Să vie la sfânta rugă,
Să se' nchine, să se roage.
Să le ierte din păcate,
Din păcate jumătate.

Din greșeli a treia parte
Dar cel mic de grămătic,
Nici în loacă nu bătură,
Nici clopotul nu-l sunară,
Ci ochi negri-și aruncară,
Pe sub raza soarelui,
Pe luciul apelor.

Și-mi zări d'o corăbioară,
Ce de valuri e bătuță,
Și de maluri e trântită.
Dar într'insa cine eră?
Era soarele și luna,
Și cu doi luceferei.
De departe se zăriară,
De-aproape s'apropiară.
Și veniră și sosiră.
Șchelea la marne² traseră;
Dar nu-i soarele și luna,
Și e preotul (cutare).
Și cu d'alba-i preoteasă,

Și cei doi luceferei,
Sunt ai lor logofeței.
Și veniră și sosiră,
La sfânta rugă mergeară,
Să se'nchine, să se roage,
Dar cel mic de grămălic,
Bate'n toacă de trei ori,
Și'n clopot de nouă ori,
Ca s'auză tot norodul,
Să vie la sfânta rugă:
Să se'nchine, să se roage,
Să le ierte din păcate,
Din păcate jumământate,
Din greșeli a treia parte.
Dar preotul
Cu-a lui d'albă preoteasă,
Cu-ai lor feși de logofeși,
Ei să fie sănătoși!

Spus de flăcăul Drăghici N. Măta-
che din com Grindu, jud. Ialomița,
în 1895.

67.—Și-l întreabă tot mereu,
Hai lerun, la mari boeri!
Boerii mari pe flăcău:
—Ce ți-e calul asudaț,
Asudaț, prin apă dat?
Ai gonit, ori ai fugit?
—N'am gonit, nici n'am fugit,
Ciuta-Lină mi-am scornit,
Nici prea mult nu am gonit.
Din câmpul Gilotrlului,
Până'n malul Oltului.
Ciuta trage cam la vad,
Eu dăduiu din jos de vad;
Cu ciuta m'alăfuraiu,
In sulită mi-o luaiu,
Pe zvântat o aruncaiu,
De pe cal descălecaiu;

¹ Refrenurile „Ler Doamnele“, se repetă după fiecare trei versuri.

² Marne=margine.

¹ Refrenurile „Hai lerun, la mari boeri“, se repetă după fie-care două versuri.

Ingenuncheiu,
De-o junghieiu ;
Zăboviu
Pân-o cojiu.

Dăduiu pielea la tăbăcari.
Sânge roșiu la ogari,
Carnea'n fârg la măcelari.
Păr negru la postăvari,
Oscioarele la dulăi,
Unghiile la păhărari,
Să facă pahare din ele,
Să bea mari boeri din ele
—Da nu-l credeți, mari boeri,
(Prunca mică mi-l pâraște),
C'are-o greacă ibovnică.
Și mi-e cale depărtată,
E cale de nouă zile,
El mi-o face în trei zile,
Da nu-l credeți mari boeri,
Cătați-l în buzunări,
Și veți da de o bazmă :
Bazmaua-i de la dânsa.
Cătați-l în degețel.
Și veți da de un inel.
Cătați-l în ișlicel,
Ișlicel de zăhărel,
Și veți găsi cununa ;
Cunună-s'ar el cu ea,
El cu ea, cu doamnă-sa!

Spus de Silimon Neagu din com.
Bucu jud. Ialemița, în luna Ianua-
rie 1884.

68.—Dar și . . . al voinic,
Hai lerum, la mari boeri,
El de când își flăcăește,
Bun căluș își hărănește,
Hai lerum, la mari boeri, !

! Refrenurile „Hai lerum, la mari boeri”, se repetă după fiecare două versuri.

D'un căluș, d'un ogăruș.
Și d'un vineșel soimel.
Eși Joi în vânătoare,
Și scornî d'o ciută-lină,
Ciuta-lină fără splină.
Dar de unde mi-o scorniară ?
Din malul Siretului.
Până unde mi-o goniră ?
Până'n apa Oltului.
Ciuta dete mai prin vad,
Dar (cutare) făr'de vad,
Lângă ea s'apropiară.
Roală ciufei că-i dedeară,
Într'o scară se lasară,
In sulicioară-o luară,
Zăbovi de mi-o coși,
Mi-o coși, mi-o despuiară ;
Luă inima și ficiaii.
Și'n buzunar le băgară.
Pielea, carnea ce-o făcea ?
Pielea'n târg la tăbăcari,
Carnea'n târg la măcelari,
Părul pe la trăistari,
Oasele la păhărari,
Să facă d'un păhărel.
Să bea la masă cu el.
La mari boeri că mergeară,
O feliță mi-l grăiară :
—Ia'ntrebați-l, mari boeri,
Ia'ntrebați-l pe (cutare).
De ce i-e calul asodat.
Asodat, prin apă dat ?
C'are-o greacă ibovnică.
Departa de nouă zile,
El mi-o face de trei zile.
De trei zile pe trei cai :
Cu unul la ea se duce.
Pe unul la ea-mi prujăște,
Pe unu' ndărăț se'ntoarce.
—Nu mi-o credeți, mari boeri !
Atunci, (cutare) voinic.

Mâna'n buzunar băgă.
 Scoase inima, ficașii.
 Și pe masă mi le-aruncă.
 --Nu mi-l credeși, mari beri;
 Cătași-l în degețel,
 Că găsiși inelul ei.
 Căuțași-l în buzunar,
 Că găsiși batista ei.

Dar și (cutare) voinic,
 El să-și fie sănătos,
 Cu-ai lui frați,
 Cu-ai lui părinți!

Variantă spusă de Drăghici N. Matache din com. Grindu jud. Ialomița în 1896 Ianuarie.

Dobre Ștefănescu

DATINE ȘI CREDINȚE

2119. Femeea îngreunată să nu dea foc nimănui, că nu poate naște, pân' n'o da cu cărbunele pe gura cămeșii.
2020. Să nu tragă de ciobote, că face greu.
2021. Să nu șadă pe sac, că pân' nu s'o da faval pe sac, nu naște.
2022. Să nu loarne nimănui, că pân' nu i-o turna acela pe mâni, nu naște.
2023. Să nu slea pe prag, că pân' n'o da cu piciorul în prag, nu naște.
2024. Să nu faie lemne pe prag, că face copilul cu buza despăcată.
2025. Să scoată cerceii din urechi, si să se descheie de toți bumbii, ca să se desfacă trupul
2026. Să nu pună ața în gât, în Sărbătorile Crăciunului, că face, copilul cu buricul după gât.
2027. Lutul de lipit după facere, nu se calcă, că-i rău de ducă-se pe pusții.
2028. La bolez să nu se șisie copilul, că-i rău de ducă-se-pe-pusții.
2029. Când merge la botez cumătra cea mare, să nu se ducă afară, că-i curg copilului urechile.
2030. După naștere, femeea nu trebuie să iasă din casă nouă zile că se deoache.
2031. La scăldatul copilului după botez se pun în scaldătoare tot felul de bunătațuri, să aibă parte de ele în viață, afară de pene de rață, să nu fie bețiv.
2032. Cu banul pus pe frunte la botez să se cumpere sare, să aibă bielșug în viață.
2033. Dacă copilul face păduchi, cel întâi se omoară pe aramă, să cânte bine.
2034. Bani dăruiți copilului la luatul din păr, i se dau când se

duce ziua întâi la școală, și să lase se cumpere ce va vrea el, de care va și avea mai mult parte în viață.

Din Sălceni-Tulova.

Pr. Gh. V. Șuşnea

2035. Să nu calci pe tăvălitură de cal, căci nu mai crești; iar dacă ai călcat, să scuipi pe dânsa.

2036. Când șede cineva culcat, să nu-l pășești, iar de l-ai pășit, să-l despășești, căci nu e bine.

2037. Când cineva pune o cloșcă, e bine să se împrumute, căci îi merge bine.

2038. Până nu pui cloșcă, să nu împrumuți ouă, căci nu poți crește puii.

2039. Primăvara, când vezi întâiul miel negru, îți merge rău sau te îmbolnăvești.

2040. Când începi să semeni, e bine să iei o sliclă de aghiazmă și s'o îngropi pe tarla.

2041. Când te întâlnești cu un preot, să-ți inozi cureaua sau batista, altfel îți se întâmplă ceva rău.

2042. La omul care se dau (latră) câinii fără întrerupere când intră în vre-o casă, se zice că e un hoț sau că îți-i dușman.

2043. Nu e bine să citești culcat.

2044. Când cântă caragața îți vin oaspeți.

2045. Tot așa când merge pe brânci cineva.

2046. Când se întâmplă ca în ziua cununții a o pereche de oameni, să le moară vre'una din rude, zice că cei ce s'au cununat, nu vor avea traiul bun.

2047. Dacă bagi o așchie sau jugul boilor în foc, acel care a băgat-o nu poate să-și dea sufletul până nu i se pune o așchie de jug la cap.

2048. Să nu mânânci în sfinșiala soarelui, că faci *frâne*.

2049. Să nu calci pe lârătură de cal morți, căci faci bătăături la picioare.

2050. Mai înainte de a pleca, de se întâmplă să scapi din mână vre-o cană sau altceva, îți merge rău.

Dăeni-Tulcea.

C. Frecuș

BOLI LA OAMENI LEACURI ȘI DESCÂNTECE.

337.— De șerpe.

Se iau 3 crenguși de alun, se pun pe rând într'o cană cu apă ne ncepută, zicând la fie-care:

¹ Descântecul publicat în no. trecut, p. 80, este cules dela *Cassandra A. Mariei*. Cu acest prilej mai îndreptăm: acea pagină, rândul 5 de jos, să se cetească *se afumă* în loc de *esafumă*, iar la p. 96 rândul 10, *Botanică*, în loc de *Cromatică*.

Tiță, etiti, pestriță. Osul ți-i de carne, carnea ți-i de os, șerpele-și bè veninul!

Cu această apă se spală locul mușcal de șerpe.

Pentru somnul copiilor.

338.—Se iea copilul sara, se duce cu dânsul la lumina ce vine dintr'o casă unde nu sunt *priminiți* oamenii (au numai o cununie). Se arată copilul cu fața înspre lumină, zicând mama aceste cuvinte:

—Du-te dragul mamei, încălzește-ți mânușile și piciorușile, lasă-ți răul tău și plânsul acolo și vin' la mama 'ncoace!

Se zice de 3 ori și copilul doarme noaptea.

E bine să nu te vadă stăpânul casei cu lumina.

339.—Se iea 9 băliguțe de cal, înainte de apusul soarelui. Se ia copilul de mână, sau în brațe dacă e mic. Se iea și o măluriță părăsită, se duce la un loc unde se vede soarele bine.

Iai câte o băliguță înconjurând copilul împrejur, pe urmă o arunci, plesnind-o cu mălura înspre soare, zicând:

—Soarele după deal, răul lui cutare în baligă de cal!

Se repetă de 9 ori.

340. Se iea copilul într'o mână și corciova într'o mână. Ajungând la poata găinilor, zice mama:

—Buna seara cucoșule!

Na-ți plânsul și răul băetului meu (sau feliței) și dă-mi somnul și hodina nevestelor tale! Iai câteva pene de pe jos, și se afumă copilul.

Se zice de 3 ori și se afumă tot de 3 ori.

Dela presviteră Ana I. Teodorescu, Lunca-Vânători, Neamț.

341.—Cum se descuie lacata.

Leac contra incuierii la om ori vită. Se pune apă ne 'ncepută într'o strachină. Iai o lacată în mână cu cheie și vârandu-le în apă, zici:

—La fântâna lui Iordan,

Sunt 3 fete de Jidan,

Una 'ncuie, una descuie, una dă drumul apelor!

Se descuie lacata în apă de 3 ori. Cel bolnav, bea apă de aceea și se spală.

De la mătușa Safta lui Ioniță Gânju din Nemțisor, Vânători-Neamț.

Arestifa Al. Moisei

342.— De bubă rea.

Sfânta Maria mare,
 S'o suit pe-un deal mare;
 O făiat un cal mare,
 Ş'o făcut un praznic mare.
 Pe toate bubele le-o chemat:
 Toate, câte-s pe faşa pământ-
 Le-o ospătat şi adăpat: |tului,
 Numai pe buba cea rea n'o
 chemat-o,

Ea s'o suparat foarte lare,
 Incât vârful i-o crăpat,
 Tulpina i s'a uscat.
 Aşa să cheie,
 Şi să răscheie:
 Ca roua de soare,
 Şi scuipatul din picioare.

Se afumă, când se descântă, cu pânzătură, cânepă în cânepă.
 De la S. Istrate, Frumoasa-Tazlău, Neamţ.

343.— Pentru încuere.

Pentru ca să-şi treacă de incuere, să bei de trei ori pe zi, cel puţin o jumătate de lună: dimineaşa, seara şi la amiază, înainte de masă, câte-o litră de *opust*, nefert, (lapte din mulsoarea de-a doua). Se mulge vaca înlăi, se dă vişelul a doua oară, şi se mulge. Acesta-i *opust*. El e mai gros şi mai untos, de cât cel dinlăi.

Dela G. Plăcintă, Nemţşor-Neamţ.

A. Moisei

344.— De deochiu.

Sub răchita răsădită,
 Şede o fată despletită,
 C'un ochi de foc,

Şi cu unul de apă.
 Şi-a stâns ochiul cel de foc,
 Şi-a aprins pe cel de apă.

Cum s'a stâns ochiul acel de foc, aşa să se stângă deocheturile şi pociturile dela N. şi el să rămână curat şi luminat ca Maica Domnului ce l'a lăsat.

Se descânta în apă cu o trestie aprinsă, care fiind băgată în apă, se stânge din ce în ce.

345. De bube dulci.

Se descântă cu o baligă de cal, ungându-se gura cuptorului şi descântându-se ast-fel: «Soarele după deal, bube dulci în baligă de cal.»

Se descântă de nouă ori când apune soarele.

Ghergheşti-Miceşti, Tutova,

G. Boghiu

346.— De înculat.

La fântâna lui Iordan,

Nouă fete de jidan.

Trei încuiă,
Trei descuiă,
Trei cu sapile dădeă,
Toate vinele lui N. slăbiă.

347.—De deochiu.

La o salcie răsădită.

Sede-o față logodită.

Cu un ochiu de foc,

Și c'unu de apă.

Cel de apă stinge pe cel de foc

Să rămăe alb și luminat.

(Se descântă și la *albine*).

348.—De gușter.

Stolnic pomelnic,
Stolnic pomelnic,
Se făcu o nuntă mare,
Toți gușterii îi chemară.

Numai gușterul N. nu l-a che-
[maț,

Și el s'o mânia și 'napoi o daț.

Dăeni-Tulcea.

C. Frecuș

349.—De obrinteală.

S'a dus omu negru, ș'a făial un copac mare negru; omu negru s'a dus la casa neagră, și-a făcut cărbuni negri, și s'a dus la ți-ganu negru ș'a făcut un plug mare negru; l-a dus omul negru la casa neagră și a înjugat boi mari negri ș'a pus jugu negru, boilor negri și s'a dus pe câmpia neagră ș'a tras brazdă neagră, ș'a sâmnănat porumb negru ș'a *ogărit* porumbul negru ș'a cules porumbul negru și l-a dus la casa neagră ș'a curat porumbu negru, și l-a dus la moara neagră, a măcinaț mălai negru ș'a venit la casa neagră ș'a făcut mămăligă neagră ș'a pus la obrin-teală N. și-a fugit obrinteală.

Auzită de la N. Girlean. Brebu.

350 —Descântec de junghiu.

Fugi junghiu că te junghi; de-o fi de dimineață, și de prânz și de seară, să iasă și să se ducă pe pustii; acolo sunt mese înlinse, pahare cu vin pline, făclii aprinse; acolo e locul vostru, unde popa nu toacă și cocoșul nu cântă și oaia nu sbiară și cănele nu latră și porc nu guifă, și vacă nu rage, și vrăbii nu ciripesc, acolo este locul vostru.

V. Vermeșanu

U R A Ţ I E

52 - *Iertăciune, pe filele unei cărți vechi (c. 1820).*

Mai mare[le] șe prea purlenecul (= *puternecul*) D[u]mnezeu în-tru sfatul înaltu șe minunatū lucru, dă[n]tăi au făcutū ceri șe pământu șe au înfrumoșatū ceri[ul] [cu] soarel[e] șe cu luna șe

cu stelile de lumină zio șe noaptea iară pământul cu verdeața șe cu tot felu de lucru. Și văzu D|u|mnenezău că nu este bine să fie pământu fără de oameni. |Și luă| D|u|mnenezu din pământlū și au zidit pre strămoșul nostru Adam, din opt părți: trupul din pământ, oasele din piatră, sângele din mare, ochi|l| din soare, cugetul din lumină, pricepirea din nour, înțelepciunea |din| văz-duhū. sufletul de la duhul sfânt. Și văzu D|u|mnenezu că nu iaste bine a fi omu singur pre pământ, ci au adormit pre strămoșul nostru Adam, ș'au luat din clo|asta lui și au zidit pre strămoașa noastră Eva. Iar strămoșul nostru Adam deacă s'au sculat din somnū au văzut pre strămoașa Eva ș'au cunoscut, și i-au părut bine și au zis: Mulțămescu-ți |ie, Doamne, Dumnezeul meu că am văzut os din oasele mele, și trup din trupul meu. Pentru aceea va lăsa omul pre tatăl și pre mamă-sa și să va lipi de so|liia sa și va fi amândoi un trup. Și tinse D|u|mnenezu mâna cea puternică, ș-au blagoslovit pre dânșii și le-au zis: creșteți și vă înmulțiți și împleți pământul, ca stelele cerului și ca nisipul mării și umpleți pământul și stăpâniți pre dânșul! Și pentru aceea trăgându-se neam și în neam și din rod până în rod până ajunsem și la cești doi cucernici fil ai dumneavoastră, carea să pleacă cu genunchii la pământ și să roagă dumneavoastră să-i ertați și să-i blagosloviți, precum au blagoslovit D|u|mnenezu nunta în Cana-Galilei|l| de au făcut apa vin. pentru că blagoslovenia părinților, întărește casele fiilor, iar blestemul răsipește casele fiilor. Și stând în genunche iar să roagă dumneavoastră, să-i ertați și să-i blagosloviți, pentru că nici o dată nu să roagă omul cu inima curată la Dumnezeu că i-ar da D|u|mnenezu, ci iarăși stând în genunche să roagă dumneavoastră să-i iertați și să-i blagosloviți, precum au blagoslovit Dumnezeu pre Avram cu Sura, și pre Iacov cu Rahila și pre Moise cu Anisefta. Aceia blagoslovenie să fie în casele fiilor acestora, a naști coconi și a crește și să aveți a vă bucura și a vă veseli de ve|dere lor...|.

Originalul la păr. Iosif Voiculescu, com. Dragodănești, jud. Dâmbovița: o foaie ce făcuse parte din legătura unei cărți. Urației îi lipsește sfârșitul.

Al. Saint-Georges

C Â N T E C E

2267.—Foaie verde matostal,
Să-ți spun drept și-adevăral,
Și cu sufletul curat:

Câte lacrimi am varsat,
Făceam o fântână'n sal,
Fântână cu cinci izvoare:

Două dulci și trei amare,
Să bea dușmanii să moară,
Să bea și dușmanca mea.
Să s'aline gându'n ea;
Să s'aline, să se arză,
Ce-o vedeă să nu mai crează!

2268.—Jelui-m'aș și n'am cui,
Jelui-m'aș codrului,
Codrul are frunza lui,
Și nu crede nimănui;
Codrul are crengi plecate,
Și la dânsul n'am dreptate.
Jelui-m'aș câmpului,
Câmpul are peliniță,
Nici la dânsul n'am credință.
Câmpul are iarbă verde,
El pe mine nu mă crede.
Jelui-m'aș casei mele,
Casa mea-i plină di jele,
De jos și până'n podêle!

2269.—Foileana bobului,
Streinel ca mine nu-i,
Decât puiul cucului.
Când îl lasă mama lui
In mijlocul codrului,
Și'n calea pustiului!
Străin sunt. Doamne, pe lume,
Ca și-o floare din pădure,
Străin sunt, fără de mamă.
Ca și câmpul fără mană;
Străin sunt, fără de lată.
Ca câmpul bălul de piatră;
Străin sunt, fără de frați.
Ca și munții fără brazi;
Străin sunt făr'de surori,
Ca și câmpul fără flori.
La casa străinului,
Ca la umbra spinului:
Dinafară-i văruiță,

Dinăuntru-i otrăvită;
De ce dai să te umbrești,
Mai lare te dogorești;
Dar casa mămuței mele,
Dinăuntru-i fag, de miere!

2270.—Cine-i streinel ca mine?
Numai mierla din pădure,
Dar nici dânsa nu-l străină:
Clocește și scoate pui,
Și-și face vecini destui;
 Și mai are,
 Tot mai are,
Tot pe sturzul văr primare
Și pe cucul verișor,
Și-și trece de-amar și dor!

2271.—Foicică mărăcine,
Salule, eu plec din tine,
La dușmani le pare bine,
Numai mie-mi pare rău,
C'am lăsat trei mândre'n el:
Una'n deal și una'n vale,
Cu gurița de migdale;
Una'n vale, una'n deal,
Cu gurița de zahar,
Și una peste pârâu,
Zice lumea, zic și eu,
Că moare de dorul meu!

2272.—Foaie verde matostat,
Când am ieșit eu din sal,
Ziua bună mi-am luat,
Dela fir de mintă creață,
Dela părinți cu dulceață,
Dela frați, dela surori;
Dela grădina cu flori,
Dela părul cel cu pere;
Dela veri și dela vere;
Dela fir de lămâiță,
Dela fete din uliță;

Dela fir de busuioc,
Dela flăcăii din joc!

2273. Foiliță și-un pelin,
Rău-i maică prin streini,
Ca vara desculț prin spini!
Streinii se pun la masă,
Eu le (în lumina'n casă;
Mă pun și eu să mânânc,
Lacrămile'n gură-ajung,
Când să 'mbuc a doua oară,
Lacrămile dau năvală!

2274. Pagubă c'am 'bătrânil,
Că de zile nu-s de mult,
Ci necazul m'a mâncat,
De când eu m'am însurat!
Cum în lume să trăesc,
Că n'am mamă, n'am nici tată,
Gândești c'am crescut din piatră;
Că n'am frați. că n'am surori,
Pare-ți c'am căzut din flori;
Nici n'am neamuri, nici vecini,

2275. Cugeți c'am căzut din strini
Mâncatu-s, Doamne, de strini,
Ca iarba de boi bătrâni;
Și mâncatu-s și d'ai mei,
Ca iarba de boi șurei,
Călcatu-s, călcatu-s lare,
Ca tina de primăvară,
Când o calcă multe cară,
De care vașcăonești,
Ori de boi împărătești.

2276. Maică, inimă de piatră,
Mai scoboar' din cer odată,
Să vezi traiul ce-l trăesc,
Să vezi cum mă chinuesc!
De-aș ști, maică, că-i veni,
Drumul ți l-aș pardosi.
Cu aur și cu-argint.

Să vii, maică mai curând:
O zi bună, zece rele,
Așa trec zilele mele!

2277. Frunză verde trei grănate,
N'am avul în lume parte,
Nici din soră, din din frate,
Numai din străinătate.
Nici din frați, nici din surori,
Numai din negrii străini.
De streină, ce-s streină,
Mare apă nu mă mână;
De săracă ce-s săracă,
Mare apă nu mă'neacă.
Și-s streină ca și-un cuc,
N'am milă unde mă duc.
N'am milă, nici o miluță,
Că n'am față, nici mămuță.
Singură-s și străinuță,
Căci nici cucul nu-i strein,
Cu merla îi văr prea bun.,
Și pupăza-i surioară.---
Bucovină, Bucovină,
Vai, străină, ești streină.

2278. Foaie verde și-o lalea,
Maică, măculița mea,
Când erai cu mine grea,
Tare bine-ți mai păreă!
Dar de când m'ai creștinal,
Mult, mamă, m'ai blăstămat;
Și m'ai blăstămat cu foc,
Să n'am în lume noroc.
Dare-ar dracu'n el noroc:
De l-aș prinde, să-i dau foc!
Și m'ai blăstămat cu pară,
Să umblu din țară'n țară.
Ș'apoi verde trei masline.
Cine-i mai strein pe lume?
Numai cucul din pădure!
Numai puiul cucului,

Rătăcit de mama lui,
În mijlocul codrului,
Fără aripi, fără pene,
De n'are nici o putere!

2279. Străinel sunt, vai de mine.
Mult ca cucul din pădure,
Și-s strein, și-s supărat,
Că mă văd înstrăinat,
De satul meu depărtat.
Și mă port tot mânios,
Că-s la nimeni de folos,
Ca un pom la drumul mare,
Unde trece orișicare,
Și folos de el nu are,
Că e pom neroditor,
Și nu face vara flori,
Nici umbră la călători!

2280. Păsăruică cu cunună,
Nu-mi cântă sara pe lună,
Că inima mea nu-i bună,
Că-i încinsă cu curele,
Și-i plină de-amar și jele,
Ci te du, pasere mândră,
În pădure și lol cântă.
Pe cine-i aveă mânie,
Blastămă-l, strein să fie,
Că nu-i trebue-altă sfoară,
Ca străinătatea'n țară;
Și nu-i trebue-altă funie,
Ca străinătatea'n lume!

2281. Foaie verde grâu mărunț,
Latu-i Prutul și adânc,
Câtu-i de lat și de-adânc,
Mă mir eu cum l-am trecut.

L-am trecut,
Cu meșteșug,

Pe trei snopușori de stuț,
Când eram la jumătate,
Puica mă plângea de moarle

Surorile pe de-o parte,
Din ochi negri lăcrămă,
Și din gur' așa zicea:
--Nicule, Nicșorule.
Sămână-ți-aș numele
Pe toate drumurile,
Să răsară florile,
Pe toate cărările,
Să culeagă fetele!

2282. Frunză verde vioreă,
De-ar ști, neică, cineva,
Cum mi-i mie inimă,
Ar sta'n loc și s'ar miră.
Cu milă m'ar întreba:
-- De ce ți-i inima rea?
-- Is strein ca pasărea.
Milă n'am la nimenea,
Și-s străin ca puiu de cuc,
Milă n'am unde mă duc

2283. Striior mai sunt pe lume,
Floare ruptă din grădină.
Dar nici ea nu e străină,
C'o poartă fetele'n mână!
Striior mai sunt pe lume,
Cuculeț de prin pădure,
Dar nici el nu e striin,
Că ouă și scoate pui,
Face tovarăși destui!

2284. Foaie verde de dudău,
Trenule, sufletul meu.
Blestemă-te-ar Dumnezeu,
Nici mai bine, nici mai rău,
Numai cum oi zice eu:
Să nu ai parte de roate,

De roate,
Și de obade,

Și de șina de sub roate,
Șuruburi să se desfacă,
Vagoanele să se spargă,
Când ți-a fi lumea mai dragă!

Zis-a luna către soare,
 C'a venit Dunărea mare.
 —Las' să vie,
 Să mă mâie;
 Că n'am tată să mă ție,
 Nici mamă, să mă mângâie,
 Că n'am frați să mă grădească,
 Nici surori să mă plivească,
 M'a'mplul buruenile,
 Și m'au păscul oile.
 Să fi fost de-o viță rea,
 Oile nu mă păștiă,
 D'aș'om fost de-o viță bună,
 Și m'a scos din rădăcină!

2285. Frunză verde odolean,
 Toală lumea-i dintr'un neam,
 Numai eu pe nimeni n'am;
 Toți au frați și cu surori,
 Numai eu căzut din nori.
 Toți au frați și surorêle,
 Numai eu căzut din stele,
 Toți cu frați și cu soție,
 Numai eu ca cucu'n vie.
 Toți cu tată și cu mamă,
 Numai eu stau să-mi fac samă!

2286. Păsărică de pe lac,
 Nu mă blestema să zac,
 Că n'am pe nimeni cu drag,
 Să-mi pue mâna la cap,
 Să mă'ntrebe de ce zac.
 Păsărică de pe Jii,
 Da' de neicuța ce știi?
 —Bea la vin și mănăcă pâine
 Și gândește tot la tine!

2287. Și-am zis foaie și ună,
 Mă duc puică'n Neicovă,
 Unde-i codru ca sârmă,
 Și frunza ca parauă,
 Puică, puiculița mea.

Spală-mi năirămioara mea;
 Mi-o'ntinde pe-o piatră mare,
 Cu crucița către soare.
 De-i vedea că se'nălbește,
 Mai trage puică nădejde:
 De-i vedea că s'a'nnegrit.
 Trage nădejde'n pământ!

2288. Foicică păpădie,
 Cântă-mi, cruce, numai mie,
 Pân' la anul, cine știe,
 Poate plec în haiducie,
 Poate mor, poate trăesc,
 Poate mă îmbolnăvesc,
 Ori pe mândruța jelesc;
 Poate trăesc, poate mor,
 Nu știi! Omu-i călător!

2289. Frunzuliță lin, pelin.
 Ce-mi ești, cucule, hain,
 Nu cântași vara deplin
 Cântași vara jumătate,
 Și-o sbughiși în altă parte.
 Veni luna lui Sâmpietru,
 Mi-a'necat cucul bungetul,
 Și păsăreaua,
 Vâlceaua,
 Și mândruța poteceaua!

2290. Frunză verde de masline,
 Arsă-i inimioara'n mine.
 Arsă-i, arșă-i, la oricare,
 Dar nu-i ars' așa de tare;
 Arsă-i, arșă-i la oricine,
 Dar nu-i arșă ca la mine,
 Că la mine-i arșă rău,
 Știe unul Dumnezeu!

2291. De amar și de pelin,
 Sufletețul mi-este plin:
 De scârbă și de durere,
 Inimioara'n mine pier!

2292. Cântă-ți, lele, cântecù,
 Că mi-i drag ca sufletù;
 Cântă-ți, lele, dorul tău,
 Că-i pornit odal' cu-al meu;
 Cântă-ți, lele, jalea ta,
 Să-mi jelească inimă,
 De când băteam cărarea,
 Și ne spuneam durerea;
 De când băteam colnicù,
 Și ne cântam cântecù!

2293. Foaie verde bob de bob,
 Cucule de Topolog,
 Coboară din deal în Oll,
 De mi mai potolește-un foc!
 —N'am ce foc să-ți potol^olesc.
 Nici n'am glas să-ți hăul^esc.
 Că mi l-a lăut mândra'n crâng
 Când eram copilaș mic
 Ș'acù n'am cu ce să-ți cânt!

2294. Ș'apoi legea brad ciungit,
 Ce te legini fără vânt?
 —Dar cum nu m'oiu legână
 Că mi-i putredă tulpina,
 Și mi se zboară inima!

2295. Floricică floare-albastră,
 Dela deal de casa noastră;
 Dela deal de floricică,
 Pasc caii lui Ionică;
 Dela deal de caii lui,
 Doarme singur dumnealui.
 Murgul paște și nechează
 Ion doarme și visează,
 Ce fololos de visul lui,
 Dacă nu-i și nu-i și nu-i
 Norocul la vremea lui
 Și omul la locul lui!

2296. De-ar ști omul ce-ar ajunge
 Tot ar suspină și-ar plânge;

De-ar ști omul ce-ar păși,
 Mai din pripă s'ar păzi,
 Nici din casă n'ar ieși!

2297. Foaie verde trei masline,
 Eu mă duc, măicuță'n lume,
 Inimioara mea rămâne.
 Iea-o, maică și mi-o strânge.
 Și mi-o strânge și mi-o leagă,
 Într'un colț de basma neagră!

2298. Numai foaie antonică.
 Cine are-o ibovnică.
 Știe luna când se urcă
 Și noaptea cât e de mică
 Cine-a avut și-acu n'are,
 I se pare
 Noaptea mare
 Și pernuța drob de sare!

2299. Pelin beau, pelin mânânc
 Pe pelin sara mă culc;
 Dimineața când mă scol,
 Cat la cofă să mă șpăl;
 Cat la cofă apă nu-i,
 Sticla cu pelin în cuiu!

2300. Frunză verde trei alune,
 Cine n'are scârbă'n lume,
 Vie să-i dau dela mine,
 Cine scârba mi-ar luă,
 Și cămeșa eu i-aș da,
 Și sumanul de pe mine,
 Numai să n'am scârbă'n lume!

2301. Cine are noroc mare,
 Pune piatră și răsare;
 Eu am pus și busuioc,
 Și n'a răsărit de loc!

2302. Și iar verde liliac,
 Largă-i lumea, eu nu 'ncap;
 Nimănuia rău nu fac,

Că de-aş face rău cuivă,
M'ar prinde şi m'ar legă,
Şi'n temniţă m'ar băgă

2303. Foaie verde trei alune,
Câte focuri ard pe lume,
Nici unul nu arde bine,
Cum arde inima'n mine.

Frunză verde şi-o lălea,
Sărmana inima mea,
Iar prinse a mă durea,
Vai de ursitoarea mea!

Nu mă doare,
Cum se doare,
Mă doare,
Aşa de tare.

De nu pot sta pe picioare,
Nici călare, nici pe jos,
Cum e omul păcătos!

2304. Of, inimă, inimioară,
De te-aş măcina pe moară,
N'ai mai fi cum ai fost jară.
De te-aş măcina pe Pruf,
N'ai mai fi ca dedemult.
Inimă, pământ şi lut,
Multe *afuri* mi-ai făcut,
Că de *afurile* mele,
Şi lui Dumnezeu i-i jele!

De prin mai multe părţi

T. Pamfile.

2305.—Foaie verde lozioară,
Sub poala de luncuşoară.
Ion muştră o fecioară:
—Bădişă, nu mă muştra,
Că nu este vina mea,
Şi-i vina măicuşii mele,
Căci ea m'a făcut frumoasă,
De iubesc voinici din plasă.
Şi m'a făcut bălăioară,

De iubesc voinici din ţară,

2306.—Frunză verde şi-o năgară
Dragă mi-i noaptea de vară,
Că dorm nevestele afară;
Eu mă duc să le deştept,
Şi le' ntreb, de mă iubesc.

2307.—Ghiţor, mustaţă rară,
Ce fi-am hotărîl aseară,
Să-mi scoţi şaua din camară,
Să mi-o pui pe prisp' afară.
Ca s'o bată vânt de vară,
Să mi-o bată la oblânc,
Să vină murgul din câmp,
Să-l inching şi să mă duc.

Auzite dela felele Olimpia şi Cle-
mensa Dumbravă, Miceşli-Tutova.

Gh. Boghiu

2308.—Bate vântul Oltului.
Pe deasupra codrului;
Bate vântul brazi şi meri,
Şi desparte fraţi şi veri:
Bate vântul brazi şi fragi,
Şi desparte oameni dragi.
Pe noi cin' ne a despărşit,
Fi-i-ar moartea din cuşit.
Să moară nespovedit,
Şi de popă ne citit.

2309.—Marişică de la munte,
Nu lăsa părul pe frunte,
Că fi-or eşi vorbe multe.
—La' să-mi iasă că nu-mi pasă.
M'a făcut maica frumoasă.
Şi mă ţine' nchisă'n casă,
Cu ochi negri la fereastră.

2310.—Şapte săptămâni în post,
De când la mândra n'am fost:
Să mai treacă trei din dulce,
Şi la mândra nu m'oi duce.

2311. -- De cine mie mi-e dor,
De Ghică și de Ion.
De Ion ca de Ion,
Dar de Ghică mă omor.
Că-i miroase gur' a somn,
Și buzele' a micșunele,
Mușcar'ar *jaica* din ele,
Ca dintr'un fagur de miere.

2312.--Mai incet, mai binișor,
Am o bubă la picior,
M'am tăiat într'un cosor,
Și cosorul ruginit;
M'am tăiat de m'am lopit.

2313.--Nevasta cu ochii verzi,
Nici odată să n'o crezi.
Când o zice zău și zău,
Atunci tu s'o bași mai rău.

Corabia-Romanași,

Gh. Constantinescu

2314.--Foaie verde de negară,
Sfântă e ziua de vară,
Se culcă mândrele-afară,
Și bărbajii-s duși în țară,
Vin băeți la ele sara,
Și mi le gădesc în cergă.
Și slau cu ele de vorbă.
Dar acum de când a nins,
Toate mândrele s'a'nchis,
S'au inchis toate la sobă,

Nu mai ai cu ele vorbă,
Că-ți face spinarea lobă.

2315.--Băeții din alle părți,
Sunt ca niște logofeți,
Cu căciule slogoșate,
Și cu haine roși pe spate,
Și mustăți de varvaric.
Cum stă bine la voinic.

2316.--Foaie verde sămulastră,
Se mărită loana noastră,
Se mărită și ne lasă,
Cu inima friptă, arsă.
Ioană nu te mărita,
C'a' nflorit tămăioara,
Și n'are cine-o purta!
--Lasă, neică, să' nfiorească,
C'oi purta-o și nevastă,
Dacă mi-a fost mintea proastă.

2317.--Foaie verde sălcioară,
Niște friguri mă omoară.
De friguri zaci și te scoli,
De dragoste zaci și mori.

2318.--Cine are față mare,
Să nu prea-i pue zorzoane.
Că cu zorzoanele ei,
Mă face vara să piei.

Jud. Vâlcea. C. Daniilescu

DE-ALE COPILOR

459.--Pocnetul subsuoară.

Când copiii se joacă într'acest fel, așează mâna dreaptă subsuoară având fața către trup și ținând-o lipită bine de el. Cu mâna stângă, ce o rădică îndoit de la cot, lovește în șir de mai multe ori, pe mâna dreaptă. Prin lovire s'aude, un sgomot, o pocnitură. Copii îi zic, strănutatul cailor, sau că fac cum face calul. Uneori acest joc e însoțit, de mersul într'un picior și când se iau la întrecere, țin pân' să trudesc de-al binelea.

460.—Ca huhurezul.

Copii strâng pumnul în formă de cuc¹ potrivit deschiderea degetelor cele mari și arătăloare, iau pe celelalte închizându-le bine. Apoi suflă. Prin suflare, cari o fac în răstâmpuri, s'aude un sunet plăcut. Copiii zic atunci, că fac ca huhurezu: că, sunetul, face: hu... hu... hu! hu... hu... hu!..

Când is mai mulți, fac pe rând ca huhurezii, îngânându-se. Și potrivesc așa fel cântecul, că totul pare un cântec plăcut și pentru alții ce-i ascultă.

¹ Uneori în loc să facă în pumn ca huhurezu, fac într'un ulcioraș, făcut din pământ galben numit cuc. El îi goi înăuntru; iar la o parte are o vrană. Sufând, produce un șuerat gros.

461.—Toți într'o bortă.

Fiecare la borta lui.

La acest joc rolul cel mare îl are atenția, iușala mâinei și dibăcia.

Pe o scândură ori pe o masă se face în mijlocul ei un cerc mare cu cretă ori cu altăceva. Lângă dânsul și pe margini se fac alte cercuri mai mici (borte). Se fac atâtea cercuri câți jucători sunt. Fiecare jucător ține degetul arătător dela mâna dreaptă în cercul lui (borta lui, cum îi zic băeții), la începutul jocului, cercul din mijloc rămâne gol. Unul dintre jucători n'are bortă (cerc); el e comandant, căci conduce jocul. Cercul cel mare numai la comandă trebuie să fie umplut cu degetele tuturor jucătorilor. Jocul se face prin comandă, mutându-se degetele din cercurile mici în cel mare. Cel ce comandă jocul zice repede: «Fiecare la borta lui, toți într'o bortă» ca se producă zăpăceală. În acest timp, comandantul mută degetul arătător al mâinei stângi depe marginea scândurei, în borta din mijloc și viceversa. În mâna dreaptă are o balistă ori altă ceva făcută iușcă (nod). Cei ce nu-s atenți, ori întârzie la mutatul degetului la comandă, din borta'n bortă sunt pedepsiți după greșală: cu 1—3 iuși la palmă. Pe comandantul o pot face pe rând, ori după înțelegere, fiecare dintre jucători. Acel jucător însă e mai dibaciu, care prin iușala comenței, purtarea degetului, pe scândură, invers cu comanda, și zăpăcește mai mult pe jucător—acela-i mai bun,— și copii atunci fac mai mult haz, de cei ce se pedepsesc. Nu-i vorbă, că le vine rândul la fiecare și la pedeapsă, cu toate că ei caută să fie cât de băgători de samă.

Din Nemțisor-Neamț: știul dela Iași.

A. Moisei

462.—Arza

Barza,
Joia dimineața,
Împunge cu acu',
Du-te la dracu!

463.—Iancu merge la vânat,
Iancu singur s'a împușcat,
Ș'acum stă întins pe masă,
Ca o floare de mireasă!

464.—Ala ripu, ripu,
C'a murit Dumitru,
Pe-o scândură lată,
Cu buza crăpatăl

465.—Uni, doni, trini, pani,
Cinci carnușca,
Paparuşca,
Tirichi, pichi.

466.—Ace, pace, dobitoace,
Nu lăsa porcu' să c.ce,
Nici în drum, nici în cărare,
Numa'n nasu' dumitale.

467.—Ala, mala,

Portcocală,
Treia, ruga,
Tușuruga,
Solomon.

Socotoñ,
Cât îi chila de sopen,
Trei lei și-o pară
Alunică pe tablă.

468.—Una mija, mașică.
Sabia cu tatică,
Limbrici,
Cofilici,
Ieși afară boș.

469.—Șade ursul¹ pe salteă,
Și poștește o cafeă,
O cafeă cu caimac,
Hopai șupai și-un gândac.

470.—Und' te duci, băbuță?
La bisericuță!
(Le repetă copii în jocuri)

Pr. D. Furtună

¹ Unii zic: Turcul.

O SAMĂ DE CUVINTE

2941—2972.

Prodaciu, prodașiu==cel trimis înaintea unei armate, pentru a strânge pâne (provizie).

Îngurluet==încurcat, trăește ne legitim.

Guz==om prost, făcut, îndărătnic.

Năsălnic==abraș, rău, cârcotaș.

Ceacadae, șeacadae==om nesuferit, nestatornic, în înțeles de baljocură.

Colotan, colotancă==pantalonar, în baljocură celui sau celei ce și-a lăsat portul și obiceiurile curate gospodărești și a împrumutat pe cele orășenești.

Godârvaci, codârvaci==oameni porcoși, necuviincioși, ca baljocură pentru cei ce-și trag obârșia din Ruși.

Estăc, estec==răsadniță de zarzavat.

T. Popovici

Trăzvit—s'a trăzvit (mâncarea sau băutura), s'a stricat.

Treasc—gunoaie de paie sau de fân.

Treșuchial—om cam pe-o ureche, nebun.

Troonoc, luhoc, luonoc—gunoaie de paie sau de fân, strânse cu mătura și amestecate cu țărană.

Tulnic—cu mințile duse, cu creierul turburat.

A lupăngi—a bate pe cineva, cu pumnul.

Țāvloae—retezătură de trestie, de pană de pasăre, de luger de cereale.

Țāuaș—Om care nu uită răul pe care i l-ai făcut.

Urduburdu—cum o fi, prost. *Curătură urduburdu*, cum a dat Dumnezeu.

Udrubă, udubae, udubleajă—femeie sau fată voinică, din plin.

Upit—fără putere, din cauza nemâncării, leșinat.

Vărlav—copilaș cu putere, sănătos și viu.

Vășman—om înalt, osos și puternic.

Vășpan— » » » » »

Vrașilă, a vrășuli—a împrășfia, risipi.

Principele Ferdinand, Teleorman.

Pr. Fl. A. Drăghici.

P L U G U Ș O R

22.—Plecarăm într'o sfântă joi.

Cu plugul cu 12 boi.

Boii dinainte,

Cu coarnele poleite,

Boii din mijloc,

Cu coarnele de foc;

Boii de la roate,

Cu coarnele' mbelciugate.

Boii streinei,

În coadă cudâlbei.

Să aibă neica parte de ei.

Trăsniți măi!

hăi...

Cu plugul *ferecat*,

Cu *caleni* de fer legat,

Cum este bun de arat.

Eșirăm la câmpul mare,

Cam în răsărit de soare,

Și pământul măsurarăm,

Măsurarăm și-l ararăm;

Joile, văile,

Miercurile, șesurile,

Că așa ne-au fost locurile.

Trăsniți măi!

hăi...

După ce-l ararăm,

Îl grăparăm,

Și grâu curat sămănarăm,

Grâu de vară cu năgară,

Să răsără'n primăvară.

Trăsniți măi!

hăi...

Am mai ura, am mai ura,

Dar nu suntem de ici, de colea,

Suntem de la munți.

Unde sunt frați mulți.

Unde paiul de grâu e mai mic,

Și Românul mai voinic.

Trăsniți măi !
hăi....
Pământul e cam uscat,
Și fiarele s'au cam ros,

Și veselie acum așteptăm,
Pentru osteneală, oaspăț luăm.
Din Vârful-Câmpului, Dorohoi.
D. Urzică

GLUME, JĂTII ȘI TACLALE

402. — Boeru-i tot boier.

Acu. ci-că 'ntr'un sat trăia un gospodar. De unde și până unde gospodarul nostru se îmbolnăvește, iar într'o bună dimineață îl găsec ai casei țapăn și rece... mort ca toți morții. Ii fac toate rânduețele creștinești și-l pornesc la groapă. Când să-l dea înăuntru, minune dumnezeiască, mortul se scoală din sicriu și începe a-și face cruce și a povesti celor din jurul lui cele ce-a văzuse pe cea lume. Ce se întâmplase? El fusese numai leșinat.

Auzind și moșieria satului—cărura îi murise soțul -de cele întâmplate și de cele ce povestește învialul, l-a chemat la curte și l-a întrebat să-i spună dacă a văzut și pe boerul ei,

— Hei, cucoană. cum să ~~nu~~ văd, l-am văzut și pe cuconașul Ș'acolo boeru-i tot boier.

-- Bine, dar cum, ce făcea? mai întreba cucoana, plină de bucurie, când auzi că și pe cea lume, boeru-i tot boier.

-- Poi, ce să facă. Cuconașul sta culcat pe un crival de fier, în mijlocul unei văpăi de foc, iar eu--tot slugă--puneam lemne și-i dam foc pe dedesubt. Vezi că oriunde, boeru-i tot boier.

T. Popovici

403. — Țiganul cinstit.

La un Crăciun Țiganul, dădu hala pe la cumătru-so, un român de treabă—și ce făcu, ce drese, ciordi o bucată bună de slănină, și-acasă la copii!

Românul se dumeri și numai aduce jândarii. Da țiganul repede când aude, isbește iute pe Piranda și pe danciul cel mic, finul românului, pe-o ușă de dindos, ia slăcina la iușală o înfașă cu scuticele danciului, o pune în albie, și începe a legăna cu piciorul. Iaca și jândarii. Caută prin pod, caută prin supat, nu găsește nicăierea. Mai caută pe-afară pe la paie, pace.

-- Să-l punem la jurământ, își dădu cu părerea românul.

— Cumelre,—zise țiganul oarecum supărat—să mănânc pe fi-nu-to din albie fript, de-oi fi luat eu slăcina.

Nimenea n'a mai avut nici o îndoială de cinstea țiganului.

Auzită dela Ion I. Tabacaru-Sălceii.

Pr. Gh. V. Șuşnea

C R O N I C A

Editări nouă a unor vechi învinuiri, din cea mai nouă cârtică a Societății „Steaua”: „Copii de țâță mor mai ales din neîngrijirea în care au fost născuți din pricina felului cum o babă neștiutoare a lăial buricul copilului cu câte o ceachie ruginită” în vreme ce „moașele și doctorii se plâng totdeauna că sătenii sunt îndărălnici”. Recunoaștem: faptul întâi se petrece la noi în țară, dar al doilea, întrebăm: e vorba tot de noi? Mai departe vin sfaturile: să se uite pentru totdeauna zicala: *asa i-a fost scris* și să se întroneze alta: *cum îți vei așterne, așa vei dormi!* Pentru aceasta este nevoie să se lese „credințele deșarte”, adică, le șliți: alergarea după babe descântătoare, bune „penoameni proșli”, nemăsuratul mare număr de duhuri, zilele de sărbătoare peste samă de multe, cărțile proaste; adăugim: cinematografile proaste, crășmele otrăvite, administrația publică mizerabilă, învățământul și clerul pe alocuri cum îl știm... Tu, țaran licălos, *pricepe* și *ocolțește* toate acestea! Ce focui negru! Ți-a mers buhul că ești *doștept* doară!

* *Universul* din 20. III. 1916: un sătean din jud. R.-Sărat, înspăimântat că nevasta i-a născut un copil cu 6 degete la o mână, i-a lăial prisosul, și se vede că din pricina curgerii de sânge, a adus moartea pruncului.

* Aceleaș gazetă, no. din 28. III. 1916: „Monitorul Oficial” ungar a publicat zilele trecute o ordonanță ministerială prin care se distruge o frumoașă și veche tradiție. Primul ministru ungar a interzic adică roșirea ouălor la Paștile din anul acesta. Cei cari vor roși ouă sau vor vinde astfel de ouă, vor fi pedepsiți cu închisoare până la două luni și o amendă până la 600 coroane. Ordonanța ministrului ungar motivează această măsură prin faptul că în Ungaria e o lipsă foarte mare de ouă, iar căle se mai găsesc, au fost acaparate de speculatorii, cari încearcă să le vândă cu prețuri fabuloase...”

* *Din scrisoarea unei colaboratoare a noastre*: „Despre descântecul de desfăcătură ce trimet, mi-a spus baba, dela care l-am scris, că nu-i allul mai bun ca el. C... dela B... în timpul când trăia rău cu C... a venit la A... la B... și acolo a adus pe femeia această dela noi din... și i-a desfăcut. Cum și-a gălit descântecul de 3 ori, a și venit C... și-a cumpărat casă în N... și s'au împăcat. De-atunci trăiesc bine. De mult o tot chem eu la mine să măie Duminecă; acum, am văzut-o că vine. l-am spus întâi c'am chemat-o să-i dea să-mi tăse ceva (că de alt-fel a fost o bună lucrătoare). Sub impresia a 5-6 pahare de rachiu, mi-a spus descântecul. Femeile aici în sat, o numesc *drăcăriță*. Știe multe de toate însă m'a rugat s'o iert că acum în post, nu-mi spune de acele, c'apoi nu se poate împărtăși, în cășlegi am să i le fur pe toate. T. P.

* „*Universul*” din 19 Februar a. c. ne aduce știrea că Soc, pentru protecția animalelor a intervenit la comandamentele de jandarmi din capitalele de județe să se ia măsuri pentru oprirea dării câinilor în lărbacă și a jocului *Cucilor* care se obișnuște prin Muntenia Luni, 22 Februarie, a doua zi după lăsatul de sec.

* In „*Viitorul*” din 12 Martie a. c. se aduce vorba despre obiceiul mâncărilor bune la Români în zilele de praznime: la praznie, la tot felul de pomeni la naștere, la Patruzeci de Mucenici ș. a. Ar fi aceasta „din pricină că poporul nostru mănâncă prea rău și prea puțin”. Deci el și-ar „inventă” singur prilejuri de a „păcătu” mâncând. Nu e exact de loc. Și cel bogat, la zile mari tot cu mâncări și cu băuturi mai bune își arată starea sufletului. Și, apoi, să se îndemne singuri la păcat, numai ai noștri nu-s. D. F.

O B O L U L

Prietenilor Revistei «ION CREANGĂ» pentru strângerea fondului

Bustul lui Ion Creangă la Bârlad

Suma adunată 1164.90

DE LA ADMINISTRAȚIE

Adeverințe. S-au primit sumele și s'au lăiat adeverințele pentru D. G. Ionescu, Brăila 9 lei 90 b., D. I. C. Pelrescu, Mărgăritești, R.-Sarat, 10 lei; *Onor. Biblioteca «D-r C. I. Israele»,* Câmpina-Prahova 5 lei, D. C. Darius, Dobreni-Neamț, 5 lei, D. N. Stoleru, Baia-Suceava 25 lei. (urmează)

Prin Redacția și Administrația revistei noastre se pot dobândi următoarele cărți folositoare:

Revista «ION CREANGĂ» An II.	—	—	—	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. III.	—	—	—	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. IV.	—	—	—	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. V.	—	—	—	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. VI.	—	—	—	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. VII.	—	—	—	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. VIII. (lipsă no. 2)	—	—	—	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. IX	—	—	—	5.—
T. Pamfile: Povestire pe scurt despre Neamul Românesc				0.20
„ Jocuri de copii I.	—	—	—	1.40
„ „ „ „ II.	—	—	—	1.60
„ „ „ „ III.	—	—	—	1.50
„ Văzduhul	—	—	—	2.00

A apărut :

T. PAMFILE

VAZDUHUL

După credințele Poporului român.

Ediția Academiei Române.

București, 1916; 180 p.

2 Lei

Se poate dobândi prin redacția revistei «Ion Creangă» Bârlad, str. Corbului.

BIBLIOGRAFIE

Delavrancea: Norocul dracului, (No. 1 din publicația săptămânală «Scriitorii Români», Director, A. Vlahuță), Librăria Alcalay & Co. București 32 pp. 20 bani.

Prof. N. I. Apostolescu: Istoria literaturii moderne, II (1866-1900), București 1916 (No. 45 din Biblioteca Societății «Steaua»), 96 pp. 20 bani.

Victor Anestin: Povestea științei, București 1906 (No. 46 din Biblioteca societății «Steaua» 96 pp. 20 bani.

Oclav Minar: Eminescu în fața justiției, Edit. C. Sfetea, București, 90 pp. 1 leu.

Al. Brălescu-Voinești: Niculiță Minciună, (No. 2 din publicația săptămânală «Scriitorii Români»), Librăria Alcalay & Co. 32 p. 20 bani.

Domniei-sale
Domnului

Artur Gorovei
Comuna Folticea
Județul

prin Oficial

apărul:

T. PAMFILE

Mitologie românească :

I

DUSMANI SI PRIETENI AI OMULUI

Ediția Academiei Române

400 pp.

3 lei

Câteva exemplare se pot dobândi de la autor, Bârlad str. Corbului.

MIRON COSTIN

Revistă de cercetări și mărturii istorice. Anul IV, No. 3 pe Martie 1916, cuprinde :

† REGINA ELISABETA.—T. Pamfile.

POMELNICUL MANĂȘTIRII GORGOTA.—Alexandru A. Vasilescu.

O CONDICĂ VECHIE.—Al. Rosetti.

DOCUMENTE.—D. Apostol, Artur Gorovei, Al. Saint-Georges.

INSEMĂNĂRI.—C. N. Mateescu.

CRONICA.—T. Pamfile: G. Giurescu: Despre rumâni. — Pr. Dr. Alexandru Cziplé: Documente privitoare la Episcopia de Maramurăș.

ILUSTRĂȚIUNE.—Regina Elisaveta cu Domnița Maria.

Abonamentul anual 5 lei.

Redacția și administrația în Bârlad, str. Corbului

<https://biblioteca-digitala.ro>

Ion Creangă

Revistă de limbă, literatură și artă populară

APARE O DATĂ PE LUNA

CUPRINSUL

T. Pamfile.— Sibile și Filosofi în literatura și iconografia românească.

M. Lupescu.—Plugușor.

Dobre Ștefănescu.—Colinde.

V. Moisiu, S. P. Colibași, C. Rădulescu-Codin, Pr. D. Furtună.—Povestiri și legende.

Pr. G. V. Șușnea, G. Boghiu, C. Daniilescu.—Gâcitori.

A. Moisei.—Vorbe adânci.

C. Frecuș, Pr. G. V. Șușnea, S. Manole, V. Vermesanu.—Cântec

I. Brătulescu.—Țiganul și lupii (jâtie).

T. Pamfile, D. F.—Cronica.

ILUSTRĂȚIUNE.—Biserica cu sfinți sau Toți sfinții», din București.

REDACȚIA:
T. Pamfile, Strada Corbului

ADMINISTRAȚIA:
M. Lupescu, Zorleni-Tutova

===== B Ă R L A D =====

Exemplarul :

În țară 40 de bani
În străinătate 50 " "

Abonamentul anual :

În țară 5 lei
În străinătate 6 "

TIPOGRAFIA ȘI LEGĂTORIA DE CĂRȚI, CONSTANTIN D. LUPAȘCU

INTEMEETORII: PR. EC. I. ANTONOVICI, ST. CAPȘA, G. A. COSMOVICI, N. I. DUMITRAȘCU, PR. D. FURTUNĂ. PR. GH. GHEOLDUM, P. HERESCU, DR. I. URBAN JARNIC, G. T. KIRILEANU, N. L. KOSTAKI, M. LUPESCU, C. N. MATEESCU, A. MOISEI, N. I. MUNTEANU, I. NECULAU, A. NEGOESCU, T. PAMFILE, P. PĂNOIU, T. POPOVICI, PR. P. G. SAVIN, A. TENEA, ȘT. ST. TUȚESCU, G. TUTOVEANU, I. ZOTA.

Dela oamenii buni așteptăm

ABONAMENTUL

Revistei «ION CREANGĂ»

Adm. M. Lupescu, Zorleni-Tutova.

DE LA REDACȚIE.

Posta.—D-lui C. F. Dăeni. Nu putem publica nimic din ceea ce ne-ai trimis. Cântecelile sunt fleacuri culese din cărțile pe care le cetesc fetele ori băetanii proști. Gâcitorile sunt alcătuite, ca și vorbele înțelepte, de d-ta, ori le-ai auzit de pe la prieteni. Și în bucata despre comori sunt părți străine de popor. În poveste și în celelalte sunt cuvinte cari n'au ce căuta acolo: *signor*, *condiție*, *problemă*, *cauză*, *rezolvare*, și altele. D-ta nu vezi cum scriu culegătorii noștri?

Prin urmare altceva: culege de-a dreptul din poporul bun, -- și nu adăogi nimic dela d-ta.

Șezătoarea, An. XXIII, Vol. XVI, no. 20 Martie 1916:

A G : *Basmе*. A. M. Nour : *Ghicitori, Colinzi*. Șt. St. Tuțescu. C. Teodorescu, A. Șelaru : *Tradiții, legende*. G. Balan, N. Stamati, N. I. Dumitrașcu, Șt. St. Tuțescu : *Cântece*.

Director : A. Gorovei, Folticeni

Dr. G. Pascu :

Sufixele Românești

Ediției Academiei române

București. 1916, 490 pp.

5 lei.

Bărlad, 20 Aprilie 1916.

Imprumutul Național 5% din 1916.

Potrivit legii din 6 Aprilie 1916, Guvernul român este împuternicit să facă înăuntru Țării un împrumut de cel puțin 150,000,000 lei, desfăcut în *Titluri de rentă la purtător*, puțând avea fiecare titlu valoarea de 100, 500, 1000, 10,000 sau 20,000 de lei.

Acest împrumut va fi scutit pentru toldeana de orice dare prezentă sau viitoare; prin urmare dobânda ce se va cuveni cuiva pentru titluri, nu va suferi nici o scădere.

Cine va avea asemenea titluri, le va putea pune ca garanție la toate băncile, puțând astfel dobândi, pentru o scurtă nevoie, bani cu procent mai mic ca de obicei.

Fiecare titlu va avea 80 de cupoane. La fiecare 1 Octombrie și 1 Aprilie urmează să se taie un asemenea cupon, care se primește la toate casele statului drept bani. Valoarea unui cupon este de 2 lei 50 bani de fiecare suță, ceea ce însemnează că pe an, fiecare suță de lei, pusă în împrejurări ca cele de astăzi, la îndămâna Țării noastre, ne aduce o dobândă de 5 lei.

Pentru fiecare suță de lei, Statul nu ia decât 84 de lei, ceea ce însemnează întâi că cel ce ajută la acest împrumut, câștigă de o dată 16 lei, cât îi va plăti Statul pe titlul său atunci când acesta va eși la sorți ca să fie plătit (răscumpărat). Deci cei 84 de lei vor aduce 5 lei pe an, ceea ce însemnează că dobânda este de 6 la suță.

Inscrierile se fac:

IN BUCUREȘTI :

1. *La Ministerul de Finanțe, la Casa de Depuneri și Consemnațiunii și la toate Casele publice;*
2. *La Banca Națională a României;*
3. « *Bank of Roumania Ltd.;*
4. « *Banca Marmorosch, Blank & Co ;*
5. « *Banca Românească;*
6. « *Banca Agricolă;*
7. « *Banca Generală Română;*
8. « *Banca de Credit Român;*
- 9 « *Banca Comercială Română;*
- 10 « *Banca de Scont din București;*
- 11 « *Banca Ifov;*
- 12 « *L. Berkowitz.*

Subscrierile se vor mai putea face și la alte Case de Bancă, cari se vor indica prin publicațiuni speciale.

IN PROVINCIE :

1. *La Sucursalele și Agențiile Băncii Naționale;*
2. * *Administrațiile Financiare;*
3. * *Sucursalele Băncilor mai sus arătate;*
4. * *Banca Comerțului din Craiova și Sucursalele speciale;*
5. * *Băncile populare;*
6. * *Orice alte Case de bancă, care se vor indica prin publicațiuni speciale.*

Sătenii au prin urmare ca loc de înscriere mai aproape, Băncile populare.

Subscrierile la împrumut se fac dela 21 Aprilie, până la 5 Mai, seara. Să nu se uite însă că Guvernul poate închide subscrierile și mai curând; ca urmare toți acei ce vor dori să-și pună agoniseala lor la loc cu totul sigur, cu folos pentru dânșii și pentru Țară, să nu stea nici o clipă la gânduri.

Plata sumei subscrise se poate face sau toată deodată, adică vărsând pentru fiecare sută de lei, câte 84 lei, sau în rate și anume :

20 lei la suta de lei nominal, la subscriere	
20 " " " " " " " " 1 Iulie 1916	
20 " " " " " " " " 1 August 1916.	
24 " " " " " " " " 15 Septembrie 1916.	

Însă, fiindcă Statul va începe să plătească dobânda socotită de la 1 Aprilie 1916, cine va face vărsământul după 5 Maiu, va plăti și dobânda de 5 la sută la suma ce mai are a vărsa pe timpul de la 1 Aprilie și până la facerea vărsării.

Plata în rate vine în folosul celui ce nu are banii toți acum.

Dumnevoastră, luminați și luminători ai satelor, cei ce conduceți gloata cea numeroasă a Țării românești, stăruivi pe lângă cei ce n'au auzit și nu știu ce va să zică această chemare a Guvernului, să-și depună prisosul la îndămâna Statului, deprinzându-să astfel cu economia, care este întâiul stâlp de temelie al țărânimii.

Faceți, cu acest prilej, pe fiecare purlător de litlu să simtă îndreptățita mândrie, că este și el cu umărul la carul Statului în vremuri ca acestea.

Suma subscrisă înainte de închiderea poruncii de guvern, nu se mai poate micșora, cum se întâmplă de obicei, când se subscriu sume mai mari de cât cele de nevoie. Cine vrea să își aibă toți banii săi puși la loc sigur, să se grăbească.

Vărsământul II se face tot unde s'a făcut și întâiul, dându-se cuvenitele dovezi.

Vărsământul al III-lea și al IV-lea se va face la Ministerul de finanțe, la Banca Națională în Centrală și la toate sucursalele și agențiile sale--la Administrațiile Financiare și la orice alte Case ale Statului cari se vor vesti din vreme prin publicațiuni în Monitorul Oficial și în alte ziare. - - - -

În caz când subscriitorul nu va fi făcut la timp vărsămintele sale, Ministerul de Finanțe este în dreptul său să vândă îndată cum va crede de cuviință, în socoteala subscriitorului, fără somațiune, punere în întârziere și fără nici o formațiune judecătorească, titlurile rămase spre a se acoperi de toate pagubele pricinuite prin nefacerea la timp a vărsămintelor hotărâte mai sus sau să ceară o dobândă de întârziere de 7%.

Subscrierile se vor face pe formulare, ce se vor pune fără plăță, la îndămâna subscriitorilor.

Pentru întâiași dată Guvernul Țării noastre, care ar găsi cu mult mai mulți bani și cu mult mai eștin, în străinătate, cheamă pe Români să subscrie. Grăbindu-ne cât mai mulți, cu cât vom putea fiecare, vom da semnul dorit că am ajuns, după sfărîmarea lanșurilor de robie politică, să le rupem și pe cele economice și să rămănem cu totul de sine stătători, stăpâni pe prezentul și viitorul nostru.

Subscrieți la cel dintăiu împrumut național!

«ION CREANGĂ»

Revistă de limbă, literatură și artă populară

Funcționarii băncilor au poruncă să dea orice lămuriri ce li s'ar cere.

Imprumutul Național 5% din 1916

Banca Națională a României plătește 25 de bani de fiecare sută la sumele subscribe pentru Renta 5% din 1916.

Subscrierea va începe în ziua de joi 21 Aprilie 1916 și va urma până la 5 Maiu inclusiv s. v.

Imprumutul național și Băncile Populare

Imprumutul național fiind nu numai o chestiune de economie politică, dar totodată și o mândrie a noastră națională, cred că la această patriotică operă băncile populare au neapărată menire de a contribui în o bună măsură.

Două sunt mijloacele prin cari ele pot da prețiosul lor concurs :

1. A sfătui și încredința pe săteni de a subscrie cât mai multe sume la acest împrumut.

2. De a subscrie însăși băncile populare o parte din sumele ce le au disponibile și mai ales fondul lor de rezervă.

Averea toată a băncilor noastre populare fiind de aproape 200 milioane, fondul lor de rezervă e aproximativ 16 milioane, care subscriindu-se în întregime, ar fi o sumă destul de însemnată.

Prin aceasta Băncile populare vor îndeplini nu numai scopul economic local, dar ajutând acum direct și statul, vor fi mândre că au îndeplinit și un interes și mare scop, acel național.

M. St. Burghilea

Ihvățator, Răducăneni—Fălciu.

Comitetul «Cercului Central comercial și industrial, întrunit în ședința extraordinară, a hotărît să apeleze călduros și stăruitor către membrii din Capitală și la toate organizațiile din țară, să participe cu tot entuziasmul la «Imprumul Național», întru cât pe lângă avantajele și garanțiile sigure pe cari le oferă Statul pentru acest împrumut, bunii Români au ocazia să participe la o manifestație atât de înălțătoare în aceste împrejurări, dând dovadă că Patria se poate încrede îndeajuns pe dragostea fiilor ei, pe munca și pe isvoarele ei economice și naționale.

I. P. S. Mitropolitul Moldovei, a făcut către întreaga preoțime o călduroasă chemare, ca să ajute fiecare după putință, la împrumutul național.

ION CREANGA

Revistă de limbă, literatură și artă populară

APARE ODATĂ PE LUNĂ

REDACTIA

T. PAMFILE

Bărlad, str Corbului

ABONAMENTUL ANUAL

În țară

În străinătate

5 lei

6 „

ADMINISTRAȚIA :

M. LUPESCU

Zorleni-Tutova

SIBILE ȘI FILOSOFI

în

Literatura și iconografia românească.

I.

În toate vremurile și la toate popoarele, viitorul a atras luarea aminte a omului într'o măsură mai mare decât trecutul și prezentul, și dacă puternicii zilei,— stăpânii lumești,— au fost mai mult cinstiți sau temuți. împrejurul acelor ce puteau deschide tainele viitorului,— zei și organe ale lor,— a fost totdeauna mai multă mișcare și ca urmare, mai multă literatură.

Pentru a ne încredința de acest adevăr nu-i nevoie numai-decât să ne adâncim în cercetarea mitologiilor vechi. cari, așa cum ne-au rămas, trebuesc socolite mai mult ca o literatură făurită în legătură cu o anumită școală filosofică și anumite rânduieli administrative. În locul acestor mitologii oficiale, mai folositor ar fi să cunoaștem însăși credințele grecești și romane, de pildă, cari, departe de celatea și de templul ce reprezentau o artă, o poezie, stabiliau legăturile reale între om și firea nemărginită; și în locul acestora, ca și în locul oricărui lucru care nu mai este și care nu se mai poate afla, credem că va fi de ajuns să ne mulțămim cu credințele «păgânești» ale popoarelor de astăzi, cum ar fi și cele ale noastre, și cari, în substanță, sunt ale tuturor.

La toate popoarele viitorul este scormonit pentru aflarea unei căi mai sigure care să ducă la repede și buna îndeplinire a nevoii, și prin urmare, la ușurarea traiului; la toate popoarele, cu vremea, s'a alcătuit o gnomonică naturală cu atâtea despărțiri, câte sunt și acele ce alcătuiesc firea văzută sau închipuită. Soarele înlăi, luna și stelele după dânsul, nourii, vântul, verdeața pământului, toate vietățile și însuș omul alcătuit din ochi ce se pot «bate», din gene ce se pot «clăli»,—toți și toate au fost întrebate să spună ce știu despre viitor?

Firește, nu este locul aici să analizăm răspunsurile, dar se poate spune acest lucru: *răspunsurile dobândite sunt religiunile popoarelor din toate timpurile și vor fi pentru toate cele viitoare.*

Zeii, ca genii conducătoare întruchipate, muși și reci, n'au putut trăi fără ca să îndeplinească această firească dorință a celor ce i-au cioplit,—cugetători și magistrați. Numai certificatul isprăvilor olimpice n'au putut fi nici odată un îndreptariu de venerațiune pentru zeii cari n'aveau legături statornice cu celatea.

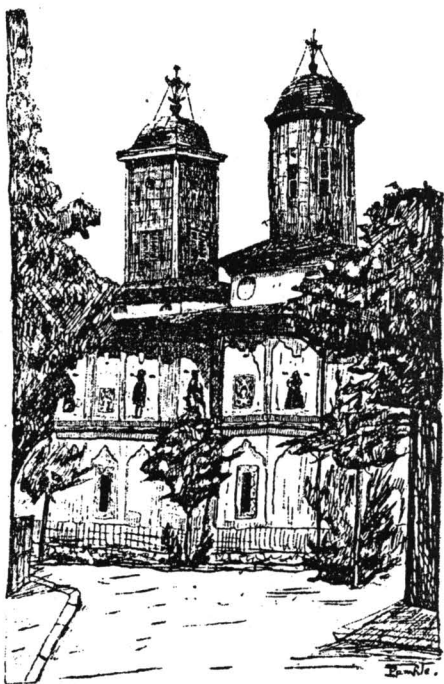
Astfel s'a înfiripat instituțiunea tuturor preoților cari urmau să facă puntea între zei și celate, care aducea la altar rugăciunea poporulul și pornia de-acolo porunca zeului; astfel au apărut și *Sibilele* greco-romane, unelte speciale pentru răspânditul în lume a voinței și-a poruncilor zeilor, cu mijloace mai mult sau mai puțin la adăpostul criticei.

Sibilele deci, fac parte din mitologia greco-romană care n'avea decât o slabă legătură cu religiunea firească a popoarelor; și dacă și în creștinismul formal vom afla urme sibilice, ele nu vor avea nici o legătură, iarăș, cu marea religiune ilicită pe care nici o oficialitate nu va putea-o înăbuși sau desrădăcină ușor.

Sibilele, nici odată în număr hotărît, dar ridicându-se până la 12, erau socotite ca niște fecioare inspirate de zei pentru a deslăinul viitorul, de unde vine și una din etimologiile grecești ale denumirii. Romanii le socotiau ca niște înțelepte, numite astfel dela diminutivul italicului *sabus* sau *sabius*, înțelept. Legate de anumiți zei, a căror voință o și arată de multe ori scrisă pe frunze de stejar, Sibilele au fost numite după localitatea sau regiunea în care au trăit. Astfel, denumirile lor sau înmulțit îndestul, ca apoi gruparea să se facă îndestul de anevoioasă. Această greutate a fost mărită în urmă și de faptul că vieața unei Sibile a fost socotită cu sutele, ba și cu mia de ani, petrecută în mai multe localități. Astfel despre Sibila Eritreică se zice că a trăit și la Samos, Claros, Delos, Delfi și Troada, unde a și murit, purtând prin urmarè, în lunga-i vieață și numele de Atheneis, Herofila, Demofila, Dapfne, Manlo, Amaltea, ș. a.

Rămânând în literatura apusană, iată după Cronica lui Neukler și alții, ed. 1544 ce se află la Academia Română izvodul celor 10 Sibile :

„*Persica*, despre care face pomenire Nicanor care a scris isprăvile lui Alexandru ;



147.—„Biserica cu sfinți“ sau „Toți sfinții“, din București, în
ajunul măsurilor de restaurare.

Libica, despre care amintește Euripides ;

Delfica, de care [pomenește] Chrysippus ;

Cumaeana, din Italia, pe care o arată Nevius în cărțile despre războiul punic ;

Eritreana, despre care Apolodorus încredințează că a fost cetățeană cu dânsul și că ea a prezis Grecilor cari căutau [să ieș]ă din Troia, că Troia va pieri ;

Samiana, despre care [pomenește] Eratosthenes ;

Cumana, în alte părți Amalthea, pe cari alții o numesc Demophila, și despre care se zice că a adus nouă cărți la regele Tarquinius Priscus ;

Helespontica, născută în pământul Troei, în zilele lui Cyrus ;

Frigiana, care a proorocit la Ancyra ;

Triburtina, cu numele Alburna, care este onorată la Tibru»¹.

Originea unora dintre Sibile eră destul de înaltă. Astfel Sibila

¹ Fol. 115; cf. I. Bianu, *Insemnări autografe scrise într'o carte veche de Dosofteiu Mitropolitul Moldovei (1663—1686)*, București 1915, p. 4.

de Delfi se socotiă ca având tată pe Jupiter și ca mamă pe Lameia, fiica lui Neptun.

Proorociile acestor fecioare se adunau și alcătuiau *cărțile sibiline*, cărți, cu ajutorul cărora să putea pătrunde tainele viitorului, firește, tot prin mijlocirea preoților, întocmai cum și astăzi poporul nostru crede că se poate întâmpla cu anumite «cărți bătrânești» cari se pot deschide de anumiți «preoți bătrâni». O astfel de culegere sibilină a cumpărat bătrânul Tarquinius, — unii adaugă: dela Sibila din Cumes, — cum se arată mai sus. Ea se alcătuiă din 3 cărți din cele 9 de foarte, cu cari Sibila îl îmbiă pentru 300 de filipi, pe care le-a ars, ca să iea apoi, pe 3, prețul care îl ceruse pentru 9. Tarquinius institui o gardă compusă din 2 magistrați la început, — duumviratul, — care mai tâziu a ajuns decemvirat și quindecemvirat, pentru paza cărților. În 671 sau 677 focul din Capitoliu le-a mistuit și atunci a fost trimisă în Grecia o ambasadă compusă din Gabinius, Octacilius și și L. Valerius ca să le reconstituiască. Ambada a strâns 1000 de cântece și acestea au fost depuse întâi în templul lui Jupiter și apoi sub Apollon Palatin. Un alt foc le nimicește și iarăș le reconstitue Tiberiu. La 363 d. Hs iarăș ard, ca și la 395 sau 399 pentru a patra oară. Aceste ediții nouă însă, cuprindeau și profeții nouă, cerute de împrejurările timpului, cum a fost cea de pe la jumătatea veacului VI, privitoare la asediul Romei de către Goți.

În acest timp edițiile neoficiale făceau o adevărată concurență celor sfinte; ele au fost socolite ca niște mari impietăți, și de aceea, împotriva lor s'au ridicat goane furioase, cari le strângeau și le aruncau în foc.

Vremurile erau prea înaintate ca producțiunile unui păgânism nereal să mai poată dăinu; astfel, iată și pe Creștini, cum arată Celsus, în întâia jumătate a veacului al II-lea, că spre a dobândi arme împotriva păgânilor prigonitori, pun Sibilele să procească despre venirea Mesiei.

Felul cum s'a întins astfel puntea de legătură între păgânătate și creștinism va fi avut mare răsunet în creștinătatea întâilor veacuri, pentru ca să auzim pe Sf. Ieronim strigând :

Teste David cum Sibilla...

iar mai târziu, Renașterea² să ne dea studii și opere în cari Sibilele să fie miezul de căpetenie.

¹ Neukler, *loc cit.*: „Haru omnium Sibyllarum carmina ferentur omnes autem unum Deum praedican!“.

Fără a înșiră alătea tratate, cari numai întâmplător vorbesc despre Sibile, este de ajuns să pomenim edițiile sibilice: Betuleius (Birken) 1545, Seb. Castalid (Chateillon) 1555, Opsopaeus (Paris) 1599, Servatius Gallaeus (Amsterdam) 1689, Angelo Mai 1817 și 1828, Alexandre (Paris) 1841-1857, Friedlieb (Leipzig) 1853. Cele mai de samă picturi sunt ale lui Della Porta în biserica din Lorella (Italia), ale lui Raffael în Santa Maria della Pace, în Roma, ale lui Van Eyck și mai ales ale lui Michelangelo în Capela Sixtină unde Sibilele sunt învrăstale cu profeții Ieremia, Ezechiel, Ioil, Zaharia, Isaia și Daniel, în bisericile franceze din Sens, Clamecy, Aix, Autun, Auch, St. Quen, catedrala din Amiens (opt Sibile aflate sub tencuială) și din Brou, unde Sibilele se văd în ceata celor ce însoțesc pe Hristos, ridicându-se la cer, după Înviere¹. Să nu se uite apoi, numeroasele basso-reliefuri, — unul din 1520 numără 12 Sibile, — și sculpturi, toate în apusul catolic, și vom vedea dacă și răsăritul ortodox putea să rămână neînraurit de acest element iconografic.

Paralel cu Sibilele trebuiau găsiți în literatura păgână și anumiți bărbați, firește, cu mult mai pe jos decât proorocii vechiului testament; ei au fost aflați între filozofii păgânătății grecești și romane. În scrierile lor se puteau afla cu oarecare trudă frânturi cărora li se puteau da un sens dogmatic creștin. Astfel a fost aflat *Apollonius* care ar fi zis: «Eu vestesc în trei pe un singur Dumnezeu înalt stăpânitor, al cărui netrecător cuvânt va fi conceput într'o fecioară nevinovată. Acesta va... prinde vie toată lumea și va oferi-o Tatălui ca dar». Alți filozofi, ca: *Solon*, *Thuchydides*, *Plutarch*, *Plato*, *Aristotel* și *Philo*, zic câte altceva.

Iconografiile bizantini adaugă și pe *Thules*, rege egiptean, care ar fi strigat: «Tatăl este Fiul, și Fiul este Tatăl fără trup; trup a devenit Dumnezeu stăpânitorul»

De asemeni au și pe astronomul *Valaam*.

Biserica apuseană nu-i cunoaște în pictură; catedrala din Ulm însă, zidită spre sfârșitul veacului XV-lea, păstrează în jilfuri pe *Plato*, *Aristotel*, *Pytagora*, *Socrate*, *Cicero*, *Terenz*, *Quintilian* și *Plolomeu*. Însă aflăm în răsărit, la biserica Maicii Domnului din Sfântul Munte pe *Plutarch*, *Thuchydides*, *Sophocles*, *Plato*, *Aristotel* și *Solon*².

¹ Dr. Elie Miron Cristea, *Iconografia*, Sibiu 1905, pp. 123-4. În Apus, în cinstea Sibilelor se făceau sau se fac și astăzi procesiuni, cum este cea din Sevilla, la Vinerea mare, care cuprinde cele 12 fecioare cu insignele caracteristice, precum și „Passionspiele“-le germane, cum sunt cele din Oberammergarten de lângă München.

² *Ibidem* pp. 121-2.

II.

Literatura noastră bisericească pomenește Sibilele în mai multe locuri. Incepând cu Hronografele, ele ne vorbesc despre *Regina de Saba* sau *Şeba* Arabiei, despre care Biblia, numind-o *Savà*, povesteşte că a mers la Ierusalim, ca să se încredinţeze însăş despre înţelepciunea lui Solomon, ispitindu-l cu «întrebări grele», «cu cuvinte ascunse».¹ Honografele, ce nu-s mai vechi decât mijlocul veacului XVII, o numesc *Sava*, «ce se zicea elineaşte *Sivila*, împărăteasă mare de la marginea pământului»², sau *Savelia* ori *Savila*.³ Ea pune pe Solomon, ca în atâtea izvoare începând cu veacul V, să aleagă dintr'o ceată de fete şi coconi îmbrăcaţi la fel, pe unii de-oparte, şi pe alţii de alta.⁴

Invederat, aici n'avem de-aface cu o Sibilă. Acest nume, dal Reginii de Şeba, este un împrumut nedibaciu, inlesnil de-a uşoară asonanţă.

Când aceste Hronografe vorbesc despre Sibile, ca slujitoare la altarele păgâneşti, le numesc *vrăjălniţe*; astfel este aceea cu care împăratul August stă de vorbă.⁵

Al doilea izvor este *Legenda sfintei Cruci*. Sibila vine, şi aşezându-se pe lemnul Crucii, prooroceşte lui Solomon despre venirea Mântuitorului.

Chipul cu totul întâmplător în care apare Sibila în această legendă, dovedeşte fiinţa unei alte bine cunoscute povestiri despre această proorociă. Aceasta credem a fi al treilea izvor, deci aceea care dă Sibillii, în mod foarte curios, ca părinte pe David,— legendă îndestul de studiată, pe care, ca variantă o dăm şi noi după un manuscris din veacul XVII⁶.

Al patrulea izvor este cartea *Cheia înţelesului*, lucrarea lui Ioanichie Galetovschi, mai târziu arhimandril de Cernigor, care la «1665 luna lui De|che|mvrie 12, lumii s'au arătat în tipografia Livovului».

Prin grija Mitropolitului Varlaam⁷ ea se traduce şi se tipăreşte în Bucureşti la 1678. Exemplarele acestei ediţiuni însă vor fi fost

¹ Nicodem, Scriban şi Savin, *Mica Biblie*, p. 127.—*Regii*, I, 10, 1-13.

² M. Gaster, *Literatura populară română*, Bucureşti 1883, p. 326.

³ Idem, *Chrestomatie română*, II, p. 71.

⁴ Idem, *Literatura pop. rom.*, pp. 327-8.

⁵ Anexa II

⁶ Anexa I.—Ci. Gaster, *Lit. pop. rom.*, pp. 338-9. — Tot astfel se naşte şi *Înţeleptul Escop* din vecinătatea unui călugăr (*Şezătoarea*, VIII, pp. 72-6).

⁷ Cf. Bianu şi Hodoş, *Bibliografia românească veche*, I, pp. 218-21. — Iorga, *Istoria bisericii româneşti*, I, p. 399.

pușine, vor fi fost rău distribuite sau alte în:prejurări a grăbit împușinarea lor, căci peste un veac, la Iași, cartea ar fi putut fi «scrisă de preosfinția sa Gheorghe Mitropolitul Moldovii, la let 7231 Fev. 31 (*sic.*)»¹. Textul, în urmă, ajunge în mâinile episcopului de Huși, Iacov Stamatii, care hotărăște tălmăcirea lui «din limba slovenească» în 1787².

Această carte începe cu «*Minunile Maicii Domnului*», cuprinzând proorociile Sibilelor despre Maica Precurată și despre Nașterea Mântuitorului.

Textul acestei traduceri se dă în anexe³, cu o variantă a sa, altă traducere, după alt text, care cuprinde minunile în număr mai mare⁴.

De sigur însă că nu este aceasta foaie literatură bisericească, ce va pomeni, în graiu românesc, Sibilele. Cam pe vremea apariției *Cheii înjelesului*, Dosofteiu Mitropolitul, de pildă, cetind *Chronica* latină tipărită la Colonia în 1544, face însemnări pe margini, între cari se găsește pe fol. 115 cuvântul scris cirilic: SIBILE iar pe fol. 167, cuvântul: SIVILA⁵ ceea ce, după d-l Bianu, arată că «în text se vorbește de persoane sfinte de o deosebită însemnătate după credința lui Dosofteiu și a vremii lui»⁶.

Și cu toate acestea, între credințele poporului român, așa de mult înrăurite de literatura bisericească, nu găsim pomenindu-se nimic despre Sibile.

III

Aflăm totuși în iconografie Filosofii și Sibilele.

La *Sucevița*, în Bucovina, cititoria lui Eremia Moșilă, se vede *Aristotel, Plato, Sophocles, Pitagora, Anaximanarie și Porfire*⁷ cum și *Sibile*, cari «poartă coroane de împărași» alături de Iesei culcat jos, din care «iesă împletirea de ramuri verzi în care se cuprind cei din neamul lui David, până la Mântuitorul»⁸ — toți, bine păstrați în zugrăvirea de-afară⁹. Zugarvii nu-i știm.

¹ Anexa III.

² Idem.

³ Idem.

⁴ Anexa no. IV.

⁵ Bianu, *op. cit.* p. 4.

⁶ *Ibidem* p. 8.

⁷ Cristea, *op. cit.*, p. 121.

⁸ Iorga, *Neamul Românesc în Bucovina*, București 1915, p. 160.

⁹ *Ibidem*, p. 158; chipul bisericii pe p. 159.

În București se mai află încă, în ajunul unei restaurări, în răspântia a trei străzi sguđuite de tramvaie, grav crăpată, *Biserica cu sfinji* sau «*Toji sfinji*», zidită în 1728¹ a cărei pisanie spune că: «... s'au zugrăvit și s'au înfrumusețat precum să veade, cu toată cheltuiala preasfințitului Mitropolit al Ungrovlahiei, chir Daniil...» Pictura exterioară, despre care nimic nu ne spune că n'ar fi cea plătită de ctitorul ei, înfățișează de-asupra brâului mijlociu, 19 chipuri de Filosofi și Sibile cetite astfel de d-l Bianu²:

1. *Filosoful Tales*; 2. *Filosoful Ermis*; 3. *Filos. Aristotel*; 4. *Filosofu Stoici*³; 5. *Sivila Persica*; 6. *Sivila Delfica*; 7. *Sivila Hespontica*; 8. *Sivila Himeria*⁴; 9. *Sivila Xantea* (numele nesigur, aproape șters); 10. *Filosoful* (tencuiala căzută); 11. *Filosofu Plutarh*; 12. *Sivila Tiburtina*; 13. *Sivila Livina*⁵; 14. *Sivila Frighie*; 15. *Sivila Cumea*; 16. *lui Dumnezeu Sivila Ertlia*⁶; 17. *Filosofu Foki...dis*; 18. *Filosofu Platon*; 19. *Filosofu Tucidid*⁷.

Pictura, fără o remarcabilă valoare. Biserica s'a dat în figura de pe p. 131, după o fotografie; o altă fotografie, a peretelui de miazănoapte nu ne-a reușit.

Cu câțiva ani mai târziu, Episcopia Râmnicului Noul Severin, în 7259 își căpătă, prin cheltuiala Episcopului Grigorie, *Paraclisul*, a cărui zugrăvire s'a terminat la 7262 August 25. O restaurare i se aduce de Episcopul Ghenadie în 1860, «în condițiunile unei adevărate restaurări, iar nu schilodiri sau distrugerii, cum de obicei e înțeleasă la noi restaurarea. Episcopul Ghenadie a păstrat cu sfințenie» de sigur și zugrăveala veche care se poate prețui ca și ce dela pomenita biserică bucureșteană.

I-am putut vedea numai perețele de miazăzi și spatele altarului, din mijlocul căruia pornește spre răsărit, un zid înalt, care lasă cealaltă jumătate de clădire în grădină.

Incepând dela ușă spre altar, sub streșină, celim următorii Filosofi și Sibile:

1 (Șters); 2. *Filosof Emi*; 3. *Filosof Istoio*; 4. *Filosoful Platon*;

¹ Iorga, *Inscripții din Bisericele României*, I, p. 279., dă ca dată 1 Aprilie 7234 (1726); d-l Bianu revăzând data din *Inseamnări*, p. 8, a cetit 1 April 7236 (1728).

² *Op. cit.*, p. 9.

³ Am cetit: *Stoicii*.

⁴ Am cetit: *Himerie*.

⁵ Poate că pentru: *Libica*.

⁶ Poate că pentru: *Eritreia*.

⁷ Am cetit: *Thucidid*.

⁸ *Istoricul Eparhiei Râmnicului Noul Severin*, București 1906, pp. 189-90.

5. *Achilin Filosof*; 6. *Sib[il]ia Pe[r]sica*; 7. *Sibila Libica*; 8. *Sibila Asfica*; iar sub acestea :

9. *Sibil[a] Hilderil*, 10. *Samii Sibila*; 11. *Sivila Helna*; 12. (Cei trei Magi); 13-17(Șterse).

După cum se vede, zugravul,—se poate chiar un innoitor care nu cunoaște nici literile cirilice,—este departe de a cunoaște numele sibilice; tot astfel de greșite mai sunt scrise și pasagiile pe foile ce întind Filosofii și Sibilile.

Sămănătoare Paraclisului episcopal în zugrăveala exterioară, este una din bisericile «Câinenilor de Argeș», anume cea de miazănoapte, ridicată în anul 1807¹. Intre brâu și streșină, începând dela ușă pe peretele de miazăzi până iarăși la ușă, se cetesc.

1. *Filosof Sant*; 2. *Filosof Eri[st]u*; 3. *Filosof Platon*; 4. *Filosof Etimne*; 5. *Săbila Pelagia*; 6. *Săbila Felfica*,—pentru «Delifica» care întinde extractul: «*Văzat-am pre Domnul cel mai înainte de câl Ioji*»; 7. *Săbilia Levica*; 8. *Filosof Deghie*; 9. *Filosof A-trodilimie*; 10. *Filosof Stoică*; 11. *Filosof Aripie*; 12. *Săvila Persica*; 13. *Săvila Hemeriia*; 14. *Filosof Ipogratissü*; 15. *Filosof Evindu*; 16. *Filosof Erlimie*; 17. *Filosof Rovim*; 18. *Filosof Daf-tanu*; 19. *Prorocul David*; 20. *Prorocul Solomon*; 21. (Icoana Bunevestiri, la mijlocul altarului); 22. *Prorocul Ioi[st]u*; 23. *Isacu*; 24. *Avramu*; 25. *Iacov*; 26. *Iosif sin Iacov*; 27. *Veniamin sin Iacov*; 28. *Asir, sir Iacov*; 29. *Gadu sin Iacov*; 30. *Nef-tan sin Iacov*; 31. *Dan sin Iacov*; 32. *Iuda sin Iacov*; 33. *Zavolon sin Iacov*; 34. *Isahar sin Iacov*; 35. *Levi sin Iacov*; 36. *Simeon sin Iacov*; 37. *Rovin sin Iacov*; 38. *Sf. Filotia*; 39. *Sf. Varvara*; 40. *Sf. Hristina*; *Sf. Minodara*; 41. *Sf. Tecla*; 42. *Sf. Efimiia*.

Sub Filosofii Eri[st]u și Platon se însemnează data: «1808 Agost 2», probabil ziua isprăvirii zugrăvirii, și apoi urmează alt rând de sfinți sub brăul mijlocăș.

Scrisul cirilic este foarte defectos.

Valoarea zugrăvelii este mică, ceea ce înseamnă că meșterii erau cei obișnuiți, ai bisericilor de sate și de aceeaș putere cu cei ce zugrăviseră Paraclisul din Râmnicul Vâlcea. Din contractul de invoială între acești meșteri și ctitorii bisericii, pe care am avut norocul să-l găsesc la parohul bisericii, p[ă]r. Gh. Canini,—fost în neam «Câineanu»,—reiesă și alt lucru: zugrăveala a fost lăsată cu totul la bunul plac al zugravilor. Intr'adevăr, za-

¹ Cf. *Miron Costin* an. III, p. 60. Anul trebuie cetit „18[0]7“.

pisul din 1807 Iunie II, pune ca preț a lucrului 800 de lei și prevede: «2 rânduri de Sfinți jur împrejur»; și «neplăcându-i lucru ce vom face», ctitorului Frangu Daneș. «să n'albă a ne da nici un ban»¹.

Deci, peste tot aceste zugrăveli cu Sibile și Filosofi, amestecați cu Prooroci și Sfinți mai puțin însemnați, se lasă în sama zugravilor, neavând aici nici un amestec cunoștințele hagiografice ale ctitorilor.

Credințele populare rămân și după acele reprezentări grafice, cu totul neinfluențate, după cum rămăseseră și după celirea izvoadelor pomenite.

(Urmează anexele în no. viitor)

T. Pamfile.

PLUGUȘOR

23—Bună vreme, bună vreme,
Logofete!

—Ce mi-i spune, măi băete?

—Ia ț-o spune
Tot de bine,
Mă stăpâne,

C'o purces sfântu Vasile,
Într'o sfântă joi
Cu feciorii cu-amândoi

Cu un plug cu 12 boi;
Boi bourei,
În frunte țințăței,
În coadă cudălbei,
În trup de-o mie de lei.
Mânați măi!
Hăi!! Hăi!

S'o purces la mărul durat
La câmpul rotat
Să cate loc, de arat și sămănat:
Loc de arat și sămănat
Indestulat.
Ș'o arat în lungiș
Și 'n curmeziș
Câl cu ochii cuprinziș:

Grâu de var'o samanal,
Gârâu de vară

Cu negară
Dee Domnul să răsară
Până 'n sară.

Grâu mărunț
Cu arnăut
O dat Domnul s'o făcut.
Până 'n sară o răsărit
De la lună la osfințit (?)
Mânați măi!
Hăi, hăi!

Dar jupâneasa gazda
La luna
La săptămâna

Se ducea să vadă grăul de fru-
mos
Era în spic ca vrabia
Iar în pai ca trestia.
—Mă femeie, mă femeie!
Grăul nostru stă să piece!
—Nu te teme, mă bărbate,
Că eu știu a descânta
De nici un fir n'a pica:
Mânați măi! hăi, hăi!!

¹ Anexa V.—Tot în Oltenia mai avem o biserică zugrăvită cu Sibile.

Și jupâna gazda, de dimineață
[s'o sculat

Pe ochi negri s'o spala,
Murgu și l-o înșăuaf,
Biciu în mână l-o luat,
Și pe cal o încălecat ;
Și s'o dus în fârgurêle
Să cumpere săcerele
Cu mănunch¹ de vioarele ;
Nici mai mari și nici mai mici
Numai bune de voinici ;
Ș'o luat și mifitele
Pentru fele tinerele
Și neveste frumoșele
Să se joace badea cu etc.

Ș'o strâns finii

Și vecinii

Și v'o trei babe bătrâne

Care șliu rândul la pâine.

Voincelul cel mai mare
Mâna snopul până 'n vale ;
Nepoțelul cel mai mic
Mâna snopul vălătuc

Argașii carele încărca,
La arii le ducea

Și din grajd iute-mi scoțea
Zece epe
Tot sirepe,
Și de par că le lega
Grâul iute-l treera
Hăcâii mi-l vântura,
Și mi-ți-l felezuia,
Cu stambolu 'n car punea
Carele mi le 'ncarca
Și la moară le pornea
Mânași măi !
Hăi, hăi,

Dar curva cea de moară
Când a văzut alătea cară
Incarcate cu *pohoară* ¹

¹ Pohoară-povoara-greutate.

O pus coada pe spinare
Ș'o fugit la lunca mare.
Lunca mare,
Frunză n'are ;
Lunca mică
Frunza-i pică
Dai un galben ș'o ridică.
Dar moraru meșter mare
... moașa cui mi-l are,
Ș'o încis cu un *dup* ² de lână
Ș'o luat ciocanu 'n mână
Ș'o dat boc
Ș'o dat trosc
Ș'o așezat moara la loc ;
Și i-o trântit un pumn în șăle
Și mi-o pus-o pe măsăle,
Și i-o ars un pumn în splină
De mi-o pus-o pe făină ;
Ș-o furnal în coș
Grâu mărunțel de cel roș
Grâul cădea pe peatră,
De pe peatră în covată
Curgea făină curată.
Mânași măi
Hăi, hăi !

Iar jupâneasa gazdă
Ș'o dus din camară, în camară
Până într'a noulea camară
Ș'o ales o sită deasă
De mătasa ;
Ș'o bătut în sită și 'n covată
De-o cernut făină loată
Ș'o făcut colaci îndată.
Iar pe ceala mai frumos
L'o pus în cuiul din jos
Să fie la plugărași de scos
Și nu era ca de unu, de doi,
Ca de un plugăraș de boi
Ci pentru toți plugărașii și bă-
leții.

² Dup sau ghiț.

Și l-o rupt în două
 Și ni-o dat și nouă
 Și l-o rupt în trei
 Ș-o dat și lui Andrei
 Și l-o rupt în patru
 Și-o dat și celui de pe vatră ;
 Să nu mai șadă cu gura cas-
 Cu buzele umflate, |cată,
 Cu ochii ca sticla,
 Cu dinții ca grebla,
 Cu pantalonii pestriți,
 Cu ochii boldiți,
 Și cu *pipa* în dinți,
 Mânași măi !
 Hăi, hăi !!

Peste casă,
 Peste masă,
 Peste cofele frumoase,
 Peste *struț*¹ de busuioace

¹ Struț sau mănunchiu.

Dumnezeu să vă dee noroace.
 Peste struț de busuioac
 Dumnezeu să vă de noroc.
 Câtă *șperlă* în vatră
 Atâța pețitori la față ;
 Câți cărbuni în cuptor
 Atâți gonitori în ocol :
 La anu când vom veni
 Să vă găsim înfloriți
 Ca merii,
 Ca perii,
 Pe la mijlocul primăverei,
 Ca toamna cea bogată
 De toate îndestulată.
 Aho !!

Culeasă de la Gh. Japailă din Rog-
dănești jud. Suceava.

M. Lupescu

COLINDE

69—Mari boeri la masă-mi șade
 Și-mi întrebă pe
 —Ce ți-e calul d'asudat,
 D'asudat, prin apă dat ;
 Ai gonit ? Ori ai fugit ?
 —N'am gonit, nici n'am fugit ;
 Vânătoare fostu-mi-am,
 Vânătoare, zi de vară.
 Indărăt când mă'nțorseiu,
 Peste-o mică ciulă-mi dădeiu
 Și la goană mi-o luaiu,
 Din câmpul Solotrului¹
 Până'n malul Oltului ;
 Cu malul m'alăturaiu,

Frumos capul i-l lăiaiu,
 În sulică îl luaiu,
 Și pe mal îl aruncaiu.
 Dat-am carnea la măcelari.
 Oasele la păhărari,
 Iar pielea la lăbăcari.
 Și sângele la ogari.
 —Nu mi-l credeși, mari boeri,
 Că nu mi-e mare credincios,
 Ci e-un mare mincinos,
 Să-l căutați în buzunar,
 Și să-i găsiți batista,
 Care-a dat schimb cu dânsa ;
 Cu dânsa, cu doamnă-sa.
 Să-l cătați în degețel,
 Să-i găsiți înolușul,

Care-a dat schimb cu dânsa,
Cu dânsa, cu doamnă-sa!
La mulți ani!

Altă variantă, spusă de Petre Stancu
în etale de 40 ani, din com. Tonea,
jud. Ialomița.

70.--Dar și făt frumos,
Hai leroi la mari boeri.
El d'un bun cal hărănește,
Hărănește, nu-l vestește.
Hai leroi la mari boeri,
Calul cu ce-l hărănește?
Cu fân tocat și orz pisat.
Hai leroi la mari boeri,
Și prin saramură dat.
De bea apășoara cu plac.
Hai leroi, la mari boeri.
Ogar cu ce hărănește?
Cu păsărele gălbioare,
Hai leroi la mari boeri,¹
Impușcate de pe mare.
Dar șoim cu ce-l hrănește?
Cu carne de miel sugărel.
Fuse Joi de-o sărbătoare.
Eși la vânătoare.
Vâna Joi pân' mai apoi:
Când dele soarele spre seară,
Imi scorni d'o ciută-lină,
Ciuta-lină, fără splină,
Nici prea mult nu mi-o goniară,
Din câmpii Solotrului
Până'n apa Oltului.
Dete ciuta cam cu vad,
Dete (cutare) făr'de vad,
Cu ciuta s'a alăturat,
Și în sulifă mi-a luat-o,
Pe uscal mi-a aruncat-o.

¹ Refrenurile „Hai leroi la mari boeri”, să se repete după fiecare două versuri.

Și stâlû d'o jupui.
Zăbovi d'o petrecû:
li dete carnea la măcelari,
Piele'n târg la tăbăcari,
Perișor la frăistari,
Urechi la ai lui ogari
Luă limba ș'un rinichiu,
Și le bagă'n buzunar,
Și' ndărăt când se' ntorceă,
Boeri sta și se *sloti*ă.
Și pe îl întreba:
—Ce ți-e calul asudat,
Asudat, prin apă dat?
Ce-ai scornit și ce-ai gonit?
Iar le răspundeă?
—Ce-am gonit,
Mi-am izbutit.
O mică pruncă mi-l pâră:
—Nu mi-l credeți, mari boeri,
C'are-o greacă ibovnică,
Și-i cale de nouă zile,
El mi-o face de trei zile,
De trei zile pe trei cai;
Pe unul se duce ș'ajunge,
Pe unu' nturnătoarea-și face,
Pe unu'mi prujaște², se'ntoarce.
Boerii stă și-l întrebă,
. iar le răspundeă;
—Nu mi-o credeți, mari boeri!
Mâna'n buzunar băgă,
Scoase limba ș'un rinichiu,
Și le puse pe oblânc;
Asta-i limba de la ciută!
Mica pruncă mi-l pâră:
—Nu mi-l credeți mari boeri;
Cătași-l în buzunar,
Că veți găsi basmaua,
Care-a schimbat el cu ea!
. iar le răspundeă!
—Boeri, boeri mari, boeri,

² Prujaște—slujește, face slujbă.

Eu voi spune-adevărat :
 Nașu când m'a bolezat,
 Cu cal bun m'a dăruif,
 De ce voi fugi, să scap !»
 Pinteri calului puneă,
 Cu gârbaciu-l încingea,
 Leasă pe boeri făcea,
 Nimenea nu-l mai vedeă.
 El să fie sănătos.

Allă variantă, spusă de Dobre Mi-
 hăilă din căl. Dudeasca, com. Armă-
 șești, jud. Ialomița.

71.—Descalecă, măi voinice,
 Și leagă calul de-aicea,
 Deaicea, de *cedede*,¹
 Cemedea de măr dulce,
 Că de aici nu se mai duce ;
 Și șeaua cu ghiocci,
 Și biciul cu ciucurei !
 Câte flori sunt pe pământ,
 Toate merg la jurământ,
 Numai floarea soarelui,
 Și cu spicul grâului,
 Șade'n poarta raiului,
 Și păzește pe Christos,
 Ca un trandafir frumos,
 Când îl bate vântu'n dos.
 Uplete locul de miros ;
 Când îl bate vântu'n față,
 Uplete locul de dulceață.

Auzit de la Giurgiu I. Coman, din
 com. Tonea, jud. Ialomița.

72.—Colea'n vadul Brăilei,
 Mărul cu flori d'albe ;²
 Dar de cine-i stoborită ?
 De făt-frumos,
 Șade'n apă,

¹ Ramură.

² Refrenurile „Mărul cu florile dal-
 be” se repetă după fiecare vers.

Până'n sapă ;
 Și'n noroiu.
 Până'n jurluiu,
 Și se ceartă cu Turcii,
 Să le ia caicele.
 Se cerlară,
 Se luară,
 D'aia parte le trecură.
 Când se uită dintr'o parte,
 Tare-mi vine-o față mare,
 Păr galben dărăpănând.
 Dar făt-frumos :
 —Nu le iau, roabă să'mi fii,
 Ci te iau, doamnă să-mi fii ;
 Chelăreasa banilor,
 Stăpâna argașilor,
 Cumnălică frașilor !“
 Dar făt-frumos,
 El să-mi fie sănătos.

Spus de Marin Ion Tulpan din com.
 Tonea, jud. Ialomița.

73.—La spate de domn,
 Domn Constantin Vodă,
 Imi șade bun voinic,
 Cu paharul în dreapta.
 Cu năframa în stânga.
 El așa-și oflară,
 Păharul vărsară,
 Pe spate de domn.
 Domn Constantin Vodă,
 Din gură grăiară ;
 —„Măi hăiete, mă !
 Tu gândești mie rău,
 Rău la capul meu,
 Ca să mor, zău, eu.
 Să-ți rămăe fie
 Doamna și domnie,
 D'alba visterie !“
 —„Ba eu m'am gândit.
 Peste munți cărunți ;

La ai mei părinți.
 Părinciorii mei,
 Prânzul ce-l prânzesc
 N'or putea prânzi,
 Tot de focul meu,
 Și de dorul meu,
 Și eu m'am gândit,
 Peste munți cu brazi.
 La ai mei buni frați ;
 Frățiorii mei,
 Căii ce hărănesc,
 În grajduri se spelesc ;
 Nu i-ar putea purtă
 Tot de dorul meu.
 Și de focul meu.
 Și eu m'am gândit,
 Peste munți cu flori.
 La dalbe surori.
 Surorile mele,
 Coroane ce'mplelesc.
 Flori se vestejesc.
 Nu le pot purtă
 Tot de dorul meu.
 Și de focul meu !"
 Constantin Vodă,
 Din gură grăiară :
 — « Măi mă !
 Tu-mi slujește mie,
 Pân'la Sf. Vasie¹,
 Că eu îți-o da ție,
 Căii telegari,
 Și buni armăsari,
 De negri ca corbul,
 Și de iuți ca focul.
 D'o cocie verde,
 Verde și smolită,
 Cu aur poleită.
 Și tu că te-i duce,
 Peste munți cărunți,

¹ Stântul Vasile.

La ai tăi părinți :
 Părinciorii tăi,
 Prânzul ce-l prânzesc,
 L'or putea prânzi,
 În dragostea ta.
 Și în fala ta.
 Și tu că te-i duce,
 Peste munți cu brazi,
 La ai tăi buni frați.
 Frățiorii tăi,
 Căi ce hărănesc,
 I-or putea purtă,
 Tot în fala ta,
 Și'n dragostea ta.
 Și tu că te-i duce,
 Peste munți cu flori,
 La dalbe surori ;
 Surorile tale,
 Coroni ce' mplelesc,
 Le-or putea purtă,
 Tot în fala ta !
 Și bun voinic,
 Fie-mi sănătos,
 Cu frați, cu părinți,
 Și cu noi cu toți.

Spus de Ion Petre Brăgăreasa din
 com. Grindu, jud. Ialomița, în 1884.

74.—Eși, Doamne'n vânătoare
 Și-mi vânără, ce-mi vânără ?
 D'un bohor, d'o fiară neagră.
 Dar pe unde mi-l goniă ?
 Pe la curțile lui
 Și mi-l vedeă,
 Fuga'n casă că-și dădeă,
 Cheia'n mână și-o luă,
 Grajd de piatră descueă,
 Și la murgu că-mi intră,
 Cearcăși murgii, cearcăși ne-
 [grii,
 Găsi pe murgul cel mai bun,

Cel mai bun și mai blajin,
 Și mai iute de picior,
 Și afară mi-l scotea.
 Frumos șeaua mi-o puneà,
 Și pe el că' ncălecà,
 Mâna'n buzunar băgà,
 Și îmi scoase d'un gârbaciu.
 Și odată-mi aduceà,
 Pe murgul mi-l atingeà,
 Cam la ii, cam la sulac,
 Unde-i vii la cal de hac,
 Șapte moșii că-mi sărlă,
 Cu Domnia se' ntâlnià.
 —Bună ziua ție, Doamne!
 —Mulți ani ție, măi voinice!
 —N'ai văzut, Doamne, p'aceia,
 D'un bohor ¹, d'o fiară neagră
 —De te-i duce, pe cum vii,
 Pe bohor că mi-l sosii!
 El atunci-mi auzià,
 Mâna'n buzunar băgà,
 Și îmi scoase d'un gârbaciu,
 Și-odată ce-mi aduceà,
 Pe murgul îl încingeà,
 Cam la ii, cam la sulac,
 Unde vii la cal de hac.
 Șapte hotate că-mi sărià,
 Cu bohor s'alăturà,
 De trei ori roată-i dădea,
 Intr'o scară se lăsà,
 Cu patru sulii mi-l tăià.
 Zăbovl,
 De mi-l coji.

Militel focșor făcea,
 Bune bucate gălià;
 Atunci Domnia sosià.
 —«Haideți Doamne, s'ospătăm!»

¹ Bohor. Acesta se crede a fi bourul ce se găsea prin munții Moldovi

—«N'am venit să ospătăm,
 Ci-am venit să te'ntrebăm,
 De' ți-e murgul de vânzare,
 De vânzare, de schimbare;
 De trei ori cu gălbiori,
 Și-odată cu bani mărunți.
 Să vii la curțile mele,
 Că am 50 veri primari,
 Hărănesc tot la jugani.
 Și-am 50 de unchi bătrâni,
 Hărănesc tot la cai buni,
 Nu ca murgul, și mai buni!
 Să eșim Joi
 La războiu!»

Auzit de la Ion Petre din com.
 Grindul, județul Ialomița, în anul 1884.

75.—Pe sub zări de soare,
 La cel paltin mare,
 Sus mi-e frunza deasă,
 Jos mi-e umbra groasă;
 Jos la tulpinișă,
 La a lui umbrișă,
 Oști mi-a tăbărit,
 Oști moldovenești,
 Multe 's mutenești.
 Ale muntenești
 N'au domn, nici stăpân.
 Domn să le domnească,
 Să le stăpânească.
 Umblă-și doi boeri
 Tot din plasă 'n plasă
 Și din casă 'n casă.
 Află l'acest om
 C'are d'un cocon
 Cocon pe
 Mari boeri mi-l cere:
 —«Dă-ni-l, taică,
 Dă-ni-l maică;
 Că e bun de domn!»

Taică-său mi-l da,
Maică sa nu vrea.
—Dă-ni-l, maică, dă-ni-l
Că-i lesne d'a domni
Și d'a 'mpărăți;
La masă să-mi șează,
Să bea să mănânce.
Pahar să-mi ridice.
Cal bun să 'ncalice,
Pe poartă să-mi iasă,
Pe poartă domnească,
Oști să 'nșiruească;
El să le împărțască:

Lii la lifegii,
La ostași d'ai lui!

..... făt-frumos,
Fie sănătos.
Spus de Silimon Neagu din com.
Bucu, județul Ialomița, în anul 1884.

76.—Leroi, leo!
Pe drumul cel mare
Mai pe lângă mare
Leroi, leo!
Trec, mi se peltec
Leroi, leo!¹
Voinici călători,
Greci neguțatori.
Mama lui N . . .
Cu iia de sârmă
Cu rochia de lână,
De lână seină
De păr de câmilă
Din drugă 'ndrugând,
Din gură 'ntrebând:
—Maică măiculiță,
N'ai văzut p'aci
D'un drag fiu al meu?

¹ Refrenurile de: „Leroi, leo!” se
repetă după unul și două versuri.

—Noi că l am văzut,
Nu l-am cunoscut.
—Maică, măiculiță:
Fețișoara lui
Spuma laptelui;
Mustăcioara lui
Spicul orzului;
Sprâncenile lui
Pana corbului;
Ochișori lui
Două muri coapte;
Coapte la pământ,
Ne-ajunse de vânt;
Coapte la răcoare,
Ne-ajunse de soare.
Călușelul lui
Puiul leului.
Iar sulifa lui
Falca zmeului.
Frăulețul lui
Doi balaurăși
De coadă 'nodați,
De guri încleștați.
Pofilașii lui,
Doi balaurăși!
—Maică măiculiță,
Noi că l-am văzut
In vadul Diului
La un colț de masă
Bea și ospătează,
Oști înșiruiază,
Oști moldovenești,
Multe muntenești!».
N . . . ăl voinic
Fie sănătos
In gazda lui Christos.

Spus de Ion Petre din comuna
Grindu, județul Ialomița în anul 1884.

Dobre Ștefănescu

POVESTIRI ȘI LEGENDE

363.—Mai cu nedreptul.

Zic oamenii că creștinii trebuie tot cu dreptul să umble. Nu mai este bine așa. Că, cică, era odată un om, care mergea tot cu dreptul; așa vroia el; da în toate părțile nimerea rău, vorba ceia: cel cu dreplatea tot cu capu spart. Într'un rând, lehemetuit cum era de aflăta neajutor din partea lui D-zeu, se întâlnește pe drumu împărătesc cu Sân-Gheorghii. Frumos era sfântu, ce-i drept: un ingeraș de om, pe un cal alb ca spuma, înșeuat cu o șe de aur. Cum îl vede, omu își mai ușurează sufletu; acu și-o găsit și el sorocu.

— Sân-Gheorghii, face el, ian dacă mergi la Dumnezeu să-i faci întrebare și dinspri mini, ce-i de nu-mi merge, și doară umblu numai cu dreptul?

— Bine, oi întreba.

— Ba, ai să uiți Sân-Gheorghii, că așa sânteți voi aișli mari; da, ca să-ți aduci aminte, iaca eu îți eu scara ast' de aur, că dacă îi ajunge acolo și-i zăpsi că-ți lipsești scara, are să-ți vie în minte pe loc, și ai să-m' faci trebușoara asta!

— Bine, ie-o!

Se duce Sân-Gheorghii la Dumnezeu; când ajunge și dă să se descalice, nu-i scara, își aduce aminte de cuvințelu cel de cinstea a omului drept și-l întreabă pe D-zeu.

Se încalică, după ce o luat porunci pentru ostașii buni *piminteni*, și pornește să ducă răspuns și omanașului nostru.

— A zis D-zeu, ineepe sfântul, ca s'o mai cotilești și cu strâmbu, că are să-ți se mai înloarcă.

— Bun cuvânt, așa oi și face chiar.

— Hai, dă-mi scara înapoi, face sfântu.

Omu așis o ineepe a întoarci pe strâmbu. Dă-i cu făgada și cu tăgada, că nu i-o dat nici o scară și Sân-Gheorghii îl lasă în plata Domnului că doar el așa l-o învățat. Se duce omu la un negustor cu scara:

— Giupâne, dă-mi părăli cât îi socoti pe scara asta; da, dacă mă crezi, eu pot să-ți aduc loată șaua de aur a lui Sântu-Gheorghii și, ca să n'o scapi din mână, dă-mi parăle pentru dânsa. Negustorul nepășit, îi dă. Il mână el cu vorba așa din zi în zi până ce într'o bună dimineață, îl dă în judecată. Aproape de *vadè*, vine omu nostru la negustoriu:

— Giupâne, m'ai dat dumneta în giudecală-i drept, da nu șede, zău-că, cinsle obrazului dumitale, să te giudeci cu un jerpelit ca mine.

— Dar cum ?

— Fă-mi și mie un rând de strae ca a dumitale și apoi ne judecăm, c'apoi ți se șede și dumitale alăturea cu mine. Negustoriu îi face. La giudecală negustoriu își varsă tot focu lui; da omu faci :

— Ce te potrivești, domnule judecător; omu ista spune cai verzi de pe păreți; acuș a spune că și straiile de pe mine is a lui

— Da, poate, nu-s a mele ?

— Ei, vedeți? Ii om în toală *cireaa*ista? Și o câștigat omu, iaca așa cu strâmbu.

Auzilă de la Alecu Purice. Ungureni-Boloșani.

V. Moisiu

364. — Din ce a făcut Dumnezeu pe Ungur ?

S'a apucat Dumnezeu, într'o zi, cu sfântul Petru, să facă fel și fel de neamuri de oameni ca să-i împrăștie pe suprafața pământului spre a-l locui.

Și s'a gândit Dumnezeu, sfătuindu-se și cu sfântul Petru, de a face aceste nații în mai multe *firi*, spre a nu fi toți la fel; deci alegea obiecte ce se potriveau firei nației ce voia a înfiripa.

Așa, pe Turc, l-a făcut din *trântor* (de albine), pe femeie din coadă de pisică, pe Jidan din păduche, pe Român din pâine și pe alții din altele.

După ce face aproape toate națiile și-aduce aminte că a uitat să facă pe Ungur. Deci din ce să-l facă și pe el, din ce... numai ce sfântul Petru vede un c... de câine și-l arată lui Dumnezeu zicând: Hai, Doamne, să-l facem din asta. Așa să fie, Petre, a răspuns Dumnezeu; a zis și țușli Ungurul în picioare, mărinimos și fălos.

Și de aceia e Ungurul așa de câinos la inimă, atât de lacom, dar fără preț ca orice aruncătură.

365.—Unde e mai bine ?

Intr'o zi s'au întâlnit pe cale *mucii* cu *papucii* și-au dat bună ziua, apoi s'au întrebat fiecare încotro și din coltro :

— Ia, mă duc la oraș, au zis mucii, căci am auzit că o să trăim bine. Boerii, se zice, că numai în baliste scumpe ne înfășoară și ne ține la buzunar, la căldurică, pe când afurisiții de țărani

unde ne suflă odată puternic din nas, între degetele mâinei lor și ne trânțește cu capul de pământ de ne crapă ochii când plesnim, și acolo ne lasă.

— Așa o fi, frate, răspunseră papucii, dar de noi e rău la oraș, căci jupânele toată ziua nu ne slăbesc, ci într'una ne freacă, pe caldarâm, pe când la țară am auzit că femeile și fetele nu ne încălță decât de Joi în Pașli, ne curăță frumos, ne ung cu grășime și ne păstrează în ladă ca pe orice lucru de preț.

— Tocmai așa e. Țăranul umblă aproape și iarna desculț, căci n'are pe ce-și cumpăra mereu încălțăminte. Deci să ne fie într'un ceas bun mușările noastre și să auzim de bine.

Au plecat fiecare înainte, au ajuns la locul țintit și au trăit bine.

Auzite la Sanatoriul Bărnova.

S. P. Colibași

366. — Vlaicu.

Vlaicu-ăla care a speriat lumea cu minunile lui; a fost și el, ia, un țăran ca noi, cu zeghe, cu cojoc și cu opinci. Eră de dincolo, de peste munți. De mic, ci-că l-a dus taică-său și maică-sa la un Neamț, să învețe meșteșugul fierăriei. Da el a învățat și mai mult de cât Neamțul și a venit în București cu minunile lui. Se cruciau toate limbile când vedeau ce iese din mâna flăcăului nostru.

Într'o zi, ce i-a trăsniț prin cap lui Vlaicu? -- Ia să fac eu o mașină de sburat.

Și după multă trudă, a făcut-o și i-a zis *airoplan*. A început să sboare cu el pe sus, de rămânea lumea cu gura căscată, când îl vedea prin nori ca o pasăre.

Și-a sburat Vlaicu de multe ori, în țara Ardealului și a sburat în Bulgaria în timpul războiului cu Bulgarii și tot așa a vrut el să treacă numai în sbor munții, să se ducă pe la părinți, că, Doamne, tare i se făcuse dor de ei.

Dar a greșit și s'a suit cu airoplanul mult mai aproape de cer decât trebuia și așa nu l-a răbdat Dumnezeu. A căzut bietul Vlaicu, d'acolo din siava cerului și s'a făcut jos, praf și el și mașina de sburat. Pe urmă? L-au luat boierii ăi mari și l-au dus la București de l-au îngropat cu mare cinste, ca pe un împărat.

Fetele și flăcii nu l-au uitat pe Vlaicu și i-au făcut un cântec fare frumos, care se aude așa :

--Vlaicule, tu de-acas' când ai plecat, Mâna cu mă-ta n'ai dat; Airoplan ți-ai luat,

In sus cu el mi-ai sburat!
 Când ai vrut să treci Balcanji,
 Rău te-au dușmănit dușmanii,
 Da mi-ai spăimântat Bulgarii.
 Vlaicule, când ai vrut să treci
 Carpați,

Să dai mâna cu doi frați,
 Dracu', naiba te-a învățat ?
 Airoplanu' l-ai urcat.
 Vlaicule. Dumnezeu că n'a voit:
 Benzina s'a isprăvit.
 Șurupur'li s'a slăbit,
 Airoplanu' s'a stricat
 Și jos, frate, mi-ai pical,
 Vlaicule, și trei fete le vedeă,
 Un jandar că se 'ntâmplă...

Frunză verde sălcioară,
 Cântă cucu' sus pe moară,
 Vlaicu trage ca să moară:
Un chibril că aprindeă
Și'n mână că i-l puneă:
Lumânare nu găsiă.
 Telefonu că sună,

Pă toți, frate, că vestia.
 Boierimea se strângea,
 Oștirea că s'aduna...
 Iată, mă-la că sosia,
 D'un leșin că mi-o găsiă
 Toată lumea suspina,
 Sicriaș că își făcea,
 Cu spirt că te spirtuia,
 Dricu', frate-l aduceă,
 Majistatea porunceă:
 In București te duceă.
 Tot orașu' te plimbă...
 Vlaicule, iată soru-ta sosia,
 Surioara a mai mare
 Cu păr galben pe spinare.
 Cu amar ea că plângeă.
 Toată lumea suspină:
 —Frate frățiorul meu
 Cui ne lași cu dorul lău ?
 Că viață c'a dumneta,
 In lume nu mai eră:
 Rău ne-ai secat inima!

De la niște lăutari din Budișteni.

C. Rădulescu-Codin

367. —Vulpea șireată.

Vulpea nu 'ncepe'n piele de șireată și de vicleană și de șugubașă. Așa, dacă nu șliși, ascultați ce șiriclic i a mai trăsniț co-doasei prin cap. Se 'ntâlnește, om bun, c'un motan sălbălăcit, care avea la gât o zgardă și de zgardă avea legată o custură. Niște băeți lălhăroși s'apucaseră și de trebușoara asta. Vulpea, ca omul cel șireț, se 'mprietenește degrabă cu motanul. Și se iea cu dânsul și iese la primblare prin pădure. Da' motanul dârz, nevoe mare! Custura cea de la gât făcea tot balanc! balanc! balanc! și trâncănind și bălâncănind așa, arăta prietenul vulpei că-i cine știe ce beizedea. Amu, după ce s'a despărțit de motan, se 'ntâlnește cumătra vulpe cu cumătrii ei mult doriți: Ursilă, Lupan și porcul cel sălbatec.

— Bun ajunsă!

— Bun ajunsă! Da, mă rog, cu cine te primblai mai nainte, cumătră vulpe? întrebă lupul.

— E hei! Acela-i vrednic soldat, cu sabia de gât legat!

— Araaa! Cum se poate? Și iae rău sabia ceia?

— Apoi mai întrebați?

— Cumătră hăi! Da cum l-am putea vedea noi mai de-aproape? strigă cu toți într'un glas.

— Tare ușor. Șădeți ascuși aici, lângă *copaciul* ista, că eu am să trec pe aici cu dânsul la primblare. Să nu mișcați și să nu crâcniți cumva, că acela-i vrednic soldat, cu sabia de gât legat! Și se duce vulpea. Iar cei trei căutau, care'ncotro, să s'ascundă mai bine. Ursilă și cu Lupan s'au acăfărat cum a dat Dumnezeu în copaciu, da' porcul cel sălbatec s'a acioat la rădăcina copaciului, acoperindu-se cu frunze. Nu multă zăbavă, și iaca vine vulpea la primblare cu motanul; zice:

— Vere motanaș! Ia să ne mai hodinim supt ist copaciu. Și s'au lologit o leacă pe ierbușoară, la rădăcina copaciului. Vorbind așa, ba de una, ba de alta, motanul zărește mișcându-se prin frunze codișa porcului și, socotind că-i vre-un șoarec, odată huli se răpede s'o inhățe. Și când a sărit de supt frunze porcul și când a covițat odată, bietul motan era să-și iasă din minte și, fușli! s'asvârle 'n sus, în copaciu. Măi săracu!.. Când au văzut una ca asta Ursilă și cu Lupan, socotind că vine soldatul să-i pue și pe dâșii la cale, au sărit locmai de-acolo, din vârful copaciului, de-a crăpat și râna 'ntr'inșii. Cumătra vulpe știu că se spintecă de răs. Ș'avea de ce râde: Dacă erau proști și fricoși, cogemite măfăhăle mari și de nici o brânză!

De la D. Zalimir. Oniceni, Roman.

Pr. D. Furtună

GĂCITORI

826.—*Scripca.*

Intr'o scorbură uscată,
Țîpă o purcea turbată.

827.—*Acul cu afa.*

Ștefănache mititel,
Cu buricu după el.

828.—*Răsboiul de Iesul.*

Mama și cu mă-ta,
Două guri fauri.
Tatu-to și cu lata,

Doi boi tauri.

Din picioare, ropo, ropo.
Și din mâni șomăltoc.

829.—*Ferestrăul.*

La râpa lui Ciocă-Boacă,
Este-o vulpe harlă-moartă,
Pâr-pâr-pâr în c. . albastru.

830.—*Biserica.*

Tărlăguță vânăla,
Țuguetă cumătră.

831.—*Valtra, focul, pirostiile
horna și hogoagul.*

Am o babă crăcănată,
Deasupra crăcănălei,
Trei picioare.
Între picioare.
Roș-poroș,
Deasupra lui roș-poroș,
Buhu,
Deasupra buhului.
Sac răsturnat.

832.—*Bostanul cu semințele.*

Am o casă,
Fără uși, fără ferești.
Întăuntru plină de băeți.

833.—*Peptenile de peptănal
lână.*

Am două mâțe,
Cari se trag de mustăți,

834.—*Paianjenul.*

Am un frate,
Țese o pânză minunată,
Fără ițe, fără spată.

Din Vârlezi-Covurlui.

835.—*Moara.*

Muncă de om,
Poruncă de domn,
Șarpe încolăcit,
Cui de fer bătut.

836.—*Soarele când răsare.*

Pana cocostârcului,
Bate'n fața lărgului.

837.—*Oglinda.*

Străchinuță verde,
Untul mi se vede.

838.—*Nasul când îi bute.*

Tărtăcuță roșie,
Plină de cârmoșie.

839.—*Iepurele.*

Sub o tufă de fârtan,
Șade-un băet de munlean,
Unge c... cu rășină,
Să nu scape vre-o b..

840.—*Gura cu dinții*

Am un coteț,
Plin de miei albi.

841.—*Oul cu albușul și găl-
benușul.*

Am un văsucior alb,
Țin în el vin roș și alb.

Spuse de moș Ion David Sălceni-
Tulova.

Pr. Gh. V. Șuşnea

842.—*Coasa.*

Am o cășea albă,
Toți câmpii aleargă,
Când ajunge la drum, stă.

843.—*Varza.*

Șede curca la izvor,
Numai într'un picior.

844.—*Cerul cu stelele.*

Este în lume o ghiață lată,
Cu mazere înpestrițată.

845.—*Roata morii.*

Am o rață neagră.
Ce mereu tot stă în apă,
Și nu se mai face albă.

Auzite de la D-l Alexandru Vasi-
liu, Mircești-Tulova,

Gh. Boghiu

846.—*Capra.*

Terică, merică,
Merge la biserică,
Vine acasă și se vaită,

847.—*Cocoșul.*

Din piatră albă,
Filozof s'a născut,
Când cântă, le'nviază,
Când moare, te bolează.

848.—*Ceasornicul.*

Am un om,
Șade și bate,
Și arată și spune.
Dar nu măncă.

849.—*Iepurele.*

Cinel-cinel,
Ciuciuluș-câmpel.

Culese de la elevi.

850.—*Iepurele.*

Șade moșul ghebos,
În rogoz,
Strig la el odată,
Și se'ndreaptă.

851.—*Călărejul.*

Treapa-leapa pe cărare,
Hunghe-pungher pe spinare.

852.—*Cărbunele.*

Pe apă înoată,
Și'n pământ nu pulrezește.

853.—*Boul.*

Cine se naște cu barbă?

854.—*Puricele.*

Ce e mic mititel,
Și-și îndreaptă Vodă hainele
pentru el?

855.—*Mămăliga.*

Pe valea lui Ghidănac,
Se dă dracul peste cap.

856.—*Acul.*

Luciu-lucilor,
Ii pui coadă de fuior.

857.—*Biserica.*

Am o vacă porumbacă,
Pe la coarne cu icoane,
Pe la nări cu lumânări,
Pe la buze buburuze,
La bărbii cu făclii,
Pe la șolduri cu bolduri,
Pe la pânțele cu descânțele!

858.—*Toba.*

Hurdubae-bae,
Bună de bătae.

859.—*Ariciul.*

Am un moș bătrân,
Când pleacă pe cărare,
Sue cu aracii'n spinare.

860.—*Briciul de ras.*

Am un cal de fier,
Paște pe un munte de os.

861.—*Buliea cu vin*

Am o găină cucuiată,
O țin în pimniță 'ncuiată,
Și cum intru și-o descui,
Ii pui mâna pe cucui.

862.—*Buliea.*

Alunu ține gorunul,
Și gorunul ține balta.

Culese de la elevi R.-Vâlcea.

C. Danilescu

VORBE ADÂNCI

1682-1690.

A așteptă ca porcul, la Crăciun, muchea loporului==Când te aștepți la bine, la bucurie și inimă bună, atunci dă necazul peste tine.

Gura cânelui cu os de ros s'astupă==Celui îndârjit, ce face gălăgie, cum i-ai astâmpărat nevoia, dându-i ciolanul, nu-l mai auzi zicând nici «cârc».

Zorleni-Tulova.

T. Popovici

De cât m-oiu uita la soare ș'oiu întinge în sare, mai bine'n pământ, să înting în unț.

Pentru cheful lui hatâr, merge roata dâr, dâr, dâr.

Lucrul lasat, pufe a spurcat

Nu mă' mbăta de cap=zăluzi, înebuni.

Parcă-i muscă'n lapte acru=haimana, feștelit.

Is făcută' ntr'o mie. Nici o țără nu pot ședeà=harnică.

De cât în raiu cu calicii, mai bine în iad cu vlădicii.

Jud. Neamț

A. Moisei

CĂNTECE

2319.--Foaie verde ș'o lălea,
Cine-a făcut dragostea,
N'ar avea parte de ea,
Că mult e dulce și bună,
Și'n urmă este neună:
Și iar verde trei cucule,
Căci dragoste sunt mai multe,
Unele sunt trecătoare,
Altele amăgitoare;
Ori în care vei cădea,
Tot îți seacă inima,
Te usucă ca pe-un pom,
Te lasă din om, neom.
Și iar verde trei migdale,
Intri'n iarnă ca o floare,
Te scoate la primăvară,
Galben ca turta de ciară
Te văz umblând ca un prost,
Cu capul lăsat în jos.

Dăeni-Tulcea.

C. Frecuș

2320.--De-ar fi dorul vânzător,
Și badea cumpărător,
Eu pe dorul vinde-l-aș,
Pe badea cumpăra-l-aș,
Ca să-mi fie de-ajutor,
Să mă apere de dor.

2321.--Foaie verde alior,
Zice mama să mănsor,
Eu de fete nu duc dor.
Am o mândră, nu prea mândră,
Dar mi-i dragă, că m'ascultă.
Poartă mândră ce-i purta,
Că dacă m'oi libera,
Eu mi-oi vinde tunică,
Și tot ne-om face nunta.

2322.--Foaie verde mărgărinț,
Teșorul a'nflorit,
A'nflorit, s'a scuturat,

Teișorul a plecat,
A plecat cam supărat,
Că pe braț nu l-am culcat,
Și n'am stat la sărutat.
Foaie verde fir negară,
Unde-o fi badea' n as' seară,
Unde-o fi și-o însera,
Pe perna ce s'o culca,
N'o fi moale ca a mea,
Și gura ce-a sărutat,
N'o fi dulce ca a mea.

Din Vârlezi-Covurlui.

Pr. Gh. V. Șuşnea

2323.—Foaie verde bobareu,
Mândro, dorul meu și-al tău,
Să-l facem de-un ferăstrău;
Ferăstrău cu pâza nouă,
Taie muntele prin două,
Să-mi aleg de-o mândră nouă;
Fierăstrău cu pâza veche,
Taie muntele prin zece,
Să văd pe mândra când trece,
Cu cana la apă rece;
Apă rece de la Lotrul
Să-mi mai domolească focul;
Ferăstrău cu dinți mărunți,
Taie douăzeci de munți:
Să scobor la Leana'n brânci,
Să ne măsurăm de lungi,
Ea numărând stelele,
Și eu ei mărgелеle.

2324.—Verde foaie sălcioară,
Mi-a venit o vesle-aseară,
Două vorbe' ntr'o scrisoare:
Că drăguțul mi se'nsoară.
Insoar'-se cu Dumnezeu,
Că mie nu-mi pare rău,
Nici așa bine nu-mi pare,
Numai la ficați mă doare.

2325.—Floare verde iasomie.
Păsărică albăstrie,
Spune mândrii ca să-mi vie,
Că s'a copt struguri'n vie.
S'au copt și s'au rumenit,
Și mândra n'a mai venit,
Căci s'a' nvăfat păsările,
Să mănânce boabele.
S'a' nvăfat și-o mierlă neagră,
Mi-a' mâncat o vie' ntregă.

S. Manole

2326.—Foaie verde de trei cepe,
De-ai fi om și te-ai pricepe.
Dragostea din ce se' ncepe,
Din bele și din inele.
Și din buze subțirele.
Vara din' busuioc verde.
Dragostea din ce se face,
Din omul care nu face;
Dragostea din ce-i făcută
Din omul cu vorbă m'ultă.

V. Vermesanu

GLUME, JĂTII ȘI TACLALÉ.

404.—Țiganul și lupii.

Odată, un român se întâlnește c'un țigan, care fugea de-i sfârșiau călcăele, par'că-l goniau Tătarii.

—«Ho! mă balaure! Ce te-a apucat de fugi așa?»

—«Haoleo Il Românico, mânca-te așa! Eră cât p'aci să mă mănânce. Iahașa, o sulă de lupchi!».

—«Unde mă !?»

—«Ia colea, mânca-ți-aș suflețelu. ia în ha *padure* !».

—«Ei ? și câți erau mă ?».

—«Hapoi de... pe nenumărate să tot hi fost ho sulă dacă nu și mai mulți».

—«Mă țigane spui prosliei; lu n'ai văzul bine; o fi fost mai pușini. o fi fost 20 ?».

—«De Românico, șliu eu, o hi fost și 20, da erau mulți».

—«Fugi mă țigane c'au fost 5.—A fost !».

—«Mă a fost unul!».

—«A fost, a fost, brr!! da tare mi-i frică Românico!».

—«Mă țigane, fugi cu lupii făi, c'a fost vr'o mierlă, care te-a speriat așa!».

—«Hapoi de, Românico, lup a fost, miermură a fost, de fost lot a fost ceva. Da, mânca-te-ași : Miermură, nemiermură văd că trupu mi tremură».

Auzită în Zăicoiu-Dolj dela tata,

I. Brătulescu

C R O N I C A

G. Pascu : *Sufixele românești* (edițiunea Academiei române). Volumul de aproape 500 de pagini înfățișază subiectul care a dobândit în 1915 premiul Nasturel. Nu ne privește tehnica lucrării și nici competența autorului, pentru care d-l Philipide are alătea cuvinte de laudă. D-l Pascu, de bună samă va ține socoteală de acele oare cari „lucruri controversate” și în studii viitoare va întări părțile mai ușoare ale acestei lucrări. Pentru acele studii viitoare, unde își vor da contribuția și cele 9 volume ale acestei reviste,—cele multe înaintel—necunoscute astăzi d-lui Pascu, însemnăm cele ce urmează : *bătrâneșă* (p. 27) are și forma *bătrâneată* (Pamfile. *Mitologie*, II, 6) ; *frumuseșă* (28) își are pe *frumuseată* (Tulova) iar *mândreță* pe *mândreață* (Tecuciu) ; *galbigit* de sub *văleață* (29) e greșit copiat pentru *gălbigit* ; *pesmet* (32) l-am dat undeva și ca poreclă pentru ofițerul de administrație ; *mulsoare* (50) însemnează și cantitatea de lapte mulsă la un prânz ; *prinsoare* (51) l-am dat și pentru *loc îngrădit* sau *luat în stăpânire* (*Agricultura*, 17) ; *canun* (51) l-am dat și pentru *rost, înțeles, justificare* ; *indrugătura* (61) trebuie explicată alffel (*Cântece de țară*, 349 și *Industria casnică*, 318) ; *căzătură* (62) e și un om sau o vilă prea nepulnicioasă) ; *frântura* (63) e și numele unei *boli luneiști* ; în *Jocuri*, II, 156 am dat *nart și nărtos* (cf. 76) ; *gătarul* (83) este cureaua căpăstrului ce vine pe sub gâtul calului ; *fățare* (84) ori și formă *fătar* (*Agricultura*, 114) ; *pătrare* (89) il are pe *pătrar* ; pentru *tuvlar* (fabricant de cărămizi) (92) am dat nu de mull *tulă* ; *Văratie* (102), cf. *Văzduhul*, 48 ; *ai Moviloae* (112) trebuie înțeles ca un genitiv singular, *a* sau *al* Moviloaei ; cf. *Miron Costin*, III, 156 ; *stupitoare* (126) e și deprecialiv, *gură* ; *strănul* (138) e greșit explicat, pentru *pată oibă pe botul calului* ; *fălcile* (145) sunt și curelele frâului ce vin pe fălcile calului ; *nantusel* (149) e greșit copiat în loc de nântușel ; *oleacă* (158) trebuie scris *o leacă*, de oare ce se zice izolat *leacă*, *lecușă* : avere strânsă cu *lecușa*, cu puținul, cf. *leac*, *de leac* (puțin) ; *moșan* de sub *moșneag* (205) însemnează copârtaș într'o moșie ; sub *șotorog* (215) să se adauge *șont* și *șont*, *șotroagă* ; *oarzăn* (218) trebuie să fie explicat *alb-*

rumân (Mitologie, I. 389); *răbduriu* (223); la *cenușerniță* (245) să se adauge *năsi-perniță*; existența sufixului *eșniță* (245) trebuie socotită ca sigură (cf. *mleşniță*, *Sărbătorile de vară*, 227); *motoșcă* (271) are și pe *moloașcă*; la sufixul *otină* (276) se va da derivatul sigur *pârțotină* (*pârț* + *otină* (linereă așa și așa); pentru *ghiloteiu* (312), cf. *bilă* (*Industria casnică*, 109); *sandâc* (335) trebuie celii *sândâc*: *șolțic* (335), *priceput la înșelăciune*, trebuie apropiat de *șoaldă*, *vielenie*, *înșelăciune*; pentru *chilăman* (341) cf. *chilos*, scurl, îndesat; *văjdău* (418) trebuie scos, fiind o învederată greșeală de lipar în izvor. Mai putem adăugi că *mângulița* (261) nu e nume de scroafă ci nume corupt de rasă, și ca în alte părți se confundă numele animalelor cu rasa lor. În sfârșit credem că unele sufixe trebuiau semnalate chiar când se sprijiau pe un singur exemplu. Astfel nu s'a trecut în folositorul izvod *imănos*, din *curimănos* (342). Semnalarea în indice a tuturilor formelor înlesnește mult căutarea; n'am găsit pe *ărime* (*plodărime*), *ișancă* (*verișanca*, cf. verișan, mocan-mocancă), *oășchină* (*globoășchină*, gloaba de cal prea rea) și *uliu* (*grijuliu*).

Nu știu cum va primi d-l Pascu aceste însemnări, din care o parte nici nu privesc prea interesanta și frumoasa d-sale lucrare; le dau mai ales pentru culegătorii din preajma aceleii reviste, ca să alle sau să se întărească în credință că unghiurile noastre de cercetare sunt mai numeroase decât s'ar părea.

N. Pora: Taina cea mare. No. 47 din Biblioteca Societății „Steaua” aduce un mănunchiu de vioaie *povestiri*, potrivite locului unde se află. În „Taina cea mare” Tudora ca și în alte povestiri ale finului Sfântului Arhanghel sau al Morții, are darul de a ști ceasul răposării; „Ispas credinciosului” are temelia populară; în „O dată lile” întâlnim pe profetul zilelor de astăzi: „La ispașa cerească”, — care, fiind că-i adunare pentru împărțiri de daruri, nu poate fi *ispașă* vin tot soiul de viclăți ca să-și primească însușirile: le recunoaștem, și despre *câni* am publicat nu de mult o variantă (an. VIII, pp. 231-2), și tot astfel până la sfârșit. Și astfel ajungi să te întrebi: îți este îngădui dumatăle, scriitor, chiar în cărțile mărunte pe cari contrații nu le citeșc de obicei, să te însperi din spusele poporului, fără ca să spui acest lucru?

Te „jenez”? Ți-a fost teamă că conducătorii Societății nu ți-ar fi cumpărat manuscriptul dacă ar fi văzut subtitlul „din popor”? Sau ți-ar fi fost rușine de acest adaos? Sau nu corespunde în totul această codiță în fruntea bucăților cărora d-ta ai crezut nimerit și le mai ciopleși și să le mai spoeshi?

Astfel d-l Dragoslav are tovarăș, iar greșala d-lui M. Dragomirescu o urmează „Albina” și „Biblioteca Societății” „Steaua”.

T. Pamfile

* În „Ilustrațiunea” (Dech 1915) d. N. Iorga vorbește despre culegerea lui Bouquet intitulată: „Album valaque”, vues et costumes pittoresques de la Valachie, desines d'après nature par Michel Bouquet, Paris, 1843. Reproducere și în „Rev. gen. a învățământului” an. XI (Mart 1916) p. 372. În această lucrare a desemnatorului francez ni se păstrează cea dintâi serie de porturi populare.

Mai departe și tot în aceleași numere de reviste, se văd observațiile d-lui I. Nistor, asupra albumului de broderii și țesături populare publicate de E. Kolbenhey fostul director al școlii de meserii din Cernăuți.

* Vrednice de amintire sunt, în „Sofia” (an. I. No. 7 din 20 Mart 1916) noua foaie literară din București a d-lui R. S. Dragnea, — expunerile datorite d-lui Șt. Berechet asupra „Poeziei populare sârbești”. Scrie un om priceput și pregătit din punct de vedere științific; el cunoaște bine limba și literatura sârbească. Deci de mai mult folos ne vor fi asemenea studii decât lungile înșirări neslărșite ale cutărilor cercetării nouă.

D. F.

O B O L U L

Prietenilor Revistei «ION CREANGĂ» pentru strângerea fondului

Bustul lui Ion Creangă la Bârlad

Suma adunată 1164.90.

DE LA ADMINISTRAȚIE

Adeverințe. S'au primit sumele și s'au tăiat adeverințele pentru
D. Dr. V. C. Vasiliu Ploești 5 lei. D. E. Drăgușescu Bogdănești,
Suceava 5 lei. Păr. C. Bobulescu Iași 5 lei. D. A. Lălu Bârlad 5 lei
D. St. Popescu Călărași 2 lei 50 b. (urmează)

Prin Redacția și Administrația revistei noastre se pot dobândi următoarele cărți folositoare:

Revista «ION CREANGĂ» An II.	—	—	—	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. III.	—	—	—	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. IV.	—	—	—	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. V.	—	—	—	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. VI.	—	—	—	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. VII.	—	—	—	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. VIII. (lipsă no. 2)	—	—	—	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. IX	—	—	—	5.—
T. Pamfile: Povestire pe scurt despre Neamul Românesc	0.20			
„ Jocuri de copii I.	—	—	—	1.40
„ „ „ II.	—	—	—	1.60
„ „ „ III.	—	—	—	1.50
„ Văzduhul	—	—	—	2.00

A apărut :

T. PAMFILE

MITOLOGIA ROMÂNEASCĂ.—II. COMORILE

Ediția Academiei Române,
București, 1916; 70 pp.

1 Leu

Se poate dobândi prin redacția revistei «Ion Creangă»
Bârlad, str. Corbului.

BIBLIOGRAFIE

Charles Wagner: *Să fii om!* Convorbiri asupra purtării în viecea, trad. de Lătitia V. Ghidionescu (No. 969-70 din «Biblioteca pentru toți»), 164 pp. 60 bani.

N. Gane: *Aliuță, Șanta* (No. 3 din publicația săptămânală «Scriitorii noștri», director A. Vlăhuță), Libr. Alcalay & Co București, 36 pp., 20 bani.

N. Pora: *Taina cea mare*, Povestiri (No. 47 din Biblioteca societății «Steaua», Libr. C. Sfetea, București, 1916. 96 p. 20 b.

N. Iorga: *Oamenii cari au fost*, (No. 4 din publicația săptămânală «Scriitorii noștri», director A. Vlăhuță), Lib. Alcalay & Comp. 32 pp., 20 bani.

P. Dubois: *Răzuna și sentimentul*, trad. de Paul Constantinescu (No. 3 din Biblioteca «România viitoare»), dir. D. Munteanu-Râmnic, Ploești, 1916, 42 pp. 30 b.

Domniei sale
Domnului

Artur Gorovei

Comuna

Folticeu

Județul



C. PAMFILE

Mitologie românească :

I

DUSMANI SI PRIETENI AI OMULUI

Ediția Academiei Române

400 pp.

3 lei

Se poate dobândi de la autor, Bârlad str. Corbului.

MIRON COSTIN

Revistă de cercetări și mărturii istorice. Anul IV, No. 3 pe Aprilie 1916, cuprinde :

CÂTEVA INSEMNAȚI REFERITOARE LA UN MANUSCRIPȚ GREEȘC DE MUZICĂ ORIENTALĂ.

C. N. Mateescu.

O CONDICĂ VECHIE.—Al. Rosetti.

DOCUMENTE.—C. Daniilescu, G. Foreșcu, Artur Gorovei, C. N. Mateescu, T. Pamfile, Al. Saint-Georges, Iuliu Tuduceșcu, Econ. U. Ursăcescu.

NUMISMATICĂ.—U. C. Nicoae.

INSEMNAȚI.—Econ. U. Ursăcescu, C. N. Mateescu.

CRONICĂ.—T. Pamfile: N. Iorța: Amănunte din istoria noastră în veacul al XIX-lea.

LUSTRAȚIUNI. Dintr'un manuscris greșc de muzică orientală.

Abonamentul anual 5 lei.

Redacția și administrația în Bârlad, str. Corbului

<https://biblioteca-digitala.ro>

Ion Creangă

Revistă de limbă, literatură și artă populară

APARE O DATĂ PE LUNĂ

CUPRINSUL

T. Pamfile.—Sibile și Filosofi în literatura și iconografia românească (anexe).

Dobre Ștefănescu.—Colinde.

A. Moisei, V. Moisiu.—Povestiri și legende.

A. Moisei, G. Boghiu.—Cântece de sfea.

S. P. Colibași, Ion N. Popescu, A. Saint-Georges.—Datine și credințe.

V. Vermeșeanu.—Boli la vite, leacuri și descântece.

Arestia Al. Moisei, Pr. Fl. A. Drăghici.—Boli la oameni, leacuri și descântece.

M. Lupescu, M. Georgescu-Munteanu, C. Daniilescu, V. Vermeșeanu, Pr. G. V. Șuşnea, Gh. Boghiu, D. Urzică, Petru Păsculescu.—Cântece.

Pr. Fl. A. Drăghici.—O samă de cuvinte.

V. B. Țirica, I. Brătulescu.—Glume, jâții, taclale.

T. Pamfile.—Cronica.

ILUSTRĂȚIUNE.—Amănunt din zugrăveala Paraclisului Episcopiei de Râmnic, Noul Severin.

REDACȚIA:
T. Pamfile, Strada Corbului

ADM NISTRAȚIA:
M. Lupescu, Zorleni-Tutova

B Ă R L A D

Exemplarul :

În țară 40 de bani
În străinătate 50 " "

Abonamentul anual :

În țară 5 lei
În străinătate 6 "

TIPOGRAFIA ȘI LEGĂTORIA DE CĂRȚI, CONSTANTIN D. LUPAȘCU

INTEMEETORII: PR. EC. I. ANTONOVICI, ST. CAPȘA, G. A. COSMOVICI, N. I. DUMITRAȘCU, PR. D. FURTUNĂ. PR. GH. GHEOLDUM, P. HERESCU, DR. I. URBAN JARNIC, G. T. KIRILEANU, N. L. KOSTAKI, M. LUPESCU, C. N. MATEESCU, A. MOISEI, N. I. MUNTEANU, I. NECULAU, A. NEGOESCU, T. PAMFILE, P. PĂNOIU, T. POPOVICI, PR. P. G. SAVIN, A. TENEA. ȘT. ST. TUȚESCU, G. TUTOVEANU, I. ZOTA.

Dela oamenii buni așteptăm

ABONAMENTUL

Revistei «**ION CREANGĂ**»

Adm. M. Lupescu, Zorleni-Tutova.

A apărut : T. PAMFILE

MITOLOGIA ROMÂNEASCĂ. — II. COMORILE

Ediția Academiei Române,

București, 1916; 70 pp.

1 Leu

*Se poate dobândi prin redacția revistei «Ion Creangă»
Bârlad, str. Corbului.*

Șezătoarea, An. XXIII. Vol. XVII, no. 1 pe April 1916:

Artur Gorovei: Un gromovnic manuscris. **Ioana Buzilă**: Din ale moșitului. **A. M. Nour**: Descântece de dat cu bobii, de dat cu cărțile. **C. Macovei**: Descântec de albeață. **D. Balan**: Descântece de găci. **A. C. Popescu**: Descântece de urit. Notife bibliografice.

T. PAMFILE:

SIBILE și FILOSOFI

In literatura și iconografia românească

Bârlad, 1916, 32 pp.

40 bani.

ION CREANGA

Revistă de limbă, literatură și artă populară

APARE ODATĂ PE LUNĂ

REDACȚIA
T. PAMFILE
Bărlad, str. Corbului

ABONAMENTUL ANUAL
In țară 5 lei
In străinătate 6 „

ADMINISTRAȚIA :
M. LUPESCU
Zorleni-Tutova

SIBILE ȘI FILOSOFI

ÎN

Literatură și Iconografia românească.¹

ANEXA I

Academia Română, *Manuscriptul românesc* 469, pp. 427 v^o și urm.

Cuvîntu de prea înțeleapta Sivila.

David prorocul lui Dumnezeu avea pohti mare cit eșia vrătuia lui, adică podul lui, și punea un vas pica în casa. Iarî într'o zi un nașu a lui ștearse *plodul*² cu niște buruiane și-l aruncî afarî. Și eși o gănscă și mîncî buruianile, și cum le mîncî, îndafi oò un ou. Și crepî oul, și din ov eși o prunci parte muerească. Și pre ascunsu spuseră lui D[a]v[i]du împăratu de aceasta. D[a]v[i]dû bine înțelese pre cum se ficu aceaia și zise de ascuns. Erî fata aceaia întru pîmîntul Ugorscului și crescu și învîși carte, și fu înțeleaptî mai vrătos de câtu toși oămenii ce petrecea în toatî lumea. Și cu înțelepciunea ei dobîndi țara Ugorscului toafî, și împîrîși în Rîmû, și socotîia zisele prorocilor cum zise Dumnezeu lui Dvdû : Din sîmînța ta voi pune scaunul tîu și al altora proroci (*necefel*). Numele ei era Mariia, și pentru înțelepciunea ei îi ziserî Sivila, și trîgea nădeajde cî dintru dînsa să va naște H[risto]s. Și feri feciorîsa sa 38 ani pînî cînd vizurî o sufî de boiari mari toși un vis. Atuncia înțelese Sivila că nu iaste aceaia ce nidîjduiaște. Și să adunarî toși boiarii și ziserî: Blîmași la împîrîteasa să spunem visul ce am vizut. Și venirî cîtrî însî și ziserî: Să ertași, împîrîșiia ta, iată cum am vizut noi o sufî de boiari iafîi un vis. Sivila zise : Spusușu visul și ei îu voiu deslega. Domnii ziserî : Vizut-am noao sori risîrînd. Iară Sivila zise : Spuneși-mi cum [erau] acei sori. Ei ziserî : 1. Soarele dintîi [era curatû și lin

¹ Vezi n-rul trecut, pp. 129 și urm.

² Pentru *plodul* paserilor, cf. *Ion Creangă*, VI p. 19.

risiriia, și noi foarte cu drag îl așteptam și-l socoteam. 2. Al doilea soare de trei ori înlunecă și-s ascunse lumina 3 Al treilea soare cu zări negre pregiur dânsul. 4. Al patrulea soare ca o pară de fum negru. 5. Al cincilea soare arsă și fierbinte era noao a-l socoli. 6. Al șaselea soare lumină avea ca zipada. 7. Al șaptelea soare cu zăre roșie și în mijlocu mîn avea. 8. Al optulea soare zirile lui 20 era line și curate. 9. Al noaolea soare de toți era mai groaznicu: spîmatu era și fierbinte. Sivila zise: Noao sori sânt noao roduri. Cel soare dintii iaste rodul Bilgarilor. bunu și iubitori la oaspeți și credincioși, cea dreaptă credinși creștinească lui Dumnezeu au închinat. Al doilea soare sântu Grecii că ei de trei ori credința sa au lepîdat, și cu toate limbile să amestecă: iubitor de argintu și luotori de adîmant. Împărăția lui Dumnezeu deaderi. Al treilea soare sîntu Frîncii, ce ei vor cilca toate limbile. Eși-va dintru dînși om de 2 roduri, și numele lui va fi Constantin și acela va cilca toate limbile și va face rîzboae mari pe pîmîntu, și i să va arila lui semne pre ceri și va ridica Grecii, și va face împîrșiie între Greci, și va zidi întru dînșii cetate și se va chiema Ier[u]s[a]limul nou, ograda Grecilor și rîpaosul sv[er]șilor. Și mîni-sa i să vor arila crucile lui Hs ce la le va face semne multe pe pămînt. Al patrulea soare aceștia sânt Arcadei ce vor birui Frîncii și vor cilca Rîmul și iarî va fi Rîmul. Șt acela om într'apî va muri. Al cincilea soare aceștia sântu Siriceneștii ce vor pustii Ier[u]s[a]limul și vor cilca Siria 6. Al șaselea soare, aceștia sânt Sirianii ce înurî Ier[u]s[a]limul și perdurî scaunul său și pîmîntul lor, și va pustii trei sute de ani. 7. Al șaptelea soare, aceștia sânt Jidovăi. Eși-va o muiare dintru dînșii și va naște fiiu din ceri, și vor zice numele lui Isus. Și fata ce-l va naște va fi totu fecioară curași. Scaunul lui este cerul iarî pîmîntul iaste așternutū picioarele lui. Numele Fecioarei va fi Maria. Aduna-si-vor toți Domnii și toți giudecitorii și-l vor da spre risignire, îngropa-l-vor pre dînsul și a treia zi va înviè și se va sui în ceri și va trimite 12 bîrbați, și aceia legia noastră vor risipi și a lor lege vor întîri. Și aceia lege va împîrși dela risîritul soarelui pînă la apus. Atunci ziserî popii jidovești și toți boiarinli: Taci, împîrșiia la, cî înci una te vom întreba: Poate aceea a fi ca să pogorî Dumnezeu din ceri și să-s nasci din fecio[ar]i și să spargi legea noastră. Atunci Sivila [a] zis: O! nebun rodul meu cel mare și minunat! Nu vă mirareș de aciasta, ci socoliș că înțelepciunea voastră, ci socoliș pre ce stî ceriul animalu și pîmîntul întîritu și neclintitu? Iarî legea voastră nu spre

bine sfă. cî și eu pînă acum m'am nîdîduit că dintru mine să va naște Hs și mi-am ferit fecioria mea în [3]8 de ani iară acmu cunosc că nu-s eu aceeaia. Al optulea soare aceștiea sînt Iverii drepți și iubitori de oaspeți, beseareca pîzîscu, de Dumnezeu să tem și cuvintele svinșiei salale cearcî. Și pentru firî de riutate unora ca acestora le zăce Dumnezeu : Ferice de ceia ce să pleacî : aceea vor dobîndi spesenia. Al noaolea soare, aceea. sântu Titarii ce varsî sînge pre pîmîntu și nimia înaintea lor nu vor sta. Mîncă-vor toate țirile și pînă la o vreme alita puteare vor avea, cîlî înaintea lor din limbi nimia nu sî va putea protivi. Iarî cîndu va fi mai pre urmî, cu numele lui Arhanghel Gavriil iar de oameni vor peri. Slavî pîrintele lui și Fiului și Dhului snt acum și pururea și întru veaci de veaci.

ANEXA II

Academia Română, *Manuscriptul românesc* 86, p. 429.

Pentru cum au întrebat Avgust Chesariu pre duhuril|e| necurate la vrăjălnișă, la capiștea lui Apolon D[u]mnezău și ce răspuns au luat.

Pre vremea [a]cè era împărat samodărjețu acesta împărat Avgust Chesariu și oblădui toată lumea supl ascultarea lui, precum ne spun svintele scrisori a besearecii. Și în zălele acestuia au fost și nașterea Domnului nostru Hs. și precum spune și Stii Evsăvie Pa[n]filū de întru videnia care au văzut Daniil Proroc ne spune la pisanțiile sale și arată și pre Avgust Chesariu cum au fost și el un împărat de în cei patru împărați mari ce au văzut, adecă cînd au văzut Daniil ceale patru gadene mari împărățai, și o împărățae de într'acelea arată să fie una aceasta a lui Avgust Chesariu. Căci că și acesta împărat încă au împărățăt lumea toată. Așijderea spune aceasta Evsăvie precum aceasta împărat Avgust Chesariul pre vreme ce împărățaiă, s'au dus la niște Eleni ce se chema Delfii. Și acolo în cetatea Delfilor au fost o capiște a lui Apolon D[u]mnezău. Și era acolo la capiște și vrăjialnișă, de-ș vrăjia Elenii capiște răfaciță. Deci oamenii grăia, iară dracii răspunde de ce-i întreba. Și așa credea Elenii că sînt dumnezăirii de le răspunde și le grăescu. Și le era pre voe de le căuta sau nu le da nădiajde; și într'acesta chip îi cuprinsease de era a lorū precum să rătăcisă de le slujia. Iar împăratul acesta dac'au

mărsu la vrăjialniță, acolo la capiștea lui Apolon la Delfi, au întrebat cine va împărăță pre după dănsul ? Iar vrăjialnița nemic nu vrea să răspundă, ce tăcea. Iar împăratul Avgust întreabă oare că ce face vrăjialnița de nu-i răspunde. Și iarăși mai întrebă o dată după dănsa, să-i spue cine va împărăță. Iar vrăjialnița i-au răspunsă zăcându așa: Ficioru de Jidovi mă oblăducește D[u]mnezău a fericițelor împărăță, și aceasta casă va lipsă, și drum băfut de sârgu să va face. Ce te du de-aici, de la a noastră casă !

Iată că și Duhurile necurate au mărturisit pentru Hs că va împărăță lumea, și cea de sus și ceastă de giosu, și viilor va fi împărat și morșilor.

Și într'aceasta chip și-au luat Avgust Chesariu răspunsul și s'au dus. Și auzără și alții mulți carii s'au prilejit acolo de aceasta și mult s'au minunat

ANEXA III

Academia Română, *Manuscriptul românesc*, 3692, pp. 9v. și urm.

Ceriu nou și cu stele luminoasă făcute, care este prea blagoslovitei Fecioarei Mariei, Născătoarea de D[u]mnezău, cu minuniile sale.

Prin osărdie mai micului sulugii sale Ieromonah Ionichie Galatovschii, rector și egumen Franșilor.

1665 luna lui Dec[he]mвриe 12, lumii s'au arătat în tipografia Livovului.

Minunile

A presfintei Născătoare de Dumnezeu între Sabelii, proorocițe păgănești, cărora înainte de zămislire ei, prin arătare d[u]mnezăiască au cunoscut ele și în cărțile sale pre aceia o au scris și noroadelor o au propoveduit și au vestit.

Minune 1.

Sabelie Persască, cu d[u]huț prorocesc de la Dumnezeu fiind plină, aceste cuvinte pentru Precurata Fecioară în scrisorile sale au scris : Veni-va în lume mare proroc din locuri înalte, prin noor și să va naște din fecioară curată, și pre noi cu D[u]mnezău tatăl ne va împăca.

Minune 2.

Sabelia Libica din pronię d|u|hului sfânt, așa pentru precurata fecioară au propoveduit : Veni-va zioa luminii și va răsipi tot în-tunericul, în care cias, vecinicul cocon, pentru păcatele tuturor va fi triimis în lume. Cu trupul va trăi, stăpân pre dânsul îl va aveà. cu fițele sale îl va hrâni Aceste sânt taine d|u|mnezești.

Minune 3.

Sabelia Delfica având în sâne d|u|hul sfânt, aciașta proorocie au scris pentru precurata Fecioară : O, omule, să știi pre stăpânul tău. Prooroc va veni pentru izbăvire la. Acela cu învățatură toată lumea luminează ca să aibă fiiștii care pre dânsul în cugețul său. Prin lucrare d|u|mnezeiască, din fecioară să va naște și credincioșilor săi minunile va lumina.

Minune 4.

Sabelia Xameria de la d|u|hul sfânt fiind învățată, aceste, pentru Născătoare de D|u|mnezeu cuvinte au scris : Fecioară în vârstă tânără va fi în cinste omului. Noi toți pre dânsa vom cinsti: Pre împăratul pre mâini îl va purta, căruia vor aduce daruri trei credincioși crai.

Minune 5.

Sabelia Samia, prin locmire duhului sfânt așa au proorocit. Iată în lume la noi va veni cocon bogat din ceriu, se va naște din curată fecioară. Fiiarale laudă lui îi vor da, cerul și pământul și îngerii îl vor vesti.

Minune 6.

Sabelia Cumiia așa proorocire au avut pentru precurata Fecioară, dându-să ei d|u|hul sfânt : Acele cuvinte ale mele de pe urmă sânt adevărate și vecinice vor fi, care noao prin împăratul însemnează, care în pace va trăi cu noi și la toată lume drag va fi. Lua-va asupra sa trup omenesc și Domnului D|u|mnezeu aceasta va fi cu plăcere. Pre Fecioara luà-va luiș maică. Ne va întrece foarte pre noi cu vrednicie Fecioara, cu înțelepciune și cuvinte minunăta.

Minune 7.

Când Rămlienii în Răm au zidit capişte D[um]nezeului său mincinos Ianos, într'acel cias au întrebat pre Sabellia Tiburlina pără când are să stea această capişte. Au răspuns Tiburlina : pără când va naşte Fecioara fiiu, precum s'au şi împlinifu căci acè capişte a lui Ianos au slăfuf pără când au născuf Fecioara prea Hs Domnul, iar cum s'au născuf, îndată capişte aceia la Răm au căzuf la pământ.

Minune 8.

Când Octavian Chesariul vrând ca să se numească pre sine Dumnezeu, într'acel cias Sabilia Tiburlina, proorocişă păgânească au arătat lui în ceriu pre Fecioara fiind pre mâinile sale pruncul şi i-au zis : Acel oltariu este fiul lui Dumnezeu Pentru aceia au arătat lui Octavian când au proorocif ia, că Precurata Fecioară are să naşca pre Hs.¹

ANEXA IV.

Academia Română, *Manuscriptul* 3231, pp. 124 şi urm.

Minunile prea sfintei Născătoarei de Dumnezău între Sebilele carele au fostu la păgăni prorocişe, carele mai nainte de înceaperea ei cu arătarea lui Dumnezău o au ştiufu şi o au scris în cărşile sale şi o au mărlurifit oamenilor şi o au slăvit.

Minunea dintăi.

Sibilla Persica cu d[um]hul pr[o]cescuf de la Dumnezău fiind plină, au scris aceste verşuri despre precurata fecioară : Va veni în

¹ Urmează apoi textul manuscriflului, ce se incheie la p. 161 cu : «Iar acmuf prin oserdie şi poronca preosvinşii sale chiriu chir Iacov, Episcop Huşului s'au tălmăcuf din limba slov[e]nească pre limba moldovenească. Şi tălmăcufitori au fost : eu Toma Stamatuf, nepof preaosfinşii sale şi cu sfintia sa Ieromonah Teofan eclisiih episcopie Huşului, iar scriitoriu au fost dlui Lupu Agărici of episcopie Huşului, la let 1787, Sept. 10».

Pe p. 163 :

„Această istorie ce s'au afluf în scrisorile Mitropoliei scrisă de preosvinşie sa Gheorghie Mitropolit Moldovii, la let 7231 Fev. 31 (*sic*).

Iar acmuf din poronca preosvinşii sale chirio chir Iacov, Episcop Huşului, s'au scris într'aciastă carte la let 1789 Noemv. 6.»

lume prrocul cel mare den marginile de sus prin nori. Din fecioară curală să va naște și pre noi cu Dumnezău tatăl ne va inpăca.

Minunea a doao.

Sibilla Libica cu deșteptarea duhului sfântu așa au prrociit despre precurala Fecioară : Iată va veni zioa cea luminoasă care vreme Dumnezăul cel de veaci pentru păcatul tuturor va fi trimis și după trup va vițui : o giupăneasă pre dinsul va avea, hrăni-l-va pre dinsul cu țitele sale, că așa iaste maica dumnezăiască.

Minunia a palra¹

Sibilla Himeriia, de duhul sfântu fiind învățată, au scris aceste cuvinte despre sfinta născătoarea de Dumnezeu fecioara : In veacul cel lănar va fi intru cinstea omului. Noi toți o vom cinsti pre dinsa. Pre împărat il va ținea în mâini, căruia vor aduce daruri-trei crai drept credinciosi.

Minunea a cincea.

Sibilla Samiia cu îndreptarea duhului sfintu au prrociit despre Sfinta fecioară întru acest chip : Iată la lume va veni cătră noi Domnul cel bogat din ceriu. Naște-se-va din sirimană fecioară. Așa să cade, cum hăerile lui laudă să-i dea ; ceriul, pământul, ingerii il vor încungiura.

Minune 6.

Sibilla Cumea într'aceasta chip au prrociit despre Preacurala Fecioară, de la d[u]hul sfântu : Aceaste cuvinte sintu ceale bune și carele ne însemnează noao pe împăratul și ne făgăduescu venirea lui în lume, carele cu pace va lăcui și spre toată lumea va fi milă. Va priimi el pre sine trup omenescū. Domnul Dumnezeu lui e foarte cu milă. Pre fecioară o va lua de-i va fi lui malcă, că o va vedea pre dinsa în stat drept. Adevărat ne va întrece pre noi fecioara aceia cu destoiniciia, cu faptele ceale bune și cu curățlia. Pentru aceia aici va dobândi pre Domnul său în pân-tecele său cel curat din ceriul cel înalt.

¹ Astfel sărită, numerotația urmează.

Minune 7.

Sibilla Helespontica cu duh de procie așa au scris despre Născătoarea de Dumnezeu Fecioară : Când am chebuizit despre niște lucruri, văzuiu pre Fecioara întru mare cinste de această darul său, destoinică fiind cu rânduiala Domnului celui înțelept. Așa va cumpăni Domnul pre slujnica sa cum va veni în pântecelul ei ca întru o cămară. Este foarte însemnat : așa cum cu tocmeala lui Dumnezeu dinaintea oamenilor iaste ascunsă. Care minune se va arăta când va spune Fecioara lucru ca acesta.

Minune 8.

Sibilla Frigica cu învățătura d[eu]ului sfântu au izvodit verșuri despre Născătoarea de Dumnezeu : văzută-am pre Domnul cel mai înalt de cât toți fiind foarte mănios spre făcătoarea de rău lume. Vrută-au pre oamenii cei răi să-i piiază și iarăș va face frăție cu dînșii. Trimite-va la fecior pre Ingerul său ca cu credință să-l priimească pre dînsul Lui Dumnezău celui mai denainte de veaci foarte iaste drag ca să ia trup den fecioara și să-l facă jirtvă el pentru ai săi și va pe oamenii cei căzuți să-i pue la bine.

Minunea 9.

Sibilla Evropeia cu rânduiala d[eu]ului sfintu au prorocitū despre Născătoarea lui Dumnezău în lume : Așă va veni în lume cu-vântul cel den veaci, ca să fie de folos credincioșilor săi. Den cer de la Dumnezău va fi trimis în pântecelul Fecioarei cei înbunătățite, și va trece pren munți și prin văi mari, și va fi aici puțină vreme.

Minunea a zeacea.

Sibilla Liturtina fiind plin[ă] de d[eu]ul lui Dumnezău au scris aceste cuvinte de Preacista în verșurile sale : Dumnezăul cel drept mi au dat mie aceste voroave ca să arăt lumii pre fecioara cea minunată care va naște în Viflaem prunc ușor și fecioria sa nu va vătăma. Sfintă iastă și destoinică iaste și norocită, care va hrăni de la sine pruncul său.

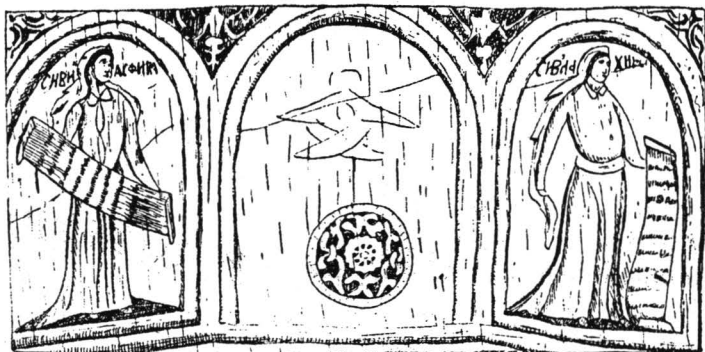
Minunea a unsprezeacea.

Păgăanii când au zidit în Roma capiștea lui Ianus dumnezăul

său celui mincinos, întru acea vreme, păgânii au [în]trebat pre Sibilla Teburlina până când va sta acea capiște. Iar Sibilla Teburlina au răspuns: Pân când va naște Fecioara. Și așa au și fost. Pân' atunce au stătut capistea lui Ianos, pân' când n'au fost născut Precista cui pre Hs, iar în dată ce au născut Precista pre Hs, îndată și în Roma s'au surpat capiștea aceeaia.

Minunea doaosprăzece.

Octaviian împăratul Romei, când au vrut să [să] numească pre sine Dumnezău, întru acea vreme Sibilla Teburlina prorociță



148. Amănunt din zugrăveala Paraclisului Episcopiei de Râmnic Noul Severin.

i-au arătat lui pre cer pre Fecioară fiind pruncul în mâini, și i-au zis lui: Acela iaste oltariul lui Dumnezău. Și pentru aceea Sibilla au arătat pre Fecioară fiind pruncul în mâini, că au prrocit cum va să nască Precista pre Hs și va să-l fie în mâinile sale.

ANEXA V.

Zapisul zugrăvirii bisericii din Căineni, jud. Argeș.

Incredințăm cu acest zapis al nostru la mâna Frangului Daneș ot Căineni, precum să s[ă] știe că ne-am tocmit la o sfântă biserică ce s'a făcut acum ca să o zugrăvim, însă oltarul, i biserica cea mare, i tinda fâmeelor, cum și advonul; cât, pă dinafar' 2 rânduri de sfinți de jur împrejur. Inșă jugrăvelile să fie frumoase, iar și cu aur și cu argint, dupe cum să cade. Inșă la tâmplă cât și la pandogratur cât și fâmei, la Maica Precista sub cunună, cu aur, cum și la advon iar, și sus la Emanuil, iarăș cu

aur. Afară la hram iarăș cu aur. Și turnu care este să-s facă dupe cum să cade, să avem a face. Tocmeală ne-au fost cu mai sus numifu Francu, 800 de lei, adecă opt sute și să ne dea dlui mâncare și băutură, însă 2 oca de vin pă zi și 1 de rachiu pe fiește zi. Și să avem să ne aducem și un salahor. Să aibă dlui a-i plăti pe lună câte fl. 5, mai sus numitulu Frangu. Iar neplăcându lucru ce vom face, să n'aibă a ne da nici un ban; neplăcându lucru ce vom face să nu ne de un ban, numai făcându-se socoteală după lucru ce vom face, așa să ne dea mai sus numifu. Și pentru mai bună încredințare, ne-am iscălit mai jos, ca-s crează. Și am primit arvun[ă] în mâna noastră ll. 50; și ceilalți bani și din bani să ne dea cât ne va trebui la văpseli cât ne va trebui (*sic*). Iar sorocu ne-am pus să venim la Sfinții Apostoli Petru i Pavel, să avem a ne apuca de lucru după cum ne-am legat mai sus. Acestea ne-am legat mai sus. Acestea ne-am legat de a noastră bunăvoe și ne-am iscălit.

1807 Iuni 11.

Manoli zugrav ot salu Tuți (?). Dan zugrav. Dumitrache Mar-
t[or].... martor.

Iar întâmplându-să a nu veni la numitu soroc și a nu săvârși, de să va întâmpla și să vie după noi, călă cheltueală să va face, să aibă a o căofa la noi. Aceasta.

Tal. par. Bani ce s'au priimiți dintru acest zapis 1807 Sept 5.

50 -- Primiți întâi arvună după cum arată zapisu.

72 — Ipac târguelile osebit jurgăveli celi dintâi.

100 — Ipac.

76 20 Ipac.

4 -- Ipac.

2 20 Ipac la Titești.

33 -- Ipac dați vameșului pentru mine.

338 — Adică trei sute trei zeci opt am primit.

ll. 40 am mai primit acum căn au venit și-am jurgăvit turnu(?).

T. Pamfile

C O L I N D E

77. — Leroi leo, leroi Doamne
 Sus la munte ninge, plouă,
 La șes cade rouă.,
 Leroi leo, leroi Doamne,
Rupta mi s'a fapt
 P'o margine de lac
 Leroi leo, leroi Doamne¹,
 Drum la iezărele,
 Crescutu-mi-a născut
 Trestică mărunță
 Răchită 'nflorită.
 D'acolo se ține
 D'o droaie de ciute,
 De ciută mărunță
 Și nepricepută
 — «Tu ciută mioară,
 La păr gălbioară
 La bot zmedioară,
 Tu de ce nu paști,
 Nici nu le adăpi,
 Numai 'mi strejuești,
 Streață de trei părți,
 Din trei dimineți ?
 Voi, ciute mărunte,
 Voi șliți, ori nu șliți ?
 N ăl voinic
 De când flăcăește,
 Cal bun hărănește
 Și s'a lăudat
 C'o să iasă Joi,
 Joi încoa de spre noi
 Și-o să vă *zgonească*
 Și-o să vă gonească
 Pân' la lacul roșu ;
 Lac roșu n'a fost.
 Lac roșu va face

Din sânge de ciută.
 Ce'ți mai rămâneă
 In goană vă va lua,
 Și-o să vă gonească
 Pân' la lacul alb.
 Lacu alb n'a fost,
 Lacu alb va face
 De lapte de ciută.
 Ce'ți mai rămâneă
 In goană vă va lua
 Și-o să vă gonească
 Pân' la pod de os ;
 Pod de os n'a fost,
 Pod de os va face
 De oase de ciută,
 De ciută mărunță
 Și nepricepută.
 Ce'ți mai rămâneă,
 In goană vă va lua,
 Și-o să vă gonească
 Pân' la podul de piei ;
 Pod de piei n'a fost.
 Pod de piei va face
 Tot de piei de ciută,
 De ciută mărunță
 Și nepricepută.
 Ce'ți mai rămâneă,
 In goană vă va lua,
 Și-o să vă gonească
 Pân' la munți cărunți ;
 Munți cărunți n'a fost,
 Munți cărunți va face
 Tot de păr de ciută,
 De ciută mărunță
 Și nepricepută !
 Cea ciută mioară
 La păr gălbioară,
 La bot zmedioară,
 Ea s'a lăudat :

¹ Refrenurile se vor repeta după
 unul și două versuri.

—Numai eu să scap
 Sub stană de piatră
 De cal bun călcată,
 De biciu urzicăta,
 De șioimel pișcată,
 Și de câini lătrată !
 Spus de Ioniță Drăgoiu din com. Grindu, jud. Ialomița în anul 1884.

78.—Leroi leo,
 I . . . bun voinic,
 De când flăcăește
 Leroileo,
 Bun cal hărănește,
 Leroi leo,
 D'un cal, d'un ogar,
 D'un vânăț șoimel.
 Leroi leo,
 Hrana calului
 Leroi leo,
 Cu ce'l hărănește ?
 Tot cu orz pisat
 Și cu fân tocat
 Hrana șoimului,
 Cu cel hrănește ?
 Tot cu lapte dulce,
 Dulce de junice.
 Hrana ogarului,
 Cu ce'l hrănește ?
 Tot ciosvârși de miel,
 De miel sugărel
 Și de *plecățel*.
 I . . . bun voinic
 Cheia și-o luă
 Și la grajd mergea,
 Grajdul descuiară,
 La murgul intrară,
 Din gură-i grăeară :
 —Rozi, murgule, rozi,
 Rozi de mi te 'ngrași !
 Murgu-atunci grăiă :

— «Ce-o să roz, stăpâne,
 Că un spurcat de șoim
 Zidul mi l'a spart,
 Fânul mi-a mâncat
 Și s'a lăudaț !
 Că o să mă rămâe.
 Stăpâne, stăpâne,
 Eu mă rog de tine
 Ca de Dumnezeu,
 Pe noi să ne scoți
 Joi de dimineață,
 Pe nor și pe ceață,
 La pușu cu gard,
 La măru *ural*.
 Unul lângă altul
 Drumul să mi-l tai.
 Murgul s'a rugat
 D'o ploae cu vânt ;
 Șoimul sus în vânt,
 Murgul isbândind,
 La poartă sosind.
 Din picioare bătând,
 Din gură grăind :
 —Stăpâne, stăpâne,
 Ia eși, de ne vezi,
 Cum ne-a fost rămasul !
 Dar I . . . bun voinic
 Afară eșiară,
 De frâu mi-l luară
 Și îl mai plimbară
 Pân' se răcoreară ;
 În grajd mi-l băgară.
 Fân îi răvârsară,
 Orz că mi-i pisară,
 Atunci șoim soseară,
 Din gură grăeară :
 —*Țivlește, țivlește,*
 Grăește voinicește.
 I . . . bun voinic
 Afară eșiă,
 Barda și-o luă.

La șoim că mergea,
De aripă 'l luă,
La prag mi-l trăgea,
Aripa să-i taie,
Ochișori să-i scoată ;
Aripa din dreapta
Ochișor din stânga.
Atunci murgu grăia :
—Stăpâne, stăpâne,
Nu sluși tu șoimu,
C' o să-ți vie rude
Și-o să te pefreci,
Călare pe mine
Cu șoimi după tine ;
Cu șoimi, ca ogari.
Prin satele rari
Pe la fetele mari,
Prin satele dese
Pe la jupânese.»
I. . . . bun voinic,
Fie sănătos
Cu frați, cu părinți
Și cu noi cu foși !
Spus de Ioniță Drăgoiu, din com. Grindu,
Jud. Ialomița, în anul 1884

79.—La ce cruce de măr dulce
Frumos sbor că mi se stânge
Tot de fete, de neveste,
Mai rar cruce de voinici.
Jucă ziua, toată ziua ;
Când fu soarele 'n diseară.
Cam despre soare răsare
Văzû păun cu coada verde ;
Da nu-i păun cu coada verde
Ci-i N. . . . tânăr voinic.
Bună ziua mi-și dădeă,
Nimeneă, nu-i mulțumeă,
Fiind având ibovniceă.
Ea cu greu îi mulțumeă .
«Mulțam, voinice, de călare,
Mult îmi pare ziua mare.

Descălecă boerește,
Leagă calul voinicește,
Vino 'n zbor și mi te prinde ;
Nu te prinde lângă mine,
Ci te prinde-a treia mână,
Să cătăm față la față,
C'ășa Dumnezeu ne'nvață !
Descălecă boerește,
Leagă calul voinicește,
Mergeă în sbor și se prindea :
Se prindea a treia mână,
Să cate față la față,
C'ășa Dumnezeu-i învață.
Și jucară cât jucară,
Murgul din gură grăeară :
—«Joci stăpâne, te veselești
Și la mine nu gândești ;
Eu de foame zabaua 'mi roz,
Și de sete balele 'mi beau !»
Stăpânul atunci grăiară :
—«Mai stăi, murgule legat
Cât am stat eu june 'n saf,
Ne 'nsurat, necununat ;
Că dacă m'oiu însură,
Ție drumul că ți-oiu da
In luncile Argeșului,
In gura ghizdeiului ;
Și îi paște ce-i cunoaște
Și 'i bea apă, când ai vrea !»
O 'nchinăm spre sănătate !
Auzită în anul 1884 Ianuarie 4 în
comuna Bucu, jud. Ialomița.

80.—La cel păr mare rotat
Frumos zbor s'a adunat ;
Zbor de fete, de neveste,
Mai rar cruce de voinic.
Când se uită dintr'o parte,
Tare vine d'un păun.
Nu-i păun cu coada verde,
Ci e (. . . .) făt-frumos
Călare p'un cal galben ;

Nu-i galben de felul lui,
 Ci-i galben de spuma lui.
 La horă că'mi ajungeă,
 Bună ziua că'și dedeă :
 — «Buna ziua, zbor de fete,
 Zbor de fete, de neveste,
 Mai rar cruce de voinic!»
 Nimenia nu-i mulțumeă
 Decât numai ibovnica.
 — «Buna ziua, călărește,
 Descalecă voinicește ;
 Leagă calul de colea,
 De colea, de cea mlădeă,
 Cea mlădișă de măr dulce,
 De aci nu se mai duce !
 Hai la horă să jucăm,
 Să jucăm față la față,
 C'ășa Dumnezeu ne 'nvață !»
 Și juca ei, cât juca,
 Pân' urmele s'amestecă.
 Bate negru din picior :
 — «Bei, stăpâne, chefuești,
 De mine nu mai gândești ;
 De foame roz zabalele
 Și de sete spuma beau !»
 Dar (. . .) ce grăeară ?
 — «Rabdă, negrule, legat,
 Cum răbd și eu june 'n sat.
 Că dacă m'oiu însură,
 Tie drumul și-l'oiu da
 Pe lunca Argeșului
 Și pe malul râului ;
 Li bea apă de pe piatră
 Și te-i face lat în spață !»
 Dar (. . .) făt-frumos !
 El să-mi fie sănătos.

Spus în anul 1865 de Stancu O-
 prea din com. Tonea, jud. Ialomița.

81.—Leroi leo Doamnele,
 Pe luncile cele lungi
 Nu-i scobor, nu-i câmp frumos

Leroi leo Doamnele,
 E (cutare) făt-frumos
 P'un cal galben mângâios ;
 Leroi leo Doamnele,
 Lac de spumă, alb de brumă,
 Sulicioara proptă 'n mână.
 Leroi leo Doamnele.
 Și'mi plecară 'n vânătoare
 Și'mi vânăra zi de vară,
 Seroi leo Doamnele,
 Zi de vară, primă-vară,
 Până soarele 'n diseară.
 Leroi leo Doamnele,¹
 Sbor de fată s'arătară,
 Naintea lui hori făceară,
 Bună ziua că'și dădeură ;
 — «Bună ziua, felelor,
 Fetelor, nevestelor!»
 Nimenea nu-i mulțumeă
 Numai d'alba ibovnicea.
 — «Descalică voinicește
 Leagă calul d'o mlădișă,
 D'o mlădișă de măr dulce
 Și te prinde 'n cea horișă,
 Cea horișă a treia mână,
 Să jucăm față la față,
 C'ășa Dumnezeu ne'nvață,
 Și sprincene la sprincene
 Ca doi porumbei la pene !»
 Bate calul din picior :
 — «Joci, stăpâne, te înveselești
 Și de mine nu gândești !
 Eu de foame zabă roz
 Și de sete balele 'mi beau !»
 — «Rabdă, murgule, și taci,
 Cum răbd și eu ne'nsurat,
 Ne 'nsurat, necunulat.
 Co un jinicel în sat ;

¹ Refremurile se repelă după fie-
 care două versuri.

Că dacă m'oiu însurà,
 Ție drumul ți-l'oiu da
 Și ai paște ce-i cunoaște
 Pe luncile cele lungi,
 În coasta costreiuții
 Din frunten ghizdeiului;
 Și-i bea din năstrapă
 Și te-i face laf în spață,
 Laf în spață, coada 'nvoaltă
 Bată-ți coama chișițe
 Și coada călcăile !»
 (Cutare) fâl-frumos
 Să fie sănălos !
 Spus în anul 1887 Ianuarie 4 de flă-
 căul Sava Nicolae din com. Grindu,
 jud. Ialomița.

82.—Doamne, ica 'n ceste
 |curți,

Ceaste curți, ceaste domnii,
 Ceaste d'albe visferii,
 Mi-a născut și mi-a crescut
 Doi meri, da 'mplețiți,
 De toamna sediți,
 De vară 'nfloriți.
 La tulpină la meri
 Mese de boeri
 Și de negustori ;
 Beau și-mi chiuesc,
 Dansuri dănțuesc.
 Danțul cine'l trage ?
 Ica cest om bun,
 Bun jupân
 Cu ocaua 'n dreapta,
 Cu loiaгу în stânga ;
 Toiaг răsucește
 În sus mi-l d'asvârlește
 În palme'l sprijinește,
 Stă, se ferecește :
 —«Fericeam de mine
 Și d'ai mei părinți !
 În zile ce-am născut

Parte mi-am d'avut
 De taică, de maică,
 De doamnă tânără.
 De cât m'a luat,
 Bine m'a purtat,
 Cu cămași de in.
 Guler *baibazir*,
 Și 'ncă mai mă poartă
 Cu zăbune albe,
 Albe de bumbac,
 Cu nasturi *cutaji*,
 Pe piept răvârșați !»
 Sus la vârful de meri
 Prin d'albele flori
 Legat mi-e un leagău,
 Într'însul cine șade ?
 Doamna dumnealui,
 Coase, 'mi chindisește,
 Brău verde 'mpletește ;
 Trage-și câte-un fir,
 Rupe-și câte-un măr :
 Mărul răsucește,
 În sus îl d'asvârlește,
 În palme 'l sprijinește,
 Stă, se ferecește :
 —«Fericeam de mine
 Și d'ai mei părinți,
 În zile ce am născut
 Parte mi-am d'avut
 De taică, de maică.
 De domn tinerel !
 De când m'a luat,
 Bine m'a purtat
 Cu rochi *răjluile*,
 În spate răscroite.
 Și încă mai mă poartă
 Culițe cu zale
 Lăsate pe șale,
 Culițe cu bolduri
 Lăsate pe șolduri !»
 Ica cest domn bun,

Bun jupân

Fie sănătos,

El și doamna lui.

Spus de Silimon Neagu din com.

Bucu jud. Ialomița în anul 1884 Decembrie 24.

Dobre Ștefănescu.

POVESTIRI ȘI LEGENDE

368.—Mănăstirea Bociulești.

Județul Neamț e presărat cu atâtea localități istorice, încât aminteste și dovedește prea îndeajuns fie căruia în fie ce moment strășnicia și vitejia celor vechi.

Iar ca pecefluire și mulțumirea lui Dumnezeu, Vodă înălță tot într'acest județ cele mai multe locașuri sfinte, mai mult chiar de cât în toate celelalte județe. Așa : în preajma localității Orbic, se află două mănăstiri : una în comuna Tazlău—în stare bună—ășezată sub coasta dealului numit «Masa lui Ștefan», iar a doua se află în apropiere de comuna Podoleni—pe dreapta râului Bistrița—în stare de ruină și cunoscută de săteni sub numele de «Mănăstirea Bociulești. Pe când eram copil mic și luam parte la priveghiuri, auziam povestind pe bătrâni, între altele, lucruri înfricoșătoare despre această mănăstire, de câte suferise, și cari ascultându-le, mă făceau să rămân înlemnit.

Spuneau, că pe unde-s ruinele acestei mănăstiri azi, în vechime era un sat mare și se numea Bociulești (Borcilești)—dela Borcilă. Că acest sat era de pe vremea lui Ștefan Vodă și că mănăstirea era frumoasă pe dinafară și pe dinăuntru. Avea lucruri scumpe, toate lucrute din aur și de argint. Avea icoane îmbrăcate numai în aur, salbe numai de aur și de argint, afârnate la gâtul Maicei Domnului. Dar, apa venind mare, oamenii s'au dus de-acolo ; iar pe mănăstire au stricat-o apele Bistriței, când veneau mari și după ce s'a mutat matca. Pe timpul haiduciei, haiducii i-au furat toate lucrurile scumpe, iar mai pe urmă s'ascundeau într'insa. Ei stăteau ascunși în luna Bistriței, călări, cu săbi și carabini și după ce prădau la drumul mare—șoseaua Bacău-Piatra, --pe cărăușii, ce aduceau vin și alte buculucuri din țara de jos—s'ascundeau în lunca râului Bistrița și 'n zidurile mănăstirei și de aici, apoi apucau drumul codrilor.

Auzite de mine la priveghiul moșului meu Ouă (fi zicea așa, că ere bătrân s'avea o barbă mare și albă.)—Neculai Lazăr.

Din Cândești-Neamț

A. Moisel.

369.—De ce câinii când se întâlnesc se miroasă la coadă ?

Se zice că odată și odală,—când o fi fost vremea ceia—câinii au făcut și ei un praznic, ca pentru cei răposați. Toate ar fi fost bune, numai un lucru îi cam dădea de simțea: nu aveau chiper. Ce să facă? Hai, să gătește un câne, care era mai șanșos, să se ducă după chiper. A plecat el și a lăsat vorbă, că are să se pue luntre și punte, ca să aducă chiper și are să-l ascundă chiar sub coadă, să nu mai oblicească nimeni să i-l iee,—pe vremea ceia chiperiul era în mare căutare. Praznicul stătea pe loc; vezi! tot așteptau pe cel cu chiperiu. El nu mai venea însă. Se vede că dădusă cine știe ce *nejdie* peste el, ori dăduse peste alt praznic. Ceilalți câni înciudați foc, au hotărât să lese baltă praznicul și să caute pe cel cu chiperiu, și, de l'or găsi, să-i deie o sfântă de cheptănătură, care s'o pomenească și'n țărână. Și de atunci tot îl caută pe cel cu chiperiu și nici că l-au mai găsit.

370.—De ce câinii când se udă ridică un picior în sus ?

Câinii când se udau—la începutul lor—Dumnezeu nu li a dat să ridice piciorul, cum fac acu. Mai hăt târziu, unul trecând pe lângă o șură (poate cel cu chiperiu?) s'o udat, și chiar în clipita ceia s'o dărâmat șura și o omorât pe bietul câne. De atunci au ei obiceiul ca să ție piciorul ridicat, că, dacă, D-ne ferește, se dărâmă șura, să o sprijine cu piciorul

Din Ungureni-Bofoșani.

V. Moisiu

CÂNTECE DE STEA

26.--Bucuria mare avem,
Tot neamul pământului.
De înălțimea cerului,
De nașterea Domnului.
Veselește-te tu cer,
Și te bucură pământ:
Că s'a născut Domnul sfânt,
Oamenilor pe pământ.
Nădejdea creștinilor
Bucurie tuturor.
De la Tatăl c'a venit,
Vicleemul cel smerit.
Frumușel și'mpodobit.

Insuși cu puferea lui,
Sdrobi capu' șerpelui,
Și puferea iadului.
Și de-acum până'n vecie,
Mila Ta Doamne să fie.
Cu dar și bucurie,
Întru mulți ani boeri să fie.

27.--Trei Crai de la răsărit,
Cu steaua călătorind,
Când în cale purcedea,
Steaua înainte mergea,
Steaua de la răsărit,

După dânsa au venit.
 Și mergea spre apus,
 Iară lui Irod nu i-au spus.
 Dar Irod, mare împărat,
 Auzind s'a tulburat,
 Ca un leu mare turbat.
 Și în Vitleem a intrat,
 Și mare poruncă a dat.
 Pruncii toți i-a secerat,
 Paisprezece mii de prunci,
 De doi ani în jos mai mici,
 Ca să afle pe Hristos.
 Pe Hristos nu l-a aflat,
 Duhul sfânt l-a aparat.
 O naștere fericită.
 Fost-a lui Irod urfă.
 Toți oamenii se 'nspăimântară
 Vitleemul se 'ntristară,
 Țipete și tânguiri,
 Glasuri în Roma s'auziră.
 Arherei plângându-și fiii,
 Nu punea săi mai mângâie.
 Și de-acum până'n vecie,
 Mila Ta Doamne să fie,
 Cu mult dar și bucurie.
 De la N. Liciu, Răsboeni-N.

A. Moisei

28.—Omu' în lume cât trăiește,
 De moarte nu se gândește,
 Dar moartea, la el când vine,
 Ii scurtează a sale zile.
 Iar la groapă când îl duce,
 Norodul întreg îl plânge,
 Și se roagă toți în parte,
 Ca să-i ierle din păcate.
 Iar la sfânta judecată,
 Când lumea e adunată,
 Pe cei răi Domnul desparte,
 Dând pe cei buni de o parte,
 Pe cei buni îi răsplătește,
 Pe cei răi în iad trimete,
 Unde dracii îi chinuesc,
 Cu bici de foc îi lovesc.
 De aceia cat trăiți,
 La moarte să vă gândiți:
 Și să plătiți sărindare.
 Să scăpați din munci amare,
 Și să miluiți săracii,
 Să nu vă muncească dracii,
 De vreți să vă fie bine.
 Săvârșiți tot fapte bune,
 Și de vraji în rai să fiți,
 Rele să nu făptuiți
 Gherghești-Micești Gh. Boghiu
 Tulova,

DATINE ȘI CREDINȚE

2051.—Lazărul. În satele cu populație și bulgărească, cum sunt cele din jurul capitalei—veniți în România la anul 1812—se obișnuște a se umbla cu Lazărul. În nici un sat de Români n'am văzut a se practica acest obicei. Lazărul se face în Sâmbăta lui Lazăr, de fete, până la vârsta de 14-15 ani. Una se face mireasă, cu beteală pe cap și cu voal pe ochi (*barabon* cum zic ei); iar alta închipue mirele (ginerel), gălit cu cămașă înflorată, încins cu bete, cu ciucuri și căciulă cu *mangări* (bănuși de alamă în chip de icosari). În timp ce alle 2-3 fete cântă următoarele. mirele și mireasa joacă cruciș :

Lazăr mare la Florii!¹
 Lazăr de mult s'a sculat,
 Pe ochi negri s'a spălat.
 Are Lazăr două fete:
 A mai mare-i
 Mai domoale,
 A mai mică-i
 Mai voinică.
 Pe-a mai mică mi-a scăldat-o;
 'N foi de nucă mi-a 'nfășișat-o,
 Și-a scăldat-o'n lapte dulce,
 Și-a suif-o'n trei copaci.
 Copacii s'au clălinat,
 Vermişorii mi-a mâncat.

Dela București la vale,
 Mi s'aude-un sgomot mare,
 De boeri și de cucoane,
 C'a murit o fată mare,
 Fată mare logodită,
 Cu toată zestrea gătită.
 Dela cap pân' la picere.
 Numai flori și micșunele;
 Dela cap pân' la guriță,
 Numai flori și garofiță.
 Trage dricul mai la vale,
 Că s'aude-un sgomot mare,
 De boeri și de cucoane.

Scrisă după lazărițele din Afumați, azi 2 Aprilie 1916, în Sămbăta lui Lazăr.

2052.—In seara de Ajunul anului nou, înainte de a gusta din piftie și plăcintă, se lămâie cu fierul răriței.

2053.—Luni, Marți și Miercuri după Crăciun, nu se lucrează fiindcă «Nu e botezat Isus», nu s'au sorcovit apele și nu s'a troznit cu bicele.

2054.—De asemenea nu se spală nimic până ce nu auzi bicele troznind și alunci aduni iute și speli totul ce trebuie, ca să nu le găsească anul nou murdare.

2055.—In ziua de anul nou fiecare fin trebuie să ducă o găscă, două, sau curcan, nașului.

2056.—In plăcintă se pune bani și spice de grâu; cine brodește banul, e semn că va căpăta bani tot anul; cine spicul, are parte de holde frumoase,

2057.—In ziua de Crăciun nu se mânâncă carne de porc până ce nu se mânâncă de vrabie, ca să fii ușor ca vrabia, nu greoiu ca porcul.

2058.—In seara anului nou să dă copilului celui mai mic câteva nuci și se trimete după ușă să le clocească, ca să ai parte de căzutul cloștilor.

2059.—In ajunul Bobotezei, moașa umblă prin sat pe la ne poate (acele ce le-a moșit) și strânge bani și orice-i dă, aceștea

¹ După fiecare rând se strigă „Lazăre“.

ca dar, învîlîndu-le toldeodată pentru a doua zi să le cinstească la cârciumă.

2060.—În noaptea de 7 Ianuarie se scaldă la gărlă, sau șgheabul puțului, toți Ionii și însurații aceluia an.

Afumați-Ilfov.

S. P. Colibași

2061.—Ca să nu te mai prindă frigurile, după ce vii de la biserică, să iei un vîrf de urzică și frigîndu-l să-l mîncîci.

2062.—După ce vii cu vadra de la apă, să nu uiți *oglamnicul* pe cap, fiindcă o să te bală soacră-la, o să te cerși.

2063.—După ce se mulge vaca, se mai ia nițel lapte din oală și se dă pe vacă, ca să nu-i pieie laptele.

2064.—Cînd visezi viermi, găsești bani.

2065.—Cînd visezi struguri, ai să plîngi.

2066.—Cînd vin de la biserică și dă să între mireasa'n casă, să i se dea să bea apă, fiindcă va face copii lesne.

2067.—Tot în acest scop, de a face copii lesne la naștere, cînd e însărcinată, să frîngă surcele.

2068.—Iarna, la lăsatul postului, să împarți piftii de pomană și sara îngropi o strachină cu piftii la spatele casei și strigînd cîinii, zici: Uiu... nea... cine s'o apropia de casa mea, să tremure ca piftia. Aceasta se face pentru a feri casa de hoji.

2069.—Hoji umblă cu mîna de om mort, ca să amorțească pe cei cari-i jăfuiesc.

2070.—Vinerea să nu te lai, că e rău de durere de cap.

2071.—Să nu bei apă dală pe fereastră, că e rău de turbare.

2072.—Femeia însărcinată să nu iese noaptea afară cu capul gol, fiindcă e rău de moarte.

2073.—Cine are unghiile stricate, e de neam rău. Mai înainte vreme, cînd se împeșia o față, aveau grijă ca să se uite la degetele felii.

2074.—Peste față ori băiat, să nu dai cu mătura, căci se căsătorește anevoe.

2075.—Cînd se uită mămăliga nesărată, e bine că se fac bucatele.

2076.—Cînd își face cineva casă, trebuie să încerce dacă lo-

cul acela e bun și pentru aceasta să faci o pâine și să dea de-a dura cu ea peste loc; dacă va cădea cu fața'n sus, atunci locul e bun, iar dacă va cădea cu partea despre vatră'n sus, e semn că acel loc nu e bun.

2077.—Despre cel care are păr mull pe trup, se zice că a trecut mamă-sa peste pisică când era însărcinată cu el.

2078.—Pe lângă holar nu e bine să treci, să calci prin acel loc, fiindcă acolo sunt aruncate feldefel de scăldături și făcături.

2079.—Seara să nu te uiți înapoi peste umărul stâng, ci peste umărul drept.

2080.—Când sfârâie focul în vatră, e rău de pagubă.

2081.—Să nu mânânci coji afumate, că e rău de oftică.

2082.—Duminică să nu te lai, că e rău de durere de cap.

2083.—După ce se face logodna, să nu se mai toarcă în casele tinerilor fiindcă se întorc vorbele.

2084.—După ce se naște copilul să-l spele cu apă din oală nouă, ca să aibă glas la cântat.

2085.—La răspântii să nu-ți faci casă, că nu e bine.

2086.—Când visezi mașină umblând, are să-ți vie musafiri.

2087.—Când tunzi copilul, să nu-i arăți moșul, că e rău de moarte.

2088.—Cine fură fieroteni, le duce în spinare pe lumea cealaltă.

Spuse de soția mea Florica. Voicești-Vâlcea.

Ion N. Popescu

2089.—Pentru a face pe cineva să nu spună o taină, pui un gologan în gura unui câine mort, apoi îl scoți din gură și îl speli. Cu această apă se face cafea neagră care se dă persoanei care trebuie să facă.

2090.—Pentru a te scăpa de o dușmancă primejdioasă, pune servitoarea să se facă că din greșală calcă pe rochia ei la un bal, și în timpul când i-o coasă la loc, să o ungă cu ceva care miroase rău. Din acel moment rivala displace bărbatului sau prietenului tău și acesta se reîntoarce la tine.

Auzite la Botoșani.

A. Saint-Georges

BOLI LA VITE, LEACURI ȘI DESCÂNTECE

34.—Descântec de șarpe.

Se descântă în apă neîncepută, în care se pun trei cărbuni și trei nuele de alun, și învărtind cărbunii cu nuelele și cu un cuțit de găsit, se zice de trei ori «La fântână'n Iordan, șade un șarpe spânzurat, cu gura căscală, și Maica Precista l-a întrebat, de ce șade cutare vită; și liacul este crucea cu trei bețe de alun și-un cuțit de găsit». Cu apa aceia se spală cel mușcat de șarpe la rană.

Auzit în Bucovina.

V. Vermeșanu

BOLI LA OAMENI LEACURI ȘI DESCÂNTECE

351.— *Descântec contra junghiurilor.* Se duc 9 haragi, se rup numai rădăcinele care au fost în pământ (lăsându-se și deasupra o parte, care n'a fost în pământ ca să poți țineă cu mâna). Se pun în foc de se aprind la vârful care a fost în pământ. Și luând câte 3 odată în mână, se sting pe rând în apa neîncepută, pe fundul unei cofe sau căldări (înlocuindu-se cofa ori căldarea cu fundul în sus).

Tot în acea apă, se mai sting pe rând câte una, după ce au fost înfierbântate, 3 săceri rele, 3 potcoave de cal (poate să fie și jumătăți) și de găsit, 3 potcoave de bou tot rele sau de găsit, 3 letce (fuse flung de fier, pentru depanat sculele pe mosoare); 3 cuțite rele (sunt bune cele de găsit) și 3 sfredele rele. La urmă, se stinge frigarea (o bucată de fier moale făcută la ferar de 15-20 c. m.) după ce întâi a fost asvârlită de pe horn în valtră și unde a căzut, acolo pui cărbuni pe ea de se înfierbântă. Toate se sting de 3 ori; iar apa se pune într'o cană. Eși afară cu ea, se deschide fereastra și o torni de-afară'n casă pe-o coasă, așa fel ca să curgă apa într'o strachină. Acest lucru se face de 3 ori. Această apă descântată, o suge bolnavul c'un pai din strachină, după ce paiul a fost vârît într'un fus borlit în grosime aproape de măciulie. Suge din strachină de 9 ori; iar cu o parte din apă se spală pe unde are junghiuri. Restul de apă se toarnă la un loc curat.

Frigarea se pune sub căpătăiul bolnavului. Celelalte se pun sub patul bolnavului. Descântecul se face de 3 ori, odată la 3 zile.

Culeasă de la Casandra A. Mariei, Lunca Vinători Neamt.

Nemțșor-Vânători-Neamt.

Arestia Al. Moisei

352.—Descântecul râii.

Se face unei alifii înlocmită din: 9 grăunțe (căței) de usturoi curățate, din 9 miezuri de la 9 nuci, cu desăvârșire întregi și din pucioasă — ca 4 degele lungime din pucioasă, care se vinde befe. Aceste trei ingrediente sânt pisale la un loc și fierle într'o oală cu untură. Cât fierbe oala, baba descântă :

Râie cânească,	Râie costorărească,
Râie găscărească,	99 de limbi,
Râie găinească,	Sânt 99 dă râi.
Râie rășească,	Și-a ieșit de la C.
Râie oğărească,	Din creerii capului,
Râie măgărească,	Din măduva osului,
Râie ursărească,	Din grumajii gâtului,
Râie rudărească,	Din spinarea lui,
Râie letinească,	Din inima lui,
Râie ovreiască,	Am soorocit toate.
Râie turcească,	Iar C. rămas, curat, luminat,
Râie căldărărească,	Cum Maica Domnului l-a dat.

După descântec. alifia se dă bolnavului, spre a se unge.

353.—Spuzătura.

Băieții mici sufără câte-odată din cauza murdăriilor, care se depun pe prepuț. Li se zice că s'au spuzit. In acest caz li se descântă cu pâine întinsă în sare, ocolindu-se prepuțiul într'una cât ține acest descântec :

Maicilor, sfintilor,	Așa voi să nu vă'ndurați,
Nu vă 'ndurați,	Dă C. să nu vă'ndurați,
Cum a îndulcit pâinea soarea	Leacu lui C. să i-l dați.
Și sarea pe pâine,	

Bucățița de pâine o moaie în apă și-apoi o aruncă în trocul găinilor ; făcând astfel bubulițele seacă.

354.—Scoaterea dracului.

Parte din descântecele, spuse până aici, pot fi știute și de multe femei, care nu trăiesc de pe urma vrăjilului, ci se folosesc de ele numai pentru cazuri de boală în familie.

Există un singur descântec. de care nu se folosesc pentru toată lumea, fie ce femeie. Acesta este descântecul, care poate să scoată pe *Ucigă-l-loaca*. Cum se vede, aici necu-

ratul este în joc deadreptul, și din această cauză poartă cu el urcăciuni și produce groază. Chiar vrăjitoarele de frunte fac uz de acest descântec numai în cazuri care prezintă o gravitate excepțională, cum ar fi: furturi de vite mari, spargerii de case, indicarea locului, unde este ascunsă vre-o comoară, căutată în multe rânduri, de multă vreme și de multe rânduri de generațiuni, etc. Bine înțeles, că trebuie multă doză de curaj cuiva, ca să aibă îndrăzneală și pulința unor astfel de spectacole înspăimântătoare. (Pentru că veni vorba de ivirea pe tărâmul nostru a necuratului în forme materiale, vizibile și pipăibile, pot spune că'n copilăria mea de multe ori n'am fost ferit ca să n'ascult fatasmagorii de acestea cu blestămății petrecute pe marginea lacului, și urătenii care sbârliau carnea pe trup și-și umplea trupul de frică până și la vârsta de 18 ani). Aste povestiri fantastice de sigur că folosiau cum și acum acestor ființe, care inspiră frică credulilor. Ele chiar sânt în primul rând izvorul de unde pleacă aste prostii din lume, oare nu putem să ne închipuim imediat că atmosfera aceasta de grozăvenie le priește lor minunat de bine? Asigurându-se cu înfricoșarea astor rele, ele pot fi sigure, că ni-meni din casa celui care a chemat ajutorul necuratului prin intervenția ei, n'are s'o pândiască, spre a se încredința de adevăr. Și de ce am înșira atâtea? N'o chiamă pentru așa ceva numai cel care crede în puterea necuratului? De sigur. Atunci el temându-se de drac, ori-ce-i vei da n'are să stea să vadă chipul. Să fim siguri de aceasta, cum sânt sigure și vrăjitoarele noastre.

Când am întrebat pe mama Ivana, dacă într'adevăr es lighionile astea necurate, ea m'a încredințat, c'o mină plină de crezare, că ies cu adivărat pe cât e spuză și iarbă. Ea nicio-dată nu se sperie de ei și le suferă fără supărare toate drăcoveniile lor. Dacă cineva s'ar încumeta să-i priviască, cu siguranță că nu mai poate să fie om în mințile lui. Pe cât am putut eu am silit să nu-mi trădez lipsa mea de crezare acestor spuse ale mării Ivani, zău! dar bine știa să le mai încondeieze!

E foarte ușor de scos drasul—pentru cine știe. C'un par de la topilă, care are legată la cap o viță de cânepă de vară de la mânășă uitată pe loc, mișcă într'un lăculeț sau în baltă—iar la rigoare și'n trocul găinilor. Mișcând zici de trei ori descântecul acesta:

Eu mișc paru,	Să scoată pă Stan,
Paru mișcă lacu,	Să-i scoală lui Stan,
Lacu să scoață pă dracu.	Toți mușii lui.

Toți orbii lui,	Și pă Ghica,
Toți ciungii lui,	Și pe Gherca Pașaitan,
Toți <i>ameregilorii</i> lui,	Cu coarnele mari,
Șa pă Stan,	Că știe sama la divan.
Și pă Ivan,	

--Șiți cine-a luat cutare lucru ? (se întreabă aici, ce vrei),

--Știm ; ce ne dai ?	O rață,
--Mi-l aduceți (sau mi-l găsiți)	Dă prânz, un mânz
--Ți-l aducem, ce ne dai ?	În sărățăl, un cucoșal,
--Vă dau de dimineața.	Dă cină, o găină,

La sfârșit ies toți și dau toate deslușirile de care vrăjitoarea are nevoie.

O condițiune neaparată, de care trebuie să se ție vrăjitoarea este că nu trebuie să clipească din ochi de când începe descântecul, până ce n'a primit toate deslușirile de la necurați. Cum clipește, pe dată și pier

Necuratul poate să fie scos și'ntralt mod. Merge vrăjitoarea la o rădăcină de pelin, cu trei îmbucătorele de pâine înfinse în sare. Privind fix la rădăcina pelinului și fără să clipească iară i, până la sfârșit, rostește vorbele acestea :

Buna dimineața (sau buna sara)	Să scoateți și pă Stan,
pe în amar,	" " " " Ivan,
Eu îți dau pâine și sare,	" " " " Ghica,
Tu să-mi scoți toți mușii tăi,	" " " " Gherca Pa-
" " " " ciungii "	" " " " șaitan,
" " " " ameregilorii "	Cu coarnele mari,
Să-mi plecuți pe cale pă cărare,	Că știe sama la divan,
Să scoateți și pă cornea ăl mare	Să-mi aduceți (cai sau boi furați)

Repelind de trei ori, lasă îmbucătorelele la rădăcina pelinului și așteaptă. Se ivesc la rând, unu câte unu, până la 24. (Numai pe marginea lacului, când se descântă cu par dela topilă, ies mulți). Cât îi vezi, ei iau toate chipurile de animale, afară de al oii.

Principele Ferdinand, Teleorman.

Pr. Fl. A. Drăghici

CÂNTECE

2327.—Frunză verde trei măs-
line,

Trece vara ca o pâne,
Vine iarna ca un câne,
Trece vara șoimancă,
Vine iarna dușmancă,
De-ar putea ea m'ar mânca;
Și de lucru n'aș lucra.

2328.—Frunză verde mazărean,
La poarta lui Todirean,
Iesle-un pat mândru rotat;
Da pe pat cine-i culcat?
Todirean e farmat.

Da cine l'o farmacal?
Două puice din cel sat.
Și cu ce l-o farmacal?
Cu sulcină,
Din grădină,
Și cu apă din fântână,
C'o-așchiță,
Din porțiță,
Cu păr galbăn din cosiță.
Puica lui așa i-a zis:
—Zaci puiule ori te scoală,
Sau îmi dă și mie-o boală,
Să zăcem alăturea,
Ca doi pui de turturea,
Tu pe-un pat și eu pe-un pat,
Ca să vadă ori și cine,
C'am trăit amândoi bine.
Pas, puiule, și te scoală,
Că eu am să mă mărit,
Că mie azi mi-o veni,
Peșitori,
Din nouă țări.

—Fată, nu te mărita,
Că nu ți-i încă vremea,
Că nu ești fată stătută,
Nici vremea nu ți-i trecută.

Iar dacă li-i mărita,
Să-ți faci cruce'n patru părți.
Și te uită pe la toți.
Când îi ajunge la prag.
La min' să te uiți cu drag.
Vai de mine ce păcal,
Da eu cum m'am înșelat.

2329.—Frunză verde trei fire,
Ce are lumea cu mine,
De mă ceartă în toate zile?
Putea-u-a lumuța face,
Nouă să ne dee pace?
Putea-u-a lumea să facă,
Grija mea să nu mai aibă?

2330.—Ș'apoi foae de doi nuci
Tu te duci bădiță duci,
Tu te duci cu oi la munte
Și mă lași cu vorbe multe,
Tu te duci cu oile.
Și mă lași cu vorbele;
Te duci puiule sileace,
Eu cu dorul tău ce-oi face,
—li face puicuță bine,
Că tu ești în sat la fine;
Ia de mine-i puică greu.
Că nu sunt în satul meu.
—Tu te duci la București,
Să 'mbraci strae jândărești.
Te rog să nu zăbovești.
Că de-i zăbovi vre-o lună,
Mă-i găsi pe câmp nebuună,
Și de-i zăbovi vr'un an,
Mă-i găsi moartă'n divan;
De vei zăbovi mai mult.
Mă-i găsi moartă'n pământ.
Ș'apoi foae de-un agud,
Am să las cu jurământ.
Să vii la al meu mormânt,

Să dai țărna într'o parte,
Să vezi amurul ce poate.

M. Lupescu

2331.—Vineri mama m'a făcut
Sâmbătă m'a botezat,
Duminică m'a 'nsurat,
Luni cu Marișa m'am plimbat,
Marți ordinul mi-a picat,
Miercuri a venit, m'a luat,
Și în negru' m'a 'mbrăcat.
Și iar verde și-o lalea,
Plânge codru' și iarba,
De călătoria mea,
Și săraca puica mea.
Căci rămâne singurea,
Și n'are pe nimenea.

—Taci puică, nu mai plângea,
Căci te ia, neica, te ia,
După ce m'oi libera,
Că de-aș ști că nu te-aș lua,
Din armată, aș dezerta,
Și iar verde mă'r sălcui.
Na la neica, bea rachiu,
Eu mă duc și nu mai viu,
Nouă ani și nouă luni,
Și vre o șease săptămâni,
Dac'oi vedea și-oi vedea,
Tu atunci te-oi mărita.
Eu acas' când am venit,
Pe lata l-am întrebat.
—Ori aveși vre-o nuntă'n sat?
Dar tată-mio cam râdea:
—Se mărita noră-mea.
—Dar, tată, pe cine ia?
—Ficiorul primarelui.
Stă'n mijlocul satului.

2332.—Eu cu tine, rād, vorbesc,
Și tu crdzi că te iubesc,
Eu cu tine vorbă-mi fac,

Și tu crezi că-ți mor de drag.

2333.—Cât oi fi și-i mai trăi,
Fată mare n'oi iubi.

Fata mare se mărită,
Rămâi cu inima friptă,
Foaie verde și-o lalea,
Păcat de dragostea mea
Eu o fac altu mi-o ia.
Și iar verde trei lămâi.
Să nu crezi flăcăului,
Căci flăcăul este câine,
Râde astăzi, râde mâine.
Râde o lună de zile,
Până mișcă puiu'n tine,
Și iar verde mărăcine,
Cine mă puse pe mine,
Să fac dragoste cu tine,
Cu tine un călător,
De mă lasi în drum să mor.

2334—Foaie verde izmă creață
Femeia care i iubeață,

Se scoală de dimineață,
Și dă puțină roșăță,
Și ieia doi-trei bobi în poală,
Și strigă'n gurița mare:
—Pui, cu daica, pui-pui-pui.
De-ași mânca, de n'ași mânca
Zor de voi n'oi mai avea,
Căci al dracului bărbat,
Îi dau urzici îngroșate,
Șapte feluri de bucate,
Mă înjură și mă bate.
Ibovnicu: unt cu ouă,
Și nu mai zice nici două.
Și iar verde de-avrămeasă
De îi-i nevasta frumoasă,
Să-i dai drumul să iubească,
Să nu se mai bolnăvească,
C'astă vară n'a iubit,
Și-ai văzut ce ai pățit;

Toată vara a zăcut;
Iar dacă e mai urită,
S'o dai dracului de răpă,
Că nici câinii n'o mânăncă.

De la Alecu Gheorghe de 34 ani,
plugar din Spanțov-Ilfov.

C. Georgescu-Munteanu

2335.—Foaie verde de piper,
Corbule de grănicer,
Arde-te-ar focu' din cer,
Arde-te-ar focu' pucioasă,
Mi-ai furat puiu de-acasă,
Mi-ai lăsat fata frumoasă.

Cu ochi negrii la fereastră.
Uile-o dusă'n calea noastră!

—Cine trece puntea mare?

—Costică la fâitoare

—Cine trece puntea mică?

—Costică la ibovnică!

—Cine trece punțile?

—Pădurari cu slugile!

Fugi, uritule din prag.

Să vie cine mi-e drag!

Auzit dela Folescu Gh. cl. IV Înăeșli

2336.—Foaie verde bob năut.

Cum aş face să mă duc,

Să-mi mai treacă de uril!

—Fugi, uritule, din prag,

Să-mi vie cine mi-i drag,

Să-mi puie mâna sub cap.

Să mă 'ntrebe de ce zac:

De friguri zac și mă scol,

De dragoste zac și mor!

2337.—Foaie verde de bujor,

Trandafir după răzor,

Cu mijlocu' roșior,

Pe margine verde'nchis,

Ce mai amurez am prins,

Nu l-am prins din inadins,

Și l-am prins într'o 'ncercare.

Să vedem ce mințe are,

Mintea lui copilărească,

Nu știe să mă iubească,

Nu știe să se păzească.

2338.—Eu mă duc, codru rămâne

Plânge frunza după mine,

Altul nu mai plânge nimeni,

Că n'am făcut nici-un bine,

Și dacă am făcut rău,

Singur mi l-oi trage eu,

Auzite dela Ceprezaru N.

Jud. Vâlcea **C. Danilescu.**

2339.—Foicică, foileană,

Pentru tine mândră dragă,

Mi-a perit iarba'n poiană,

Și polog de nouă care,

Pentru tine, mândră hăi,

Mi-a pierit iarba'ntre văi,

Și polog de nouă clăi.

2340.—Barbatul lucră ziua foată

Eu prin crâșmă moartă beată,

Barbatul lucră ziua'n câmp,

Eu prin crâșmă nu-mi dau rând.

Câte păhăruțe beu,

Atâtea ciomege ieu;

Câte păhăruțe pline,

Atâtea ciomege'n mine.

2341.—Jele-i Doamne cui e jele

Jele-i inimioare mele,

Și-a jeli cât va trăi,

Ce-a perdut nu va găsi,

A pierdut un pui de om.

Ce-l visez noaptea prin somn.

Noaptea tot prin somn dormind

Și ziua pe drum mergând.

2342.—Tu bădiță te-i însura.

Și bogată ți-i lua,

Bogatul ți-a jurui,
 Opt bouși la plug de pus,
 Și-o sută de oi de muls,
 Lângă oi ți-a da și-o vacă,
 Și ți-o da și loc de iarbă,
 Casa ți-i vinde-o la dobă.
 Vaca ți-i frige-o la sobă.
 Oile li-i duce'n munte,
 Și toamna, când li-i aduce,
 Ți le-a mânca toate lupii,
 Tu bădiță-i rămânea,
 Sărac ca inima mea.
 M'ai luă și nu-i putea.

Auzite în Bucovina.

V. Vermeșanu

2343.—Și-am zis verde iasomie,
 S'a dus barbatu'n chirie,
 Duce-s'ar să nu mai vie,
 Trupușoru să-i rămâie,
 Numai numele să-i vie.
 Să-i rămâie numai boii,
 Boi și cu proșapu
 Pe barbat să-l i-a dracu.

De la Ion I. Tabaru.

2344.—Spune mândro, mergi
 nu mergi,

Din două-una-ți alegi,
 Spune mândro, vrei, nu vrei,
 Că colea mă roagă trei,
 Aideți mândr o să fugim.
 Unde-om putea să trăim,
 Că satu ni s'a urît,
 Și nu mai e de trăit,
 Unde-s doi, ori unde-s trei,
 Vorba iese tot de noi,
 Și fac sfaturi pe ascuns,
 Să ne facă vre-un neajuns.
 Vino mândră mai curând,
 Că de nu te las plângând.

Și mă duc peste Muscel,
 Unde n'am dușmani de fel,
 Că n'am ce împarte cu el,

Pochidia-Sălceni.

Pr. Gh. V. Șuşnea

2345.—Eu mă duc neico cu bine
 Dorul rămâne cu tine,
 Să-l păstrezi și să-l ți-i bine.
 Să mi-l legi în trei basmale,
 Să-l dai pe apă la vale.
 De-i vedea c'a tras la mal,
 Să știi neico că-s în deal,
 De-i vedea că s'a 'nnecat,
 Să ști-i că m'am depărtat,
 De străini m'am săturat.

Auzit de la mama.

2346.—Frunză verde ș'o năgară,
 Ghișor mustață rară,
 Ce ți-am hotărît aseară,
 Să scoți șaua din camară,
 Să mi-o pui pe prispă afară,
 Ca s'o bată vânt de vară,
 Să-mi o bată la oblânc.
 Să-mi vină murgul din câmp.

Dela Gh. Nistor.

Micești-Tutova, Gh. Boghiu

2347.—Foaie verde trei granate,
 Împarate, împarate.
 Incetează de-a te bate,
 Că-ți perzi catanele toate.
 Că de când batae ții,
 Au rămas câmpii pustii,
 Au rămas maice bătrâne,
 Și copiii fără de pâine,
 Și de când tu ții răsboi,
 Lacrămile merg șiroiu,
 Sângele Românului.
 Până'n glesna murgului,
 Sângele Muscalului

Până'n coama calului,
 2348.—Foae verde de nagară,
 Pornit-a trenul din gară,
 De cu sară până'n zori.
 Geme trenul de feciori,
 Tineri ca iarba din luncă,
 Au plecat cu Rusu'n luptă,
 Patru zile s'au tot dus,
 Făr' a mai găsi vr'un rus,
 Și pe jos o săptămână,
 N'am lăsat arma din mână.
 Neamțule, mânca-te-ar câinii,
 Nu ți-a ajuns cu bătrânii,
 Că i-ai dus cu miile,
 Ș'au venit cu sutele,
 De-au umplut spitalele.
 Împarate, împarate,
 Nu ți-i frică că te-or bate,

Lacrimile de prin safe,
 Și plâng mamele feciori,
 Nevestele soțiori,
 Surorile frățiori,

Dela un fecior bucovinean.

D. Urzică

2349.—Tot pe loc! pe loc! pe loc
 Să răsară busuioc.
 Busuiocul fetelor,
 Dragostea nevestelor,

2350.—Și pe stângul și pe dreptul,

C'a făcut țafa băieful,
 Și l'a făcut pe gunoiu,
 Și le vară face doi,
 Icha! icha! ha! ha! ha!

Culese de **Petru Păsculescu**

O SAMĂ DE CUVINTE 2973-2987

Zabăr—porunca imperioasă a necesității. *A apucat-o zabărul nașterii*—i-au venit durerile nașterii (în loc și limp nepotrivit, fără veste).

Zâmbre—poftesc mult, când văd pe altul că mânâncă de pildă, ceva.

Zăllat, zăoșat, leoșat—sărit din minți.

Zătărit—oprit.

Zăreață—n'are pic dă zăreață—anemie cu desăvârșire.

Zângloabă—arătare, vorbe caraghioase și fără rost.

Zăpor—zidul de ghiață sau zăpadă, care se pune în drumul apii, stavilă, piedică.

Zboiște, boiște—locul unde-și fac jocurile boi, lupii, elele etc.

Zgâmși—a căuta știuletele (druga de porumb, dacă a făcut boabe (ii desface foile, care-l acopere).

Zgârța—sila încercată de a da ceva sau a face ceva.

Zganțoi—copil nebunatic.

Znagă—putere în trup.

Principele-Ferdinad-Teleman

Pr. Fl. Drăghici.

GLUME, JĂTII, TACLALÉ

405.—Paguba Țiganului.

Îi murise Țiganului un danciu din acei șapte ce-i aveà, în vreme ce Țiganca erà 'n nouă luni, așteptându-și ceasul să facă. S'a dus Țiganul de și-a îngropat odorul și când s'a întors de la cimitir, găsește Țiganca că făcuse doi danci de gemene.

Țiganul prinde a-i desmerdà, cãinându-și paguba așa :

— Dragii fatei, dragi ; cum ați rămas din șapte opt !

Auzită de la Pr. Econom D. Blănaru, din Bârlad.

406.— Un răspuns prichit.

Un Țigan erà slugă la un ciocoi. Într'o zi boerul se află suparat. Țiganu neștiind de supărarea lui stăpănu-său îl tot întrebà mereu :

— «Da ce mâncăm noi azi boerule?».

Boerul se făceà că nu-l aude și făceà. Țiganul dă unde dă, și iar îl întrebà : «Cucoane nu te supra că te întreb ; da ce mâncăm noi astăzi?»

Boerul cât de năcaz, cât că-l luară gura pe dinainte îi răspunde răslit: Un cela, și-am spus ?

— Bine, dumneta, zice țiganul. Dar eu ?

Auzită de la Alecu Holban, Invățător, Pensionar și Cântăreț, Bârlad.

V. B. Țirica

407.—Țiganul la Împarat.

Un Țigan se hotărî să ducă plocon la împarat. Până a plecà se sfătui cu dancii ce să-i ducă de plocon și cum să facă acolo.

— Mă dancilor, ce să ducem noi plocon la împăratul? zise cel bătrân către cei doi copii ai lui.

-- Hapoi ce să-i ducem teteo. Să-i ducem roșcove, nu face da mai bine să-i ducem o hoală cu lapte dulce.

— Hași, lapte dulce i-om tot duce. da mai bine să-i ducem una cu de hăl bătut, că dea hăla n'a mâncat de mult».

-- Haoleo tateo ! că bine zici, mânca-ți-ași suflengeru !

-- Mă dancilor — zice bătrănu, voi n'ați fost la împăratul, să nu faceți vre-o prostie, ascultați la telea să vă învețe. Eu am să merg înainte cu laptele și când oiu intră la împăratul am să zic: Trăiască Măria Sa ! Tu, adresându-se celui mai mare — să mergi după mine și să zici : «Și cocoana d-lui!» Iar tu — celui mai mic — vii după frate-to și zici : «Și copiii d-lor!»

-- Așa facem teteo !

Ajungând la împăratul, űiganului celui bătrân i se deslegase o nojiűă la opinci űi când să pășească peste prag. fiu său cel mare îl calcă pe ea, iar űiganul cade în brânci în mijlocul casii, spărgându-űi oala űi umplând tot de lapte. Atunci furios, se înfoarce la fiu-său űi . . .

— Firreafurissii!!!

— űi cocoana dumnealui! Zice fiu-său.

— űi copchii dumnealor! Adugă cel mic.

ű' așa cu cinstea űigănească, după ce umplură casa de lapte, îl mai deteră űi dracului pe bieful împărat.

Auzită mai de mult. Ghercești-Dolj,

I. Brătulescu

C R O N I C A

H. N. űapu, Din iesle pe cruce. D-l *űt. St. Tușescu* vechiu culegător de folclor, editorul *Ghilușului* care a încelat de-a apare după doi ani, űi a *Biblioteca folcloristică* care rălăcește în vremea din urmă din oraș în oraș, lipărește cãrlica d-lui űapu, ca formând no. 1 dintr'o *Biblioteca literară*. Ne întrebăm: de ce a murit *Ghilușul* űi *Biblioteca folcloristică*? Nu sunt acestea celite în popor, nu pot acestea înlocui pe deplin—*Haiducii* űi *Dorurile*? Ori moartea lor se datorește altor împrejurări, űi atunci această bibliotecă literară va fi ferită de o astfel de împrejurare? Sau d-l Tușescu vrea să desfacă literatură originală de cea populară; atunci se poate să-űi aleagă bucăți în versuri űi proză ca cele ale d-lui űapu: *Buna vestire*, *Legenda nașterii Mântuitorului* (o culegere de acum 25 ani din gura unui bătrân „șliutor de slovă veche” care cunoaște sãrbãloarea pogãnãlãűii din „ziua cãrnurilor”), *De Boboteazã*, *Din iesle pe cruce* (cu intercalări de versuri populare, se pare), *Legenda ouãlor roșii* űi *Invierea Domnului*?

Ca numere viitoare se vestesc tot din producțiile d-lui űapu űi anume *Agu Bãlãceanu* űi *Scripcarul Șerban*, pe cari le mai cunoaștem pãnã acum încã din 3 sau 4 locuri.

Nouã, curat, ne pare rãu de truda d-lui Tușescu pe aceste cãriri.

D-l **N. Iorga** în *Neamul românesc*, XI, 18, p. 4, col. 1: „...Ceea ce se va a-rãta îndãlã este în conflict, desigur, cu teoria „pãstorului valah”: toatã lumea ar fi stat așezatã la locul ei, negustorul, meșterul, boierul, iar pãstorul valah¹ cu fluerul în gurã, cu oile dupã dânsul, nu-űi gãsia astãmpãr, űi azi era aici, mân, dincolo, zice Miklosich în „Wanderungen der Walachen”. űi nota datã de strãini ne-a plãcut sã o repetãm în cursul desvöllãrii istoriografiei noastre moderne. Dar nu e așa: ciobanul nu e un vagabond; ciobanul nostru de acum face tot ce fãcea űi ciobanul de acum 2000 de ani űi mai mult. Ciobanul nu e vagabond: aceasta e o noțiune geograficã elementarã aslãzi, dar nu era űi acum câțiva ani, ceea ce explicã foarte multe greșeli de atunci. Ciobanul nu e vagabond: el este un om cu douã locuințe, űi atãt. Ciobanul nu poate sta tot anul în acelaș loc, űi iarna űi vara: el are un anotimp în care poate petrece într'un loc—orice mocan poate face teoria aceasta cu mult mai bine decãt un istoriograf sau un geograf—űi alt anotimp pe care-l va petrece în alt loc. Nici nu existã om mai conservativ decãt ciobanul în obiceiul locuinții lui”.

T. Pamfile.

O B O L U L

Prietenilor Revistei «ION CREANGĂ» pentru strângerea fondului

==== **Bustul lui Ion Creangă la Bârlad** ====

Suma adunată 1164.90.

DE LA ADMINISTRAȚIE

Adeverințe. S'au primit sumele și s'au tăiat adeverințele pentru :

D. D. *Evolceanu*, prof., București, 5 lei. D. C. *Adriescu*, inst., Iași, 5 lei. D. *Căpîl. C. Iliescu*, Focșani, 5 lei. D. G. L. *Dimitriu*, consilier la Curtea de apel Constanța, 5 lei. D. D. *Constandache*, mare proprietar, Bârlad, 5 lei. D. *Subl. C. I. Georgescu*, Turtucaia, 7 lei. D. N. *Capîță*, inv., Răchiteni-Roman. D. A. *Vasilescu*, Tătărăuși-Suceava, 5 lei. (urmează).

Prin Redacția și Administrația revistei noastre se pot dobândi următoarele cărți folositoare:

Revista «ION CREANGĂ» An II.	--	—	—	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. III.	—	—	—	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. IV.	—	—	—	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. V.	—	—	—	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. VI.	—	—	—	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. VIII. (lipsă no. 2)	—	—	—	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. IX.	—	—	—	6.—
M. Lupescu : Alcătuirea unei gospodării țărănești	—	—	—	0.50
T. Pamfile : Povestire pe scurt despre Neamul Românesc	0.20			
„ Jucuri de copii I.	—	—	—	1.40
„ „ „ II.	—	—	—	1.60
„ „ „ III.	—	—	—	1.60
„ Văzduhul	—	—	—	2.00

BIBLIOGRAFIE

—In publicația săptămânală „Scriitorii români“ de sub direcția d-lui A. Vlahuță, depozitul Alcalay et. Comp. București, au mai apărut :

- No. 5. G. Coșbuc, *Drumul iubirii*, 32 pp., 20 bani.
No. 6. C. Dobrogeanu-Gherea, *Amințiri*, 32 pp., 20 bani.
No. 7. Octavian Goga, *Două morminte*, 32 pp., 20 bani.
No. 8. I. L. Caragiale, *Succes*, 32 pp., 20 bani.
No. 9. Ion Gorun, *Fata cea frumoasă*, 32 pp., 20 bani.
No. 10. A. Vlăhujă, *Predare*, 32 pp., 20 bani.

—In publicațiunea săptămânală, Biblioteca „Lumea“, depozitul la aceeaș librărie.

No. 1. Emile Zola, *Sângele*, 16 pp., 20 bani.

Pr. N. V. Hodoroabă, *Preoțimea și armata*. Datoria preotului de păstorire în timp de război și Datoria preotului de armată în timp de pace și în timp de război, Iași, 1916, 44 pp., 50 bani.

H. N. Tapu, *Din iesle pe cruce*, (No. 1 din Biblioteca literară, director Șt. St. Tușescu, Balota-Dolj, unde e și depozitul), 32 pp., 30 bani.

Domniei-sale
Domnului

Artur Gorovei

Comuna

Făltăceu

prin Oficiul

Județul

A apărut:

T. PAMFILE

Mitologie românească :

I

DUȘMANI ȘI PRIETENI AI OMULUI

Ediția Academiei Române

400 pp.

3 lei

Se poate dobândi de la autor, Bârlad str. Corbului.

MIRON COSTIN

Revistă de cercetări și mărturii istorice. Anul IV, No. 4 pe Maiu 1916, cuprinde :

STIHURI PENTRU PEIREA LUI GREGORE GHICA VODA.—Pr. C. Bobulescu.

DOCUMENTE.—N. Apostol, G. Florescu, Artur Gorovei, V. C. Nicolau, Al. Saint-Georges, Ec. V. Ursăcescu, D. Urzică.

INSCRIPȚIE.—N. Apostol.

INSEMNĂRI.—C. H. Mateescu.

CRONICA.—T. Pamfile: N. Iorga: Iordache Olimpiotul, vânzătorul lui Tudor Vladimirescu.—D-r Onisitor Ghibu: Din istoria literaturii didactice românești: I. Bucoavnele.—Convorbiri literare.—Înștiințare.

ILUSTRĂȚIUNE.—„Biserica cu sfinții” sau „Toți sfinții” din București, în ajunul măsurilor de restaurare.

Abonamentul anual 5 lei.

Redacția și administrația în Bârlad, str. Corbului

<https://biblioteca-digitala.ro>

Ion Creangă

Revistă de limbă, literatură și artă populară

APARE O DATĂ PE LUNĂ



CUPRINSUL

M. Lupescu.—Scrisorile din Bucovina.

T. Pamfile.—Spicuri din trecut (XXI-XXXIV).

N. Munteanu.—Interjecții.

Dobre Ștefănescu.—Colinde.

V. Moisiu.—Povestiri și legende.

A. Moisei, Arestita A. Moisei, Pr. Fl. A. Orăghici.—Vrăji și farmece.

T. Pamfile, Dobre Ștefănescu, C. Georgescu-Munteanu.—Cântece.

A. Moisei, I. N. Popescu, Pr. D. Furtună, G. Boghiu, D. Urzică, N. Munteanu, V. G. Bel-
die, Pr. N. V. Hodoroabă, T. Pamfile.—Glume, jâții, taclale.

T. P.—Cronică.

ILUSTRAȚIUNE.—Fântână în părți de munte.



REDACȚIA:

T. Pamfile, Strada Corbului

ADMINISTRAȚIA:

M. Lupescu, Zorleni-Tutova

===== B Ă R L A D =====

Exemplarul:

În țară 40 de bani

În străinătate 50 » »

Abonamentul anual:

În țară 5 lei

În străinătate 6 „

TIPOGRAFIA ȘI LEGĂTORIA DE CĂRȚI, CONSTANTIN D. LUPAȘCU

INTEMEETORII: PR. EC. I. ANTONOVICI, ST. CAPȘA, G. A. COSMOVICI, N. I. DUMITRAȘCU, PR. D. FURTUNĂ. PR. GH. GHEOLDUM, P. HERESCU, DR. I. URBAN JARNIC, G. T. KIRILEANU, N. L. KOSTAKI, M. LUPESCU, C. N. MATEESCU, A. MOISEI, N. I. MUNTEANU, I. NECULAU, A. NEGOESCU, T. PAMFILE, P. PĂNOIU, T. POPOVICI, PR. P. G. SAVIN, A. TENEA, ȘT. ST. TUȚESCU, G. TUTOVEANU, I. ZOTA.

Dela oamenii buni așteptăm

ABONAMENTUL

Revistei «ION CREANGĂ»

Adm. M. Lupescu, Zorleni-Tutova.

A apărut : T. PAMFILE

MITOLOGIA ROMÂNEASCĂ. — II. COMORILE

Ediția Academiei Române.

București, 1916; 70 pp.

1 Leu

*Se poate dobândi prin redacția revistei «Ion Creangă»
Bârlad, str. Corbului.*

ȘEZĂTOAREA. An. XXIV. no. 2 Maiu 1916, Vol. XVII :

T. Bălășel, Ouăle roșii. **D. Balan.** **Al. Moisiu,** Strigături în joc. **A. Șt. Șelariu,** Tradiții. **Nicu Gane.** **D-r Lecca.** **A. M. Nour,** Descântece. **Șt. St. Tuțescu,** Glume. *Notițe bibliografice.*

T. PAMFILE :

SIBILE și FILOSOFI

In literatura și iconografia românească

Bârlad, 1916, 32 pp.

40 bani.

ION CREANGA

Revistă de limbă, literatură și artă populară

APARE ODATĂ PE LUNĂ

REDACȚIA
T. PAMFILE
Bârlad, str. Corbului

ABONAMENTUL ANUAL
In țară 5 lei
In străinătate 6 „

ADMINISTRAȚIA :
M. LUPESCU
Zorleni-Tutova

SCRISORÈLE DIN BUCOVINA

Domnul Serafim Ionescu, pensionar din Fălticeni, îmi trimete scrisorèlele de mai la vale, primite de o fată din Bucovina de la fratele și drăguțul ei. Atât cea de la frate, cât mai ales cele de la drăguț cuprinzând simfiri sufletești vrednice de a se păstra în această revistă, le publicăm precum urmează :

«Mai întâi de toate vei ști despre mine. Artenie, că mă aflu sănătos și voios, și în care sănătate mă aflu, eu rog pe bunul D-zeu să-ți dăruiască și fie draga mea și scumpa mea soră¹. Și te rog dragă soră, să mai vii acasă că tare mi-i dor de tine, și să vii de Crăciun.

Și vei ști despre mama și despre tata și despre frați și despre surori, că se află sănătoși cu toții dimpreună, și vei ști și despre soră-mea Ileana că au făcut un copil... Și vei ști despre Costan și despre *Racila* și despre copiii lor, că sunt sănătoși; și Costan i-acasă; și tata n'au vândut nemică; le ținem pe toate vitele.

Și vei mai află ce veste mai este pela noi : pe la noi îi foarte rău, că nu se mai face o pace între împarași!

Și să mai aude că ar să mai *cie*² o răvizie dela 16 ani și și până la 56, amù după anu nou și atunci mă duc și eu; și poate mă duc și eu în armată și nici ziua bună n'am luat cu tine dragă soră. Și te rog să vii acasă de Crăciun.

*

Și aceste brifuri³ le-am scris eu Maxân, tovarășu lui Artenie.

¹ Scrisoarea lui Artenie e făcută de drăguțul fetei; prin urmare în ea varsă dor și din sufletul lui, osebit de scrisoarea în versuri ce-i trimete. Punctuația scrisorei e pusă de mine; încolo nu-i schimbat nimic.

² Fie.

³ Nemțește *brief*=scrisoare.

dacă nu m'ai uitat. Și te sărutăm de mii de ori și le dorim să vii acasă.

Și-alte cele n'am ce scrie, numai dor și bucurie; și-alte cele n'am ce spune, numai dor și vorbe bune. Și vei ști adresa mea: Maxân Cozaciuc, Pripasna poșta, Sîroești, beșircul¹ Suceava; Bucovina.

Sărutări de mii de mii de ori.

Și îți mai scriu pe altă bucată de hârtie. Și mata ai scris că ai trimis 3 brifuri, dară noi n'am capatat numai unu, amu pe urmă; și ai zis mata când ai plecat de acasă, că ai să ne trimeși poza matale, și n'ai trimesu, dar trimeti-u te rugăm foarte frumos, c'apoi și noi ț-oim trimete, că noi *ne-am pus în poză*. Și tot am așteptat să vie de la mata; dragă Mariță, te sărul.

*

Punem pană 'n pălărie și încep cu dor a scrie, cu dor dela i-nimioară, te sărul cu mare jale. Mai întâi de la început, te cuprind și te sărul. Și se află în mica mea epistolă, până în ziua de a face această epistolă, mă aflu sănătos și voios, în care sanatale mă aflu eu; rog pe bunul D-zeu, să-ți dăruiască și matale draga mea și scumpa mea; și-ți mulțumesc foarte frumos, pentru că le-ai inchinat cu sanatale și la mine Macsân; poate mă știi, acela ci ț-o dat adresa când ai plecat de-acasă.

Liță foae trei granate, îți trimet puicuță carte, și mă nchin cu sanatale; și te rog mândră frumos, de gândești că drag ț'am fost, de gândești că ț-am fost drag și dacă nu m'ai uitat, și altul nu te-a nșelat, să-mi trimești o cărliceă ca mata de frumușeă, ca să-mi stâmpăr inima.

Frunză verde de trifoi, că și eu trimete-ți-oi, ce-i mai mândru pe la noi. Lasă, lasă, puic'aleasă, eu suspin, ție nu-ți pasă; da o veni vremea-așă, că și tu îi suspină, da nici mie nu mi-a pasă. Sărutări multe de la mine!

Mândra mea, mândră iubită, nu-ți fie voia urită și inima rău scârbită, că de-o fi în lume v'o pace, iar acasă m'oi întoarce și ț-i-oi scrie puică carte.

Frunză verde de pe pom, mare-i noaptea și nu dorm, tot mă 'nvârt și mă întorn, ca peștele 'n apă lină, ca omu 'n țară străină! Și vai puică ce dor duc tocmai sara când mă culc; așa pe'n somn eu te sărul, de nu pot să te mai uit, dar îndată mă trezesc și eu patul chipuesc, dar de nime nu găsec, și Doamne, rău mă năcăjesc!

*

¹ Nemește: Bezirk=ținut, județ.



149. Fântână în părți de munte.

Of! pădure 'naltă ești, puicuță departe ești; când aș ști că te-aș vedeà, eu pădurea aș făia!

Sărutări!..

Hai puicuță pân la trin, să dăm mâna să bem vin, amândoi să sfătuim, două vorbe să vorbesc, inima s'o răcoresc!

Cucule de pe-arătură, hai puicuță și dă-mi gură; de când nu te-am sărutat, buzele mi s'au uscat!

Du-te carte și te lasă, la Marița mea pe masă; du-te carte cum te-i duci, voe bună să-mi aduci; du-te carte și silește pe Marița o găsește și așa îi povestește: foae verde peliniță, sărutare de guriță; mai rămâi dragă cu bine și așteaptă-mă pe mine; și te sărut cu bucurie ca să vii până la mine.

Mândră, când nu te știam, nopțile deplin dormiam, dar amù de când te știu, nopțile nu pot dormi».

M. Lupescu.

SPICUIRI DIN TRECUT¹

XXI.

„La Mănăstirea dintr'un lemn, autorul. — Vaillant, în cartea sa *Romanie*, p. 348, — culege legenda că icoana a fost ridicată neafinsă dintr'un stejar frâsnit și că s'a făcut biserica veche întreagă din altul“

(N. Iorga în *Buletinul Comisiunii Monumentelor istorice*, VIII, p. 125).

XXII.

Datină la zidirea unei biserici. — Costuneni-Iași, — în 1858: când la femelii, în capul altarului, supt fereastă, s'au pus o piatră mare săpată în mijloc, unde s'au îngropat un șipă de aghiasmă mare, o candelă aprinsă ș'un galbăn. spre știința monedii, și testament scris pe pergament, vreme începerii zidirii», nume de dragători și clițori, spre pomenire.

(*Revista Istorică*, II, 17)

XXIII.

O Movilă a jidovilor este la Grindeni-Dolj, unde s'au găsit căldări, vase, ș. a.

(*Anuarul Comisiunii monumentelor istorice* pe 1914, p. 112).

XXIV.

„Toma Tivadar de Bedeu se plânge și spune în fața congregației că, încredințându-și de soție pe fata muierii lui Mihail Vajna-ghi, preoții ruși din Bedeu n'ar vrea să-i cunune, pentru că tatăl mirelui petente ar fi cumătru cu mama felii; după ce nici legea țerii, nici legea dumnezească nu spune că cumetria ar fi piedică de căsătorie, ci dimpotrivă e obiceiul ca cumetrii să se căsătorească, se hotărăște ca preoții din Bedeu pe soții pomeniți, fiind persoane libere, să-i cunune sub pedeapsa adesea improcolată“. Data:

21 Febr. 1680.

(Al. Cziplu, *Documente privitoare la Episcopia din Maramureș*, București 1916, pp. 59-60).

XXV.

În „datoria ce se afla făcută de Ilarion egumenul [de Hurez] de când s'au pus egumen pân acum într'un an“ (c. 1725) se trece

¹ Vezi *Ion Creangă* VIII, pp. 259-61.

că „o vacă cu vițel au dat-o popei Tomei care i-au cântat la masă”.

(N. Iorga, *Studii și documente*, XIV, p. 40).

XXVI.

Dintr-o scrisoare, vestind sosirea, unui părinte la fiul său, din 12 Ian. 1747. Sosirea va fi «Joi de prânzu negreșit» și prin urmare e nevoie de «ceva chiverniseală de peaște dă Vineri, fiind zi de post». Și după iscălitură se anină îndată și Paharnicul Nițu: «Și eu mă închin duminică cu săn[ă]tate și soru-mea Măricăi mă închin cu zece povară de săn[ă]tate. și eu te pohtesc pentru un diplăsu, bun să fie, că să știi că nu venim pușini, ci cu toate sahanile...».

(*Ibidem*, p. 305).

XXVII.

Pe un manuscris bucovinean, vechiu, se pare un descântec de mușcătură de șarpe:

«Uitiți pestriți deadi de peliți. usturimea prinsă macul catri hi leacul, să fie cine au mâncat gândacul. Cine au adus veste. să ducă poveste».

(S. Fl. Marian. *Inscripțiuni de pe manuscrite și cărți vechi din Bucovina*, I, Suceava 1900, pp. 19-20).

XXVIII.

Semn rău în întâia Domnie a lui Antioh Vodă, după Ion Neculce Cronicarul:

«La această Domnie a lui Antioh Vodă, s'au născut unu vi-lălă cu două capele și cu patru ochi. la Andrei Stegaru, în târgu în Iași. Și apoi curândă vreme i-au venit și mazilie, Septembrie 14 zile la veleatul 7209.

(*Letopisește*, II, p. 44).

XXIX.

Alt semn rău la începutul celei de-a doua Domnii:

«Intr'acest anu [7213.] s'au născut unu copil în Braniște, la unu omu anume Toader, fără mâni și fără cerul gurii, și au trăit numai o săptămână și au murit. Povestesc oamenii, unde se facu de aceste semne, nici de unu bine nu este».

(*Ibidem*, p. 52).

XXX.

Și la sfârșitul acestei Domnii :

«Afunce aproape cu vro zece zile mai înainte de mazillie, două semne i s'au arătat proaste, și nime n'au socotit că nu este a bine. Intăia, șezând Antioh Vodă pe unŭ scaun den afară de corturi, bândŭ tiuliunŭ, iară un Turcŭ au datu cu pușca, zicŭ, într'un vânatŭ; așa au datŭ Turcul samă dacă l-au prinsŭ și au începutŭ a-l bate, iară glonșul au trecutŭ văjiindŭ aproape pe deasupra capului lui Antioh Vodă, care îndată spăimântatŭ fiindŭ, au săritŭ și au strigatŭ să-l prinză. Ce fiindŭ Turcu, l-au cam bătutu și l-au datŭ la Pașa.

A doa, venindu-i veste bună de la Tarigrad de la fratele său Dumitrașco-Vodă și de la Capichihăi, și de voie bună făcândŭ masă mare și veselindu-se cu toși boerii și zicându surlarii și trămbicerii, iară un căne de ogarŭ merse alătura cu mehlerii, și el de urla și-l goniă; iară el până în de 3 ori au tot venitu de au urlatu. Iară la săplămăna după aceea i-au venitu și mazilie».

(*Ibidem*, p. 54).

XXXI

«Când vei vrea să faci cerneală roșie, să eai un dram de pușcioasă și un dram mercurion. să le pui într'o oală smălțuită într'ansa până se va încălzi bine, și pă urmă să le freci pă peatră și să le pui iară în oală; și să le pui pe foc până se va roși bine, și pă urmă să amesteci pă piatră. Și cu pușintel vin să pui și pușintică zmirnă cu apă sau rachiu. Și vei scrie bine».

(Manuscriptul românesc no. 187 dela Academia română, p. 70).

XXXII.

«Pentru pete de cerneală.

Să pui într'o lingire apă curată, să fierbi și să ții haina cu pata de cerneală pă deasupra aburului acêi apă și să pui pușintică zamă de lămăe. și sare foarte mărunță pă pată și pă urmă să speli cu apă limpede pata, și îndată să va curăți».

(*Ibidem*).

XXXIII.

„Pentru pete de ceară.

Să iai rachiu tare și să freci acea pată până va eși de tot».

(*Ibidem*).

XXXIV.

O apă pentru pete foarte bună, cât nu-i stă nici o apă improprie :

Să iai o jumătate de oacă de apă curată și un pumn de cenușe den drojdie de vin și pușintel potașe și doao lămii tocate, să le pui într'o sticlă să stea 24 de ceasuri și pe urmă să strecoți apa aceea și să o pui într'altă sticlă și să o păstrezi. Și când oi vrea să scoală vre-o pată, să uzi cu apă din sticlă pata și pă urmă să cureți cu apă limpede».

T. Pamfile.

(*Ibidem*, p. 70 v^o).

I N T E R J E C Ț I I

În numerile 6 și 8, an. VIII, s'a dat la iveală o samă de interjecții. de chemări sau goniri a animalelor mai ales, cărora țăranul român se adresează scurt, căci multele munci mai ales vara, l-au făcut până și în vorbă a fi scurte. Cu toate că cele publicate au fost culese din aceeaș parte a țării totuși diferă de cele ce voi arăta; deci fie-care județ pot zice, nu fiecă localitate, are multe și felurile interjecții.

Hăis, hăis, ceală—îndemni boii la mers. ori cărmăști la dreapta ori stânga.

Hi! hi! hi! de! de! de!—măi calul.

Na! na! na!—chemi calul.

Ptru, ptru, ptru, stt, sât, șii—oprești calul.

Gchii, gchii, gchii—îndemni calul la mers mai iute.

Bâr, oiță, bâr, bâr—mâni oile.

Na, na, oiță, na!—chemi oile.

Țăgă, țăgă, țăgălie—chemi capra.

Ța râie, râioasă—gonești capra.

Ciucceo, ciucceo, gâcii, gâcii—chemi porcul.

Hâidea, ho!—gonești porcul.

Na cuciu, cuciu—chemi cănele.

Ho, lo, țâne mă—asmuți cu cănele

Hoche, hoche—să dea înapoi boii.

A hohoho, ho!—oprește boii.

Păs, păs, păsălică, bâzoancă ori văsoancă—chemi și desmerzi pisica.

Câ!, câ! dihanie—gonești pisica.

Miau, n'au n'am—aşa miaună pisica, zice că n'are totdeauna.
Pui, pui, puşori, pui mamei—aşa se chiamă păsările la mâncare.

Hucio, huşio, huş, huş—goneşte păsările.

Bii, bii, bii, bibiloi sau copii, copii, copii—chemi puii de curcă.

Brâ, brâ, brâ—goneşti curcile.

Uli, uşi, uşi—chemi raţele.

Hali, hali, hali—goneşti raţele ori găştele.

Bobocei, bobocei sau loc, loc, loc—chemi găştele.

Fi, fi, fi—desmerzi bobocii când îs mici.

Chiau, chiau, chiau—fac curcile când li-i foame.

Hacioa, hacioa—goneşte porcul.

Culese din Bursucani şi satele vecine, Covurlui,

N. I. Munteanu

COLINDE

83.—Prunduleţul mării Negre,

D'ai vântul mă lină,

Mi-a crescut un merişor,

Face mere,

În toate vere,

D'ai vântul mă lină ;

Geaba face,

Nu le coace.

Duh de mare s'a 'văţat.

D'ai vântul mă lină,

S'a 'nvăţat de le mânâncă ;

Nu mânâncă, cât le strică.

D'ai vântul mă lină,

Strigă tare.

În gura mare :

—Cine 'n lume s'a află,

S'o află, s'o adevără.

Să'mi săgete duh de mare !

Nimeni în lume nu s'află.

Numai N... se află,

Prinse mărul a strigă.

Se află, s'adevără,

Cărăruia 'şi apucă.

De-a dreptul la grajd de piatră

Incearcă-şi negrii,

Incearcă-şi murgii ;

Găsi pe negrul cal mai bun,

Cal mai bun şi mai blajin.

Frumuşel mi-l ţesălă.

Şeaua pe el o puneă,

Pe dânsul încălecă :

Luă arcul din *cordaciu*,

Şi-o secreată

De săgeată.

Cărăruia 'şi apucă,

De-a dreptul la duh de mare.

Păzi ziua, foaţă ziua,

Zi de vară, până'n seară ;

Când fu soarele'n diseară.

Eacă pare,

Duh de mare.

Saltă'n vânt,

Saltă'n pământ,

Saltă'n vârf de merişor.

Prinse mere a mânca,

¹ Refrenurile : „Dai vântul mă lină” se repetă după fiecare două versuri.

Nu mîncă, cîte strică,
 Rău frunza-i dărăpănă.
 Dar N... bun voinic.
 Tînce arcul din cordaciu.
 Și-o secretă,
 De săgeată.
 Prinse duhul a strigă:
 —Stai N... nu mă săgeată,
 Că noi am fost nouă frați,
 Și-au murit toți săgețați,
 Numai eu că mi-am scăpat,
 Numai eu și-o sor' mai mică.
 Fie-ți lie dăruiță.
 Dăruiță de la mine,
 De la mine, pentru tine!

Spus de Silimon Neagu din com.
 Bucu, jud. Ialomița, în 1884 luna Ianuarie.

84.—Prin cel cel, prin cel
 Prin cel verde vișinel. [nucel,
 Leroi, Doamne,
 Legănel de d'argintel;
 Dar într'însul cine 'mi șade?
 Leroi Doamnele,
 Stă E... d'ochi-și negri.
 Și nu șade, ca să-mi stea,
 Leroi Doamnele,
 Ci'mi coase și-mi chindisește,
 Într'un guler și 'ntr'o batistă,
 Leroi Doamnele;
 Gulerul e al frate-său.
 Leroi Doamnele,¹
 Și nu-mi coase, ca să-mi tacă,
 Ci'mi cântă d'un cântecel;
 Da nu-i cântec mojicesc,
 Ci-i cântec împărătesc.
 Împărăteasa'mi auză,
 Soli la dânsa trimiteă,

¹ Refrenurile „Leroi Doamne” se repetă după fiecare două rînduri.

Tot *tulori*, după *tulori*,
 La mijloc mînunchi de flori,
 Și din gură-așa'mi grăia:
 —Facă-și (culare) atîta bine,
 Atîta bine pentru mine,
 Numai cînte cîntecul,
 Că nu-i cîntec mojicesc,
 Ci-i cîntec împărătesc,
 Și'mpărăful nu-i acasă,
 Ci se duse la vînat,
 La vînat peste Bârlad!
 Dar E... ce'mi grăia?
 —Împărăteasă, minte proaslă,
 Nu cînt eu în vre-o pofidă,
 Ci eu cînt, că'mi pare bine;
 Astăzi, mâine nunta'mi vine.
 Mari boeri, de nu credeți,
 Ia eșiți voi de'mi vedeți,
 Cum s'aud trîmbițele
 Și se văd carățele.
 Strălucind ca soarele.
 Și se lasă colăcerii,
 Știi, ca vara fluturii.
 Nu mă ia roabă să-i fiu,
 Ci mă ia doamnă să-i fiu;
 Doamnă lui și curții lui,
 Nor' bună părinților,
 Cumnățică frașilor,
 Leicuță surorilor,
 Chelăriță banilor,
 Stăpâna argașilor!
 Dar E... d'ochi-și negri,
 Ea să fie sănătoasă,
 Cu ai ei frași,
 Cu ai ei părinți.

Spus de Silimon Neagu din com.
 Bucu, jud. Ialomița, în anul 1886.

85.—Ferice, Doamne, ferice,
 Leroi leo, leroi Doamne,
 Cest domn bun, jupân...

Leroileo, leroi Doamne,¹
 El și-are d'o față mare,
 Față mare pe
 Și mi-o cere Sărdar mare,
 Sărdari mari, boeri mai mari.
 Dar în zestre ce-i dedeă ?
 Tot velințe, tol pestrițe,
 Și perine cu chicățele,
 Cusute cu orboțele.
 Tol mai cere zestre, cere .
 Cere-o sulă oi cornute
 Și-o mie d'ale mărunte.
 Tot mai cere zestre, cere,
 Cere pe murgul din grajd,
 Înșelat și înfrânat,
 Cum e bun de'ncălecat.
 Tot mai cere zestre, cere:
 Cere plug cu boi plăviți,
 Cu argași cu pogonici.
 Tot mai cere zestre, cere:
 Cere mori pe supt pământ,
 Să macine la argin,
 Și altele mai la vale,
 Să macine la secară,
 La secară, grâu de vară.

Spus de Ion Petre din com. Grindu, jud. Ialomița, în anul 1884.

86.--E d'ochiși negrii,
 Ea de când fețește,
 Grădinăși gătește.
 Grădină cu flori,
 Cu flori de tol feluri;
 Mai mult busuioc,
 Cel pește de mare,
 În mare a născut,
 În mare a crescut;
 El s'a scociorîl,
 În bătaie de vânl,

¹ Refrenurile se repetă după fiecare două versuri.

La marne a eșil,
 În grădin' a sărit,
 Flori d'albe a păscut,
 Mai multe a -dârât,
 De cât a păscut.
 E . . . d'ochiși negri,
 Ea se pomeneară.
 Disdedimineață
 În răvârsat de zori,
 În glas de cântători;
 La grădinăși merge,
 Văzû flori păscute,
 Mai multe dârâte,
 De cât flori păscute.
 E . . . d'ochiși negri,
 Rău ce îi păreă,
 Acasăși mergeă,
 C'bleană¹ impleteă,
 Bleană de mătase,
 În ochiuri tol în șase.
 În grădină și merse,
 La pârleaz le puse,
 Peste flori le'nlinse.
 Cel pește de mare,
 În mare-a născut,
 În mare a crescut.
 El s'a scociorîl,
 În bătaie de vânl,
 La marne-a eșil,
 În grădin' a sărit,
 În bleană s'a'ncurcat.
 În ochiuri s'a'nodat.
 E d'ochiși negri,
 Ea se pomeneă
 Disdedimineață;
 În răvârsat de zori,
 În glas de cântători:
 La grădinăși merse,
 Văzû pește dat,

¹ Plasă.

In ochiuri încurcat,
In bleană 'nodat.
Ea se fericea:

--Fericeam de mine,
Și de cine m'a făcut.
Parle ce-am avut,

De taică,

Și de maică,

De vânal frumos.

Eu cu oasele lui.

Casa'mi îmboldesc:

Și cu carnea lui

Nunta mi-o nuntese;

Cu solzișorii lui

Casă'mi șindrilesc:

Cu sângele lui.

Casă'mi zugrăvesc!

E . . . ochi'și negri.

Fie-mi sănăloasă.

Cu frași, cu părinți

Și cu noi cu loși!

Spusă de Ion Petre din com. Grindu, Ialomița, în anul 1884.

87. --Leroi leo, leroi Doamne,

G . . . de când flăcăește,

Leroi leo, leroi Doamne,

Bun cal își hărănește,

Leroi leo, leroi Doamne,

Hărăne, nu-l vestește,

Leroi leo, leroi Doamne,

Numai Joi la joc îl scoase.

Leroi leo, leroi Doamne,¹

Jucă Joi, jucă și Vineri,

Și Sâmbătă până'n prânz.

Când fuse soarele'n diseară,

De pe cal descălecară,

Calul la apă mi-l dedeară.

Frâu din colț că mi-i luă,

Și pe cal încălecă,

Prinse cal d'a înferbânta;

Sus la munte că'mi urcară,

Jos la vale scoborară,

Livezi verzi, isvoare reci.

Dete'n apă,

Până'n sapă,

Și'n noroiu,

Până'n furloiu,

Și în fânuri,

Până'n brăuri,

Și în flori,

Până'n subșiori.

Nimeni nu-i dete în urmă.

Când din flori dedea să iasă,

De pe cal descălecară,

D'albe *ibânci* așterneară.

Șeaua căpătâiu puneă.

Băgă calu'n *pălivan*,

Pălivan de găitan.

Prinse părinciorii'n seamă.

Incep a'l cânta prin munți.

Ai lui frași prin brazi mărunți.

Și surori prin d'albe flori,

Nepoței prin brebenei.

Nimeni nu-i dete în urmă.

Numai d'alba logodnică,

De dimineață se sculară.

Cofa'n mână și-o luară,

La fântână că mergea,

Apă'n cofă că-și luă

Și acasă că-mi venia,

Pe ochi negri se spălă,

Pe năframă se ștergea,

La icoană se 'ntorcea.

Lui Dumnezeu se rugă:

--Indreaptă-mi, Doamne, cără-

[ruia

Pe *ciupita* murgului,

Pe copita calului.

¹ Refrenurile: „Leroi leo, leroi Doamne“ se repetă după fiecare vers.

Sus la munte că-mi urcară,
 Jos la vale scoboară,
 Livezi verzi,
 Isoare reci.
 Dete'n apă,
 Până'n sapă,
 Și'n noroiu,
 Până'n țurloiu,
 Și'n fânuri,
 Până'n brâuri,
 Și'n flori,
 Până'n subțiori;
 Acolo văzură pe
 Pe din josul lui dedeară,
 Din papucei pliciind,
 Din rochiță fâlfâind,
 Din sălbuliță zărzăind.
 Atunci se pomeneară:
 —De, de, de, murgule de!
 Că nu ți e de vre-o streină,
 Ci îți e bună slăpână!
 Șaua pe cal că puneă,
 Și acasă că plecă,
 Și cu ea se cunună,
 Nuntă lungă ei făceă.
 I bun voinic,
 Fie sănătos.
 Cu ai lui frați,
 Cu ai lui părinți,
 În gazda lui Christos!

Spus de Ioniță Drăgoi din com.
 Grindu, în anul 1883.

88.—Strigă fata din cetate,
 De trei ani și jumătate:
 —Carii, mări, s'o află,
 S'or d'află, s'o adevără,
 Să dea marea d'a 'notă!
 Nimenea n'o auziă,
 Numai I făt frumos,
 O-auziă, o 'nțelegeă

Și pe cal încălecă,
 Drept la mare că plecă.
 Intră'n mare,
 Ca o floare,
 Eșiă 'n vad
 Chiar ca un brad:
 Legă calul de cel gard,
 Prinse'n horă d'a jucă,
 Și-mi jucă, cât imi jucă,
 Urmele s'amestecă.
 Murgu'nlinde și nechiază;
 Dar I făt frumos,
 Din gură ce-mi și grăia?
 —Rabdă, murgule, legat,
 Cum stau și eu june'n sat,
 Că dacă m'oi însură
 Eu drumul că ți l'oiu da,
 Pe lunca Argeșului,
 Să pași floarea ghizdeiului.
 Și-i bea apă dintr'o piatră.
 Și te-i face lat în sapă;
 Coama'ți bate chișița.
 Și coada genunchile!
 Dar I făt-frumos,
 El să-mi fie sănătos.

Auzit de la Ion Dobre în ciate de
 73 de ani, din com. Tonea, jud. Ia-
 lomița, în anul 1896.

89.—Dar N . . . frate-al nostru.
 El de lucru nu'și aveă,
 Se spală, se premeneă,
 În vânătoare că'și plecă,
 La vânat,
 Pesle Bârlad.
 Toată ziua că'mi umblă,
 Mai nimica nu-mi vână.
 Când fuse la 'ntorcătoare,
 Zări leul adormit,
 Lângă-o tufă de *schinduf*.

Să-l săgete ?
 Nu se'ncrede.
 Să-l impușle ?
 Nu se'ndură.
 Mâna'n buzunar băgă,
 Tabacherea scoteă,
 Tabacherea cu tabac,
 Dădù murgului la nas.
 Prinse murgu'a strănulă
 Și leul se deșteplă,
 Ogarul după el se luă.
 Cu măciuca'l măciucia.
 Cu năpârca'l năpârca,
 Până leul se muia,
 De urechi il apucă,
 De oblânc că mi-l legă,
 Și acasă că mi veneă,
 Din gură că mi-și grăia :

—la eși, faică, ia eși, maică,
 De vezi maică, ce-ai scâldat,
 Ce-ai scâldat, ce-ai înfășișat,
 Ți-a adus leul legat,
 Leul viu, nevătămat !
 Nimenia nu auziă,
 Singură logodnica,
 Logodnica . . .
 Calul din mână-i luă,
 Și'ncepea de mi-l plimbă,
 Până calu se răcoreă
 În grajd de piatră'l băgă.
 Și N. . . făt-frumos,
 El să fie sănătos.

Auzit în anul 1896 de la Alexandru Ghiță Udrea din com. Tonea jud. Ialomița.

Dobre Ștefănescu

POVESTIRI ȘI LEGENDE

371. -- De ce cânele are ciudă pe mână și mână pe șoarec.

La început între câne și mână—frați buni de cruce—era o mare prietenie: cânele era gospodar pe afară, iar mână gospodină în casă. Într'o vreme, cânele supărându-se pe om, a făcut un zapis (înscris) cu el, ca să nu-l năcăjască afâta și să mai dele și pe mână afară, iar pe el în casă. Dă hârtia în laba mâței să o pue în ladă la pastrare. Faraonu de șoarec—cârturar bun o aflat ce spune în hârtie—de bucurie că scapă de mână, fuga la ladă și macină tot zapisu, ca să-l știe pe de-a rost, să-l spue și la alții. Vezi că asta-i cetania lui. Când s'a împlinit sorocu, hai să facă cum zice înscrisu. Aleargă cânele la *păsăroanca* noastră, ia înscrisu, dacă ai ce. Și de atunci cânele are ciudă pe mână, crezând că i-o afurisit ea zapisul, iar mână are ciudă pe șoarec, pentru că, prin stricăciunea ce a făcut, a stricat-o cu frate-su de cruce, cânele. Tocmai rău tare, tare, nu-i prea pare mâței de prăpădirea zapisului, numai își cam face obraz către câne, căci cu prileju isfa s'o încredințat că tare-i bună carnea de șoarec (cu zapis).

372.—De ce jădanii nu mânâncă carnea de porc.

După ce o înviet D. Is. Hr. Jădanii, ca să-l cerce dacă-i adevărat D-zeu, ori nu, l'o chemat într'o casă, unde o jidaucă chiar atunci făcuse un copil și ei ascunseseră pe copil și jidaucă sub o alghie de subt un pat. L'întreabă acu ei pe D. Is. Hr.

— Dacă ești fiul lui D-zeu, ia spune ce-i supt alghia asta ?

— Ce să fie, răspunde D. Is. Hr. la o scroafă cu porcei.

— Nu-i așa, ziseră harharii. Ia'n vedeți ! Au descoperit și adevărat, jidauca se făcuse o scroafă cu un cârd de porcei, cari o sugea.

Și de atunci așa li s'o întors, că nici nu pot să vadă carnea de porc.

(Bălăceana din Bucovina și în Ivănești-Botoșani și Dorohoi)

373.—Din ce-s făcuți oamenii ?

Ciolanele din piatră, carnea din pământ, ochii și frumusețile din soare, iar sufletul de la Domnul Sfânt. Numai Românii cari vorbesc limba noastră și au o lege cu noi îs așa. Celelante lifte îs făcute tot din ceva deosebit. Așa Rusu și Lipovanu îs făcuți dintr'un bostan.

Mergea Dumnezeu cu Sf. Petru odată așa pe o vale. Vede Sf. Petru un bostan pe câmp și zice:

Iă uite-te, Doamne, un bostan.

Asta nu-i bostan, Petrule, da îi un lipovan (rus). Și pe loc din bostan s'a prefăcut într'un lipovan, cu un hârleț pe umărul stâng. El își face o cruce mare, da tot nu ca oamenii, și să te duci, mări tală, la deal. Mai merg ei, ce mai merg și vede Sân Petru o baligă de cal.

Ia uite-te, Doamne, o baligă de cal și nu vad nici un cal pe aici.

Nu-i baligă de cal, ci-i un neamț și-l cheamă Friț. Și la moment ese o *frijă*, un *farlanar* de neamț, cu mâinile în buzunar, cu capu strâmb și cu pălăria pe o ureche se duce repede pe drum ca un șui.

374.—Cine a făcut focul și cine fumul ?

Toate cele bune și cu folos pentru om sunt făcute de Dumnezeu; cele răle însă sunt adăușaguri de-ale Necuratului. Dumnezeu a făcut de la început focul și i l'o dat omului ca să-i fie de fo-

los la încălzit și la făcut mâncare ; dar, vezi l'o făcut fără fum. Dracu vine și el se uită, se sucește, se învârtește, ce să facă el s'o cârnească și pe asta. Hai repede trage o b.... în foc și începe a eși fumul.

Focul e darul lui Dumnezeu, iar fumul e b.... Necuratului

V. Moisiu.

VRĂJI ȘI FARMECE

87.--Mana vacii.

În ce zi se poate lua mana mai degrabă de la vite ?

Mana se ia mai degrabă de la vite în Prierul lui Sft. Gheorghe și în dimineața lui Sft. Gheorghe.

Cum face? Leagă sitișca de picior, ia donița în mână și 'n doniță pune zăgârna în care face brânză. Leagă tot de picior și străcătoarea, în care pune un bol de mămăligă și unul de sare ș'apoi pleacă pe imașul pe unde pasc vitele și ia mai întâi mana câmpului. ș'apoi pleacă prin sat, pe unde-s vaci cu lapte și se duce acasă la el; după ce se întoarce de pe câmp și de prin sat și dă mămăliga și sarea la vacile lui de-o mănâncă, le descântă întâi așa: «că nu v'am dat mămăligă și sare; v'am dat mana câmpului, a florilor, a ierbeii și de la vacile megieșilor. cari pasc acolo.

88.--Pentru a aduce mana vacilor înapoi.

Se ia o bucată de mămăligă și cu sare, se leagă într'o pelică: începerea se face luni dimineață până în ziuă, te duci la un moșinoiu de furnicari. Acolo, când ai ajuns, dai buna dimineața zi-când: «Buna dimineață furnicari și vouă furnicilor, vrednicelor și harnicelor!» Se face apoi cruce spre răsărit și trei metanii, apoi faci o bortă în furnicar și îngropi mămăliga și sarea așa cum îs legate, în pelică. Apoi se zice: «v'am adus pâne și sare: voi să-mi aduceți mana macii mele (spui numele ei), să umblați să alergați pe toate câmpiile, pe la toate ocoalele, ca s'o găsiți, că vacii mele părul i s'o 'ntors, ochii i s'o 'mpainjenit, laptele i-o scăzut. Și mergea pe drum și s'o întâlnit cu Maica Domnului ș'o 'ntrebat'o: De ce razi? De ce boncăluești? Părul de ce ți s'o întors? Ochii de ce ți s'au paenjenit? Mana și untu' de ce l-ai pierdut? Iar Maica Domnului a rânduit pe Sft. Gheorghe și pe voi ca să

căutați și lăcășile să urmați: pe la toate beciurile, pe la toate pivnițele, să umblați să alergați și să cătați și prin doniți și prin zăgârni și mana vacii mele (numele) să adunați, mana, brânza, unfu, și laptele. Păru să i se netezească, ochi să i se lumineze. Dumnezeu să vă ajute!

Joi adică la 3 zile—pe aceeaș vreme—faci ca și luni: se face cruce și 3 melanii, și zice: «Buna dimineață, furnicăraș și vouă furnicilor, vrednicilor și harnicilor!» Se descântă și zice: V'am adus pâine și sare ca să vă plătesc munca și truda și voi să-mi dați mana vacii mele (cum o cheamă) să fie veselă, și sănătoasă. Se ia sarea și mămăliga care s'au dus legată și se dă în făină câte o leacă vacii s'o mănânce începând în trei răstâmpuri. Luni Joi și Sâmbătă.

A doua oară să începe Joi, a treia oară Sâmbătă. În răstâmpul întâi, i se dă Luni, Marți și Mercuri; al doilea Joi, Vineri și Sâmbătă; al treilea Sâmbătă, Duminică și Luni

Nemțior·Neamț.

A. Moisei

89.—Descântec de desfăcătură.

(Când se leagă orice rău de capul omului.)

Se descântă în apă ne'ncepută adusă într'o cană din 3 vaduri, luată în josul apei (adică cum cum curge apa). Când se ia apa, să dă ceva pe apă: o bucășică de pâine sau mămăliguță, asta e plata apei. În cana cu apă se pune un ban de argint, dacă nu-i borlit; iar dacă banul e borlit, atunci se leagă la mănunchiul de busuioc cu care se descântă în apă.

Lună luminată și Maica Domnului, care luminezi cerul și stelele și pământul tot și vezi toate câte se fac pe pământ. Vedeți pe acest om bolnav, care nu-și poate găsi leacul, că de-acest om bolnav nu-i bine. Ii legal, și-i fermecat și-i trimăs cu lucru rău, cu dureri mari, cu junghiuri infocale: Aista om, eu sunt care desfac; eu îi desfac de-a fi fermecat de barbat. De-a fi legal de femeie, eu îl desleg. De i-a fi trimes de fată, eu i'nliresc fărma-cătura și legătura și trimesătura și junghiurile cele grozave. Iară de la lume. ciuzile, mâniele, scârbile, pârâturile, apăsăturile, îndemnăturile cele râle, să iasă din părul omului ist bolnav. din schicul părului, din cap, din minte, din creier, din gând, din față, din gură, din limbă, din buze, din barbă, de sub barbă, din gât, de după gât, din umere, din coate, din pălmi, din degete, din piept, din spate, din pânțele, din șăle, din inimă, din fiere, din rărunchi, din maiuri, din mașele lui, din trupul lui, din casa lui, de la masa lui, din ograda lui; să iasă'n ulița satului. să se

Când cade și crește.

Așa să se plămădiască și să se înfoarcă laptele aștia vaci,

Se descântă de nouă ori și se dau vacii sau bivoliții (ce este), ca să mănânce aceste lărățe.

91.—Pentru ca să nu moară de boală oretenile din curtea femeii, vrăjitoarea o învață să facă astfel:

Să curețe boabele de pe nouă drugi de porumb și să le coacă în spuza focului la care s'au făcut piștiile pentru anul nou. Treaba aceasta o poate face numai în ajunul sf. Vasile seara. Când plesnesc boabele în foc, femeia să zică :

Pui, pui,
Mani. mani,
Gusiu. gusiu,
Tincu, tincu.
Nene, nene;
Ubdî, vacă,
Pui. pui.

Ale mele
Ouătoare și scânteitoare,
Și clocitoare și necloncănitoare;
Ale vecinilor :
Cântătoare și neouătoare.
Și cloncănitoare și necloci-
loare

Iar dimineața să dea boabele acestea la păsări și să repete vorbele de sus, când li le asvârle.

92.—De câștigat la judecată.

Când cineva pleacă la judecată, spre a fi sigur că-și câștigă cauza, merge de dă vizită vrăjitoarii, care-i face în apă, descântând.

«Tu amoi din gunoi
Gura tutului s'o moi
A scriitorilor, a judecătorilor, vorba tutului.
Baliğă dă oaie
Gura tutului să moaie
Baliğă de vacă
Gura tutului să tacă»

la vrăjitoare 9 așchii, 9 pietroi și 9 fulgi de găscă sau de răță (de pasăre înolătoare). Continuă :

«A plecat C. la judecătorie,
Ca să-l bage 'n pușcărie,
Să fie vorba tuturor a judecătorilor, a scriitorilor.
Să fie toți muți și surzi.
N. ce-o spune 'n samă nu i s'o lua.
«Pă C. l-a scăpat.

Vorba lui C. să fie ca fulgu pe pă apă (dă drumul fulgului pe apă),
 Vorba martorului să fie ca piatră (sloboade piatră 'n apă).

Lui C. să-i fie cuvântu ca mierea și ca untu.

Și vorba pârîtilui cu piatra și ca pământu»

Se repetă de 9 ori pentru fiecare fulg și pietricică.

Pârâtul își ia baligă de oaie sau de vacă, ce a fost descântată. Au grijă s'o fărmițeze, când intră în sala de ședință și s'o împrăștie binișor pe jos fără să fie găsit. Mai are în sân și marmură și cleștar, descântate astfel :

«Tu, marmură, să-i înărmurești

Tu, cleștar, să-i încheștezi».

Pe cararea capului a fost atins cu puțină miere și-i s'a zis atunci :

«Când o deschide cuvântul

Să-i fi ca mierea și ca untu».

Și'n stârșil trebue să-și întoarcă de acasă ismenele pe dos, înodându-și și brăușorul la spate.

Principele Ferdinand, Teleorman.

Pr. Fl. A. Drăghici.

C Ă N T E C E

2351. Frică mi-i că mor curând,
 Rămân tole la pământ:

Făcute,

Și nefăcute.

Dar mai multe nefăcute!

Că zilele omului,

Ca florile câmpului:

Dimineața 'mbobocesc,

Mai pe zic se vestejesc,

Mai pe seară se topesc

2352.—Foilică foi de nuc,

Vine vremea să mă duc.

Să mă duc

De-aici cu dor,

Ca și luna pe sub nor;

Să mă duc de-aici cu jele.

Ca și luna printre stele;

Să mă duc din satul meu,

Și buna ziua să-mi ieu

De la frunze de pe munți.

De la scumpii mei părinți;

De la frunza de pe brazi,

Și de la scumpii mei frați;

De la grădina cu flori,

De la dulcele surori!

2353.—Foaie verde captalan,

Câte zile-s într'un an,

Toate le petrec cu-amar;

Câte le-am petrecut bine.

Toate-anume îi le-aș spune!

2354.—Bună mi-i vremea,

Rea mi-i inimă,

Ca tina de vară

Și de primavară,

Călcată de cară

Și de dobitoace,
Pe la iarmaroace,
Incolo și'ncoace !

2355.—Foaie verde trei masline,
Cine n'are scârbă 'n lume,
Vie să-i dau de la mine,
Că i-oiu da și-mi mai rămâne.
Cine scârba mi-ar lua
Și cămeșa eu i-aș da;
Cămeșulcă mi-oiu mai face,
Scârbă'n lume n'oiu mai trage !

2356. Uit'te, puică'n barba mea,
De vezi mustața cum dă ;
Și nu dă de vorbe bune.
Și dă de amar pe lume ;
De amar ce-s amărit,
Nu văd iarba pe pământ,
Nici luna pe cer mergând !

2357.— Așa-s eu plină de jele,
Ca și cerul plin de stele ;
Și-așa-s eu de supărat.
Ca și ceru' nnourat.
Peste toate safele,
E senin ca laptele.
Numai peste saful meu.
A venit un nour greu !

2358.— Foaie verde mărăcine,
Frățior, frate peline,
Amară-i frunza pe linc.
Ca și inimioara'n mine.
Inimioară ca la mine,
Nu mai da. Doamne, la mine,
Că destul mi-ai dat-o mie,
Din mica copilărie !

2359. Viața mea îi grâu de vară,
A ta, lele-i de secară ;
Viața mea îi grâu ales.

A ta, lele-i de ovăz ;
De l-ai coace.
Cât l-ai coace
Pâne de grâu n'ai mai face !

2360.—Ce haznă de linc dragă.
Că ești albă și spalată,
Și frăești tot supărată ;
Eu sunl negru și smolit,
Și frăesc tot veselit !

2361. Spune, bade ce gând ai.
Și cu ce inimă stai ?
Spune, bade, ce gândești.
Și cu ce inimă ești,
Că de mine nu grăești ?

2362.—Puicuța cu brăul lat.
Pe mine m'a blăstămat,
Să n'am noroc ici în sat.
Căm iubil și am lăsat ;
Nu știu'n șagă ori *dedins*,
Dar blăstămul rău s'a prins !

2363.—Altă foaie trei masline.
Auzita-am, dragă, bine.
Că vrei să te lași de mine.
Lasă-te cu Dumnezeu,
Că mie nu-mi pare rău.
Nici bine, nici rău nu-mi pare.
Numai sufletul mă doare.
Nu mă doare,
De durere,

Ce mi le-a spus o muiere,
Una 'naltă, supșireă.
Face-o ar dracul luleă !

2364.—Verde, verde ca nalbă,
Aci 'n vale 'n Valea-rea.
Frumos cânt' o presureă.
Cum mai cântă săracă,
Cum mai cântă cu gușă.

Să-mi spuie rândueală.
 De e bună, de e reu.
 Mi-ascullă mândra la ea.
 Cântă-l dragă presurea,
 Cântă-i mândrii, nu lăcea.
 Cântă-i de inimă rea,
 Că nu mai e cu neică,
 Spune-i mândrii sănătate.
 Să-și caute ntr'altă parte,
 Că de mine n'avu parte,
 Cântă mândrii, cântă-i bine,
 Să-i înă trei ani de zile,
 C'acu nu mai e cu mine!

2365.--Copiliță de pe coastă,
 Părul lung și mințea proastă:
 De și-ar fi mințea ca părul,
 N'ai grăi cu tot mișelul,
 Și ai grăi cu voinicelul,
 C'acela și-i norocelul!

2366. Trandafir cu creanga'n râu.
 Ce vii. Ghiță-așă lărziu,
 Că nu-i glodul pân' la brâu.
 Glodul pân' la brâu de-ar fi,
 Târziior nu mi-ai veni,
 Ori și-i ulița glodoasă,
 Ori ai alta mai frumoasă;
 Ori și-i ulița cu tină,
 Ori ai alta la inimă!

2367.--Mire-se, badeo, lumea,
 De tine, de casa ta,
 Precum s'a mirat de mine.
 Că m'ai făcut de rușine
 Pe tot neamul, și pe mine.
 Nu-s nici fată la mamă,
 Nici noră la mâni-la,
 Da-o-ar, bade, Dumnezeu,
 Dacă nu și-am plăcut eu,
 Să-ți rămâie capul tău.

Unde-a fi locul mai rău.
 Să-ți aduci, bădiț'-aminte,
 Că-i blăstăm de oareunde.
 Nu-i blăstăm de la măicuță,
 Și-i blăstăm de la drăguță;
 C'ai lăsat-o *singuriță*
 Și-ai ars-o la inimuță!

2368. Foaie verde lemn de corn,
 Bădiță, de și-ar fi dor,
 M'ai strigă noaptea din corn,
 Eu cât de bolnav'aș fi,
 În *vătrariu* m'aș sprijini
 Și'nainte și-aș ieși.
 Inima și-aș răcori
 Și cărarea și-aș plivi.
 Și de iarbă,
 Și de nalbă,
 Ca să-ți fiu, bădiță, dragă.

2369. Du-te, mândro, dela mine,
 Tu te duci și alta vine.
 Mai frumoasă de cât tine,
 Potrivită pentru mine;
 Potrivită la statură,
 Tot să îiu lumii de gură;
 Potrivită la obraz,
 Tot să fac lumii năcaz!

2370.--Foicică lozioară,
 Măriucă, Mărioară,
 Cu rochița roșioară,
 Cu costița gălbioară,
 Te-am iubit un an și-o vară,
 Și-o dragă de primăvară.
 Arde-ar rochița pe tine,
 Cum arde inima'n mine.
 Arde inimioara'n mine,
 Ca un cuptor roș de pâne;
 Arde, arde, nu se slinge,
 Nici cu apă, nici cu vin,
 Numai cu țâța din sân!

2371.—Cine strigă dragosteă,
 Rupă-i dracul inimă ;
 Să n'aibă altă dulceață,
 De cât numai jale'n viață ;
 Ardă-i casa toată'n foc,
 El rămâie șchiop și orb,
 Să iea straița în spinare
 Și s'apuce drumul mare,
 Să meargă din casă'n casă,
 Cerșind cojile rămase
 De la alții de la masă ;
 Și la casa mea să vină.
 Două coji să-i dau de mlă !

2372.—Și-am zis verde arțăraș,
 Dragul țafei băiețaș,
 Te-am iubit de copilaș.
 Și acum te'nsori, mă lași.
 Insoar'-te cu Dumnezeu.
 Căci mie nu-mi pare rău.
 Dar nici bine nu-mi prea pare,
 Căci inimioara mă doare.
 De-i luă-o mai frumoasă,
 Dumnezeu să-ți fie casă ;
 De-i luă-o bălăioară,
 Să dea Dumnezeu să moară,
 Să viu și eu la pomană,
 Să ciupesc din colivioară !

2373. Du-te, bade, dar gândește,
 La mândruța ce iubește ;
 Du-te, bade, puiu de leu.
 Dar te-ajungă dorul meu ;
 Și te-ajungă jalea mea,
 Un' fi-a fi calea mai grea !

2374.—Foaie verde lămâiță.
 Neculai, Neculaiță.
 Plesni-ți-ar calul, neicuță,
 Să rămâie numai șeaua,
 Ca puica cu poteceaua ;

Să rămâie frâuulețul,
 Ca puica cu gândulețul !

2375. Pân' am fost de-avuiu avere,
 Avuiu parte de muieră ;
 Și de-am fost de-am sârăcil,
 Muieră m'a părăsit.
 Părăsi-o-ar Cel de-sus,
 Că'n rea stare m'a adus.
 M'a adus la sârăcie,
 Să trăesc în văduvie !
 Tot am zis, maică, am zis,
 Să pui măr dulce'n grădină,
 Să mă dai să-ți fiu vecină.
 D'ai pus acru, pădurel.
 Și m'ai dat să nu mă vezi.
 Vai măicuță, maica mea,
 Tare mi te-ai mai temut.
 Să nu-ți viu după 'mprumut.
 Dar eu în furcă torceam,
 Și 'mprumutu-ți aduceam !

2376.—Cântă cucu'n doi molizi.
 Îs singură la părinți.
 Și părinții mi-s cu-avere.
 Eu le suni de mângăere:
 Și-a venit un om din sat.
 Tinerel și mai boțat,
 Și mămuța nu m'a dat.
 Și-a venit unul din lume.
 Tinerel' mai cu mult bine,
 M'a dat mănuța pe minel

2377.—Cuculeț de pe sleja.
 Ți-am plătit să-mi cânți un an.
 Nu mi-ai cântat nici un an.
 Cuculeț cu pana sură,
 Ți-am plătit să-mi cânți o lună
 Mi-ai cântat o săptămână !

2378.—Frunză verde de sulcine,
 De prin văi de prin coline.

S'aud valuri de suspine.
 Multe cu durere pline.
 În piept inima-i se frânge,
 În gât glasul i se stânge.
 Din ochi lacrămile-i curge
 Și din gură așa zice:
 --Dă Doamne pâine și vin,
 Celora ce-mi dau venin;
 Dă-le lor, Doamne, mult bine,
 Celor ce mi-aduc suspine.
 Dă Doamne zile frumoase,
 Celor ce-mi dau boale'n oase:
 Dă, Doamne, pâine și sare,
 Celor ce-mi dau zile-amare;
 Dă-le, Doamne, mângâiere,
 Celor ce m'adap cu fiere!

2379. --Frunză verde de doi fagi,
 Fost-am, pulcuță, doi dragi;
 Fost-am, dragă, doi iubii,
 Ca doi meri mândru' floriți,
 La izvoare răsădiți,
 Dușmanii s'au sfătuit,
 Și pe noi ne-au despărțit.
 Cin' ne-a despărțit pe noi,
 Aibă parte de nevoi,
 Aibă hrana racului,
 Și casa gândacului,
 Și hodina vântului,
 În creștetul muntelui,
 Cine desparte doi dragi.
 Tragă-i corbii carnea'n fagi.
 Oasele pe sub copaci;
 Cine desparte iubii.
 Tragă-i corbii carnea'n dinți.
 Oasele pe sub răchiți!

2380. Foaie verde și-un lipan,
 Știi, mândruț' acum un an,
 Ne'nvăliam într'un suman!
 Știi, mândruț' acumă doi,
 Cum trăiam noi amândoi!

Amărît e omul, Doamne,
 Când se culcă și n'adoarme,
 Dar mai amărît e-atunci,
 Când își dă boii pe junci!

2381. -- Cine are noroc, are,
 De când naște, până moare;
 Dar eu, neică, n'am avut,
 Putrezire-aș în pământ!

2382. -- Foicică bob năut,
 Am să fac ce n'am făcut,
 Am să bag cu cucu'n plug,
 Pistoalele să le'ncing,
 Iafaganul, --fierul lung,
 Cormană, --cea săbioară,
 Să se ducă vestea 'n țară,
 C'am simțit de primăvară!

2383. -- Foaie verde bob năut,
 De cinci ani eu sunt haiduc
 Și la vară iar mă duc;
 Nu mă duc de sărăcie,
 Ci mă duc că-mi place mie!

2384. -- Și iar verde mărgărint,
 Când văd pe Murgu ciulit,
 Din picioare, țacănind,
 Din potcoave zornăind,
 Nu mă țin om pe pământ!

2385. -- Frunzuliță de gutui,
 Bată-te legea făguiu,
 Ție-ți dete frunza'ntâiu,
 Și mie nu vrei să-mi spui,
 Să-mi ieau armele din cuiu,
 Flinta de sub căpătâiu,
 Să le'ncing pe lângă mine,
 Să vezi, codre-mi șade bine
 Cu doispre'ce după minc,
 Toți armași și 'mbrăcași bine,
 Cari ndrăznesc la pădure,

Mult sunt negri și părliți.
Dar fug cu potera 'n dinți!

2386.—Foaie verde malostat,
De la Jii până'n Banat.
Codrul mi s'a lăudat,
Căși ține frunza iarnă,
Verde ca primăvară.
Codre, nu te lăudă,
Că-ți ții frunza și iarnă,
Verde ca primăvară,
C'o veni Vinerea mare,
Te-i păli, codre, pe poale;
Frunza-ți cade molotoale.
Și-o veni luna Undrea,
Toată frunza ți-o cădea.
Crivățul te-o desbracă.
Frunzuliță trei smicele,
Codrule, hainele tele,
Le-aruncă vântu'n vâlcele,
Zace zăpada pe ele,
Ce păcat, Doamne, de ele!

2387.—Frunză verde și-o laleă,
Doi voinici pe drum treceă :
Doi voinici,
Pe doi cai murgi.

Nu știi cai-s frățiori,
Ori voinici-s verișori
Născuți din două surori.
Nu știi caii sunt fugari,
Ori voinicii sunt tâlhari.
Nu știi caii sunt sumeți.
Ori oameni-s îndrăsneți,
Dar și caii sunt fugari,
Și voinicii sunt tâlhari!

2388.—Bate vântul vârfurile,
Și pe neica gândurile.
Teiule cu frunza lată,
Nici un vânt să nu te bată,
Ce bine mi-ai prins odată,

Când de poteră fugiam,
Sub frunza ta m'ascundeam.
Puneam masa și mâncam,
O ploschiță destupam,
Pe mândra mi-o sărutam,
De poteră nici visam !

T. Pamfile.

2389.—Foaie verde ș'un lipan,
Mă căznesc, de vine-un an,
Să fac pelinul zahar.
2390.—Și iar verde mărăcine.
Vine cucul de trei zile.
Tot prin văi și prin coline,
Și n'are pe ce se pune;
Se puse p' o rămureă,
Aproape de casa mea
D'ar fi cucul d'un voinic
L'aș prinde d'un ibovnic;
Dar e cucul păsăreă.
Nu mă pot iubi cu ea.
Cântă, cruce, nu'ncelă.
Că mi-ai secal inima,
Și mie și multora.
Cântă, cruce, limba-ți pice,
S'o ia țafa, s'o mânânce
Duminica'n lapte dulce !

Auzit de la flăcăul Niță Lache Tudor din com. Grindu jud. Ialomița.

2391.—Foicică de năul,
Fir'ar ceasu-afurisit,
Când m'am luat de iubit,
C'am fost mic și n'am știut,
Și-am dat dragostea'imprumut,
Și-acum cu ochii mă uit,
Și-aș da bani, și-aș cumpăra,
Dar n'am de unde lua.
Și iar verde de năul,
Și-am fost pe unde-am iubit,
Și-am găsit locul părliț;

Fir de iarbă n'am găsit.
 Făr' un fir de trandafir,
 Trandafir foaie subțire,
 Și-aș iubi. și mi-e rușine ;
 Trandafir cu foaia lată.
 Și-aș iubi, dar nu se poate.
 Și iar verde de trei fire,
 Până iubiam la copile.
 Mai eră ceva de mine,
 Tot creștea carnea pe mine ;
 Dar acuma la neveste,
 Văz carnea că nu mai crește.

Mustăcioara se lungește,
 Barba, văz, mă prididește,
 Păru'n cap mi se rărește.
 Și urmele se'ndesește,
 Copilele mă urăște.
 Și relele mă sosește.
 Și iar verde sămulastră,
 Dumnezeu să te păzească.
 De dragostea femească,
 Te bagă'n boală căinească,
 Te uscă, te face iască ;
 Te face din om neom,
 Te usucă ca p'un pom.
 Ca p'un pom neroditor,
 De nu face vara flori :

Nu nflorește, nu rodește.
 Numai mi se pedepsește ;
 Te scoate pe primăvară,
 Galben ca turta de ceară,
 Mi te dă de iamană¹
 Și te vinde 'ntr'o pară.

Auzit de la Gheorghe Dobre Bordea din com. Grindu jud. Ialomița.

2392.—Foaie verde iarbă neagră,
 Dorul de cine se leagă,

¹ De iamană—de pripăs, de găsil.
 (Un cal de gloabă la oborul comunei, a venit un cal de pripăs),

Nu'l lasă cu mințea'ntreagă,
 Și de mine s'a legat,
 Multe lucruri am mai dat,
 Și nici cu-alea n'am scăpat.
 Foaie verde salbă moale,
 Și-o să fac d'o vânătoare,
 Să prind pe puicuța'n cale.
 Și-o s'o țin în colivie,
 Ca să-mi cânte numai mie.

Spus de Stancu Oprea din com. Tenea din jud. Ialomița.

2393.—Foaie verde trei smicele,
 Năiță, Năiță !

Pe d'asupra casei mele,
 Năiță, Năiță !
 Zboară două păsărele ;
 Una'mi zboară și se duce,
 Alta'mi rămâne și plânge,

Că soșioara-i se duce
 Și iar verde trei aglice,
 Stai, puiule nu te duce,
 Că te scald în lapte dulce !

—Fie, puică, și'n zahar,
 Eu mi-am pus șeaua pe cal,
 Și mâna pe ciochină.

Auzit de la flăcăul Niță Lache Tudor din com. Grindu jud. Ialomița.

2394.—Foaie verde rug de mure,
 Pe sub deal, pe sub pădure,
 Se duce-o femeen' lume ;
 Se duce de la bărbat.
 Cu pruncu' nebolezat.
 Pruncu'mi plânge,

Mă-sa'i zice :

—Taci cu mama, nu mai plânge.
 Că te scald în lapte dulce.

—Fie măcar și'n zahar.

Trupul meu e tot amar !

Auzit de la flăcăul Niță Lache Tudor din com. Grindu jud. Ialomița.

Dobre Ștefănescu.

2395.—Și iar verde merișor,
 Arde-te-ar focul Târgșor.
 Din tălpi până'n căpriori,
 Să-ți rămînă zidul tău.
 Zidul tău'mi-este cam nalt.
 Mi-e frică că nu mai scap
 Și iar verde și-o lalea.
 Regină. Măria Ta,
 Mai rețează-mi *puliința*,
Grajiază-mi osânda.
 Căci mie mi s'a urit.
 Tot umblând pe subt pământ,
 Cu fiarele zornăind.
 Fiarele mi-au ruginit.
 Mânile mi-au pufrezit.
 C'am venit de mic copil,
 Și-acum sânt moșneag bătrân:
 Barba-mi bate brațele.
 Mustața umerile,
 Și chicuța spatele.

2396.—Foaie verde. foaie lată.
 La cruculița de piatră.
 Se strâng fețițele ceată.
 —Ce să ne facem surată,
 C'a luat băeții'n armată.
 Și-am rămas nemăritate?
 Și scria, scria pe-o carte,
 Să-mi dea statu'n judecată,

C'a luat băeții 'n armată.
 Și-am rămas nemăritate.
 Da hârtii,
 Prin primării,
 Și răvașe;
 Prin orașe.
 Și scrisori,
 Pe la ciocoi,
 Să dați drumul la flăcăi,
 Să ne mărităm și noi.

2397.—Firel de iarbă neagră,
 Aleargă dorule-aleargă,
 Până când ți-i lunca dragă,
 Căci dacă n'oi alerga,
 Țurița n'oi săruta,
 Nici trupșor n'oi desmierda.

2398.—Amorule, amoraș,
 Vede-te-aș călugăraș,
 La biserica din Iași.
 Să te văd la mânăstire.
 Cu ochii după copile.
 Să te văd în Călărași.
 Cu ochii pe flăcăiași.

De la Alecu Gheorghe de 34 ani,
 plugar din Spânțov-Ilfov:

C. Georgescu-Munteanul

GLUME, JĂTII, TACLALÉ.

408.—Țăganul bogătaș.

O baragladină s'apucă și se duce la prasnicu' unui bogătaș strein de satu' lui. Cu dânsu mai era un sabadaș a unui cumătru de-a lui, care chipurile făcuse stână. Țiganul avea și el două oi la stâna cumătru-so: una albă și una neagră. Printre bucate, ca la prasnic, oamenii vorbeau despre afacerile lor. Numai țiganii stăteau muși. Flindcă vorbele se ntețise, ca să nu lacă și să-și arate și ei arama încep: cutare o luat atâtea chile de lână. cutare atâtea de lână, cutăruia i-a murit câte-va oi:

— Și dumitale îți-au pierit vre-o câteva: Țiganul de colo, cu gura mai mare ca să fie auzit:

— Daa..a din care mi-o pierit, din cele albe, ori din cele negre?

— Din cele albe. Ii pierise și lui oaia cea albă.

Dela moș I. Ghimpu, Nemțișor-Vânători-Neamț.

Al. Moisei.

409.— Judecată.

Un țigan s'a fost băgat și el slugă la stăpân pe timp de un an. După ce făcu și el o săptămână cu chiu cu vai. târiș-grăpiș, zise oftând:

Am făcut p'ăl mult, mai am p'ăl pușin, 11 luni și 3 săptămâni zău, așa.

Auzită dela mama, Voicești-Vâlcea.

Ioan N. Popescu

410.— Șiretenia vulpei.

Vulpea-i șireată de când lumea și tot șireată are să piară. Că de cât să-și schimbe năravul, ea face ca și lupul. și-și schimbă numai părul, când năpârlește.

Și iaca, într'o zi, se 'ntâlnește ea c'o oae rătăcită. Oaia eră din cârdul pădurarului. Bietul pădurar n'ăvusese noroc de oi. Că toate-i perise de galbază și numai una îi rămăsese. adică aceia care rătăcea amu prin pădure. Ș'așa, din două-trei vorbe, vulpea se imprietenește cu oaia și hai, se duc ele la plimbare, vezi Doamne, prin poenele pădurei. Da' se vede că vulpea și-a pus binisor la cale pânfecele și s'a șters frumușel pela dinți cu carnea prietenei sale, de vreme ce imbla. cătră sară, singură și voioasă și se tot lingea pe botișor. Și se 'ntâlnește cu lupul.

— Doamne, cumătră hăi. Doamne! Cine-i, mă rog, aceia cu care te plimbai hăl mai 'nainte?

— Ei, iaca ce mă mai întrebi, cumătre Lupan! De când ești năfură n'ai mânca? La sf. Mânăstire n'ai fost? zice vulpea.

— Nu, cumătră, n'am fost de când sânt. Da' ce-i?

— Apoi aceia-i vară-mea și-i călugăriță la sf. Mânăstire—răspunde vulpea.

— Cum se poate! face lupul.

— Ba, așa cum îți spun eu, că vorba mea-i sfântă!

— Ei, cumătră, și cum aş face eu s'o văd?

— Tare lesne, cumătre Lupan. Hai cu mine, mâne dimincioară, la sf. Mânăstire, că tot îi și sf. Duminică. Ai s'o vezi acolo cât de strașnic cetește vară-mea.

— Bine, da' câtă să mergem ! zice voios lupul. Și, a doua zi dedimineață, îl iea vulpea și-l duce la o capcană pusă 'n pădure de-un vânător.

— Ia, vezi cumătre ? Aici îi sf. Mănăstire. Treci d-tă întâiu, una că ești mai în vrâstă și, al doilea, că eu am a vorbi cu părintele și dascalii.

— Da' care dascali și care părinte ? întrebă lupul.

— Iacătă-i-i ! strigă vulpea, arătându-i spre vânător care venea cu trei ogari după dânsul.

— Da intră, cumătre Lupan, intră mai iule. Lasă că i-i vedea mai bine când or sluji, intră !.. Și lupul s'a potrivit și-a intrat în capcană.

— Ei Da' tare-i întuneric aici, cumătră vulpe ! mai ienea lupul din groapă.

— Lasă, cumătre, că nu-s aprinse lumânările. Da' vară-mea-i pe acolo, mă rog ?

— Da' nu văd nici o vară, nici o călugărlță nimic. Hai vină și d-ta aici, cumătră vulpe, și-om căuta-o ! zice lupul.

— Nu, cumătre Lupan, nu. Ci de-amu șazi d-ta aici la sf. slujbă, că iaca vine și părintele și dascalii și îi-or celi și îi-or cânta și-i asculta sf. Evanghelie. Că eu mă duc s'aduc lumânări de său de-acasă dela vară-mea. Ș'am să vin cu dânsa, ș'avem să-ți aducem și prescure, să-ți deie 'ncaltea și năfură părintele. Da, vina d-tale de ce n'ai luat de-acasă un colac măcar ș'o lumânare, ca pentru o zi mare ca asta ? Și s'auzim de bine !.. Vulpea a rupt-o de fugă și nici colbul nu-i eșea de sub picioare. Și când a venit înapoi pe la capcană, tocmai a doua Duminică, pielea lupului era grijită și zvântată pe culmea vânătorului.

Dela D. Zalomir, Oniceni-Roman.

Pr. D. Furtună.

411.—Tot o treabă de-a ciobanului.

Se duce odată un cioban la biserică. Ceilalți ciobani îl învățase ca să facă și el ce-a vedea că fac ceilalți oameni.

Când ajunsese acolo la biserică era mare desime, însă ciobanul nu lăna socoteală de aceasta și mergea lanțoș printre oameni ca «Vodă prin lobodă». Un om, văzând că ciobanul a ajuns aproape de altar unde era preotul, îl frase înapoi. Ciobanul nu uitase învățătura ce îi dăde ceilalți ciobani și de aceia întinse mâna la o femeie ce era înaintea lui, o trase de rochie așa de puternic, încât căzu peste el.

Soțul femeii văzând îndrăzneala ciobanului, îi arse două palme zdravene.

Ciobanul nu se lăsă mai pe jos; întorcându-se îndărăt plesni un clomag unui om ce era în dosul său, zicându-i:

— Da!l măi cu toții, că așa a zis popa!

El credea că oamenii au să facă tot ca el; dar de unde?

Au tăbărit pe cioban, l-au dat afară. pe urmă îi dete și o sfânlă de bălaie.

Auzită dela D-l Haralamb Popa. Micești-Tulova.

Gh. Boghiu.

412.—Țiganul la stână.

Un țigan s'a dus la stână: când aproape că se ajungă, îl zerește baciul care sta în comarnic. Ca se vadă cât e de cinstit țiganul, baciul se ascunde între găleți și stă lupilat ca să nu-l zărească nimeni, pândind ce are să apuce țiganul. Apropiindu-se țiganul de stână se oprește în loc, căutând în toate părțile de nu-l zerește nimene, apoi zice:

— Bună ziua stână! ha! cașul la mână. Dar tu urdă. Domnul să le audă.

Iar când a dat la țigii (zară), zicând că tare îi place însă e sarată și cu floace, căci a nemeșit în galeata cu dubală, apoi punând mâna pe caș și cum l'a atins, cașul a început să se învârtească lovindu-l pe țigan peste mână (vârtejul dela strecoarea cașului) țiganul răspunzând:

— Hârjobate, cârjobate, haide afară și ne-om bate, nu ca curva: poc și fugi!

Atunci țiganul de ciudă luă caldarea cea mare în cap și a prins a bate înfrânsa strigând în gura mare să se ferească toți căci vine împaratul; iar baciul eșindu-i înainte făcându-se bolnav pe podu care urma să treacă țiganul și prinzând a se vălta spunând că îl doare capul. Ajungând țiganul pe pod unde stătia baciul i-a spus baciul țiganului zicându-i:

— Împarate, luminate, fă-ți pomană cu uu biet bolnav; sunt, pățit și «piorât».

— Da de unde mă cunoști că sunt împarat?

— Dă te cunosc pe roapele cailor și pe sunetele clopotelor, zicându-i ca să-i deie o leacă de apă din caldare ca să se spele că are să-i fie de leac și cu pletile împaratului să se șteargă.

Țiganul nu se gândi mult și făcu după cum îl rugase; când ajunsese lucrul să se șteargă baciul de pletele țiganului îl înhață

bine de plete și a prins a-l scutura; și când s'a făcut că-l scapă, a tulit-o țiganul de fugă. În drumul lui întâlnindu-se cu o tabără de cară, strigând în gura mare să nu meargă pela podul cel mare căci este o haramniță oarbă; nu știu e oarbă ori să face că de păr cu draci mai trage, căci pe mine mama m'a făcut și bunica m'a urat că am să ajung mare împărat, dar tocmai când m'am încoronat și pe podul cel mare am trecut, am dat peste pacat căci coroana mi-a luat și bataie am mâncat.

Culeasă dela soldatul Cârniale Gh. Comuna Bivol Jud. Dorohoi.

D. Urzică.

413.—Purântee! Iar te-ai fucât cal?

Un ovreiu avea un cal pe care îl cumparase pe prețul de 300 de galbeni dela un bălcu. Stăpânul calului îl vânduse, fiind că îi era frică să nu-i l fure cineva, sau să nu-l dioache. că de, ochii lumii îs lacomi; ce e în colo în coace dar calul era bun nevoie mare astfel că jidanul căuta a-l cumpara numai decât. Niște hoji cari dădeau lârcoale pe acolo, cum aflară că este al ovreiiului nu mai puteau de bucurie căci șliau că ușor va pune mâna pe el. Pândiră ei până într'o zi, când era ceață și bine de a umbla voinicul și după ce se sfătuiră ca căpitanul și cu vre-o trei să-l ție de vorbă pe jidan în prăvălie. vre-o trei să stea la pândă, doi să-l ducă la codru, iar sarcina cea mai grea fu dată unuia mai pehlivan din toți, care ceru să-i s'aducă niște haine proțeșli și când toate fură bine chibzuite, așa în amurg plecară toți la lucru.

Toți șliură a-și îndeplini bine sarcina dală; cei doi ce scoase calul din grajd cu mare îngrijire puse căpăstrul și șeaua pe hoțul travestit popă, îl legă în locul calului și o șchialmă (șterse).

După ce plecară și cei ce-l ținuse de vorbă cu căpitanul, jidanului îi trecu ca un fer roș prin inimă, căci cu una alla uitase de bietul cal, care aștepta răbdând de foame de alâta timp. Cum ajunse ovreiiul în grajd ce să vezi, nici nu mai putea să creadă dacă vede bine cu ochii sau visează, făcând fețe fete, scuipe și blăstăma pe ducă-să pe pustii!

Se apropie mai bine ștergându-se la ochi și văzând că samănă a om zise așa cam cu puțină teamă.

— Ce-i, mu rog, purântee, ce cauți la mini în grajd, mu rog?!

— Vino de-mi dă drumul, că ți-oi spune istoria mea, zise hoțul cam schimonosil.

Când văzu că-i om ca toți oamenii și nu cine credea, se apro-

pie mai bine îi scoase căpăstrul din cap și holbând ochii, ascultă zisele hoșului:

— Eu jupâne în vremea mea am fost preot. Și având nevoi și familie grea, a trebuit să dau în pacate așa că furam și cai. Se vede treaba că D-zeu care vede toate și nu lasă nimic fără răsplată m'a pedepsit pentru faptele mele și într'o bună zi m'am trezit și eu cal și că voi fi descărcat odată de pedeapsă. Blăstămul se vede că mi s'a împlinit tocmai la d-ta; fă cu mine ce voești.

— Așa să fii mu rog?

— Cum mă vezi?!

— Alunci pintră astă mergi sănătos dija!

Și plecă mulțumind ovreiului. Trecură mulți ani la mijloc. Calul furat pentru că să nemerise cât se poate de bun, era a căpitanului. Dar vorba ceia «lucrul bun odată să strică».

Într'o goană hoștească de a lor, calul se poticni de un picior și rămase numai cu trei, așa căpitanul a trebuit să-l trimească la bălcii să se desfacă de el. Tocmai atunci, jidanul, fosul stăpân, după groaza ce pățise odinioară, căulă iarăși un cal cum îl zări îl și cunoscă se duse numai de cât și spuse cam în șoaptă la urechia calului: *Purântee; iar te-ai lucât cal dija?* Toți răsă de prostia și de pâcăleala ovreiului.

Auzită dela tata. Bursucani-Covurlui.

N. Munteanu.

414.- Jidanul fălos.

Trăia odată într'un saf un jidan căruia îi cam plăcea să se cam laude. El zicea că dughiană ca a lui nu se mai află.

Orice cauți, aceia găsești în prăvălie la mine. Eu pot vinde și ochi de om.

Și era fudul jidanul de mama focului. Un țaran care știa că jidanul e fălos, voi să-l facă de rușine, și să-i arăte că n'are totul de vânzare.

— Buna ziua jupân Ilic!

— Mulțumesc bade, zise jidanul bucuros, frecându-și mânele și clipind din ochi: Ei badeo, ce vrei, ce pot să-ți dau?

Țaranul nu zise nimic și se uită cu băgare de seamă prin dughiană ca să găsească ce-i trebuie.

— Apoi jupân Ilic n'ai ce-ți voi cere eu. Mă uitai eu să văz dar pace!

— Vai de mine bade, nu zi așa vorbă că faci păcat. Eu îți pot vinde și ochi de om, d'apoi ce cauți d-ta să n'am?

- Poşi să vinzi şi oameni nu numai ochi, dar ce caut eu n'ai.
- Nu mai glumi, bade, şi spune ce-ţi cere inima.
- N'ai şi pace bună! Ce să-ţi mai spun de geaba.
- Spune mă rog ce vrei.
- Apoi jupâne să-mi dai nişte spinii de grapă, că mi-ar trebui.
- He, he, zise jidanul râzând cam în silă, aiştia se găsesc la pădure.

Ţăranul eşi râzând din dughiană.

De la talăl meu. Gohor-Tecuciu

V. Gh. Beldie.

415.—Iconarul prin sat.

Un iconar intrase odată într'un sat cu nişte icoane de vândut. O femeie îl întrebă:

— Mă rog, d-le, eu vreau să-mi iau o icoană, din Sf. Neculai şi Maica Domnului, care zici d-la că-i mai bună?

— Ori Sf. Neculai, ori Maica Domnului, tot un drac!, răspunse iconarul, ci ia-ţi şi d-la una din două.

Mogoşesti-Doroboiu

Pr. N. V. Hodoroabă

416.—Intre Crasna şi Huşi.

O ştie toată lumea, şi cine n'o ştie, o află îndată, când treburile îl abatsă meargă la Huşi, cu trenul cel mic, pe linia cea îngustă:

O babă urcă grăbită pe cararea de pe lângă drumul de fier, spre Dobrina la deal. Înaintea ei suia din greu, oflând şi puflând, trenul de Huşi. Baba ajunsese trenul, trecu pe lângă maşină şi zori înainte, când maşinistul îi zise:

— Hei, măluşă! Sui ici în fren, că te-or fi durând picioarele! Iar bătrâna îi răspunse:

— Mulţumesc duminale, domnule; nu pociu, că mi-i în grabă. Vreau să apuc fârgul mai de dimineaţă, neapărat, că rămân cu ouăle nevândute! Nu pociu! Nu!

T. Pamfile.

C R O N I C A

C. Rădulescu-Codin: Ghiţă Bondoc. Un mănunchiu de povestiri, mai toate culese din popor, după cum, de asemenea, mai toate sunt cunoscute cetitorilor noştri din paginile acestei reviste.

D-l Pericle Papahagi, Profesor secundar, a fost ales membru corespondent al Academiei Române în secţiune literară. D-sa este cunoscut pentru culegerile şi cercetările pe tărâmul folclorului macedo-român: Marele volum *Din literatura populară a Aromânilor*, mare culegere de *Basmе aromâne*, două memorii despre Megleno-români,—folclor şi etnografie—, o culegere de *Graie aromâne*, şi alte cercetări mai mărunte, folcloristice şi istorico-literare.

T. P.

O B O L U L

Prietenilor Revistei «ION CREANGĂ» pentru strângerea fondului

Bustul lui Ion Creangă la Bârlad

Suma adunată 1164.90.

DE LA ADMINISTRAȚIE

Adeverințe. S'au primit sumele și s'au tăiat adeverințele pentru: D. Dr. *Socrat Lălu*, Iași, 5 lei. D. *Doctor Elefterescu*, București, 5 lei. Onor. *Banca Populară «Muncitorul»*, Leurdeni-Muscel, 5 lei. (urmează).

Prin Redacția și Administrația revistei noastre se pot dobândi următoarele cărți folositoare:

Revista „Ion Creangă” Anul II	6.—
” ” ” ” III	6.—
” ” ” ” IV	6.—
” ” ” ” V	6.—
” ” ” ” VI	6.—
” ” ” ” IX	6.—
Calendarul revistei „Ion Creangă” Anul II	1.50
” ” ” ” III	1.50
” ” ” ” IV	1.50
M. Lupescu. Alcătuirea unei gospodării țărănești	0.50
T. Pamfile, Jocuri de copii, I	1.40
” ” ” ” II	1.60
” ” ” ” III	1.—
” Povestire pe scurt despre Neamul Românesc	0.20
” Industria Casnică la Români	10.00
” Sărbătorile de vară	2.00
” Sărbătorile de toamnă și Postul Crăciunului	2.00
” Crăciunul	3.00
” Boli și leacuri la oameni, vite și paseri	1.00
” Cântece de țară	4.00
” Agricultură la Români	5.00
” Povestea lumii de demult	2.00
” Un tăciune și-un cărbune	0.60
” Diavolul învrăjbitor al lumii	1.00
” Cerul și podoabele lui	2.00
” Văzduhul	2.00
” Dușmani și prieteni ai omului	3.00
” Comorile	1.00
” Sibile și Filosofi în Literatura și Iconografia românească	0.40
” și M. Lupescu Cromatica poporului român	2.00
” V. C. Nicolau, Moșia, Satul și Biserica de la Strâmba	0.50
” Așezarea preistorică de la Strâmba	0.30
St. St. Tușescu, Colinde	0.30
P. G. Savin, Povești	1.50
” Clăcășește	0.40
N. I. Dumitrașcu, Flori de câmp	0.40
D. I. Urban Jarnic, Limba basmelor românești	0.40
A. M. Nour, Descăntece și vrăji	0.40
I. Ciuncanu, Cântece	0.40

(Se trimite la cerere și contra ramburs, franco la adresă).

Domniei sale
Domnului

Artur Gorovei

Comuna Fălticeni

prin Oficiul

Județul

MIRON COSTIN

Revistă de cercetări și mărturii istorice. Anul IV, No. 6 pe lunie 1916, cuprinde :

ASUPRA CELUI DIN URMĂ PREOT HIROTONISIT
PESTE DUNĂRE.

DOCUMENTE.—N. Apostol, G. Florescu, Artur Gorovei, U. C. Nicolau, T. Pamfile, Al. Saint-Georges. Ec. U. Ursăcescu, D. Urzică.

INSEMNAȚII.—Ec. U. Ursăcescu.

CRONICA.—T. Pamfile: N. Iorga: Două contribuții la Istoria bisericăscă a Românilor—H. W. Steed: L'effort anglais.—N. A. Constantinescu: Cetatea Giurgiu.—Revista Albina.—Mărunte.

ILUSTRĂȚIUNE.—Amănunt din zugrăveala Paraclisului Episcopiei de Râmnic Noul Severin.

Abonamentul anual 5 lei.

Redacția și administrația în Bârlad, str. Corbului

BIBLIOGRAFIE

În publicația săptămânală „Scriitorii români” de sub direcția d-lui A. Vlahuță, depozitul Alcalay et Comp. București, au apărut :

No. 10. A. Vlahuță, *Predare*, 32 pp., 20 bani.

No. 11. N. Gane, *Petrea Dascalul*, 32 pp., 20 bani.

No. 12. M. Sadoveanu, *Printre gene*, 32 pp., 20 bani.

No. 13. D. D. Pătrașcanu, *Inzăpădiți*, 32 pp., 20 bani.

No. 14. Jean Bart (Eugeniu P. Botez), *În cușca leilor*, 32 pp., 20 b.

No. 15. G. Topârceanu, *Balade vesele*, 32 pp. 20 bani.

N. Iorga. *Povestea unui băiat de la țară* («Biografia lui Vasile Mateescu») scrisă de el însuși, București, 1874. Ediție refăcută și corectată. Vălenii de Munte. 1916, 92 pp. 756.

H. N. Țapu, *Aga Bălăceanu* (legendă istorică) No. 2 din Biblioteca literară, director Șt. Tuțescu. Balota-Dolj, unde e depozitul, 32 p. 30 bani.

C. RĂDULESCU-CODIN :

GHÎȚA BONDOC

No. 19 din publicația «Căminul»

104 p. 30 bani

Ion Creangă

Revistă de limbă, literatură și artă populară

APARE O DATĂ PE LUNĂ



CUPRINSUL

C. N. Mateescu.—Din literatura populară scrisă (Judecarea și o-sândirea Mântuitorului).

Gh. Boghiu, H. Popa.—Porecle din Gherghești-Micești, Tutova.

T. Pamfile, V. Moisiu.—Povestiri și legende.

Dobre Ștefănescu, M. Lupescu, C. Georgescu-Munteanu, Elena Ștefănescu.—Datini și credinți.

Dobre Ștefănescu, Arăstița Al. Moisei, Gh. Boghiu, V. Vermeșanu.—Boli la oameni, leacuri și descânțece.

T. Pamfile, Al. Moisei, Pr. Florea A. Drăgălici.—Deale Copiilor.

T. Pamfile, Cardaș Gh. Gheorghe, V. Vermeșanu, C. Georgescu-Munteanu.—Cântece.

Elena Ștefănescu, C. Atanasiu, Cardaș Gh. Gheorghe.—Glume, jătii, taclale.

T. Pamfile, —Cronica.

Ilustrație: «Vasilache».



REDACȚIA:

T. Pamfile, Strada Corbului

ADMINISTRAȚIA:

M. Lupescu, Zorleni-Tutova

B Ă R L A D

Exemplarul:

În țară 40 de bani

În străinătate 50 » »

Abonamentul anual:

În țară 5 lei

În străinătate 6 „

TIPOGRAFIA ȘI LEGĂTORIA DE CĂRȚI, CONSTANTIN D. LUPAȘCU

INTEMEETORII: PR. EC. I. ANTONOVICI, ST. CAPȘA, G. A. COSMOVICI, N. I. DUMITRAȘCU, PR. D. FURTUNĂ. PR. GH. GHEOLDUM, P. HERESCU, DR. I. URBAN JARNIC, G. T. KIRILEANU, N. L. KOSTAKI, M. LUPESCU, C. N. MATEESCU, A. MOISEI, N. I. MUNTEANU, I. NECULAU, A. NEGOESCU, T. PAMFILE, P. PĂNOIU, T. POPOVICI, PR. P. G. SAVIN, A. TENEA, ȘT. ST. TUȚESCU, G. TUTOVEANU, I. ZOTA.

Dela oamenii buni așteptăm

ABONAMENTUL

Revistei «ION CREANGĂ»

Adm. M. Lupescu, Zorleni-Tutova.

Dela Redacție

Poșta. D-lui C. St. G. M.: Am publicat și publicăm aproape tot ce primim. Din câteva categorii de material, îndepărlăm părțile cari se repetă.

COLABORATORII NOȘTRI sunt rugați să nu ne uite cu culegerile.

ȘEZĂTOAREA. An. XXIV, 3-4, Iunie-Iulie 1916. Vol. XVII.

Teodor Bălășel: Colinde de Moș-Ajun. — *N. I. Munteanu:* Obiceiuri și credințe. — *I. Mihalovici:* Scrisoare din războiu. — *I. Gh. Șiadbei, A. Selaru, N. Stamati, Șt. Tuțescu, Gh. Balan, N. I. Munteanu, N. I. Dumitrașcu:* Cântece. — *Al. Moisiu (V. Moisiu):* O samă de cuvinte. — *A. G.:* Leacuri.

T. PAMFILE:

SIBILE și FILOSOFI

In literatura și iconografia românească

Bârlad, 1916. 32 pp.

40 bani.

ION CREANGA

Revistă de limbă, literatură și artă populară

APARE ODATĂ PE LUNĂ

REDACȚIA

T. PAMFILE

Bărlad, str. Corbului

ABONAMENTUL ANUAL

În țară

5 lei

În străinătate

6 „

ADMINISTRAȚIA :

M. LUPESCU

Zorleni-Tutova

DIN LITERATURA POPULARĂ SCRISĂ

Istorie pentru hotărîrea carea au dat Pilat Domnul Iudeii, boierul al lui Teberie Chesariul asupra Mântuitorului Hs., adică ca să se omoare pre cruce; care hotărîre, cu cele întru dânsa scrise, s'au aflat în anii aceștea, la leaf 1580.

I

Patrieșind în Țarigrad Ieremia, s'au adus hotărîrea cea dată de Pilat Pondieanul asupra Mântuitorului Hristos, care s'au găsit în cetatea Acola (sau Achiliea) într'o piatră prea frumoasă; întru care piatră eră un sepetaș de fier și într'însul alt sepetaș minunat de marmură având într'însul închisă această hotărîre scrisă evreește pe membran.

Deci Patriearhul au pus de au tălmăcit în limba elinească și este așa: În anul al șaptesprezecelea al împărăției lui Teberie Chesariul împăratul Romanilor, singur stăpânitoriului și prea nebiruitului, întru Olimbieada 121 și întru obzecea (*sic*) Iliedă dela zidirea lumii (după cum obișnuiesc Râmlenii a număra veacurile și anii cu Iliedă); iar după hronologhia Evreilor anii 4174 și în anul șaptezeci și treilea de începutul împărăției Romanilor, și în anul al optzecilea al slobozeniei robiei Vavilonului, și în anul al noaozeci și șeptelea dela stricarea sfintei împărăției a Evreilor (*sic*).

În zilele împărașilor norodului râmlenesc Luchie a lui Pizon, Marcu a lui Pavsenic și a proipatului Iliriei Valerie Palirestera, și celui de opște ocărmuitoriu cetății Iudeilor (Ierusalimul) Domnul Flavie, și în vremea domniei cetății Ierusalimului de prea puternicul Domn Pilat epistatul Galileii cei de jos, și a lui Irod Antipatrului, și în zilele înălțatei Arhierii a Anii și Caiafei, alinații și prea marelui Mail boierul bisericii Rambam Amabel Piontîoo, și în zilele lui Cornilie sutașul, Sublica Sextul, Bobelie Rufa sutașul ipatul Râmlenilor și a cetății Ierusalimului, în luna lui Marfie în 25 de zile.

Eu Pilat Pondieanul, cu puterea și voia împărăției Râmlenilor, înlăuntru divanului Domniei mele judecăm și hotărâsc spre moarte pre Isus carele să zice Hristos Nazarineanul și din moșia Galileii, om turburătoriu legii lui Moisi și protivnic marei cuviinții împăratului Tiberie Chesarul, rânduesc și hotărâsc, pentru acestea pricini, ca moartea lui să fie pre cruce, însă cu piroane după rânduiala făcătorilor de rele, fiindcă să adună el cu mulți oameni bogași și saraci și nici au încelat de a face turburări în toată Iudeia, făcându-se pre sine fiul lui Dumnezeu și împărat lui Israil; înfricoșind cu surparea Ierusalimului și a sfintei biserici, nevrând a ști de frica Chesarului. Și încă au îndrăznit să intre cu stâlپări și cu alaiu de norod, ca un craiu, în cetatea Ierusalimului și în sfânta biserică.

Pentru aceasta dar, poruncim celui întâiu sutaș al nostru, chir Cornilie, să-l prinză și să-l aducă în cetatea Ierusalimului legat și bălându-l, îmbrăcat fiind cu porfiră și încununat cu cunună de spini, având în umere și pre singură crucea sa, ca să fie pildă tuturor făcătorilor de rele. Și împreună cu el voesc să prinză și doi fâlhari ucigași și să iasă pe poarta Tovarola, care acum se chiamă Antoniana.

II.

Istoria judecății Mântuitorului.

Judecata cea vărsătoare de sânge adecă nelegiuită a jidovilor asupra lui Isus Hs. mântuitoriu lumii. Pilat din Pont ighemonind.

1. *Simon leprosul* : Să se pue în judecata pravilii în carea să osândesc răzvrătitorii.

2. *Ravaam* : Dar pentru ce s'au pus pravilele, fără numai să se păzească ?

3. *Ahias* : Cel ce iaste supt judecată, nu se dă morții, când vina lui nu iaste dovedită.

4. *Suvah* : Nici o pravilă nu hotărăște fără dreptate asupra cui-va moarte. Ce grașală dar au făcut omul acesta ?

5. *Rosmofin* : Pentru ce s'au pus pravilele, dacă nu se păzesc ?

6. *Pulifaris* : Amăgitoriu turbură patria și norodul; drept aceea, iaste vrednic de pierzare.

7. *Rifar* : Pravelile nu s'au pus, fără numai împotriva făcătorilor de răle. Drept aceea, dovedească-se vinovăția omului acestuia și pre urmă să se osândească.

8. *Iosif Arimateul* : Cu adevărat netrebnic lucru iaste și fără

dreptate, deaca nu va fi din toți orășenii cineva, carele să ajute pre dreptul acesta.

9. *Ioham*: Pentru ce să lăsați pre omul acesta să se osândească morții, de vreme ce iaste drept?

10. *Eiris*: Cu toate că iaste drept, dar să moară, mai vârtos că turbură norodul prin a lui învățătură.

11. *Nicodim*: Oare legea noastră osândește pre cineva, când nu se dovedeaște pricina judecării?

12. *Diarabias*: Fiindcă cu adevărat amăgește pre norod, vrednic iaste de moarte.

13. *Sameas*: Să prăpădim pre răzvrătitoriul, carele s'au născut spre prăpădenia patriei.

14. *Rabnit*: Sau drept de va fi sau nedrept, fiindcă n'au ascultat pravilele ceale strămoșești, nu iaste de suferit.

15. *Iosafat*: Să se pue în temniță legat și în legături să se păzească deapururea.

16. *Ptolomeu*: Sau drept sau nedrept, ce ne zăbovim și nu-l osândim ori morții, or surghiuniei?

17. *Peras*: Mai bine iaste ori să-l osândim surghiuniei, ori să-l trimitem la Chesariul

18. *Mesas*: De iaste drept, să ne milostivim asupra lui; iară fiind nedrept, să-l izgonim dela noi.

19. *Sameh*: Intru acest chip să ne invoim cu dânsul, ca adecă să nu se mai prigonească cu noi, deacă voiește a nu să pedepsi.

20. *Caiafa*: Voi nu știți ce sfătuiți; că mai bine iaste să moară unul, de cât să picară tot norodul.

21. *Pilat ighemonul*: Dar ce rău au făcut? Eu nici o vină nu aflu în omul acesta; deci certându-l, îl voiu slobozi.

22. *Strigarea norodului*: De vei slobozi tu pre acesta, nu ești priiatin Chesariului... răstignește-l, răstigneștel pre el!

23. Deci văzând Pilat că nimic nu folosește, ci mai multă gălceavă să face, și cum că nu va fi priiatin Chesariului, hotăraște pre Isus Hristos spre răstignire. Și luând apă își spală mâinile înaintea norodului zicând:

24. «Nevinovat sânt eu de sângele dreptului acestuia; voi veți vedea.

25. *Norodul*: Sângele lui asupra noastră și asupra fiilor noștri.

26. *Hotărîrea lui Pilat*: Eu Pilat Pontieanul, judecătoriu în Ierusalim supt preaputernicul Chesar Teberie, a căruia preaputernică împărăție să-i fie sfârșitul intru tot și de tot fericitul bine,

șezând pre scaunul divanului, hotărâsc tuturor și adunării jidovilor; fiindcă s'au cunoscut vina ce s'au adus împotriva lui Isus Nazarineanului pre carele jidovii mi l-au adus legat, așa găsesc cu cale; Fiindcă cu cuvinte lăudătoare s'au făcut pre sine fiu lui Dumnezeu și s'au publicarisit de împărat al jidovilor, cu toate că se trage din părinți proșli, și au zis că va strica biserica lui Solomon, să fie dară osândit pre cruce împreună cu doi tâlhari.

27. Iscălitura.

28. Iată Mielul lui Dumnezeu, Mântuitorul lumii se dă în mâinile călcătorilor de lege jidovi să se răstignească.

Insemnare. *Această carte populară se află într'un manuscris nedatată, dar care pare a fi scris pe la finele veac. al 18-le sau începutul veac. 19-le. O variantă a fost tradusă și publicată la 1857 de A. Geanoglu-Lesviodax într'o carte a sa. Aceasta însă e mai veche și cuprinde multe schimbări și întregiri pe alocurea, cari nu se află în Lesviodax.*

Traducătorul este anonim și traducerea s'a făcut după un original grecesc.

C. N. Mateescu.

PORECLE DIN GHERGHEȘTI-MICEȘTI, TUTOVA.

Bâțu, Bursuc, Busai, Bușmachi, Bolian, Bolfosu, Blegu, Buzatu, Bălan, Budalău, Blangu, Bălbăitu, Bot de câne, Bumbu, Belibabă, Barabulă, Bonbonică, Colonogu. Coptu, Ciofu, Cârnu, Căscatu, Ciuntu, Corbu. Curcă, Ciolacu, Crâmpu, Cloșcă, Chiufu, Colarlă, Chișgoi, Cocoloș, Cobză, Cocoș, Doapa. Fuișoagă, Fățu, Gângavu, Gâjăitu, Ghioagă, Ghijogu, Gătlan, Găină, Gălușcă, Gulie, Jădanu, Jârjău, Lobodă, Mucosu, Michiduță, Motanu, Mormăială, Modoranu. Negrilă, Nebunu, Ostropăț. Omidă, Păpuncă, Purcel, Păsău, Rață, Roșu, Răpănosu, Rânjătu, Șontu, Țurlui, Zorilă, Zăpăcitu.

G. Boghiu, H. Popa.

POVESTIRI ȘI LEGENDE

375.—Despre cuptorul lui Nastratin-Hogea.

Nastratin-Hogea și-a făcut și el un cuptor, afară, în bălătură, să aibă omul unde să-și coacă pila și mălaiul. Și l-a zidit din

¹ *Antichități despre crucea Domnului*, pag. 30-34.

cărămidă bună, și l-a lipit cu lut și când l-a văzut gata, a chemat pe vecinul din dreapta să i-l arăte. C'așă-i omul!

— Iaca vecine, cuptorul meu! Mare, trainic și frumos...

Și vecinul din dreapta, după ce l-a măsurat cu ochii și l-a înconjurat de două-trei ori, i-a răspuns:

— Bun! Bun cuptor: și mare, și trainic și frumos! Numa, păcat că nu l-ai făcut cu gura la vale! Vezi, cum îi el cu gura la deal, Doamne ferește. se întâmplă să vie odată o apă mare și te pomenești că ți-l înneacă! Și-i pacat de munca dumitale!

Nastratin, ca om între oameni, a stat ce-a stat, s'a cumpănit cu capul și și-a zis: «Poate să aibă omul dreptățile lui; am să-i fac gură încotro m'a sfătuit creștinul cela!»

A stricat cuptorul și tot în locul dinlăi face altul, tot așa de mare, de trainic și de frumos, dar cu gura la vale! Chiamă după asta pe vecinul din stânga gospodăriei lui și-i zice:

— Privește acuma cuptorul meu și spune-mi cum îți pare?

Iar vecinul, ca vecinul, vorba ceea: «bine, bine, da-i păcat că nu-i la mine!» zice:

— N'am ce spune: frumosu-i frumos, mare-i mare, bunu-i bun; da eu, vezi dumneata, l-aș fi așezat într'a altă parte cu gura. Cum l-ai pus dumneata cu gura la vale, când a bate vântul, tot focul, să știi, are să ți-l sufle de pe vatră; și bagă de samă, că vara pe la noi, mai totdeauna bate vântul de la vale. Incolo, n'am ce zice: bun cuptor ți-ai făcut!

Nastratin stă iar pe gânduri. Omul poate să aibă dreptate: vine un vânt și ți-i mai mare ciuda că-ți suflă focul din vatră; și, Doamne apără, te pomenești că ți-l svârle pe casă și-i mai mare primejdia!

Hai, strică așezarea cuptorului și-l face a doua zi cu fața în sus. Și-i era mai mare neaslămpărul, să vadă ce-or mai zice oamenii.

Chiamă dar a doua zi pe vecinul din spatele casei și i-l arată.

— Iaca; întâi l-am făcut cu gura la deal și unul mi-a spus că nu-i bine; pe urmă l'am făcut cu gura la vale și altul și-a dat cu părerea că nu-i bun nici așa. Apoi, eu, ce mi-am zis cu mintea mea: «La miază-noapte nu; la miază-zi nu; hai acuma să-l așez cu gura în sus, spre apusul soarelui. Ce zici?»

— Ce să zic! Bunu-i și-așă, de cât un lucru nu-mi place. Tot gura-i rău așezată. Cum l-ai pus acuma, toți câți or trece pe ici pe drum, toți or căscă gura și s'or uila să vadă ce-ți fierbe pe vatră și ce coci înăuntru. Și nu-i bine. Omul la casa lui, când are, când n'are, trăește cum poate și cum dă Dumnezeu. Așa și dum-

neala; era mai bine dacă-i făceai gura cuptorului în jos!

Lui Nastratin iar îi pieri tot cheful. Când să zică și el c'ă nimeri-o, atunci i-a picat coaptă și răscoaptă. Și nu i-i ciudă de alta, cât îi pare că vecinul are dreptate: prea i-i cuptorul în vileagul tuturora.

De-asta, a doua zi, cum s'a sculat, a dărâmat lucrul lui și l-a făcut cu gura 'n jos, spre răsărit. Și Nastratin, după ce l-a isprăvit, și-a șters fruntea și și-a zis singur:

— Acù, slavă ție Doamne, că mi-a venit gândul cel bun; nici dracul nu-i mai poate găsi nod în papură!

Și repede chiamă vecinul din fața casii să-și arate isprava:

— Ce zici?

— De, ce să zic! vorba ceea:

Cum s'o dau, s'o zic,
Treaba să n'o stric!

Bună ispravă; mare, frumos și trainic cuptor. Știu c'ai să scoți dintr'însul niște malae, să le lingi pe bot. Și vatra bună, și arcuiala-i minunată, dar eu, drept să-ți spun, i-aș fi dat altă așezare. Cum l-ai făcut dumneata cu gura la vale, ți-i cu totul peste mână; trebuie să-l încunjuri ca să pui o oală pe vafră, și nu-i bine. Poate ai treabă prin casă: de-acolo vezi când îți dă oala în foc ori când se stânge focul... De... Asta-i. Dar vorba cea: omu-și face ce-i place lui...

Da Nastratin, vedeți, nu era dintr'aceștia. El vrea să aibă lucruri cari să placă și altora. Și de aceia într'a cincea zi, de dimineață cu noaptea 'n cap, și-a stricat cuptorul și l-a făcut pe patru roate, ca să-l întoarcă în toate părțile, după gustul vecinilor.

T. Pamfile.

376.—De când îi dracul șchiop.

După ce dracu o scos pământ din fundu apelor, Dumnezeu o făcu o turlă, care tot o crescu și s'o lăși cât o fațare de arie. Cum era cald și Dumnezeu ostenit, își rupe un păr din cap, îl *însibge* în *pomînt* și se face un copac nant și umbros, care se chiamă de-afuncia «păr» și Dumnezeu se culcă sub dânsu. Ce se gândește dracu! Măi, ghine ar mai ci, să-l înec pe D-zeu, să rămân eu pe lume singur domn. Hai, ie pe Dumnezeu de picioare și-l asvârle spre răsărit în spre apă: pământu se lățește; către miază-noapte tîj, către ameză tîj, către asfințit tîj.

Nu-i chip de scos la capăt cu fărtațu ista, se gândește Dracu

Il pune iar sub păr și să apucă de meșterit: face pe om și pe lup. Când se scoală, Dumnezeu vede pe om și pe lup. Omu era făcut tare urît de dracu: toată hărcăiala din chept și toată lichitura din nas, dracu i-o făcuse pe deasupra trupului. Dumnezeu i-o dat suflare omului, da l'o înfors pe dos așa cum îi acu. Dracu de ciudă hăsăește pe lup asupra lui Dumnezeu. Lupu sta tot de lut acolo. Dumnezeu zice lupului:

— Mănâncă lupule pe dracu!

Lupu căpătă viață și după dracu. Dracu fuga la un arin. Lupu l'o pufut apuca numai de un picior, i-o rupt călcăiu, și de atunci dracu-i șchiop și lemnu arinului o rămas roș de cât sânge o curs din picioru dracului.

De la C. Jeșcu.

377.—De când caprele țin coada bârligată în sus?

La început oile erau a lui Dumnezeu și caprele a Dracului. Ei aveau stână amândoi la un loc. Ce să facă Dracu să capete el și oile? Spune lui Dumnezeu:

— Hai să facem o învoială pe ziua de azi. Cine a eși dintâi cu turma dela strungă, a aceluia să rămâe amândouă cârdurile.

La ameză oile o mers regulat grămăgioară și li-o mulș Dumnezeu.

Da Dracu crăpa de ciudă, că caprele—cu voia lui Dumnezeu—s'o împărțit prin pădure care încotro, ca treaba lor. Dracu tot dădea să le strângă la grămadă, tot le trăgea de coadă.

Și de atuncia țin ele coada în sus. Și așa o rămas și caprele a lui Dumnezeu.

Tot de la acela.

V. Moisiu.

DATINE ȘI CREDINȚE

Colinde cu siva (silca, vasilca).

2091.—D-nele și domn din cer,
Ce'mi-e'n cer și pe pământ?
Sfinte d'albe mânăstiri,
Doamnele și domn din cer;
Dar în ele cine'mi șade?
Șade bunul Dumnezeu,
Doamnele și Domn din cer,¹

Cu toți sfinții lângă el.
Mai d'a rând cu dumnealor,
Șade Maica Precista,
Și'mi judecă pe Siva:
—Sivai-leo, vasilca-i leo,
Ce-ai mâncat și ce-ai băuf.
De'mi ești grasă și frumoasă.

¹ Refrenurile se repetă după fie-care două versuri.

Intre ochi negră, mângâioasă ?
 — Fiindcă-ați stat,
 Și m'ați întrebat,
 Sus la munte c'am urcat,
 Și la vale-am scoborit,
 Apă rece mi-am băut.
 Apă rece, sloiu de ghiață ;
 La noroiu c'am noroit,
 Și Românii m'au văzut.
 Sărit'au Românii cu topoarele
 Și noi meșterii cu baroasele.
 Am sărit, am luptat,
 Frumos capul i-a tăiat.
 Lua'au Rumânii carnea grasă,
 Și noi meșterii căpăfâna ;
 La dulgheri că mi-am dat-o.
 Dulgherii au dulgherit-o ;
 Noi meșterii-am împodobit'o :
 Am cercetat'o, mărghelat'o,
 Cu basmale am legat'o,
 La dumneavoastră am adus'o,
 Să stați și să mi-o priviți.
 Mai frumos s'o dăruți,
 Cu doi, trei galbeni înfloriți ;
 C'un colac de grâu curat,
 Pe colac vadra de vin,
 C'asa-i legea din bătrâni,
 Din bătrâni, din oameni buni !
 Să vă lăsăm sănătoși,
 Sus în șlirea lui Christos !

Spus de fierarul Ioan Dragomir
 Dan din com. Grindu, jud. Ialomița,
 în anul 1894.

2092— Se'n tunică și'mi mănică,
 La d'alba biserică,
 Și'mi trage și clopotul
 Să'n țeleagă norodul.
 Cine'mi cântă litrosul,
 Litrosul și-aghiosul ?
 Și mi-l cântă sfântul Ion,

Sfântul Ion, bătrânul Crăciun.
 Tămâioasa babelor,
 Busuiocul fetelor,
 Măr de aur junilor,
 Junilor mărunților.
 Dinaintea cestor curți.
 Frumos crește-un chipăruș.
 Chipăruș, miros frumos ;
 Dar în vârf de chiparos.
 Mi-este un leagăn de mătase.
 Dar în leagăn cine'mi doarme ?
 Doarme puil sivei.
 Ninge plouă, de mi-l unge.
 Plouă, plouă, de mi-l scaldă.
 Bate vântul, de mi-l scaldă,
 Bate vântul, de mi-l leagănă.
 Dinaintea cestor curți.
 Frumos crește-un trandafir
 Ceste case mull sunt nalte,
 Nalte, nalte, minunate.
 De la moș Adam lăsa-te !
 Vă lăsăm sănătoși,
 Sus în șlirea lui Christos,
 La mulți ani cu sănătate !

Spus de fierarul Ioan Dragomir Dan
 din com. Grindu, în 1896.

2093.— *Sorcova.*

Sorcova,
 Vesela,
 Peste vară,
 Primăvară,
 Să trăiți,
 Să mărgăriți.
 Ca un măr,
 Ca un păr.
 Ca un fir,
 De trandafir,
 Tare cu fierul,
 Iute ca oțelul ;

Tare ca piatra,
lute ca săgeata.
La anul și la mulți ani.

Auzită în anul 1884 Ianuarie în
com. Grindu.

2094.— Sorcova,
Morcova,
Să trăiți.
Să 'mbătrâniți,
Ca un măr,
Ca un păr,
Ca un fir,
De trandafir,
Tare ca piatra,
Lute ca săgeata,
Tare ca fierul,
Lute ca oțelul,

La anul
Și la mulți ani!

Auzită în anul 1880 Ianuarie în com.
Bucu, jud. Ialomița.

2095.— Sorcova,
Vesela,
Peste vară.
Să trăiți,
Să mărgăriți,
Ca perii,
Ca merii,
În mijlocul
Verii
La anul
Și la mulți ani!

Dobre Ștefănescu

2096.— Dacă Luni dimineața îți merg bine treburile, toată săptămâna îți va merge bine; de ți se croește rău de Luni, toată săptămâna vei fi necăjit.

2097.— Nu-i bine să croești cămeși Marța și Sâmbăta, că numai morșilor li se croesc în aceste zile.

2098.— Măduva din falcă de porc părăsită e bună de uns bubele, că se întorc.

2099.— Slănina de porc, dusă și sfințită în ziua de Paști la biserică e bună de multe leacuri.

2100.— Fierea porcului nu se zvârle, ci se strânge că-i bună de leac.

2101.— În zile de post, Luni, Mercuri și Vineri, nu se dă din fruptul alb, ca să dă mana.

2102.— În zile de post să nu se arunce cenușa afară că dă u-liul în găleți.

2103.— În zile de post nu se vând ouă, nici nu se ieu ouăle din cuiabar, că nu-ți merge bine la gospodărie.

2104.— Când ți se fură din ouă ori din sare nu-i a bine.

2105.— Cine postește Lunea și nu coasă, Vinerea nu-l dor nici-odată ochii.

2106.—Marța nu se începe nici o treabă, că e ziua morților și nu-ți merge bine.

2107.—Sara și noaptea nu se mătură prin casă, că-ți măluri norocul.

2108.—Să nu te răsleşti asupra femeii îngreunată că rămâne copilul cu sămn.

2109.—Femeea îngreunată să nu poarte în sân lucru de furat, alune, masline, flori, că rămâne copilul cu semnul lucrului ce fură.

2110.—De cine se cântărește un an de zile nu se prind far-mecele și vrăjile de el.¹

2111.—Copilul când se scaldă să-l strângi de nas, să *sumuji* din buze și să-i faci 3 cruci.

2112.—Când unui copil îi crește întâi dinții de jos și apoi cei de sus, va muri.

2113.—Copilul care mănâncă de sub el, are noroc la pește.

2114.—Copilul care pune mărgelile la gât când e mic, va plânge când va fi mire.

2115.—Cine calcă desculț în frântilură de cal (când calul se tăvăleşte) face la picior frântilură.

2116.—Când cele 2 lumânări de la cununie, ce le țin nunii în mână, n'au ars de-o potrivă; aceluia ce a ars mai tare, va muri mai degrabă.

2117.—Cine moare greu a pus pe foc jug de boi.

2118.—Când măsura gropii și cămeșa mortului se greșesc prea mari, va mai muri cineva din casă.

2119.—Când stă mortul pe pat, în casă, nu se mătură.

2120.—Copilul ce se scapă în pat să-l bați c'o mătură pără-sită și aprinsă.

2121.—Cel ce moare în bătălie (războiu) i se iartă pacatele, căci bătălia e claca lui Dumnezeu,

2122.—Cine visează un mort rudă—tată, mamă, ori frate—să-i dai ceva de pomană, că cere.

2123.—Când să ia foc împrumul și în casă este copil mic, să lași un cărbune, c'apoi nu doarme copilul.

M. Lupescu

¹ Cf. „Miron Costin“, IV, p. 282

2124.—Dacă îți cade din gură nu din mână vre-o bucată de pâine, se zice că te dorește cineva. Alții spun că e bine să o iai de jos, mai cu seamă fețele, cărora li se spun că dacă o vor lăsa jos i-se vor întoarce peșitorii din drum.

2125.—Este obiceiul să se beie din oală de pământ nouă, că se spune că mustul va fi mai cu gust.

2126.—Vasele noi este obiceiul să fie opărite cu apă mai înainte de a fi folosite în gospodărie.

2127.—Când sughiți se zice că în clipa aceea vorbește cineva de tine.

2128.—Când se nimeresc doi la aceeași vorbă este obiceiul ca să-și deie unul altuia un număr. Litera din alfabet care cade la acel număr, este inițiala numelui aceluia (acelia) care te pomeneste sau se gândește la tine.

2129.—Când se ivește lună nouă e obiceiul să-ți faci de trei ori cruce că-ți vine o veste.

2130.—Tot atunci să nu le uiți la ea, dacă nu ai bani în buzunar și dacă ai, să dai cu un argint pe la barbă ca să ai toată luna bani.

2131.—Hainele nouă când li iai pentru prima dată pe tine, e obiceiul să pui bani în ele, căci atâta vreme cât li vei purta, vei avea bani.

2132.—Este obiceiul în totdeauna când se așează temelie unei case să se zidească într'un colț al casei o sumă oarecare de bani (argint) dimpreună cu căpățâna unui cocoș sau a unui miel, aceeași spre norocul caselor

2133.—La Paște, când te reînforci de la înviere cu lumânarea aprinsă, e obiceiul să'nconșuri casa de trei ori și la fiecare colț să te închini de trei ori și atunci se zice că acea casă va fi apărată în anul acela de foc. Tot atunci, dacă nu ți se stânge lumânarea pe drum, e semn că vei avea noroc tot anul.

2134.—Când te întorci din drum, îți va merge rău.

2135.—Tot așa când uiți ceva acasă, când ai plecat la drum lung.

2136.—E obiceiul ca oalele ce nu mai folosesc să nu li lepede ci să li pună în parii de la garduri. De aceia prin satele noastre vedem în gardurile curșilor o sumedenie de oale vechi; acela se zice că-i norocul casei.

2237.—Când îți trece iepurele prin față la un drum, îți va merge rău.

2238.—Copilul născut după un altul care a murit, e obiceiul să poarte la una din urechi o loară ca la femei, în caz că nu i se pune se zice că va muri și copilul acela.

2239.—Când pătimește cineva de fusă măgărească, e obiceiul a i se da bolnavului carne de cioară și lapte de măgăriță ca să-i treacă fusa.

2240.—Când cineva pune ouă sub cloșcă (cloșă) e obiceiul să se treacă ouăle mai înainte de a fi pus în coș, printr'o căciulă, căci atunci vor eși din toate puii.

2241.—Când pleci undeva e obiceiul să calci cu piciorul drept pragul ușii, căci atunci îți va merge bine.

2242.—Când îți mușli limba în gură, se zice că te vorbește cineva de rău.

Jud. Olt.

C. Georgescu-Munteanu

2243.—Când nechează un cal în dreptul unei case unde se află o fată sau un flăcău, mare, se zice că se mărilă sau se însoară.

2244.—Când îți cade dumicalul de la gură să-l pui sub pernă că visezi pe cel ce te dorește.

2245.—Noaptea nu e bine să scoți apă din puț, că vezi pe necuratul.

2246.—Când măhuri și lași în urmă gunoi, se zice că iei bărbat uricios.

2247.—Când se taie pânza în război, fetele țin de cele din urmă fire, stând pe sul, ca să iea bărbat frumos.

Urziceni-Ialomița

Elena Ștefănescu

BOLI LA OAMENI, LEACURI ȘI DESCÂNTECE

355.—Descântec de deochiu.

I.... de o fi deochiat
De nevastă:
Să'i crape țâțele,
Să'i cază cosițele,

S'o răză răsoa/ele.
Să-i curgă laptele.
Să iasă deochiul
Din sgârciul nasului,

Din fața obrazului,
Din băirele inimei,
Din tălpile picioarelor:
Să rămâie curat
Luminat
Ca argintul strecurat.

Auzit în anul 1882 dela femea Ioana Iancu din comuna Bucu, județul Ialomița.

356.—De'i fi deochiat de om,
Să'i crape pieptul,
Să'i curgă sângele.
De'i fi deochiat de nevestă,
Să'i crape țâțele,
Să'i curgă laptele.
De'i fi deochiat de fată,
Să'i cază cosițele,
S'o răză răsoațele.
99 de deochiuri,
99 de mâncături,
Să eșiți din creștelul capului,
Din băirele inimei,
Din măduva osului,
Din os, în piele:
Din piele, să se spele.

Auzit în anul 1889, dela Mitana T. Andreescu, în etate de 70 ani, din com. Grindu, jud. Ialomița.

357.—De aplecate.

Voi plecăcioase
Mâncăcioase

Se descântă cu cârpa de la pământul cu care curăță cuptorul de pâine, și cu baligă de vacă, lipită în gard în ziua de Mărina; se aprind și se ocolește urechia în care e năjitul.

Spus de Gligore Manolache zis și Șopârlan, în etate de peste 90 ani, din com. Bucu jud. Ialomița, în anul 1882.

359.—De viermi.

Câți popi în raiu,
Atâți viermi în bubă;

Să vă luați,
Să vă duceți
La fața lui Roș împărat;
Că a poruncit.
Că a lăsat
O vacă grasă
Să vă ospăteze,
Căci... (cutare)
Nu știe a vă ospăta,
Nici adăpă,
Nici așterne,
Nici culcă,
Nici odihni.

Spus de femea Ioana Iancu din com. Bucu, jud. Ialomița, în anul 1882.

358.—De năjit.

Năjite, pricăjite.
Eși din fundul urechii.
Din piele, din carne,
Din măduvă și din ciolane;
Eși d'asupra și fuți
Departele de la acest om.
Și te du în munți și în prăpăști,
În urechia ursului,
Că acolo ți-e locul tău,
Nu ți-este la om.
Să rămâie omul curat și luminat
După cum Dumnezeu l-a lăsat,
În numele Tatălui, și al Fiului
[și al Sf. Duh.
Amin.

Cum cade țărâna,
Așa să cază viermii.

Se descântă astfel: se ia țărnă dintr'un mușuroiu nou de cârțiță și se asvârle câte puțină țărnă de aceea peste bubă în care sunt viermi (la animal). Aceasta până de trei ori, zicând și vorbele de sus tot de trei ori.

Auzit în anul 1884 de la Dinu Mavru, din com. Bucu, jud. Ialomița.

360.—De năjit.

Eși năjit,
Pricăjit,
Din dinți
Din măsele,
Din cap
Din gură,
Din auzul urechilor.
Din mirosul nasului,
Din creerii capului,
din răgăoacele ochilor.

Să fugi,
Să te duci
La năroagă,
Că le-așteaptă
Cu mese înlînse,
Cu făclii aprinse
Și cu pahare pline;
Să rămâie N.... curat
Ca steaua din cer,
Ca roua din flori.

Se descântă tot cu același material ca la cel dintâi.

361.—De șerpoaică.

Idiță, idiță
Prinsă 'n peliță,
Pelița de carne.
Carnea de ciolane,
Carnea și de os.
Osul sănătos.
Dă veninul jos.
Idița *samdihul*.
Să-și bea veninul.
Cine duce vestea,
Vestea și povestea,
Să bea veninul
D'odată cu *dihul*.

Și să meargă, cum merge ușa

363.—De pocitură

362.—De judecată.

99.—Cum fusele stau părăsite
Și aici în pământ înfipte,
Așa judecata lui...
Să stea înfiptă și părăsită.
Cum stau fusele astea pline,
Așa să fie plină judecata lui..

Păsărică albă
Cu aripa d'albă,
Din piatră ai crescut,
Din piatră ai crescut,
Cu norii te-ai băfut.
Trei picături din tine a picat:
Una de lapte,
Una de vin,
Și una de venin.
Cel-ce a băut laptele.
S'a săturat.
Cel-ce a băut vinul,
S'a îmbătat;
Iar cel-ce a băut veninul,
A crăpat.
Așa să piară pocitura
Din pocil.

Până 'ntr'o clipă să fie lecuit
Și să rămnie ca pomul înflorit

364.--De șarpe.

Rău peste rău.
Tu lârâșiu.
Ce ai avut cu această vită
De ai mușcat-o,
Ai mușcat-o și veninat-o?
Că vita nu ți-a făcut ție nimic.

Se descântă în apă ne 'ncepută, cu un fir de boziu, apoi cu boziul ud se stropește umflătura. Se descântă și cu lemn de corn, căci se crede, că atunci, când pe șarpe l-a blestemat Dumnezeu să se lârască, el nu s'a temut de cât de lemnul de corn că'l va ucide.

Auzit în anul 1883 Iulie, de la Grigore Manolache Șopârlan din com. Bucu, jud. Ialomița.

365.—Tot de șarpe

Boule, cine te-a mușcat?
Șarpe ori șerpoaică,
Câine ori cățeă,
Lup ori lupoaică?
Pasăre pistrue,
Pe copac se sue.
Buduruș,¹ găleată,
Umflătură de șarpe desumflată
Păsăruică pestricioară,
Pe butuc se suiă,
Butucul crăpă,
Șearpele plesniă.

Auzit în anul 1889 de la baba Ileana Dinu Ursu din com. Grindu, jud. Ialomița.

366.--Tot de șarpe

Prinsu-s'a *dihul* de păr,
Păru-i prins de piele
Și pielea de carne
Și carnea de os.
Osule sănătos,
Dă veninul jos

la veninul dela această vită,
Că nici de line nu va fi bine.
Ia-ți veninul și otrava,
Să rămâie vita curată și

||luminată,

Cum Dumnezeu a zămisli'to
În pântecetele maicei sale.
În numele Tatălui și al Fiului
Și al Sf. Duh, Amin!

Și șarpele dihul
Să-și bea veninul.
Cine duce veslea,
Veslea și povestea.
Să bea veninul
D'odată cu dihul.

367.--De gălci.

O gălcă
Ș'o modâlcă,
O molfă,
Ș'o bolfă,
O babă
Ș'o fată,
O *năgăiță*
Ș'o pârliță.
Două gălci,
Două modâlci,
Două molfe,
Două bolfe,
O babă
Ș'o fată,
O *năgăiță*
Ș'o pârliță.

¹ Buduruș=Un hărdăiaș mic de tol.

Trei modâlci
Trei bolfe
et. etc.

368.—De âi răi.

Se sculară un om mare
Roșu, proșu.
Și plecară într'o pădure mare
Roșie, poroșie.
Să taie un copac mare
Roșiu, poroșiu;
Maica Precista îl întrebară :
— Unde-ai plecat, om mare,
Roșiu, poroșiu.
Cu lopor mare
Roșiu, proșiu ?
— În pădurea mare
Roșie, poroșie,
Să taiu copaciu mare
Roșiu, poroșiu.
Să'l curăț de hinciuri,
De clinciuri.
— Nu curăță copaciul,
De hinciuri,
De clinciuri.
Curăță pe....
De âi răi,
De dureri,
De ceas rău,

De toate răulășile
Și-l lasă curat, luminat,
Ca argintul de curat.

Auzit în anul dela baba Ileana Di-
nu Ursu din com. Grîndu, jud. Ialomița.

369.—De junghiu.

Maica Sf. Maria,
De dimineață se sculă
Doi boi, frași, negri 'njugă :
— «Voi, doi boi frași,
«Să vânași,
«Sa 'l adunași,
«Prin loate vinele
«Prin toate încheieturile :
«Prin rânză,
«Prin osânză,
«Prin creerii capului
«Prin sgârciul nasului.
«In fața obrazului.
«Să'l vânași,
«Să'l adunași,
«Să'l dași jos ;
«Să'l înjunghiu,
«Cu cușitul Domnului Christos.
«Să rămâie curat
«Și luminat
«Ca argintul strecurat».

Se descântă în rachiu și se bea, sau în baliga de vacă și se coace în spuză și astfel fierbinte se oblojește cu ea partea ce suferă. Se mai descântă pe locul unde e junghiu, înlepându-se locul cu vârful unui cușit.

Auzit la 14 August 1884 dela femeia Ioana I. Dumitrescu din com. Bucu jud. Ialomița.

370.—Tot de junghiu.

Junghiu din răceală,
Din osteneală,
Din călcătură,
Din spăimânlătură.

Fugi junghiu, că te-ajung,
Cu cușit te împung,
Cu secura te secer,
Cu coasa te cosesc

Junghiu de spăimântătură,
Să eși din capul ficașilor,
Din creșul mașelor,

Din creerii capului,
Din sgârciul nasului.
Din fața obrazului!

Auzit în anul 1899 dela Mitana T. Andreescu, moașă, din com. Grindu jud. Ialomița.

Dobre Ștefănescu

371.—De beșică ră.

S'o strâns toate beșicele cele mici de prin țară, ș'o făcut o masă mare; și pe beșica cea mare, n'o poflit-o la masă.

Acea mare, de scârbă, de ciudă și de mânie că n'o poflit-o la masă, de tulpină o sacat, de vârf s'o uscat, pliu! acu să cheie și să răscheie!

Se afumă îndărăpt unde-i beșica; cu pelică de cânepă; și când zici: pliu! acu să cheie, și să răscheie, să înlunge cu pelica în pământ. Unele duc la mână. Da zice că nu-i bine. Se poate beșica să treacă la mână. Se zice de 3 ori.

372.—Descântec pentru junghiu.

O bucată de fuior de cânepă de vară ales cum s'o ales junghiul omului care-l doare. Din cânepa ceia, torc o ață, da n'o torc, ci 'ntorc junghiul omului. Și pe urmă 'i fac 9 noduri: 3 is pentru junghiuri, 3 pentru cascade, 3 pentru strigare. Acù; s'o strâns toate junghiurile cele mici de prin țară, ș'o făcut o masă mare și pe junghiul cel mare nu l'o poflit. Junghiul cel mare s'o suparat, s'o scârbit, s'o'nciudat că nu l'o poflit la masă. Din tulpin'o sacat, de vârf s'o uscat, pliu acu să cheie, acu să răscheie.

Cu ața aceia care a fost numai sucită așa în mână și pe care s'au făcut 9 noduri, se leagă omul care are junghi De-i junghiul în dreapta, cu ața se leagă în stânga cruciș peste pept; iar de-i în stânga, se leagă în dreapta. După 3 zile, ața o rupe; când o rupe, cum o legat-o n'o desleagă și o dă pe apă.

373.—De șarpe.

Solomâzdriță, pestriță, mușcă de peliță. Pelița-i de carne, carnea i de os. să curgă veninu 'n jos.

Se zice de 99 ori cuvintele acestea. Se descântă locul mușcat cu pelică nouă de cânepă, se afumă locul mușcat, se învârte pecelea îndărăpt și la urmă se fierbe o buruiană zisă «Coadă calului» și 'n apa aceia se fac 3 descânțele de aceste.

374.—Descântec de năjit (durere de cap și urechi).

Se afumă pe la urechi și pe la cap, cu: coji de ceapă și cu lână lăle zicând cuvintele:

Fugi năjite, pricăjite:

Un 'te-ajung, acol te 'npung.

Descântecul se zice de 3 ori:

Tot de năjât se mai fierbe și o buruiană numită «năjălnic» ce crește cam pe la garduri agățătoare, cu frunza rotundă. Cu zama se spală pe la urechi și cap tot de 3 ori.

Dela Maranda N. Darie, Nemțșor-Neamț.

Arestifa Al. Moisei

375.—De beșica cea rea.

Beșică albă, beșică neagră,

M'am suít în deal

Și am tăiat un cal,

Și am făcut praznic

Și-am chemat

Toată bubele, toate relele

Iar pe beșica cea rea nu am

|chemat-o

Iar ea s'a supărat

La rădăcină s'a uscat

Și dela N... a plecat.

Se descântă cu o pelică aprinsă afumându-se partea cu beșica.

376.—De orbalț.

Nouă frați, de nouă tați, cu nouă securi, cu nouă topoare, unde vă duce și unde mergeți?

— Ne ducem să tăiem codrul mare și să facem o corabie mare.

Voi nu lăiați codrul mare, tăiați orbalțul dela (cutare)... iar el să rămâie curat, cum Domnul l'a lăsat

Se descântă în faină, care se moaie ori se leagă cel bolnav.

Gherghești-Micesti. Tutova.

Gh. Boghiu

377.—Descântec de albeață.

Albeață roșie, ieși din măduvă în os, în piele, din piele să piei; cu cușitul te-oiu tăiă, cu mătura te-oiu mătură, în pământ, te-oiu îngropă să rămâie ochiul curat, luminat, ca argintul stricurat, ca roua de soare, ca spuma de mare.

378.—Descântec de «soare răsare».

Când cineva e bolnav de soare răsare să ia o mătură de pelin și un cușit în mână, întorcem bolnavul spre soare, răsare și zicem:

«Soarele de nouă zeci și nouă de ori ieă nouă, lasă nouă; ieă opt, lasă opt; ieă șapte, lasă șapte; ieă șasă, lasă șasă; ieă cinci lasă cinci; ieă patru, lasă patru; ieă trei, lasă trei; ieă două, lasă două; ieă unu, să rămâie nici una, să iasă junghiurile din creierii capului din fața obrazului și din vârful nasului, să se risipească pe mare și prin alle țări, să rămâie cutare curat, lumiat ca argintu stricural ca Maica precista de luminal.

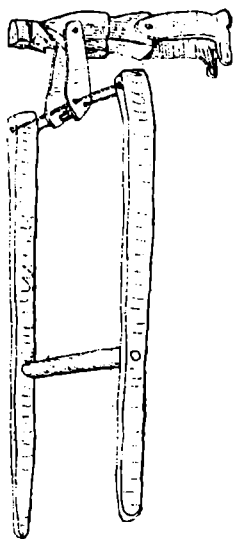
Auzite în Bucovina.

V. Vermeșanu

DE-ALE COPIILOR

471.—Vasilache.

Figura alăturată înfățișează un *Vasilache*. Se face astfel:



150. „Vasilache”.

Se ieau două lemne lungi cam de-o palmă și jumătate, se cioplesc făcându-se scândurele. Ceva mai jos de mijloc li se dă două găuri, unde se pune o punte mai groasă în găurile, iar la celal capăt, în lățime, se dau alle două găuri subțiri cât firul unei sforcicele. *Vasilache* este cioplit din lemn: are trup, picioare și mâni prinse în cuișoare.

Se poate și boi cu cerneală.

Prin capetele celor 2 lemnișoare și prin mâni se petrece o sforcică iar ca mâinile să nu se apropie, se pune între ele numai pe una din sfori, un căluș găurit.

Dacă se apropie cu degetele capetele slobode, de jos, sfoara se întinde și *Vasilache* stă precum se vede în figură. Dacă se slăbește de capete, *Vasilache* se lasă în jos. Strângând și slobozind de capete, *Vasilache* face gimnastică, mișcându-și mâinile și picioarele «de-și vine să te strici de răs».

472.—De-a clopotele.

Joc din patru copii asemenea de mari. Doi se așează jos în coate și genunchi, unul cu capul la picioarele celuilalt, unul lângă altul. Apoi al treilea se pune pe spate cruciș peste cei doi de jos. Al patrulea se duce lângă capul celui ce stă cruciș, își vâă capul între picioarele sale și se lasă încet peste el.

pe foale, și îl prinde de picioare vârîndu-i și el capul între ale celui din jos de el. Cel din jos se ține bine de picioarele celui ce stă peste el, și se scoală în picioare, se întoarce, așa ca cel ce fuse peste el, să fie din jos, iar el ajunge din sus, lăsându-se peste cei doi de jos. Se scoală celalt în picioare, se întoarce și iar ajunge cel ce fuse dintâi jos. Se face iute; cand unul e cu capul în jos, când altul. Apoi se schimbă cu cei de jos, punându-se ei jos.

In Ardeal.

473.—Când merg copii undevă, unul din ei zice :

Cine-i dinainte,
C'un c. în dînte,
Cine-i de napoi,
Cu doi!

Cei denainte se frag înapoi iar cei dinapoi vin nainte; și așa se trudesce toți să ajungă la mijloc

In Ardeal.

474.—La școală :

— Vrei să fac din 5, 15?

-- Vreu, dar n'ai să poți; din 5 nu se poate face 15.

Cel ce-a spus că poate, scrie cu crida pe tablă numărul 5; pune apoi palma peste el și apasă, ca numărul de pe tablă să se iea și pe palmă și zice :

— 5 (de pe tablă) și cu 5 (de pe palmă) fac 10.

Apoi, ușor, trage o palmă peste obrazul celui ce nu crede și adaugă arătându-i numărul ce a rămas pe obrazul lui :

— Și cu 5, fac 15!

Din Țepu-Țecuciu, comunic. de fratele meu Vasile.

475.—*Biserică.* Cinci sau șase inși se fac roată, ținându-se cu mâinile împreunăși pe dinapoi. Alți câțiva se suie și stau pe umerii lor, în picioare iar deasupra acestora se urcă unul.

Gluma nu lipsește: unul vine și se isbește de biserică, ori chiar unul din stâlpi se clatină și firește, biserica se dărâmă.

T. Pamfile

476.—*De-a florile.*

Copii stau jos înșirați pe-un rând. Înaintea lor stau 3 copii: (unul spunător, altul Dumnezeu și altul Diavol).

Spunătorul, pune fiecărui copil câte-un nume de floare, chemându-i la el de o parte—spunând să n'audă nimenea numele pus. Spunătorul stă drept înaintea copiilor, Dumnezeu stă la

dreapta mai înapoia spunătorului; diavolul la stânga—în drept cu Dumnezeu. Întâi vine Dumnezeu, și bocănește în spatele spunătorului, cu mâna dreaptă: boc! boc!

Spunătorul îl întreabă :

-- Cine-i acolo? Copilul răspunde :

— Dumnezeu!

-- Ce vrei! întreabă spunătorul.

— Dumnezeu! răspunde copilul.

— Ce vrei! mai întreabă spunătorul. Atunci Dumnezeu, spune că vrea o floare: De se potrivește numele floarei—spuse de Dumnezeu cu cel ce-l are copilul pus de spunător—atunci--Dumnezeu își ia floarea, iar de nu; nu-l ia și Dumnezău se duce. Apoi vine și Diavolul și la fel bocănește în spatele spunătorului. De nimerește numele floarei—ia pe copil cu acest nume; de nu, se duce. Și Dumnezeu și Diavolul vin de mai multe ori. Copiii luați de Dumnezeu, ori de Diavol, n'au voie să spuie numele florilor ce le au ceilalți copii.--Cine dintre copii spune, îi dat afară din joc și n'are voie să se mai joace.

De la Maria I. Grecu, elevă cl. III primară M. Eminescu, P. Neamț.

477.—De-a vulturul.

O feliță s'așează în picioare în mijlocul ogrăzei pe un scaun, altele (2-3) țin de acest scaun (ca să nu cadă). Ea are la gât o cordică; iar în gură ține un lanț ori altă cordică: ei, i se zice *că-i vultur*. Împrejurul ei, sunt alte feliți în cerc (ele sunt păseri) Felițiile din cerc dau din mâini (ca semn că sboară) și zic din gură fiecare pasere (vrabia, ca vrabia; găina, ca găina, etc) Vulturul dă din mâni—câtând a prinde câte-o pasere. Împrejurul cercului de feliți (păseri) este alt cerc de feliți, care se țin de mâini, și cântă :

O pasere vine,

Și-o carte ține în cioc,

Dela maica la mine,

Și s'așează pe loc.

Vulturii vin cârând.

Și se duc spre codrii mari,

Pe păduri și munți înalți

Trec hotarul României

Și se duc în țări departe,

Unde este cald și bine.

De la Maria L. Grecu, P.-Neamț.

478.—Venirea Doamnei din București.

La joc trebuie să fie cel puțin 6 felițe. Ele s'așează pe 2 rânduri—una în spatele celeilalte. Înaintea lor sunt 2 felițe, cari stau

la o țancă și se țin de mână; apoi s'apropie de cele 2 rânduri și zic:

— A venit o Doamnă din București. Cele 2 rânduri se scoală, înlind mânele și zic în cor:

— Dio, dio, dam! Atunci cele 2 feliți se retrag la țanca lor; astelalte din rând, cu rându, caută să le prindă: de n'o prinde, vin iar la loc. Cele două fete se răpăd din nou la cele 2 rânduri și zic:

— Ce vrei, Doamnă, ce poștești? Cele 2 șiraguri se răpăd la cele 2 fete și zic:

— Nu pot că-i închisă în casă! Cele 2 șiraguri se răpăd la cele 2 felițe, și zic, în cor:

— Dio, dio, dam! Cele 2 felițe se răpăd la cele 2 șiraguri și zic:

— Stă pe scaun și lucrează! Cele 2 șiraguri se răpăd la cele 2 feliți și zic:

— Dar în casă ce voiu face? Cele 2 feliți se răpăd la cele 2 șiraguri și zic:

— Mâna dreaptă voiu lua-o. Cele 2 feliți iau de mâna dreaptă pe-o feliță și o duce la dânsule. Și tot așa, pân ce cele două feliți iau cât mai multe feliți din cele 2 șiraguri,

De la Maria L. Grecu.

Al. Moisei

479.—**Colul** se potrivea cu țuca,¹ deosebindu-se numai la asvârlirea bățului. Aici cel cu colul nu asvârlia bățul suliiș, ca la țuca, ci-l asvârlia svârlitură adevărată, ca și lovarășii cari asvârliau în el.

480.—**Boul** se deosebia ceva mar mult. Aici dă cu bățul de-asvârlita în pământ, căutând ca după îmbonghinătură să se depărteze dându-se peste cap de câte ori mai mult. Din locul unde se îmbonghinase bățul, toți ceilalți jucători, pe rând, își svârliau bețele, prinzându-le de mijloc, bănănându-le de câteva ori și slobozindu-l să cadă peste bou. Câți loviau, atâția boi i se băgau (ca și la țucă, ca și la coiu). De nu lovia niciunul cel cu boul își alegea bățul care căzuse pe vre-un teren neplat și care ar fi avut loc slobod pe sub el. Iși prindea și el bățul de mijloc slobozindu-l binișor, ca să intre pe sub bățul ales, dar să nu treacă de tot. Câți pumni, pe bățul lui trecuseră dincolo de băț, atâți boi rămânea băgați stăpânului bățului aceluia. Dacă trece de

¹ Vezi an. VIII, p. 332.

tot nu băga nici un bou, ci rămânea tot el să dea ciomagul dă'n bou.

Jocul acesta mai avea o mișcare, ce se găsește și la masa.¹ Asume, dacă boul era ciocnit stăpânul bățului care ciocnise trebuia să-și moaie degelul în gură foarte repede. Într'altfel rămânea încărcat cu toți boii băgați până atunci celui cu boul ciocnit, dacă acesta muia mai înainte. Cine mai alegea, care fusese primul? Mai întoldeauna cel cu mai mulți prieteni. Dar ca să nu se mai întâmple ceartă mulți aveau grijă să-și aducă imediat degelul în gură după ce sloboziau bățul înspre bou. Ce-i pasă lui că nici nu lovia boul, ci cădea bățul la 3-4 metri depărtare. Se asigura băiatul în contra lucrurilor rele. Și-apoi de cât să rămână de baljocură că are să doarmă noaptea care vine, cu atâția boi băgați și nescoși, mai bine să-l ia în răs că prea se păzește să nu se frigă și cu apă rece.

Principele Ferdinand, Teleorman.

Pr. Floarea A. Drăghici

C Â N T E C E

2399.—Foicică de cicoară,
Pe min' cine mă omoară?
Brebenei de primăvară,
Iarba verde pe ogoară.
Pe min' cine mă usucă?
Brebeneii de pe luncă.
Și răchită
'Mbobocilă!

2400.—La umbră de păducel,
Feciorul lui Cupărel
Mănâncă carne de miel
Și friptură de purcel.
Inchină frate cu frate,
Ca să aibă sănătate!

2401.—La mijloc de codru verde
Zare de foc mi se vede,
Și la zarea focului.
Stau haiducii codrului.
Mulți is mulți, bătu-i-ar focu',
Zău, că nu-i mai ține locu':

Peste sulă mai trec zece,
Și-mi tot frige un berbec.
Și nu-l frige
Cum se frige,
Și-l înfoarce pe belciuge
Ca să-i fie carnea dulce.
Doi se luptă,
Doi se trântă,
Doi sârul' o cruce sfântă!

2402.—Frunzuliță foi de faq,
M'ai făcut, măicu', un drac,
Codrilor m'ai lepădat,
Codrule, codruțule,
Frate, frățiorule,
Mult mă rog eu dumitale
Ca la un frate mai mare;
la mai lasă-ți cele poale,
Să-mi acoper cele arme,
Că sunt arme gălbioare,
Când le vezi noaptea pe zare,

¹ Vezi anul VIII, pp. 330-2.

Strălucesc ca sfântul soare.
 Codrule, codrușule
 Frate, frățiorule,
 Tu destul m'ai ascultat
 Cât la tine am cătat,
 C'am intrat un biet copil
 Și-acu de-abia merg pe drum

2403.—Foaie verde salbă moale,
 Mi-a venit *Vinerea mare*,
 Cade frunza mototoale,
 Scoboară haiduci de vale,
 De vale
 La lunca mare,
 Ca să 'mpărțească parale.
 Tot parale
 Gălbioare,

Ce lucesc ca sfântul soare.
 — Căpitane Constantine,
 Impărțește banii bine,
 Nu te hucura la mine,
 Să nu trag cu flinta 'n tine.
 Căpitanul de-auziă,
 La toți partea le dădeă,
 Primăvara când veniă,
 Tot cu toții se strângeă,
 Din Giurgiu și din Galați,
 Din Găești, din Căciulați,
 Din Cerneți și din Urlați,
 Din Dunăre și Carpați,
 Toți veniau ca niște frați,
 În codru ce sunt jurați !

2404.—Foicică liliac,
 Mă mir singur, se să fac.
 Că sunt singur și sarac!
 Na știu: slugă să mă bag,
 Nu știu: la codru să frag!
 Dar de cât să slugăresc,
 Mai bine să haiducesc
 Sluga-i rob fără simbric,

În codru-i de haiducie ;
 Când n'ai straiie, n'ai parale,
 Ieși la potecă, la vale
 Și faci straiie, faci parale!
 Arde-te-ar focul, pădure,
 Cu foarte lemnele 'n tine.
 Să rămână doar stejarii
 Unde-au conăcit tâlharii.
 Primăvara mugurești
 Și voinicii ispitești.
 Lasă lucrul și nu lucră,
 Și-i apucă dor de ducă,
 Primăvara mi-i primești.
 Toată vara mi-i păzești,
 Și cu frunzișoara la,
 Tu faci poterii perdea.
 Iarna vine, vara trece,
 Și mi-i frig și bate vânt,
 Frunza pică la pământ.
 Pică frunza, pică jos,
 Și voinicii merg la gros.
 Și pe patul grosului,
 Blastămă norocul lui,
 Blastăm' frunza codrului !

2405.—Foaie verde bob năut,
 De când maica m'a făcut
 Codrului m'a juruit,
 Până mare m'am făcut,
 Țâță la ciulă am supt,
 Nu m'a văzut soarele,
 Numai căprioarele.

Căprioară,
 Surioară,
 Nu fii rea, nu fii *marghioală*.
 Sue-le 'n două picioare,
 Și roade codrul pe poale.
 Roade poala codrului,
 Să văd calea Oltului
 Și drumul ciocoiului !

2206. Ş'altă dată solz de peşte,
 Foaia 'n codru 'ngălbeneşte,
 Frunza mereu se răreşte.
 Vremea 'ntr'una se răceşte,
 Voinici spre casă porneşte,
 Că *levinji* nu mai găseşte.
 A 'ngălbenit codru'n poale,
 Aideji voinicei la vale.
 Când nu stă codrul frumos,
 Frunza pulzezeşte jos;
 Ea a umplut văile,
 Voinicul temnişilè!

2407. — Luncă,
 Luncă,
 Mult mi-eşti lungă.
 N'am voinici să mi te-ajungă;
 Luncă, luncă, mult mi-eşti lată,
 N'am voinici să mi te treacă.
 N'am voinici să îndrăznească,
 Nici cai bun să te gonească.
 N'am voinici de sama mea,
 Să-mi saie săritoarea,
 Şă-mi şoplească şoapla mea.
 Şi să calce 'n urma mea.
 Voiniceii codrului,
Basmarghiolii Lotrului,
 Caimacamii târgului,
 Stâlpii Țarigradului,
 Sfetnici' împăratului!

2408. Codrule, frunză rotundă,
 Lasă-mă să stau la umbră,
 Că nimic nu ți-oiu strică.
 Num'o creangă ți-oiu plecă,
 Și-o frunzică ți-oiu lua,
 Când oiu prinde-a șueră,
 Nemji s'or cutremură,
 Mulji copaci s'or răsturnă!

2409.—Foaie verde viorea,
 Ollule, pe matca ta,

Pe unde merge luntrea,
 Dare-ar Maica Precistă,
 Și sfânta Duminică.
 Să-mi răsară freștiă,
 Să 'mpuieze lupoaică,
 Să-mi ieau pușca la cătare,
 Să mi-o rănez drept la șale,
 La mijlocul trupului,
 Unde-i pasă lupului.
 Eu *ciorăsc*, pușca pocnește,
 Lupul cade și lungește!

2410.—Frunzuliță de trei fire,
 Codrule, umbră subțire,
 Lasă-mă să trec prin tine,
 Cu baltacul la Balcâne.
 Să mai suiu un deal și-un plaiu,
 La Căpitan Neculaiu,
 C'are herghelii de cai.
 Vedeti, frați, și lăuați aminte:
 Vinețica dinnaimte,
 Gălbioara dela roată,
 Bine-ar sta la *o/i* furată!

2411.—Foaie verde dedeșel.
 La umbră de păducel,
 Feciorii lui Curcudel
 Mânâncă carne de miel,
 Și costiță de purcel.
 Și beau vin din *burdușel*,
 Inchină frate cu frate,
 Ca să aivă sănătate!

2412. Frunză verde de năgară,
 De-ar veni mai iut' cea vară,
 Să mă suiu la munte iară,
 S'aud vânt prin brazi bătând,
 Păsărelele cum cânt'.
 De-or cântă ca și ast'vară,
 Voiu mai duce o câlvă iară
 Iar de nu, în jos pe șfară!

2413.—Foaie verde mărăcine,
Când îmi văd vara că-mi vine,
Saltă inimioara'n mine,
Mult mi-e drag și-mi pare bine.
I-auzi, neică, pupăză,
Ieși afară, nu mai sta,
Iea-ți colu' și foarfecea,
Și-mi croește-o ipingeă,
Să samene cu frunză,

Cu frunză

Și cu iarbă,

Să intru'n codru cu ea.
Iauzi, neică, grângurei,
Ia croește-mi *polurei*,
Verzi ca și frunza de lei,
Să intru 'n codru cu ei,
Cu doispre'ce voinicei,
Să-mi apăr țara cu ei,
Toți voinici, înalți ca mine,
Imbrăcați și 'narmați bine!

2414.—Căprioară, căprioară,
Săltă-te 'n două picioare,
Roade mugurul pe poale,
Să văd capul codrului.
Cotitura Otlului,
Unde Otlul ocolește,
Și apa se *vulturește*,
Ghimîș calul potcovește.
La Dediu, meșter bun,
Că-i din toți cel mai bătrân,
Lucrează fără tăciuni.
Fără foc, fără cărbuni.

-- Măi Dediu, meșter bun.

Măi Dediu, hoț bătrân,
Calul mi l-ai potcovit,
Tare bine mi-a păruț,
Un bine nu mi-ai făcut:
Vezi bine ăl băllăgel?
Să mi-l faci mai subțirel,
Ca să mă slujesc cu el.

Vezi bine și măciucă,
Să mi-o faci mai gogoncă,
Că intru 'n codru cu ea!

2415 Frunză verde, verde, verde,
Sub poale de codru verde
Măfățâl foc mi se vede.
Și 'mprejurul focului,
Stau voinicii codrului.
Unul lână, linerel,
M'a chemat să *mărg* la el,
Și m'a pus pe un *genunce*,
Și mi-a dat vin roșu, dulce,
Dintr'o ploscă mică, verde,
De-o sută cincizeci de vedre

2416. --Otlule, căne spurcat,
Ce vii, măre, turburat,
Ori vre-un mal îți s'a surpat.
Ori vre-o oaste s'a 'nnecat,
De vii mereu turburat?
Mi-aduci pietre și butuci.
Scânduri multe și uluci
Și căpestre de cai murgi.
Ce făcuși, râu blăstămat:
Nu-ți fu milă și păcat.
Să spargi podul de umblat,
Tot cu voinici încărcat?
Dare-ar bunul Dumnezeu,
Să crească pe malul tău,
Numai iarbă și dudău,
Ca să pască murgul meu,
Să mă odihnesc și eu!

2417. Foaie verde foi de mure,
Arde-te ar focul pădure,
Și mi-ai cădeă sub secure,
Să se facă drum prin line,
Să iasă focul din mine,
Să se ducă unde-i vine.
Arză lemnele din line,

Cum arde inima 'n mine.
 Arde-mi-te-ar, codre des,
 Și să te schimbi într'un șes,
 Că de mine s'a ales,
 Din țiu eu nu mai ies,
 Nici călare, nici pe jos,
 Nici cu murgul sănătos.
 Am intrat fără mustață,
 Acuma sunt sloiu de gheață :

2418.—De când mama m'a făcut.
 Pentru codru sunt clădit,
 Și în el cât am stătut,
 Nimenea nu m'a văzut,
 Fără numai soarele
 Și cu căprioarele !

2419.—Foaie verde foi de *rută*,
 Codrule, foaie măruntă,
 Paserile 'n tine cântă,
 Vin mândrele de le-ascultă.
 Vine, vezi, și mândra mea,
 Care m'am iubit cu ea,
 De când eră militea,
 Să-mi asculte patimă,
 Patima inimii mele
 Și-a sufletului durere !
 Cum mai cânt'o păsărea,
 Nu m'aș mai duce la ea,
 Și-aș ședeă. codrule 'n tine,
 Ca să fac la săraci bine !

2420.—Bată-te legea răchită.
 Când te-aș mai vedea'nfrunzită,
 Să-mi jupoiu cureă la flină,
 Să-mi pun flinta între spete,
 Să mi-o plec la codru verde,
 Să văd : bine mi se șede ?
 Să-mi împușc un puiu de cuc
 Cu untura de pe cuc,
 Pușculița să mi-o ung !
 Cu untura de pe șele,

Să-mi ung pușca la oșele,
 Să mă duc prin lângurèle
 Să-mi împușc mândrele mele !

2421.—Oltule, căne turbat,
 Ce vii așa turburat,
 Ori la coadă te-a plouat ?
 Plăvioare ce-mi aduci,
 Ori căpestre de cai murgi,
 Și chivere de haiduci ?
 Oltule. pe malul fău.
 Dare-ar bunul Dumnezeu,
 Să crească numai dudău ;
 Oltule, pe matca ta
 Dare-ar Maica Precistă,
 Și sfânta Duminică,
 Pe unde umblă luntrea,
 Să sece toată apă.
 Să se 'nalțe pulbereă,
 Să 'nfiorească richiță,
 Richiță,
 Și trestia,
 Să mpuieze lupoaică,
 Lupoaica
 Și ursoaica,
 Să dau eu cu flinta 'n ea,
 Să-i ieau pielea de pe ea,
 Să fac mândrii maloteă,
 Că e goală, sărmană,
 Că se jine,
 După mine,

Și mi-e rușine de lume ;
 Din pielea de pe picioare,
 Să-mi fac tocure de pistoale,
 Iar pelea de după cap.
 S'o fac teșilă de praf !

2422.—Foaie verde siminic,
 M'ai făcut maică, voinic.
 De-așiu calea la colnic,
 Știu caii unde să-i duc.

Când cântau cocoși-odată,
 Eram la cai la baltă,
 Aruncam drobul de sare,
 Sar cârlanii să m' omoare.
 Luam iapa și mînzù',
 Vin cârlanii cu cărdù',
 Ii vînd pe la Botoșani.
 Umplu chimirul cu bani!

2423. — Frunzuliță trei masline,
 M'a făcut maica pe mine,
 M'a făcut numai pe mine,
 Și tot sunt pădur'le pline,
 Dar dacă făceă mai mulți,
 Eră 'n codru mulți haiduci.
 De o tufă câte cinci,
 De tot fagul câte doi,
 Cari 'ndrăznesc la ciocoi!

2424. Fruză verde de molotru,
 Ce sgomot s'aude 'n codru?
 Se ceartă cucul cu corbul,
 Cum să slăpânească codrul.
 — Corbule, căne spurcat.
 Mânânci hoit ne 'njunghiat,
 Și de pușcă ne 'mpușcat.
 Frunză verde ruguleț,
 Iar eu sunt un cuculeț,
 Iernez iarna la Olteț,
 Vara mă trag la județ,
 Cînt în codru fără preț!

2425. — Ce cânți, puiul cucului,
 În pădurea Clujului,
 Ori îi-i foame, ori îi-i sete,
 Ori îi-i dor de codru verde?
 — Nu mi-i foame, nu mi-i sete,
 Ci mi-i dor de codru verde,
 Și mi-i dor de primavara
 Să văd plugul arînd țara,
 Pogonici, boii mîncînd,
 Mumâni cu prînzul venind!
 De prin mai multe părți.

T. Pamfile

2426. — Ungurean dela Suceavă,
 Cu opinci pe scroafă neagră,
 Cu cojoc de bou bălțat.
 Căciulă de căne 'n cap:
 Opincele grohăie,
 Cojocul boncăluie,
 Cușma 'n cap îi hârăie.
 Ungurean de pe vâlîe,
 Cu opinci de ciocârlie.
 Ungurean de pe pârloage,
 Șede jos și pușcă 'n broaște.
 Ungurean de pe izvoară,
 Șede jos și pușcă 'n cioară,
 De pălește,
 Nu pălește
 Tot o zamă plăzuește.

Auzită dela Nastase Crețu di: Drăgușeni-Suceava.

2427. — Foicică lemn de nuc,
 Eu mă duc, maică, mă duc;
 Eu mă duc în țări străine
 Unde nu cunosc pe nimeni.
 Unde nu-i firuț de grâu,
 Faci sângele până 'n brâu;
 Unde nu-i firuț de iarbă,
 Faci sângele până 'n barbă.

2428. — Plînge măicuța la poartă,
 Eu mă duc în lumea toată;
 Plînge maica prin grădină
 Inima mi-i dor și plină!
 Arză-vă focu păduri
 Să rămâie numai tei.
 Să mă uit la dragii mei;
 Să-mi fac ochisorii roată
 Să mă uit în lumea toată,
 Să văd pe maica la poartă:
 Cu mătura măturînd,
 Cu lacrimi din ochi stropind,
 După mine jeluind.
 Arză-vă focu păpuri

Să rămâie numai parii
Să se înfăpe ghinării.
Ghinării și maiorii.
Să nu ne mai ia feciorii...

Auzită dela Maria lui Ion Șandru în vrâslă de 60 ani din satul Suplac Comitatul Târnava-Mică din Transilvania, care îi veniță de 30 de ani în comuna Victoria-Brăila.

2429.—Foaie verde di-asomie,
Mă suii în deal la vie,
Mă uitai în Slobozie
Văzui casa mea pustie.
Numai una nu-i pustie.
Ș'aceea-i cânăelărie
Șed doi logofeși și scrie.
Toată ziua scriu la cărți
Iară noaptea pun peceși,
Să trimită 'n alte părți:
'N-alle părți și 'n alte sate,
La flecăi ca să se gate;
Cu cămeși mari, guleri late,
Păiării cu copuri 'nalte;
Cu cordele stânjenii
Să plece în bălălii!

Auzit de la Nastasă Crețu care îl știe dela bunicul lui de loc fiind din Ardeal.

Cardaș Gh. Gheorghe

2430.—Foilită iarbă neagră
Eu mă duc măicuță dragă.
Tu prinde dorul și-l leagă
Intr'un colț de basma neagră
Și-l dă pe apă să meargă.
De-i vedeă că merge lin
Să știi puică c'am să vin;
De-i vedeă că se cufundă
Mărită-te și fă nuntă.

2431.—Saracu norocul meu
L'au băut boii 'n părău

Nu știu boii l'au băut
Ori de loc nu l-am avut,
Cine n'are noroc, n'are,
De cum naște până moare.
Că nici eu nu l-am avut
De când mama m-a născut.

2432.—Lasă, lasă, mândră, lasă,
Eu suspin ție nu-ți pasă,
Dar tu când vei suspină
Nici mie nu mi-a pasă.

2433.—Măriuță, Măriuță
Vin, te chiamă badea 'n frunză
In frunzuța părului
In gura părăului;
In frunzuța fagului,
In gura izlazului.

(Auzite în Bucovina).

V. Vermeșanu

2434.—Foaie verde și-o lalea,
Neică, marei-i Dunărea.
Duce corăbii pe ea
Și duce și flotilă,
Unde 'mi mânânc eu viață.
Și iar verde și-o lalea,
Puică, puiculița mea,
Roagă-te la Dumnezău,
Să mă scape de ăst rău;
Și te roagă și la soare
Să mă scape din prinsoare;
Ba te roagă și la lună,
De vrei să fim împreună,
Că eu, puică, de-oi scăpa
Cu tine m'oi cununa
Și-om face-o nuntă de-argint,
Cum n'a mai fost pe pământ..
(Dela un marinar pe Dunăre).

2435.—Este-o fată într'un sat
Care-ar vrea să-i fii bărbat;

Trupu-i e ca beldiă,
 Capu-i e ca banișa,
 Gâtul gros ca și coarda.
 Spinarea ca și cobza,
 Dreaptă-i ca coblița,
 Albă ca dihonița,
 Ochii ca și cepile,
 Dinții ca lopețile,

Buzele de-un lat de mână,
 Du-te bade de o ia
 Și cunună-te cu ea,
 Că aia-i de nasul tău.
 Să te bată Dumnezeu
 De pârlit și nătărău.
 (Buzești-Olt).

C. Georgescu Munteanu

GLUME, JĂTII, TACLALÉ.

417.—Unul care a plecat să găsească beleaua.

Era odată un boer bogat, care tot auzea pe unul și pe alul spuind: Se fin belelile de mine, sau am dat de altă belea ș. a. Boerul tot întreba pe toți cum e beleaua aceea, sau cum este când dai de belea. Intrebare la care i se răspundea:

— De boerule, dă și d-ta odată de ea și ai să vezi cum e.

Pasămite, acel boer, era și puțin cam prostuț, căci după ce a văzut că oamenii de pe moșia lui nu-l poate face să cunoască beleaua, a plecat în lume să dea de ea. Pe unde trecea, nu întreba de altceva de cât, unde poate să găsească și să cunoască și el beleaua. Intr'o zi, a ajuns la o apă; a descălecat, a lăsat calul și hainele pe mal și a intrat să se scalde în gărlă. În timpul acela, au venit niște hoji, i-au luat calul și toate hainele și au plecat. Când a eșit ie hainele și calul de unde nu-i!

A mers bietul om, în pielea goală, până în satul vecin de unde a cerut niște haine, povestind oamenilor ce i s'a întâmplat.

— Ei, beleaua dracului, spuse unul.

— Apoi locmai după ea plecasem, răspunse boerul; unde aş putea s'o gălesc?

— Apoi n'ai găsit'o, ce mai umbli după ea, îi spuseră sătenii. Se duse acasă vesel că a dat și el de belea.

Urziceni-Ialomița.

Elena Ștefănescu

418.—Țiganul și Popa.

Intr'o zi, anume nu știu care, un țigan având treabă în satul vecin și-a înhămat telegarii la căruță și-a pornit într' atolo. Dar între satul lui și satul vecin eră un deal, pe care țiganul nostru trebuia să-l urce. Când ajunsese el în vârful dealului, numai iaca

că i se strică o roată și bietul țigan rămase cu căruța în mijlocul drumului, cucuiet pe deal.

Se mai suci, se mai învăli, dar tot degiaba, că roata n'o mai putù drege la loc. Acù, ce să facă el. Se gândi c'ar fi bine să se întoarcă la popa din satul lui și să-l roage, ca să-i împrumute o roată. Idată ce i-a venit una ca asta în gând, țiganul și-a lăsat căruța cu caii pe muchia dealului, sub paza danciului—căci am uitat să vă spun că-l luase și pe dânsul—iar el a pornit să se scoboare 'nspre sat. Cât o fi mers el nu știu, atâta știu doar, că pe drum s'a gândit cum să-i vorbească și ce să-i spuie popii. Tot gândindu-se s'a hotărît în cele din urmă să i zică așa :

— Părinte, mi s'a stricat o roată și am venit la Sfinția ta, că poate ai vre-o roată părăsită pe lângă casă, să mi-o împrumuți, căci mi s'o stricat căruța 'n vârful dealului și-mi stau epele 'nhămate cu hamurile 'n spate.

Tot rostind țiganul vorbele ăstea se trezi deodată în poarta popii, față 'n față cu Prea sfântul. Atunci se fâstâci țiganul rău de tot și începù a grăi popii repede :

— Părinte roată stricală, poate ai vre-un popă părăsit pe lângă casă, să mi-l împrumuți, căci mi s'o stricat dealul în vârful carului și-mi stau hamurile 'nhămate, cu epele în spate! Apoi cred că vă închipuiți ce a căpătat țiganul în loc de roată.

Din ținutul Iașului.

C. Atanasiu

419. — Miaua pământului.

Acu ci-că Barabulea, puradelul bunului, umblă și el cu caii la păscut. Într'o zi vine el supărat acasă și zice către tat-su, bunul:

— Dadă hăi! nu mă mai duc cu câmpii 'n cai.

— De ce ciușmandelul dadei? mânca-ți'aș!

— Hapoi, Cristea breazu bătu-l-ar obrazu, tot zice:

Hârț, bârț, be țigane, be!.. Și miaua pământului :

— Zâi așa! zâ-i așa! zâ-i!..

420. — Hârlabotoeși.

-- Măi țigane! zise într'o zi un rumân unui țigan, ian zi într'un cuvânt: Hârlău, Botoșani și Eși.

-- Hârlabutoeși! romanico, mânca-ti-aș!

421. — Jidanul hoș.

— Inchi sî vezi ci m'am ghindit iu: sî mî prifac în tulhuroi. Și

când mi ghindeam iu, faci treci Ghicî Vodî pi pud pi la Tim'şeşti.
Iu io-am işt înăinti.

— Stai Ghicî Vodî!

Il u zis :

— Ce vrei măi jidane ?

Iu am zis :

— Dî bani. Ghicî Vodî!

Il chind a auzit aşi, undi nu m'o înşfăcat odati di barbî di u
culcat cu mine vr'o două frii fâlci di iarbî...

Cardaş Gh. Gheorghe

C R O N I C A

Econ. M. Iliescu : O cuvântare inaugurală și o conferință despre superstiții. O cărlicică de 40 de fețe, luxos lipărită, ceea ce pare că lămurește lungă și mlădioasă dedicație către d-l Gârboviceanu, „neobositei și rodnicei *Sale* acivității... *Care...* printre *Cei Cari...*” Nu ni lămurește necesitatea sufletească a superstițiilor, cari ar fi în totalitatea lor moștenite de la Romani, și prin urmare nici folosul și nici mijloacele de combatere, cari trebuie să fie curat creștinești, nu ni se dau. În schimb avem încredințarea că sf. sa cunoaște superstițiile. *Tărbăcirea cânilor* se mai numește și *Tivicul cânilor* (p. 16) cu cari prilej se arată că pe olocuri găștile se poartă în triumf (p. 17) ca unele cari deștepaseră pe Manlius la venirea Galilor, lucru ce nu-l făcuseră câinii cei somnoroși ! Autorul pune în sarcina lui Solomon *solomonile* prin cari se pot alunga dracii (p. 21) dar nu se spune ce face datina bisericii noastre astăzi, oficial, spre acest scop. În colo, une ori foarte bun material.

* În **Arhiva Dobrogi**, Revista Societății pentru cercetarea și studierea Dobrogei, ce a început să apară sub îngrijirea d-lui *Const. Moșil* cuprinde : pentru vol. I, între altele Căntece bătrânești ; Iancu Vodă (pp. 14--6) Marcoș-pașa și Crivățul (pp. 104--6) și Badea (p. 107) ; Versuri din ajunul Bobotezei (p. 100) ; Ghicitori (pp. 109--11) și Obiceiuri de nuntă la Românii din Tulcea (p. 111). li urăm viață lungă și spornică.

* Revista franceză **L'Effort**, care apare la Braïla, în no. său pe Iulie, dă traducerea legendei noastre din no. 5, p. 147 : „Din ce s'a făcut Ungurul”. Și se adaogă și cea a Bulgarului :

„Când Dumnezeu a făcut pe Bulgar, i-a zis :

—Cere-mi ce-i vrea, și am să-ți dau, dar am să dau și vecinului tău de două ori pe-alăta.

Și Bulgarul, fără să se gândească mult, i-a răspuns :

—Crapă-mi, Doamne, un ochiu !

T. Pamfile

Ajunși la no. 8, credem că putem ruga pe cinstiții noștri cetitori să ne trimită micul cost al abonamentului de 5 lei.

Adresa : M. Lupescu, Zorleni-Tutova.

O B O L U L

Prietenilor Revistei «ION CREANGĂ» pentru strângerea fondului

Bustul lui Ion Creangă la Bârlad

Suma adunată 1164.90.

DE LA ADMINISTRAȚIE

Adeverințe. S'au primit sumele și s'au tăiat adeverințele pentru : *D. G. Cardaș*, Drăgușeni-Suceava 5 lei; *D. S. P. Colibași*, Afumați-Ilfov, 5 lei; *D. C. Daniilescu*, Râmnicul-Vâlcei, 5 lei.

POSTA

D. Gav. N. Popescu, Runcu. Cărțile vi s'au trimis.

Prin Redacția și Administrația revistei noastre se pot dobândi următoarele cărți folositoare :

Revista „Ion Creangă” Anul II	6.—
” ” ” ” III	6.—
” ” ” ” IV	6.—
” ” ” ” V	6.—
” ” ” ” VI	6.—
” ” ” ” IX	6.—
Calendarul revistei „Ion Creangă” Anul II	1.50
” ” ” ” ” III	1.50
” ” ” ” ” IV	1.50
M. Lupescu, Alcătuirea unei gospodării țărănești	0.50
T. Pamfile, Jocuri de copii, I	1.40
” ” ” ” II	1.60
” ” ” ” III	1.—
” Povestire pe scurt despre Neamul Românesc	0.20
” Industria Casnică la Români	10.00
” Sărbătorile de vară	2.00
” Sărbătorile de toamnă și Postul Crăciunului	2.00
” Crăciunul	3.00
” Boli și leacuri la oameni, vite și păseri	1.00
” Cântece de țară	4.00
” Agricultură la Români	5.00
” Povestea lumii de demult	2.00
” Un tăciune și-un cărbune	0.60
” Diavolul învrăjbitor al lumii	1.00
” Cerul și podoabele lui	2.00
” Văzduhul	2.00
” Dușmani și prieteni ai omului	3.00
” Comorile	1.00
” Sibile și Filosofi în Literatura și Iconografia românească	0.40
” și M. Lupescu Cromatica poporului român	2.00
” V. C. Nicolau, Moșia, Satul și Biserica de la Strâmba	0.50
” Așezarea preistorică de la Strâmba	0.30
St. St. Tușescu, Colinde	0.30
P. G. Savin, Povești	1.50
” Clăcășește	0.40
N. I. Dumitrașcu, Flori de câmp	0.40
D. I. Urban Jarnic, Limba basmelor românești	0.40
A. M. Nour, Descănțece și vrăji	0.40
I. Ciuncanu, Cântece	0.40

(Se trimite la cerere și contra ramburs, franco la adresă).

Domniei-sale
Domnului

Artur Gorovei

Comuna

Falticeni

prin Oficiul

Județul

MIRON COSTIN

Revistă de cercetări și mărturii istorice. Anul IV, No. 7 pe Iulie 1916, cuprinde :

UN COIF VECHIU.—C. N. Mateescu.

PRĂJINA ȘI POBONUL MOLDOVENESC LA 1797.

Pamfile.

DOCUMENTE.—N. Apostol, G. Florescu, Artur Gorovei, U. C. Nicolau, T. Pamfile. Al. Saint-Georges, Ec. U. Ursăcescu.

INSEMĂNĂRI.—C. N. Mateescu, Artur Gorovei.

INSCRIȚII.—Artur Gorovei.

CRONICA.—T. Pamfile : N. Iorga : Legăturile Românilor cu Rușii apuseni și cu teritoriul zis „ucrainic”.—Alex. Lăpădatu : Documente și lămuriri istorice cu privire la desfacerea proprietăților moldovene de peste Prut, după pierderea Basarabiei.—Dr. Onisifor Ghibu : Din istoria literaturii didactice românești. III. Abecedarele. — C. S. Mironescu ; Mănăstirea Adam (jud. Tutova).—Arhiva Dobrogiil.

ILUSTRĂȚIUNE.—Un coif vechiu.

Abonamentul anual 5 lei.

Redacția și administrația în Bârlad, str. Corbului

BIBLIOGRAFIE

În publicația săptămânală „Scriitorii români” de sub direcția d-lui

A. Vlahuță, depozitul Alcalay et Comp. București, au apărut :

No. 16—18. I. Paul, Florică Ceterașul, 94 pp., 60 bani.

No. 19. M. Eminescu, Crăiasa din povești, 32 pp., 20 bani.

No. 20. Marin Stroescu, Constandin Pupăză, 32 pp., 20 bani.

No. 21. I. A. Basarabescu, Nenea, 32 pp., 20 bani.

H. N. Țapu, Scripcarul Șerban, Schiță populară No. 3 din Biblioteca literară, director Șt. Tușescu, Balofa-Dolj, unde e depozitul, 32 p. 30 bani.

ARHIVA DOBROGEEI

Revista Societății pentru cercetarea și studiarea Dobrogiei. Publicată sub auspiciile Casei Școalelor și sub îngrijirea d-lui G. Moisil. Vol. I (1916), 160 pp. cu o hartă.

Tipăritură mai târzie pentru :

Anul X.—No. 1—12.

Ianuarie-Decembrie 1917.

Ion Creangă

Revistă de limbă, literatură și artă populară

APARE ODATĂ PE LUNĂ

Redacția : T. PAMFILE Bârlad, str. Corbului	Abonamentul anual : In țară 9 lei In străinătate 11 „	Administrația : M. LUPESCU Zorleni-Tutova
--	---	--

MĂNUNCHIU NOU DE POVESTIRI POPULARE

CU PRIVIRE LA

ȘTEFAN CEL MARE

Osteneală închinată bunului și duiosului meu frate

VASILE,

mort în anul 1917, apărând cinstea neamului și pământul copiilor săi.

P R E F A Ț A

Că după moartea lui până astăzi îi zic **Sfântul Ștefan-Vodă**, nu pentru suflet, ce este în mâna lui Dumnezeu, că el încă au fost om cu păcate, ci pentru lucrurile lui cele vitejești, carele nime din Domni, nici mai înainte, nici după aceia, l-au ajuns (**Letopisețul Țării Moldovei, până al Aron-Vodă**, ed. C. Giurescu, București, 1916, p. 91).

La 2 Iulie 1904, românimea de pretutindeni a prăznuit cu toată cuviința împlinirea celui de al IV-lea veac dela moartea lui Ștefan cel Mare. S'au înălțat rugăciuni în toate bisericile, începând cu Mănăstirea Putna, locașul său de veșnică odihnă, și încheind cea mai umilă bisericuță de sat ; s'a căutat să se intruchipeze la Iași, la București și la Borzești copilariei sale,

vremurile și oamenii de pe-atunci; s'au ascultat cuvântări; s'au bătut medallii comemorative, — dar ceea ce s'a făcut mai mult și cu mai mare folos pentru viitorimea ce își cere necurmat izvorul care să nu sece și lumina care să nu pâlpâe numai o zi,— s'a scris.

«Poporul» a cetit epopeia anilor de închegare și-a zilelor de bărbăție moldovenească, — **Istoria lui Ștefan cel Mare** de N. Iorga ¹, o «strălucită» carte, cum o numește St. O. Iosif, însuși el scriind poemul istoric **Din zile mari** ². Povestiri lungi, povestiri mai mărunte, închinări și cântări de mărire, a dat apoi fiecare, după cât a crezut că trebuie și după cât a putut. Ca rod al unei osteneli începute atunci, abia în 1913 apar, cu o desăvârșită îngrijire, **Documentele lui Ștefan cel Mare** ³, publicate de I. Bogdan. E păcat că alături de aceste învederate legături dintre popor și marele Domn, nu s'au strâns și acele multe pizanii, săpate în zidurile bisericilor Moldovei și pe-aiurea, în lespezile cetăților ca și cele turnate în doagele clopotelor, bătute 'n vase sfinte, țesute în prapure și odăjdii, ca să avem astfel în atât cât s'a putut păstra print'atâtea vifore, toate mărturiile rămase dela acest Voevod neîntârzielnic recunoscător al milii lui Dumnezeu și grabnic răsplătitor al vredniciei poporului său de țărani și boeri.

Colindând Moldova dela un capăt la altul, fie pentru a întâmpina îndată pe dușman, fie pentru a-l urmări după bătaie, fie pentru a întări din vreme hotarele, — ori făcând dreptatea care o cerea nesfârșitul lanț de osteneli și de jertfe, — nu se putea ca în sufletul poporului să nu se sape adânc și temeinic numele lui Ștefan cel Mare, pentru ca după patru veacuri să nu-i aflăm amintirea însă puternică. Ea se găsește în mulțimea de povestiri cu privire la bătăliile, ciltoriile și dăniile sale, în marele număr de legende, pe cari numai închipuirea le poate îndreptăți, ca și în simplele pomeniri ale numelui de «Ștefan-Vodă» până la care, depărtarea în vreme, nu are nevoie să fie cea adevărată.

1. București, 1904, inst. „Minerva“.

2. Tot acolo, 1905.

3. Două volume, în edit. Comisiei Istorice a României.

Din toate acestea, prăznuitorii anului 1904 au putut ceti chiar atunci ploasa culegere a învățătorului S. Teodorescu-Kirileanu, **Ștefan-Vodă cel Mare și Sfânt** ¹, în care de bună samă, din pricina lipsel de mijloace, autorul a fost silit să dea pe scurt aceea ce uneori este cu totul trebuincios să se reproducă. Puțini apoi, foarte puțini, au putut ceti al doilea mănunchiu de amintiri, datorit unui alt învățător, acesta din părțile bistrițene ale Ardealului, Teodor A. Bogdan ², cel care a trebuit să îndure, ca răsplată, prigoana vechilor dușmani ai neamului nostru ³.

În anii acela, am ajutat după putere culegerea d-lui Kirileanu, când într'o ediție a Ministerului de Instrucție ⁴, a reapărut, cu bucăți mai puține, și având, ca lucruri noi, numai șase bucăți trimise de mine, și alte vre-o două, aflate în alte locuri.

De atunci a trecut destul, și acele cărți, — una tipărită în sărăcie, alta împiedicată și nimicită, — nu se mai întâlnesc. Dacă a le socoti folositoare este de sigur adevărat, a le cere dela cei ce le-au întocmit, ar fi o necuviință; de asemeni ar fi o trudă zadarnică dacă ne-am îndrepta cu acest gând în oricare altă parte. Astfel, în împrejurări ca ale noastre — de demult și de azi, fără unitate în vederi și fără perseverență în cele începute, când ceea ce trebuie să se facă rămâne la ceea ce fiecare în parte crede că trebuie, — în astfel de împrejurări apare acest mănunchiu, cu un cuprins care nu se află în celelalte două culegeri pomenite. Povestirile și pomenirile ce urmează s'ar fi putut înmulți, așteptând; n'am crezut însă că pot trece peste anul când pentru întâia dată ne-a fost îngăduit să ingenuchem la mormântul desrobit al Voevodului dela Putna, și de-aceea, ele apar așa cum sunt și câte sunt.

Înșirarea lor s'a făcut luând ca fir de curgere, după cât s'a putut, însăși vieța Voevodului, lăsându-se tocmai la urmă simplele pomeniri, pentru cari așezarea în timp, este cu neputință.

1. Focșani, 1904, 238 pp.

2. **Ștefan cel Mare**, tradiții, legende, balade ș. a., culese din gura poporului, Brassó, 1904, 72 pp.

3. N. Iorga, **Pomenirea lui Ștefan cel Mare**, București, 1904 p. 92-3.

4. **Amintiri ale poporului despre Ștefan cel Mare**, București 1904, 186 pp.

Socotind orice bucată ca un document care poate cuprinde în afară de ceea ce ne interesează aici, încă și alte lumini, m'am ferit de rezumate sau de adausuri : din acest punct de privire, rostul meu este cu totul neînsemnat.

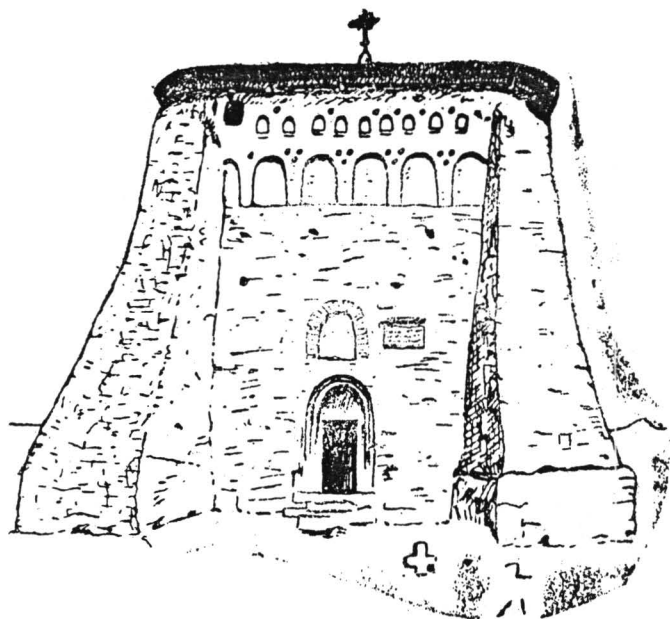
In sfârșit, cei ce vor crede, — cum se și cade — ca acest fel de culegeri trebuiesc necurmat ținute la curent, se vor putea sluji de indicele care încheie aceste pagini.

Chișinău, 2 Iulie 1919

Tudor Pamfile

I. Biserica din Borzești ¹

1. — ...Ștefan, ca copil, se juca odată cu alți băieți de-a resbelul. Pe Ștefan îl aleseseră craiu. Băieții formaseră două tabere: tabăra românească și cea inamică. După bătăie, — se înțelege, după victoria armatei române, — a-



Biserica dela Borzești, înainte de restaurare.

duceră la picioarele craiului Ștefan pe comandantul armatei inamice făcut prizonier. [Acesta] ² fu judecat și condamnat să moară prin ștreang. Pe dâmbul unde se petrecuse jocul copiilor era un nuc bătrân ce-și întindea

1. Este ridicată de Ștefan cel Mare în anul 1493. Inscricții în Iorga, **Inscricții din bisericile din România**, I, p. 26—7. Descriere și fotografii în Dr. Istrati, **Biserica și podul din Borzești**, Buc. 1904.

2. Parantezele colțurate cuprind întregiri ce lipsiau din texte.

groasele lui crângi umbroase. De una din acele crângi băeții acățară în glumă pe camaradul lor.

Iată însă că dintr'un tufiș sare un iepure, apucând la vale. Copiii se răpăd și uită în ardoarea lor pe condamnat.

Când se întoarseră sub nuc, care le fu spaima? Camaradul le era mort.

Se zice că în urmă, Voevodul Ștefan, în amintirea aceluia epizod al tinereții sale și spre a ispăși păcatul comis, a ridicat pe acel dâmb, în locul nukului, biserica din Borzești ¹.

2. — [Legenda Stejarului din Borzești] ². În localitate mi s'a spus chiar că sfânta masă din altar ar fi pusă pe trunchiul vechiului stejar tăiat ³.

3. — Unii spun că Ștefan ar fi ridicat această biserică întru aducerea aminte a unei biruințe asupra Tătarilor.

II. Ștefan-Vodă este de-aici, din Borzești

Se spune din bătrâni că în vremile acelea a trecut prin meleagurile estea un Voevod mândru, cu oaste multă. Apucându-l noaptea pe-acelea, s'a abătut el și cu curtea lui în satul ista, Borzești, cu gândul să mână la vreo casă de creștin. Numai iacă aude că în sat, nu tare de mult, murise preotul, și preoteasa rămăsese tânără și frumoasă. Voevodul a tras la preoteasă. În zori de zi Voevodul a purces la drum spre casă, lăsând preotesei drept dar un inel de aur, cu coroana Țării și cu iscălitura lui pe el.

1. O. Racoviță, *Dicționarul geografic al jud. Bacău*, p. 168; Izvorul îl arată și S. T.-Kirileanu, *op. cit.*, p. 231.

2. Nuvelizată de N. Gane, și reproduc. în Kirileanu, *op. cit.*, p. 21 — 7. E ciudat însă cum Alexandri, stăpânul moșiei pe vremuri, a spus lui Gane că hramul bisericii e Sf. Gheorghe în loc de Adormirea Maicii Domnului.

3. Dr. Istrati, *Biserica și podul din Borzești*, p. 273; deci stejarul e'a fost ars. A se vedea povestirea a II-a.

De-acolea a trecut o vreme îndelungată. Preoteasa făcu un băiet și-i puse numele de Ștefan, — un băiet balălor, avalnic și cu probe de om mare. Mă-sa, văzându-l că samănă cu tată-său, îl crescău cu mare băgare de samă, povestindu-i adesa că are să se facă împărat.

Acu, Ștefan ajunsese ca de 10 ani, voinic și frumos cum rar se vede, și se juca pe tapșanul ista, unde-l biserica acu, în preajma stejarului. Era cu mai mulți băieți, mai mari și mai mititei, și se jucau de-a soldații. Luptându-se așa, numai ce prind un vrăjmaș. Il legă burduf, îl acăță de-o creangă a stejarului, și-l spânzură. Lupta a mers înainte, și până să se întorcă, băietul muri. Oamenii satului au bănuit că Ștefan l-a omorât, că doar el fusese împăratul soldaților, că el îl judecase. Numai că mi-l ieau pe Ștefan, cu mă-sa cu tot, și cu oamenii din sat, și purced spre Suceava, să-l judece la Domnie.

Ajungând acolo, se pun boierii să-l judece. Numai ce vine ștafeta dela Vodă ca să se lese de judecat, și pe oameni să-i trimeată pe la vetrele lor. Preoteasa arătase lui Vodă inelul, și Vodă văzând pe fiu-său, așa de isteț încă de mic, l-a luat pe lângă el de-a crescut mare, de-a ajuns și el Vodă, de-a bătut toate liftele, de-a făcut atâtea biserici și mănăstiri ¹.

Ștefan a fost fecior de țaran de-ai noștri; de aceea a fost așa de cuminte și ne-a ajutat atât de mult ².

1. Cf. **Herodot**, ed. N. Iorga, **Vălenii de munte**, 1909, p. 45-9. Și copilul Mandanii, fiica lui Astlag persanul, scăpat dela moarte de Arpag medul, crește între ciobani și bate la joacă pe fiul unui „om de folos, între Midi”. Dus la judecată, copilul Chiros este recunoscut de Astlag, bunicii său.

2. **Legenda** e auzită dela un locuitor din Bogdana, sat vecin cu Borzești, în ziua de 2 Iulie 1904, și publicată de d. Tabacaru în **Școala**. (1908), p. 11-2.

Variantă, Teodorescu-Kirileanu, **op. cit.**, ed. I, p. 21-7.

III. Mănăstirea din Tazlău, Masa lui Ștefan și Mănăstirea Bociulești

Ca pecetluire [a strășniciei și vitejiei celor vechi, și pentru] mulțămirea lui Dumnezeu, [Ștefan-]Vodă înalță într'acest județ [Neamțul] cele mai multe locașuri sfinte, mai multe chiar decât în celelalte județe. Așa, în preajma localității Orbic se află două mănăstiri: una în comuna Tazlău ¹ în stare bună, așezată sub coasta dealului numit **Masa lui Ștefan**, iar a doua se află în apropiere de comuna Podoleni, pe dreapta râului Bistrița, în stare de ruină și cunoscută de săteni sub numele de **Mănăstirea Bociulești** [despre ale cărei pătimiri îngrozitoare, se povestește și astăzi: năvăliri de ape și prădăciuni de haiduci] ².

IV. Ștefan-Vodă și fata lui Călin

Una din cele mai frumoase ape ale bătrânilor Carpați este Bistrița. Această fata frumoasă a Carpaților noștri pletoși, nu samănă de loc cu celelalte surori ale ei. Cursul ei sălbatec, mai cu samă după ce atinge granița [care a fost] între Bucovina și România, murmură ca un uriaș mândru, blăstămând pe cine a despărțit acest pământ în două părți.

Locul cel mai pitoresc pe valea Bistriței este dela cătunul Călinești [din] Bucovina și până la Broșteni, [în] România [veche]. Această fată frumoasă căreia îi putem zice că-i cu părul de aur, a trebuit să aibă mult de luptat până ce și-a deschis drum prin livezile tatălui său Carpat. Tot a învins, nu i-a pasat, nici nu-i pasă de

1. Cf. S. T. Kirileanu, *op. cit.*, ed. I, p. 203. Inscricția în N. Iorga, *Inscricții*, II, p. 220--1; cf. și *Ist. Bis. rom.* de acelaș, I, p. 96.

2. A. Moisei în *Ion Creangă*, IX, p. 172.

stâncele uriașe cari o păziseră pe de-amândouă părțile, cari se pare că vor gata să se arunce asupra ei.

În acest loc, unde sunt astăzi cătunele Calinești, Ciril și Cojoci, trăia acum câteva sute de ani un moldovan cu numele Calin. Ca toți muntenii, atât cât în timpurile de demult, ca și în timpurile de acum, și Calin trăia din ținerea vitelor, dar mai cu samă oi și capre. El avea o fată și un fecior. El păzia oile și fecioru-său caprele pentrucă era mai iute de picior. Fata ședea în târlă (stână), spăla, mătura, — mai pe scurt ținea târla în rânduială.

Intr'o zi spre seară, iată că ies doi oameni tineri, călări pe cai, de credeai că-s niște crai, dar unul din ei avea un cal de nu-ți puteai închipui de frumos ce era; era năzdrăvan, nu caļ. După ce s'au apropiat de stână, s'au dat jos de pe cai, lăsându-i pe lângă nimăt (ocol) să pască. Fata ședea și cosea la niște altiță cu ceiță (găurele), și când a pus ochii pe cei doi vânători, a trăsărit, — acul din mână i-a sărit. Unul din cei doi tineri

De frumos ce era
Mînțile ți le fura;

s'a oprit în pragul stânei și a întrebat pe fată, dacă nu poate rămânea la ea de mas. Fata le-a spus să aștepte până ce va veni tată-său cu oile, și poate i-a primi.

A venit Calin cu oile, dar când a văzut cei doi cai pe lângă nimăt pascând, s'a cam speriat, gândind că iară a mai venit cineva să-și iee bir fără să-l întrebe pe dânsul. Acel bir era un berbeciu care era mai gras, caș și urdă cât puteau duce doi oameni în spate.

A intrat în stână, și când a dat cu ochii de cei doi vânători, a văzut că nu-s niște oameni de rând. Unul din ei era frumos îmbrăcat, de credeai că-i în aur scaldat, dar de zece ori mai frumoasă îi era fața decât îmbrăcămintea. Când vorbea ceva cu tovarășul său, acela îi zicea „Maria ta“.

S'a primit Calin de mas, i-a ospătat cum a socotit el mai bine, ca să fie mulțămîți. A venit și feciorul lui Calin cu caprele, — un fecior înalt și spătos, ca un brad care-i mai frumos.

A trecut noaptea. Cei doi tineri vânători s'au sculat disdimineață, au încălecat pe cai luându-se

Pe-o potec' aleasă,
Prin pădurea deasă.

Unul din cei doi vânători era Ștefan-Vodă, iar celălalt, unul din cei buni tovarăși ai săi de arme. Vodă-Ștefan, în timp de pace, se ducea prin țară ca s'o cunoască mai de-a-prope; dar vânătoarea era pentru el sufletul lui...

După ce a pornit Ștefan din stâna lui Călin, i s'a părut că o parte din inimă a rămas acolo. A umblat dealuri și munți, a vânat cerbi și căprioare, dar fata lui Călin nu-i ieși din gând. S'a hotărît atunci, când s'a înturna spre casă, să meargă pe la ea s'o mai vadă. Așa a și făcut. Încărcat de vânat, dimpreună cu tovarășul său, s'au luat pe apa Bistriței în jos. Când a fost aproape de stâna lui Călin, a auzit pe cineva cântând. Fata ședea pe pragul stânei și cânta un viers de dor:

Frunză verde de pe fag,
De-a veni cine mi-i drag,
Păr negruț aș pieptăna,
Față alb'aș desmerda,
Ochi negruți aș mângâia!

Ștefan-Vodă, auzind fata cântând, a început și el a cânta tot cu acelaș viers:

Foillță de cicoare,
Al tău puiu vine călare
Cu ploscuța la oblânc,—
Vin drăguță să te strâng;
Să te strâng la pleptul meu.
Să m' ating de sânul tău!

După ce-a cântat Ștefan-Vodă acest cântec, s'a dat jos de pe cal, a strâns pe fată în brațe, i-a dat un sărut mai dulce decât mierea și mai fierbinte decât focul.

Când a venit Călin seara cu oile dela păscut, iară a aflat pe ce-i doi vânători la stână; unul îi ținea fata pe brațe și unul cânta dintr'un fluier de văile răsunau, codrii vechi îi desmerda.

Vânătorul cel tânăr, pe care-l știm cine era, ar fi voit ziua ceea să nu se mai sfârșească, dar ce-i folos că totdeauna ce-i dulce și plăcut, nu durează mult.

Cei doi vânători iară au mas la stâna lui Călin. S'au sculat iară de dimineață, și când au fost să plece, cel frumos, ce-a ținut fata în brațe, când a încălicat pe cal, a chemat fata la el și i-a dat o pungă de galbeni. Fata a rămas înlemnită și cei doi vânători s'au îndepărtat, cântând, pe coasta muntelui Rarău.

A trecut mult timp, și Ștefan-Vodă n'a mai venit prin munți la vânătoare, că nevoile ce veniseră peste Țară, nu l-au lăsat.

Având o dată o hărțuială cu Ungurii, cari năvăliseră în Țară, Ștefan-Vodă i-a bătut, și bătându-i, i-a alungat până departe, în țara Ardeaiului, ca să le treacă pofta de a mai năvăli în Moldova.

Inturnându-se Ștefan-Vodă înapoi, după ce a bătut bine pe Unguri, nu s'a dus pe drumul Câmpulungului, ci a luat apa Bistriții în jos, însoțit numai de doi căpitani ai săi. Gândul lui a fost să meargă pe la Călin și să vadă dacă mai este frumoasa fată de odinioară.

Timpul era cam în toamnă și Călin nu ședea la stâna cu oile; își făcuse o casă bună, grajduri și corle (târle pentru vite), așa că Ștefan-Vodă, puțin mai cunoștea din ceea ce știuse.

A intrat în casă. Călin era mult mai bătrân, fata lui Călin nu mai era fată, ci era mamă a doi copii. Un băiețel frumos de vre-o patru ani, frumușel ca un trandafir, ședea în brațe la moșu-său și se juca cu mănuta prin barba în doi peri a lui Călin.

Uitându-se bătrânul Călin la Ștefan-Vodă și la băiețelul pe care îl ținea în brațe, a zis:

—Doamne, da cum îi samănă!

Și într'adevăr, băetul, bucată-bucățică era tot Ștefan-Vodă!

[Aceasta este toată povestirea] rămasă din strămoși la moși, și din moș la tată, și din tată la fiu, până ce a ajuns la mine care scriu¹.

1. Teofil Bizom, în *Ion Creangă*, III (1910) p. 300—2.

V. Păstorîța și Ștefan-Vodă

...„Că el încă au fost om cu păcate”.

Grigore Ureche

Turma de mîoare paște, și prin flori în mersul ei,
Pare-o ceată luminoasă de nori albi și mărunțel,
Iar talangei lor urmează pacea unei lungi tăceri,
Ca și când pe plaiu ar trece înșiși norii de pe cerlu.

Printre ierburî înflorite păstorîța după oi,
Cu obrazii arși și rumeni, cu ochi limpezi și vloi,
Singură pe plaiu se 'ndeamnă și culege flori doînd,
Iară ochi săi cei limpezi, când se stîng, când se aprind...

Trece fata 'n urma turmei, oile pășesc de-abia,
Dar acuma înainte, cine, Doamne, îi stătea ?
— Cine ești și ce te-aduce pe la noi, voinic străin,
Unde dușmani sau prietenî niciodată nu ve vin ?

— Floare mîndră dela munte, fie-ne 'ntâlnișul buș !
Cine sunt, n'aș vrea de'ndată să te speriiu și să-ți spun,
Însă află că pornisem după urși și căprioare,
Dar acum doresc atîta : să mă 'ntorn de-aici c'o floare !».

Rumenindu-se copila zice :—Lesne e ce vral ;
Pleacă-te și ia oricâte, că-s destule flori pe plaiu,
Iea-le singur, însă pleacă ; n' am putea să stăm mai mult ;
Bine nu-l, mi-a spus ea mama, pe drumeți așa s'ascult !

— Să leau flori, dar, floare mîndră, cea mai dragă îmi ești tu,
Mult slăvit să fie ceasul ce pe-aici mă abātu ;
Teamă n'ai, vorbesc din suflet... Iată-mi mâna, dă-mi pe-a ta
Și 'nsoțiți pe totdeauna, lumii ne vom arăta.

Zice fata 'mbujorată : —Nu-s, voinice, cum îți par ;
Ursitoarele-mi dădură un noroc cu mult mai rar...
O lupoaică peste mine, a sărit și m'a cruțat,
Și-mi tot spun c'o să mă ceară un fecior de împărat !

Astfel povestiră mamei vrăjitori și vechi tălmacl...
Tu lea-ți florile și du-te că n'ai soartei ce să-i faci!...

.
.

— Bine cuvântată soartă! Ea trimise-această zi,
Când norocul pân'la tine pașii îmi călăuzi...
Vracii și tălmăcii, mândro, au cetit ca 'ntr'un izvod,
Mâna lui țî-o dă'n credință însuș Ștefan-Voevod l...

— Ștefan-Vodă zici? Și umbli după urși și căprioare?
Altele să-ți creadă, bade, vorbele înșelătoare...
Sate, țarini, turme, oameni, prunci la sânuri și soții
Pradă-s liftelor păgâne și tu Domn pe-aici te ții?

La o altă vânătoare știam eu voinicii azi;
Acolo ar fi în frunte, locul unul Domn viteaz...
Însă tu, ultându-ți frații, lepezi filntă și băltag,
Și ai vrea să-ți cred cuvântul, și-al dori să te am drag?...

Zice fata și pornește,—dar e tot adevărat,—
Voevodul însuș pleacă cu obrazu 'mpurpurat,
Și coboară coasta 'n fugă de-i sar pletele-i în vânt,
Iar în gând și 'nchină Țării traiu 'ntreg, cu jurământ! 1

VI. Rarița de la Hârlău

[In Târgul Frumos],—Târgul [care] cu multă vreme
mai înainte avea o poziție foarte frumoasă, fiind în-
cunjurat cu păduri mari și dealuri acoperite cu tot so-
iul de flori, de unde i-a și rămas numele de **Târgul-
frumos**, — aici se întâlnea Ștefan cel Mare, cu mama
lui Petru Rareș² care era o negustoreasă frumoasă din
Hârlău³.

1. O. Carp in *Sămănătorul*, V (1906), p. 565—6; subtitlu: „*Legendă
din Ardeal*”. — Cf. T. Bogdan, *op. cit.*, p. 12—5.

2. In *Pomelnicul Mănăstirii Bisericiani*, din Iorga, *Stud. și dec.*,
XVI, p. 235; „o fămea, *Rălesoaie* ce o luase el [*Ștefan Voevod cel Bun*],
mai 'nainte, până a nu fi Domn“.

3. Ic. N. Dărăngă, *Monografia Comunii Târgul-frumos*, Iași 1916,
p. 6. — Cf. Teodorescu-Kirileanu, *op. cit.*, ed. I, p. 152.

VII. Ștefan-Vodă la petrecerile norodului

Ștefan-Vodă cununa, boteza și petrecea la cumătrii alătura cu țaranii [nu ca azi, când, dacă se vâra boierii în joc și joacă laolaltă cu țaranii], îi ieau alții în răs, pe toți laolaltă, și strigă, ca pe sub Cetatea Neamțului:

Gloacă nură¹
Lângă burcă²
Și papuc lângă opincă³.

VIII. Mai mare decât Vodă

S'a fost războit Ștefan-Vodă de-avalma cu oștenii mai multe zile, numai să scape Țara de urgia păgânului. Și nu i-a fost munca în zadar, căci dușmanul, răsbît de oastea moldovenească, și-a luat tîlpășița, și pe-aici țî-e drumul. Vorbă ceea: fuga-i rușinoasă, dar e sănătoasă.

După atîta trudă ar ti vrut și Vodă să aibă o noapte de tîcnă, sub un acoperemînt creștinesc, și de aceea a chemat pe-un boier de credință și l-a trimis într'un sat din apropiere, să-i caute o gazdă.

— Dar vezi, să fiu eu mai mare în casa acea! a adăugat la urmă Ștefan-Vodă, surîzînd pe sub mustața-i groasă.

— Așa voi face, Măria ta! zise boierul plecîndu-se cu umilință.

Nu tîrzie vreme, boierul porni în goana calului, așa că îndată se pierdu în zare. Dar, cu cât se depărta

1. „Blană a cuconelor“

2. „Un straiu țărănesc ca țundra, care e un fel de sarică fără mînceci, cu gîițe pe marginea de jos“

3. Gh. T.-Kirilcanu, în *Convorbiri literare*, XLIV, p. 661.

de tabără, cu atât contenia din mers, până se calu-
abia mai pășia pe cărarușă îngustă și cotită.

Trebuia să îndeplinească porunca lui Vodă, și încă
fără greș, căci cu Măria sa nu era de șăguit. Ferit-a Sfân-
tul să-l fi mâniat, că apoi foc și pară!

Și de aceea a contenit, lasându-se în voia gândurilor :
„Gazdă mai bună ca la boierul de sat, nici că se
mai poate... Dar dă, știu eu !... Dacă el o fi umblând
cu gânduri ascunse asupra Domniei?... Și numai asta
trebuie să fie, căci ce-a putut să înțeleaga Măria sa,
când a zis : Să fiu eu mai mare !...»

O întorcea în felurite chipuri, doar l-a tăia capul
ce să facă, să fie bine.

Calul lăsat în voie, apuca din când în când câte o
gură de iarbă, că se găsia, slavă Domnului, cu îmbiel-
șugare pe marginea drumului.

A mers așa o bucată bună, când de-o dată, fața
boierului se însenină, dovadă că-i venise în gând ce avea
de făcut. Struni calul, dându-i pintoni, și apucă în goană,
să ajungă mai degrabă în sat, căci acum nu era departe.

Cât ai scăpăra, a și fost la marginea satului.

Soarele era pe la toacă.

La cea dintâi casă, boierul striga la poartă. A ieșit
femeia.

— Acasă ți-e gospodarul, nevastă ?

— Acasă ! răspunse femeia îngânând vorba.

— Spune-i să vie o leacă afară, că are să vorbească
cu mine !

În vremea asta, omul auzind că-l chiamă, n'a mai
așteptat poftă, și a ieșit.

— Plecăciune, boierule ! Cum e porunca ?

— Porunca e asta : să te pregătești, căci Ștefan-
Vodă, mândrul nostru Domn, vra să găzduiască în astă
noapte la tine.

— Se poate una ca asta ? au zis de-odată băr-
batul și femeia, de oarece nu le venia a crede.

— N'am venit să mă joc de-a pământul.

— Dar iar m'oiu întoarce și-oiu zice : se prea poate,
bărbate ; ce, nu vezi că Măria sa Vodă-Ștefan mai mult

spre norod se abate? Hai să ne pregătim; ce stai, parcă ești de piatră!

— Apoi, spune Măriei sale să vie sănătos!

Boierul, după aceea, întoarse calul și porni înapoi spre tabără.

Ce mai pregătire la casa omului! Și n'avea dreptate? Doar stăpânul Țării trebuia să vie la el. În scurt, toate erau rânduite; ograda măturată iar dela ușă până la poartă, așternute lăicere nouă nouțe, scoase atunci pentru întâia oară din **clidul** de pe ladă. D'apoi în casă! **Adevărat**: sfântă-i femeia și bine cuvântată-i mâna ei! Într'o mică de ceas schimbase totul, de nici să mai cunoști: scuturat, de să nu găsești un fir de colb, iar pe pereți stau bătute scoarțe cu fel de fel de alesături, **chimpoșate** de dânsa încă de când era fată mare. De jur împrejurul casei, **păretarii** în felurite fețe se întreceau cu lăicurile și pernișoarele de pe laiță.

După ce-au mântuit cu dereticatul, gospodarii s'au apucat să înjghebe și de ale gurii.

Vestea că vine Vodă, se răspândi ca fulgerul în sat. Lumea a început a curge care încotro. Vedeai moșnegi și babe, gârboviți de povoaara anilor ce-i purtau în spate, cu nepoței de mână, grăbind pasul ca și cei mai tineri, ca să fie și ei de față la venirea Măriei sale.

Cei ce veniau de la muncă, uitau de casă și se opriau și ei. Mai mare dragul să privești: mulțime multă de oameni, iar pe de-asupra capetelor, străluciau coasele în bătaia soarelui.

Puteai să juri că e o oaste ce așteaptă să-i vie căpitanul.

Soarele sta mai să scapete după dealuri, când lată că se arată în zare mare alaiu. Fie care ar fi vrut să vadă mai bine ce-i; copiii se înălțau în vârful degetelor, bătrânii puneau mâna dreaptă streășină la ochi.

— E Vodă!

— E Ștefan-Vodă!

— Viteazul nostru Domnitor!

— Vodă!

— Vodă!

Sbucni mulțimea. Pornesc cu toții înainte.

Incet, încet, alaiul s'a apropiat.

Odată, ca un singur glas, răsună :

— Ura ! ura ! Trăiască Ștefan, viteazul nostru
Domnitor ! Ura ! ura !

În depărtare, văile și pădurile răspund : ura ! ura !..
de par'că și firea se bucură de venirea Domnului.

Soarele asfințise. Sătenii s'au împrăștiat pe la casele lor ; doar câțiva copii mai stau cățarați pe gard, înălțându-se să vadă pe Vodă.

Oamenii din casă nu știau cum ar umbla mai repede, să pregătească cele trebuitoare pentru oaspeți.

Vodă, în casă, sta de vorbă cu boierii tot despre treburi de-ale Țării.

Când vorba era mai în toiul ei, de odată se aude un țipet de copil mic...

Tiii ! uitasem să vă spun că gazda avea un băiețel. Să fi fost de vre'un an, dar arăta de doi, așa era de răsărit și grăsuț și rumân.

Mă-sa îl acioase mai de cu vreme în albiuță, colo pe cuptior.

Plodanul, auzind vorba, se trezise și o ținea a lui înainte : țipa cât îi lua gura.

Femeia, vrând să-l liniștească mai de grabă, i-a pus mâna la gură.

— Ce faci, nevastă ? zice Ștefan-Vodă ; lasă-l în pace !

— Mă iartă, Măria ta, dar din pricina lui nu te-ai putea stăvi în casă.

— Trebuie să-l sufăr, căci **copilul e mai mare în casă !** a adăugat Vodă, privind o clipă pe boierul ce-l trimisese să-i caute gazdă.

Apoi, uitându-se cu drag la băiețel, adăugă :

— Viteaz oștean al Țării !¹

1) D. V. Ștefănescu, în rev. **Făt-frumos**, I (1904), p. 120—3, cu însemnarea : „povestită de tata”. — Variante, cari nu cuprind numele Voevodului, în **Ion Creangă**, I, p. 141—3 ; una din acestea e reprodusă în **Pamfile, Firișoare de aur**, p. 9-11 și **Ion Creangă**, VI, p. 176. — D. Furtună, **Vremuri înțelepte**, p. 68—9.

IX. Ștefan-Voevodă, pârcălabul Gangură și satul Gangura din Basarabia

Pe valea Bâcului¹ în sus, spre satul Răzeni, cale de un ceas de la satul Căinari, închis în semicerc de movile mărunte de pământ, se află satul Gangura² ... Până la intrare în satul Gangura, la vre-o jumătate de vârstă, pe un bot de deal, sunt risipite câteva case — Alexandrovca-nouă, îi zice — locuite astăzi în mare parte de Bulgari și Ruși și numai de câțiva Moldoveni.

[Povestește moșul:]

Apoi din aistea cărți, cari sunt amu, nu gândesc eu c'a hi așa scris; ia'n hrisoavele cele vechi și cu bucvă bisericească, poate hi așa cievai [că Gangur pârcălabul ar fi fost pus aici de Ștefan-Vodă³]. Când nu era stăpânire rusească pe aiste locuri și când Vadul Turcului era pâr la moghilile cele mari a lui Trăian, cam pe la Sălcuța și Taraclia⁴, satul era așezat pe botul ceta de deal unde este amu satul Alexandrovca-nouă. Tot stricându-se gospodăriile de [cătră] Tureșchii⁵ ceia, când dădeau năvală printre sate, norodul s'a scârbit de atâta nevoie și-a prins a grămădi gospodăriile în ceea parte, și-a pus temelie satului unde este și-amu.

1. In text : a **Botnel**, ceea ce este greșit.

2. Intreaga bucată fiind un dialog între autor și „moș Alecu Ursu din Gangura“, nu s'a păstrat de cât ceva din descriere și răspunsurile bătrânului.

3. N. Iorga, **Istoria lui Ștefan cel Mare**, București 1904, p. 124 — 5: „In urma dușmanilor, — Tatarii, — Ștefan luă măsuri nouă de asigurare. Încă din Octomvrie — 1469 — era un Pârcălab, un păzitor de margine la Orheiu, o cetate care fusese anume clădită pe țarmul Răutului, nu departe de vărsarea apei în Nistru, că să impiedice altă dată trecerea Tatarilor jefuitori. Acest pârcălab se chema Gangur; el fusese printre cei dintâi boieri a lui Ștefan; mamă-sa, „Gânguroaia cea bătrână“ avea moșie lângă Puhoiul, în ținutul Lăpușnil, tot peste Prut“.

4. Bogdan, **Documentele lui Ștefan cel Mare**, I. p. 287 — 8: Malușcă, Neicea, Cozma Răzan și Draguș erau ostași din ceata lui Gangur, pârcălab de Orheiu și lor le da Vodă la 8 Iunie 1484 dreptul să-și facă sat în loc pustiu pe Vișnovăj, unde-s azi Răzenii.

4. Este vorba de Valul lui Traian ce pornește de pe la Leova și merge prin Căușani, spre Tighina.

5. Rusism: **Turcii**.

[Că Ștefan-Vodă a trecut cu oastea prin locurile acestea], dă... de atâta vreme, cine mai gândește și la asta? Grăesc și-amu oamenii de un **Ștefan-Voevodă**. Mă tem că el a hi, și că s'a rupt o șaică ¹ din oastea lui și s'a abătut pe Băcu ², așezându-se aici la noi. De aiasta treabă încă se mai pomeneste și-amu. Dar cum spun, nici satul acela n'a durat multă vreme, că din pricina Tureșchilor, l-au părăsit și s'au cam tot dus mai în sus, iacă colo, spre Răzeni, — la Săliște, îi zice.

De-amu, a rămas acolo multă vreme și a fost sat mare, că și țintirim era, dar că oamenilor le venia tot mai ghine să se tragă pe dealul aista. Și așa au prins a cărăbăni gospodăriile lor pe hatul aista. Dar multă vreme nu trecea și se pomeniau creștinii iară cu năvală în sat, și iară ei făceau bejenie.

Și iacă așa s'a tot mutat satul aista, Gangura, de acolo-colo de vre-o 5, 6 ori, și din bejenie în bejenie a dus-o pân'amu... De satul Săliște nu se mai pomeneste; pe-acolo este toloacă, de pasc vitele Gângurenilor. Au mai rămas semne de țintirim numai. Nu da Doamne,—așa nevoi erau pe-acele vremuri, spun bătrânii noștri...

Dela Gangură s'a început împărțeala moșiilor. De la el a rămas și o biserică, dar care amu nu mai este; a irosit-o vremea. Stă scris cu slovă veche, prin hârțile pământenilor de veci, că boierul cela Gangură a dat moșiile lui Beni, iar aista a dat altui boer, Baloș, — îi zicea și Paloș; aista a dat lui Moruz, iar aist Moruz a dat lui Crupenschi, cari amu nu mai știu cui o mai hi dat...

Ia'n vezi colo; peste dealul cela, este și amu o locniță; acolo a tăbărit oastea lui Sultan-pașa și aista avea un fecior: **Baiazide** îi zicea. A stătut ei multă vreme sub Gangură dar n'a intrat în sat. Ce-i veni lui Baiazide aista că s'a adăpostit în sat, la o casă de gospodar, dar când l-au simșit moscalii ³ creștini, l-au

1. Parte.

2. Iarăși greșelă recunoscută: Botna.

3. Ostași.

pus pe goană. Iar el din fugă încalecă pe cal cu spina-rea spre botul calului și el n'a știut unde-l duce. Creștinii îndată l-au prins și l-au ucis. Dar ca să nu se mânie **Sultan-pașa** pe norodul din sat, a prins a se grămădi gospodarii, și preotul a început a bate mătănii de iertare, și fiind și la grea nevoie, a scris și-o hârtie, și a pus-o într'o prăjină mare, și a mers așa la pașă ca cum să arăte că iacă cum s'a 'ntâmplat pricina a-ia. Dar pașa, om drept, nu le-a făcut niic lor, și nici satul nu l-a stricat, dar strașnic s'a mâniat de atâta scârbă. Ba le-a spus că bine i-au facut creștinii, că așa i-a și trebuit după a lui purtare. L-a îngropat în locnița cea mare, în marginea satului, unde și-amu este ¹.

X. Ștefan-Vodă și Turcii ²

Bucovina, înainte, era a Turcului, și Maria Terezia a scos-o dela el. Turcii erau înainte cei mai puternici pe locurile acestea; de dânșii toți se temeau. [Alții spun însă altfel]. Nu Maria Terezia i-a alungat, căci ea într'una îi bătea pe mare și pe uscat și nu-i putea birui, dar era la Suceava un călugăr, un craiu tânăr. El a mers la bărbatul Mariei Tereziei, care era bătrân, și i-a spus:

— Ce fel de bărbat ești tu, că femeia se bate pentru tine? Ce-mi dai mie, să scot eu Bucovina dela Turci și dela Muscali?

Apoi s'a luat cu oastea lui și-a bătut pe Turci și pe Muscali. Dar Muscalul i-a zis:

1. V. Dumitrescu, în ziarul „Sfatul Țării”, Chișinău, no. din 9 Maiu 1919.

2. Alungarea Turcilor și Muscalilor, cum se va vedea, o face un călugăr. De sigur că autorul a scăpat din vedere să spună că el este Ștefan însuș, căci pune titlu: „Ștefan Vodă și Turcii”; li zice mai departe: „un călugăr, un craiu tânăr” și încheie cu însemnarea: „Călugărul, în. închipuirea [povestitorului], e un sfânt”. — Cf. titlul lui Ștefan: „cel sfânt”.

— Eu îți dau Bucovina de bună voie, numai dă-mi pe Sf. Ion [dela Suceava]!

Sf. Ion a fost și la Cernăuți, — dacă n'a vrut să șadă! I-a zis [Sf. Ion] călugărului:

— Eu dela tine nu mă duc!

Atunci el i-a făcut mânăstire în Suceava și șede acolo până astăzi.

Și acela a alungat de pe locurile acestea pe Turci ¹.

XI. Cetățuia Stăncuții

Supt aripa de'ntuneric a amurgului, Valea Siretului ațipise de mult. Trudită de drum lung, oastea moldovenească poposise în desișul de luncă ce se făcea în sus de vărsarea Trotușului, iar Vodă-Ștefan cel Sfânt, neobosit ca totdeauna, trecu supt ochi toată orândueala taberii.

Dădu în toate părțile porunci strașnice de liniște și pază, și-și alese apoi o mână de voinici, cari să-l însoțească peste dealuri în iscodă.

Intr'o clipă călăreții erau la poruncă. De-o parte și de alta lângă Voevod iau loc cumnatu-său, bătrânul și nedespărțitul tovarăș de lupte, Șendrea, și Radu, odrasla cea mai tânără a acestuia, iar în spate, se'nșira o mână de voinici călări pe cai odihniți, cari în fiorii neastâmpărului sforăiau, frământând pământul cu copitele...

Vodă-Ștefan mai aruncă o privire asupra taberii în liniște, își ieă seara bună dela ostașii de pază și-apoi purcede în galop spre soare-apune.

I se dăduse veste la timp despre navala Ungurului în Tară, dar până aici nu-l întâlnise în cale. Și ca să se încredințeze de starea lucrurilor, iscusitul Voevod plecă să iscodească singur pe plaiurile despre Trotuș.

1. El. Voronca, **Datinele și credințele poporului român**, Cernăuți, 190 p. 709 — 10.

După o goană voinicească făcută prin codrii plini de întunec, se pomenește de-asupra Făurelului, în luminiș de poiană.

Spre răsărit luna se ridicase de câteva suliți... Plină și curată ca un taler de argint, se oglindește în unda tremurătoare a Siretului din vale.

Vodă, cu-ai săi, poposesc o clipă ca să răsufle fugarii. În jur, cât cuprindeau cu ochii, valuri mirositoare de iarbă se plecau în adiere de vânt, iar pe de margini, departe, se ridica umbra codrilor străvechi...

Pe vale, în tabără, și în preajma lor e liniște... Spre apus însă, în marginea poienii, două umbre se strecoară spre poala codrului. Ochii Voievodului scânteiară, aruncând priviri cercetătoare... și pintenii se'nfig în coastele armăsarului...

Intr'o clipă ajunseră cu toții la locul de bănat... Nici urmă de om; dar în codri departe, răsună tropot de cai.

Nemerind o potecă, intrară în desiș. După puțin mers în trap, începu coborișul pe coasta ce se lăsa în valea Făurelului. Pădurea rărindu-se, în jurul lor se lumina din ce în ce mai mult.

Jos, pe prundul mărunț, părăiașul veșnic neobosit își frânge trupul de cristal, iar de-o parte și de alta, pe coastele împodobite cu bielșug de fâneat, se'naltă falnici mesteacării cu trupurile lor îmbrăcate în alb.

De ceea parte, pe zarea dealului, fugarii abia se zăresc. Bicluiesc caii de foc, dar suie cu greu prin iarba înaltă ce bate în pieptul cailor. Is prea departe de Moldoveni; totuș, Vodă-Ștefan se oprește în clinul de coastă și pregătește arcul să tragă în tichiile ungurești, dar n'apucă a-l încorda, și de cealaltă parte a văii șuieră o săgeată doborînd un fugar. O altă scânteie în bătaia de lună, și celalt cade.

— I-a chitit vre-un voinic de Moldovan! îngână Vodă răsufilând ușurat.

— Vreun puiu de Buzdugan, de bună samă! răspunse bătrânul Șendrea de-alături. Pe cât mi-aduc aminte, prin meleagurile acestea stăpânesc Buzdugăneștii.

Mărite Voevod ¹. Din neamul lor au ieșit ostași vrednici. De-o fi să dăm de cuibul lor pe aici, ei ne vor fi de folos în iscoada din noaptea asta!

N'apucă să isprăvească vorba bătrânul războinic, și de pe vale răsunară fluierări păsărești. Tovarășii lui Vodă le'nțelesese și răspuse în aceeași limbă.

S'au înțeles degrabă.

Voinicul Moldovan îi chema la vale.

Când aproape să scoboare în albia Făurelului, din umbra unui tufiș s'auzi un glas:

— De sunteți oameni buni, opriți-vă și spuneți ce căutați în vremea asta pe aici, iar de-ți fi oameni răi, luați înapoi potecile codrilor, căci altfel nu-i bine de voi!...

— Oameni buni, voinicule, oameni buni! Cel cu care vorbești e Voevodul Moldovii, Ștefan, care cu ceata lui de ostași cere găzduire.

— Să trăiești, Mărite Doamne; să fii binevenit la noi! răspuse atunci un tânăr voinic, care ieși călare în poiana scaldată de lună.

Ajuns în fața Voevodului, descălecă armăsarul chipeș, și-i aruncă frâul după gâtul încordat. Prinse arcul în oblânc, și apoi se apropia de Vodă, îngenunchind, sprijinindu-se în sineață.

— Ertăți-mă, mărite Doamne, că v'am bănuir de oameni cu gând rău! Suntem călcați pe fiecare clipă de dușmani, și m'am temut!..

— Nu te iert, voinice, ci te binecuvântează. Așa trebuie să se poarte orice Moldovan. Incalecă-ți dar negrul și prinde-te tovarăș cu noi!

Tânărul, voinic și frumos, se aruncă într'o clipă pe cal și se alipi cu fugarul neastâmpărat lângă tânărul Radu Șendrea:

— Sunt la porunca Măriei voastre!

— De când v'au călcat Ungurii, flăcăule?

— De cât s'a desprimăvărat, mărite Doamne, am stat numai într'o harță. Nu trec două zile bune la nijloc,

1. Nu pot ști dacă scriitorului i s'a spus despre Buzdugănești; astăzi alde Buzdugan stăpânesc la Scurta, Orbeni și Satu-nou, pe valea Siretului, între Adjud și Bacău, la mijloc.

și ne pomenim cu cete de dușmani cari ne pradă turmele și tot avutul. Am fugit din sat aici în inima codrilor, cu gând că doar om scăpa măcar cu ceva din vite, dar se vede că ne-a fost scrisă soartă rea ! Din patru voinici ai casei, am rămas numai eu, urma. Alde taica și trei frați mai mari au pierit rând pe rând, luptându-se cu dușmanii. Toată Valea Trotușului au pustiit-o, stăpâne; mai mare jalea !

— Le vom răsplăti, voinice, cu vârf și'ndesat ! răspunse Vodă-Ștefan, care ieși cu calul din rândul tovarășilor, și s'apropiă de tânărul Moldovan.

Bătându-l apoi prietenește cu mâna pe umăr, îi zise :

— Până să ne fii de-ajutor în răsplata vrășmașului, ai putea să ne dai adăpost de odihnă în preț de cât ar păși luna de câteva sulii pe cer ?

— Cum să nu, mărite Ștefan ! Casa mi-i la câteva bătăi de arc și acolo veți găsi loc de odihnă și chiar ceva de gustat. Voiu trece dar eu înainte ca drept călăuză, iar Măria voastră cu voincii ceilalți mă veți urma.

Tânărul dădu apoi pintoni calului și ceilalți înșirându-se după el, pieriră în umbra aninilor de pe albia pâraiașului.

Buzdugăneștii, neam de vechi razăși de prin satele Scurta și Orbeni, pe tot timpul de năvăliri dușmane se ascundeau departe de sate, în desișul codrilor, pe unde își aveau gospodării întemeiate chiar cum se cade. Unul din ei, Manea Buzdugan, scoborise cu turmele hăt la vale de satele lor până pe culmea Făurelului. Venit de tânăr prin partea aceasta de loc, copiii aici îi fusese născuți și crescuți. Dintr'un bielșug de vârstare ce-i dăruise Dumnezeu, abia rămăsese în urmă cu trei feciori și o fată, care le venise tocmai la urmă ca mângâiere batrânețelor. Dar în timpul din urmă au pierit de mâna dușmanilor unul după altul, părinții și cei trei feciori.

Singură Stăncuța, fată frumoasă și voinică, scăpată ca prin minune, rămăsese să stăpânească gospodăria părintească, cu plaiurile ce-o 'ncunjurau. Imbrăcată băr-

bătește ca un îndrăsneț flăcău, scobora din când în când din cuibul ei de vultur pentru a săgeta dușmanii cari-i călcau moșia, răsplătindu-le cu așa măsura, moartea alor săi.

În seara aceea tocmai simțise o ceată de Unguri cari treceau un cârd de vaci peste dealuri, spre Trotuș. I-a vânat unul câte unul din ascunzișul desișurilor și înainte de a se întâlni cu Vodă și ostașii lui, trimise pe lumea cealaltă pe alți doi, cari îndrăznise a rătăci până la miez de noapte prin codri.

Acum, bucuroasă că mai dăduse ochii cu voinicii Moldoveni, nu știa cum să-i primească mai bine, ales că în fruntea lor era Vodă-Ștefan, acel stăpân al Moldovei, despre care tatăl lor le povestise atâtea minuni.

După un trap bunicel făcut pe poteca cotită a pâraului, frumoasa voinică, ascunsă în haine de flăcău, își opri calul la piciorul unui deal cu coastele repezi, de să nu le poată urca nici fiarele sălbatece.

Aici descălecând, luă calul de dârlogi și purcese în urcușul coastei pe o tăietură îngustă și primejdioasă. Vodă-Ștefan și tovarășii făcură la fel, înșirându-se unul după altul pe cărărușa care până să ajungă în vârful înalt, încingea dealul de mai multe ori.

Câțiva câni simțiseră oameni străini și începură să latre pe creastă de-asupra-le, făcând să răsunе văile. Un șuerat ușor al stăpânului îi făcu s'amuțească.

Ridicați de-asupra, o vedere minunată li se înfățișă dinaintea ochilor. Vârful unde se găsiu era cel mai înalt din toate împrejurimile. La poale, văi adânci, iar în depărtări, dealurile scoboară din ce în ce mai mult, până se zărește spre soare-răsare, lunca de argint a Siretului. Așezătura pe care călcau acum era destul de întinsă, umbrită de tei frunzoși și acoperită cu iarbă crescută din bielșug, iar pe margini, spre coastele repezi, e înconjurată de tufani deși de aluni. În fund, spre soare-apune, se zărește, sclipind în bătaie de lună, albul curat al căsuții pe care o ascund teii în brațele lor stufoase.

— Adevărat cuib de șoimi! Îngână Voevodul Ștefan.

— O cetate minunată ! repetară ceilalți voinici, cari, lăsând caii să pască, nu se mai săturau privind în toate părțile spre coastele prăvalite, cari, în vremuri grele, ar fi adăpostit aici sute de oameni.

În timpul acesta, cât Vodă-Ștefan cu ceata-i de tovarași cerceta piscul cu deamănuntul, voinica stăpână a cuibului de șoimi intra în casuța, în guduratul și chelălăitul cânilor credincioși, Scoase repede afară o frumoasă scoarță aleasă de lână și-o așternu pe prispa curată de lut, iar pe batătura de iarbă mirositoare din fața casei, întinse o față de masă pe care împărția din bielșug merinde ce se puteau găsi la așa vreme : pâne de săcară, bujănița de caprioara, lapte și vin.

Apoi, c'o grijă parcă de-a nu fi cunoscută că-i fecioară, cum se găsia singură și în umbră, își mai ridică sub căciula țurcanească bogăția de păr negru care cuteza să se coboare mult în jos de umeri, iar pe spate își aruncă un straiu de lână mai lung și destul de larg, spre a putea ascunde cu ușurință sânii tineri cari se ridicau îndrăzneți sub pieptarul de oaie înflorit.

La urmă își atârână la un șold tolba de săgeți și la altul arcul, încrucișând cele două curele astfel de-a-supra hainelor, încât cu greu s'ar mai fi desfăcut spre a da de bănuț înalților săi oaspeți, iar în mâini își luă sineața, pe care o atârname în teiul din față, și astfel gătită ca un voinic ostaș de luptă, se prezintă plecându-se până la pământ în fața lui Vodă-Ștefan :

— Masa v'așteaptă întinsă, Mărite Domn ; veniți și gustați !

— A, bine că ne aduseși aminte, voinice. Noi, minunându-ne de marea cuibului vostru, iutasem de odihnă și ospățare. Dar fie ! Cât ai săgeta un dușman, ospățul e gata ; odihnă, preț de-un vis de isbândă, și apoi goană pe poteci, spre Trotuș !.. Așa-i, fiăcău frumos ? Ce zici ?

— Cum va fi voia Măriei tale ! răspunse vlăstarul Buzdugăneștilor, luând înaintea Domnului o adevărată chipeșie de ostaș.

Și cum stătea drept în lumina curată a lumii pline,

fața ei tânără s'arătă de o frumuseță rară. În umbra părului negru ce se lăsa în creți până la umeri, și supt sprincenile mari și bine arcuite, ochii scânteiau ca două lumini momitoare.

Vodă privi o clipă din tălpi și până'n creștet trupul voinicului și apoi apropiindu-se, îl bătut prietenește pe umăr :

— Și cum ți-i numele, puiu de șoim ?

— Stancu, să-mi ziceți, Mărite Doamne, c'ășa mă chiamă din botez.

— Să trăești, voinice Stancule, dar bine ți-ar fi prins să te cheme Stăncuța ! zise Vodă râzând, și îndreptându-se cu tovarășii spre masă.

Tânăra fată nu mai zise nici o vorbă. Plecă capul în jos, se'ndreptă gânditoare și cu pași domoli pe urma oaspeților săi. Prin mintea ei treceau fel de fel de gânduri. Nu-și putea da samă ce-l făcuse pe Domn să bănuască că-i chip femeiesc ! Și la urma urmei, chiar de le-or spune că ea-i Stăncuța, vlăstarul din urmă al lui Manea Buzdugan, ce rău poate să-i cășuneze purtarea ei ? Ea-i urmașa aceluia Buzdugan care a pierit cu feciorii apărându-și moșia, iar ei sunt frați Moloveni în frunte cu Domnul Țării și oaspeți ai casei unei fiice de oștean.

Și tot gândind fel și chip, ajunse în preajma oaspeților cari începuseră a gusta din bucate.

Un mârâit vrăjmăsesc al cânilor pitiți în tufele de pe marginea coastelor o făcură să-și întoarcă pașii spre tufișul dinspre soare-apune. La apropierea stăpânii, animalele credincioase tăcură, dar ochii le erau ațintiți tot jos în vale. Privi cu luare aminte în toate părțile, nu zări însă nimic. Vroi să se'ntoarcă la oaspeți spre a nu-i lăsa să ducă lipsă de ceva, dar câinii se mișcară nerăbdători, și'ncepură a mârâi și mai întărâtați. Li ținu de rău, de teamă să nu înceapă a lătra și se răzimă în sineață ascultând cu băgare de samă.

Câinii nu se înșelaseră. Din valea adâncă s'auziau șoapte neînțelese și strănut de cai.

Se sui repede în teiul înalt din coastă și căută cu

privirea de-amăruntul. Într'un desiș de plopi găsește o ceată de vrăjmași cari poposiseră în preajma unei cirede de vite. Coborî repede din copac și duse veste oaspeților.

Vodă-Ștefan, care tocmai se sculase dela masă și se lăsase într'un cot, sări drept în picioare. Făcându-și semnul crucii, îngână :

— Is mulți, voinice ?

— Poate mai mulți decât îndoitul voinicilor Măriei tale !

— Pe ei, flăcăi voinici ! În prețul odihnei ce era să facem, să-i trimetem pe cealaltă lume !

— Ba poate chiar mai degrabă le-om face răvașele ! Îngânarea ostașii cari cu caii de dârlogi se'ndreptară spre poteca de scoboriș în urma Domnului.

Călăuzli de Stancu, care nu s'arăta mai puțin îndrăzneț, ajunsese în preajma dușmanilor mai în grabă de cum și-ar fi închipuit.

Oprîți o clipă pe loc, Vodă grăi în șoapte către ai săi :

— Ei, voinicilor ; care s'apropie s'aducă vești de statul taberii dușmane ?

Din ceata Domnului ieșiră mulți ostași cari să facă slujba cerută, dar călăuza și tânărul Șendrea rugară pe stăpânul Moldoviei să nu trimită pe alții, căci vor da ei dovadă de iscusîți cercetași.

La un semn al Voevodului, amândoi tinerii se furișară pe supt poala de codru.

Nu după lungă zăbavă, cercetașii se'ntoarseră.

— Ce vești, fiăcăilor ?

— Is mulți, stăpâne ! răspunse Radu. Mă tem de n'or trece chiar de împătritul nostru.

— Cum, numai atâți ? — sopti Vodă. Și ce fac ? Au prăzi cu ei ?

— Prăzi multe, pe cat am putut zări, dar afară de străjeri, grosul taberii doarme fără grijă !

— Apoi, dacă-i așa, pregătiți-vă săbiile și rânduți-vă în două aripi de-o parte și de alta a mijlocului, care l-oiu bate eu cu Șendrea ; iar tu, Buciumaș, să suni cu foc

năvala, pe dată ce ne-om fi apropiat de ei. N'aş voi la urma urmei să se jăluască Sfântului Petru că i-am trimis fără veste în raiu ! Şi acum, cu Dumnezeu înainte, voinicilor !

N'apucă Vodă să isprăvească cuvântul însoţit de semnul crucei, şi gonacii împunşi în coastă de pintenii călăreţilor, sburată ca nălucele. Codrii răsunară o clipă de ropotele cailor, clocotiră în buciumatul ostaşului şi ţâncănitul încrucişărilor de săbii... Pocniturele de sâneţe şi urletele de moarte înfiorară codrii, de-asupra cărora nu stăpâna decât ochiul blând de lună plină.

Indrăzneţul Voevod şi ceata-i de voinici trecură ca fulgeri de moarte prin tabăra duşmanului. N'a rămas nici suflare de Ungur, dar şi ceata lui Ştefan se ştirbise.

Buciumaşul căzuse mort, iar călăuza eră rănită greu.

Şendrea, feciorul, prinzind dragoste de voinicul lăstar al Buzduganilor, luptase alături, luându-se parcă la întrecere. Dar tocmai în toiul luptei, văzu cu groază cum tovarăşul se clatină gata să cadă. Sări atunci în grabă de pe cal, îl prinse în braţe şi fugi în desiş.

Sfârşindu-se lupta, Vodă cu Moldovenii s'adunară în jurul celor doi căzuţi. Buciumaşul murise, călăuza însă tot mai sufla. Cum stătea întinsă pe iarbă, cu faţa în bătaea lunii, bătrânul Şendrea se plecă de-asupra-i, ca să-i caute rana. Bonda care-i acoperia pieptul era străpunsă de sabie şi plină de sânge.

— Pare să fie lovit de moarte ! Îngână bătrânul, care îngenunchiă lângă trupul rănit. Ii desfăcu încetişor cojocelul din noduri pe la subsiori şi îi dădu pieptarul la o parte.

Sânii ei tineri de fată voinică s'arătară atunci tuturora, aburind de bielşugul sângelui cald care gălgâia din două împunsături de sable. Rănile erau adânci şi făcute în partea dreaptă a pieptului. Cercă să le astupe cu scamă de călţi, dar fu în zadar, căci îşi dădu sufletul curând.

— Dumnezeu să-i odihnească sufletul cu bine ! — Îngână Vodă-Ştefan, făcând semnul crucii. A fost fecioară ! Ochii mei nu mă'nşelau ! Dar fie, a luptat pie-

rind ca un viteaz ! I se cuvine dar, voinicilor, să-i facem înmormântare cu cinste vitejească, colo sus, în cuibul lor de șoimi !

A doua zi, armata moldovenească, trecând spre Trotuș peste dealuri, se opri și la piciorul Făurelului. A făcut mare cinste de îngropare Stăncuții, iar de atunci și până azi, piscul acesta poartă numele de **Cetatea Stăncuții** ¹.

XII. Ștefan-Vodă și Ungurii

Ștefan-Vodă umbla prin Țară să vadă cum trăesc oamenii, cum se poartă bogații cu săracii, cum țin popii slujba la biserică, mai pe scurt, voia să știe tot ce se petrece în Țară; și pentru aceea îl iubia poporul, pentru că nu[-l] lăsa să fie jăfuit de boieri, după cum se întâmpla sub alți Domnitori, înaintea lui și după el. Când năvăliau păgânii în Țară, toți săriau la luptă, fără să aștepte poruncă dela Vodă, că pentru țărani, Ștefan-Vodă era al doilea după Dumnezeu, căci ca Dumnezeu era bun și drept.

Odată au năvălit Ungurii în Țara de sus, ca să **prede** și să jăfuească Țara, și după ce se vor încărca cu prăzi, să se întoarcă înapoi în țara lor. Tocmai în timpul acela, după cum am spus, Ștefan-Vodă umbla prin Țară, își schimbase hainele de Domn în haine de țaran, și venise pe valea Bistriței în sus, să vadă cum trăesc țărani în părțile muntelui. A venit până în satul Cruci, pe-o zi frumoasă de vară, când pe nimeni nu-l mai prinde vremea să mai stee în casă.

Pe la amiazi, iacă vine un călăreț de pe vale în sus, cu calul numai spune, și din capul satului începe a striga :

— Vin Ungurii !

1. I. Ciocărlan, în **Făt-frumos**, I (1904) p. 130 — 3 și 145 — 50⁵ cu subtitlul: „din spusa poporului”. S'a reprodus de autor și în una din cărțile sale de nuvele.

Tot satul s'a spăriet; fiecare căuta încotro să fugă, temându-se de sabia tâlharilor de Unguri. Ștefan-Vodă tocmai atunci era în casa unui gospodar, pe care îl ruga să-i dea ceva de mâncare, că-i călător, dar auzind vestea că vin Ungurii, a lăsat mâncarea, a ieșit afară, văzând oamenii fugind în toate părțile.

Înțelegând frica oamenilor, aleargă repede în calea lor, și nu-i lăsa să fugă, zicându-le:

— Ce va zice Ștefan-Vodă, când va auzi că voi muntenii, înalți ca brazii și tari ca smei fugiți de niște tâlhari Unguri?

Atunci oamenii s'au rușinat când nu auzit vorbele astea din gura unui străin, și-au luat toți, cari ce-au putut: topoare, furci, coase, măciuci, — și-au ieșit înaintea Ungurilor, pe muntele Rarăului.

Cum s'au întâlnit cu Ungurii, au și început lupta, care cu ce avea în mână. Și după o luptă crâncină, i-au învins, luându-le toate prăzile ce le aveau cu ei.

După ce au învins pe Unguri, Ștefan-Vodă a spus că cine-i, și tot odată a pus de s'a făcut o bisericuță în locul unde-a fost lupta cu Ungurii, și din bisericuță s'a făcut mai pe urma mănăstire, care e și în ziua de astăzi: Mănăstirea Rarăului.

Așa spun bătrânii ¹.

XIII. Ștefan-Vodă și Țiganii.

Zice că înaintea luptei lui Ștefan cel Mare cu Ungurii la Baia, hotarul Țării Moldovei era la Vamă, comună rurală din jos de Câmpulung, și ca la orice vamă, acolo se vâmuiau mărfurile dintre Moldova și Ardeal.

După învingerea [Ungurilor de oastea] lui Ștefan-Vodă, bătând pe Unguri și alungându-i până departe

1. Teofil Bizom, în *Ion Creangă*, VI, p. 14. — În „tradițiile“ publicate „dintr'o condică ce se află la schit“ de d-l M. Lupescu, în *Șezătoarea*, XVI, p. 16 — 22, nu se spune nimic.

În țara ungurească, hotarul Țării Moldovei s'a urcat în sus până la Bistrita și Răchita-albă, în Maramureș. Așa spun cei dedemult, că hotarul cel vechiu al Moldovei iară se va înnoi vreodată până acolo unde l-a așezat Ștefan-Vodă.

După ce s'a făcut pace între Unguri și Moldoveni, dând Ungurii partea de țară de mai sus numită Moldovenilor, fiecare nație a aflat de cuviință să ducă ceva plocon lui Ștefan-Vodă, Domnul Moldovenilor. Românii i-au dăruit un cal năzdrăvan, un arc și o sulită de corn împodobită cu argint. Sașii, felurite farfurii și tacâmuri, iar Țiganii din Bistrița¹ au aflat și ei de cuviință, să ducă și ei ceva. Au făcut ei sfat că ce să-i ducă lui Vodă? Unu spunea una, unu alta, dar un Țigan bătrân a zis :

— Știți ce? Noi să-i ducem o bărbântă de lapte acru lui Vodă, un purcel fript Doamnei, și lui Vodă hăl mătățal, un cățel, să se joace cu el.

— Bun sfat! strigară ceilalți Țigani; și hai la drum cu ploconul.

Când au ajuns aproape de curte, au început a se sfătui care cum să între; nu știau ei cum ar fi mai potrivit: să între toți odată, ori pe rând? Iar tot cel mai bătrân a zis :

— Nu! Pe rând, ca să arătam lui Vodă că cu noi n'a mers nimeni. Întâi am să întru eu cu laptele; și oiu striga: «să trăiască domnu' Vodă!», iar tu cu purcelul, să strigi: «trăiască doamna vodeasa!» iar tu, cel cu cățelul, să strigi cât ți-a lua capul: «trăiască vodă hăl mătățal».

Cum au zis, așa cu și făcut. Se înfațișă aprozilor dămnești și îi roagă să-i lese, că și ei ar duce ceva plocon lui Vodă; au spus [apoi] că de unde vin și cine sunt. Aprozii atunci i-au lăsat să între.

1. „Țiganii din Bistrița (Ardeal) sunt cei mai șarlatani de[n] toți Țiganii iar ca număr sunt mulți; de aceea se și zice: Bistrița e târg Țigănesc. Mal nainte erau un fel de robi, cum erau în Moldova, cei mănăstirești“.

Intră mai întâi cel cu bărbânța cu lapte ; și cum mergea întins în spre tron, se împiedecă de un covor, pică jos și vărsă laptele. Atunci Țiganul supărat zice :

— Fire-ai al dracului, să fii !

Intră pe ușă cel cu purcelul. Strigă :

— Și doamna vodeasă !

Iar cel cu cățelul :

— Și Vodă hăl mititel !

Iaca, aceste plocoane le-a avut Ștefan-Vodă de la Țiganii din Bistrița. S'a plinit proorocia Țiganului cel bătrân, că, cum or intra ei la Vodă, să nu intre nime !

XIV. Satul Viltotești

Despre satul Viltotești dela ținutul Fălciului se spune din moși-strămoși că se trage de pe vremea lui Ștefan cel Mare. Prin părțile acelea s'a dat pe atunci o bătălie mare, unde printre alți viteji, s'a ales cu nume bun Viltot cu frații lui cei doi, Samson și Soare. De aceea, când Dumnezeu a îngăduit o leacă de răgaz lui Ștefan-Vodă, a miluit pe cei trei voinici, cu pământul care se vede azi în preajma satului. Unde-i azi satul, pe atunci era poiană, și acolo s'au asezat cei trei frați, cu turmele lor mari și frumoase, că pe semne erau mocani și crescători de vite.

Acolo a dat Dumnezeu și le-a mers bine, turmele lor s'au înmulțit, dâșii s'au îmbogățit, s'au însurat cu fete din satele vecine și așa numărul le-a crescut ; din bordeie, s'au ridicat case, și așa s'a făcut satul. Acu, n'a fi fost el așa de mare ca azi, dar oricum, or fi fost oamenii mai altfel ².

1. Teofil Bizom, în *Ion Creangă*, VI, p. 303—4.— Varianta, pomenind însă numai pe „Vodă”, în N. A. Bogdan, *Povești și anecdote*, Iași, p. 48 — 9

2. Culeasă din Viltotești. — De fapt, I. Bogdan, *Documentele lui Ștefan cel Mare*, I, p. 344 : „Ștefan confirmă lui Ivanco și Gavril satul Viltotești dela gura Bujorului, de amândouă părțile Ialanului, cumpărat dela One și sora acestuia Crăstina, copiii lui Jurj, cu 105 zloți tătărești”

XV. Ștefan-Vodă [boier, mântuitor de Tătari]

Ștefan-Vodă a fost de mult, de mult tare, poate aproape de vremea lui Dumnezeu și a lui Sâncetru ¹, — pe lângă Domnia Moldovii la Iași, ca **dvorian**, adică boier cinstit și față strălucită și scumpă.

Pentru că tot veniau și prădau Tătarii Țara fără de astâmpăr, el a cerut de la Domn să-i deie lui sub mână pe toți hoții din ostroave (temnițe), și el a hotărît că alungă pe Tătari.

Și s'a ținut de cuvânt și drept că i-a alungat și i-a svântat în bătaie.

Norodul, ca drept răsplată a strigat să le fie Domnitor; și a fost bună bucată de vreme; și multe mânăstiri a durat și răsboaie a purtat cu voinicie ².

XVI. Poiana Tătarilor

Se spune că în vremurile de demult, pe când trăia Ștefan-Vodă, navăliseră Tătarii în Țară.

Tot jăfuind în dreapta și în stânga, o parte a năvălitorilor ajunse cu jaful până în valea Bicazului. Niște plăeși de-ai lui Ștefan le simțiră apropierea. Ei se frământară ca să găsească un mijloc spre a-i face să se întoarcă îndărăt. Planul le fu gata. Câțiva se așezară în dosul unor copaci uriași, cu săgețile la arcuri, având

1. Săn-Petru.

2. Culegere din Basarabia, publ. în, Vasile D. Moisiu, **Știri din Basarabia de artăzi**, București, 1915, p. 173. Acelaș la p. 79 scrie: „Amin-tirea marelui și sfântului **Domnitor, craiu, vodă, împărat, voinic**, se păstrează încă la răzășii orheeni, bălțeni, — din fostul ținut al Iașilor (Iaschii uezd), — hotineni, etc., ca unul ce le-a dat pământ. [Ei zic:] Noi avem nadeluri, da pământul ni-i dat dela Ștefan-Vodă; de pe vremea aceea îi și datina asta printre noi că ne zicem unul la altul „**că-pitane**“; și alții să ne zică tot așa, că-i **ocaz** strașnic pentru asta.

cu ei și vre-o trei buciumași, iar ceilalți trecură apa Bistriței pitulându-se și ei în dosul unor copaci tot cam cu atâția buciumași. Când se apropiară Tătarii de ascunzătoarea Moldovenilor, o ploare de săgeți porni asupra liftelor, iar buciumași, începură a răscoli măruntaele codrilor cu huetul buciurilor. Tătarii, crezând că au dat piept cu oastea lui Ștefan, se îngroziră. Cum nu vedeau pe nimeni, și neîndrăznind să meargă înainte, o croiră de fugă pe unde veniseră, urmăriți de săgețile Moldovenilor. Cum dădură [cu] ochii de grosul celorlalți Tătari, le spuseră că Ștefan e pe urmele lor, și cu toții o porniră îngroziți, înapoi spre țara lor.

Prăzile și robii luați au rămas în voia Domnului. Toți se grăbiau să iasă mai degrabă din culcușul ghiaturului de Ștefan, despre a cărui vitejie mersese fama peste nouă țări și nouă mări.

Așa scăpă Țara de Tătari.

Locului unde s'a întâmplat ciocnirea între Tătari și săgețile moldovenești i-a rămas numele de **Poiana Tătarilor**¹.

XVII. Satul Vadu-lui-Vodă

1. — Pe Nistru, în ținutul Chișinăului, este satul Vadu-lui-Vodă, care, după tradiția bătrânilor din aceste locuri, este din vremea lui Ștefan-Vodă cel Mare.

Moș Ambrozie Danu din Căușani-Tighinea mi-a povestit legenda satului astfel:

Ci-că odată Ștefan-Vodă se întorcea acasă dela o luptă cu Tătarii de peste Nistru. Tătarii îl fugăriau din urmă, căci aflaseră că el are iapă și nu cal, și Vodă-Ștefan a trecut apa Nistrului deadreptul, de ceea parte, unde era vad. Acolo s'a odihnit puțin.

1. I. Popescu - Băjenaru, **Prin codrii Ceahlăului**, București [f. a.], p. 54.

De-atunci vadul acela se numește Vadu-lui-Vodă, și s'a făcut acolo sat.

Moș Dumitru din Goian, județul Chișinăului, mi-a povestit-o cu acest adaos :

Ștefan-Vodă gonise cu oastea lui pe Tătari până departe peste Nistru. La întors acasă, după ce a trecut apa de-a călare, s'a oprit la vadul din spre apus al Nistrului, ca să răsuflă iapa o leacă iapa Domnului s'a pișat, și din pricina oboselii, a murit.

Tătarii se țineau scaiu de urma lui și stau gata să treacă Nistru ; Vodă-Ștefan luă alt cal și-și urmă drumul spre casă cu oștenii lui.

De-atunci se chiamă locul acela de trecere : Vadu-lui Vodă, și Domnul a zis să așeze acolo sat de pomenire, ca a scăpat cu viață.

Satul de acolo se chiamă și azi tot Vadu-lui-Vodă ¹.

2. — O urgie mare s'a lăsat pe Țară ;
 Vine tătărimea ca să prăde iară.
 Foc și jale-amară e pe urma lor :
 Oameni, femei, fete și copil omor.
 Gemetele grele prin văzduh străbat,
 Pân'la Vodă-Ștefan, până la palat —
 Atunci cu mânie Ștefan a strigat :
 — O să-și iea răsplata, vecin blăstămat !
 Și pe cal s'aruncă, din trâmbița sună,
 Într'o clipă 'ndată oastea lui s'adună ;
 Spre hotar el pleacă cu multă grăbire,
 Pe Tatar s'ajungă și să-i dea lovire.
 Și-aproape de Nistru, într'o luncă mare
 Il ajunge Ștefan și il bat tare ;
 Mulți s'aruncă 'n apă, puțini la mal scap
 Cu calul lui trece, al Nistrului vad,
 Următ de o ceată de oșteni, ce cad
 Ca trăsnet din ceruri peste tătărime,
 Omorînd dintr' înșii o mare mulțime.
 Și de-atunci Tătarii îngroziți prea tare,
 N'au călcat Moldova lui Ștefan cel Mare.

1. A[postol] C[culea], în Școala Basarabiei ; I, No, 6, p. 44—5, după ziarul „Sfătul Țării”, II, (1919), No. 285.

Oștenilor cari aici au luptat,
Răzășie, Vodă, pământuri le-a dat;
Sat frumos acolo au întemeiat,
Și Vadul-lui-Vodă ¹ satul s'a chemat ².

XVIII. Chilia de piatră dela Mânăstirea Putnii

Nu departe de locul unde se răvarsă pârâul Vițeul în pârâul Putna, se află pe o coastă de deal, în dreptul Vițeului, o stâncă mare de piatră. În ea este scobită cu dalta o bisericuță cu trei despărțituri și anume: pronaos, naos și altar. Lungimea întregului loc scobit în piatră este de 9, 25 m. iar lățimea de 2 m. Sub stâncă se află alt loc deșert, și acesta scobit în piatră, care se pare că a fost locuința sihastrului Daniil, despre care zice tradiția că el a săpat aici în piatră bisericuța cât și chiliuța de desuptul ei, în care să fi locuit mai mulți ani.

Despre Daniil tradiția locală din Vicovul-de-sus istorisește că el a locuit mai întâi în mânăstirea Sf. Laurentie care se afla în vechime pe teritoriul Laurei de astăzi, adică a cătunei din Vicovul-de-sus. Fiind el osândit de starețul mânăstirii sale pentru o întârziere avută în Siret, să nu iasă din mânăstire vreme mai îndelungată, se retrase, după ce-și îndeplini canonul, în codrul cu acea stâncă de lângă pârâul Vițeul și scobi în vârtoasă piatră, cu multă trudă și răbdare, o bisericuță pentru rugăciune și o chiliuță ca locuință pentru sine. Pe lângă această stâncă să se fi rătăcit odată Ștefan cel Mare, și să fi mas la sihastrul Daniil, în chiliuța-i din stâncă. În acea noapte se zice că sihastrul să fi înduplecat pe Domnul Țării să ridice în aceste locuri un falnic locaș lui Dumnezeu, promițându-i că

1. „Sat mare pe dreapta Nistrului, ținutul Chișinăului. Legenda am cules-o din gura bătrânilor”.

2. Grigore Gh. Șoltuzu, în ziarul **România nouă**, II, p. 65 (7 Apr. 1918) cu nelosemnate schimbări la cele din urmă 4 versuri.

Dumnezeu bine va primi osteneala și râvna lui creștinească și-l va ajuta întru toate întreprinderile lui.

Mai departe, spune tradiția, că zidind Ștefan cel Mare falnica mănăstire din Putna, unde se adunase mulțime de călugări, și devenind locurile de pe lângă chilie, prin înmulțirea oamenilor, cercetate și nu izolate și nepătrunse ca mai înainte, Daniil să fi părăsit chilia, și locul lui de rugăciune din stânca de aici, și să se fi retras într'o pustietate și mai mare, adică într'un loc pustiu pe pârăul Voronețului, numit și apa Corbului ¹.

XIX. Dealul Crucii

Ștefan-cel-Mare, când a mers să aleagă locul unde să zidească mănăstirea [Putna], și-a luat arcul cel mare care se încoarda cu vârtej și trei alți săgetători vestiți, adică pe vătavul de copii și doi copii de casă, și s'a dus cu o mare mulțime de popor pe un deal depărtat de locul unde avea să zidească mănăstirea. De acolo și-a slobozit săgeata mai întâi vătavul de copii și unde a căzut săgeata lui, s'a făcut poarta mănăstirii; unde a căzut săgeata întâiului copil de casă, a făcut clopotnița, iar săgeata copilului al doilea de casă a mers foarte departe și a căzut pe Dealul Sion, unde era atunci o bisericuță de lemn; iar unde a căzut săgeata lui Ștefan-Vodă, într'un paltin vechiu, s'a zidit altarul bisericei.

Se spune că al doilea copil de casă întrecuse pe Ștefan-Vodă cu săgetătura, și poporul vorbea acum că el ar fi mai meșter decât Vodă; de aceea se spune că Ștefan ar fi pus să-i taie capul, dar nu se știe de sigur.

Acest arc cu vârtej al lui Ștefan cel Mare, lăsat de însuș Vodă în amintire la Mănăstirea Putna, s'a

1. D. Dan, *Mănăstirea și comuna Putna*, Buc., 1905, p. 113—4, reprodușă și în O. Densușeanu, *Tradiții și legende românești* (No. 600 din *Biblioteca pentru toți*, p. 6—7. — Despre chilia lui Daniil Sihuștriu și despre aceasta, cf. *România Nouă*, an. I (1907), No. 6—7, p. 240—2.

păstrat acolo până la anul 1686, când regele Poloniei, Ioan Sobieschi, ocupă Moldova, și între alte prădăciuni, răpiră Poloniei și acest arc al lui Ștefan-Vodă ¹.

XX. Ștefan-Vodă, Pusnicul Daniil și Mănăstirea Putna

Și a fost ² acea sfântă biserică [de lemn, făcută de Dragoș-Vodă, la venirea sa din Țara-ungurească, la locul numit Volovaț] acolo ³ ani, până în zilele blagocestivului și de Hristos iubitorului, prea viteazului Domn al Moldovii, Io Ștefan Voevod. Atunci, în zilele acestui viteaz Domn, a fost aici în ținutul Sucevii, în ocolul Vicovilor, aproape de apa Putnii, un prea cuvios părinte anume Daniil Sihastru, care trăia într'o chilie săpată în piatră, întru care era și sfânta biserică, după cum se vede și până astăzi ⁴. Și ne-au spus părinții [din mănăstirea Putna] că acest părinte Daniil, de-asupra locului unde este acum zidită mănăstirea Putna, de multe ori ar fi văzând mulțime de îngeri luminați, cântând, fiind în mâni făclii aprinse, de care lucru acel fericit părinte mult s'a mirat. Și rugându-se lui Dumnezeu ca să-i descopere de această minune ce văzuse, i s'a arătat îngerul Domnului în vedenie zicându-i: «Bine să știi, că întru acest loc unde ai văzut îngeri luminați, robul lui Dumnezeu, Ștefan-Voevod, fără zăbavă va să facă o sfântă mănăstire foarte iscusită, întru numele Prea curatei de Dumnezeu Născătoare și pururea Fecioară Mariei, și va așeza întru acea mănăstire mulțime de călugări, ca să proslăvească pe Dumnezeu și pe Prea curata lui Maică». Și după aceasta fu nevăzut.

1. Vi. Mironescu, *Note de călătorii prin Bucovina*, publ. în *Arhiva*, Iași, XX (1909), p. 213—4. — Variantă, S. Teodorescu-Kirileaa, *op. cit.*, ed. I, p. 38—40.

2. În text: „a stat”.

3. Loc alb în text.

4. 1761.

Iară fericitul Daniil foarte s'a bucurat și-a mulțămît lui Dumnezeu și Prea curatei lui Maice ¹.

Și după acea vedenie ce văzuse sfântul Daniil, milostivul Dumnezeu a pus cuget bun la inima prea vi-feazului Domn Ștefan-Voevod întru al zecelea an al Domniei sale, că să facă o mânăstire mare întru numele Prea curatei de Dumnezeu născătoare și pururei fecioare Maria, pentru a sa veșnică pomenire ².

Și s'a rugat lui Dumnezeu, ca să-i arăte loc ca acela bun, și a purces cercând multe locuri, iară mai pe urmă s'a suit și pe apa Putnii, ce este în ținutul Sucevii, în ocolul Vicovelor. Și văzând între munți loc neted și frumos, și depărtat de târguri și de sate, precum se cade vieții călugărești, foarte i-a plăcut. Și întru acel loc, aproape de apa Putnii, află și pe fericitul Daniil Săhastrul, într'o chilie săpată în stâncă de piatră. Și dacă l-a văzut, foarte s'a bucurat. Și după multă sufletească vorbă ce-au avut amândoi, a spus fericitului Daniil și cugetul său cel bun, cum că va să facă o sfântă mânăstire mare, întru numele Preacuratei de Dumnezeu născătoare și pururea fecioarei Maria, a cinstitei sale Adormiri, pentru ca să lăcuiască mulțime de călugări într'însa, și să o înzestreze cu odoare scumpe. Și cum că a cercat câteva locuri, iară ca aicea, nicăeri nu i-a plăcut. Auzind de aceasta fericitul Daniil, foarte mult s'a bucurat, și îndată începu a-i spune vedenia ce o văzuse peste acel loc, și în ce chip i-a fost descoperit Dumnezeu prin înger. Și pentru ca și mai mult să se încredințeze acest fericit Domn, s'a rugat fericitul Daniil milostivului Dumnezeu, ca să se arăte acești sfinți îngeri și înaintea acestui fericit Domn. Și Dumnezeu a ascultat ruga robului, și îndată în locul acesta, unde este acum sfânta mânăstire Putna, s'a pogorît mulțime de îngeri luminați, cu făclii aprinse prin mâni, și cântând cântări dumnezeiești. Și fericitul Domn Ștefan-Voevod s'a învrednicit a-i vedea, și din tot sufletul s'a bucurat. Și îndată a purces cu fericitul Daniil, și

1. Se arată că până aici s'a scris „din spusele părinților“.

2. Se arată că aceste rânduri s'au scris „din letopisețul Moldovii“.

viind la acel loc, unde văzuse pe sfinții îngeri, a însemnat locul și luând blagoslovenie de la fericitul Daniil, s'a întors cu bucurie în scaunul său, în Suceava.



Chipul lui Ștefan cel Mare, pe evanghelia din biserica
dela Voroneț, Bucovina.

[Incepe zidirea la 6974 Iulie 10, după letopiseț]. Și fiind că un lucru mare ca acesta, în scurtă vreme nu se putea face, până ce se va isprăvi această sfântă mă-

năstire mare, a socotit să aducă cea mai sus numită biserică Vovedenia de la Volovăț, aici la Putna, să-și strângă părinți și să facă sfânta rugă. Și îndată a poruncit de aduseră acea sfântă biserică de lemn din Volovăț în Putna și-a așezat-o aproape de mănăstirea cea mare ce se lucra. Și făcând împrejurul acelei sfinte biserici câteva chilii, a așezat călugări ca să facă sfânta rugă. Și a numit-o **Mănăstirea veche**, ce și aceasta s'a făcut tot din pronia lui Dumnezeu, după cum anume este arătat mai înainte pre amănuntul.

[După letopiseț, urmează stiri privitoare la gătirea și sfințirea mănăstirii cu cei 64 de preoți]. După acestea toate, a voit acest blagocestiv Domn ca să cinstească această sfântă mănăstire cu cinstea cea mai înaltă decât toate mănăstirile ce sunt în Moldova. Și a arătat dorința sa preasfințiților arhieriei și tuturor părinților și tuturor senaturilor săi și celorlalți părinți arhimandriți și igumeni de pre la alte mănăstiri mai vechi. Cari dacă au auzit de aceasta, au arătat Măriei sale cum că nu este cu cuviință să se facă un lucru ca acesta, de una vreme că ale lor mănăstiri sunt mai de mult zidite; și cu cuviință este, care mănăstire este mai veche, aceea să aibă și cinstea cea dintâi. Măria sa încă au arătat cum că pe dreptate au socotit părinții și așa se cădea să fie, însă întâi să-i adevereze Măriei sale de este mai veche biserică în toată Moldova decât cea de lemn ce a fost în Volovăț, iară acum este în Putna.

Și știind toți, că acea biserică este făcută întâiaș dată de întâiul Domn Ion Dragoș Voevod, numai ei s'au mirat de înălțata minte a Măriei sale. Și îndată au primit cu toții. Și întru acest chip s'a hotărât acest lucru, de este mănăstirea Putna mai înaltă cu cinstea decât toate mănăstirile din Moldova.

Iar fericitul Domn Ștefan Voevod de toate a dat laudă lui Dumnezeu și Preacuratei lui Maice, și s'a întors cu mare bucurie în scaunul său în Suceavă¹.

1. Toate acestea cu lămurirea: „din spusul părinților“.

Scoatere din „Istorie pentru sfânta mănăstire Putna“ scrisă de Vartolomei Măzăreanu, și publ. în **Analele Academiei Române**, IX. ist., p. 57—9, de V. A. Ureche.

XXI. Dealul Crucii și Izvorul lui Ștefan cel Mare

Dealul Crucii [din vecinătatea Putnii bucovinene] a fost numit așa pentru că pe vârful lui se află o cruce, pe locul de unde Ștefan-Vodă a tras cu arcul spre a hotărî locul pentru altarul mănăstirii.

La poalele acestui deal curge un limpede izvor. Despre împrejurimea lui și despre dânsul, poporul din Putna istorisește că Ștefan-Vodă când venia, mai ales vara, cu familia sa și cu curtenii săi, să petreacă câțva timp departe de grijile lumii, în singurătatea romantică a mănăstirii Putna, avea obiceiul că pune să-i întindă masa pe iarba verde de pe un dâmbuț, alături de izvorul amintit. Aici se așeza el cu ai săi și ospăta sub cerul senin și albastru, și apoi bea cu mare plăcere apă rece și curată ca lacrima, din acest izvor. De aceea, acest izvor și astăzi se numește „Izvorul lui Ștefan cel Mare“. Aici, zelesul ieromonah din Putna, Dorimedont Nichitovici, a ridicat o cruce de piatră cu o inscripție, care pe trecători îi lămurește că Ștefan-Vodă obișnuia să bea apă din acest izvor ¹.

XXII. Ulmul cu Săgeata lui Ștefan-cel-Mare

În altarul mănăstirii Putna se păstrează într'un postament de marmură vântată o bucată de trunchiu de ulm în care săgeata lui Ștefan cel Mare s'ar fi înfipt. În trunchiul găurit la mijloc stă înfiptă o înaltă cruce procesională ².

1. D. Dan, **Comuna și mănăstirea Putna**, p. 9—10

2. **Ibidem**, p. 13, nota 6.

XXIII. Paharnicul Negrilă

În cotuna Porcăreții [ț. Vaslui], pe șes, în apropiere de moară și iaz, se zice că acolo a fost așezarea. paharnicului Negrilă, unul din boerii lui Ștefan cel Mare. Acest Negrilă a avut aici și târgușor, numit Negrileștii. Se cunosc și astăzi movile, și când ară țaranii, scot cărăminzi de format mare. Acest Negrilă a avut capul tăiat de Ștefan cel Mare la Vaslui, la anul 1471 Ianuarie 16¹.

XXIV. Focșanii

Numele de Focșani se trage dela familia Focșa, Moldoveni drepți și vechi, încă din vremea lui Ștefan cel Mare. Căci după statornicia hotarului Țării prin gârla ce au tras-o prin Focșani² la întâlnirea Domnului acolo, au făcut masă mare și la sfârșitul mesei au ales doi oșteni, unul muntean și altul moldovean și i-au pus la luptă cu paharele. Și a biruit moldoveanul. Și pentru lauda lui au dat nume târgului ce atuncea au hotărît să-l înființeze la hotar, Focșani, că oșteanul acela se numia Focșa³.

XXV. Podul și via lui Ștefan cel Mare dela Căntălărești

1. — Din sus de orașul Vaslui, la o departare de una oră și jumătate cu trăsura, se află [pe șoseaua ce

1. S. Hrisoscoaleu, în **Buciumul român**, III. (1882), p. 212. — **Letopiseți**, I, p. 156: „în anul 6979 Ghenarie 16 au tăiat Ștefan-Vodă pe Negrilă Paharnicul și pe Alecsa Stolnicul și pe Isaia Vornicul, în târgul Vasluiului” — pentru înțelegere cu vrăjmașul Domn muntean.

2. **Letopisețe** I, p. 162; după luptele cu Domnul Țării-românești.

3. Pahar. C. Sion, **Arhondologia Moldovei**, p. 339.

duce pe valea Bârladului] un pod de piatră pe care locuitorii îl numesc **Podul de piatră al lui Ștefan cel Mare** ¹, și se numește și astăzi tot așa ².

2. — În cotuna Căntălăreștii se află podul de piatră construit de Ștefan cel Mare, și de-asupra lui se afla până mai anii trecuți o vie sădită asemenea de acest Domn ³.

XXVI. Postul lui Ștefan cel Mare și sfânt

Din sus de târgul Vasluiului, la Podul Înalt, ce-i mai zice și al lui Ștefan-Vodă, tabărise oștile turcești, multe ca frunza și iarba...

Ștefan cu puținii lui oșteni, le aține calea... Dar cum să se încumeteze el, să sfarme o oaste atât de înfricoșătoare, când unui moldovan era să-i se împotrivească trei Turci?

— Doar o minune dumnezeiască mă va mântui! grăi Ștefan inimoșilor săi oșteni din jurul lui.

Sultanul turcesc, avea la îndemână călăreți neîntrecuți, pe cai arăbești iuți ca săgeata, tunuri îndămănatice cărorora cele mai mari cetăți nu le stătuse în cale, ieniceri plini de îngâmfare, obișnuiți cu războiul și cu biruința...

Ștefan se încumetă să ducă în fata unei oștiri atât de puternice, mai mult muncitorii pământului strămoșesc: oameni de sapă și de plug, cari aveau drept podoabă minteanul și sumanul zilelor de sărbătoare.

1. Lucrul acesta l-am auzit și eu în 1916, fiind în gara Bârzești.

2. T. T. Burada, în *Revista pentru istorie, arheologie și filologie*, an. I, vol. II, p. 428 — 30. De fapt, podul este făcut în 7144 pe hatmanul Gavriil, fratele lui Vasile-Vodă Lupu, și soția lui Liliana; cf. și Melchisedec, *Notițe istorice și arheologie*, București 1885, p. 135. — D-l Burada identifică acest pod cu „podul înalt” din sus de Vasluiu, legat de bătălia din 6983, pomenit de cronică, pe care l-ar fi putut face însuș Ștefan-Vodă, cu „podul înalt, pe Bârlad”, pomenit în *Călătoria lui Vasile Lupu și ginerile său Timuș, spre Țara românească, și cu marele pod de piatră, pomenit de Paul de Alepo.* — Gavriil Hatmanul fereca o cruce în 7147 ce se află la Mân. Putna (D. Dan, *Mănăstirea și com. Putna*, p. 50).

3. G. Hrisoscoleu, în *Bucimul român*, III (1882), p. 213.

— Cu Dumnezeu înainte, dragii mei oșteni, căci dela Dânsul numai, va putea să ne vină mântuirea! strigă Ștefan voinicilor săi.

Și iute și neastâmpărat cum era, sări cel dintâi în mijlocul Turcilor.

Ș'atunci minune!

Ș'au clătinat ienicerii nebiruiți, s'au înfricoșat călăreții oțeliți și au amețit tunurile, — iar Sultanul a luat-o la fugă în josul Țării către Dunărea bătrână, pe unde venise.

Iar Ștefan s'a 'ntors fără mândrie în târgul Vasluiului, tot așa cum pornise, și a'ngenunchiat înaintea altarului, aducând lui Dumnezeu laudă pentru cea biruință.

A chemat apoi în jurul său pe toți vitejii dela Podul Înalt, le-a dat ranguri mari în oștire, făcând boeri pe plugarii săi. Le-a poruncit să postească toții cum va face și el timp de 4 zile, numai cu pâine și cu apă. A dat veste în toată țara, ca nimeni să nu-i dea lui biruința aceea, ci numai lui Dumnezeu, că el, Ștefan, nu poate să se mândrească cu așa minune.

A postit Moldova toată după porunca lui Ștefan-Vodă, și l-a numit poporul său drept credincios „Sfântul Ștefan“, așa cum i se cădea ¹.

XXVII. Mintea Moldovanului cea de pe urmă

Stăpânia Țara Moldovii într'un rând un Domn mare întru toate, și numele lui era Ștefan-Vodă. Și neamul nostru o ducea bine, și de aceea sămânța pismei încolțise în inima liftelor străine. Sculatu-s'au Leșii și Tătarii, și la urmă au purces și Turcii mulți ca frunza codrilor și pe atâta încă mai mulți, și au intrat în Țară

1. **Povestiri vitejești** (No. 9 din publicațiile cercului „Deșteptarea sătenilor“) ed. II, Fălticeni, p. 29 — 31; culegerca este a d-lui. S. T. Kirileanu.

pustiind și pârjolind, iar mai apoi, prinzându-ne și oastea noastră, o sfărâmară și-o împrăstiară.

Și se făcea prin locurile acelea o pădure deasă, și'n fața pădurii o gârlă lată și plină de stuhăriș. Ștefan-Vodă își adună puținele rămășiți în dosul lor, făcu sfat, și din sfat ieși poruncă să meargă mai înainte câțiva surlași și să deie bucium de strângere. Surlașii începură chemarea, iar Vodă-Ștefan cu ostașii lui începură să chiue. ca și cum ar fi fost de-o mie de ori mai mulți.

Turcii pe dată crezură că acolo-i gloata cea mare a norodului de oaste, și dădură năvală peste gârlă, unde rămaseră înămolite o mulțime de tunuri și rânduiri de oaste.

Moldovenii atâta așteptau. Repede sar ca niște lel-paralei, peste capul păgânului, și-l strivesc, și-l buchisesc, și pe urma îl lasă să se'ntoarcă în țara lui, pe drumuri scurte, cu ce mai rămăsese neatins.

Turcii s'au întors cu nespasă mânie în suflet, și mânioși au rămas împotriva noastră până astăzi. Spun cei ce știu că de câte ori se închină Turcii, în loc de **amin**, zic, până'n ziua de astăzi :

— Dă-mi, Doamne, mintea Moldovanului cea de pe urmă !¹

XXVIII. Cetatea de la Grăjdeni, ț. Tutova

Mai la Răsărit de Mânăstirea Grăjdenilor, pe culmea dealurilor cari din ținutul Tutovii merg până pe sub Iași, se află urmele unei cetăți de la Ștefan cel Mare².

1. T. Pamfile, **Firișoare de aur**, p. 35—6.

2. Culegere dela un bătrân din Grăjdeni, ț. Tutovei în Iulie 1919.

XXIX. Cetățuia de pe Chetrosu

În apropiere de satele Chetrosu și Corodești, pe coama dealului care desparte ținutul Tutovii de al Vasluiului este un loc numit **Cetățuia**. Este o movilă acolo pe care harta o arată că are 488 de metri înălțime de asupra mării și de pe care se vede toata Valea Rahovii.

De-aici a privit și-a poruncit Ștefan-Vodă, când cu bătaia de pe valea aceea. O parte de oștire se afla pe dealul Hârșovenilor, iar alta, cu dânsul, pe Chetrosu, în pădure, de unde s'a repezit asupra Turcilor cari în-traseră în strâmtoarea văii.

Lângă movilă este o **groapă**: acolo se zice că și-ar fi păstrat Vodă-Ștefan bucatele pentru armată.

Și **comori** sunt în groapa aceea, dar peste ele a pus **diavolul** stăpânire. Și nimeni nu se poate apropia de dânsule fără anumită jertfă.

Într'un rând, stăpânul moșiei a săpat pân'ce-a ajuns la o ușă de fier unde s'a'ntâlnit c'un călugăr.

— Ce-i Străjescule? — c'așa-i ziceau stăpânului moșiei. De geaba te trudești, că de-aici nu-i putea lua nimic. Dacă ți-i gust de avere, dă-mi mie copilul tău cel mai mic, și slobod ești!

N'a săpat apoi fără folos și învățatoul de la Poeni?

Mai spun oamenii că după ce i-a biruit aici, s'a'n-tors și le-a ieșit înainte pe valea Bârladului ¹.

XXX. Cetatea lui Ștefan-Vodă din Poenești

1. Pe înălțimea de de-asupra cătunului Valea-caselor din comuna Poenești, jud. Vaslui, [este un loc] numit **Cetatea lui Ștefan-Vodă** ².

1. Culegerea d-lui V. C. Nicolau din Bârlad.

2. Ec. I. Antonovici, **Istoria Comunei Bogdana**, Bârlad 1906, p. CXXIII.

2. In această comună [Poenești, ț. Vasluiului] se văd niște întărituri de pământ din timpul lui Ștefan cel Mare ¹.

XXXI. Cetatea de la Paiu, ț. Vasluiu

La Paiu se află urmele unei Cetăți din timpul lui Ștefan cel mare ².

XXXII. Valea Oanei

Se ținea bătălia pe Rahova, înainte de a-i fugări pe Turci pân' pe la Siret, la Ionășești, la Vadul-Turcului, când au trecut apa Dumnezeu știe cum. Se ținea bătălia, și Ștefan-Vodă era lângă satul Miceștii de la ținutul Tutovii, pe-o vale. Atunci, i-a fost venit vestea că s'a născut, dintr'o dragoste lăturașă, fata lui, Oanea. Și de atunci a rămas că valea se chiamă și până'n ziua de astăzi: Valea Oanii.

Și satul Valea Oanei, tot dela Ștefan cel Mare se ține că este.

XXXIII. Drumul lui Ștefan-Vodă

Pe muchea sau zarea cea ascuțită a acestui deal [coama Porcului, comuna Bogdana, ținutul Tutovii] se află și astăzi urmele adânci ale unui drum vechiu, căruia oamenii îi zic **drumul lui Ștefan-Vodă** și spun că pe acest drum au umblat mai de mult poștele! ⁴.

1. G. Hrisoscolev, in **Buciumul român**, III (1882), p. 213.

2. **Ibidem**, p. 218.

3. Culegerea d-lui V. C. Nicolau.

4. Ec. I. Antonovici, **Istoria Comunei Bogdana**, Bârlad 1906, p. V.

XXXIV. Ștefan-Vodă pe Dealul Taberil

La Râpa-Buții de pe Dealul Taberil [comuna Bogdana, județul Tutova], s'a ascuns odată Ștefan-Vodă.

În poienile pădurilor de pe aici, — Florești, acelaș județ, — și-au păscut caii odată oștenii lui Ștefan-Vodă¹.

XXXV. Podul Arapului

Spre Pușcași [ș. Vaslului] se află Podul Arapului, unde se zice că a fost ucis un arap, în bătăia de la 1475.

XXXVI. Dragomireștii și Vindereii de la ș. Tutovii

Și despre aceștia se spune că-s întemeiați de Ștefan-Vodă. Se știe și veleatul. La 1477 Ștefan a fost la Vasluiu la sfințirea bisericii cu hramul Sfântului Ion. După sfințire, a luat-o pe Valea Rahovii până la Trohan, dincolo de Pungești, și-apoi a trecut dealul în Valea Lipovii, unde a pus început Dragomireștilor. De-aici a mers mai departe și-a făcut satul Vindereii³.

1. Ec. I. Antonovici, în *Făt-frumos*, I (1904), p. 104: se dau împrejurările istorice ale anului 1476, iulie 16 — 18, când Ștefan-Vodă s'ar fi putut afla prin acele două localități vecine. — Reproducere și în *Istoria com. Bogdana* de acelaș, p. LVI.

2. G. Hrisoscolev, în *Buciumul român*, III (1882), p. 214.

3. Culegerea d-lui V. C. Nicolau.

XXXVII. Bătălia de la Rahova.

Localitatea aceea [Pungeștii, de pe Valea Rahovii, ș. Vasluiului] se cheamă «la țințirim» și se crede că acolo sunt îngropați cei căzuți la bătăea de la Rahova, de la anul 1475.

XXXVIII. Stâlpul Rotărașului

Se spune că spre mieznoapte și apus de **biserica veche** de pe hotarul moșiei Țăpu, a picat într'o luptă un vornic de frunte al lui Ștefan-cel-Mare, anume **Rotărașu**, căruia i-a ridicat Domnul, după bătălie, o cruce de lemn în chip de stâlp, cu slove săpate pe dânsa, ca să-i veșnicească numele. Stâlpul a putrezit cu vremea, dar locului i-a rămas numele așa: **la stâlpul Rotărașului**. Și de uitat tot nu s'a uitat numele celui vi-teaz ostaș al lui Vodă-Ștefan ².

XXXIX. Avram Huiban

Sub Domnia lui Ștefan-Vodă, un anume Avram Huiban, ce locuia la munți, fiind rânduit ca soldat daraban să caute nuele de corn pentru coarde de arcuri, nemerește cu o ceată de voinici tocmai pe valea unde astăzi sunt Avrămeștii ³ și găsește corniș îndestul. Locurile acestea, acoperite de păduri și nestăpânite de nimeni, i-au plăcut prea mult și s'a hotărît a le cere

1. G. Hrisoscolev, în **Buciumul român**, III (1832), p. 211.

2. Culează din Țepu-Tecuciu.

3. Din jud. Tutova.

dela Ștefan-Vodă ca răsplată de vitejie, dacă norocul îl va ajuta în lupta ce avea să se dea cu Turcii.

Dându-se bătălia de la Rahova, și Turcii fiind învinși, după bătălie, Ștefan-Vodă, la cererea soldatului Avram Huiban, recunoscându-i vitejia, l-a făcut călăraș și i-a dat drept răsplată ca răzășie, Valea-mărului cu megeșile ei.

Venind el aici, s'a asezat la poiana dealului unde este astăzi biserica Sfântul Neculai, poiana înconjurată de telu și acoperită cu iarbă numită **avrămeasă**. S'a căsătorit cu Ileana Mărăscu din satul Bogdănești, județul Bacău; fetele le-a măritat după păstorii vitelor lui, iar băeții după fete din sate depărtate de la munte, ce-i erau cunoscute lui. Așa, satul lui Avram s'a tot mărit, averile i-au crescut; prisaca lui număra 5000 de matce și vitele umblau șase luni de vară până la hotarele moșiilor lui, iar urmașii lui, împărțindu-și moșia, au alcătuit cu timpul noi sate și anume: **Mărișești**, numele ginerelui său Gheorghe Mărăscu, după care măritase pe fiica cea mare, Ileana; **Cristeștii**, după numele de botez al fiului său Cristea Avram Huiban, pe care l-a căsătorit după Safta Ionașcu din Suceava; **Rădenii**, după numele ginerelui său Ion Rădeanu, după care măritase pe Sanda; **Dealul Mafțieștilor**, după numele fiului său Mafțelu Avram Huiban, pe care îl căsătorise cu Vasilca din Hârlău; **Găneștii** după numele lui Vasile Ganea, ginerele său, căruia îi dăduse în căsătorie pe Vochița, fiica sa mai mică, și **Avrămeștii**, după numele lui și al fiului său mai mic, Avram Avram Huiban, pe care îl căsătorise cu Nastasia Sion¹.

1. Din C. Solomon, **Monografia Comunei rurale Avrămești, din jud. Tutova**, București 1904, p. 3—4. Cartea fusese lucrată, firește, ceva mai înainte, adică tot pe când autorul trimetia d-lui S. T. Kirileanu, o legendă asupra aceluiaș Avram Huiban, însă cu deosebiri mari, față de o trecere de vreme prea mică, de la scrisul unui text, la scrisul celuilalt. În cealaltă legendă (ed. S. T. Kirileanu, p. 175—7, se pomenește de-un aprod hotarnic, care ar fi asezat ca semn despățitor o icoană într'un stejar bătrân. Pe nevesta lui Avram o chema Safta iar pe fiul său Gheorghe. Despre ginerii de mai înainte, acolo nu se scrie nimic.

Mai de mirare însă este altceva. Astăzi răposat, învățătorul C.

XL. Bătălia din preajma Teșcanilor

Prin părțile de miază noapte a Teșcanilor din ținutul Bacăului, a avut Ștefan cel Mare o bătălie : morții cari au rămas după dânsa se află îngropați supt o movilă, care se vede și astăzi. În movilă se află și un stejar ¹.

XLI. Piciorul Dragolii

Turcii veniseră la noi câtă puzderie, da Domnitorul de pe atunci, Ștefan-Vodă, i-a bătut și dus din Țară.

La oamenii cari au fost în oastea lui, le-a dăruit pământ, de și-au făcut case pe el. De atunci se zice că-i sat pe aici, pe unde-l satul nostru ²; bătrânii spun că au apucat satul mai la răsărit pe unde-i azi lutăria.

Și pân' să-i bată Vodă pe păgâni, păgânii și pră-

Solomon dă în monografia sa și un suret de pe vechiul uric domnesc arătându-l a fi fost scos în 1610 de un Stăvărâche Huiban și pe care l-a „cetit și tălmăcit“ locuitorul Niculai Dobraniș! Iată acel „uric domnesc“ care poate fi cuprins într'un mănunchiu de povestiri populare ca acesta :

„Eu Ștefan Voevod, bozle, Domn moldavschî : Cu mila lui Dumnezeu, Eu Ștefan Voevod, Domnul Țării Moldovii, înștiințăm cu această carte a noastră pe oricine o vede sau auzi, cum că acestui adevărat Avram Huiban i-am dat în susul Bârladului, la Apa-mărului, Valea-cornilor-de-arce, pe unde este judele Sion, i-am dat lui acest uric cu dreptul de răzășie, însă atârnare de la curtea noastră domnească din Vasluiu, pentru vitejia lui în bătălia cu Turcii, din susul Vasluiului; cunosându-l daraban de munte, l-am făcut călăraș, să nu plătească nici un bir ; această moșie să fie pentru el, copiii lui, frații lui, nepoții lui, strănepoții lui, până unde ajunge vita în șase luni de vară, și pentru tot neamul lui, neclintit în vecl. Amin“.

În sfârșit tălmăcitorul Dobraniș a văzut pecetea cu capul de bou și veleatul, 12 Maiu, 1475!

1. Dela d-l căpitan Cojan, șeful ocolului silvic din Scorțeni, Ț. Bacău. — Peste câteva sate, spre miază-noapte, se află satul Cetățuia.

2. Este vorba de satul Căndești „intemeiat de Ștefan cel Mare după lupta dela Orbic“.

daseră și omoriseră pe cei cari n'avuseră vreme să se ascundă. O cucoană se vede că n'avuse vreme să se ascundă. Nu-i vorbă că a fugit ea din calea lor, dar tot au prins-o. Cucoana s'a ascuns în pădure, și ca să n'o găsească Turcii, s'a suit într'un copac. Cum s'a făcut, că un Turc a trecut pe sub copacul în care se suise cucoana; se uită în sus, și-o zărește. Turcul iute scoate paloșul și-i taie un picior cu paloșul.

De-atunci dealului istuia îi zice **Piciorul Dragoi-
lii** ¹, că așa o chema pe cucoană: **Dragolea**².

XLII. Doamna lui Ștefan-Vodă în peștera din preajma Ștefăneștilor

Năvăliseră odată Turcii în Moldova, cu oaste multă, puzderie, hotărâți că de rândul ăsta, să răpuie capul lui Ștefan-Vodă.

Și fiind că Vodă nu era acasă, Doamna a rupt-o la fugă încotro o vedea cu ochii, să-și caute loc de ascuns; dar a fost aflată de Turci.

Au fugărit-o prin munți, pe dealuri și prin păduri, până ce, biata de ea, și-a găsit refugiul într'un loc pe malul Prutului. Acolo, cu puterea lui Dumnezeu, s'a urcat și s'a ascuns într'o peșteră de pe malul apei, la vreo treizeci de stânjini înălțime, aproape de Ștefănești.

Se pot vedea și astăzi urmele scării pe care s'a urcat Doamna, acolo unde azi nu se poate sui nimeni.

În peștera aceea a stat Doamna vreme lungă, până a vrut Sfântulețul de s'a potolit răsmirița în Țară. Se pregătia și ea de plecare spre casă, când iată că se întâlnește cu Ștefan-Vodă care venia cu oaste multă, s'o iea de unde se ascunsese. Era vesel peste măsură Dom-

1. În apropiere este Cetatea lui Dragoș-Vodă: se văd șanțuri; apoi este podul lui Dragoș și pârâul Dragoș.

2. A. Moisel, în *Ion Creangă*, VIII, p. 111 și, cu însemnate schimbări, în vol. XII, p. 24 — 5.

nul, că bătuse pe Turci, și povestește și Doamnei isprăvile lui. Apoi o iea și o duce acasă la Hârlău.

Târziu, târziu de tot dela ieșirea Doamnei din peșteră, cu mare greu s'ar fi urcat unii oameni acolo sus, unde șezuse Doamna Țării, și ar fi văzut uși de piatră și lăcate mari tot de piatră. Tot acolo, ci-că sunt comori ascunse, rămase până azi dela Doamna fugărită de Turci.

Iar stânca aceea, cum și satul dimmejurul ei, se chiamă d'atunci **Stânca Doamnei** ¹.

XLIII. Casa Doamnei din apropierea Ștefăneștilor

Treci prin sate așezate pe-o parte și pe alta a Bașeului, și nu-i cu puțință să nu auzi un cuvânt prin care să se aducă închinare sfântului și slăvitului stăpânitor [Ștefan-Vodă]. E un semn că ne apropiem de locul **Palatului domnesc**, din apropierea Ștefăneștilor, târg înstrăinat, dar care ține și o biserică de-a lui Vodă-Ștefan, ca și multe pomeniri despre dânsul. Măcar atât bine poți zări și pe blăstămata vale a Prutului.

Ce-o fi **Stânca Doamnei**? E o stâncă, dar deosebită de alte stânci: are tainițe în cari raza soarelui vrea, și n'ar putea răzbate; și 'n ele mulți ar căuta să-și trimeată piciorul și s'o privească înăuntru, dar acolo-s căi nepătrunse de alt ceva decât de fiori și groază.

Privește **Cetatea lui Ștefan**! Ca'n zile mari, de pe vremea viteazului «Părinte», ca'n fața unui mormânt, care ar ține sufletul și trupul său, așa se oprește mândru dar parcă și smerit totodată, piciorul călătorului în fața **Stânței** sau **Casei Doamnei**. De ce această smerenie? Apoi, aici a fost palatul **Domniței lui Vodă**; aici ședea zile 'ndelungi și 'ngândurată, aici cosea, torcea, țesea..., așteptând să răsară, în sunet de clopot și de surle ori de buciume, de pe plaiul de dinaintea zării...

1. C. Rădulescu-Codin, *Legende, tradiții și amintiri istorice*, București 1910, p. 69 — 70. — Cf. Teodorescu-Kirileanu, *op. cit.*, I p. 171.

Ședea zile și nopți așa. Când se va fi dus ea de-acolo? Dar de ce s'ar fi dus? Ținuturile-s așa de mândre, viile așa de rodnice, râul alăturat sclipește așa de răcoros, și numai viața e împrejurul locuinței ei... Și-i vreme de vitejie. De-aceea povestea nu greșește și spune că acolo Domnița, nu numai c'a așteptat bătută de gânduri, și nu numai că Voevodul a venit, dar buciunile și strigătele de bucurie ale oștenilor vestiau petrecere la palatul domnesc. Vinul curgea, că avea de unde, și Vodă petrecea, că erau și zilele bucuriei de după isbândă. Ce vremi erau! Tinerii, zice-se, creșteau sub stăpânirea domnească, — fiii «Domnului» și nu ai altuia erau, iar bătrânii n'au murit, fără numai atunci când s'a vestit, ca un fulger ucigător, că săgeata Tatarului a țintuit drept în pieptul fraged și blajin al Domniței care ședea zile întregi și privia, de se pierdea 'n zarea cu ochii... Iar zarea era îngândurată și ea, fără sfârșit... Căci Domnul de-acum n'avea să mai vie... Vodă murise, și ea de ce ar mai fi trăit?

Auzise Domnița clopotul jumătate de an trimețind vecinătății nesfârșite lacrimi pentru Vodă-Ștefan, ca doar-doar s'ar scula... Zadarnic! Biserica, «Mănăstirea» lui, rămăsese ca un copil drept, plângând în urmă-i... Dar el? Dar Domnița?

A plâns cât a plâns și ea împreună cu clopotul din deal, și parcă tot ar fi nădăjduit că va veni iară... Săgeata dușmanului a venit însă în locul lui. Mai bine! Dar locuitorii care se deprinseseră a-i sluji ca fii, și a-i vedea pururi strălucind alături cu ei? Se zice că tocmai târziu au aflat de moartea Domniței, cu care-și mângâiau durerile. Cum? Să nu-i fi simțit lipsa? Da, dar ea, deși murise, ședea drept pe scaunul de aur, de pe care totdeauna își privia poporul. Ținea ochii deschiși, gata să-l plângă pe Vodă. Din ei porniau lacrimi grele, lacrămile poporului care nu îndrăznia să-i turbure clipele de durere.

Și-a stat așa trei zile și trei nopți. Tot blândă și bună părea, ba mai iertătoare încă. Și ceva mai tristă. În colo, aceeași, Domnița Ruxandra din vremile de de-

mult, singuratecă și furată de visuri, așteptând veșnic pe Vodă.

Clopotele își urmau în deal plânsul... Iaca numai că vine către palat bătrânul preot al Mănăstirii.

— Ce-o fi cătând părintele ? — zice unul.

— Dar de ce să-i turbure durerea ?—zice altul.

— Ba vrea s'o mai îmbărbăteze ! — face altul.

Bătrânul suia cu greu scările de piatră albă. Il apăseau în jos anii și vederile-i rămăseseră de mult în slovele rugăciunilor. Dar iată-l înaintea Domniței... Se pleacă, își ridică încet sprincenile cu cărja bătrâneței și zice :

— Domniță ! Fie-ți plânsul de ajuns ; liniștește-te !
Domnița nu răspunde.

— Domnul să-l aibă sub a sa blândă pază ! Iată s'au împlinit săptămânile de jale. Liniștește-te !

Domnița nu răspunde.

— Domnul să vă aibă sub scutul dreptății sale...
Fie-ți milă și de noi ! Liniștește-te !

Domnița tot nu răspunde... Dar cuvântul bătrânului abia acum nimerise. Era așa de liniștită doar Domnița ! Ochii cât de slabi ai bătrânului, descoperiră săgeata... Era de-acum nevoie de rugă fierbinte, pentru ca Domnul să-i aibă sub scutul dreptății sale ! Aceasta a făcut-o poporul întreg, căci bătrânul preot, cu pletele albe și ani mulți pe umeri, a murit în acea clipă și l-au găsit cu mânele cruciș pe piept. Clopotele au plâns multă vreme și pentru Domniță și pentru dânsul. Și mult vor plânge, aducând aminte drumețului de Stânca Doamnei, cu comori și taine multe, de **Piatra popii** cea dărăpănată de Prut, care par'că n'are alta de lucru, fără decât să se năcăjească a isbi cu mânioasele-i valuri în spatele locuinței lui Vodă-Ștefan.

Turbate valuri, înstrăinate locuri, feții mei ! !.

1. D. Furtună, **Fricile de iarbă** (No. 808 din „Biblioteca pentru toți”, p. 23—7.

XLIV. Icoana Sfântului Gheorghe, dăruită de Ștefan cel Mare mănăstirei Zogrof din Sfântul Munte

1.—Ștefan, Voevodul Moldovei, precum se știe, a avut dese războaie cu Turcii. Într'un timp se adunase împotriva lui nenumărate cete turcești cu scop hotărât ¹



Prapur (steag de oaste) de la Ștefan cel Mare, cu chipul Sf. mucenic Gheorghe, aflat în Sfântul Munte. 2.

de a-l nimici cu totul. Ștefan văzând nenumărata mulțime a necredincioșilor adunată împotriva lui, se îndoa

1. În text: **decisiv**.

2. Inscripția slavonească de prin prejur se traduce (N. Iorga, în **Ca-**

și se temea. Intru durerea inimii, cu lacrimi s'a îndreptat¹ el către Dumnezeu cu rugăciune, și-a cerut ajutorul lui asupra vrăjmașului crucii lui Hristos.

După o rugăciune osârdnică, despre aceasta el a ațipit și printr'un vis nesămuit² i se arată marele martir Gheorghe. Din ochii lui strălucea o lumină minunată, și slava raiului îl înconjura. Un tremur de taină³ a străbătut trupul⁴ lui Ștefan care se mira de vedenie.

— Cutează cu Domnul! i-a zis lui marele martir ce i se arătase; nu te înspăimânta de această mulțime, ci diminează, întrunind cetele toate, trimite-le asupra vrășmașilor lui Hristos cu glas de trâmbiță, și solemn acum vei cunoaște puterea lui Dumnezeu care totdeauna îți ajută, căci eu de aceea sunt trimis la tine, ca să-ți arăt cine este învingătorul și să-ți arăt puterea lui cea mare, care lucrează întru tine, și să-ți ajute în lupta aceasta. Dar și tu să înoiești mănăstirea mea cea pustiită, care se cheamă Zograful ce se află la sfântul munte al Atonului și să trimiți acolo icoana mea care o ai cu tine.

Ștefan, învioșat prin arătarea Sfântului Gheorghe, purtătorul de liniște, și prin făgăduința lui de ajutorul ceresc, a adunat cetele sale și având cu sine sfânta lui icoană, cu glas de trâmbiță⁵, ca un vifor a năvălit asupra oștilor turcești, le-a lovit fără nici o îndoială și sub înalta⁶ comandă a Sfântului, răbdătorului de chinuri, i-a înfrânt pe [Turci] desăvârșit. Mulți dintre cei vrednici s'au învrednicit de a vedea cum Sfântul Gheor-

lendarul Regina Maria, 1918, p. 118—9: „O sfinte îndurătorule și biruitorule, mare Gheorghe, care în nenorociri și în năpăști, dai grabnic și călduros ajutor, și celor năcăjiți nespună bucurie, primește dela noi această rugăciune, dela smeritul rob al lui Dumnezeu, Io Ștefan Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn al țării Moldovii, și ține-l nevătămat în acest veac, și în veacurile viitoare, pentru rugăciunile celor ce ți se închină, ca să te slujim vesnic. Amin. În anul 7008, iar al Domnei sale, al treizeci și șaptelea⁴.

1. In text: adresat.

2. subtil.

3. misterios.

4. membrii.

5. Amintire din Sf. Scriptură: căderea Ierihonului.

6. In text: suprema.

ghe slăvit și minunat a înfrânt atunci pe vrajmașii credinței și ai crucii lui Hristos.

Ștefan, mulțămitor Sfântului și marelui martir, încurând, spre împlinirea voii aceleia, a trimis icoana lui la Sfântul Munte, a reînnoit mănăstirea Zografului și i-a făcut multe binefaceri ¹.

2. — Iar autorul **Scrisorilor din Orient**, despre această miraculoasă icoană a Sfântului Gheorghe, se exprimă așa :

În veacul al 15-lea s'a arătat binefăcător Zografului încă și Ștefan, renumitul Voevod al Moldovalahiei, care de multe ori s'a oștit contra Turcilor și totdeauna a fost învingător. Numai odată când l-au împrăștiat nenumărate cete de necredincioși, el a socotit să caute mântuirea în zidurile cetății, iar pe zid i s'a prezentat mama lui și i-a zis :

— Nu voiu porunci să-ți deschidă porțile, până ce nu vei birui pe vrăjmași, pentru că dacă nu poți sta împotriva lor la câmp, puțină nădejde este dela tine, și după ziduri !

Turburaturii Ștefan i s'a arătat în aceeași noapte în vis Marele martir [Gheorghe] și i-a făgăduit biruința, dar i-a poruncit ca acea sfântă icoană pe care Ștefan totdeauna o purta cu sine, să o trimită la mănăstirea Zografului și să o înoiască după pustiire.

Cum și când această mănăstire a fost pustiită, nu se arată.

Biruința în adevăr a încununat armele Voevodului și el a împlinit ordinul Marelui martir, înoind cu măreție, mănăstirea lui ².

1. Traducere de Ep. Melchisedec, în **An. Acad. rom.**, Seria II, t. VII, secț. II, din cartea rusească apărută la Petersburg în 1867 : **Aco-perământul cel deasupra Atonului, sau Povestiri despre sfintele icoane făcătoare de minuni**. Icoana este dăruită de Ștefan după bătălia dela Răsboeni. Se arată că legenda este luată după un manuscris ; cf. Iorga, **Muntele Atos în legătură cu Țările noastre** (Anal. Acad. Rom. ist., t. XXXVI, p. 468. — Dela călugării din Zograf, legenda a cules-o d. T. T. Burada, publicând-o în **O călătorie la Muntele Athos**, Iași 1884 p. 36—8 ; reprodușă de d. S. T.-Kirileanu, în ed. I, p. 88—9 și ed. II, p. 8—4.

2. Ep. Melchisedec, **tot acolo**.

XLV. Ștefan-Vodă și chipul Sfântului Mucenic Procopie

Zic unii să se fie arătat lui Ștefan-Vodă Sfântul mucenic Procopie, umblând deasupra războiului [dela Râmnic, cu Țăpăluș-Vodă, valeatul 6989 Iulie 8¹ Luni], călare și înarmat ca un viteaz, fiind într'ajutorul lui Ștefan-Vodă și dând vâlhvă oștii lui; ci este de a și crede acest cuvânt, că dacă s'a întors Ștefan-Vodă cu toată oastea sa, cu mare pohfală, ca un biruitor, la scaunul său dela Suceava, a zidit biserica pe numele Sfântului mucenic Procopie la sat la Badeuți, unde trăește și până astăzi².

XLVI. Dumbrava-roșie

Ștefan-Vodă cel Mare și Sfânt a fost apucat de Turci într'un rând negata de război, pentrucă tocmai atunci dăduse răgaz oamenilor săi să-și mai caute și de-ale gospodăriei, după ce se întorsese dintr'o întâlnire cu Leșii.

Și erau Turcii așa de mulți, că nu-i mai încăpeau văile Moldovii și Bistriții.

Și Vodă ce era să facă? A dat de veste în toate părțile numaidecât, și-a adunat în pripă câteva sute de voinici, dar poate dovedî unul pe-o mie, și mai ales la un loc întins?

Nu! Și așa, Ștefan-Vodă a fost biruit!

Unde să se ducă el acuma? Ce să facă Vodă, măcar până s'or străge gloatele din țară? — că Turcii, vedeți dumneavoastră, nu-i dădeau pas de loc, și-l urmăreau ca să-l piardă.

1. Ziua de Sf. mucenic Procopie.

2. Litopisețul Țării Moldovei până la Aron-Vodă, ed. C. Giurescu, Buc. 1916, p. 65.

Se repezi la Cetatea-Neamțului, unde era maică-sa și Domnița. Și cum era într'o sară răcoroasă, bătut la poartă să-i deschidă, și zise :

— Domniță,
Domniță,
Vin'pân' la porțiță:
Vântul sufă tare,
Rana 'n trup mă doare!

Iar maica lui Vodă, auzind acest glas, grăi nurorii sale :

— Nu! Ștefan e departe, și de bunăsamă că la poartă-i vr'un străin, care vrea să ne înșele. Nu-i deschide !

Și Vodă-Ștefan iar a bătut la poartă. Atunci Maica lui a mers, și fără a-l cerceta la față, i-a răspuns :

— Ce bați? În cetate nu poate fi loc pentru tine. Locul tău, de-ai fi prieten ori de-ai fi dușman al Moldovii și al lui Vodă-Ștefan, nu-i aici, ci acolo unde oștile se bat, unde unii mor și alții rămân să lupte înaintea. Du-te unde ți-or fi părtașii ! Du-te !

Auzind Ștefan vorbele acestea, porni singur-singurel spre Piatra, unde și ajunsese. Și pentru că pe acolo erau o mulțime de mocani și de crescători de vite, Ștefan îi sfătui să-și amestece fiecare turmele și cirezele, și apoi să deosebească oile de o parte, berberii cu telenci de altă parte, vacile de alta, și tot așa vițeei, caii, tot, tot. Și după ce le-au osebit, cu fiecare cireadă și turmă au împănat câte o vale, iar când Vodă-Ștefan dădu veste din buciom, de-o dată începură să-i răspundă mocanii și toți cei ce erau cu cirezile. Și pe lângă larma aceea de buciome, adăugându-se behăitul oilor, vacile și vițeei cari răgeau, caii cari nechezau, strigătul oamenilor cari mânau cirezele, — toate la un loc făceau să nu se mai audă nici în cer, nici în pământ ¹.

Turcii tăbărisera în vremea asta pe șesul Pietrii, pe unde-s astăzi satele dela Roznov până către târg. Auzind ei mânia cea nedeslușită, și cum era și în ră-

1. Cu privire la întrebuintărea cirezilor, cf. S. Teodorescu Kirileanu, *op. cit.*, ed. II. p. 30 și 57.

vărsatul zorilor, tare s'au fost buimăcit, și-au început s'o rupă de fugă care încotro vedea cu ochii.

Oastea de strânsură sare dela răsărit și tunurile așezate pe dreapta Bistriții încep să rărească dușmanii.

În chipul acesta, dușmanii au fost răpuși. Cei cari au scăpat cu zile, au fost prinși și judecați :

— De ce nu ne lăsați în pace, — le-a fost zis Vodă-Ștefan, — să ne căutăm de treburile noastre ? Că noi n'avem supuși să ne aducă toate de-agata ; noi arăm, noi sămănăm, noi prășim și secerăm ca s'avem bucate. De ce nu ne lăsați în pace, vă zic vouă ?

Și îndată i-a pus pe toți la jug de-au arat șesul care se vede din Piatra și până la Roznov, și încă mai departe ; iar în loc de grâu și popușoi, puse Ștefan-Vodă ghindă, să crească pădure mare, că pădurea trăește mai mult și aduce tuturor aminte povestea izvo-dirii ei.

Și pădurea a crescut mare și frumoasă și a rămas până mai anii din coace numindu-se **Dumbrava roșie**. Dar lumea înmulțindu-se, pădurea s'a tot tăiat, și în anii din urmă nu mai rămăsese din toată fața ei decât un pâlc de stejari, unde-i astăzi sătucul care poartă numele codrului domnesc ¹.

LXVII. Ștefan-Vodă și chipul Sfântului mucenic Dimitrie

Zic unii să se fi arătat lui Ștefan-Vodă la acel războiu [cu Albert, craiul Ieșesc, la codrul Cozminului, valeatul 7005] Sfântul mucenic Dimitrie, călare și înarmat ca un viteaz, fiindu-i într'ajutoriu și dând vâlhvă oștii lui ; ce este de a și crede, de vreme ce [mai pe urmă] i-au zidit biserică [la scaunul său, la Suceava] ².

1. T. Pamfile, **Firișoare de aur**, p. 67—9. Variante în S. Teodorescu-Kirileanu, **op. cit.**, ed. I p. 66—69.

2. **Letopisețul Țării Moldovii până la Aron-Vodă**, ed. C. Giurescu, București 1916, p. 81 —2, — V. și aici, no. LXV, p. 61.

XLVIII. De Ștefan-Vodă cel Sfânt și mare ¹.

Bunicii, răsbunicii noștri, ne-au lăsat multe cuvinte de Ștefan ceal Mare, ce a fost hăt demult Domnitor peste Țara noastră, într'un timp când și Moldova era o crăie roată la un loc ². Așa am apucat, așa știm noi și ținem, așa o spunem și copchiilor noștri, și or s'o știe și ei, câtă vreme o mai ținea Ceal-bătrân ³ cu limba noastă și cu noi, și ne-a da mână de ajutor, pe cât s'o îndura.

Aist Ștefan era și el din giță ⁴ domnească, da dă! Știut li că Dumnezeu are scăricele și de suit și de scoborit. Așa și el: ajunsese la cădere, și era crășmar într'un sat hăt departe de-aici, aproape tocmai de munții Carpaților, dar tot din țara asta a Moldovei, că ea-i mare și trebuie să fie mulți Moldoveni de ai noștri sub soare, câți or ci cind ⁵. Era crășcare mare pe atunci. Turcii jăcmăniau cum le venia la socoteală, pentrucă Țara trebuia să trimată harac la Turc, pe fiecare an, bănărit, nu șagă.

Om bun era crășmarul Ștefan, moldovan de ai noștri, cu frica lui Dumnezeu și cu rușine de oameni; da avea inimă de Român, nu bucluc, știi, jaratit acoperit numai cu o leacă de cenușă, de-i trebuie numai zăgneata ⁶, surcele, și vântisor. Și dacă chicase ⁷ el la cădere, tot nădejdea la Dumnezeu îi era: se ruga și se închina cu tăță inima, ca Moldovanu' cel adevărat, și Dumnezeu i-a dat mare dar și ghelșug de mărire.

Și să vezi cum: ori în ce stare ar fi omul, își arată feleșagu' și arama, după cum e și sângele și gița.

1. Transcriere precum ni s'a trimis pentru părțile de sus ale Basarabiei.

2. In întregime, la un loc.

3. Dumnezeu.

4. Viță.

5. Fi fiind.

6. Zăgneată: lemne uscate în cuptor după ce s'a scos coptura; acestea se fac mânuunchi și cu ele se aprinde focul ușor.

7. Picase.

Aşa şi cu Ştefan : blajin şi cu tâlc la cuvântul lui, **ne-nazarnic** şi fără nici o nălucă ori sminteală, pe toată lumea o primia bine şi o ospăta, mai mult, cum s'ar zice, dela dânsul. Mai ales pentru saraci era ca tătutul lor cel bun. **Musafirlâc** peste musafirlâc la **arcenia** ¹ lui, şi el la toţi le intra în voe, pe toţi îi primia tot cu cuvântul cel bun şi cu plecăciune, cum le era şi **scaunu** ². Vezi că ştia el că trebuie să se plece omul, pentrucă-i ştiut : capul cel plecat, nu-l ajunge **şaşca** ³, oricât de iute i-ar fi tăiuşu'. Şi ca să fie mare, trebuia să fie şi mic, acu deodată.

Din sfaturi şi din cuvinte adânci cu oameni cercaţi aşa s'o **mintoşet** ⁴ crâşmăraşu' nostru, că avea cap de bătrân, şi nu-i mai trebuia să cumpere minte bătrânească, cum spune **fâlcu** ⁵ nostru ceal vechiu : «Dacă n'ai bătrân, fă toate chipurile şi cumpără-ţi unu, că nu ți-o fi de stricăciune!».

Mersese şfară în Ţară de dânsul ; şi **liftele** ştia de bunătatea şi numele omanaşului nostru.

De-amu 'nainte să vezi :

Intr'un timp de vreme, cum nişte Turci umblau prin Ţară după strânsu' haracului, nimerise într'o sară, aşa pe 'nsărate, chiar la crâşma lui Ştefanică. Erau nişte lighioi de Turci, pociţi cum îs ei, nu ca oameni, cu nişte **iarlagane** mari, cârjoiete, prinse la şold şi cu **cuşifane** şi pistoale la brâu, de te strângeai în spete când te uitai la ei şi la căutătura lor. Mai era cu dânsii şi un om, un nacealnic de-al Ţării, care să-i îndrepte la drum şi să le steie într'ajutor. Dau ei «buna sara», cum or fi dat în legea lor, da şi Ştefan, nu prost, Doamne fereşte. Putea şi el lega v'o două vorbe de ale lor şi chiar ci-că **slovenia** ⁶ câte o leacă buchile turceşti, spun. Minte de craiu, ce vrei ! S'au înţeles, ce le-o fi spus : hai să-i primească în **musafirie** pentru

1. Crâşmă.

2. Cînste, beleria.

3. Sahie.

4. A prins la minte.

5. Fovestire, zicală.

6. Cetia paşii.

o noapte. Umbla **vârciog**¹ ca un titirez într'o parte și'ntr'alta, parcă Dumnezeu îi mișca picioarele și-i îndemna inima, tot, se vede, pentru noi și pentru el. Mâncară ei vârtos și vrăjmaș, — ca dușmanii, ce mai vrei! — ba încă turcanii, împotriva poruncii legeri păgânești, nu s'au putut ține până n'au **horpăit**² câte o **oloaie** de cotnărel, vin, nu șagă, acela. Au rămas așa de mulțămii haracarii noștri, că nu-i mai tăia capul ce să mai spuie lui Ștefan, și le era ciudă acu pe Dumnezeu, nebunii, că nu i-a făcut și pe dânșii oameni, să poată lega două cu Moldovanul și să facă și ei bine la **nemernici**³, cum se pricepea el. Au mai vorbit ce au putut, apoi, hai la hodină că le era capu' oboroacă de atâta vorbă și prigonire pe creștini.

Acu, ce li s'o fi luminat lor peste noapte în cap? Oare n'ar fi cu cale să treacă ei haracu' asupra lui Ștefan și el să le răspundă banii pe cât a fi? **Adouza**, din una în alta, mai treacă-meargă, încep a se plânge că-s tare **ciumurluifi**⁴ de atâta drum și ciorovăială cu creștinii și tare ar fi a cătării treabă să răspundă Ștefan galbenii, bănișorii roșii, ca pentru harac, și să iee strânsul haracului asupra lui, cât or fi și-or trăi. Mai sucește, mai cârnește, dă în sus, dă în jos, au ajuns la împăcăciune, au bătut de-amu înainte treampa, și iaca pe Moldovanu' nostru din crâșmar, haracar.

Pe Turci nu-i mai ținea pământul de bucurie, că au scăpat așa de ușor și nu le-a fost vorba de haram.

De-amu înainte să-l fi văzut pe Ștefănel; drept, vorba ceea: **baș om, baș român**, Moldovan adevărat, care se gândește la Dumnezeu. S'o pornit după strâs zimțișori, da păcat a vorbi: credea omul la nevoe; pe **nevolnici** și **nevoieși** îi păsuia, îi ajutora încă hăt și bine, și dela cei mai cu său, nu căuta să iee de multe ori pielea, ci dreptu' și dreptu'. Pe sub mânecă toți șoptiau că n'ar fi rău ca Românașu' ista, inimos și

1. Repede, sprinten, priceput.

2. Serbit cu lăcomie și sgomot.

3. „Cel strelai, cari nu știu unde să se ducă”.

4. Trudiți de nehotărâre și nesomni.

voloneș¹ să-și discotorosească Țara, biata, de lifta turcească și de harac. lan, cată acu, ce om norocos Ștefan! Țara-l **pomăzuia** în taină de Domnitor împotriva ghiaurilor de Turci jacași, și, cei doi Turci haracari s'au pus pentru dânsul la împăratul Turcului de l-a făcut **așiș**² Domnitor, în scurt. Atâta i-a trebuit lui, c'apoi a sbughit-o el repede, cu ajutorința lui Dumnezeu. Bătea pe împărații și pe craii liftelor, de le mergeau petecele. Pe **Capcâni**, oameni cu capul și inima de câne, i-a șters de-a-binelea de pe fața pământului. Pe Tatars, liftă amarnică la maiurile ei, și care n'are decât un ochiu la ceafă, i-a spânzurat pe rudă, pe sămânță în codrii dela Tigheci, Orhei și Soroca. Din Turci a făcut harcea-parcea : i-a hăcuit, știi, cum hăcui carnea pentru găluștele. Da cu Leși, a făcut **aș** vârf, chiar cum li s'o căzut. I-a pus la plug, și-i mânau de-a călare Moldovenii, și-i croiau cu oticul, pentru că, auzim, ei, cu prădăciunile lor, au gôlit țara de boi. Numai Muscalii pe atunci nu se iscaseră : cine știe ce-ar fi făcut și dintr'înșii.

A fost el de isbeliște mult timp de vreme, da în-caltea le făcea, știi, colea, **român**³; a mai rătezat din nasu' streinilor, ca să vie aici, unde nu le ferbea oala, numai de-a gata, ba încă să taie și să spânzure ca'n codru' lui Papuc după ce te pradă și te face de râsu' cânilor.

N'a avut hodină cât a trăit în traiu și în viață ; nu se dădea jos de pe cal mici la mâncare ; numai când se închina cu toată oastea lui, să-l fi văzut în genunchi, cu frâul în mână, cu mâna pe șașcă, ghioagă, și cu ochii tot cătră soare-răsare, de unde știa că năboesc Turcii. Vezi că el obora pe toți, da tot cu ajutorința de la Dumnezeu : se ruga și făcea **post negru**.

Peste tot a făcut patru zeci de mânăstiri : tăt' băbătalia și biserica așiș. De aceea și Dumnezeu ținea cu

1. Tare, vârtos, voinic, bine făcut.

2. îndată.

3. „Voinicește, bărbătește, ca un smeu“.

el. Poduri de piatră, **poduști**¹ și podețe de lemn, fără număr, ca să se poată oamenii ieși la un câștig pentru hrană. D'apoi fântâni, câte stele - s pe cer; a desfundat amar de izvoare să le vadă soarele și să beie și creștinul o gură de apă, să-și răcorească sufletul și se fie primit cu bodaprostea care-o zice.

Și dacă i-o venit amu și lui sorocu' să se ducă sus la **direptate**², l-a iertat Dumnezeu și a fost comandat cum se cade să se comăndeze un Domnitor care a făcut atât amar de bine la Moldoveni.

Da el acu îi sfânt. Toate sufletele oamenilor, ale Moldovenilor ce s'au închinat în bisericile făcute de dânsu' au dus știre la Dumnezeu [și Dumnezeu] i-a șters din carte toate pacatele și l-a rânduit între sfinți. Nici nu era chip altfel. Câtă **bagoslovenie**³ a făcut el între oameni! Pe câți i-a dăruit și miluit; câți au avut agiu-torința și hodină de la mâna lui și inima lui de Român. câte rugăciuni s'au făcut cătră Dumnezeu în bisericile ridicate de dânsul, podurile și fântânițele lui!, ca nici un alt om ori moldovan. Că chiar nu se mai pomeneste de altul, să-i fi stat prin puțință și să-l fi tras inima la atâtea și atâtea, care mai de care mai a cătării făcute și mai de-a mirării.

O samă din cei bătrâni, cum au apucat vorba de la răstrăbunicii lor, spun că nu era de tot nântuț, ci un bunducaș de român cam răsărițel, da colea **invălit**⁴ la trup și așezat la minte, da și desghețat: moldovan cu frică de păcat și de Dumnezeu. Spun că chiar Dumnezeu când l-a fost plămădit mămucă-sa, i-a pus chiar el cu mâna inima și i-a **bagoslovit**-o, și de aceea a fost el așa. El și acu îi **giu**⁵ ca toți **giii**, că doar nu-i sfânt de geaba. Da n'are trup, că el l-a uitat unde-i, că Dumnezeu i-a dat să bea apă, anume să-l uite, că cum îi iute, ar veni el să-l iee fără știrea lui Dumnezeu. Da el tot are să

1. Poduri pe la lezături.

2. Divanul judecâții damnezoești.

3. Blagoslovenie

4. Rotofeu de român, grăsuț, nu manș, dar făcut.

5. Via.

mai vie odată, da când s'a îndura să-l trimată Dumnezeu; că el se tot roagă să-l mai lese, să mai facă câte o leacă de burzuluială în cele lifte cu limba și inima străină. Și n'are să se îndure Dumnezeu: are să-i dele slobozenie.

Oamenii mai dinainte erau mai cu frică de Dumnezeu și cu rușine de oameni, de aceea și Dumnezeu le mai arăta câte o taină, pe care cel de amu n'o mai pot vedea. Spun că peste Prut, în ceilaltă moldovenească ¹, la un loc aproape de un târg ² pe malul Prutului, într'un câmp, încungiurat de giur împregiur de ogoare și fânețe, este o stâncă mare, nantă de te'nceuri ³ când te uiți la dânsa. Acolo sus, sus de tot, este Casa Doamnei ⁴, unde-i biserica sufletului Sântului Ștefan-Vodă și comorile lui din vieață. Mai vine el pe pământ, dar numai acolo, că-i vine îndămână se vadă pește-tindene ⁵ pe toți Moldovenii lui. Necuratului nu-i place să vie Ștefan Sfântul pe pământ, că atunci îi încurcă treburile. S'a pus el luntre și punte să facă toate chipurile să n'aibă Sfântul loc de venit pe pământ și n'a fost eum. Dar dacă-i drac și-i bătrân, a făcut fel și feluri de drăcovenii și drăcarii, să prăbușească Stâncile cu casa Sfântului în Prut: a scociorit dedesubt, a ros cum a ros, ca la Corabia lui Noia ⁶ și n'a fost chip. Stâncele-s aproplate una de alta de parcă-s gură la gură; ci-că chiar vorbesc tare de taina asta în limba lor; parcă se cuprind în brațe și se pleacă de durere că-s roase, iar apa Prutului se teme strașnic să treacă prin strâmtătura și mâncătura cea, că țipă ca copiii, uitându-se parcă în sus; iar dacă scapă, ține-te de dânsa duluță; a șperlit-o ⁷ parcă nu mai poate de bu-

1. Așa numesc Basarabenii Moldova dintre Carpați și Prut.

2. E vorba de Ștefănești, ț. Botoșan.

3. Te'nflori.

4. Vezi aici p. 34—5.

5. Pretutindeni.

6. Cf. Pamflet, *Foavestea lumii de demult*, București 1913, p. 340 și urm.

7. S'a dus cum se duce șperla (cenușa ușoară), când o bate vântul.

curie; ies bulbuci și fum pe urmă-i; s'ar părea că joacă.

N'a putut Faraonu' să dea Stâncele Doamnei și ale Sfântului jos, [dar] nu s'a lăsat; el îi căpăținos ¹ și-i de cuvânt. Se ține de treabă, nu dă de sminteală pe nimeni, dar mai ales pe el! Hai să năruască pământul pe o bucată de loc, cât vezi cu ochii, doar doar s'a nărui stânca. Și ce pământ, Doamne sfinte: **smochină** ²; ți-i milă când te uiți, nu alta! Tot nimio! Ce poate dracul în puterea ³ unui sfânt, care-i sftnic al lui Dumnezeu! De cât, ce zic din oameni, îi drept: unde-i un sfânt, trebuie să-și bage codița și mitetelul! Aici, cum am spus, vine sfântul o dată pe an, la Paști, nu singur; da cine-i acu așa de bun la Dumnezeu ca să-l poată vedea? Cei mai de demult l-au văzut, că noi altfel n'am ști lucrurile ce-aveți se le auziți. În sara spre Paști, când toate Duhurile rele și gujuliile cele necurate se ascund prin adâncurile și **zâncile** ⁴ lor, vine un înger dumnezeesc de-al Sfântului Ștefan, — că el are mai mulți, ca slugi, — și scoate cheia de aur de la Casa Doamnei, dintr'o **bulboană** ⁵ din Prut, unde-i dată în sama unui **somn** mare, născut mai înainte de Ștefan, și deschide ușa casei. Se luminează ca vara la amiază și mai ceva încă; nici o suflare străină nu se aude atunci; tac toate. Ingerul face un semn și orice duh necurat s'a dus din văzduh și din ape pe pustiu. În casa împodobită cu icoane din cer și mândrețuri ne-spuse, se aprind lumânări, de te taie lumina de ochi. Și-i de-a mirare mulțimea mare de suflete bune de Moldoveni, bani Români, ce-s sus la Divan, dar gios în această seară. Is buni ei la Dumnezeu; și mai sunt și alți oameni de limba și legea noastră. Da au chipul de **păsăruși** ⁶ albe și frumușele, îngeri așiș, cu ochii blânzi

1. „Îndărătnic la capul lui“.

2. Pământ bun, moale ca o smochină.

3. Impotriva.

4. „Șanț mare, bortă fără fund, locașul diavoliu, pe unde se duce în cea lume.

5. Loc adâncit în râu, unde apa se învârteste.

6. Păsăruici.

dar de foc. Apele Prutului amuțesc. El stă pe loc. Nici un larmăt. Chiar somnul iese din adânc să-și mai vadă pe Vodă odată. Deschis e cerul la miezul nopții¹. Ștefan se pogoară lin, dar în trup așa adevărat, că așa i-a dat trup de sfânt, nevăzut; da cum a fost în viață, în albe haine, la cingătoare are iartaganul, în mână buzdugașul, pe cap o coroană de pietre, — da-s stele, curat, — e'ncungiurat de alte păsăruici, tot suflete, da știi, is de-ale lui, din viață, mai dragi, că i-a văzut Români inimoși. El vine să-și mai vadă ce-i face somnul lui, Moldovenii, și dacă ei și toți oamenii, is tot Români cu inimă, cum li-i numele, ori se corcesc și sufăr și lifte spurcate în pământul ce-i câșligat de ai lor strămoși. Se așează pe tronul de aur din casă și cu ochii spre apa Nistrului, face un semn cu mâna, și ca din senin, dealurile se pleacă, toate înălțimile pier, făcându-se una cu văile, își mișcă înapoi mâinile, face aceleași semne: își vede ca'n palmă și locul și neamul. Sboară atunci spre el tânguirile inimilor curat moldovenești și vede ce mare-i amarul și jelea; își varsă veninul împotriva tuturor liftelor **sircimanii** Moldoveni, ca'ntr'o fântână setoasă de apă. Și cât îi de sfânt, el începe a plânge, și plânge cu lacrimi de foc. Sare ca ars de durere și uită ca-i dus dintre noi, dar plânge înainte, în picioare; și plâng jalnic toate sufletele! Dar nu poate nimic să îndrepteze el, Sfântul, ci la toți le trimete o vorbă: să gândească, că mare-i Dumnezeu: aude, vede, și toate le'nsamnă la carte; și crestături pe rabuș el tot face, pân s'a umplea cartea odată și-o dată, și lemn de rabușuri în cer n'a mai fi pentru-ale noastre [nevoi]. Pe loc îngenunche el, Domnul cel mic² din cer, al Moldovii, și sufletele și îngerii is de giur împregiur, și cu el îngenunche și ele; se roagă el vajnic să-l lase în larg, să mai iasă odată. Și nu se îndură Prea-Sfântul [Dumnezeu]. Se roagă cu lacrimi ce Prutul sfîntesc, și apa ușoară o fac, și plâng întărind inima celor Ro-

1. Pentru deschiderea cerului, vezi Pamfile, **Cerul și podobele lui**, București 1915, p. 7 — 12.

2. În cer, numai Dumnezeu este Domn mare.

mâni, a Moldovenilor necorciți; și îngeri'n ceruri și sfinții viteji, tovarăși de-ai lui, de-alde Sân-Gheorghe, Sămendru! Și păsăriucele slabe de inger, stau gata să cadă de jale¹! Prutul, el încă jălește în hohot, iar Dumnezeu, ce caută la ei toți, din cer abia-și mai ține inima, că așa de scârbit li e cerul. De-o dată însă Ștefan sare român² în picioare, fața îi e roșie ca gotca; e foc și pară în suflet; se crede iar Vodă, și buzduganul cu dreapta îl învârte, iar cu stânga el scoate iartaganul tăios. Pe loc, într'o clipală se strânge împrejuru-i poporul lui neaș, din sânge domnesc; își vede el apa: da-i turbure la față și fund, da-s gata să sară, să lupte vrăjmaș ca inimă au. Și-i pare lui bine, că-l vede pe toți ca'n ulcică.

Mai zice o vorbă, dar nu știi spre cine: «Asvârle-
vor oasele afară pământul, și loc pentru suflet nici în iad voi să n'aveți! Perduți-mi-ați neamul! Veni-voiu eu dcară, — nu-s veacuri de om, — și-atunci veți cășca!»

Dumnezeu însă îl vede, nu-l lasă, și de îndată, îl cheamă, căci se umezește de ziuă³, și voia nu-i este ca ea să-l apuce aicea pe el. O sfânta umbră cu duh, — că cerul se'nchide — face un semn, și lumina cea sfântă asfinte iar casa se'nchide cu huiet de trăsnet. Și Ștefan, cu inima tângă⁴, spre înălțime, ca fulger, ca un arhanghel cu îngeri plutește voinic spre cer; și toate aicea se'ntorc cum au fost. Somnul se cufundă în casa-l cea veche. Prutul duduie și clocotește de ciudă, că l-a făcut leneș o clipă, fără folos, că tare i-i drag să tot vadă mai pe sfânt⁵ și viteaz. El sub soare lucind, de bataie, de sânge i-i dor, că postește de mult. Ușa se'nchide fără de inger și cheia sare, — o stea parcă — în valuri, iar somnul o prinde și o pune în cămară, că are să deie samă de ea. În suflete toate, ce-s moldovene, a doua zi parcă se

1. Induioșate.

2. Voinicește.

3. Se luminează de ziuă.

4. Induioșată.

5. Inversune deasă în vorbire.

sînte o putere și o învoioșare nespusa, un dor li e în suflet, și-s mai Români de-amu înainte, că **Tata** ¹ și **Sfântul** nu uită de noi; ne vad **măișoarele** ² noastre, și ziua de mâine a noastră, e a lui. Iar Sfântul nostru de Vodă nu contenește; se roagă să-l lase în lume, că nu poate să rabde, dar Domnul Prea-sfântul, ce drag îi este de Ștefan și lui să-l știe sfetnic cuminte și aproape de el, îi zice:

— Mai este vreme! Așteaptă: are să fie și asta!

Și noi așteptăm, dă Dumnezeu; și așteptarea îi cuvânt străbun și bun. Iar cartea cea mare a noastră mai-mai e umplută; și Sfântul e gata să vie 'narmat întocmai ca fârtatul lui, Șfântul-Gheorghe, din lifte să facă o movilă, tăpșan, pe care flăcăii noștri să joace, cantând, ca o dată, cu noi îndeolaltă, necorci! ³.

XLIX. Ștefan-Vodă, pe la Varnița Basarabiei

[Spune un țaran de-acolo, de pe lângă Tighina:]

— Da a mai fost pe aici și un haidamac; îi zicea Ștefan-Vodă; el umbla cu alți șaptesprezece haidamaci ca și dânsul, ucidea pe jidani și pe boieri, le lua pământurile și le împărția pe la săraci. Era vrednic om,

1. Dumnezeu.

2. Nacazurile, derarile.

3. Povestirea este culeasă din gura unui sătean din ț. Sorocăi, și mi-a fost trimisă spre publicare în Revista „Ion Creangă” încă de prin 1910 de d-l V. Moisia (cf. lucrarea d-sale: *Știri din Basarabia de astăzi*, București 1915, p. 99, unde i se dă un scurt rezumat), dar nu m'am putut hotărî s'o public până acuma, acolo, pentru bănuitoarea așezare a vorbelor și-a ritmului pe care ușor îl poate prinde urechia.

M. Costea în *Viață Românească*, I, no 3, p. 470: „În memoria poporului [moldovean din Basarabia] aceste viteji [desfășurate în războiul ruso-japonez, în divizia Dragomirov] se confundă cu cele de altă dată, sub Ștefan-Vodă, care a construit pentru ei toate bisericile vechi și toate ruinele de cetăți; răzăpîi păstrează cu sfințenie niște hârșoage vechi, — cari și ele sunt toate de la Ștefan-Vodă, dar nimeni nu le mai poate cetî.”

da nu era așa de voinc cum a fost Tabăltoc. Tabăltoc¹ era mai voinic decât Ștefan-Vodă².

L. Bătălia cu Catirina

[Bugiacul e promontorul dobrogean din fața Galașilor. În partea lui de miază-noapte, în dreptul dealului cel mai înalt, Crăcana³] se ridică în marginea bălții un morman cu profil poligonal, de piatră de pământ, înalt cam de 10–15 metri. E Bisericuța. Cu acest nume au botezat Dobrogenii mai toate ruinele vechi ce se găsesc înșirate de-a lungul Dunării până la mare⁴.

Bisericuța-i făcută de **Catirina, Impărăteasa Muscalilor**, care venise prin aceste părți să se lupte cu Ștefan-Vodă. Catirina își trecuse soldații peste Dunăre pe la Reni și-i adusese pe un drum de-a dreptul încoace, dar dând de Ștefan-Vodă, ce-și tăbărise oastea pe Dealul lui Vodă, deal chiar în marginea promontorului, în spre apus de Cetățuie, — s'a oprit în marginea bălții și a ridicat și s'a întărit în Cetățue.

S'au hărțuit ei mult timp din arce, unii aruncând de pe deal, alții răspunzând din cetate, dar nimeni nu se da biruit. Muscalii erau, ce-i dreptul, mulți, dar și Moldovenii foarte dârji. De la o vreme a scos Catirina **arme de foc, arme cu praf de pușcă**, și a început să împuște cu gloanțe pe Ștefan-Vodă și ai lui. Să știți, boieri dumneavoastră, că dela Catirina au ieșit pe aici întâi arme de foc.

Ștefan-Vodă, ne mai putând ține piept la așa luptă nedreaptă, s'a retras dincolo, în Țara - românească, pe Siret în sus.

1. Numele unui baiduc de-acum 17 ori 20 de ani.

2. Culeasă de Ap. D. Culea.

3. Se numește așa dela 1880 încoace, dela crăcana de ochire a topografilor cari ridicau harta Dobrogii în 1879.

4. Urmează lămuriri geologico-arheologice, și apoi legenda culeasă dela un vier.

Catirina, rămânând stăpână peste aceste locuri, peste **Baltă** și **Bugiac**, a croit un drum de-a dreptul la **Brăila**. Drumul trecea prin curmătura dintre Dealul lui **Vodă** și Dealul - crăcanei, eșia la vii, în marginea **Lățimii**, și o lua de-a dreptul peste baltă, la **Brăila**. Pe atunci nu era **Lățimea** baltă, ca acum, ci totul era uscat ca'n palmă; numai la **Chiose** era o groapă unde se duceau vitele să se adape.

Peste **Lățimea** și **Podu**, — o gârlă mai la apus, — trecea șosea pietruită de ieșia pe **Grindul-mocanului**, până în malul **Dunării**. Și azi se vede șoseaua la **Podu**; din fundul apei —, adâncă de 3 — 4 metri, — se ridică un dâmb de pietre ce nu-i nici de-un cot de la fața apei în jos. Pescarii, când trec cu ducele, trebuie să fie cu multă băgare de samă, că-și sparg duba astfel; iar toamna, năvoadele li se încurcă mai totdeauna ¹.

LI. Ștefan-Vodă și moșneagul.

Ci-că a plecat odată **Vodă-Ștefan** la plimbare cu boierii lui cei mari, după cum îi era obiceiul în vremuri de pace, să cutreiere țara în lung și'n lat, în drumul lui, să vadă sate d'astea d'ale noastre, să aleagă locuri pentru biserici și mănăstiri, să cerceteze păsurile creștinilor, să ajute pe cei nevoiași și să mai șeadă, când și când, la pilde și la tâlcuri cu uncheși ca d'alde mine.

Acu, după trei zile dela plecare, numai uite că se oprește la un ogor. Acolo ara un uncheaș. Era bătrân-bătrân, și n'avea pe nimeni să-i dea ajutor, decât p'un copilaș de vreo șapte ani. Unchiașul, bătrân, — copilul, copil. Ce ispravă erau să facă bieții? Se canuniau urît!

Că uitasem să vă spui: Unchiașul avusese în ti-

1. G. M. Murgoci, în **Sămănătorul**, III (1904), p. 141 — 3. Se pune ca origine a legendei, unul din mocanii veniți din **Basarabia**. Bucata cuprinde și considerații geologice asupra toponimiei cuprinse în legendă.

nerețele lui o spuză de copii, dar când li vedea colea dănaci, venia moartea, și-i înghiția pământul care nu se mai satură. Și hăt târziu, când își luase omul nădejde dela binele lumii acesteia păcătoase și-și aștepta sfârșitul, mai dobândi o odraslă. Crește copilul, crește, până, vezi dumneata, altă năpaste la casa omului: moare mătușa, iar unchiașul o duce și mai greu. Să-și ia alta? Ferit-a Sfântul! «Ce e întâiu, nu e pe urmă».

D'aia, măi taică, s'amăra rău creștinul!

Acu, să nu uităm vorba. Vodă, cum zărește pe moșneag, mai să-l cuprindă plânsul. Era milos, nevoie mare, Măria sa. A intrat în vorbă cu el.

— Bună ziua, moșule!

— Mulțămim Măriei tale, prea luminate Doamne!

— De ce te-ai sculat târziu?

— Hei, Măria ta! Nu m'am sculat târziu; m'am sculat de dimineață, dar n'a vrut Dumnezeu cu mine!

Lui Ștefan - Vodă îi place răspunsul moșneagului. Incepe să se mai gândească, și-și aruncă ochii spre holde:

— S'or face bucatele, moșule?

— Apoi de, Măria ta!; Sunt trei galioane¹ pe mare; dac'or veni pline, nu se fac bucate; dac'or veni goale, iar nu se fac. Dacă or veni însă pe jumătate, se fac!

Vodă, mirat, se pune pe gânduri:

— Mă, da isteț mai e moșneagul asta! Așa român mai zic și eu.

Pe urmă:

— Moșule, am doisprezece berbeci. Când le-o veni vremea, vii să mi-i tunzi?

— Viu, Măria ta! Cum nu!

Atât a vorbit, și s'a depărtat Ștefan-Voda cu ai lui, după ce a dat moșneagului câți-va leișori acoloa, să-și împace nevoia, și un argat să-i ajute la arătură până sara.

Hei, după vr'o câteva zile, Vodă vine la divan.

1. Corăbii.

— Boieri dumneavoastră! — zise el celor cari îl întovărășiseră, — Iți ști care să răspundeți la întrebările ce v'oiu pune?

— Apoi, cum nu! S'ar putea altfel, Măria ta? răspund boierii.

— Dacă-i așa, știți că mie-mi plac oamenii iscușiți și d'aia vă țin pe lângă mine. V'aduceți aminte când ne-am întâlnit dăunăzi cu unchiașul în țarina cutare?

— Ne aducem! răspunseră toți într'un glas.

— Ce am întrebat eu și ce a vrut să zică moșul când a răspuns că s'a sculat de dimineață, dar n'a vrut Dumnezeu cu el?

Se gândesc boierii, dar, ce să răspundă? — că nu-i tăia capul.

— Păi, de, Măria ta! Știm noi ce s'o fi gândit moșul? Să ne ierți, dar n'am putea răspunde!

— Dar cu bucatele? De ce galioane a vorbit unchiașul, și ce e cu ele?

— Nici la asta nu ne pricepem, Măria ta! bătut-ar sfinții de moșneag!

— Apoi ce știți dumneavoastră, dacă nici la atât nu vă taie capul? — zice Vodă supărat.

Pe urmă iar mai întreabă:

— Dar, despre ce berbeci e vorba?

Să gândesc, se gândesc, dar..

— Să ne ierți, Măria ta, nici p'asta n'o știm.

N'o știți? — zice Vodă încruntându-se și răstinduse la ei. Păi, să știți, că așa vreau eu! Până'n trei zile aștept răspunsul la câte trele întrebările, că altminteri întorc cojocul pe dos. Unde vă stă capul, v'or sta și picioarele!

Hei, acu-i acu, Boierii o sfecliră, mai taică! Cercetează ei încoă, cercetează încolo, în sus, în jos, chiamă babe și tălmaci, fel și chip, — degeaba! Nimeni nu le putea da răspunsurile cerute de Vodă.

Dacă văd și văd că li s'a apropiat veleatul, hotărâsc să le dea toate pe una și să roage pe unchiaș. Așa strâng douăsprezece sute de lei¹ și trimit pe unul mai

1. Pria jud. Tecuciu și astăzi mai s'poa bătrânii „douăsprezece sute” în loc de „o mie două sute” (T. P.),

guraliv să-l ispitească ce și cum? Vodă știa tot, că afluase prin oameni de șiretlicurile lor, dar tăcea, să vadă până unde-or ajunge?

Se duce boierul cu pricina și ispitește pe unchiaș, doar o afla ceva. Da, se vede, unchiașul i-a priceput gândul! Nu se da omul cu una, cu două.

Dacă vede că n'o scoate la cale așa, îi spune că așteaptă boierii la divan, și că mare bine o avea dela ei.

— Aș veni, dar nu pot să las plugul, boierule!

— Hei, moșule, și dumneata acum! Ține banii ăștia și ți-i împăca nevoia. Numai vino!

Unchiașul, când vede banii, Doamne, Doamne! Bucuria lui.

Vine la divan să le facă pe plac.

Acu, divanul ăla avea mai multe odăi. Boierii socotiau că Vodă-i dus departe, — dar el, care le pricepuse gândul, vine încet-încet și se furișează într'o odaie de alături, să le auză vorba și sfatul.

Din una în alta, cum ședea unchiașul pe un jeț d'alea, mirat și el de cinstea ce-l găsisse, numai încep să-l ispitească:

— Ia spune-ne, moșule: ce-ai crezut că te întreabă Maria sa Vodă când te-a întrebat de ce te-ai sculat târziu? Și ce ai vrut să zici când ai răspuns ca te-ai sculat de demineată, dar n'a vrut Dumnezeu cu dumneata?

— Hei, mă miram ce-o să fie vorba! Apoi, Maria sa m'a întrebat de ce m'am însurat bătrân, și eu am răspuns că nu m'am însurat bătrân, ci tânăr, că aș fi avut acum și nepoți de sapă, dar n'a avut Dumnezeu să-mi trăiască copiii cei dintâi, și d'ăia mă amărăsc așa!

Se miră boierii.

— Da cu bucatele ce ai vrut să zici?, mai întreabă ei.

— Ei, ce? Am zis că sunt trei galioane pe mare: dac'or veni încărcate, nu se fac bucate; d'or veni goale, iar nu se fac; iar d'or veni pline numai până la jumătate, se fac. Adică, ori ce om pricepe: dacă o ploua în lunile de vară totdeauna, nu se fac bucate; dacă n'o

ploua și o fi secetă, iar nu se fac; iar d'o fi ploaie și soare potrivit, așa cât trebuie, s'or face bucatele!

— Ma, mă, mă! Ce unchiaș isteț! zic boierii, cari însemnau pe hârtie, ca să știe ce răpuns să dea lui Vodă.

— Da moșule, --- mai zic ei, --- ai doisprezece berbeci ce sunt? Și când te duci să-i tunzi? ¹.

— Cine să fie? — zise unchiașul răsând. Nu sunteți dumneavoastră? Uite, se vă număr: unu, doi... tocmai doisprezece. Și, ce să vă mai tund? Nu v'am tuns când mi-ați dat douăsprezece sute de lei?

Când aud așa, rămân tare rușinați boierii, da, odată intră și Vodă din odaia lui de alături. Vedeți dumneavoastră, nu mai putea răbda. Ei rămân încremeniți.

— Frumos, frumos, boieri dumneavoastră! Să vă dea învățătură un moșneag! Dela moș v'am cerut eu să aflați răspunsul?

— Iartă-ne, Măria ta! zic ei. Ne vom învăța minte de-acu. N'am fi chemat pe moșul, dar ne era de capetele noastre, de jupănese și de copil.

Vodă, suflet bun, îi muștră ce-i muștră, și-i iartă. Pe urmă încarcă pe unchiaș de bani și de scumpeturi, ea se mira și moșul de ce l-a găsit, și-i spune să mai vie când și când pe la Măria sa, să se sfătuiască, -- ca tare mult îi plăceau, măi taică, lui Ștefan-Vodă, moșnegii isteți! ².

XLIII. Cântecul lui Ștefan cel Mare

[Scrie Mateiu Strijkowschi, călător polonez prin Moldova pe la 1540—80 despre Ștefan-Vodă:]

1. Aminteste vorbele călăului lui Tomșa-Vodă, cu privire la boieri: Doamne s'au ingrășat berbecii; buni sunt de junghiat! (Letopis. I, 263).

2. C. Rădulescu-Codin, *Legende, tradiții și amintiri istorice*, București, 1910, p. 66—9. Povestirea e culeasă din jud. Muscel. A se vedea Marian, *Tradiții populare române*, p. 156: Ștefan-Vodă și Iuga.

Moldovenii și Muntenii cântă despre el negreșit în toate banchetele lor acompaniindu-se cu muzica alăutei :

Ștefan, Ștefan-Vodă,
Ștefan, Ștefan-Vodă,
Bătea pe Turci, bătea pe Tătari,
Bătea pe Unguri, pe Gallșteni, pe Poloni,.

În cursul călătoriei mele prin țările turcești, văzui în București, capitala și reședința Domnului muntenesc, carele ne pofti la prânz, portretul acestui Ștefan cu coroana regală și un toiag în mână, de naltă statură, aninată pe perețele iatacului princiar. Moldovenii îl numesc Cara-Bogdan Ștefan, — **cara**, românește, însemnând : **scump** ¹. Din cauza nepovestitei sale bravuri, Românii îl socotesc de sfânt ².

[După aceste însemnări, Alexandri compune două cântece ce se vor afla în **Poezii populare ale Românilor** ³ și alte două, tuspatur variantele unuia și aceluiaș cântec ; al treilea, din ediția dela 1908 ⁴ este acesta :]

Ștefan, Ștefan Domn cel mare,
Seamăn pe lume nu are !
Halal de Români,
Amar de păgâni !

Oprește hoarde tătare,
Și Lifteni cu chica tare !
Halal de Români,
Amar de păgâni !

Seamăn pe lume nu are
Decât numai mândrul soare !
Halal de Români,
Amar de păgâni !

Liftenii cu chica tare
Și - Ungurii cu fala mare !
Halal de Români,
Amar de păgâni !

El și-a pus pieptu'n hotare
De-oprește hoarde tătare !
Halal de Români,
Amar de păgâni !

Ungureni cu fala mare
Și Turcii pe smei călare !
Halal de Români,
Amar de păgâni !

1. De fapt, dacă Ștefan s'ar fi numit așa, **cara** ar fi o poreclă : **negru**, iar nu **scump** ; cuvântul vine prin urmare din limba turcească, nu din cea latină.

2. Cronica lui Strijkowski s'a publicat de Hașdeu în *Arhiva istorică a României*, t. II, p. 6, însoțită de traducere.

3. În ediția din 1908 („*Minerva*”, București), p. 112 sub no. XLV, reproduse și de d. S. T.-Kirileanu în ed. I la p. 157 sub no. 68 și 69 iar în ed. II, la p. 114—5 sub no. 61—62.

4. P. 113, după manuscrisul 814 al Academiei Române.

Ștefan, Ștefan Domn cel mare,
La Suceava cuibu-și are !
Halal de Români,
Amar de păgâni !

Și din cuibul lui când sare,
Se bate 'n patru hotare !
Halal de Români,
Amar de păgâni !

La Suceava cuibu-și are
Și din cuib ades el sare !
Halal de Români,
Amar de păgâni !

Se bate 'n patru hotare
Și lumea stă la mirare,
Halal de Români,
Amar de păgâni !

[A patra variantă :]

Ștefan, Ștefan Domn cel mare,
Seamăn pe lume nu are,
Seamăn pe lume nu are
Decât numai mândru soare.

Ștefan, Ștefan Domn cel mare,
Bate oardele tătare :
Bate oardele tătare
Și Turcii pe smel călare !

Ștefan, Ștefan Domn cel mare,
La Suceava cuibu-și are :
La Suceava cuibu-și are
Și din el ades el sare !

Ștefan, Ștefan Domn cel mare,
Bate Leși fără cruțare :
Bate Leși fără cruțare
Și Unguri fără 'ncetare

Ștefan, Ștefan Domn cel mare,
Pune pieptul la hotare :
Pune pieptul la hotare,
Ca un zid de apărare !

Ștefan, Ștefan Domn cel mare,
Are-o țară mică, tare,
Țara-i mică, țara-i tare
De stă lumea la mirare ! 1.

XLIV. Chipul lui Ștefan-Vodă dela Putna

La Putna un călugăr bătrân mi-a arătat locul înlăuntrul bisericii, în care stătea odată aninat portretul în original a lui Ștefan-Vodă. După [acel tablou] original, el a fost mic de stat dar cu umeri largi, cu fața mare și lungăreață, cu fruntea lată și ochii mari plecați în jos. Șmad și îngalbenit la față, părul capului lung și negru

1. Din Hasdeu, *Ioan-Vodă cel cumplit*, ed. II, București 1894, p. 75—6, reproduș din Pencovici, *Cartea școalelor de întâiul grad*, București 1863, p. 51—2.

acoperia umerii și cădea pe spate. Căutătura era tristă și adâncă, ca și cum ar fi fost cuprins de o stranie gândire. Coroana lui avea de-asupra, în mijloc, crucea toată de aur, împodobită cu cinci pietre nestimate. Sub crucea coroanei, urma Duhul Sfânt, apoi Dumnezeu-Tatăl, cu dreapta binecuvântând, cu stânga ținând globul pământului; pe cercul de margine al coroanei, un rând de pietre scumpe de jur împrejur. Imbrăcat era Vodă într'un straiu mohorît cu guler de aur, iar pe gât îi atârna un egolpion din pietre și mărgăritare. Câmpul portretului era albăstriu; în dreapta și în stânga chipului, perdele roșii.

Am întrebat: ce s'a făcut originalul?

Călugărul a răspuns ce însuș auzise:

Intr'una din zilele anului 1777, la miezul nopții, Buga, clopotul cel mare, a început să sune de sine, întâiu încet, apoi tot mai tare. Călugării treziți din somn se uitară în ograda mănăstirii. În fioroasa tăcere, în sunetul clopotului ce creștea treptat, biserica se luminează de sine înăuntru de o lumină stranie și ne mai văzută. Călugării coborîră într'un șir treptele chiliilor, unul deschise ușa bisericii... În acea clipă clopotul tăcu, și în biserică era întuneric des. Candelile pe mormântul lui Vodă se stinseră de sine, de și avusese untdelemn îndestul.

A doua zi portretul Voevodul Moldovii era atât de mohorît și de stâns, încât pentru păstrarea memoriei lui, un călugăr ce nu știa zugrăvi, a făcut copia ce există astăzi.

Aprinde-se-vor candelile pe mormânt? Lumina-se-va vechiul portret? ¹.

1. M. Eminescu, **Scriseri politice și literare**, vol. I, (1870—1877), București, p. 210—1.—După cum se vede, nu se arată lămurit ce s'a întâmplat cu vechiul chip al Voevodului.—Editorul adaugă într'o notă subliniară: „Interesul lui Eminescu pentru asemenea legende romantice asupra eroului nostru celui mai iubit de el, se vede și din reproducerea în **C[urierul d[e] I[ași]**, no. 40, a unei alte povestiri de acestea (din **Telegrafulu Român**, Sibiu, 1877, no. 27 din 7 | 11 Aprilie), unde se pomenește despre desgroparea oficială a moaștelor lui Ștefan cel Mare, săvârșită la Putna în Decembrie 1855. Povestirea intitulată: „Unu incidentu din v[ie]t[ea] nou-numitului Mitropolitu [al Bucovinei] Teoctistu Blajeviciu“, arată întâm-

XLV. Odoabă

Odoabă a fost o căpetenie de oaste de-a lui Ștefan cel Mare, pe care Domnul, în urma unei izbâzi frumoase, prin părțile unde se află astăzi satul **Odobești** din ținutul Bacăului, l-a răsplătit zicându-i :

— Privește, Odoabă, în preajma ta, și vezi : câte vei cuprinde cu ochii, să fie ale tale și să le stăpânești!

Și Odoabă a pus stăpânire pe locul acela și așa s'a întemeiat dela dânsul Odobeștii, pe drumul ce merge dela Bacău la Bârlad și la Vaslui, pe deasupra dealurilor din stânga Siretului ¹.

XLVI. Mănăstirea Neamțului

Ștefan-Voevod... având multe războaie și întâmplându-se a lupta și pe locul unde până astăzi se numește **Braniște** ² aproape ca un ceas de mănăstirea Neamțului, și văzând biserica [cea veche] mai de tot sfărâmată [de cutremurul dela 1742, August 29], el, după obiceiul cel blagocestiv care-l avea întru sineș pentru sfintele biserici, a pus lucrători și a dat cheltueli părintelui Teoctist și a zidit biserica aceasta mare a Înălțării Domnului Dumnezeu și Mântuitorului Isus Hristos, care se află până astăzi, pe un loc puțin mai sus de unde a fost zidită cea dintâi. Care [această nouă zididă biserică] s'a sfințit la anul 7006, ce este dela Hristos 1497, Noemvrie 14, precum pe piatra de de-asupra ușii se vede însemnat ³.

plarea minunată că un vechiu omofor de sus ar fi căzut peste capul Mitropolitului în clipa răsturnării lespezii de pe mormântul Sfântului Voevod.

Și Episcopul Melchisedec pomenește vechiul tablou al lui Ștefan (**O vizită la câteva mănăstiri și biserici antice din Bucovina**, București, 1885, p. 47—8). Copia a aflat-o în trapezarea mănăstirii Putna; ea este făcută în Suceava la 18 Fevr. 1797 de Vasilie Popovici, „de pe alt chip foarte vechiu din zilele Măriei Sale în anii dela Hristos 1456 (sic)“

1. Culegere din sat, în 1911.

2. Se adaugă: „după cuvântul slavon **brani** (bătălie)“.

3. [Arhierul Narcis Crețulescu în] C. D. Gheorghiu, **Revista Geografică a României**, P. - Neamț, 1904, p. 266—7.

XLVII. Biserica dela Suceava

În raionul curții domnești [din Suceava], anume în grădină, după spusele tradiționale ar fi fost o mică biserică [făcută de Ștefan cel Mare] pentru fiii Domnului ¹ și domnițe, pe locul unde acuma e bisericuța Sf. Ion Botezătorul, spre răsărit dela Sf. Dimitrie ².

XLVIII. Biserica din Burdujeni, Ț. Botoșani

Legenda spune că pe locul actualei biserici era încă cu 100 ani mai înainte o biserică de lemn construită de Ștefan cel Mare și că într'însa a fost dat surgun un mitropolit care se opunea la cununia [Domnului] cu fiica Domniței Maria cea răpita din Țara-muntenească. Mai spune de asemenea că locul a trecut în stăpânirea lui Ion Purice Movilă, care a adunat material pentru o biserică de piatră, dar că numai fiul său Teodor a clădit-o, de unde și supranumele de «Mănăstirea Teodorenii».

Legenda coincide cu faptele istorice ³.

XLIX. Cerdacul lui Ștefan cel Mare și biserica Episcopiei din Huși

Dintre împrejurimile Hușului] avem a aminti aici Dealul Coșoiului, în partea sudică a târgului, deal foarte înalt și care domină vederea târgului... Se păstrează o

1. În text: beizadele.

2. Vl. Mironescu, *Mănăstirile și bisericile întemeliate de Ștefan cel Mare*, Cernașuți 1908, p. 16—7.

3. *Ibidem*.

tradițiune că acolo ar fi fost **Cerdacul lui Ștefan cel Mare**, cum și tot de pe el Ștefan-Vodă ar fi tras cu arcul să vadă unde are să facă biserica ¹, episcopia de astăzi ².

L. Biserica Domnească din Piatra-Neamț

Biserica astă roșie [din Piatra] este iar de Ștefan înălțată în cinstea Mergătorului-Înainte ³.

Ll. Mănăstirea Florești, Ț. Tutovii

Este făcută de Ștefan cel Mare la 1480 ⁴.

LII. Mănăstirea Căpriană sau Chipriani

1. — Se crede că biserica cu hramul Adormirii [din

1. Biserica este săvârșită la 7003 Noemvrie 30 (Ep. Melchisedec, **Cronica Hușilor**, p. 11).

2. Gh. Ghibănescu, **Originea Hușilor**, Bârlad, 1887, p. 11—2: se adaugă: [„tradițiunea] e înregistrată de toți acei ce au scris ceva despre Huși“. Citează pe Melchisedec, **op. cit.**, p. 11,—care însă nu scrie decât: „[dealul] Coțolului mai înainte se numia Cerdacul lui Ștefan-Vodă“; Gh. Aramă în **România Liberă**, 1884, August, și V. Săghinescu, **Geografia Jud. Fălciu**, p. 14; Cf. și p. 75.

3. C. Negruzzi, **Op. compl.**, I, Buc. 1905, p. 139—40; în scrisoarea din Mai 1837 dă următoarele, șire: „Îndată ce [Ștefan] câștiga o isbândă asupra neprietenilor, el nu lipsia a ridica și un monument în care să se mărească Dumnezeuul războaelor și a[!] îndurărilor; pentru aceasta în rar târg a[!] Moldovei nu vei găsi vreo urmă de a[le] lui; și în vreme ce pomenirea multor urmași ai săi cu sunet, a pierit, cele ale Eroulului român, după trei veacuri și jumătate stau încă întregi în Moldavia ca și numele lui în inimile române“. — Cf. Melchisedec, **Notițe ist. și arheologice**, Buc. 1885, p. 74—5.

4. I. Antonovici, **Mănăstirea Florești**, București 1916, p. 111; din tradiția pe care preotul a cules-o din popor, profesori și cărturari au făcut un fapt istoric. De fapt întemeierea mănăstirii se datorește marelui vornic Crăstea Ghenovici, pe la 1590. (**Tot acolo**, p. V.).

Mănăstirea Chipriani, ț. Chișinău] a fost zidită de cătră Ștefan cel Mare și isprăvită de Alexandru-Vodă ¹.

2. — Tradiția poporană deduce numirea ei de **Căprieana** dela o căprioară pe care în acel loc ar fi vânat-eroul prinț [Ștefan-Vodă] ².

LIII. Mănăstirea lui Ștefan-Vodă, de la Cetatea

1. — La apus de Gârbești (Roșcoaia), ținutul Vasluiului, pe vechiul drum ce merge de la Țibana la Roman, pe dealul care se vede ca fiind cel mai înalt, este locul numit **Cetatea**. Acolo a fost o mănăstire făcută de Ștefan cel Mare. Mănăstirea a fost de multe ori prădată de Tătari și de hoți, până când s'a și risipit. Cele mai de pe urmă lucruri au fost duse la biserica din Țibănești ³.

2. — În această comună [Gârbeștii], se află urmele a două cetăți: una pe deal, numită **Cetatea mică**, unde se află și un schit de călugări, și alta pe costișă, numita **Cetatea mare**: ambele se zic a fi de pe timpul lui Ștefan cel Mare ⁴.

LIV. Biserica din Târgu-Frumos

[Târgu-Frumos] a fost o dată rezidență Domnească ⁵ ;

1. Z. C. Arbore, **Basarabia în secolul XIX**, București 1898, p. 318.—T. Codescu, **Uricarul**, III (1853), p. 270

2. T. Codescu, **Uricarul**, III, p. 270 ; cf. S. T. Kirileanu, **op. cit.**, ed. I, p. 104—6.

3. După spusele unui bătrân din Gârbești [(Roșcoaia). — Cf. S. T. Kirileanu, **op. cit.**, ed. I, p. 202 și II, p. 178.

4. G. Hrisoscoleu, în **Buciumul român**, III (1883), p. 214 — 5.

5. N. Iorga, **Sate și mănăstiri din România**, Buc. 1895, p. 29: „Târgul-Frumos, foarte veche așezare, asupra căreia nu s'a oprit însă nici odată gloria țerii“. Biserica cu hramul Sf. Paraschiva, se numește într'adevăr „domnească“; nimic n'arată ctitoria lui Ștefan cel Mare ; se pomeneste însă de Petru Rareș, Elena Doamna și fii lor (Iorga, **Inscripții din bisericile din România**, II, p. 291 — 4).

acum însă, nici o urmă de antichitate nu se mai vede, decât numai o biserică făcută de Ștefan-Marele ¹.

LV. Biserica din Scânteia, Ț. Vasluiu

1. — La Scânteia se află o biserică zidită de Ștefan cel Mare, reparată de Duca-Vodă ².

2. — [Biserica cu hramul Sfinților Voievozi din Scânteia, Ț. Vasluiu este] numită și până astăzi a lui Ștefan cel Mare ³.

LVI. Cetatea Neamțului și vechimea Băilor de la Oglinzi

Băile de la Oglinzi pe cari Târgu-Neamț le-a dat în folosința bolnavilor, de-acu două zeci de ani, sunt vechi. Despre ele s'a găsit o poruncă domnească, o hârtie de la Ștefan cel Mare.

Între Mănăstirea Neamțului și între cea dela Secu, se află în loc unde-i zice lumea **Grajdurile domnești**. Acolo își avea Ștefan cel Mare grajdurile lui, puse supt grija unui comis. Întâmplându-se, acu, să se strice ceva în zidul Cetății Neamțului, Ștefan Vodă a scris comisului, o hârtie și i-a zis să ia o stâncă dela Pietrile Dobreanu, să vie pe pârăul Sărata, pe la băile de puciosă și pe la băile dela Oglinzi, și să îndrepte zidul, acolo unde era stricat.

1. C. Negruzzi. **Op. compl.**, I, Buc. 1935. p. 135.

2. G. Hrisoscolev, în **Buciumul Român**, III (1882), p. 216.

3. T. T. Burada în **Revista pentru istorie, arheologie și filologie**, II, p. 717—9; autorul crede că biserica este făcută de Vasile Lupu. — Iorga, **Istoria Bisericii românești**, I, p. 96: „La Scânteia în părțile Vasluiului, este o biserică ca poartă tot semnele epocii lui Ștefan cel Mare, a cărei inscripție s'a pierdut însă, ori a fost prinsă cumva în jidărie“.

Hârtia astă s'a găsit, și s'a dovedit că băile Oglinzi erau pe vremea aceea. De altfel, când s'au săpat băile de târgoveți, s'a găsit un fel de hrubă, pe-acolo; pământul se sprijinia pe un fel de acoperiș de bârne de când lumea.

Spun oamenii că ar fi fost tainițe pe supt munte, de la Cetate până la băi, după cum se știe c'au fost de la Cetate și până în Târgu - Neamțului, pentru nevoile vremii ¹.

LVII. Curtea domnească din Vaslui

Lângă biserica Sf. Ioan [din Vaslui] se văd urmele palatului lui Ștefan cel Mare, căci acest mare Domn avea descălăcătoarea aici ².

LVIII. Biserica din Oboroceni

Biserica din Oboroceni, ținutul Romanului, este dela Ștefan cel Mare ³.

LIX. Bulbucenii, ț. Tutovii

1. — Bulbucenii din Tutova, sunt înființați de Ștefan cel Mare ⁴.

2. — Satul Bulbucenii din ținutul Tutovii sunt de la Ștefan cel Mare. Asta-i știut, și numai alte împrejurări mai mărate nu se cunosc ⁵.

1. Culeoră de la păr. Celus din T.-Neamțului în Iulie 1919.

2. G. Hrisoscolev, în *Buciumul român*, III (1882), p. 192.

3. Dela păr poroh din Șcheia, acelaș județ.

4. Culegerea d-lui V. C. Nicolau, Bârlad.

5. Culegerea din localitate.

LX. Voineștii

Voineștii, răzăși de la ținutul Tutovii, sunt de la Ștefan cel Mare. Numai numele se trage de la unul Vasile Voinescu, un boer care ci-că ar fi vândut nu știu cui cu meșteșuguri tainice, o jumătate din târgul Iașilor, dar l-a prins stăpânirea și i-a tăiat mâniie¹.

LXI. Biserica din Fântâni, ț. Tecuciu

Biserica din Fântâni, comuna Nicorești, este zldită de Ștefan cel Mare².

LXII. Novacii din ț. Chișinăului

Cine n'a auzit de Novac, ostaș de-al lui Ștefan cel Mare? De la el se izvodesc Novacii din uezdul (ținutul) Chișinăului: de la Novac. Sunt și cântece pe cari oamenii din sat le știu tare bine. Unul pomenește pe-un ficior al lui Novac, pe Gruia:

Gruia, Gruia și Novac,
Șad la umbră unii fag...³

LXIII. Călărașii din ț. Orheiului

Călărașii de la ținutul Orheiului, sunt tocmai de la

1. Culegerea d-lui V. C. Nicolau, din Bârlad.

2. S'a refăcut și s'a sfințit în August 1919 (ziarul **Universul** din 2 Sept. 1919). — Cf. S. T. - Kirileanu. **op. cit.**, ed. I. p. 202.

3. Culegere de la d-l V. Gavrilescu din Chișinău. De fapt cântecele novăcene s'aud mai ales prin părțile apusene ale României.

Ștefan cel Mare. Ștefan-Vodă i-a făcut răzăși, spun unii, pe când alții adaugă :

— Nu ; noi suntem mazâli dela Ștefan-Vodă.

În Călărași a trăit moldovanul tare bine pe-atunci, pe când se cânta :

Călărași!, apă dulce,
Cin'te bea, nu se mai duce, —

da a venit după asta prea mult rachiou, prea mulți ovrei și prea 'ndelungată vreme a stăpânit pe-aici Moscalul ! !

LXIV. Hârlăul

Moșie[a Hârlăului] se pretinde a fi dată târgoveților de Ștefan cel Mare, printr'un hristov care-l așeză în zid, în biserica sf. Gheorghe, de-asupra amvonului ².

LXV. Iazul de lângă Sulița

Iazul sau lacul Dracșani de lângă Sulița (jud. Botoșani) este domnesc. Ștefan-Vodă l-a iezit cu lână și cu mare greutate a putut să-i oprească apele pentru multă vreme. Până mai dăunăzi se vedea talpa caicului în care Ștefan se primbla pe iaz în zile de sărbătoare, când mai răsuflea și el de atâtea războaie. Cât a năcăjit el și cu iezetura asta ! Că era strășnicie mare cu apele prin părțile noastre ; și până n'a bătut toată iezetura cu lână, și pâna n'a pus acolo, în gura apelor, un Țigan și un cocoș, — n'a fost chip ! ³. Lanțuri cât pum-

1. După culegerea d-lui Gh. Olaru, din Noembrie 1918.

2. Nădejde și Țitu, *Dicț. geografic al jud. Botoșani*, București 1895, p. 130. — Cf. și S. T.-Kirileanu, *op. cit.*, p. 197.

3. Despre asemenea lucruri se pomenește și pe la Româncăuții din Hotin (T. P.).

nul de groase țineau piept cu șuvoaele. În miezul nopții, când e bine și frumos, Țiganul iese și azi și scapără din cremene și din amnar, iar cucușul cântă de se răsună toată valea până departe și bate din aripi la opust.

Tot Ștefan cel Mare a pus în iaz o știucă și un crap, cu câte un cercel de aur în urechi. Crapul s'a dus degrabă — semn rău pentru dânsul! dar știuca s'a găsit nu de mult, mare, mare, cu cercelul în urechi — așa cum o azvârlese 'n apă Vodă, atunci când petrecea pe caic cu lăutarii. Azi iezetura s'a rupt, pescarii au cutezat să sfârșească de zile și știuca domnească — semn de vremuri rele... Căci și iazul când se mânia, dar mai cu samă la Iordan, când preoții sfințesc apele, face uuu... arătând că cere om! ¹.

LXVI. Movilele și satele dintre Borolea și Ștefănești

Cât vezi șirul movilelor, începând dela satul Borolea, până la Ștefănești, toate se zice că sunt făcute de oștenii lui Ștefan-Vodă. El a dăruit locuri cât vezi cu ochii unui strămoș din satul acela, împodobit și astăzi cu atâtea rămășițe de păduri. Și Borolea e sat de răzăși, și-l pomenesc mereu, cu multă mândrie pe marele Voevod care «i-a boierit». Mergând mai în jos, cum treci de Păun, jud. Botoșani, alt sat care ține amintiri despre dânsul, dai de **Podul lui Ștefan-Vodă**, de și e o iezătură numai, despre care toți zic că e iezită de el, cu lână ², ca să ție pentru veacuri veșnice ³.

LXVII. Clopotul lui Vodă-Ștefan

Mare era Moldova pe vremea celui Vodă, fără samăn

1. D. Furtună, **Cuvinte scumpe**, București 1914, p. 33.

2. Cf. „Iazul de lângă Sulița“

3. D. Furtună. **Firicele de iarbă** (no. 808 din „Biblioteca pentru toți“), p. 22 — 3,

de mare, și crainici atâta de mulți, ca să vestească în tot cuprinsul ei ceasurile de primejdie, nu s'ar fi putut afla. De aceea puse Domnul meșteri în Țarigrad, să-i toarne un clopot mare, pe care mai de-apoi să-l atârne în stâncă de piatră pe malul mării.

Și l-au făcut meșterii, și l-au asezat la locul cuvenit.

Ăcolo a stat toată viața lui Ștefan-Vodă, trezind mulțimea norodului cu glasul lui răsunător de câte ori sta nevoia grabnică să se strângă oștile.

Mult bine a prins Moldovii acel clopot sfințit de Vlădica Țarigradului, și limba lui pornia cu încredințare că era ascultată cu sfințenie; dar după moartea Stăpânitorului cel Mare, când nimeni nu mai băgă de samă chemarea de pe malul mării, de jale adâncă clopotul a crăpat, și desprindu-se de unde stătea atârnat, s'a prăbușit și s'a pierdut în funduri ascunse de ape.

De-acolo vuește și azi amar, și cine voește să-l audă, îl poate asculta, din locul acela de pe malul mării! ¹.

LXVIII. Podul de lângă Cotnari

[Despre un pod de lângă Cotnari, se spune că este făcut de Ștefan cel Mare] ².

LXIX. Podul lui Ștefan cel Mare de lângă apa Troțușului

[Este pe șoseaua ce merge dela Adjud, spre munte, pe malul Troțușului, la jumătatea drumului dintre Căiuț și Gârbovana. Harta Marelui Stat Major îl înseamnă:]

1. T. Pamfile. *Firisoare de aur*, p. 74 — 5.

2. Dr. C. I. Istrate, *Biserica și podul din Borzești*, Anal. Acad. Rom., XXVI Ist., p. 298).

P[odul lui] Ștefan cel Mare [arătând că trece peste] P[ârăul] - podului, [aproape de gura acestuia și prin urmare foarte aproape de Troțuș. Acest pârâu care taie șoseaua la km. 24+810 se mai numește și] Pârăul lui Ștefan cel Mare ¹.

[De fapt, podul acesta este făcut pe urmele altuia, mai vechiu, din vremea domniei lui Mihail Sturză care] făcuse să se ridice un stâlp de cărămidă cu acoperământ șindrilit spre a comemora această reconstrucție... Răducanu Rosetti, ...pe la 1847, însoțit de Costachi Negri și de Manolache Costache, a dat foc acoperământului șindrilit al stâlpului. . căci le era ciudă la toți că «Mihalache Sturza până și gloria lui Ștefan cel Mare voește să o fure»...

Rămășițele vechiului și adevăratului **Pod a lui Ștefan** [se văd] mai jos de acest pod... cari rămășițe... au fost într'adevăr clădite de Ștefan cel Mare sau de alt domn sau boier cu numele de Ștefan ².

LXX. Calul lui Vodă-Ștefan

He, he, he! Săracul Ștefan-Vodă! Să'nvie el, altă făină s'ar măcina ³. Și când a fi, la vremea vremii, crezi că n'are să'nvie?

1. Dr. C. I. Istrati, **Biserica și podul dela Borzești**, p. 298. I se dă și o fotografie înainte de restaurare, planșa XIII.—Curios ni se pare cum răposatul Istrati îl numește „Podul dela Borzești” când el se află la 10 km. spre miazăzi și răsărit de această localitate, și când între pod și Borzești se mai află satele Gârbovana și Negoeștii.—Între Borzești și Negoești se mai varsă în Troțuș apa care trece prin satele Bogdana și Valea-seacă. Dela izvor și până să ieasă din Bogdana, se numește **Pârăul Bogdăni**, după harta Institutului Geografic; alt nume nu-l mai arată. Totuși, O. Racoviță, **Dicționarul geografic al jud. Bacău**, p. 585, și după acest izvor: Kirileanu, op. cit., I, 203,—scrie: „Valea-rea, pârâu ce curge spre vest de satul Gârbovana (sic) și se varsă de-a dreapta Troțușului. Podul de pe linia Adjud-Ocna, tocmai pe acest pârâu, are legendă care pretinde că ar fi fost făcut de pe timpul lui Ștefan cel Mare”. E greșită și descrierea geografică, și probabil, și localizarea legendei.

2. Radu Rosetti, în **Convorbiri literare**, XL (1906), p. 89—90.

3. Altfel ar merge întocmirile dintre oameni.

Calul lui îi cal, nu smârtoagă ca a mea. De una¹ paște prin pădure, da cine-l poate prinde!²

LXXI. Stejarul lui Ștefan-Vodă

La granița Ardealului [de cătră Bucovina] se află un stejar răsădit de Ștefan-Vodă, după ce a sfărmat o cetate³.

LXXII. Stâlpul lui Ștefan-Vodă dela Vama

[Petru-Rareș, fiind în Suceava; a ieșit înaintea Doamnei și-a fiilor săi, cari veniau acolo] la satul Vama, unde se află stâlpul dintr'o piatră, al lui Ștefan-Vodă... și de-acolo se vede foarte bine muntele Rarău...⁴.

LXXIII. Plopul lui Ștefan-Vodă

În satul Plopu, comuna Dărmănești, județul Bacău, era un plop bătrân [care] a căzut astă vară⁵ de bătrânețe, [și] pe care se zice că l-a sădit Ștefan cel Mare, cu însăși mâna sa. Despre acel falnic copaciu, de la care s'ar fi trăgând și numele satului, se spun multe lucruri. Așa se zice că l-a fost blăstămat Ștefan-Vodă, ca să

1. Totdeauna.

2. I. Candrea, O. Densușianu, T. Speranță, **Graiul nostru**, I, p. 542

3. Voronca, **op. cit.**, p. 712.

4. **Șezătoarea**, vol. XVI, p. 17. — Unii îl numesc numai **Stâlpul lui Vodă**; „ridicat la capătul satului **Vama**, la mâna dreaptă, 40 — 50 de pași depărtat de șoseaua ce duce dela Suceava și Humor spre Câmpulung și Vatra Dornei“. De fapt e un stâlp ridicat de Mihaiu Racoviță Voevod, „când au fost cu Tatarii în Țara-ungurească, de au prădat, întru al treile Domnie, la 7224“. Vezi T. V. Stefanelli, **Stâlpul lui Mihaiu Racoviță Vv. în Bucovina** (Anal. Acad. Rom. XXXV ist.), p. 1027 — 42.

5. Prin urmare în 1912, scrisul fiind din 1913.

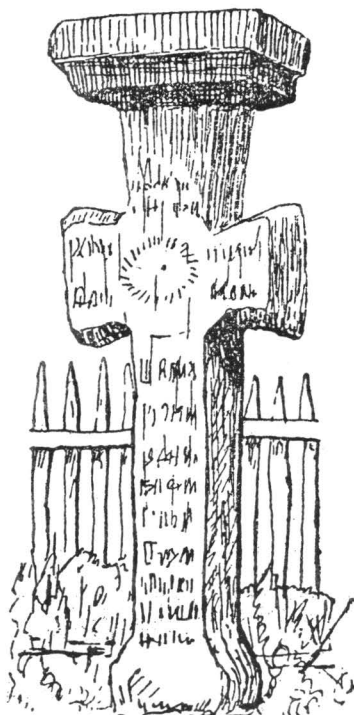
nu-l taie nimeni; nici topor ori beșchie, să nu se atingă de el.

Intr'un rând, se zice, au încercat doi oameni din sat să-l râteze cu beșchia, și cum s'au apucat, au și rămas înlemniți, morți. Jurământul venia de acolo că ar fi avut ascunsă sus o comoară. Se spune că era și o portiță care dădea'n scobitura cu aur.

Acum nu se mai înalță falnic uncheșul care făcea cinstea [locurilor], purtând peste 400 de ani povară în spate. Negura vremurilor l-a răpus ¹.

LXXIV. Crucea de Piatră

Crucea de Piatră, al cărui chip îl dăm după o



fotografie, are o înălțime de-aproape 2 metri și este și

1. C. Vartolomeiu, în **Ion Creangă**, VI, p. 303; se adaugă: „Livada și grădină în cari era plopul sunt ale gospodarului Vasile Cojocar“.

astăzi în curtea bisericii de lemn, — adusă din altă parte, după mărturisirea preotului slujitor, — sub clopotniță, în satul cu acelaș nume: **Crucea de Piatră**, cătun ce ține de Târgul-Onești¹, dar mai aproape fiind de Borzești cu biserica dela Ștefan cel Mare, și acesta, astăzi, atârând de comuna Bogdana.

Despre această cruce s'a scris că «a fost pusă de Ștefan cel Mare pe mormântul unui neam al lui»², sau numai că «ar fi așezată pe mormântul unei rude a lui Ștefan cel Mare»³. «Pe cruce se văd urme de scrisoare care pare să fie în slovonește»⁴.

De fapt, Crucea de piatră este cu mult mai nouă. Cineva a cetit pe ea: «Cu binecuvântarea Tatălui și harul Fiului și cu luminarea Sf. Duh, s'a ridicat această sfântă și dumnezească cruce, în zilele prea-înălțatului Domnitorului nostru Grigorie Ion Calimah Voevod (leat 7276 mesița 25 Decembrie) de robul lui Dumnezeu Spătarul Radu...»⁵

Inscripția aceasta însă este necorectă. În 1917 am văzut-o; într'adevăr, cu greu se poate ceti. Pe o față, se vede însă limpede: «I[isus] N[azarineanul], T[arul] I[udeilor]. Cu v[ire]rea Tatălui⁶ și cu ajutârea Fielui și cu îndemnarea Duhului sfânt⁷... dumnezească cruce în zili pre înălțatului D[o]mn Grigorie Ion Calimah Voevod... de robul lui Dumnezău Stan Rad... Agache Rug[h]ia i.... morți.... M». În mijlocul acestei fețe: «Let 7276

1. Gh. Gh. Gheoldum, **Insemnătatea Sfinței Cruci în serviciul liturgic**, București 1910, p. 75, unde se află și fotografia: „această cruce de piatră a dat numele satului, care nu e format decât din vechii Borzăști răzăși sau Robeni. Partea satului de la deal se chiamă și astăzi Robu”. Să se îndrepte, prin urmare, cuvântul **Bobu**, la Kirileanu, *op. cit.*, ed. I, p. 207 și ed. II, p. 179.

2. Kirileanu *op. cit.*, p. 207 (ed. I) și 179 (ed. II).

3. Gheoldum, *loc. cit.*

4. Kirileanu, *loc. cit.*

5. După **Cultura română**, II, p. 9, în Gheoldum, *loc. cit.* — O. Răcoviță, **Dicționarul geografic al jud. Bacău**, p. 168 arată că această cruce au ridicat-o sătenii la 1809.

6. Până aici, sub lespedea acoperitoare, numai pe brațul de sus, de-asupra soarelui; pe cele două brațe pare scris numele Domnitorului.

7. Aici se sfârșește inscripția unei fețe, de-asupra capului de mort cu oasele încrucișate, urmând apoi, necetef, pe cealaltă față.

meșta O[ctomvrie] 25 dni». Sub brațul crucii, spre răsărit: «Vasile»; supt cel de catră apus: «Gosan Stann».

Fântâna Doamnei din Cârjoaia ¹

În partea de sud-est ² a satului [Cârjoaia, jud. Iași] este o fântână (acum, în 1888 ruinată), din care isvorăște apa ce dă în iazul numit La-grădină, și care fântână poartă numele de **Fântâna doamnei**, — despre care se zice că ar fi făcută de o Doamnă ³ a lui Ștefan cel Mare ⁴.

Limba bucovineană, limbă veche...

— În alte părți, — zice un bucovinean — aminterea grăește [lumea; dar] noi toți ținem limba veche dela Ștefan cel Mare.

Cum n'om fi mândri de el ¹?

1. Legenda o dă și Kirileanu, ed. I, p. 146 „după Dicțion. geog. al jud. Iași, de C. Chiriță f. 54; o reproduc de acolo spre a un rămâne cu greșeli.

2. Nu „în partea despre asfințit și miază zi” — cum arată Kirileanu.

3. Lipsește prin urmare ceea ce cetim la Kirileanu: „de Doamna Catelina”, despre care scrie la p. 4-a cuprinsului că „numai de data asta, (într'un cântec: Catalina) mai gădesc acest nume în literatura populară”.

4. Chiriță, op. cit., p. 54 — 5.

1. I. Candrea, O. Densușlanu și T. Speranță, *Grăul nostru*, II. Buc. 1906, p. 25.

I N D I C E

- Alexandrefca-nouă*, în Basarabia, p. 18.
amint, la Turci, 47.
armă, de când este arma de foc, 75.
arc, întrebuințat pentru a afla locul unde să se zidească altarul, 43, 85.
Ardeal, 11, 31.
az, 67.
aziz, 67.
Acram Huiban, 51.
avrănească, 52.
Acrănești, ț. Tutovei, 52, 51.

Băc, apă în Basarabia, 18.
Badeuți, în Bucovina, 61.
Baiazide, 19.
Balog, „un boier”, 19.
Balta, 75.
Bărlad, valea—, 48.
baș, 66.
Bășeu, apă, 55.
herbec, cf. boer, 72.
Bicaz, vale, 34.
Bicriciușa, ț. Tulcea, 74.
Bistrița, oraș, 32; apă, 10, 11, 30, 61.
Bociulești, mănăstire, 8.
Bogdănești, ț. Bacău, 52, 96.
bogoslovi, a—, și *bogoslovenie*, 68.
Borolea, 91.
Borzcești, ț. Bacău, 5, 6.
Brăila, 75.
Branigtea, ț. Neamț, 83.
Broșteni, ț. Suceava, 8.
Bucovina, 20, 21.
Buga, clopotul cel mare dela mănăstirea Putna, 82.
bulboană, 70.
Bulbuceni, ț. Tutova, 68.
Bulgari, 18.
burcă, 14.
Burdajeni, 84.
Buedugan, 22, 26; *Manea*—, 37.

Căinari, în Basarabia, 18.
Căinș, ț. Bacău, 92.
cal, al lui Ștefan-Vodă, 93.
Căldrapi, ț. Orhei, 89, 90.
Călmăș, Grigore-Voevod, 86.

Călin, 8—11.
Călinești, în Buceovina, 8, 9.
Câmpulung, în Bucovina, 11, 31.
capcâni, 67.
Căpriana, mănăstire în Basarabia, 85.
Cârjoaia, ț. Iași, 97.
Carpați, 8.
Casa Doamnei, 55, 69.
Catrina, împărăteasa Muscalilor, 74.
Ceal-bătrân, Dumnozeu, 63.
ceiță, choițe, găurèle la cămeși, 9.
Cetate, ț. Vaslui, 86; — *dela Poiu*, ț. Vaslui, 49. — *dela Poenești*, ț. Vaslui, 48;—*mică*, 86. — *lui Ștefan*, 55;—*Neamfului*, 14, 62, 87, 88;—*Stăncuții*, ț. Bacău, 30.
Cetățuia, 48.
Chetrosu, ț. Vaslui, 43.
chimoșă, a—, a migăli, 16.
Chiprieni, mănăstire, 85.
Chişinău, ț. 35.
cievai, ceva, 18.
cireadă de vite folosită în bătaie, 62.
Ciril, în Bucovina, 9.
clid, clit, 16.
dopot pus pe malul mării ca să veștească, 91.
cocoș zidit în temelie de iaz, 90.
Cojoci, în Bucovina, 9.
comoardă, 48, 95.
copil, „este mai mare în casă”, 17.
Corbu, pârâu în Bucovina, 38.
corniș, 51.
Corodești, ț. Vaslui, 48.
Cotnari, 92.
Coșoiu, de lângă Huși, 84.
Cozmin, 63.
Crăcana, ț. Tulcea, 74.
crap, cu cercel în ureche, 91.
Cristești, ț. Tutova, 52.
Crucea-de-piatră, ț. Bacău, 95—6.
Cruce, ț. Suceava, 30.
Crupenschi, „un boier”, 19.
cușitan, 65.

Daniil sakastrul, 37—40.
Dărmănești, ț. Bacău, 94.

- Dealul-erucii*, 49;—*lui Vodă*, ț. Tulcea, 74;—*Taberiu*, ț. Tutova, 50.
diavol păzind comori, 48
deșteptate, 68.
Doamna lui Ștefan-Vodă, 54.
Domnița lui Vodă, 55.
Dragani, iazul—, ț. Botoșani, 90.
Dragolea, 54.
Dragomirești, ț. Tutova, 50.
Dragoș-Vodă, 39, 40.
Drumul lui Ștefan-Vodă, ț. Tutova, 49.
Evorian, 34.
Dumbrava roșie, 63.
Dunărea, 75.

Fălcu, ț. 33.
Fântâni, ț. Tecuciu, 69.
Fântâna-Doamnei, ț. Iași, 97.
Făurel, deal, ț. Bacău, 24.
Florești, ț. Tutova, 50, 85.
Focșa, 44.
Focșani, 44.

Galaji, 74.
galioane, 78.
Gănești, ț. Tutova, 52.
Gangur, parcălabul, 18.
Gangura în Basarabia, 18, 19.
Gârbești, ț. Vaslui, 86.
Gârbovana, ț. Bacău, 92.
giță, viță, neam, 64.
Grajdurile domnești, 87.
Grăjdieni, cetate și mănăstire, 47.
Grindeul-mocanului, 75.
groapă, de bucate, 49.
Grusa, 89.

Haidauac, 73.
haiduoi, 6.
harac, 64.
haracac, 64.
Hărlău, 13, 90.
herpăi, a—, 66.
Huiban, 52.
Huși, 84.

Iartoguz, 65.
Iageri, 39.
ivălii, 68.
Ionișești, 49.
Iazul lui Ștefan cel Mare în Bucovina, 49.

Lână pusă la ieșătură, 90, 91.
Lăltimesa, 75.
Leși, 46.
Lipova, vale, 50.
liotniță, 19.

Mafiești, deal, ț. Tutova, 53.
măișor, 73.
Mănăstirea, ț. Botoșani, 56, — *Teodor reni*, 84.
Maria Terezia, 20.
Mărișești, ț. Tutova, 52.
Micești, ț. Tutova, 49.
mintoșet, 65.
Moldova, 31; apă, 61.
Moruz, „un boer”, 19.
musafirie, 65.
musafirlăc, 65.
Muscali, 20, 74.

Neamț, ț. 8; *Mănăstirea*—, 83, 87.
Negrilă paharnicul, 44.
Negrilești, ț. Vaslui, 44.
nenernic, 66.
nenazarnic, 65.
Nicorești, ț. Tecuciu, 89.
nișcă, ocol, 9.
Nistru, 35, 36.
Novac, 89.
Novaci, ț. Chișinău, 89.

Oanea, copila lui Ștefan cel Mare, 49
vale, ț. Tutova, 49.
Oboroceni, ț. Roman, 88.
Odoabă, 83.
Odobesti, ț. Bacău, 83.
Oglinci, ț. Neamț, 87, 88.
Onești, ț. Bacău, 96.
Orhei, 67.
ostrov, temniță, 34.

Pahar, întrecere din—, 44; o pomeniște și Dimitrie-Vodă Cantemir în „Descrierea Moldovii”.
Paui, ț. Vaslui, 49.
Palatul domnesc dela Ștefănești, 55.
Paloș, „un boer”, 19.
Pârăul lui Ștefan-Vodă, 93.
părețor, 16.
pădăruță, 70.
Păna, ț. Botoșani, 91.
Petru Rareș, 13, 94.
peștetindenea, 69.
Piatra-Neamț, 85.
Piatra-popii, 57.
Piciorul-Dragoșii, t. Neamț, 54.
Plopu, ț. Bacău, 94.
plopul lui Ștefan-Vodă, 94.
Podoleni, ț. Neamț, 8.
Podu, 75.
Podul arapului, ț. Vaslui, 50; — *Suait*, 45;—*de piatră al lui Ștefan cel Mare*, 45, 93, — *lui Ștefan-Vodă*, ț. Botoșani, 91.
podușor, 68

- Peccești*, ț. Vasluiu, 48, 49.
Peșana-Tătarilor, ț. Neamț, 35.
Porcărești, ț. Vasluiu, 44.
post, poruncit de Ștefan cel Mare, 45; — *negru*, 67.
Prut, 54.
Pungești, ț. Vasluiu, 50, 51.
Putna, mănăstire, 37, 38, 43, 81; apă în Bucovina, 39.
Băchita-albă, în Basarabia, 32.
Rădeni, ț. Bacău, 52.
Radu Șendrea, 21, 28.
Rahova, vale, și bătălia dela — 48, 49, 50—1.
Râmnic, bătălia dela—, 61.
Râpa-bufnii, ț. Tutova, 50.
Rarău, mănăstire, 31, munte, 10, 31, 94.
Rariș, dela Hârțău, 113.
Răzeși, în Basarabia, 19.
român, 67.
Roscozia, ț. Vasluiu, 86.
Rotărășu, 51.
Ruși, 18.
Sûgealdă cu care se hotărăște locul unde trebuie să se așeze altarul unei bisericuți, 38, 43.
Săliște, în Basarabia, 19.
Sărata, pârâu în ț. Neamț, 87.
Săși, 32.
Scântea, ț. Vasluiu, 87.
seula, a se — de dimineață, a se însura de tânăr, 78.
Șendrea, 21, 28, 29.
Sfântul Dumitru, ajutând oștilor lui Ștefan cel Mare, 63; — *Gheorghe*, arătându-se lui Ștefan cel Mare, 59, 60; — *Ion dela Suceava*, 21; — *Laurenție*, mănăstire în Bucovina, 37 — — *Munte*, 58, 60; — *Procopie*, ajutând oștilor lui Ștefan cel Mare, 87; — *Șan*, deal, 38.
sircinșan, 71.
Siret, 21, 22, 49; oraș 37.
sloveni, a—, 65.
Soare, 33.
Sabiaschi, Ion, — 39.
soun ce ține cheia unui castel, 70.
Soroca, 67.
șperii, a—, 69.
Șălpul-Rotărășului, 51.
Ștânca Doamnei, 35.
Șălcușa, 24; *Cetatea*—, 30.
Ștefănești, 54—5, 91.
Ștejarul lui Ștefan-Vodă, 94.
știucă ce are cercel în ureche, 91.
Suceava, 21, 84: poate că: *Suceveni*, ț. Tutova, 52.
Sultan-Pașa, 19, 20.
Tăbăltoac, numele unui haiduc, 74.
Tabăra, deal, ț. Tutovii, 50.
tâlc, 65.
tâng, 72.
Tăpu, ț. Tecuciu, 51.
Tara-ungurească, 39.
Târgu-Frumos, 13, 86; — *Neamț*, 88.
Tarigrad, 92.
Tata, Dumnezeu, 73.
Tătari, 6, 34, 35, 67, 86.
Tazlău, 8.
Teoclist mitropolitul, 83.
Tețcani, ț. Bacău, 53.
Țibănești, ț. Vasluiu, 86.
Țigan, 31—3, zidit în temeliea unui iaz, 90—1.
Tigheci, 67.
Trăian, mobilele lui—, 18.
Trofus, 21, 24, 26, 92.
Turefchi, Turci, 18—9.
Turci, 20—1, 45, 48—9, 52—5, 59, 61, 67.
Uezd, ținut., 89.
Unguri, 11, 21, 23, 25, 30, 31.
Vad, hotar, 18.
Vadul-lui-Vodă, sat pe Nistru, 25—6, — *Turcului*, 49.
Valea-caselor, ț. Vasluiu 48, — *mărnici*, ț. Tutova, 52.
Vamă, în Bucovina, 94.
Varnișa, în Basarabia, 73.
Vasluiu, 44, 50, 78.
Vicovul de sus, în Bucovina, 37.
Villot, 33.
Viltotești, ț. Fălciu, 33.
Vinderei, ț. Tutova, 50.
Vîșeu, pârâu în Bucovina, 37.
voevodă, 19.
Voinești, ț. Tutova, 89.
Volodî, 39, 42.
Voronci, pârâu în Bucovina, 39.
Zăgneatd, 64.
zamed, 70.
Zograf, mănăstire, 58—60.

1. Mânzul lui Cuza

Intr'un sat din ținutul Bârladului, erà pe vremuri un proprietar, la care, Cuza Vodă, în trecerea lui de la Galați la Iași, poposia ca la un vechiu și bun prieten. Proprietarul, boer de vișă, primià pe Cuza cu toată cinstea, îndeplinindu-i toate plăcerile. Cuza stătea la el câte 2, 3 zile de se odihnia, mai sfātuindu-se adese cu boerul și despre nevoile Țării.

Pe lângă boer, se alipise un băețel curățel, vioiu și drăcos, care făcea feldefel de slujbe. Învățând carte la popa satului, adesea cetià cucoanei boerului, pe ceaslov, în paraclisul casei, rugăciunile dimineței și de sară, pe care cucoana le ascultà cu multă evlavie.

Văzându-l boerul, și mai ales cucoana, că calcă a popă, a pus cuvânt pe lângă Vlădica de Huși să-l primească în seminar și să-l facă preot în satul ei. Intr'o zi din August, însuși cucoana puse caii la trăsură, luă pe băiet pe capră și porni spre episcopie. Acolo, cucoana se duse să reamintească Vlădicăi făgăduiala dată, lăsând pe bает la gazda unde trebuia să steà.

Băetul, dându-și samă că intrând la învățătură trebuie să pue cruce drăciilor cu care erà deprins, se sue într'un nuc, ai căror crăci treceau peste zaplazul episcopiei și așteptà acolo. Când cucoana eși, gata să pornească spre casă, și trăsura porni, el sări din nuc, dete fuga după trăsură, o ajunge și se așează pe osia de dinapoi, mergând astfel până aproape de casă. Sărind jos de pe osie, merse pe jos până în satul lui și a doua zi se duse la curte. Cucoana îl sfădi și-l muștră, dar având nevoie de el, îl primi din nou la curte.

Fiind îndămânatic și iute, Cuza, când venià pe la boer, li da câte o însărcinare. Când se ducea încotrova pe moșle și băeatul se luà după trăsură.

Adesea Cuza, în ceasurile de petrecere punea pe multe, în vârf de băț ori par, un gălbăn și cu pistolul și c'o zburătură lovia gălbănușul. Băetușul îl căută și-l găsea; c'o pietricică el îndrepă piesa lovită și-o strângea.

Văzându-l Cuza, odată, bocănind pe scări într'un gălbăn îndoit, îl întrebă:

— Ce faci aici, măi Mânzule?

— Indrept gălbănușul lovit cu pistolul de Măria ta, și am să ți-l dau tot Măriei tale!

— Cuza răsese cu bunătațe și-i mai dete câțiva galbeni, să-i dee mâni-sa să-i cumpere straie și cărți de învățătură.

Și băetușul s'a făcut om. A văzut adese pe Cuza la casa boerului unde poposia în trecere spre Iași sau Galați; s'a înfruptat adese din bunătațea inimii Marelui Domnitor, și astă-zi îi moșneag; și vorbindu-ți de el, îi dau lacrimi din ochi zicând:

— Dumnezeu să-l erte, că bun și milostiv eră.

Culeasă de M. Lupescu

2. Găina, porcul și bogatul cel nemilostiv

Un om sărac ceru odată milă unui om bogat. Bogatul însă nu voi să-l miluiască cu nimic, zicându-i că el strânge avere nu ca să o împrăștie, ci să lase ceva pe urma lui, să aibă de ce zice lumea bodaposte, și Dumnezeu să-l erte.

La aceste vorbe săracul îi spuse următoarea povestire:

Odată, găina și cu porcul s'au luat la sfadă despre foloasele ce aduc fie care omului:

— „Tu găină ce folos, mă rog, dai tu omului, decât câte un biet oușor, două, trei pene și o bucățică de carne, și toată ziua pe tine mereu te strigă și te desmardă: țur, țur, pui! și pe mine, care îi dau grăslimea și carnea

mea de mânâncă o iarnă întregă cu toată casa, nu mă mai scoate din ho și hâidea! Asta nu-i cu drept făcut de Dumnezeu“!

Atunci găina, ciugulind un grăunte, zise porcului: — „Apoi, mă porcule măi, fie numai după ce mori îți mai zice omul un cuvânt de bine, că-i dai folos numai după moarte, iar eu cât trăesc îl folosesc cu ouăle mele! Porcul a rămas rușinat de găină ori găina de porc —, cucoane? Închee săracul voind să se ducă. Boerul pricepe rostul și tâlcul povestirii. Pricepu și cine-i porcul din poveste. Milui pe sărac și înțelese că-i tot mai bine, să-și dea singur milosteniile să audă cu urechea lui bodaprostea săracului.

Povestită de dascălul meu bisericesc Gh. Babaca din Jorăști, Covurlui, spre pilduire bogaților nemilostivi la pomană.

Petre Gh. Savin, Preot

3. De când se umblă cu uratul

Cică înspre sara de anul nou Sf. Vasile ședea la fereastră și își scria viața lui cu lacrimile în ochi. Dar dracii să nu-i dea pace? Au luat care un clopot, care o talancă, care o litră, și veniau la fereastra-i și le sunau și jucau pe prispă, trâmbișând. Și Sf. Vasile, de ciudă, cică a binecuvântat sara din spre anul nou, ca să fie sară de veselie și să se umble cu uratul pe la ferestrele oamenilor. Și cică de atunci ne-a rămas obiceiul acesta.

Dela mătușă-mea. Natalia I. Munteanu, jud. Covurlui.

N. Munteanu

4. Pupăza

Pupăza era fată și a mers odată cu alte fete la scăldat. S'au desbrăcat fetele, și s'a desbrăcat și ea, și s'au dus să se scalde, iar un șarpe târându-se pe mal, s'a ascuns în hainele fetei și încălzindu-se, a adormit.

Când a venit fata ca să-și iea hainele, s'a speriat, iar șarpele i-a zis :

— Te iau de nevastă ; dacă primești, îți dau hainele ; iar de nu, vei pleca goală.

Ce să facă ! A merge goală în sat îi era rușine de oameni ; a lua pe șarpe de bărbat, iarăș nu-i venia la socoteală. S'a gândit fata cât s'a gândit, dar la urmă s'a hotărît, numai hainele să le capete :

— Bine, — zise ea șarpelui, trimite *conacii*.

Peste câteva zile iată că sosesc conacii, se face nunta și mirele a rămas în sat la părinții fetii. Peste un an de zile iată că zice acel om muerii că merge să-și vadă *neamul*, că i s'a urît fără *neam* și că să vie dânsa peste o lună, la mal, unde l-a găsit întâia cară și să arunce o piatră în apă zicând : „Cucu ! Unde te-ai ascuns ?“. Atunci el va ieși și vor merge acasă.

Și după ce a zis acest om, a și plecat.

A trecut luna, i s'a urît muerii fără de barbat, și a mers ea la mal, și aruncând piatra în apă a strigat precum o învășase bărbatul ei, și au plecat ei acasă.

A trecut iarăș un an și iarăș a plecat omul la neamul său, iar apoi, când s'au împlinit trei ani, zice el femeii sale :

— Oamenii își iau nevastă pentru viața întreagă, și noi șerpil tot așa facem, numai la noi șerpoaicele își schimbă pielea, iar voi muerile, tot cu aceeași piele rămâneți. Hai cu mine la neamul meu să trăim ; îți vei schimba pielea că a ta s'a cam sbârcit.

S'a împotrivit muierea, — i-a fost frică să plece cu bărbatul ei : l-a lăsat să se ducă singur. Și a plecat și n'a mai venit, iar muierea de jale s'a prefăcut în pupază și de-atuncea tot strigă : „cu-cu ! cu-cu !“ doar se va înfoarce bărbatul ei la dânsa ! Dar unde ! că a îmbătrânit muierea, și s'a făcut urită foc !

Culeasă din jud. Holin și publicată în *Basarabia în secolul XIX*. București, 1898, p. 193—4, de d.

Zamfir C. Arbore

5. Comoara

S'a fost ducând alde bietul taica cu chirie la Călărași. Doar c'a trecut de Cioroiu și o licărire scapără pe o movilă din dreapta, și dupa ea un foc albăstriu se ridică din vârful-i jucând ca niște limbi de balauri din basme. Spunea că-l cuprinsese frica; dar s'a răzgândit și și-a adus aminte că poate fi vre'o comoară.

Când s'a întors dela Călărași acasă a dormit ce-a dormit și a plecat așa mai de cu seară cu gândul s'o scoată. A luat pe mama, pe soru-mea, cu casmale, sape și lopeți și la drum.

A ajuns acolo în crucea nopții, înainte de cântatul cocoșilor. Trag ei căruța cu cai la poalele măgurii; s'apucă ei și sapă, sapă de s'au spetit, sapă ei toată măgura, că făcuseră o groapă de întorceai carul în ea. Săpa tata iar mama și cu soru-mea trăgeau la pământ ca să-l dea la o parte.

— Tot mai sapi tată? — îl întreabă biata soru-mea.

— N'o să mai sap mult...

— Nu se simte nimic, nimic?

— Ba parcă sună a cazan... Trageți, trageți cu nădejde, că n'o să mai fie mult...

Și au săpat ei așa mult și bine la măgură, până cine știe când că, doar-doar vor da de cazan; iar soru-mea cu mama îi da mereu zor cu întrebările:

— Tot nu se simte nimic, tată?...

— Tot nu!

— Da până când, că ne-am rupt mânele trăgând la pământ...

Și ei proști, n'au știut că dacă afli de vre-o comoară, să taci ca peștele, sau nu vorbești de loc despre ea, iar când sapi nici grai, c'o perzi; și ei au vorbit până aproape s'o ajungă!...

— Atunci sapă că ne-apucă ziua aici; dă și tu mai zor...

— Da' aveți răbdare odată oameni neștiutori...

Și cum a zis, a și înfapt casmaua în pământ, odată

a scârjnit ceva sub picioarele lui și s'a auzit o zuruială, iar banii s'au tot dus... în fundul pământului...

— Tiu-u !... Mânca-v'ar viermii cu nerăbdarea voastră de mueri ce sunteți pe capul meu...

Așa le-a zis tata !

Și ele i-au întins atunci coada lopeții ca să-l tragă afară, când, pe sus, niște arătări ca Turcii, cu fesuri în cap, parcă ar fi fost suciți, și galbeni, pieriau din'naintea ochilor...

Comoara fusese de bani turcești.

O sfecliseră !

Când bagă însă bine de seamă, urca pe măgură spre ei o scroafă cu unsprezece purcei bălțați și grohăiau de mama focului.

Ele ca femeii, ce să facă ? Traseră pe al om repede afară din groapă și o luară în goană la vale spre căruță de scapără pământul sub picioarele lor, suiră în căruță, mână și fugiră... Dar degeaba că tot i-a ajuns ! S'a repezit la un cal, l-a sfâșiat cu dinții la un picior și până a ajunge în bătătura casei la Jegălia, bietul cal a murit !

...S'au săturat alde tata să mai umble după comori de bani îngropate și blestemate să nu le scoată nimeni decât acela cui îi sânt hotărîte.

N. I Dumitrașeu

CÂNTECE BATRÂNEȘTI

1. Ilinca

*Lați-i frunza ulmului,
Da-i mai lat'a bobului.
Sus pe malul Oltului
Sunt curțile Șandruului.
Șândruleasa cea frumoasă,
Ține-o copiliță'n casă
Cu statul de jupâneasă,
Cu ochii de puică-aleasă,
Cu portu de preuteasă ;
De frumoasă ce eră,*

*I-a mers vestea 'n Turcia.
Dimineața se sculă,
Fața albă își spală,
La iooane se 'nchină,
Cofele 'n mână lua,
Și la apă că plecă.
Ș'a plecat ca să ia apă,
Paloșul să i tale capu :
S'a uitat la răsărit
Ș'a văzut măru 'nflorind,*

Și răchita 'mbobocind ;
 S'a uitat la asfințit,
 Ș'a văzut Turcii viind.
 Cofele că le-a trântit,
 Cercurile le-a plesnit,
 Fundurile le-a sărit.
 Ea acas 'a alergat,
 Și din gură c'a strigat :
 — Sândruleasă, cea frumoasă,
 Da' eu unde să m'ascund,
 Că iacă Turcii viind ?
 — În cămară sub covată,
 Ca să fii mai apărată.
 Bine vorba n'a sfârșit,
 Iată Turcii c'au sosit.
 — Sândruleasă, cea frumoasă,
 Da' Ilinca ți-i acasă ?
 Ea din gură c'a grăit :
 — Ilincuța mi-a murit !
 Că de-un an și jumătate.
 Am și dat scârba la spate :
 La cap strat de busuioc,
 La inima mea tot foc.
 Dacă nu-mi credeți cuvântul,
 Haideți! să v'arăt mormântul.
 Da cucoșul că cântă,
 Și din gură tot strigă :

— Cucurigu-ga-ga-ga !
 Turcilor, măriă voastră,
 Ilincuța cea frumoasă,
 I 'n cămară sub covată !
 Ei atâta-au așteptat
 Și la dânsa-au alergat.
 Frumușel că mi-o legară,
 Și spre Dunărea plecară
 Ca s'o treacă 'n a lor țară.
 Când la Dunăre-ajungeă,
 Ea din gur' așa grăia :
 — Turcilor, Spahilor !
 Deslegați-mi mânele
 Să iau apă cu ele
 Ca să-mi spal ochisorii
 Să-mi privesc curții.
 Când mânele-i deslegă,
 Ea din gur' așa grăia :
 — Decât roaba Turcilor
 Și sluga Spahilor,
 Mai bin' hrană peștilor,
 Și cotloane racilor,
 Și coteală apelor,
 Și rugină pietrelor !...
 Și când vorba a sfârșit
 În Dunăre a sărit.

Auzii dela Nastasă Crețu în vârstă de 36 ani din Broșteni-Drăgășen
 Județul Suceava.

2. Chira

Frunză ș'o maslină,
 Chira, badei Chiră,
 Vină înapoi vină,
 Și nu fii nebună ;
 Că tu ți-ai uitat,
 Colanul pe pat.
 — De-o fi țara 'n pace
 Eu mă voiu întoarce
 Și colan mi-oi face !
 — Chira badei, Chiră,
 Vină înapoi vină,

Nu fi, tu nebună,
 Că tu ți-ai uitat :
 Rochița pe grindă,
 Scurteicuța 'n tindă.
 — De-o fi țara 'n pace
 Eu mă voiu întoarce,
 Rochița mi-oi face.
 — Chira badei, Chiră,
 Vină înapoi, vină,
 Nu fii tu nebună,
 Bărbățelul tău

El e bolnav rău...
 — *Frunză lozioară*
Las' să moară, moară,
De-a fi țara 'n pace,
Eu mă voi întoarce,
Și bărbat mi-oiu face.
 — *Chira badei, Chiră,*
Vină 'napoi vină,
Nu fii tu nebună ;
Că vacile tale,
Rag între ocoale.
 — *Lasă ragă, ragă,*
Moartea li se tragă ;

De-a fi țara 'n pace,
Și vaci eu mi-oi face.
 — *Cirha badei, Chiră,*
Vină 'napoi, vină,
Nu fii tu nebună ;
Că băieții tăi :
Umblă suspinând,
Pe drumuri plângând.
 — *Lasă umble, umble*
Boala să-i mânânce
Țara de-a fi 'n pace,
Eu mă voi întoarce,
Băieți mi-oi mai face.

Auzit dela moșu Vasile Cloșcă la vârstă de 76 ani din Broșteni-Drăgușeni, Jud. Suceava.

Gh. Cardaș

Vorbe adânci

- * Cârțița pe sub pământ umblă, dar urma ei se cunoaște pe pământ.
- * Cănele îmbătrânește de drum și nebunul de grija altora.
- * Bețivul își spală gâtul cu *apă de sapă*, de teamă să nu ruginească.
- * Boii se leagă cu funia, oamenii cu cuvântul.
- * A mâncat picioare de găină și-i tot răcăie la inimă.
- * Când apa se tulbură din josul izvorului, poți găsi mai în sus apă curată ; dar când se tulbură din izvorul ei, în zadar mergi după apă curată.
- * Argatul vredic se cunoaște după mâncare.
- * A visat că s'a 'nțepat și umblă la picior legat.
- * Adevărul este cum te văz și cum mă vezi.
- * Amândoi, două nevoi.
- * Ajungi în casa altuia : cum îți place nu vei șede ; ajungi la masa altuia : cum îți gustul, nu poți mânca ; ajungi la patul altuia : cum îți voia, nu poți dormi.
- * Bagi pe dracu 'n casă cu lăutari, și nu-l poți scoate cu o sută de arhierii.

P.



ISBN serie 973-8076-81-1

ISBN: 978-973-152-082-7

<https://biblioteca-digitala.ro>